

เอกสารประกอบการงาน มหกรรมวิถีพลั้งไท 2
วันที่ 13-17 พฤศจิกายน 2550 ลอนอ้มพร กรุงเทพฯ

สวัสติการ

เบุมเชนทอองถิ่น

“เม้นผู้ในอ้งางมีตุคนดำ รัมอ้งางมีตักดีตรี”

พช - CODI

สถาบันพัฒนาออบคอรเบุมเชน (อบคอรการมหาราชน)
912 ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
โทรศัพท์ 0-2378-8300 ถึง 20
Homepage : <http://www.codi.or.th>
E-mail : codi@codi.or.th

พช - CODI

สถาบันพัฒนาออบคอรเบุมเชน (อบคอรการมหาราชน)
กระทรวงการพัฒนาลับคมและความมั่นคงอบมนุเชน

สวัสดิการชุมชนท้องถิ่น

พิมพ์ครั้งแรก พฤศจิกายน 2550

จำนวนพิมพ์ 1,500 เล่ม

บรรณาธิการ อัมพร แก้วหนู

กองบรรณาธิการ
สิริกร บุญสังข์
ประพันธ์ สีดำ
สมพล เมืองเฉลิม
สุธิดา บัวสุขเกษม

ผู้เรียบเรียง วรริฐา แก้วเกตุ

จัดพิมพ์โดย

- คณะทำงานสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
912 ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
โทรศัพท์ 0-2378-8300 ถึง 20
Homepage : <http://www.codi.or.th>
E-mail : codi@codi.or.th

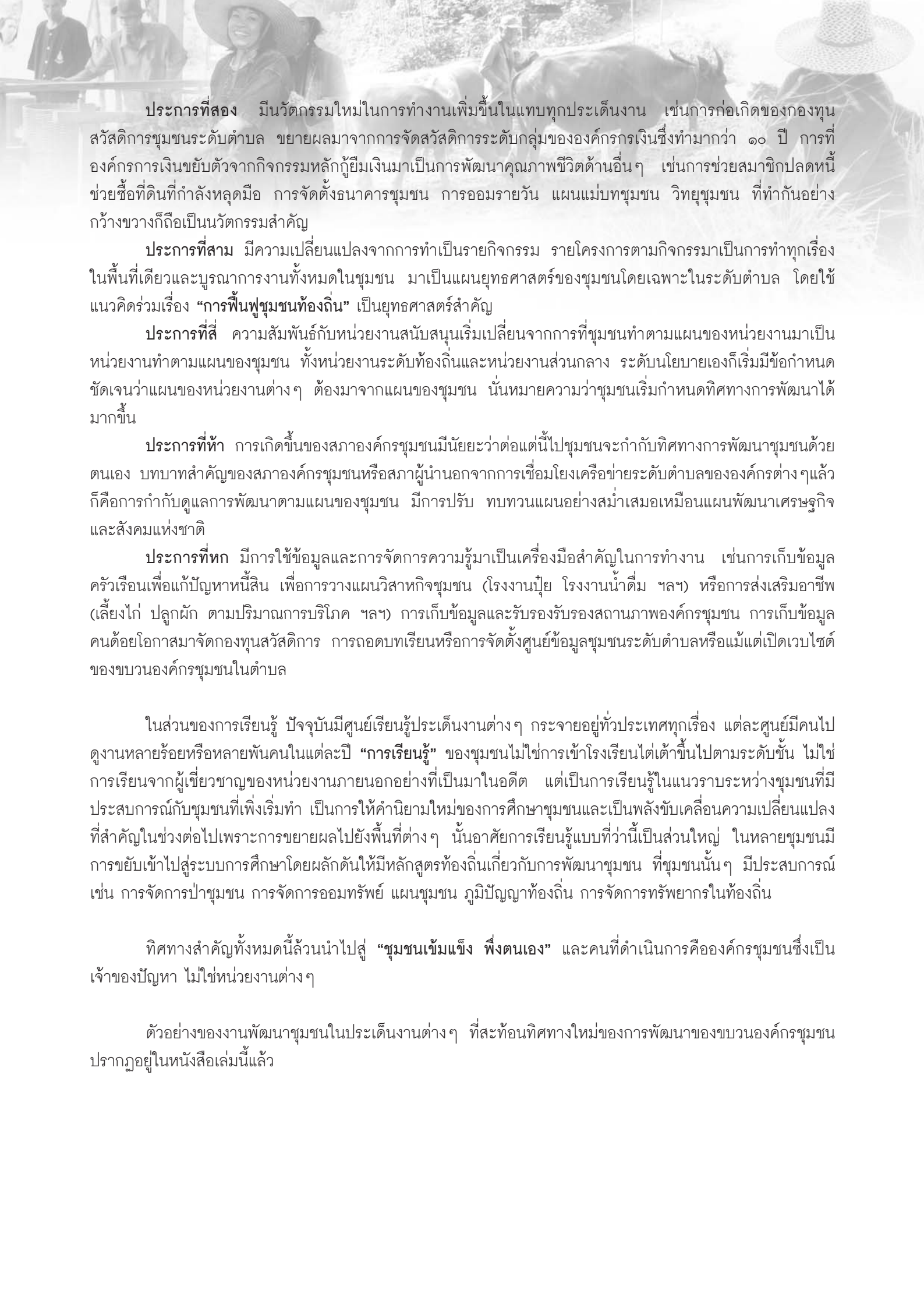

ทิศทางสำคัญ ของขบวนการองค์กรชุมชน ในช่วงทศวรรษต่อไป

ขบวนการองค์กรชุมชนในประเทศไทยมีพัฒนาการมาไม่น้อยกว่าสามทศวรรษ ทั้งงานพัฒนาทั่วไปอย่างเรื่อง ออมทรัพย์ อาชีพ เกษตร ธุรกิจชุมชน ฯลฯ และงานประเภท “ร้อน” ทั้งหลาย โดยเฉพาะงานรณรงค์คัดค้านโครงการต่างๆ ของรัฐที่มีผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาและในช่วงทศวรรษต่อไป ขบวนการองค์กรชุมชนทั่วประเทศมีพัฒนาการและการปรับเปลี่ยนในเชิงคุณภาพที่น่าสนใจคือ

ประการแรก ทิศทางการขับเคลื่อนขบวนการโดยรวมเปลี่ยนจากการเรียกร้องให้รัฐบาลจัดการโน่นนี่มาเป็นการคิดเอง ทำเอง จัดการเอง โดยมีวิสัยทัศน์ร่วมว่า “ชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเอง” การเรียกร้องให้รัฐสนับสนุนยังมีอยู่ เพราะเป็นสิทธิของประชาชน แต่รัฐจะสนับสนุนหรือไม่สนับสนุนชุมชนก็เดินหน้าตามแผนของตนเอง ไขว่คว้าทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้มากที่สุด ประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่นทุกหน่วยงาน

ประการที่สอง มีนวัตกรรมใหม่ในการทำงานเพิ่มขึ้นในแทบทุกประเด็นงาน เช่นการก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ขยายผลมาจากการจัดสวัสดิการระดับกลุ่มขององค์กรการเงินซึ่งทำมากกว่า ๑๐ ปี การที่องค์กรการเงินขยับตัวจากกิจกรรมหลักกู้ยืมเงินมาเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ เช่นการช่วยสมาชิกปลดหนี้ช่วยซื้อที่ดินที่กำลังหลุดมือ การจัดตั้งธนาคารชุมชน การออกรายวัน แผนแม่บทชุมชน วิชชุชุมชน ที่ทำกันอย่างกว้างขวางก็ถือเป็นนวัตกรรมสำคัญ

ประการที่สาม มีความเปลี่ยนแปลงจากการทำเป็นรายกิจกรรม รายโครงการตามกิจกรรมมาเป็นการทำทุกเรื่องในพื้นที่เดียวและบูรณาการงานทั้งหมดในชุมชน มาเป็นแผนยุทธศาสตร์ของชุมชนโดยเฉพาะในระดับตำบล โดยใช้แนวคิดร่วมเรื่อง “การฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น” เป็นยุทธศาสตร์สำคัญ

ประการที่สี่ ความสัมพันธ์กับหน่วยงานสนับสนุนเริ่มเปลี่ยนจากการที่ชุมชนทำตามแผนของหน่วยงานมาเป็นหน่วยงานทำตามแผนของชุมชน ทั้งหน่วยงานระดับท้องถิ่นและหน่วยงานส่วนกลาง ระดับนโยบายเองก็เริ่มมีข้อกำหนดชัดเจนว่าแผนของหน่วยงานต่างๆ ต้องมาจากแผนของชุมชน นั่นหมายความว่าชุมชนเริ่มกำหนดทิศทางการพัฒนาได้มากขึ้น

ประการที่ห้า การเกิดขึ้นของสภาองค์กรชุมชนมีนัยยะว่าต่อไปชุมชนจะกำกับทิศทางการพัฒนาชุมชนด้วยตนเอง บทบาทสำคัญของสภาองค์กรชุมชนหรือสภาผู้นำนอกจากการเชื่อมโยงเครือข่ายระดับตำบลขององค์กรต่างๆ แล้วก็คือการกำกับดูแลการพัฒนาตามแผนของชุมชน มีการปรับ ทบทวนแผนอย่างสม่ำเสมอเหมือนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประการที่หก มีการใช้ข้อมูลและการจัดการความรู้มาเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำงาน เช่นการเก็บข้อมูลครัวเรือนเพื่อแก้ปัญหาหนี้สิน เพื่อการวางแผนวิสาหกิจชุมชน (โรงงานปุ๋ย โรงงานน้ำดื่ม ฯลฯ) หรือการส่งเสริมอาชีพ (เลี้ยงไก่ ปลูกผัก ตามปริมาณการบริโภค ฯลฯ) การเก็บข้อมูลและรับรองรับรองสถานภาพองค์กรชุมชน การเก็บข้อมูลคนด้อยโอกาสมาจัดกองทุนสวัสดิการ การถอดบทเรียนหรือการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลชุมชนระดับตำบลหรือแม้แต่เปิดเว็บไซต์ของขบวนการองค์กรชุมชนในตำบล

ในส่วนของการเรียนรู้ ปัจจุบันมีศูนย์เรียนรู้ประเด็นงานต่างๆ กระจายอยู่ทั่วประเทศทุกเรื่อง แต่ละศูนย์มีคนไปดูงานหลายร้อยหรือหลายพันคนในแต่ละปี “การเรียนรู้” ของชุมชนไม่ใช่การเข้าโรงเรียนได้เข้าขึ้นไปตามระดับชั้น ไม่ใช่การเรียนจากผู้เชี่ยวชาญของหน่วยงานภายนอกอย่างที่เป็นมาในอดีต แต่เป็นการเรียนรู้ในแนวราบระหว่างชุมชนที่มีประสบการณ์กับชุมชนที่เพิ่งเริ่มทำ เป็นการให้คำนิยามใหม่ของการศึกษาชุมชนและเป็นพลังขับเคลื่อนความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในช่วงต่อไปเพราะการขยายผลไปยังพื้นที่ต่างๆ นั้นอาศัยการเรียนรู้แบบที่ว่าเป็นส่วนใหญ่ ในหลายชุมชนมีการขยับเข้าไปสู่ระบบการศึกษาโดยผลักดันให้มีหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ที่ชุมชนนั้นๆ มีประสบการณ์ เช่น การจัดการป่าชุมชน การจัดการออมทรัพย์ แผนชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น

ทิศทางสำคัญทั้งหมดนี้ล้วนนำไปสู่ “ชุมชนเข้มแข็ง พึ่งตนเอง” และคนที่ดำเนินการคือองค์กรชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของปัญหา ไม่ใช่หน่วยงานต่างๆ

ตัวอย่างของงานพัฒนาชุมชนในประเด็นงานต่างๆ ที่สะท้อนทิศทางใหม่ของการพัฒนาของขบวนการองค์กรชุมชนปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้แล้ว

คำนำ

สวัสดิการนับเป็นความมั่นคงในชีวิตที่ใครๆ ก็แสวงหา ลูกจ้างบริษัทหรือห้างร้านบริการต่างๆ มีระบบสวัสดิการที่หลากหลายจากระบบประกันสังคม ก็เพื่อให้มีความอุ่นใจในอนาคตของตนเอง แต่เมื่อเทียบกับคนของรัฐแล้วยังมีช่องว่างห่างกันมาก

แต่ชาวบ้านกว่า 50 ล้านคน ที่ไม่มีสวัสดิการให้กับตนเอง ซึ่งมีสาเหตุมาจากการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ประมง เสียเป็นส่วนใหญ่ และไม่ได้อยู่ในระบบหรือกฎเกณฑ์จึงไม่มีหน่วยงานไหนมาหยิบยื่นสวัสดิการให้ ครั้นจะไปหวังสวัสดิการทางธรรมชาติ หายของป่า ภัยเห็ด ภัยหน่อ ภัยปลา ฯลฯ ก็นับวันจะหมดไป ส่วนภาครัฐที่ยังให้สวัสดิการย้งทั่วถึง จะมีก็แต่การจัดสวัสดิการให้กับคนชรา คนพิการ ที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้เท่านั้น

ดังนั้นชาวบ้านจึงได้ร่วมกันสร้างปรากฏการณ์ใหม่ ที่เรียกว่า สวัสดิการชาวบ้าน ขึ้นโดยการรวบรวมภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนมาจัดสวัสดิการให้กับตนเองเพื่อความมั่นคงในชีวิต โดยเป็นผู้คิด ผู้ทำ วางกฎระเบียบและร่วมกันบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการขึ้นเองให้ครอบคลุมตั้งแต่เกิดจนตาย

ภายหลังจากที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้อนุมัติงบประมาณผ่านมาทางสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) จำนวน 200 ล้านบาท โดยมีนายไพบูรณ์ วัฒนาศิริธรรม รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) เป็นประธานกรรมการ จากนั้นจึงแต่งตั้งคณะกรรมการ โครงการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นระดับชาติ

กองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นต้องการให้ผู้ยากไร้ได้รับสวัสดิการอย่างทั่วถึง โดยเป็นกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม ส่งผลให้เกิดเครือข่ายชุมชนร่วมจัดสวัสดิการ มีหลายตำบลเกิดการตื่นตัวในการจัดสวัสดิการโดยชุมชนโดยใช้ฐานทุนเดิมที่มีอยู่ในชุมชน เช่น การจัดการโดยใช้ฐานทางศาสนา กลุ่มออมทรัพย์ วิชาหกิจชุมชน ผู้สูงอายุ ทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ เป็นฐานในการจัดสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น

ในส่วนของแผนปฏิบัติการกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นทั่วประเทศในระยะเวลา 3 ปี (2550-2552) มีเป้าหมายครอบคลุมพื้นที่ 7,000 ตำบลทั่วประเทศ โดยในปี 2550 จะให้มีพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงานไม่ต่ำกว่า 3,000 ตำบล

ปัจจุบันกระบวนการพัฒนาสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นได้ดำเนินการไปแล้วจำนวน 61 จังหวัดทั่วประเทศ มีจังหวัดที่สามารถขยายผลเป็นรูปธรรมความสำเร็จในระดับพื้นที่เป้าหมาย 1,522 พื้นที่/ตำบล และมีการสนับสนุนงบประมาณสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นพื้นที่ละ 55,000 บาท จังหวัดละ 700,000 บาท คาดว่าจะมีการพัฒนาขบวนการสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นระดับจังหวัดให้ครบ 76 จังหวัดทั่วประเทศภายในเดือนพฤษภาคม 2552 นี้

ท้ายที่สุดจากกรณีศึกษาที่ได้มีการนำเสนอผลการดำเนินงานอยู่ทั่วประเทศ เพื่อสะท้อนศักยภาพของเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น ในรูปแบบการจัดการที่หลากหลายตามบริบทของแต่ละพื้นที่ อย่างไรก็ตามยังมีพื้นที่รูปธรรมความสำเร็จอีกจำนวนมากที่ไม่ได้รวบรวมมานำเสนอ แต่ยังมีพี่น้อง พวกพ้องได้เล่าสู่กันฟังและให้ข้อคิดเห็นร่วมกันเสมอมา

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

ส่วนที่ 1

การพัฒนากระบวนการสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2546-2550)

- ยุคเริ่มก่อขบวนการสวัสดิการ สร้างฐานคิด...สู่การบริหารจัดการฐานทุนชุมชน	1
- ยุคสร้างรูปแบบ...สานเครือข่าย...ขยายผลเชิงนโยบาย	4
- ยุคกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น (กองทุนสมทบ 3 ฝ่าย : ชุมชน อปท. และรัฐ)	6
- จาก 14 พื้นที่ครุ...สู่พื้นที่นำร่อง 191 ตำบล (ปี 2548-2549)	9
- การพัฒนาขบวนการสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ปี 2550	11
- นโยบายรัฐ และบทบาทของหน่วยงานในการสนับสนุนการจัดสวัสดิการโดยชุมชน	22
- แนวทางการขับเคลื่อนงาน ปี 2551 - 2552	25

ส่วนที่ 2

กรณีศึกษาอุปสรรคกองทุนสวัสดิการชุมชน

● ภาคใต้

- กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลหนองตรุด อำเภอเมือง จังหวัดตรัง	29
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสะเนอ อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี	32
- กองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านสวนโหนดตำบลชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง	34
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอเมือง จังหวัดระนอง	37
- “กองทุนสวัสดิการ” จากธนาคารพัฒนาชีวิต ตำบลพ้อแดง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร	40
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล	43
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลกะปาง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช	47
- สัจจะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท เพื่อทำสวัสดิการภาคประชาชน : เงินเป็นเครื่องมือพัฒนาคน จ.สงขลา	49

● ภาคเหนือ

- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล จันจว้าใต้ จังหวัดเชียงราย	54
- กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลหนองหล่ม อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา	57
- กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลแม่กิ๊ อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน	60
- กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลดงเจน อำเภอภูพาน จังหวัดพะเยา	62
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	64
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลตากตก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก	66
- สวัสดิการชุมชนจากกลุ่มออมทรัพย์มณีบรรพต อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก	67
- กองทุนสุขภาพและสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น ตำบลเหมืองหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่	69

- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนางัว อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์	70
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลฝายหลวง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	72
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลตาลเตี้ย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย	74
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย	76

● ภาคกลางตอนบน

- กองทุนสวัสดิการตำบลหัวป่า อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี	78
- กองทุนสวัสดิการตำบลวิหารขาว อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี	80
- กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี	82
- สวัสดิการเครือข่ายออมทรัพย์ตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่วงก์ จังหวัดนครสวรรค์	84
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี	86
- กองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านหินโง่งน ตำบลห้วยคต อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี	90
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเสาชง อำเภอบางปะหัน จังหวัดอยุธยา	94
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองบัว อำเภอเสด็จ จังหวัดชัยนาท	99
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลห้วยคต อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี	101

● กรุงเทพฯ และปริมณฑล

- “กองทุนรวม” ความเกื้อกูลของชุมชนเขตบางเขน สวัสดิการ ดูแลกันยามยากไร้	104
- กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลคลองขวาง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี	107
- กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลหนองเพรางาย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี	110
- กองทุนสวัสดิการชุมชน ต.บางใหญ่ อ. บางใหญ่ จ.นนทบุรี	113
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	117
- กองทุนหมุนเวียน - ความพอเพียงที่ตำบลบางป่อ “จัดสวัสดิการ” เพื่อแก้ปัญหาความยากจน	121
- เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนเขตธนบุรีร่วมมือ กรุงเทพมหานคร	124
- สวัสดิการชุมชน ตำบลบางเลน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี	127
- สวัสดิการชุมชนเขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร	130
- สหกรณ์เคหสถานฟ้าใหม่ รวมทุนด้วยตนเอง โดยไม่ขึ้นตรงต่อทุนภายนอก	132

● ภาคตะวันออก

- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสะตอน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี	136
- สถาบันการเงินชุมชนไชยธนาคาร ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี	139
- กองทุนสวัสดิการตำบลวังกระแจะ อำเภอเมือง จังหวัดตราด	141
- กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลเมืองตราด จังหวัดตราด	144
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวังกระโจม อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก	146
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลโคกกรวด อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก	149
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบุพราหมณ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี	151
- กองทุนสวัสดิการตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี	154
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลช่องกุ่ม อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว	156

● ภาคตะวันตก

- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลศรีมงคล อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี 160
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปากแพรก อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี 163
- กองทุนสวัสดิการวันละบาท ตำบลดอนแร่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี 166
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม 170
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม 173
- กองทุนสวัสดิการกลุ่มสี่จะสะสมทรัพย์ ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
ตำบลแพรกหนามแดง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม 176
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปลายโพรง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม 180
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปากช่อง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี 184
- กองทุนข้าวสารตำบลสระสี่มุม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม 186
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลศิลาลอย กิ่งอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 190
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 194
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลไชยราช อำเภอสะพานน้อย
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 196

● ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- กองทุนสวัสดิการชุมชนวันละบาท ตำบลศรีสุทโธ อำเภอบ้านดุง
จังหวัดอุดรธานี 202
- กองทุนสวัสดิการชุมชนเฉลิมพระเกียรติตำบลบ้านเป่า อำเภอหนองสูง
จังหวัดมุกดาหาร 205
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปอภาร อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 207
- กองทุนคุณธรรมสวัสดิการชุมชนพึ่งตนเองตำบลทุ่งมน ตำบลทุ่งมน
อำเภอปรางสาท จังหวัดสุรินทร์ 211
- กองทุนสวัสดิการชุมชนคนตำบลสวนหม่อน อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น 215
- กองทุนสวัสดิการภาคชุมชน ตำบลพระยืน อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น 218
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลกุดบง อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย 224
- กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสามสี อำเภอเสนางคณิศร จังหวัดอำนาจเจริญ 227
- กองทุนสวัสดิการภาคประชาชน ตำบลหนองแวง อำเภอนิคมคำสร้อย
จังหวัดมุกดาหาร 230
- ชมรมกองทุนสวัสดิการภาคประชาชน ตำบลประจักษ์ อำเภอประโคนชัย
จังหวัดบุรีรัมย์ 232

ส่วนที่ 1

การพัฒนาาระบบสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2546-2550)

ยุคเริ่มก่อขบวนการสวัสดิการ สร้างฐานคิด...สู่การบริหารจัดการฐานทุนชุมชน

ในงานมหกรรม “วิถีพลังไท สู่ชุมชนพึ่งตนเอง” เมื่อวันที่ 21-23 มกราคม 2546 ขบวนการองค์กรชุมชนจากแต่ละภาคที่มีประสบการณ์บทเรียนการจัดสวัสดิการชุมชน ได้มาร่วมกันทบทวนตนเอง และวางทิศทาง แผนงานการขับเคลื่อน ขบวนการสวัสดิการชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเปิดพื้นที่สู่สาธารณะ โดยเริ่มจากการทบทวนสภาพปัญหา อันเป็นที่มาของการจัดสวัสดิการชุมชน ได้แก่ ปัญหาเรื่องทุนสาธารณะถูกแย่งชิง/ทำลาย ขาดสิทธิ และความมั่นคงในการอยู่อาศัย และการทำกิน ปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติดิน น้ำ ป่า รวมถึงระบบวิถีการผลิตที่พึ่งพาภายนอก ต้องใช้สารเคมีต่างๆ เพื่อเร่งผลผลิต นำมาสู่ปัญหาทางจรรยาบรรณที่ซับซ้อน

ปัญหาวิกฤติทางสังคม/วัฒนธรรม ทั้งในเรื่องของระบบการศึกษาที่ดึงคนออกนอกชุมชน อิทธิพลของสื่อ/เทคโนโลยีที่กระตุ้นการบริโภคนิยม ละเลยรากเหง้า ภูมิปัญญาท้องถิ่น สาเหตุหลักของปัญหาเหล่านี้ มาจากระบบคิด วิถีคิดของชาวบ้าน/ชุมชนที่ถูกครอบงำจากตะวันตก ทำให้ลดทอน/ทำลายวิถีคิดแห่งการพึ่งพาตนเอง พึ่งพาอาศัยกันระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติที่อยู่ร่วมกันอย่างสมดุล

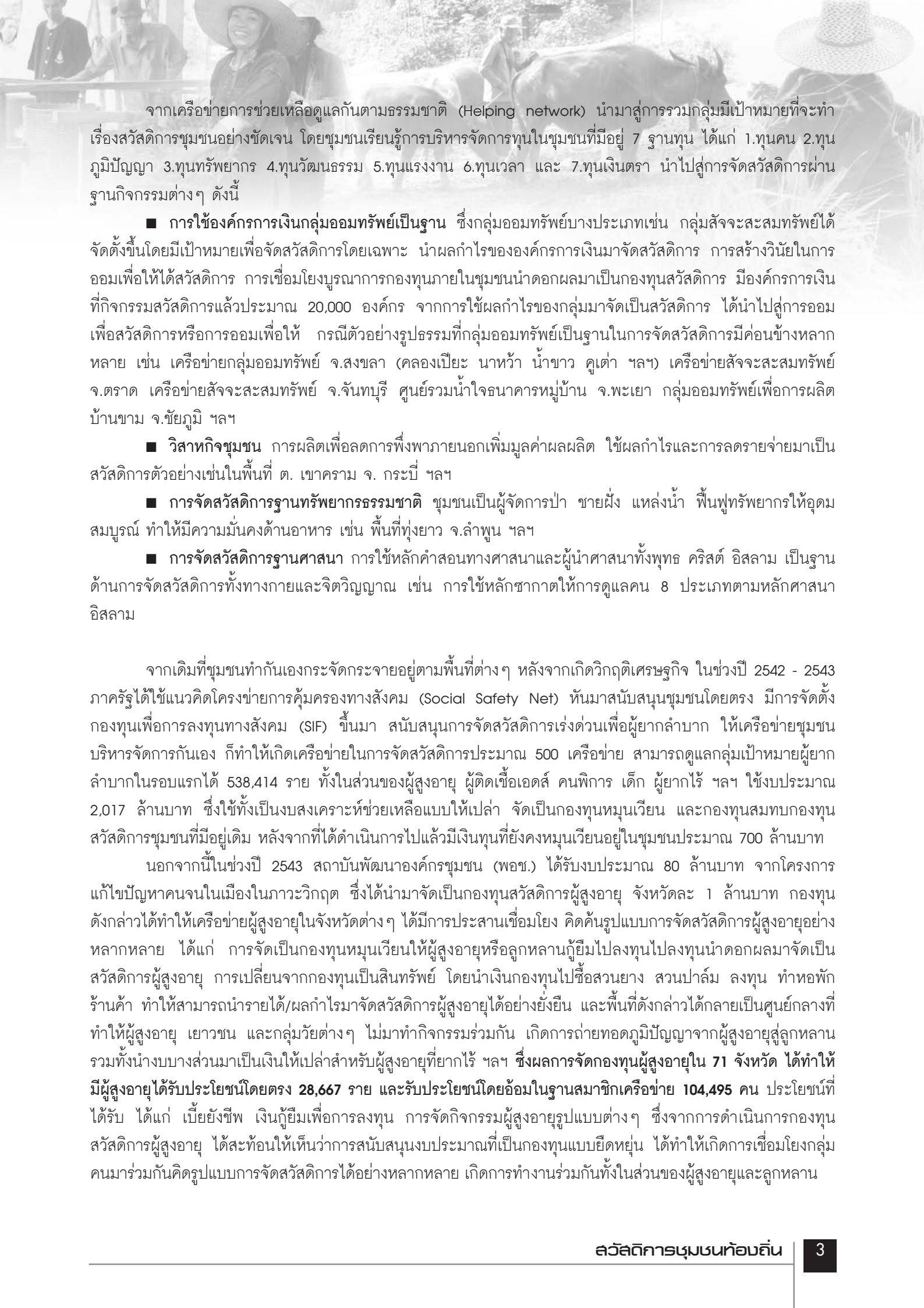
นอกจากนี้ปัญหา/ข้อจำกัดของระบบสวัสดิการที่มีอยู่ โดยภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการหลักนั้น ไม่เอื้อต่อคนทุกภาคส่วนในสังคม เมื่อชาวบ้านประสบปัญหาเดือดร้อนก็ไม่สามารถเข้าถึง หรือเข้าไปใช้บริการนั้นๆ ได้ รวมถึงการไม่มีหลักประกันความมั่นคงในชีวิตเหมือนอย่างคนที่รับราชการ แต่ชาวบ้านก็ยังคิดพึ่งพาระบบสวัสดิการของรัฐ อยากให้ลูกหลานรับราชการ โดยไม่ได้คิดไปถึงการสร้างระบบสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือดูแลกันเองในชุมชนขึ้นมา สาเหตุแห่งปัญหาที่กล่าวมา คือ หน่วยงานที่ส่งเสริมสนับสนุนยังขาดการบูรณาการแผนงานร่วมกัน คิด ทำทางเดียว ไม่ได้มีทำงานเป็นระบบคู่ขนานร่วมกับชุมชน จึงไม่รู้ปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย การจัดสวัสดิการสังคมอยู่บนฐานคิดของการ “สงเคราะห์” แบ่งแยกฝ่ายผู้ให้ และผู้รับอย่างชัดเจน ไม่ได้คิดในลักษณะของ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์” (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2546, น. 40-41)

หากย้อนกลับไปในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจตกต่ำ ปี 2540 สภาพปัญหาดังกล่าวเด่นชัดขึ้น ประกอบกับจำนวนคนยากจน และคนด้อยโอกาสเพิ่มขึ้น ชุมชน กลายเป็นแหล่งรองรับคนกลุ่มนี้ไม่ให้ตกไปอยู่ในสภาวะที่ย่ำแย่กว่าเดิม ในช่วงนั้น ประชาชนชาวบ้าน แกนนำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้หันมาทบทวนเรื่องระบบโครงข่ายการคุ้มครองทางสังคม (Social Safety Net) ที่มีอยู่ในสังคมไทยก็พบว่า มีความเป็นเครือญาติ ชุมชน ทูตทางสังคมในด้านต่างๆ ที่สามารถช่วยรองรับแรงกระแทกจากภายนอกได้เป็นอย่างดี และสามารถที่จะฟื้นฟูเหล่านี้ให้ลุกขึ้นมาจัดการตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรี สร้างความมั่นคงของชุมชนฐานราก ลดการพึ่งพาจากภายนอก

อันที่จริงชุมชนมีการจัดสวัสดิการ ช่วยเหลือดูแลกันอยู่แล้ว ทำมายาวนาน แต่ไม่ได้เรียกว่า “สวัสดิการ” อย่างชัดเจนเท่าที่ตนเอง “แนวคิดสวัสดิการชุมชน” จึงมาจากการรื้อฟื้นทุนทางสังคมที่มีอยู่เดิม การช่วยเหลือเกื้อกูลกันบนฐานปัจจัยสี่ (อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค) โดยมี บ้าน (หมายถึงหมู่บ้าน หรือชุมชนที่อยู่รวมกัน) และวัด เป็นศูนย์กลางทำหน้าที่ดูแลเด็กเล็ก คนเฒ่าคนแก่ ผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ที่โยงใยวิถีชีวิตของผู้คนเข้ากับธรรมชาติ ความเชื่อ ศาสนา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นลักษณะ “ชุมชนสวัสดิการ” ที่มีมาตั้งแต่อดีต ดำเนินดีคู่กับการจัดสวัสดิการโดยรัฐเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

“ชุมชนสวัสดิการ” จากฐานปัจจัยสี่ และการเกื้อกูล

จากเครือข่ายการช่วยเหลือดูแลกันตามธรรมชาติ (Helping network) นำมาสู่การรวมกลุ่มมีเป้าหมายที่จะทำเรื่องสวัสดิการชุมชนอย่างชัดเจน โดยชุมชนเรียนรู้การบริหารจัดการทุนในชุมชนที่มีอยู่ 7 ฐานทุน ได้แก่ 1.ทุนคน 2.ทุนภูมิปัญญา 3.ทุนทรัพยากร 4.ทุนวัฒนธรรม 5.ทุนแรงงาน 6.ทุนเวลา และ 7.ทุนเงินตรา นำไปสู่การจัดสวัสดิการผ่านฐานกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

■ **การใช้องค์กรการเงินกลุ่มออมทรัพย์เป็นฐาน** ซึ่งกลุ่มออมทรัพย์บางประเภทเช่น กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ได้จัดตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายเพื่อจัดสวัสดิการโดยเฉพาะ นำผลกำไรขององค์กรการเงินมาจัดสวัสดิการ การสร้างวินัยในการออมเพื่อให้ได้สวัสดิการ การเชื่อมโยงบูรณาการกองทุนภายในชุมชนนำดอกผลมาเป็นกองทุนสวัสดิการ มีองค์กรการเงินที่กิจกรรมสวัสดิการแล้วประมาณ 20,000 องค์กร จากการใช้ผลกำไรของกลุ่มมาจัดเป็นสวัสดิการ ได้นำไปสู่การออมเพื่อสวัสดิการหรือการออมเพื่อให้ กรณีตัวอย่างรูปธรรมที่กลุ่มออมทรัพย์เป็นฐานในการจัดสวัสดิการมีค่อนข้างหลากหลาย เช่น เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ จ.สงขลา (คลองเปี้ยะ นาหว่า น้ำขาว คูเต่า ฯลฯ) เครือข่ายสัจจะสะสมทรัพย์ จ.ตราด เครือข่ายสัจจะสะสมทรัพย์ จ.จันทบุรี ศูนย์รวมน้ำใจธนาคารหมู่บ้าน จ.พะเยา กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านขาม จ.ชัยภูมิ ฯลฯ

■ **วิสาหกิจชุมชน** การผลิตเพื่อลดการพึ่งพาภายนอกเพิ่มมูลค่าผลผลิต ใช้ผลกำไรและการลดรายจ่ายมาเป็นสวัสดิการตัวอย่างเช่นในพื้นที่ ต. เขาคราม จ. กระบี่ ฯลฯ

■ **การจัดสวัสดิการฐานทรัพยากรธรรมชาติ** ชุมชนเป็นผู้จัดการป่า ชายฝั่ง แหล่งน้ำ พื้นฟูทรัพยากรให้อุดมสมบูรณ์ ทำให้มีความมั่นคงด้านอาหาร เช่น พื้นที่ทุ่งยาว จ.ลำพูน ฯลฯ

■ **การจัดสวัสดิการฐานศาสนา** การใช้หลักคำสอนทางศาสนาและผู้นำศาสนาทั้งพุทธ คริสต์ อิสลาม เป็นฐานด้านการจัดสวัสดิการทั้งทางกายและจิตวิญญาณ เช่น การใช้หลักชากาตให้การดูแลคน 8 ประเภทตามหลักศาสนาอิสลาม

จากเดิมที่ชุมชนทำกันเองกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ หลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ในช่วงปี 2542 - 2543 ภาครัฐได้ใช้แนวคิดโครงข่ายการคุ้มครองทางสังคม (Social Safety Net) หันมาสนับสนุนชุมชนโดยตรง มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF) ขึ้นมา สนับสนุนการจัดสวัสดิการเร่งด่วนเพื่อผู้ยากลำบาก ให้เครือข่ายชุมชนบริหารจัดการกันเอง ก็ทำให้เกิดเครือข่ายในการจัดสวัสดิการประมาณ 500 เครือข่าย สามารถดูแลกลุ่มเป้าหมายผู้ยากลำบากในรอบแรกได้ 538,414 ราย ทั้งในส่วนของผู้สูงอายุ ผู้ติดเชื้อเอดส์ คนพิการ เด็ก ผู้ยากไร้ ฯลฯ ใช้งบประมาณ 2,017 ล้านบาท ซึ่งใช้ทั้งเป็นงบสงเคราะห์ช่วยเหลือแบบให้เปล่า จัดเป็นกองทุนหมุนเวียน และกองทุนสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีอยู่เดิม หลังจากที่ได้ดำเนินการไปแล้วมีเงินทุนที่ยังคงหมุนเวียนอยู่ในชุมชนประมาณ 700 ล้านบาท

นอกจากนี้ในช่วงปี 2543 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ได้รับงบประมาณ 80 ล้านบาท จากโครงการแก้ไขปัญหาคนจนในเมืองในภาวะวิกฤต ซึ่งได้นำมาจัดเป็นกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ จังหวัดละ 1 ล้านบาท กองทุนดังกล่าวได้ทำให้เครือข่ายผู้สูงอายุในจังหวัดต่างๆ ได้มีการประสานเชื่อมโยง คิดค้นรูปแบบการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างหลากหลาย ได้แก่ การจัดเป็นกองทุนหมุนเวียนให้ผู้สูงอายุหรือลูกหลานกู้ยืมไปลงทุนไปลงทุนนำดอกผลมาจัดเป็นสวัสดิการผู้สูงอายุ การเปลี่ยนจากกองทุนเป็นสินทรัพย์ โดยนำเงินกองทุนไปซื้อสวนยาง สวนปาล์ม ลงทุน ทำหอพักร้านค้า ทำให้สามารถนำรายได้/ผลกำไรมาจัดสวัสดิการผู้สูงอายุได้อย่างยั่งยืน และพื้นที่ดังกล่าวได้กลายเป็นศูนย์กลางที่ทำให้ผู้สูงอายุ เยาวชน และกลุ่มวัยต่างๆ ไม่มาทำกิจกรรมร่วมกัน เกิดการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากผู้สูงอายุสู่ลูกหลาน รวมทั้งนำบางส่วนมาเป็นเงินให้เปล่าสำหรับผู้สูงอายุที่ยากไร้ ฯลฯ ซึ่งผลการจัดกองทุนผู้สูงอายุใน 71 จังหวัด ได้ทำให้มีผู้สูงอายุได้รับประโยชน์โดยตรง 28,667 ราย และรับประโยชน์โดยอ้อมในฐานสมาชิกเครือข่าย 104,495 คน ประโยชน์ที่ได้รับ ได้แก่ เบี้ยยังชีพ เงินกู้ยืมเพื่อการลงทุน การจัดกิจกรรมผู้สูงอายุรูปแบบต่างๆ ซึ่งจากการดำเนินการกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ ได้สะท้อนให้เห็นว่าการสนับสนุนงบประมาณที่เป็นกองทุนแบบยืดหยุ่น ได้ทำให้เกิดการเชื่อมโยงกลุ่มคนมาร่วมกันคิดรูปแบบการจัดสวัสดิการได้อย่างหลากหลาย เกิดการทำงานร่วมกันทั้งในส่วนของผู้สูงอายุและลูกหลาน

จากรูปแบบการจัดสวัสดิการโดยฐานทุนด้านต่างๆ ของชุมชน และการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ งานมหกรรม “วิถีพลังไท สู่ชุมชนพึ่งตนเอง” ปี 2546 จึงเป็นจุดเริ่มต้น เปิดเวทีแห่งการประสานเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรชุมชนอย่างเป็นทางการ ผลจากงานนี้ ชุมชนได้เสนอแนวทางการขับเคลื่อนงานสวัสดิการชุมชนในช่วงเริ่มแรก โดยรวมแล้วมีดังนี้

- การปลูกฟื้นฟูทางสังคมเดิมให้กลับคืนมา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องการประหยัลดออม การช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อกัน และใช้เงิน เป็นเครื่องมือในการจัดสวัสดิการชุมชนอย่างครบวงจรชีวิต เพื่อดูแลกันได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเป็นธรรม นอกจากนี้ควรมีความสอดคล้องกับบริบทของแต่ละชุมชน และควรมีการทำแผนแม่บทชุมชน เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกให้รัก และหวงแหนชุมชน นำไปสู่แนวทางการใช้ชีวิตแบบพอเพียง

- จากเดิมที่ต่างคน/กลุ่ม ต่างทำ ควรสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกันทั้งภายในกลุ่มสมาชิก และเพื่อนต่างกลุ่ม การรวมตัวกันเป็นเครือข่ายระดับภาค และประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และทรัพยากรระหว่างกัน ถือเป็น การสร้าง/ค้นหาแนวร่วมใหม่ๆ ขยายผลเชิงปฏิบัติ ให้เห็นเป็นรูปธรรมในเชิงนโยบายด้วย

- ในระดับเครือข่ายชุมชน ควรมีการพัฒนาศักยภาพผู้นำ และสร้างระบบสวัสดิการผู้นำชุมชน ภายใต้ความเสมอภาคระหว่างสมาชิกทั่วไป และผู้นำกลุ่ม/เครือข่าย เนื่องจากผู้นำชุมชนนั้นมีความเสียสละต่อการทำงาน และควรมีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น

การเชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอก เพื่อหนุนเสริมเติมเต็มในสิ่งที่ชุมชนขาด เช่น กระบวนการเรียนรู้ การเชื่อมโยงคน องค์กร เครือข่าย การเติมเต็มความรู้ด้านงานพัฒนาให้เท่าทันกับกระแสใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น การสนับสนุน วิชาการ ทุนต่างๆ เพื่อพัฒนากิจกรรมโดยชุมชนคิด และทำเอง รวมถึงเสนอให้หน่วยงานสมทบกองทุนสวัสดิการที่ชุมชนทำอยู่ด้วย ส่วนในระดับนโยบาย เสนอให้สนับสนุนระบบการทำงานแบบคู่ขนาน ทั้งในส่วนที่รัฐสนับสนุน และชุมชนทำเอง (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2546, น. 49-50)

ยุคสร้างรูปแบบ...สานเครือข่าย...ขยายผลเชิงนโยบาย

ในช่วงปี 2546 -2547 สืบเนื่องต่อจากงานมหกรรมฯ แต่ละพื้นที่ชุมชนได้กลับไปดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชนตามฐานทุนของตนเอง ในขณะที่เดียวกันนั้นเครือข่ายองค์กรชุมชนได้มาหารือร่วมกันว่า การทำงานพัฒนาที่องค์กรชุมชนเป็นแกนหลักนั้น ผู้นำเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและภารกิจมาก แต่ส่วนใหญ่จะไม่ได้รับสวัสดิการด้านต่างๆ ที่จำเป็น จึงได้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการผู้นำชุมชนขึ้นมาเป็นกองกลางระดับชาติ โดย พอช. สนับสนุนงบประมาณ 2 ล้านบาท จากนั้นในพื้นที่ต่างๆ ก็ได้ไปจัดตั้งกองทุนสวัสดิการผู้นำขึ้นในระดับจังหวัด เพื่อดูแลผู้นำกลุ่ม/องค์กรต่างๆ ที่เป็นสมาชิก โดยใช้ฐานการออมวันละบาทเป็นส่วนใหญ่ โดย พอช. ได้กระจายกองทุนสมทบไปที่ระดับภาคดำเนินการไปได้ประมาณ 1 ปี มีผู้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการผู้นำ 1,501 คน ซึ่งในหลายพื้นที่ก็มีคำถามว่าทำไมจึงต้องแยกจัดสวัสดิการเฉพาะผู้นำ ทำให้มีการขยายการจัดสวัสดิการสู่สมาชิกขึ้น โดยวางโครงสร้างการบริหารจัดการและเงินกองทุนไว้ที่ระดับตำบลเป็นหลัก (303 บาท/ราย) ระดับจังหวัดมีการประสานเชื่อมโยง (12 บาท/ราย) และระดับชาติสนับสนุนกรณีเจ็บป่วยร้ายแรง และเสียชีวิต (50 บาท) ในส่วนของผู้นำก็จะสมทบเพิ่มจากสมาชิกและได้สวัสดิการจากกองทุนระดับชาติสูงกว่า แต่ระบบที่วางดังกล่าว ทำให้มีภาระในการจัดการสูงและเป็นระบบที่รวมศูนย์ จึงได้ยกเลิกไป เน้นการส่งเสริมให้เกิดกองทุนสวัสดิการในระดับพื้นที่เป็นหลัก โดยไม่ต้องตัดเงินมาสู่ส่วนกลาง ให้มีการเชื่อมโยงกันเฉพาะเรื่อง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การร่วมกันส่งเสริมให้เกิดกองทุนสวัสดิการในระดับชุมชนท้องถิ่น

ขบวนการสวัสดิการชุมชนได้รวมตัวกันอีกครั้ง เพื่อนำเสนอรูปธรรมจากพื้นที่ผลักดันให้เป็นนโยบายสาธารณะจัดเวทีสัมมนา “สวัสดิการชุมชนแก้จนอย่างยั่งยืน” ขึ้นมา เมื่อวันที่ 2-4 กันยายน 2547 ณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยความร่วมมือของเครือข่ายสวัสดิการชุมชนสี่ภาค ศูนย์ประสานสนับสนุนการแก้ไขปัญหาคความยากจนภาคประชาชน (ศตจ.ปชช.) และหน่วยงานภาคี 10 หน่วยงาน จากประสบการณ์บทเรียนของชุมชนในช่วงนั้น สามารถ

รวบรวมรูปแบบสวัสดิการชุมชนได้ทั้งหมด 7 ฐาน ซึ่งทำให้ขอบข่ายงานนั้นกว้างครอบคลุมวิถีชีวิตของคนและชุมชนหลายมิติ ดังนี้

เครือข่ายสวัสดิการชุมชนได้สรุปทริเียนจากรูปธรรมจริงออกมาเป็น หลักการสำคัญในการจัดสวัสดิการชุมชน มี 7 ประการ ดังนี้

1. เริ่มทำจากสิ่งที่เป็นจริง ไม่ใช่ลอกแบบมาทั้งหมด
2. เริ่มจากเล็กไปใหญ่
3. เงินเป็นเครื่องมือไม่ใช่เป้าหมาย ใช้เงินสร้างเงื่อนไขให้เกิดการพัฒนา
4. เป็นการช่วยเหลือแบบที่ไม่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกในชุมชน
5. เป็นองค์รวมที่เชื่อมโยงทุกอย่างเข้าหากัน อาจเริ่มจากฐานการพัฒนาด้านใดๆ ด้านหนึ่ง แล้วขยายไปสู่ด้านอื่นๆ
6. เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ
7. ทำด้วยความรัก และความอดทน

นอกจากนี้ เครือข่ายฯ ได้มีการให้ความหมายของสวัสดิการชุมชน คือ การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน ซึ่งหมายรวมถึงทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในรูปของสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย

หัวใจของการจัดสวัสดิการชุมชน คือการพึ่งตนเองและการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี” การจัดสวัสดิการตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพและอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติ อย่างเห็นคุณค่า อยู่บนพื้นฐานของศาสนา ภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในทุกระดับ

ผลของการจัดสวัสดิการชุมชน คือ การเกิดความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชุมชน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ความรู้สึกมั่นคง ภาคภูมิใจ อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี และมีความสุขทั้งทางกาย และทางจิตใจ

ความต่อเนื่องจากการสัมมนาดังกล่าวทำให้ชุมชนได้มีสรุปแนวทางการขับเคลื่อนขบวนการสวัสดิการชุมชน โดยมุ่งให้เกิด “กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล” ที่แหล่งทุนมาจากการสมทบของ 3 ฝ่าย คือ จากชุมชน รัฐส่วนกลาง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสรุปสาระสำคัญฐานคิด แนวทางการขับเคลื่อนและข้อเสนอเชิงนโยบายเป็นดังนี้

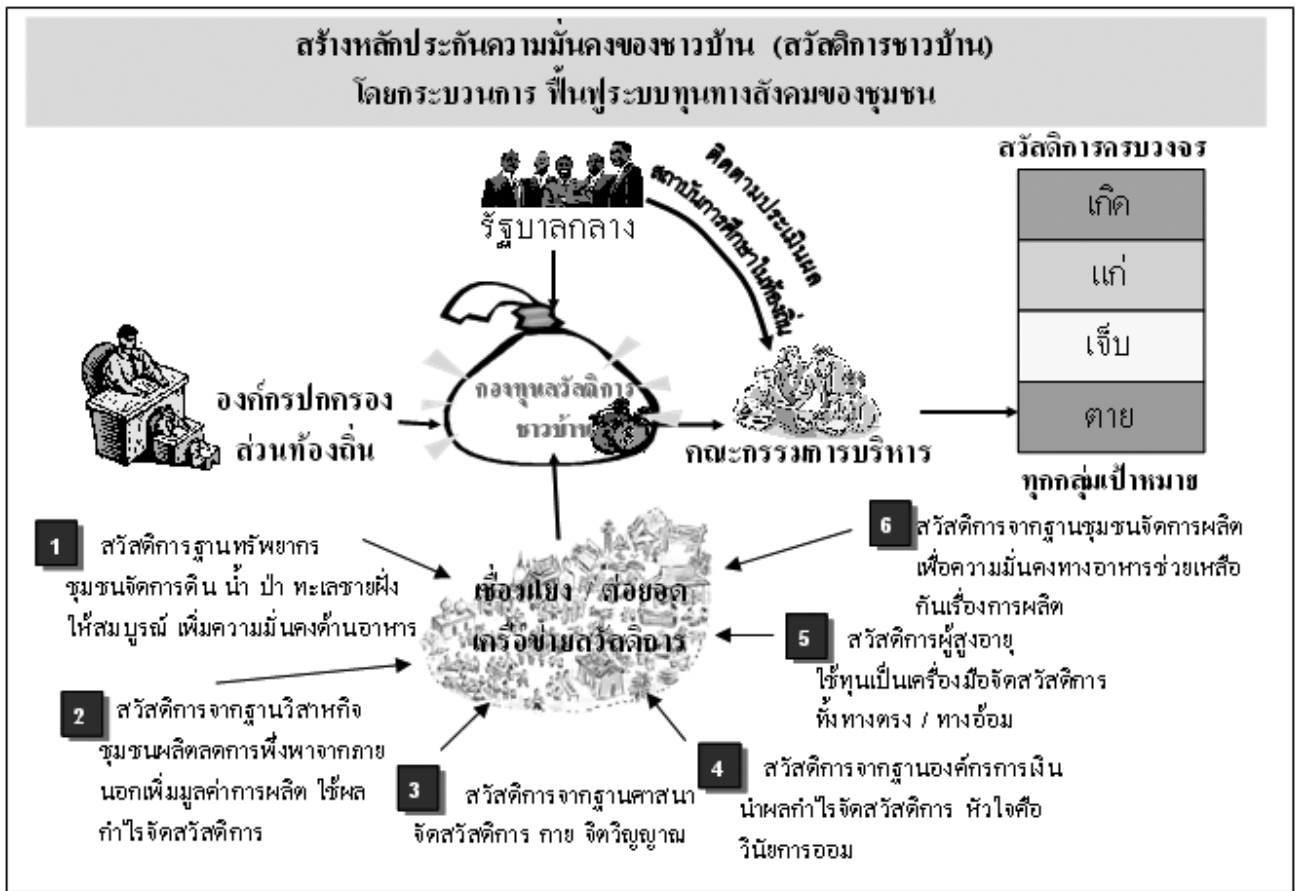
สาระสำคัญของสวัสดิการชุมชน

ฐานคิด	แนวการขับเคลื่อน	ข้อเสนอเชิงนโยบาย
<ul style="list-style-type: none"> ☐ สร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคง เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของคนในชุมชน ☐ เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิต ตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย ทั้งสิ่งของ เงิน หนี้ใจ ☐ หัวใจสำคัญ คือ การพึ่งตนเอง และการเกื้อกูลลักษณะ “ให้อย่างมีคุณค่า -รับอย่างมีศักดิ์ศรี” 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ มุ่งเน้นให้เกิดชุมชนสวัสดิการ ทั้งชุมชน ทั้งหมู่บ้าน,ตำบล ☐ ให้ทุนในชุมชน โดยเฉพาะ “องค์กรการเงิน” เป็นตัวเชื่อมโยงสวัสดิการและบูรณาการกองทุน+ขยายผล “ออมวันละบาท” ☐ จัดการประชาสัมพันธ์ความรู้ สร้าง ต้นแบบ และเผยแพร่ ☐ ใช้กระบวนการแผนชุมชน เป็นเครื่องมือเชื่อมโยงสวัสดิการกับแผนท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ รัฐกำหนดเรื่อง “สวัสดิการชุมชน เป็นวาระแห่งชาติ” โดยรัฐสนับสนุนตามแนวทางสวัสดิการชุมชน ☐ สนับสนุนงบสวัสดิการชุมชน โดยตรงสู่องค์กรชุมชน เช่น งบกองทุนผู้สูงอายุ อำเภอละหนึ่งล้านบาท/สมทบให้ชุมชนในอัตรา 1:1 ☐ ให้องค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการที่มีอยู่ตามกฎหมาย ☐ องค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคม

ยุคกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น (กองทุนสมทบ 3 ฝ่าย : ชุมชน อปท. และรัฐ)

การขับเคลื่อนงานเชิงนโยบายเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ในช่วงรัฐบาลชุดทักษิณ ชินวัตร แกนนำสวัสดิการชุมชนได้นำเสนอแนวทางดังกล่าว ต่อศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนแห่งชาติ(ศตจ.) หลังจากที่ได้ศตจ. ได้อนุมัติงบประมาณสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนจำนวน 32.5 ล้านบาทผ่านสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) พอช.ได้ออกข้อบังคับสถาบันว่าด้วย โครงการพัฒนาสวัสดิการชาวบ้าน มีคณะกรรมการโครงการจากตัวแทนชุมชนในแต่ละภาค ผู้แทนหน่วยงาน และผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมวางกรอบแนวทางการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชาวบ้าน ให้การสนับสนุนงบประมาณกองทุนสวัสดิการชาวบ้านระดับตำบล โดยมีเงื่อนไขเรื่องการสมทบสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ตามข้อเสนอจากการสัมมนาของขบวนการสวัสดิการชุมชน ด้วยเห็นว่าตาม พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการ

กระจายให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 รัฐบาลกลางได้กระจายภารกิจด้านการจัดสวัสดิการไปสู่ อบต. ซึ่งถ้าหากเกิดการดำเนินงานร่วมกันระหว่างชุมชนกับ อบต. แล้วจะทำให้เกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นที่มีความยั่งยืนต่อเนื่องต่อไป

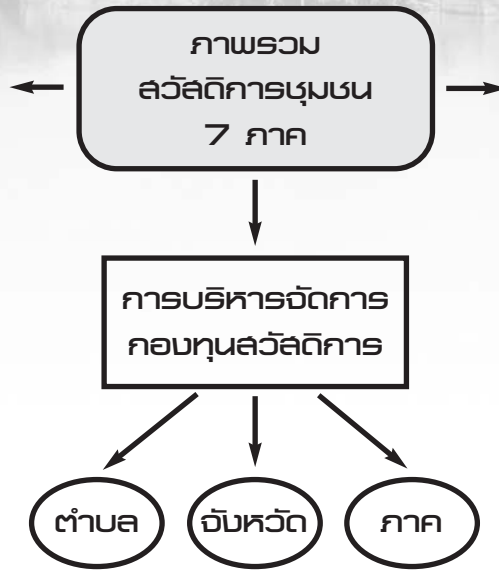
นับเป็นพัฒนาการอีกก้าวหนึ่งของขบวนการสวัสดิการชุมชน ที่นอกเหนือจากการฟื้นฟูทุนที่มีอยู่เพื่อช่วยเหลือดูแลกันตั้งแต่เกิดจนตาย ครอบคลุมคนทุกกลุ่มวัย รวมถึงคนจน คนด้อยโอกาสในชุมชนแล้ว เป้าหมายของกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น คือ การจัดความสัมพันธ์ใหม่ของชุมชน ท้องถิ่น (อปท.) และรัฐ ยกกระตือรือร้นจากสวัสดิการที่ชุมชนเคยทำกันเองฝ่ายเดียว พัฒนาให้เป็น ระบบสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น ที่ชุมชนท้องถิ่นนั้นๆสามารถบริหารจัดการตนเองได้ การร่วมสมทบเงินทุน ถือเป็นเครื่องมือหนึ่งที่กระตุ้นจิตใจให้หุ้นส่วนการพัฒนาทั้ง 3 ฝ่ายนี้ หันมาทำงานร่วมกัน โดยเป็นทั้งผู้ให้อย่างมีคุณค่า และผู้รับอย่างมีศักดิ์ศรี บนพื้นฐานความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน ไม่ใช่ชุมชน/ชาวบ้านเป็นแต่เพียงผู้ขอและรอรับอีกต่อไป

การเปิดเวทีสร้างความร่วมมือ บูรณาการการทำงานกับท้องถิ่น

แนวทางการทำงานร่วมกันหลายฝ่ายเริ่มก่อตัวขึ้น จากการจัดงานมหกรรม สวัสดิการชาวบ้าน เมื่อวันที่ 29-30 มิถุนายน 2548 โดยองค์กรชุมชนทั้งที่เคยมีประสบการณ์จัดสวัสดิการ และมีความสนใจแนวคิดกองทุนสวัสดิการชาวบ้าน รวมถึงหน่วยงานภาคีในท้องถิ่น เช่น พมจ. อบต. ฯลฯ ของแต่ละพื้นที่ทั่วประเทศ ได้มาเรียนรู้รูปธรรมของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลประดู่ยืน อ.ลานสัก จ.อุทัยธานี ซึ่งมาจากฐานวิชาชีพชุมชน โดยชุมชน กับ อบต. สามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี ถือเป็นภาระกระตุ้นจุดประกายความคิดให้กับพื้นที่อื่นๆเห็นว่า แนวทางนี้สามารถทำได้จริงมีรูปธรรม จากนั้นแต่ละภาคก็ได้วางแผนการขับเคลื่อนงานของตนเองโดยรวมแล้ว มีดังนี้

กลไกการบริหารจัดการ

- คณะทำงานเป็นผู้ขับเคลื่อน
 - ตำบล
 - จังหวัด
 - กลุ่มจังหวัด
 - ภาค
- บทบาทหน้าที่
 - หนุนเสริม
 - แลกเปลี่ยนเรียนรู้
 - ประสานงาน
 - ดำเนินการ

- คณะทำงานบริหาร/ที่ปรึกษา
- มีกฎระเบียบ/ข้อบังคับ
- ติดตาม/สรุปผล

แนวทางการขับเคลื่อน

- คณะทำงานเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อน
- เผยแพร่/สร้างความเข้าใจแนวคิดเรื่องสวัสดิการชุมชน
- ค้นหา/ศึกษาพื้นที่ดำเนินการสวัสดิการชุมชนที่หลากหลายรูปแบบและถอดบทเรียนประสบการณ์
- ใช้พื้นที่รูปธรรมเป็นตัวขยายสู่พื้นที่ข้างเคียง
- สร้าง/พัฒนาแกนนำด้านสวัสดิการชุมชน
- เชื่อมโยงขบวนการสวัสดิการชุมชนในแต่ละระดับ
- ประสานความร่วมมือกับภาคีท้องถิ่น/ภาคีพัฒนา

หลังจากนั้นแต่ละภาคก็ได้จัดเวทีสร้างความเข้าใจ และประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ พมจ. โดยเลือกพื้นที่ที่สามารถเป็นต้นแบบ ขยายผลไปยังพื้นที่ใกล้เคียง และขยายผลในระดับภาคได้ ดังนี้

1) ภาคเหนือ จัดเวทีที่ตำบลหนองบัว อ.ศรีนคร จ.สุโขทัย เนื่องจากชุมชนกับ อบต.หนองบัว สามารถเชื่อมประสานการทำงานได้เป็นอย่างดีตั้งแต่ต้น ช่วยกันจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้นมาใหม่

2) ภาคกลาง จัดเวทีที่ตำบลหนองสาหร่าย อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี เนื่องจากชุมชน อบต. และหน่วยงานราชการ ทำงานร่วมกันอย่างดีผ่านสภาองค์กรชุมชน มีประสบการณ์ด้านองค์กรการเงิน และสวัสดิการชุมชนมายาวนาน ต่อมาได้ให้การบูรณาการกองทุน เพื่อนำมาจัดกองทุนสวัสดิการชุมชน

3) ภาคใต้ จัดเวทีที่ตำบลบางทอง อ.ท้ายเหมือง จ.พังงา เนื่องจากเป็นพื้นที่หนึ่งในขบวนการสวัสดิการจังหวัดที่ชุมชนสามารถประสานความร่วมมือกับ อบจ. และ อบต.ได้ ซึ่งกองทุนสวัสดิการตำบลบางทอง มาจากฐานวิสาหกิจชุมชน และการบูรณาการทุนชุมชน ที่ต้องขยายผลให้ครอบคลุมทั้งตำบล และขยายผลไปพื้นที่อื่นๆ ด้วย

4) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดเวทีสร้างขบวนการสวัสดิการจังหวัด ที่ จ.ร้อยเอ็ด เนื่องจากชุมชนสามารถเชื่อมประสานกับ อบต. และ พมจ. ร่วมสมทบกองทุนได้ โดยใช้กองทุนสวัสดิการ 4 ตำบลต้นแบบสร้างความเข้าใจในเวทีจังหวัดกับเครือข่ายองค์กรชุมชนต่างๆ ทำให้ได้พื้นที่ขยายผล 17 ตำบล ในปี 2549 รวมแล้วมี 21 ตำบล ในปี 2550 ขยายอีก 23 ตำบล และปี 2551 จะขยายอีก 20 ตำบล ซึ่งเป้าหมายของขบวนการสวัสดิการจังหวัดร้อยเอ็ด คือ มีกองทุนสวัสดิการชุมชนครบทั้งหมด 192 ตำบล นอกจากนี้ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2550 ทางภาคใต้จัดเวที “สมัชชาสวัสดิการชุมชนคนเมืองมุก” ที่ จ.มุกดาหาร เพื่อเน้นย้ำให้เห็นรูปธรรมขบวนการสวัสดิการจังหวัด โดยมีรูปธรรมกองทุนสวัสดิการชุมชน 15 ตำบลเชื่อมโยงกันขยายผลในระดับจังหวัด พัฒนาเป็นพื้นที่ต้นแบบการเรียนรู้ ขยายผลสู่จังหวัดอื่นๆ ต่อไป

การขับเคลื่อนงานสวัสดิการชุมชนคนอีสานนั้น ปัจจุบันมีกองทุนสวัสดิการเกิดขึ้นแล้ว 76 ตำบล ซึ่งยังน้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนตำบลที่มีอยู่ในภาคอีสานทั้งหมด 2,665 ตำบล และพื้นที่ที่มีกองทุนสวัสดิการ แต่ละกองทุนยังคงเน้นการจัดสวัสดิการที่ครอบคลุมเฉพาะเรื่อง เกิด แก่ เจ็บ ตาย ดังนั้นทางภาคจึงให้น้ำหนักความสำคัญกับการยกระดับพื้นที่สวัสดิการสู่คุณภาพ โดยมอง 2 มิติ คือ มิติด้านการขยายตัวของกองทุนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน และครอบครัว และมีคุณภาพเชิงลึกให้ครอบคลุมถึงประเด็นงานพัฒนาด้านอื่นๆในตำบล เช่น การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการที่ดิน การแก้ไขปัญหาหนี้สิน การช่วยเหลือผู้ยากลำบาก เป็นต้น แนวทางการขับเคลื่อนดังกล่าว ถือเป็นแนวทางร่วมของภาคอื่นๆ ด้วย

จาก 14 พื้นที่ครุ...สู่พื้นที่นำร่อง 191 ตำบล (ปี 2548-2549)

ในช่วงต้นได้มีการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชาวบ้าน ในส่วนของพื้นที่ครุ รวม 14 พื้นที่ จากฐานทุนประเภทต่างๆ ได้แก่ ฐานองค์กรการเงินชุมชน (คลองเปี้ยะ, ศูนย์รวมน้ำใจธนาคารหมู่บ้านพะเยา, สัจจะสะสมทรัพย์ จ.จันทบุรี) ออมสัจจะวันละบาท (จ.ลำปาง, ต.น้ำขาว, ต.นครชุม) บูรณาการกองทุน (ต.บ้านขาม, ต.หนองสาหร่าย) แผนชุมชน (ต.ประดู่ยืน, ต.เปือย) ศาสนาอิสลาม (ต.ป่าดอกล) การเงินและสินเชื่อ (ฮักเมืองน่าน) จากนั้นได้กระจายการสนับสนุนสู่กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลในพื้นที่ต่างๆ ตามความพร้อม เนื่องจากการจัดสวัสดิการในช่วงที่ผ่านมาส่วนใหญ่เป็นการจัดในระดับหมู่บ้าน จากแนวทางการสนับสนุนที่มุ่งเน้นให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนกับ อปท. ทำให้เกิดเป็นกองทุนระดับตำบลขึ้นมา ซึ่งผู้เข้าร่วมในช่วงต้นอาจมาจาก 2 - 3 หมู่บ้าน แต่วางเป้าหมายการขยายให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านมากขึ้น

ผลจากการขับเคลื่อนขบวนการสวัสดิการชุมชนในช่วงปี 2548 - 2549 ได้มีกองทุนสวัสดิการชาวบ้าน ที่ พอช. สนับสนุนงบประมาณสมทบแล้ว 191 ตำบล และพื้นที่ที่เกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนโดยที่ พอช. ไม่ได้สมทบงบประมาณ 395 ตำบล/เมือง ในภาพรวมข้อมูลกองทุน 191 ตำบล พบว่า มีจำนวนหมู่บ้านที่เข้าร่วมเป็นสมาชิก 1,484 .หมู่บ้าน/ชุมชน จากหมู่บ้านทั้งหมด 1,912 หมู่บ้าน จากจำนวนสมาชิกตั้งต้น/ก่อนการได้รับการสมทบกองทุนรวม 67,256 ราย ได้มีสมาชิกปัจจุบันเพิ่มขึ้นเป็น 133,100 ราย ถือว่าเพิ่มขึ้นประมาณเท่าตัว จากเงินทุนสวัสดิการตั้งต้น/ก่อนได้รับการสนับสนุนบรวม 18,441,663 บาท ปัจจุบันมีเงินทุนสวัสดิการเพิ่มขึ้นเป็น 125,487,683 บาท หรือเพิ่มขึ้น 5.8 เท่า

ภาค	จำนวน กองทุน	หมู่บ้าน/ชุมชน		จำนวนสมาชิก		จำนวนเงินกองทุน	
		ทั้งหมด	เข้าร่วม	ตั้งต้น	ปัจจุบัน	ตั้งต้น	ปัจจุบัน
กรุงเทพฯ/ปริมณฑล	5	149	32	678	1,614	295,385	1,020,339
กลางตอนบน	17	171	156	6,797	13,092	1,106,877	11,385,278
ตะวันตก	17	166	137	5,309	9,536	718,852	4,582,854
ตะวันออก	29	159	148	7,446	12,838	1,697,747	42,919,589
ตะวันออกเฉียงเหนือ	41	495	406	16,182	24,572	4,384,978	26,695,865
เหนือ	38	403	309	16,962	22,613	7,528,824	14,744,087
ใต้	44	369	296	13,882	48,835	2,709,000	24,139,671
รวม	191	1,912	1,484	67,256	133,100	18,441,663	125,487,683

(ข้อมูล ณ. เดือนกุมภาพันธ์ 2550)

กองทุนสวัสดิการชุมชนขนาดใหญ่ มีขนาดสมาชิก 301 - 500 ราย อย่างไรก็ตามกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีฐานเดิมทำมายาวนานนั้น มีอยู่ 25 กองทุน ที่มีสมาชิก 1,000 รายขึ้นไป และมีเพียง 7 กองทุน เท่านั้นที่มีขนาดสมาชิก 3,000 รายขึ้นไปครอบคลุมสมาชิกทั้งตำบล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกองทุนที่อยู่ในภาคใต้ นอกจากนี้กองทุนส่วนใหญ่มีขนาดเงินทุน 100,000 - 300,000 บาท ส่วนกองทุนขนาดใหญ่ที่มีเงินทุน 2,000,000 บาทขึ้นไป มีอยู่ 13 กองทุน ใกล้เคียงกับขนาดกองทุน 1,000,000 - 2,000,000 บาท มีอยู่ 11 กองทุน แหล่งที่มาของเงินทุนในการจัดสวัสดิการส่วนใหญ่มาจากทุนภายในชุมชน คือมาจากการออมของสมาชิก จากฐานการออมวันละบาท อีกส่วนหนึ่งมาจากผลกำไรจากกลุ่มออมทรัพย์ หรือผลการดำเนินการของกองทุนต่างๆ ในระดับตำบล รวมแล้วเป็นเงินทุนที่มาจากการระดมทุนภายในถึง 88,029,079 บาท หรือร้อยละ 85 เป็นเงินสมทบจาก พอช.(เฉพาะที่เบิกแล้ว)จำนวน 11,448,256 บาท เงินสมทบจากองค์กรปกครองท้องถิ่น จำนวน 3,669,580 บาท หรือร้อยละ 4% ทั้งนี้เนื่องจากส่วนหนึ่งมีการยืนยันว่าจะสนับสนุน หรือได้บรรจุในแผนแล้วแต่ต้องรอให้ผ่านข้อบัญญัติงบประมาณก่อน

นอกจากนี้ในหลายกองทุนยังมีหน่วยงานต่างๆ ร่วมสนับสนุนสมทบด้วย เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการเขต (สสว.เขต) หรือภายในชุมชนเองมีการบริหารจัดการงบประมาณโครงการพัฒนาต่างๆ ที่หน่วยงานรัฐสนับสนุนมาร่วมสมทบกับกองทุนสวัสดิการชุมชน เช่น โครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาที่อยู่อาศัย โครงการฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น โครงการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส โครงการ SML เป็นต้น

ประเภทกองทุนสวัสดิการชุมชน 191 ตำบล จัดแบ่งตามที่มาของเงินกองทุน ได้ 5 ประเภท คือ ออมวันละบาท 87 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 48 ของทั้งหมด ออมทรัพย์/สัจจะสะสมทรัพย์ 52 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 29 บูรณาการกองทุน 23 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 13 ธุรกิจชุมชน/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มอาชีพ 11 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 6 และออมวันละบาทผสมกับออมทรัพย์/บูรณาการกองทุน 8 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 4

อย่างไรก็ตามกองทุนสวัสดิการชุมชน 191 ตำบลที่เกิดขึ้นมานี้ ได้ส่งผลขยายให้เกิดกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยที่ พอช. ไม่ต้องสมทบเงินทุนอีก 395 ตำบล/เมือง โดยรวมแล้วในช่วงปี 2548 - 2549 เกิดสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นทั่วประเทศประมาณ 500 ตำบล

ที่ผ่านมากองทุนสวัสดิการชุมชนทั้งในพื้นที่เดิมที่ทำมายาวนาน และพื้นที่ใหม่ในขบวนการสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น ได้มีการพัฒนารูปแบบกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล และขบวนการสวัสดิการจังหวัดขึ้นอย่างหลากหลาย นำฐานเดิมที่ทำอยู่มาผสมผสานกับรูปแบบใหม่ๆ ที่ได้ไปเรียนรู้มาจากที่อื่น หรือเริ่มจัดตั้งตามรูปแบบใหม่ๆ ขึ้นมาก่อน เช่น ออมวันละบาท แล้วค่อยระดมทุน เชื่อมโยงฐานต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็น ฐานกลุ่มคน หรือฐานกิจกรรม เช่น องค์กรการเงินชุมชน ธุรกิจชุมชน/วิสาหกิจชุมชน ทรัพยากรดิน น้ำ ป่า ฯลฯ เสริมเข้ามา เพื่อให้ช่วยเหลือดูแลคนในชุมชนได้อย่างครอบคลุม และทั่วถึง รูปธรรมที่เกิดขึ้นนี้ ล้วนแสดงให้เห็นถึงการเรียนรู้ และการจัดปรับตัวของชุมชน ในการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นของตนเองให้ดียิ่งขึ้น จากรูปธรรมกองทุนสวัสดิการชุมชน 191 ตำบล สามารถสรุปได้ 8 รูปแบบ ดังนี้

1. ฐานองค์กรการเงินชุมชนและการบูรณาการกองทุน
2. รูปแบบ "ออมวันละบาท" และกองทุนสัจจะวันละบาท
3. กองทุนสวัสดิการจากฐานศาสนา
4. กองทุนสวัสดิการจากฐานกองทุนผู้สูงอายุ
5. กองทุนสวัสดิการจากฐานคนจน และผู้ด้อยโอกาส
6. กองทุนสวัสดิการจากฐานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
7. กองทุนสวัสดิการชุมชนฐานชุมชนเมือง
8. ขบวนการกองทุนสวัสดิการชุมชนจังหวัด

การพัฒนากระบวนการสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ปี 2550

สืบต่อเนื่องจากผลการดำเนินงานในพื้นที่นำร่อง และพื้นที่ขยายผล ได้มาสรุปทริเยน และวางแผนการขับเคลื่อนต่อทั้งระดับนโยบาย และระดับพื้นที่ ในงานมหกรรม “สวัสดิการชุมชน คนไม่ทิ้งกัน” เมื่อวันที่ 4 - 5 กุมภาพันธ์ 2550 ณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เครือข่ายสวัสดิการชุมชน 7 ภาค และภาคี ได้ระดมความคิดเห็นต่อสิ่งที่ขบวนสวัสดิการชุมชนจะดำเนินการ และข้อเสนอต่อหน่วยงาน/นโยบาย ในหลายเรื่องที่เสนอมานั้น ปัจจุบันได้มีการดำเนินการไปแล้ว และมีความต่อเนื่องกันมา ดังนี้

ข้อเสนอต่อหน่วยงาน/นโยบาย ประกอบด้วย 9 เรื่องสำคัญ ได้แก่

1. ให้เรื่องสวัสดิการชุมชนเป็นวาระแห่งชาติ ในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลให้เกิดความอยู่ดีมีสุข ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. จัดให้มีกลไกคณะกรรมการส่งเสริมกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นแห่งชาติซึ่งมีองค์ประกอบจากชุมชนครึ่งหนึ่ง ผู้แทนหน่วยงาน และผู้ทรงคุณวุฒิ และจัดให้มีคณะกรรมการสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัดที่มีองค์ประกอบเช่นเดียวกัน
3. สนับสนุนงบประมาณสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนสัดส่วน 1 : 1 : 1 (รัฐ : ชุมชน : ท้องถิ่น) อย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนงบประมาณขับเคลื่อนขยายกองทุนสวัสดิการชุมชน
4. ออก พรบ.สวัสดิการชุมชนรองรับ การแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบหน่วยงานที่เป็นอุปสรรคต่อการสนับสนุน รวมทั้งพรบ.อื่น ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน เช่น พรบ.สภาชุมชนท้องถิ่น พรบ.ป่าชุมชน ฯลฯ
5. ให้ใช้งบประมาณกองทุนของหน่วยงานที่มีอยู่แล้ว เช่น กองทุนสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สนับสนุนสวัสดิการชุมชนไปก่อนและให้มีมติ ครม.ตั้งงบประมาณขดเขยภายหลัง
6. ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ หนุนเสริมการขับเคลื่อนการจัดสวัสดิการชุมชน โดยการทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งบูรณาการทำงานของหน่วยงานในกระทรวง
7. ให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจัดทำแนวปฏิบัติการออกกฎระเบียบข้อบัญญัติที่ทำให้ อบต.สนับสนุนกองทุนสวัสดิการได้อย่างถูกต้อง
8. สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้เรื่องสวัสดิการ จัดทำหลักสูตรสวัสดิการชุมชนบรรจุในหลักสูตรการศึกษาให้ประกาศเกียรติคุณกองทุนสวัสดิการ และเผยแพร่สู่สาธารณะ
9. ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ ศอบต. สนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน และ เงินกองทุน เพื่อการแสวงบุญของชาวมุสลิม

ทั้งหมดที่กล่าวมา รัฐบาลชุดพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้รับไปดำเนินการ เนื่องจากมีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐที่มุ่งส่งเสริมความเข้มแข็งของทุกชุมชนท้องถิ่น และยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ที่ว่าด้วย “การพัฒนาสังคมไม่ทอดทิ้งกัน สังคมเข้มแข็ง และสังคมคุณธรรม” เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2550 จึงได้มีคำสั่งกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ที่ 134/2550 เรื่อง “การแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น”

คณะกรรมการชุดนี้มีทั้งหมด 22 ท่าน โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ เป็นประธาน และประกอบไปด้วย ผู้แทนชุมชนที่เชี่ยวชาญด้านสวัสดิการชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นักวิชาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน คณะกรรมการมีหน้าที่ประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ทั้งด้านนโยบายและงบประมาณ ด้านการจัดการความรู้ และสนับสนุนการทำงานในระดับท้องถิ่นผ่านชุด “คณะอนุกรรมการสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นระดับจังหวัด” ซึ่งปัจจุบันมีทั้งหมด 62 จังหวัด ที่ดำเนินการอยู่ในพื้นที่แต่ละจังหวัด

● การแก้ไข พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 เพื่อเพิ่มเรื่อง “สวัสดิการชุมชน”

จากข้อเสนอในงานมหกรรมฯ ที่จะให้มีการออกกฎหมายรองรับเรื่องการจัดสวัสดิการโดยชุมชน ซึ่งอาจเป็นการออกกฎหมายใหม่ หรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่เดิม จากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) คณะอนุกรรมการความมั่นคงของมนุษย์ (ซึ่งครูชบ ยอดแก้วเป็นประธาน และครูมุกดา อินต๊ะสารเป็นรองประธาน และอนุกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการชุมชน) ในคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและความมั่นคงของมนุษย์ ได้นำเรื่องนี้มาพิจารณาเห็นว่าถ้าหากเป็นการออกกฎหมายใหม่อาจไม่ทันช่วงสภานิติบัญญัติชุดปัจจุบัน จึงได้นำ พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 มาศึกษา และร่วมกันว่าควรแก้ไขโดยเพิ่มเรื่อง สวัสดิการชุมชนเข้าไปใน พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม โดยทำให้กระทบต่อ พ.ร.บ. ฉบับเดิมน้อยที่สุด และไม่เพิ่มประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเงิน เพราะจะทำให้ไม่สามารถเสนอกฎหมายโดยสภานิติบัญญัติได้ หลังจากที่ได้ออกกฎหมายในสภานิติบัญญัติโดยครูชบ ยอดแก้ว รัฐบาลโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ก็ได้เสนอร่างกฎหมายของรัฐบาลมาประกบ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณา ร่วมกัน ได้ข้อสรุปประเด็นที่ปรับปรุงแก้ไขดังนี้

1. แก้ไขคำนิยาม “องค์กรสวัสดิการสังคม” ให้ครอบคลุมถึงองค์กรสวัสดิการชุมชน
2. เพิ่มคำนิยามขององค์กรสวัสดิการชุมชน สมาชิก ชุมชน เครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน
3. เพิ่มผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชน ในคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ จำนวน 8 คน และแก้ไขข้อความให้สามารถพิจารณาแต่งตั้งรองประธานจากองค์กรสวัสดิการชุมชนได้
4. เพิ่มผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชน ในคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด จำนวน 3 คน สำหรับพื้นที่กรุงเทพมหานคร ให้เพิ่มผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชนได้ จำนวน 6 คน
5. เพิ่มหมวด 6 องค์กรสวัสดิการชุมชน ซึ่งระบุเรื่อง การรับรองและการเปิดถอนการเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชน อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรสวัสดิการชุมชน และเพิ่มเรื่องให้สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดกำกับดูแลและตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนด้วย

ขณะนี้ร่างแก้ไข พรบ. สวัสดิการสังคมแห่งชาติได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการวิสามัญ และสภานิติบัญญัติแห่งชาติเรียบร้อยแล้ว ได้ส่งไปที่สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี อยู่ระหว่างการรอทูลเกล้าฯ ถวายพระปรมาภิไธย และประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

ส่วนข้อเสนอจากงานมหกรรมฯ เกี่ยวกับสิ่งที่ชุมชนจะดำเนินการต่อนั้น คณะกรรมการทั้งระดับชาติ และระดับจังหวัดได้รับช่วงสานต่อ ทำให้ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา มีผลการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ดังนี้

● การยกระดับพัฒนาคุณภาพสวัสดิการชุมชนในพื้นที่เดิม

ควรมีการจัดสรุปบทเรียนประสบการณ์ จัดลำดับศักยภาพของตำบล โดยมีตัวชี้วัดความเข้มแข็งร่วม ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการจัดทำตัวชี้วัดการพัฒนาสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับตำบล และระดับขบวนการจังหวัด ทางเครือข่ายสวัสดิการชุมชนเห็นร่วมกันว่า ควรจะพัฒนาตัวชี้วัดนี้ขึ้นมาจากพื้นที่ที่ทำกองทุนสวัสดิการ ให้มีการทดลองทำ และชุมชนสามารถนำไปใช้ได้จริง จึงจะเกิดความต่อเนื่อง

สำหรับเรื่องการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ วิทยากร เอกสาร สื่อ เผยแพร่สวัสดิการชุมชนสู่พื้นที่ใหม่นั้น หลายพื้นที่สนใจที่จะถอดบทเรียนของตนเองออกมาเป็นคู่มือเผยแพร่ ดังเช่นที่ เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน จ.กำแพงเพชร กำลังดำเนินการอยู่ โดยมี พอช. และ สสว. สนับสนุน เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีเรื่องการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หนุนเสริมระหว่างพื้นที่เดิมกับพื้นที่ใหม่ การพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้มีความหลากหลายตามวิถีชุมชนมากกว่าเรื่อง เกิด แก่ เจ็บ ตาย และการขยายฐานสมาชิกผู้เข้าร่วมกองทุนสวัสดิการให้กว้างขวางและครอบคลุมสามารถดูแลคนส่วนใหญ่ในพื้นที่โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส สิ่งสำคัญ คือ การทำความเข้าใจกับสมาชิกในเรื่องสวัสดิการชุมชน ทั้งวิธีคิด และวิธีปฏิบัติให้สอดคล้องกัน “สวัสดิการชุมชน เป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิต ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน ไม่ใช่การขายประกัน และนี่ถึงแต่สิทธิ์ที่จะได้รับ หากแต่เป็นการรู้จักให้ และรับแก่กัน”

สิ่งที่เพิ่มขึ้นมาจากการจัดสวัสดิการในรูปแบบที่ใช้ กองทุน เป็นเครื่องมือ และเป็นพื้นที่ของการทำงานร่วมกันหลายฝ่ายนั้น เครือข่ายสวัสดิการชุมชนเห็นความสำคัญ และเสนอให้มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ตามหลักคุณธรรม รวมถึงการพัฒนาระบบข้อมูลของผู้ด้อยโอกาส /สมาชิก ที่มีการเชื่อมโยงกับแผนชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้กองทุนสวัสดิการชุมชนสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และเติบโตขึ้น

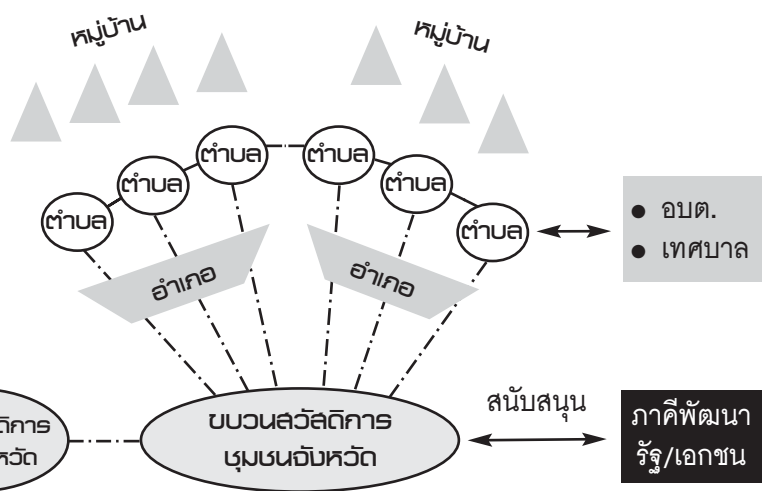

● การขยายกองทุนสวัสดิการในพื้นที่ใหม่

ควรมีการค้นหาพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมายใหม่ สนับสนุนให้พื้นที่ใหม่ต่อยอดจากฐานงาน ทูเด็มของตนเอง เช่น องค์กรการเงิน ทรัพยากร ฯลฯ และไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับพื้นที่ดำเนินการแล้ว รวมทั้งให้มีการสนับสนุน ภายหลังจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่อง ในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ ควรใช้ฐานทุนที่หลากหลาย สร้างความเข้าใจกับแกนนำ อปท. และราชการ การพัฒนาคนปรับแนวคิดสร้างจิตสำนึกนำร่องสวัสดิการชุมชน เข้าสู่หลักสูตรการศึกษาทั้งในระบบ และนอกระบบ นอกจากนี้ควรมีการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ / ศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล และการเชื่อมโยงเครือข่ายทุกระดับ รวมไปถึงการจัดกลไกร่วมระดับจังหวัด วางยุทธศาสตร์การขยายสู่พื้นที่ใหม่ต่อไป จากแนวทางดังกล่าวได้นำมาสู่การสร้าง และขับเคลื่อนขบวนการสวัสดิการจังหวัดให้เป็นรูปธรรมขึ้นมา

การเชื่อมโยงประสานงานร่วมกับภาคี

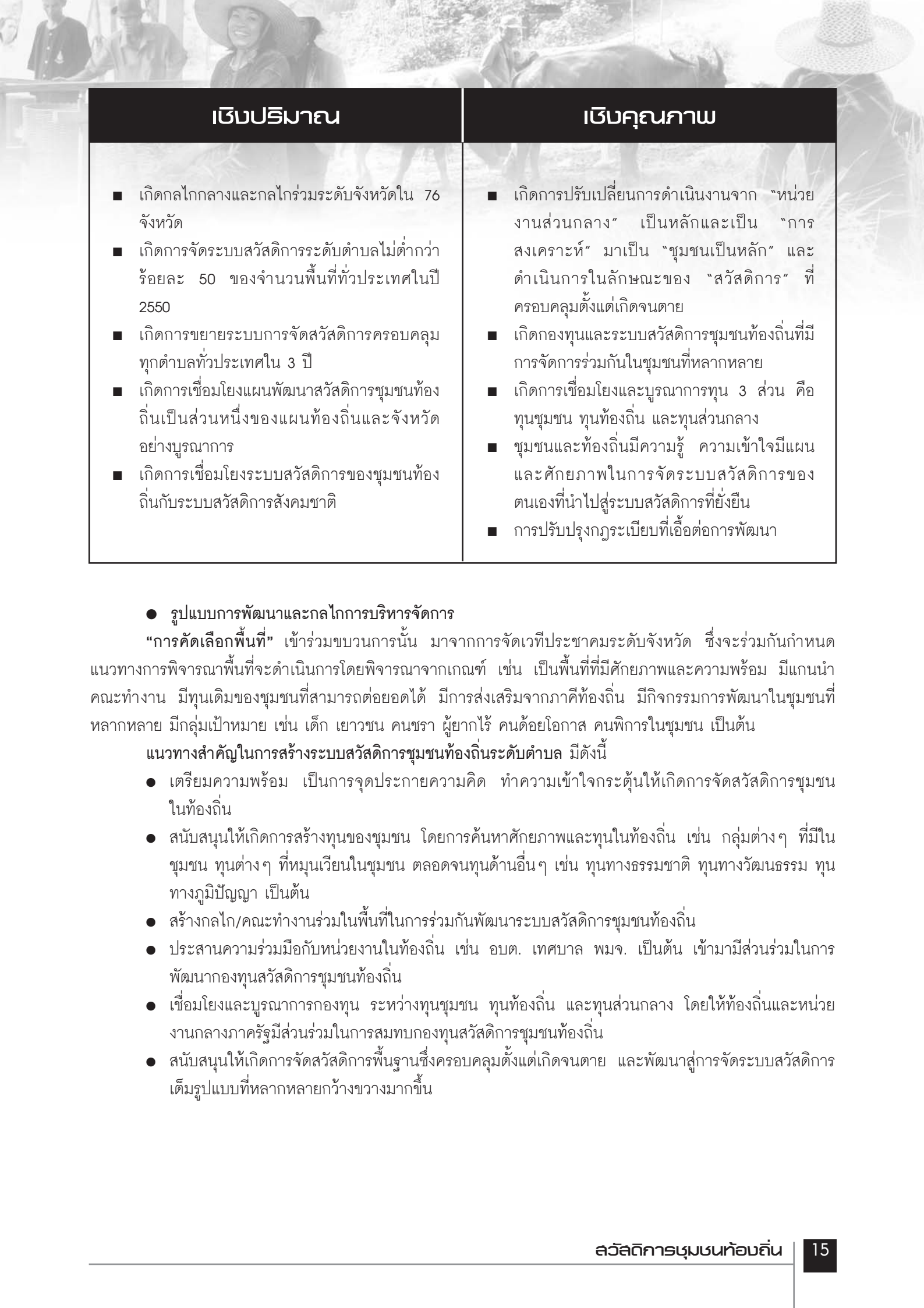
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้พัฒนา ประสพการณ์พัฒนา
- การหนุนเสริมจากตำบลที่มี ประสพการณ์กับตำบลใหม่
- พัฒนาเป็นเครือข่ายระดับตำบล
- พัฒนาแผนงานสวัสดิการชุมชน
- เชื่อมโยงกับภาคีพัฒนามาหนุน เสริมงานสวัสดิการชุมชน

- แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสพการณ์และพัฒนานโยบายระดับจังหวัดร่วมกับภาคี
- พัฒนาระบบข้อมูลการจัดสวัสดิการชุมชน
- หนุนเสริมติดตามการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของการพัฒนาระบบสวัสดิการ
- กำหนดทิศทางยุทธศาสตร์ในการพัฒนาระบบสวัสดิการ
- ประสานเชื่อมโยงกับประเด็นงานอื่นๆ และหน่วยงานราชการ/เอกชน
- ส่งเสริมการสร้าง และพัฒนาเครือข่ายสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด

- พจม.
- อบจ.
- ศพส.
- สสว.
- พท.

จากนั้นได้มีการจัดทำ “แผนการปฏิบัติการสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น ปี 2550 - 2552” โดยตั้งเป้าหมายไว้ว่า ภายใน 3 ปีนี้ จะมีกองทุนสวัสดิการชุมชนเกิดขึ้นครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 7,000 ตำบล ใน 76 จังหวัด ซึ่งในปี 2550 รัฐบาลได้สนับสนุนงบประมาณประมาณ 200 ล้านบาท เพื่อดำเนินการใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ การเชื่อมโยงกลไกและขบวนการระดับจังหวัด การสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น รวมถึงการบริหารจัดการ ประสานงาน ติดตามประเมินผล และประชาสัมพันธ์ เป้าหมายการดำเนินการทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ มีดังนี้

เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ
<ul style="list-style-type: none"> ■ เกิดกลไกกลางและกลไกร่วมระดับจังหวัดใน 76 จังหวัด ■ เกิดการจัดระบบสวัสดิการระดับตำบลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนพื้นที่ทั่วประเทศในปี 2550 ■ เกิดการขยายระบบการจัดสวัสดิการครอบคลุมทุกตำบลทั่วประเทศใน 3 ปี ■ เกิดการเชื่อมโยงแผนพัฒนาสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของแผนท้องถิ่นและจังหวัดอย่างบูรณาการ ■ เกิดการเชื่อมโยงระบบสวัสดิการของชุมชนท้องถิ่นกับระบบสวัสดิการสังคมชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ เกิดการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานจาก “หน่วยงานส่วนกลาง” เป็นหลักและเป็น “การสงเคราะห์” มาเป็น “ชุมชนเป็นหลัก” และดำเนินการในลักษณะของ “สวัสดิการ” ที่ครอบคลุมตั้งแต่เกิดจนตาย ■ เกิดกองทุนและระบบสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นที่มีการจัดการร่วมกันในชุมชนที่หลากหลาย ■ เกิดการเชื่อมโยงและบูรณาการทุน 3 ส่วน คือ ทุนชุมชน ทุนท้องถิ่น และทุนส่วนกลาง ■ ชุมชนและท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจมีแผนและศักยภาพในการจัดระบบสวัสดิการของตนเองที่นำไปสู่ระบบสวัสดิการที่ยั่งยืน ■ การปรับปรุงกฎระเบียบที่เอื้อต่อการพัฒนา

● **รูปแบบการพัฒนาและกลไกการบริหารจัดการ**

“การคัดเลือกพื้นที่” เข้าร่วมขบวนการนั้น มาจากการจัดเวทีประชาคมระดับจังหวัด ซึ่งจะร่วมกันกำหนดแนวทางการพิจารณาพื้นที่ที่จะดำเนินการโดยพิจารณาจากเกณฑ์ เช่น เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพและความพร้อม มีแกนนำคณะทำงาน มีทุนเดิมของชุมชนที่สามารถต่อยอดได้ มีการส่งเสริมจากภาคีท้องถิ่น มีกิจกรรมการพัฒนาในชุมชนที่หลากหลาย มีกลุ่มเป้าหมาย เช่น เด็ก เยาวชน คนชรา ผู้ยากไร้ คนด้อยโอกาส คนพิการในชุมชน เป็นต้น

แนวทางสำคัญในการสร้างระบบสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นระดับตำบล มีดังนี้

- เตรียมความพร้อม เป็นการจุดประกายความคิด ทำความเข้าใจกระตุ้นให้เกิดการจัดสวัสดิการชุมชนในท้องถิ่น
- สนับสนุนให้เกิดการสร้างทุนของชุมชน โดยการค้นหาศักยภาพและทุนในท้องถิ่น เช่น กลุ่มต่างๆ ที่มีในชุมชน ทุนต่างๆ ที่หมุนเวียนในชุมชน ตลอดจนทุนด้านอื่นๆ เช่น ทุนทางธรรมชาติ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางภูมิปัญญา เป็นต้น
- สร้างกลไก/คณะทำงานร่วมในพื้นที่ในการร่วมกันพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น
- ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในท้องถิ่น เช่น อบต. เทศบาล พมจ. เป็นต้น เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น
- เชื่อมโยงและบูรณาการกองทุน ระหว่างทุนชุมชน ทุนท้องถิ่น และทุนส่วนกลาง โดยให้ท้องถิ่นและหน่วยงานกลางภาครัฐมีส่วนร่วมในการสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น
- สนับสนุนให้เกิดการจัดสวัสดิการพื้นฐานซึ่งครอบคลุมตั้งแต่เกิดจนตาย และพัฒนาสู่การจัดระบบสวัสดิการเต็มรูปแบบที่หลากหลายกว้างขวางมากขึ้น

แนวทางสำคัญในการสร้างระบบสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นระดับจังหวัด มีดังนี้

- สร้างกลไก/คณะทำงานร่วมระดับจังหวัด ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนชุมชนระดับตำบลที่มีการดำเนินการด้านสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น ตัวแทนหน่วยงานรัฐที่ดำเนินงานด้านสวัสดิการ ได้แก่ พมจ. จังหวัด พอช. ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทรงคุณวุฒิ ร่วมเป็นกลไกในการขับเคลื่อนระบบสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นระดับจังหวัดร่วมกัน
- กลไก/คณะทำงานร่วมระดับจังหวัด มีหน้าที่ในการร่วมกันกำหนดแนวทาง ทิศทางการขับเคลื่อนระบบสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดให้เป็นจริง โดยมีเป้าหมายครอบคลุมทุกพื้นที่ตำบลในจังหวัด ตลอดจนทำหน้าที่เชื่อมโยงและประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานระบบสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งหนุนเสริมระบบสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นระดับตำบลในเรื่องเทคนิค องค์ความรู้และการเรียนรู้ร่วมกัน

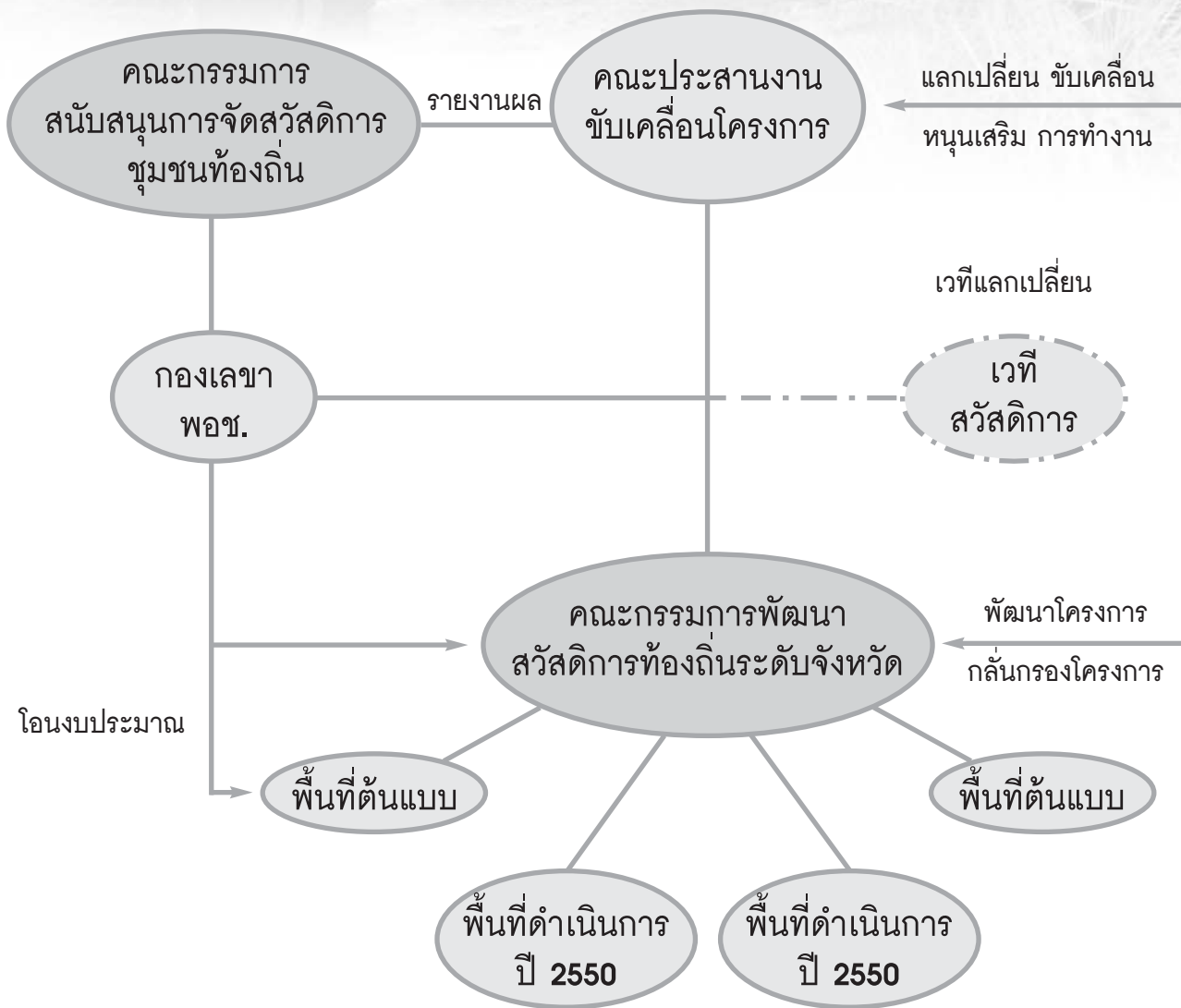
ในแต่ละจังหวัดจะมีกลไก หรือ “คณะกรรมการสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นระดับจังหวัด” ในการดำเนินการขยายผล การพัฒนากลุ่มองค์กร และการกลั่นกรองคุณภาพทั้งระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด เช่น พื้นที่ต้นแบบจะช่วยขยายผล และพัฒนาความเข้มแข็งให้กับพื้นที่ขยายผลที่อยู่ใกล้เคียง เป็นต้น รวมถึงการสร้างระบบติดตามประเมินผลร่วมกันทั้งในระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับชาติ

เกณฑ์ในการพิจารณาสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชน ดูได้จาก...

- 1) มีการดำเนินการสวัสดิการชุมชนไม่ต่ำกว่า 6 เดือน
- 2) มีสมาชิกสวัสดิการชุมชนไม่ต่ำกว่า 100 คน รวมทั้งเยาวชน คนชรา ผู้ด้อยโอกาส และคนพิการ
- 3) มีคณะกรรมการสวัสดิการในการดำเนินงาน
- 4) มีกองทุนสวัสดิการชุมชนที่หลากหลาย เช่น การออมเงิน การจัดการดิน น้ำ ป่า
- 5) มีการจัดสวัสดิการชุมชนที่ดูแลสมาชิกคนในชุมชนแบบครบวงจรชีวิต
- 6) มีการสนับสนุนจากภาคีท้องถิ่นทั้งในรูปแบบงบประมาณ หรือด้านอื่นๆ
- 7) มีข้อมูลชุมชนและแผนการดำเนินงาน

กองทุนสวัสดิการชุมชน จะได้รับการสมทบจาก พอช. กองทุนละ 55,000 บาท (งบประมาณปี 2550) เงินจำนวนนี้ สามารถนำไปใช้ได้ 2 เรื่องหลักๆ ได้แก่ การพัฒนาความเข้มแข็งของกองทุน/องค์กรสวัสดิการ เช่น การประชุมสมาชิก/สรุปบทเรียน การประชุมคณะกรรมการ การอบรมให้ความรู้ และการทำสื่อเพื่อการเรียนรู้ เป็นต้น อีกส่วนที่สำคัญ คือ การสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน เช่น การสมทบสวัสดิการ ตั้งแต่เกิดจนตาย การจัดกิจกรรมชุมชนด้านสวัสดิการ เช่น การศึกษา การดูแลผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น

กลไกการเบิกจ่ายงบประมาณ

ความคืบหน้า และผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

- ผลเชิงปริมาณที่เกิดขึ้น

ในปี 2550 เกิดขบวนการสวัสดิการจังหวัด รวม 62 จังหวัด ในที่นี้มีการจัด “สมัชชา สวัสดิการชุมชนท้องถิ่นจังหวัด” เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรชุมชน กับหน่วยงานภาคีในท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นการเชื่อมโยงขบวนการกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น กับขบวนการกองทุนสวัสดิการสังคม โดยมีทาง พมจ. สนับสนุนอยู่ หันมาทำงานดีคู่กันมากขึ้น และเริ่มบูรณาการเข้าหากัน โดยดำเนินการไปแล้ว 4 จังหวัด ได้แก่ จ.มุกดาหาร จ.ร้อยเอ็ด จ.ยโสธร และ จ.ชลบุรี นอกจากนี้ยังเกิดกองทุนสวัสดิการตำบลซึ่งเป็นพื้นที่ใหม่ (พื้นที่ขยายผล) รวม 650 ตำบล

ตารางแสดงจำนวนกองทุนสวัสดิการชุมชน ปี 2548 -2550

กองทุนสวัสดิการชุมชน	เหนือ	กลางบน	ตะวันตก	ตะวันออก	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้	กทม./ปริมณฑล	รวม
พื้นที่นำร่อง ปี 2548-2549	38	17	17	29	41	44	5	191
พื้นที่ดำเนินการขยายผล ปี 2550	89 (15 จว.)	56 (7 จว.)	17 (5 จว.)	88 (8 จว.)	41 (14 จว.)	190 (13 จว.)	5 (2 จว.)	486* (64 จว.)
รวม	127	73	34	117	82	234	10	677

* หมายเหตุ จำนวนกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ขยายผล ปี 2550 มีทั้งหมด 650 ตำบล สามารถเก็บข้อมูลเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น ณ. วันที่ 30 ตุลาคม 2550 ได้ 486 ตำบล

ตารางแสดงข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชน ปี 2548 -2550

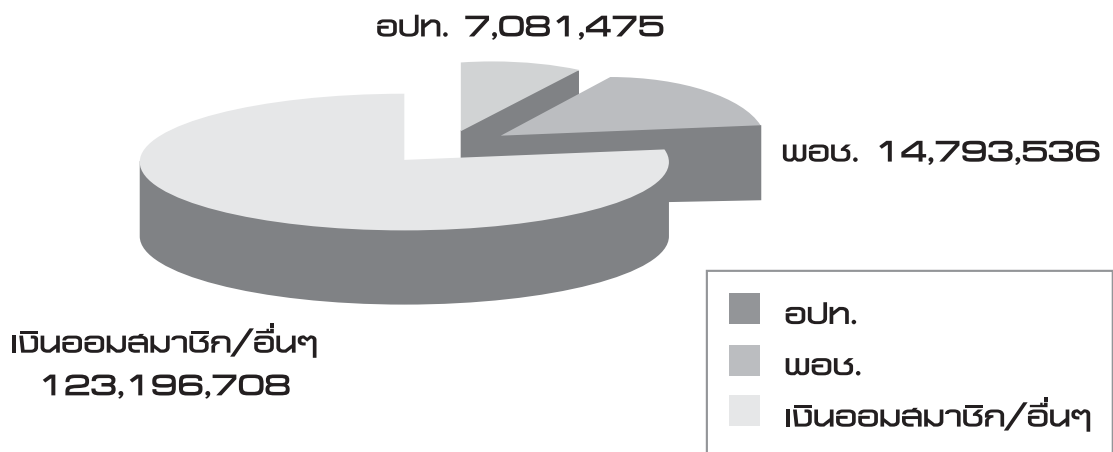
ภาค	จำนวนหมู่บ้าน		สมาชิก (ราย)		จำนวนเงินกองทุน (บาท)		ที่มาของเงินกองทุน (บาท)		
	ทั้งหมด	เข้าร่วม	ก่อตั้ง	ปัจจุบัน	ก่อตั้ง	ปัจจุบัน	อปท.	พอช.	สมาชิก/อื่นๆ*
กรุงเทพ/ปริมณฑล	266	52	922	2,404	491,960	1,794,278	-	350,000	1,177,218
กลางตอนบน	220	467	6,831	22,870	1,106,877	14,330,231	491,000	2,365,000	1,958,580
ตะวันตก	185	376	6,267	161,720	1,782,106	4,700,384	630,000	2,663,254	3,461,558
ตะวันออก	326	693	7,446	29,980	1,697,747	8,290,023	1,529,775	1,941,804	41,520,589
เหนือ	403	485	16,962	63,411	7,528,824	19,678,421	1,214,000	2,275,000	9,509,100
ตะวันออกเฉียงเหนือ	495	406	16,182	24,572	4,384,978	26,695,865	1,038,500	2,576,735	11,484,610
ใต้	369	1,937	13,882	718,119	2,709,295	58,884,996	2,178,200	2,621,743	54,085,053
รวมทั้งประเทศ	2,264	4,416	68,492	1,023,076	19,701,787	134,374,197	7,081,475	14,793,536	123,196,708

(ข้อมูล ณ วันที่ 30 ตุลาคม 2550)

* หมายเหตุ ข้อมูลเงินออมสมทบของสมาชิก และเงินสมทบจากแหล่งอื่นๆ อาจมีความคลาดเคลื่อน เนื่องจากบางกองทุนไม่ได้แจกแจงข้อมูลแยกแหล่งเงินทุนสมทบมาให้ จะแจ้งแต่จำนวนเงินกองทุนสวัสดิการ จำนวนเงินที่ อบต. และพอช.สมทบให้เท่านั้น นอกจากนี้กรณีที่ภาคตะวันออก มียอดเงินออมของสมาชิกสูง (41,520,589 บาท) เนื่องจากเครือข่ายสัจจะสะสมทรัพย์มีการออมเงินสูง แต่จะตัดดอกผลกำไรมาสมทบกองทุนสวัสดิการ สมาชิกไม่ได้ออมเข้ากองทุนสวัสดิการโดยตรง ส่วนภาคใต้มีฐานองค์กรการเงินและสวัสดิการชุมชนที่เติบโตอยู่เดิม มีกลุ่ม/เครือข่ายใหญ่ๆทำมาช้านาน จึงส่งผลให้มีเงินออมสมทบจากสมาชิก และจากแหล่งอื่นๆ เช่น วิสาหกิจชุมชน รวมแล้วเป็นยอดเงินทุนสมทบจำนวนมาก

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่าขบวนการสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นเติบโตขึ้น จากเดิมปีในปี 2548 มีกองทุนสวัสดิการชุมชน 191 ตำบล ต่อมาปี 2550 ขยายเพิ่มเป็น 650 ตำบล จากจำนวนหมู่บ้านที่เข้าร่วม 1,484 หมู่บ้าน/ชุมชน ขยายเพิ่มเป็น 4,416 หมู่บ้าน/ชุมชน จากเดิมมีสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน 133,100 ราย เพิ่มสูงขึ้นถึง 1,023,076 ราย ในปี 2550 โดยมีที่มาจากกองทุนสวัสดิการชุมชนเดิมขยายสมาชิกได้ครอบคลุมในพื้นที่มากขึ้น และจากพื้นที่ใหม่ๆที่สนใจเข้าร่วมขบวนการ โดยได้รับการขยายผลจากกองทุนสวัสดิการชุมชนต้นแบบ หรือ ศูนย์เรียนรู้ในอำเภอ จังหวัด และภูมิภาคท้องถิ่นนั้นๆ

สัดส่วนเงินสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชน

สำหรับสัดส่วนเงินสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนนั้นมาจาก 3 ฝ่ายหลัก ได้แก่ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ พอช. เงินสมทบส่วนใหญ่มาจากชุมชนเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นเงินออมของสมาชิก ดอกผลกำไรจากกลุ่ม/กองทุนต่างๆ หรือการจัดกิจกรรมหารายได้เสริมเข้ากองทุน เช่น การจัดทอดผ้าป่า การจัดงานเลี้ยง การขายผลผลิต เป็นต้น รวมทั้งเงินบริจาคต่างๆ รวมแล้วมีประมาณ 123 ล้านบาท รองลงมา เป็นเงินสมทบ 1:1 จาก พอช. รวมประมาณ 14.8 ล้านบาท และเงินสมทบจาก อปท. รวมประมาณ 7.1 ล้านบาท ซึ่งเงินสมทบจากทั้ง 2 หน่วยงานนี้ คิดรวมจากยอดที่มีการอนุมัติและได้สมทบไปแล้ว

จากข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เข้ามาสู่ระบบฐานข้อมูลกลาง ซึ่งยังไม่ครบทุกพื้นที่ และมีการรายงานจำนวนผู้รับประโยชน์ (อีกส่วนหนึ่งไม่ได้รายงานข้อมูลดังกล่าวมาด้วย) พบว่า ผู้รับประโยชน์ที่ได้ใช้บริการสวัสดิการไปแล้ว มีทั้งหมด 9,953 ราย ในที่นี้แบ่งเป็น สมาชิกทั่วไป 7,765 ราย เด็ก 504 ราย ผู้สูงอายุ 1,447 ราย และผู้พิการ รวมทั้งผู้ด้อยโอกาส 237 ราย สามารถจำแนกข้อมูลเป็นรายภาคดังนี้

- ภาคเหนือ มีผู้รับประโยชน์รวม 3,724 ราย แบ่งเป็น สมาชิกทั่วไป 3,236 ราย อีกกลุ่มเป็นเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส รวม 488 ราย
- ภาคใต้ มีผู้รับประโยชน์รวม 3,723 ราย แบ่งเป็น สมาชิกทั่วไป 2,689 ราย อีกกลุ่มเป็นเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส รวม 1,034 ราย
- ภาคกลางตอนบน มีผู้รับประโยชน์รวม 775 ราย แบ่งเป็น สมาชิกทั่วไป 558 ราย อีกกลุ่มเป็นเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส รวม 217 ราย
- ภาคตะวันตก มีผู้รับประโยชน์รวม 1,221 ราย แบ่งเป็น สมาชิกทั่วไป 893 ราย อีกกลุ่มเป็นเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส รวม 328 ราย

- ภาคตะวันออก มีผู้รับประโยชน์รวม 510 ราย แบ่งเป็น สมาชิกทั่วไป 389 ราย อีกกลุ่มเป็นเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส รวม 121 ราย

- ผลการทำงานเชื่อมโยงสวัสดิการชุมชนกับงานพัฒนาประเด็นต่างๆ

1) การรับรองสถานภาพองค์กรสวัสดิการชุมชน ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2550 คณะกรรมการโครงการพัฒนาสวัสดิการชาวบ้าน ได้มีการหารือแนวทางการรับรองสถานภาพองค์กรชุมชนกับการพัฒนาขบวนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น เนื่องจากในกระบวนการพัฒนาสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น ย่อมต้องมีการค้นหาพื้นที่ศักยภาพ มีเกณฑ์การพิจารณากองทุนและระบบติดตามหนุนเสริมกัน นอกจากนี้กองทุนสวัสดิการชุมชน ก็ต้องไปค้นหาทุนที่ตนเองมีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มองค์กรต่างๆ ที่สามารถเข้ามาร่วมการบูรณาการทุน เพื่อจัดสวัสดิการได้ ดังนั้นสิ่งที่ขบวนสวัสดิการทำอยู่นั้น ก็สอดคล้องกับการรับรองสถานภาพองค์กรชุมชน สามารถทำดีคู่กันไปได้ ในช่วงเริ่มต้น จึงให้คณะกรรมการสวัสดิการจังหวัดไปทบทวนข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชนแต่ละจังหวัด เพื่อจัดทำแผนงานและจัดส่งข้อมูลขึ้นมา เข้าสู่กระบวนการพิจารณารับรองสถานภาพฯ โดยยังคงใช้เกณฑ์กองทุนสวัสดิการตำบล 7 ข้อเป็นหลัก

ปัจจุบัน ได้มีการรับรองสถานภาพองค์กรสวัสดิการชุมชนไปแล้ว 326 องค์กร ได้แก่ องค์กรสวัสดิการชุมชน 191 องค์กร (หรือกองทุนสวัสดิการตำบลเดิม ปี 2548) และองค์กรสวัสดิการชุมชนที่ผ่านการรับรองสถานภาพระดับจังหวัดในส่วนพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร 35 องค์กร และจังหวัดอื่นๆ อีก 100 องค์กร จากทั้งหมด 475 องค์กร ซึ่งองค์กรที่เหลือนั้นอยู่ระหว่างการจัดทำข้อมูล และแผนงานในพื้นที่ให้ชัดเจน แล้วจึงจะส่งขึ้นมาเพื่อทำการรับรองสถานภาพฯ ต่อไป

2) กองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อฟื้นฟูชุมชนที่ประสบภัยพิบัติ ในช่วงปลายปี 2549 เกิดภัยน้ำท่วม และดินโคลนถล่มในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน และตอนล่างหลายจังหวัด และส่งผลให้พื้นที่ภาคกลางตอนบน ซึ่งเป็นที่ลุ่มรองรับน้ำ เกิดวิกฤติน้ำท่วมขังหนักกว่าทุกปีกินเวลาหลายเดือน หลายชุมชนที่ทำงานพัฒนาอยู่ในขบวนองค์กรชุมชนของภาคก็ประสบปัญหานี้ด้วย และอีกหลายชุมชนที่ไม่เคยเข้าร่วมขบวนการมาก่อน และเป็นพื้นที่ที่หน่วยงานเข้าไม่ถึง เครือข่ายชุมชน เช่น เครือข่ายแผนแม่บทชุมชน เครือข่ายสวัสดิการชุมชน เครือข่ายชุมชนเมือง ได้ค้นพบ และเข้าไปช่วยเหลือสนับสนุนให้ชาวบ้านที่ประสบภัยรวมกลุ่มกันขึ้นมาช่วยเหลือดูแลกัน ทั้งการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูชุมชนในระยะสั้น และระยะยาว เกิด “กองทุนฟื้นฟูชุมชนที่ประสบภัยน้ำท่วม” หรือบางพื้นที่ก็เรียกว่า “ศูนย์เฝ้าระวังภัย”

จากกระบวนการดังกล่าว ทำให้หลายขบวนจังหวัด ได้สานต่อ เชื่อมโยงให้พื้นที่เหล่านี้จัดสวัสดิการชุมชนควบคู่ไปด้วย บางพื้นที่ที่ทำกองทุนสวัสดิการชุมชนอยู่แล้วถูกน้ำท่วมด้วยก็มี เช่น ขบวนสวัสดิการจังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ทางภาคเหนือตอนล่างมีการสร้างความเข้าใจ เผยแพร่แนวคิดสวัสดิการชุมชนกันอยู่ หรืออย่างกรณีขบวนสวัสดิการจังหวัดสิงห์บุรี ที่ได้ตั้งเป้าหมายขยายกองทุนสวัสดิการชุมชนครบทุกตำบล ดังนั้นพื้นที่ชุมชนประสบภัย จึงเชื่อมโยงกับขบวนการสวัสดิการชุมชนด้วย จากเดิมจังหวัดมีพื้นที่ต้นแบบ 9 ตำบล ก็ขยายผลมาเป็น 18 ตำบล ที่เชื่อมโยงระดับจังหวัด มีการนำงบประมาณสมทบ และจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน 10,000 - 40,000 บาท อย่างเช่น ชุมชนเขตเทศบาลเมือง ได้รับงบประมาณ 100,000 บาท ก็จัดสรรค่าบริหารจัดการไว้ให้ศูนย์ฯ ระดับจังหวัด 3,000 บาท นำมาสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชน อีก 40,000 บาท เพื่อดูแลสมาชิก ตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย และสมาชิกออมวันละบาทสมทบ รวมถึงการบูรณาการกองทุนที่มีอยู่ในชุมชนด้วย

แนวทางการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนของภาคกลางตอนบน จึงมีเป้าหมายในพื้นที่ประสบภัย รวมถึงพื้นที่เสี่ยงภัยเหล่านี้ด้วย เนื่องจากชุมชนต้องประสบปัญหาน้ำท่วมทุกปี หากมีเครือข่ายสวัสดิการ ได้ช่วยเหลือดูแลกัน เฝ้าระวังภัย เป็นหูเป็นตาาร่วมกัน เช่น เครือข่ายชุมชนที่อยู่ตามริมน้ำ ลุ่มน้ำทางสาย ก็จะทำให้สามารถเตรียมการป้องกัน หรือตั้งรับมือได้ทันการณ์ เพื่อไม่ให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิต และทรัพย์สิน อีกทั้งยังทำให้กิจกรรมการฟื้นฟูชุมชนนั้นสามารถ

ดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง มีเพื่อนร่วมทำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน หากชุมชนไม่มีระบบการจัดการที่ดี ยังไม่ทันที่จะแก้ไข หรือฟื้นฟูชุมชนได้มากนัก “ยังไม่ได้ทุนคืน” ก็ประสบภัยธรรมชาติซ้ำซ้อนเช่นนี้อีกไปเรื่อยๆ

● ผลจากการจัดสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนาโดยรวม

การจัดสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น นอกจากจะทำให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร หรือแรงงานนอกระบบที่ไม่ค่อยมีโอกาสได้รับสวัสดิการจากแหล่งอื่น (จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2549 ระบุว่าจากประชากรวัยแรงงาน 50.4 ล้านคน เป็นผู้มีงานทำ 35.5 ล้านคน แยกเป็นแรงงานในระบบ 13.7 ล้านคน แรงงานนอกระบบ 21.8 ล้านคน หรือร้อยละ 61.41 ซึ่งถ้าเทียบจากจำนวนประชากรทั้งทั้งหมด ก็จะเป็นประมาณ 38 ล้านคน ที่ไม่ได้อยู่ในระบบสวัสดิการจากระบบประกันสังคมและราชการ) ให้สามารถได้รับสวัสดิการพื้นฐานตามที่กล่าวมาแล้ว การจัดสวัสดิการร่วมกันของชุมชนท้องถิ่นได้ส่งผลต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ติดตามมา ได้แก่

1. ทำให้เกิดความรัก การช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชน เป็นการแสดงน้ำใจ แม้จำนวนเงินจะน้อย แต่การที่ตัวแทนกลับไปเยี่ยมไข้ หรือเป็นเจ้าของงานศพ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ มีคุณค่าทางจิตใจ
2. เกิดการฟื้นฟูระบบคุณค่า/ทุนทางสังคมที่มีอยู่เดิมในชุมชน มาประยุกต์ใช้ จัดปรับให้สอดคล้องกับวิถีปัจจุบัน เช่น กองทุนสวัสดิการที่ตั้งอยู่ที่วัด ทำให้ชนบทที่วัดเป็นประจำ การเป็นระบบการเอาแรงช่วยเหลือกัน ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมร่วมกัน เกิดความสัมพันธ์การถ่ายทอดภูมิปัญญาระหว่างผู้สูงอายุ กับลูกหลาน ฯลฯ
3. เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ความสัมพันธ์ใกล้ชิดขึ้น อปท. เห็นประโยชน์ของงานที่ริเริ่มโดยชุมชน เข้ามาร่วมทำ ร่วมสนับสนุน ขยายสู่การพัฒนาในด้านอื่นๆ มีการปรับระเบียบกติกา ให้สอดคล้องกับการสนับสนุนชุมชน
4. เกิดการขยายการเรียนรู้การจัดสวัสดิการ จากพื้นที่ต้นแบบสู่พื้นที่อื่นๆ ทำให้คนตื่นตัวในการที่จะร่วมกันจัดสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแนวราบ แขนงนำที่มีประสบการณ์ไปหนุนช่วยพื้นที่ใหม่ เครือข่ายอปท. ช่วยขยายสร้างความเข้าใจเรื่องสวัสดิการชุมชนระหว่าง อปท. ด้วยกัน
5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหันมาสนใจการจัดสวัสดิการโดยชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการสวัสดิการสังคม ซึ่งมีเรื่องสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น เป็นเรื่องสำคัญที่จะสนับสนุนให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง พัฒนาสังคมฯ จังหวัด หลายพื้นที่ไปร่วมปฏิบัติการการขยายสวัสดิการชุมชน สถาบันวิชาการไปศึกษารณัติตัวอย่าง สนับสนุนการจัดการความรู้เรื่องสวัสดิการชุมชน รวมทั้งศึกษาภาพรวมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชน เช่น ความเป็นไปได้ทางการเงิน ฯลฯ

● การขยายผลจากกองทุนสวัสดิการชุมชนสู่ระบบการออมเพื่อการชราภาพ

จากประสบการณ์ของชุมชนที่สามารถจัดกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้นมาดูแลคนในชุมชนที่ครอบคลุมคนทุกกลุ่มวัย ตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งในที่มีมีการช่วยเหลือดูแลคนยามแก่ชรา ไม่ว่าจะเป็นผู้สูงอายุที่ยังสามารถช่วยเหลือตนเองได้ หรือผู้สูงอายุที่ยากจน ถูกทอดทิ้ง เมื่อกระแสสังคมในปัจจุบันกำลังเคลื่อนเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)” กล่าวคือ โครงสร้างประชากรมีวัยสูงอายุ มากกว่าวัยแรงงาน และวัยเด็ก และในระยะเวลาต่อไป จำนวนผู้สูงอายุจะก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นในสังคม ดังนั้นหน่วยงานด้านสวัสดิการสังคมต่างๆ จึงหันมาให้ความสนใจ ค้นหารูปแบบ วิธีการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ เพื่อเตรียมการรับมือกับปัญหา และความต้องการของผู้สูงอายุที่จะเกิดขึ้นในไม่ช้า ปัจจุบันมีหลายหน่วยงาน อาทิเช่น สสส. มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) ได้ทำการศึกษาทบทวนเรื่อง เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และค้นหารูปแบบ “เบี้ยบำนาญผู้สูงอายุ” “การออมเพื่อการชราภาพ” โดยมีภาคีหลักๆ ได้แก่ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) สำนักงานประกันสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ สปสช. พอช. และสถาบันการศึกษาต่างๆร่วมทำในเรื่องนี้ด้วย โดยมุ่งเป้าหมายไปยังฐานชุมชนท้องถิ่น มีทั้งการจัดเวทีสาธารณะ เวทีประชุมสัมมนา จัดทำโครงการศึกษาวิจัยชุดต่างๆ เพื่อศึกษาจากบทเรียนกองทุนสวัสดิการชุมชนหลายพื้นที่ รวมถึงศึกษาความเป็นไปได้ในเรื่องเหล่านี้ว่าชุมชนมีความคิด

เห็นอย่างไร ต้องการให้เป็นแบบไหน และชุมชน ชาวบ้านสามารถมีส่วนร่วมทำได้อย่างไรบ้าง รวมถึงหน่วยงานภาคีต่างๆ ทั้งส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่นจะสนับสนุนเรื่องนี้ได้อย่างไร

ดังนั้นขบวนการสวัสดิการชุมชน จึงมีความตื่นตัวอยู่ในพื้นที่เกี่ยวกับ การสร้างระบบการออมเพื่อการชราภาพ ซึ่งจะสัมพันธ์กับการสะสมเงินออม เงินทุนในระยะยาว การบริหารจัดการกองทุนให้เกิดความยั่งยืน และเติบโต เนื่องจากชุมชนก็ได้ออกแบบสวัสดิการผู้สูงอายุ (กรณีแก่) ในรูปแบบเบี้ยบำนาญเอาไว้ มีการร่างอยู่ในระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชน บางพื้นที่ก็กำหนดให้สมาชิกมีอายุครบ 60 ปี หรือ ครบ 65 ปีขึ้นไปจึงจะได้รับสวัสดิการ และจะต้องมีการออมผูกพันตามระยะเวลา ผลประโยชน์ที่ได้รับก็เป็นไปตามระบบขั้นบันได ปัจจุบันกองทุนสวัสดิการชุมชนส่วนใหญ่จึงยังไม่ได้จัดสวัสดิการประเภทดังกล่าวมากนัก แต่ก็ต้องตระหนักถึงการจัดสรรเงินกองทุนแยกเอาไว้เพื่ออนาคตด้วย การคิดค้นรูปแบบ วิธีการบริหารจัดการกองทุนของชุมชน จำเป็นที่จะต้องได้รับการสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา เพิ่มเติมความรู้ ขวณคิด ขวณวิเคราะห์ด้านคณิตศาสตร์ประกันภัย ด้านเศรษฐศาสตร์ และด้านสวัสดิการสังคม บูรณาการความรู้เหล่านี้มาใช้ออกแบบการทำงาน รวมถึงการติดตามทบทวนกันอย่างต่อเนื่อง

สำหรับแนวโน้ม ทิศทางข้างหน้านั้น หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องมาช่วยกันคิดให้ชัดเจนว่า กองทุนสวัสดิการชุมชน กับกองทุนเพื่อการชราภาพ หรือเบี้ยบำนาญ จะเชื่อมโยงเป็นระบบร่วมได้อย่างไร และมีแนวคิด รูปแบบอื่นๆ ที่น่าจะเหมาะสมอีกหรือไม่ เพื่อผลักดันให้เป็นนโยบายสาธารณะต่อไป

นโยบายรัฐ และบทบาทของหน่วยงาน ในการสนับสนุนการจัดสวัสดิการโดยชุมชน

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ขบวนการสวัสดิการชุมชนได้มีการขับเคลื่อนขยายตัวกว้างขวางขึ้น ในส่วนของระดับนโยบายรัฐ และหน่วยงาน ก็ได้มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการจัดสวัสดิการโดยชุมชน ได้แก่

1) ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนแห่งชาติ (ศตจ.) ได้สนับสนุนงบประมาณการจัดสวัสดิการชุมชน เพื่อให้สามารถเป็นระบบโครงข่ายทางสังคม (Social Safety Net) รองรับคนจนได้ โดยในปี 2548 และปี 2549 ได้สนับสนุนงบประมาณให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และศูนย์อำนวยการปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนภาคประชาชน (ศตจ.ปชช.) จำนวน 32.5 ล้าน และ 75 ล้านบาท ตามลำดับ นอกจากนี้ยังได้สนับสนุนโครงการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาองค์กรการเงินชุมชนในส่วนของกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่หน่วยจัดการความรู้องค์กรการเงินชุมชน มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยดำเนินการใน 5 พื้นที่

2) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ได้มีงาน 2 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการโดยชุมชน คือ

2.1) ร่างแผนแม่บทการพัฒนาระบบการเงินฐานราก ซึ่งได้มีการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและแผนชุมชน ยกร่างแผนแม่บทพัฒนาระบบการเงินฐานราก ซึ่งตามแผนดังกล่าวได้มุ่งเน้นให้องค์กรการเงินเป็นฐานในการจัดสวัสดิการชุมชน และการบูรณาการกองทุนต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน โดยใช้สวัสดิการชุมชนเป็นตัวเชื่อมโยง ซึ่งแม้แผนดังกล่าวยังไม่ได้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นทางการ แต่ก็มีส่วนทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรการเงินฐานรากได้ให้ความสำคัญกับสวัสดิการชุมชนมากขึ้น

2.2) การส่งเสริมการออมเพื่อการชราภาพ จากบทบาทของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังในด้านการพัฒนาการระดมเงินออม และกองทุนบำเหน็จบำนาญต่างๆ ที่ทำหน้าที่เป็นโครงข่ายคุ้มครองทางสังคม สร้างหลักประกันในยามชราภาพ แต่ในส่วนของแรงงานนอกระบบ หรือชุมชนส่วนใหญ่ที่ไม่สามารถเข้าถึงกองทุนต่างๆ เหล่านี้ได้ จึงได้มีการส่งเสริมการออมเพื่อการชราภาพ โดยให้องค์กรการเงินฐานรากเป็นกลไกในการดำเนินการ ซึ่งเห็นว่าพื้นที่ที่มีการจัดสวัสดิการโดยชุมชนมีศักยภาพที่

พัฒนาระบบการออมเพื่อการชราภาพของชุมชนในอนาคตได้ ซึ่งแนวทางในการดำเนินการอาจแยกการบริหารจัดการออกจากกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งได้ศึกษาวิจัยในพื้นที่ 14 แห่ง และได้เผยแพร่แนวคิดนี้สู่การทดลองปฏิบัติในพื้นที่กรุงเทพมหานคร 4 โซน ลำปางโซนใต้ 4 ตำบล

3) มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) แผนงานพัฒนาโยบายสาธารณะเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี ได้สนับสนุนโครงการการคลังเพื่อสังคมและสุขภาพ ซึ่งได้มีการจัดเวทีสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรการเงินชุมชนและสวัสดิการชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยมีโครงการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิการชุมชน 2 เรื่องคือ กองทุนสวัสดิการภาคประชาชนจังหวัดสงขลา และลำปาง : แนวทางการแบ่งงานกันทำระหว่างรัฐบาลกลาง อปท. และภาคประชาชน โดย ดร.วรเวศน์ ซึ่งได้มีการคำนวณทางคณิตศาสตร์ประกันภัย ความเป็นไปทางการเงินของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มาจากสัจจะวันละบาท ในการจ่ายสวัสดิการทั้ง 9 ประเภท โดยนำเรื่องโครงสร้างประชากรมาประกอบการพิจารณา คาดการณ์แนวโน้มในอนาคต ซึ่งพบว่าในระยะยาว (15 - 20 ปี) ข้างหน้าการออมวันละบาทจะไม่สามารถครอบคลุมค่าใช้จ่ายสวัสดิการที่วางไว้ โดยเฉพาะในเรื่องบำนาญ หรือพื้นที่ที่จ่ายเงินฌาปนกิจสูง และสัดส่วนสมาชิกเป็นผู้สูงอายุจำนวนมาก จะไม่สามารถจ่ายเงินฌาปนกิจได้เพียงพอ ถ้าไม่มีสมาชิกใหม่เข้ามาต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอเป็นทางเลือก เช่น การเพิ่มการออมมากกว่าวันละ 1 บาท การแยกเรื่องบำนาญออกต่างหาก รวมทั้งปัจจัยเรื่องการลงทุนจากรัฐ และอปท. ด้วย ส่วนการศึกษาวิจัยอีกเรื่อง คือ การจัดสวัสดิการภาคประชาชนให้ครอบคลุมทุกช่วงวัย โดย ศ.ดิเรก ปัทมศิริวัฒน์ ซึ่งจากผลการศึกษานี้จะนำไปสู่การขับเคลื่อนนโยบายต่อไป

4) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หลังจากช่วงการจัดสัมมนา “สวัสดิการชุมชนแก้จนอย่างยั่งยืน” ปี 2547 กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ได้เริ่มให้ความใส่ใจเรื่องสวัสดิการชุมชนมากขึ้น แต่ก็หยุดชะงักไปช่วงหนึ่ง จนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ (นายไพฑูรย์ วัฒนศิริธรรม) ได้มียุทธศาสตร์สังคมไม่ทอดทิ้งกัน ยุทธศาสตร์สังคมเข้มแข็ง (ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นและประชาสังคม) และยุทธศาสตร์สังคมคุณธรรม ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับแก้ไขปัญหาโดยพื้นที่เป็นตัวตั้ง ชุมชนมีบทบาทสำคัญ ซึ่งเห็นว่าเรื่องสวัสดิการชุมชนเป็นรากฐานที่สำคัญในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทั้งนี้ กองทุนสวัสดิการชุมชนจะต้องมีการขยายการดูแลผู้ยากไร้ในชุมชนที่นอกเหนือจากสมาชิกให้มากขึ้น เน้นการบริหารจัดการร่วมกันของชุมชนท้องถิ่น ขยายจากสวัสดิการชุมชนสู่สวัสดิการสังคม ได้มีการวางแผนแม่บทสวัสดิการสังคมและชีวิตมั่นคงระดับฐานราก เสนอให้มีกองทุนส่งเสริมสวัสดิการสังคม โดยในช่วงต้นให้ใช้งบประมาณที่กระทรวงมีอยู่เดิม จัดทำโครงการนำร่องใน 12 จังหวัด โดยจะเริ่มก่อนใน 4 จังหวัด ได้แก่ พัทลุง ลำปาง ขอนแก่น และจันทบุรี ซึ่งในระหว่างการดำเนินการได้จัดให้มีการจัดการความรู้ควบคู่กันไป จากนโยบายดังกล่าวได้ทำให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมีการตื่นตัว สนใจเรื่องสวัสดิการชุมชน ซึ่งในหลายพื้นที่ได้มีประสพการณ์ที่ พมจ. ได้ทำงานร่วมกับเครือข่ายสวัสดิการชุมชน จนสามารถขยายกองทุนสวัสดิการชุมชนได้กว้างขวางขึ้น อย่างเช่น จ.ร้อยเอ็ด ฯลฯ ในช่วงปัจจุบันหน่วยงานสังกัดกระทรวงหลายหน่วยงานในภูมิภาคได้ร่วมกับขบวนการสวัสดิการชุมชน

5) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ ทำหน้าที่สนับสนุนและประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานและบริหารจัดการระบบหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่น ได้ตามความพร้อม ซึ่งในช่วงที่ผ่านมา สปสช. ได้มีการส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับ อบต. หรือเทศบาลขึ้นมา โดยคัดเลือกจาก อปท. ที่มีประสพการณ์ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพมีส่วนร่วมของไตรภาคี คือ อปท. ชุมชน และผู้ให้บริการ โดยในปี 2549 ได้มีเป้าหมายพื้นที่นำร่อง 800 แห่งทั่วประเทศ ซึ่งพื้นที่ที่มีการจัดสวัสดิการชุมชนอยู่แล้ว ได้มีการส่งเสริมให้เกิดกองทุนหลักประกันสุขภาพควบคู่กัน เช่น เครือข่ายศูนย์รวมน้ำใจธนาคารหมู่บ้านดอกคำใต้ จ.พะเยา 4 ตำบล ฯลฯ ในส่วนของ อบต. ที่มีฐานการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน เช่น อบต. ท่าข้าม อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ฯลฯ ในส่วนการสนับสนุนงบประมาณสมทบจาก สปสช. ได้คิดเฉลี่ย 37 บาท/คน/ปี

6) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในช่วงที่ผ่านมาได้มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนหนึ่งได้ให้ความสำคัญให้การสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งแต่ละ อบต. ได้หาวิธีการตามกรอบกฎหมายเข้ากระจายอำนาจให้อบต. มีบทบาทด้านสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต หลายแห่งได้ดำเนินการในลักษณะของการสนับสนุนโครงการที่มีอยู่ในข้อบัญญัติงบประมาณ บางแห่งได้ออกเป็นข้อบัญญัติขึ้นมาเป็นการเฉพาะ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ในส่วนของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นก็ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางการที่จะทำให้อบต. สนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งในช่วงนี้อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มีนโยบายที่จะให้นำรูปแบบกองทุนสวัสดิการชุมชนจากพื้นที่ จ.สงขลา ขยายสู่พื้นที่อื่นๆ ให้กว้างขวางขึ้น และอยู่ระหว่างการทำหนังสือแจ้งแนวทางการสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนให้อบต. ได้นำไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่

7) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้สนับสนุนการจัดสวัสดิการโดยชุมชน ตั้งแต่การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุโดยการสนับสนุนกองทุนผู้สูงอายุจังหวัดละ 1 ล้านบาท ซึ่งส่งผลให้เกิดรูปแบบการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุที่มีความหลากหลาย และมีความต่อเนื่องยั่งยืน การจัดกองทุนสวัสดิการผู้นำ เพื่อดูแลคนทำงานในขบวนการพัฒนาองค์กรชุมชน การจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยตามโครงการบ้านมั่นคง ซึ่งสนับสนุนให้มีการจัดบ้านกลาง สำหรับผู้สูงอายุหรือผู้ยากไร้ในชุมชน โดยที่ชุมชนเป็นผู้จัดการดูแลกันเอง จนกระทั่งได้การสนับสนุนกองทุนสวัสดิการระดับตำบล ที่ใช้งบประมาณจากศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนแห่งชาติ (ศตจ.) โดยมีเงื่อนไขการสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดระบบสวัสดิการของชุมชนท้องถิ่นในระยะต่อไป

แนวทางการสนับสนุนสวัสดิการชุมชน โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ได้มุ่งเน้นการสนับสนุนให้เครือข่ายสวัสดิการชุมชนที่มีประสบการณ์ในพื้นที่ต่างๆ ได้เชื่อมโยงกันเป็นขบวนการ ร่วมกันวางฐานคิดแนวทางการขับเคลื่อนหลักเกณฑ์เงื่อนไขการสนับสนุน การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดงานมหกรรมสัมมนาที่เปิดให้พื้นที่ที่จัดสวัสดิการโดยชุมชนได้นำเสนอผลงาน นิทรรศการชักชวนพื้นที่อื่นๆ ทั้งในส่วนของชุมชน และ อบต. มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัด และการเชื่อมโยงแผนการพัฒนาสวัสดิการกับงานพัฒนาประเด็นอื่นๆ เช่น บ้านมั่นคง การจัดการทรัพยากร ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของพัฒนาองค์กรการเงินควบคู่กับการจัดสวัสดิการ เพื่อนำไปสู่การสร้างการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาเชิงพื้นที่ให้มากขึ้น รวมทั้งการผลิตสื่อเอกสาร สิ่งพิมพ์ วิดีทัศน์ เผยแพร่รัฐธรรมนูญการจัดสวัสดิการโดยชุมชนในรูปแบบต่างๆ ให้เกิดการกระจายความรู้การจัดสวัสดิการชุมชนออกไปอย่างกว้างขวาง และการประสานเชิงนโยบายในการสนับสนุนการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชน

8) คณะอนุกรรมการความมั่นคงของมนุษย์ ในคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และความมั่นคงของมนุษย์ สถานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งครุฑ ขอดแก้ว เป็นประธาน และครุฑกดา อินตะสาร เป็นรองประธาน และมีกรรมการจากสมาชิก สทช. และหน่วยงานอีก 8 คน ถือเป็นคณะหนึ่งที่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องสวัสดิการชุมชนเป็นอย่างมาก ได้มีการวางยุทธศาสตร์การดำเนินงานสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง รวบรวมศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องการผลักดันกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการจัดกองทุนสวัสดิการชุมชน รวมทั้งการผลักดันนโยบายและบทบาทภาครัฐ ให้มีบทบาทเชื่อมโยง หนุนเสริมการจัดสวัสดิการโดยชุมชนท้องถิ่น

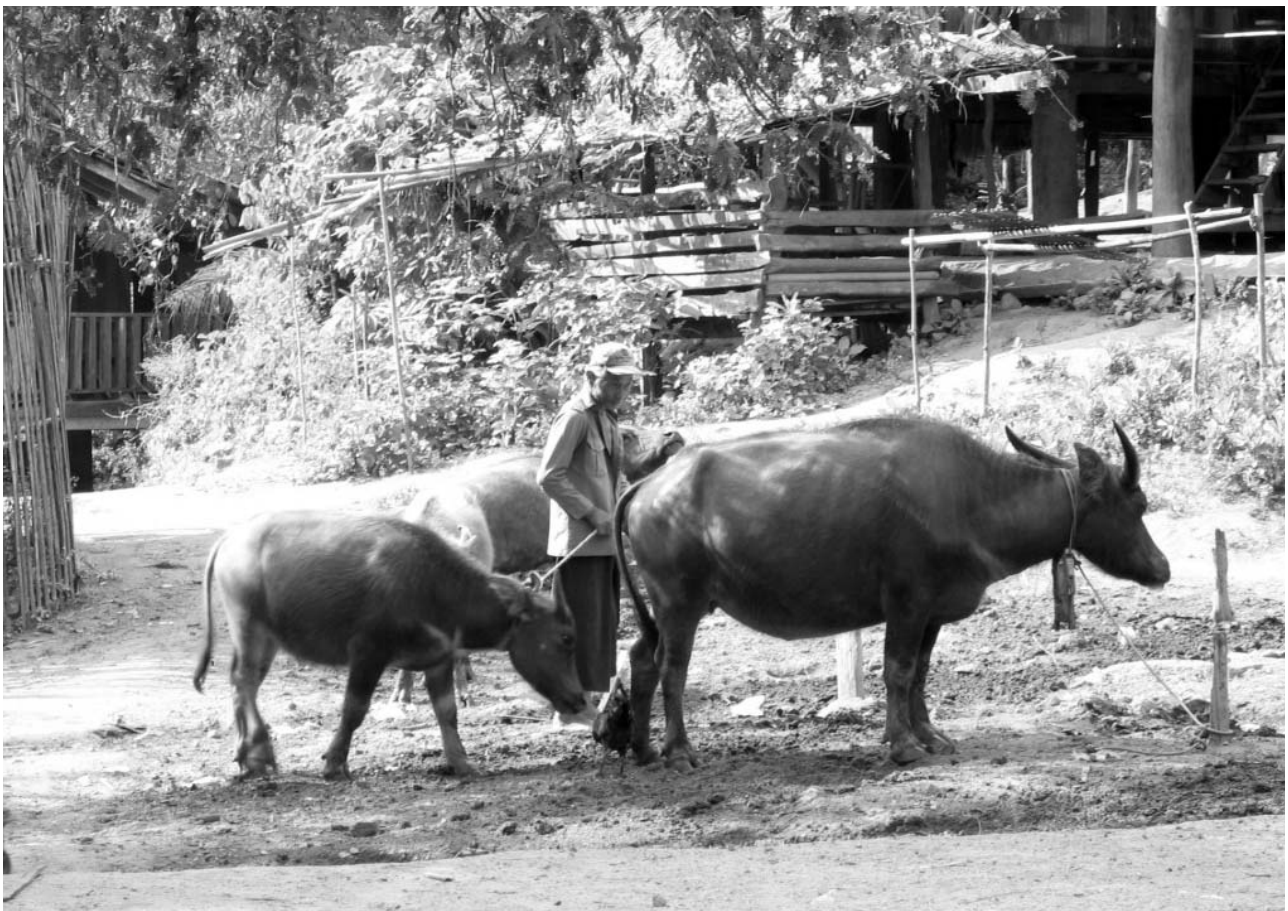
นอกจากแนวโน้มทิศทางการจัดสวัสดิการในประเทศไทยที่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการโดยชุมชนเป็นฐานสำคัญแล้ว ในส่วนของระดับนานาชาติก็ได้มีการทบทวนเรื่องเหล่านี้กันเป็นส่วนใหญ่ จากการศึกษา ของ Prof. Midley มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียเบอร์กลีย์ ซึ่งได้ประมวลนโยบายการจัดสวัสดิการของประเทศต่างๆ พบว่า ในสถานการณ์ปัจจุบัน แนวโน้มการจัดสวัสดิการในรูปแบบรัฐสวัสดิการที่รัฐเป็นผู้รับผิดชอบการจัดในทุกเรื่องมีความเป็นไปได้ยากขึ้นเนื่องจากปัญหาเรื่องงบประมาณ ซึ่งไม่มีนักการเมืองที่กล้าจะตัดสินใจขึ้นภาษีเพื่อนำเงินมาจัดสวัสดิการที่ต้องใช้เงินเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ รวมทั้งทำให้ประชาชนขี้เกียจ รอรับสิทธิเรื่องสวัสดิการจากรัฐ ในขณะที่ประเทศทุนนิยมเต็มรูปแบบซึ่งใช้ระบบประกันของเอกชนเป็นหลักในการจัดสวัสดิการ ก็ทำให้คนยากจน เข้าไม่ถึงเนื่องจากไม่สามารถซื้อบริการสวัสดิการต่างๆ ได้ ระบบที่จะมีความสำคัญในช่วงต่อไปในการจัดสวัสดิการก็จะเป็นลักษณะการจัดสวัสดิการที่ชุมชน

ท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญ หรือระบบ Micro Insurance ที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองของประเทศนั้นๆ

แนวทางการขับเคลื่อนงาน ปี 2551 - 2552

สืบเนื่องจากผลการดำเนินงานในช่วงปี 2550 ที่สามารถเริ่มต้นสร้างกลไกการทำงานขึ้นมาได้ทั้งในระดับชาติ และระดับจังหวัด เกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ขยายผล ส่วนกองทุนสวัสดิการที่ทำมาก่อนแล้ว ก็ค่อยๆ พัฒนายกระดับเป็นศูนย์เรียนรู้ ให้กับชุมชนพื้นที่ต่างๆ และในระดับนโยบายที่มีการแก้ไขกฎหมายให้อื้อต่อการสนับสนุน สวัสดิการชุมชนท้องถิ่น การขับเคลื่อนในช่วงต่อไปตามที่กำหนดไว้ในแผน 3 ปี ยังคงมีความต่อเนื่องจากงานเดิมดังนี้

- สนับสนุนให้ท้องถิ่นมีแนวทางดำเนินการในการสนับสนุนให้ชุมชนและภาคีที่เกี่ยวข้องพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ของตนเอง
- การถ่ายทอดความรู้ ความสามารถให้ชุมชนและท้องถิ่นสามารถดำเนินการพัฒนาและจัดระบบสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- สนับสนุนให้เกิดรูปธรรมการจัดสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นของชุมชนในพื้นที่ใหม่ ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายในการขยายผล
- เชื่อมโยงกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปรบทเรียนการพัฒนาพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นระหว่างชุมชน/จังหวัด
- ประสานภาคีความร่วมมือหน่วยงานต่างๆ ที่มีการดำเนินงานเกี่ยวกับสวัสดิการชุมชน ตลอดจนสถาบันการศึกษา/นักวิชาการให้การสนับสนุนในการพัฒนา

ส่วนที่ 2

กรณีศึกษา รูปธรรม กองทุนสวัสดิการ ชุมชน

ภาคใต้

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลหนองตาด อำเภอมือบ จังหวัดตรัง

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

เดิมที่ตำบลหนองตาด มีการจัดสวัสดิการตามภารกิจของตำบล ช่วยเหลือกันยามเสียชีวิตเพียงเท่านั้น ต่อมาทางเจ้าหน้าที่พอช. และ พมจ.ตรัง ได้เข้ามาส่งเสริมสนับสนุนความรู้เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการชุมชน ที่ไม่ใช่เพียงการจัดสวัสดิการประเภทใดประเภทหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นการจัดสวัสดิการที่ครอบคลุมตั้งแต่เกิดจนตาย รวมถึงครอบคลุมการช่วยเหลือดูแลคนพิการ และผู้ด้อยโอกาสในชุมชนด้วย ทางแกนนำชุมชนจึงเกิดความสนใจ ได้ไปศึกษาดูงานที่กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลท่าข้าม อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา หลังจากนั้นก็ได้กลับมาประชุมเพื่อจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองตาด โดยเชิญผู้นำ และแกนนำชุมชนทั้งหมดในตำบลมาเข้าร่วมประชุม เพื่อหาแนวทางช่วยเหลือดูแลสมาชิกบนพื้นฐานเรื่องการจัดการเศรษฐกิจชุมชนครัวเรือนให้เกิดความยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม

การบริหารจัดการกองทุน

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองตาดเกิดขึ้นอย่างเต็มตัว เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2550 จากช่วงเริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน ครบหนึ่งปีผ่านมา มีสมาชิกเพิ่มขึ้นจากทุกหมู่บ้านในตำบล และมีเงินกองทุนเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัวรวม 122,200 บาท ซึ่งมาจากผลกำไรธนาคารหมู่บ้าน และกลุ่มออมทรัพย์จำนวน 9 กลุ่ม รวมเป็นเงิน 90,000บาท นอกจากนี้ยังได้เก็บเงินสมทบเพิ่มเมื่อมีสมาชิกเสียชีวิต ศพละ 20 บาท และ อดต. สมทบกองทุนให้อีก 50,000 บาท

คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนมีทั้งหมด 18 คน มาจากตัวแทนกลุ่มองค์กรในตำบล 9 หมู่บ้านๆ 2 คน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่เพื่อการทำงานที่สอดคล้องกับพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย ประธาน,รองประธาน, เลขานุการ, ผู้ช่วยเลขานุการ, เภรณญิก,กรรมการบริหารกองทุน และมี อดต. เป็นที่ปรึกษากองทุน

สมาชิกกองทุนสวัสดิการทั้งหมดจะต้องเป็นสมาชิกธนาคารหมู่บ้าน หรือ กลุ่มออมทรัพย์ ในตำบลทุกคนเพื่อให้สมาชิกได้มีเงินออมและรู้จักวินัยในการออมเงิน ยกเว้นกรณีผู้ด้อยโอกาส หรือผู้เปราะบางกองทุนจะเป็นช่วยเหลือในการเข้าร่วมเป็นสมาชิก กำหนดการฝากส่งเงินรายเดือน มีการสื่อสารกับสมาชิกในรูปแบบจัดทำเอกสารรายเดือนแจ้งให้สมาชิกทราบ,ประชุมคณะกรรมการทุกๆ เดือน และประชุมสมาชิกทุก 3 เดือน ใช้ระบบลงไปในพื้นที่ ประชาสัมพันธ์โดยใช้เสียงตามสาย ปิดประกาศในการรับสมัครใหม่ และช่องทางอื่นๆ

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

เมื่อชุมชนมีกองทุนสวัสดิการของตนเองแล้ว ได้นำไปสู่กระบวนการบริหารจัดการที่ดี มีชาวบ้านมีการออมเงินกันมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชน มีการแบ่งปันช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ภายใต้กลุ่มองค์กรชุมชนที่เกิดการบูรณาการกองทุนสู่กระบวนการแก้ปัญหาทุกเรื่อง เช่น การบริโภคที่ปลอดภัยต่อสุขภาพจากสารเคมี การสร้างครอบครัวที่พอเพียงตามวิถีดั้งเดิมโดยเลี้ยงปลาในบ่อดิน การปลูกผักสวนครัวตามริมรั้วบ้านเพื่อการบริโภคใน

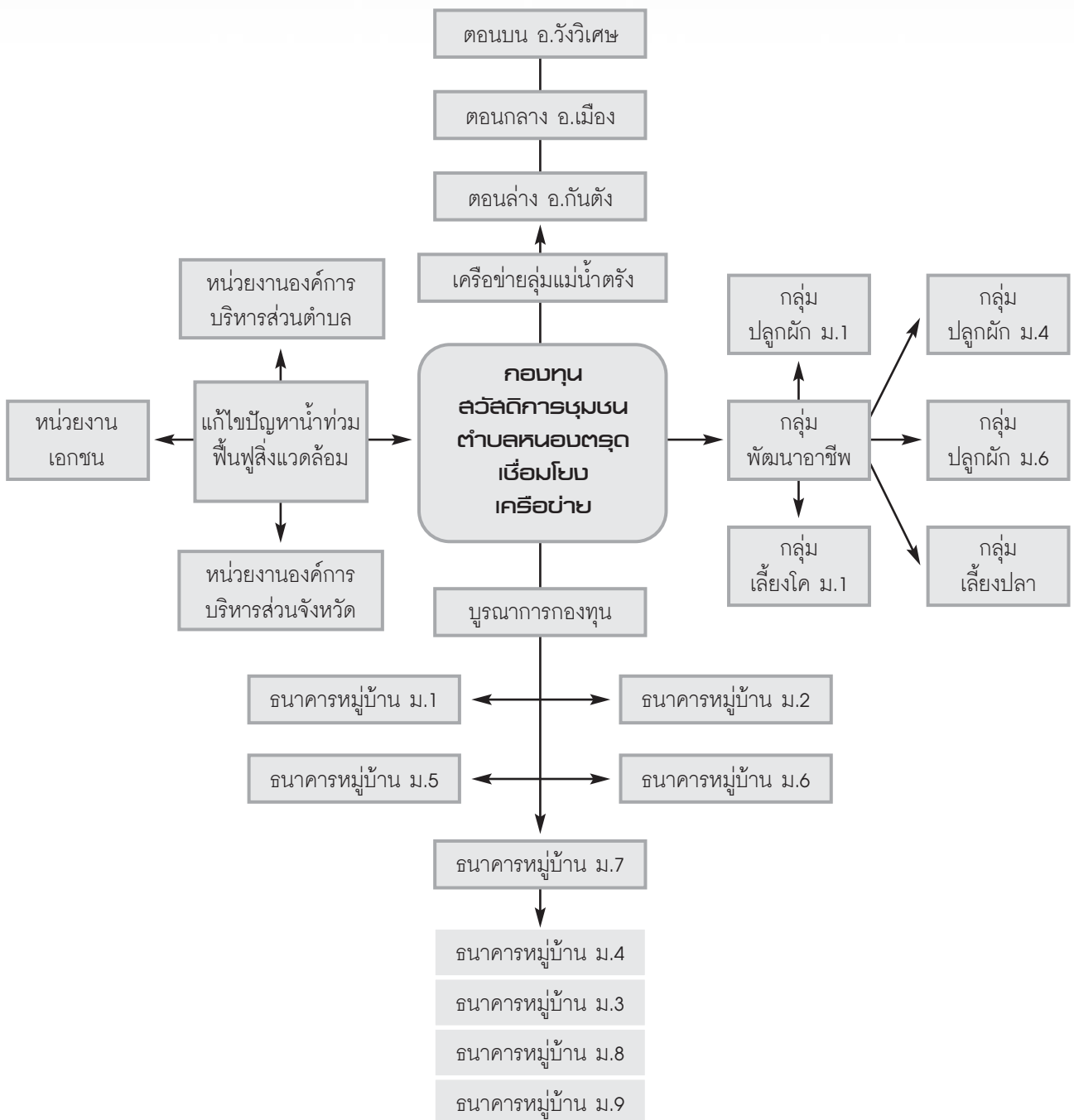
ฐานองค์กรการเป็น และการจัดการทรัพยากร

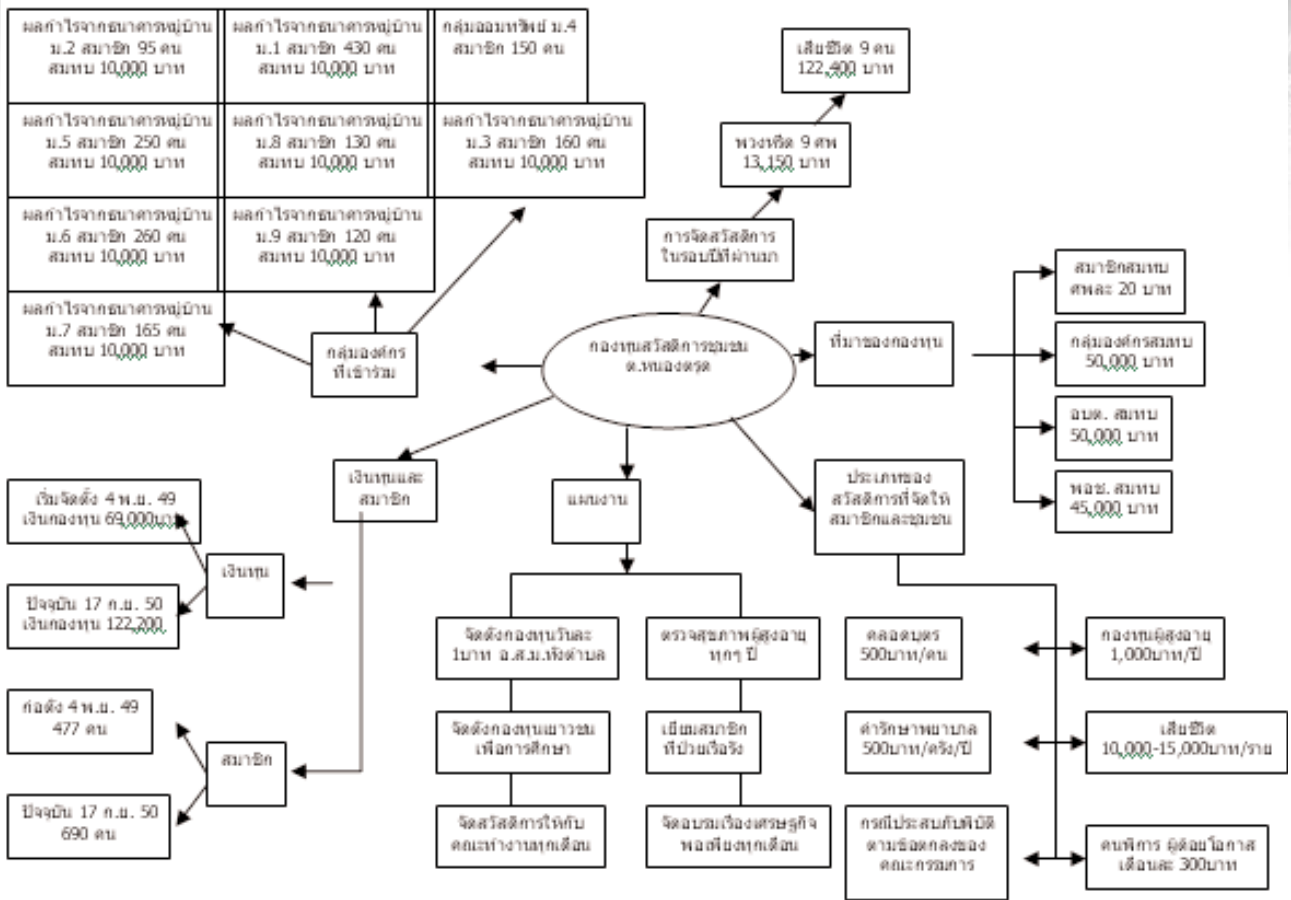
รูปแบบบูรณาการกองทุน

- ก่อตั้ง 29 สิงหาคม 2550
- สมาชิกเริ่มแรก 477 ราย
ปัจจุบัน 690 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 69,000 บาท
ปัจจุบัน 122,200 บาท

ครัวเรือน โดยมีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกตั้งแต่เรื่อง รั้วขวัญเด็กแรกเกิด, ค่ารักษาพยาบาล, กองทุนการศึกษาสำหรับเยาวชน, ให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง, ตรวจสอบสุขภาพประจำปีผู้สูงอายุและกรณีสมาชิกประสบภัยพิบัติ

นอกจากนี้กองทุนสวัสดิการชุมชนยังได้เชื่อมโยงกับกลุ่ม และเครือข่ายใน 3 ประเด็นงานพัฒนา ได้แก่ ด้านองค์การการเงินชุมชน บูรณาการทุนจากทุกธนาคารหมู่บ้าน ด้านการพัฒนาอาชีพ เชื่อมโยงกิจกรรมกับกลุ่มปลูกผัก กลุ่มเลี้ยงปลา และกลุ่มเลี้ยงโค ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เชื่อมโยงกับเครือข่ายลุ่มน้ำตรังทั้งสาย ตั้งแต่ตอนบนถึงตอนล่าง ครอบคลุมหลายอำเภอ อีกทั้งร่วมกิจกรรมการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมจ.ตรัง สามารถประสานความร่วมมือ ทำงานร่วมกับ อบจ. อบต. และหน่วยงานเอกชนต่างๆ ทำให้การจัดสวัสดิการของตำบลหนองตรุดนั้นเป็นมากกว่าการจัดสวัสดิการเกิด แก่ เจ็บ ตาย หากแต่ยังครอบคลุมถึงวิถีชีวิต การดูแลเกื้อกูลกันระหว่างคน กับธรรมชาติ มีการบูรณาการคนทำงาน หน่วยงานในพื้นที่ และบูรณาการทุนชุมชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนตลอดไป

ผู้ประสานงาน

นายรอกเก็ก หัตถเม
 121 ม.1 ต.หนองตรุด อ.เมือง จ.ตรัง โทร. 089-7311488
 นายวิจารณ์ พลอินทร์
 ม.1 ต.หนองตรุด อ.เมือง จ.ตรัง โทร. 087-2637759

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลสะนอ อำเภอพะเยา จังหวัดปัตตานี

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลสะนอ ประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านสะนอ บ้านยามูเซ็ง บ้านมือแนดาแล และบ้านดางา มีประชากร 5,087 คน หรือ 862 หลังคาเรือน ทั้งหมดนับถือศาสนาอิสลาม มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ชุมชนมีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ มีความเอื้ออาทรต่อกัน และมีหลายกลุ่มองค์กรชุมชน เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มฌาปนกิจ ชมรมโต๊ะอีหม่าม กองทุนเด็กกำพร้า ชมรมครูสอนตาดีกา เป็นต้น โดย อบต. สนับสนุนกลุ่มต่างๆ ภายในตำบลให้มีความเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

ฐานคิดกองทุนสวัสดิการชุมชน มาจากการคำนวณชะกาด ของกลุ่มออมทรัพย์ที่แบ่งปันให้กับผู้ยากจน และเด็กกำพร้าในชุมชน ซึ่งไม่เพียงพอกับความต้องการในชุมชน ประกอบกับอาศัยฐานคิด “ออมสัจจะวันละบาท” ของครูขบ ยอดแก้ว มาประยุกต์ใช้กับตำบลสะนอ ปรับปรุงให้เข้ากับสังคมมุสลิม ซึ่งผ่านการประชาคมภายในตำบล ออกมาเป็นระเบียบและข้อบังคับของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสะนอ

ฐานศาสนา “กองทุนชะกาด” รูปแบบออมสัจจะวันละบาท

- ก่อตั้ง 5 มีนาคม 2548
- สมาชิกเริ่มแรก 36 ราย
ปัจจุบัน 395 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 1,360 บาท
ปัจจุบัน 105,200 บาท

การบริหารจัดการกองทุน

คณะกรรมการกองทุนฯ มีการคัดเลือกมาจาก ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น เช่น นายก อบต. รองนายก และอบต. รวมถึงผู้นำกลุ่ม เช่น กลุ่มสตรี, กลุ่มเกษตรกร อสม., ผู้นำเยาวชน ซึ่ง จะแบ่งการทำงานออกเป็น 5 ฝ่าย ได้แก่ 1) คณะที่ปรึกษา 7 คน 2) คณะกรรมการอำนวยการ 12 คน 3) คณะกรรมการฝ่ายสวัสดิการ 7 คน 4) คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบ 7 คน 5) คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ 7 คน โดยมีระเบียบข้อบังคับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสะนอ เป็นธรรมนูญในการปฏิบัติของคณะกรรมการ และสมาชิก เงินกองทุนสวัสดิการ จัดแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ 50 % เป็นการจัดสวัสดิการต่างๆ 30% ลงทุนทางธุรกิจ และ 20 % เป็นกองทุนสำรอง

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ในรอบปีที่ผ่านมา ได้มีการจัดสวัสดิการประเภทต่างๆ ให้กับสมาชิกไปแล้ว รวมทั้งสิ้น 65 ราย เป็นเงิน 34,830 บาท ดังนี้

1. รับขวัญเด็กแรกเกิด - ทำการเปิดบัญชีกองทุนเป็นสมาชิกใหม่ 500 บาท มีสมาชิกได้รับสวัสดิการแล้ว 13 ราย รวมเป็นเงิน 6,500 บาท
2. ค่ารักษาพยาบาล - กรณีที่ป่วยนอนโรงพยาบาลได้รับเงินช่วยเหลือ คินละ 100 บาท ไม่เกิน 5 คินต่อปี ไม่เกิน 5 ครั้ง มีสมาชิกได้รับสวัสดิการแล้ว 42 ราย รวมเป็นเงิน 16,500 บาท
3. ค่าทำศพ - เมื่อเป็นสมาชิกครบ 6 เดือน ได้รับเงินช่วยเหลือ 6,000 บาท ครบ 1 ปี ได้รับ 9,000 บาท

ครบ 2 ปี ได้รับ 10,000 บาท และครบ 4 ปี ได้รับ 15,000 บาท ปัจจุบันสมาชิกได้รับสวัสดิการแล้ว 2 ราย รวมเป็นเงิน 7,030 บาท

4. บำนาญผู้สูงอายุ - เมื่ออายุครบ 60 ปี เป็นสมาชิกมาแล้ว 15 ปี ได้รับ 300 บาทต่อเดือน เมื่อเป็นสมาชิก 20 ปี ได้รับ 400 บาทต่อเดือน และเมื่อเป็นสมาชิก 25 ปี ได้รับ 500 บาทต่อเดือน

5. สวัสดิการบุคคลที่ไม่เป็นสมาชิก เช่น ผู้สูงอายุที่ยากไร้ และเด็กกำพร้าจะให้สวัสดิการแล้วแต่กรณี ทุกวันที่ 5 ของเดือน กองทุนจะเปิดทำการและประชุมคณะกรรมการเพื่อรับ-ส่งเงินสัจจะ และ จ่ายสวัสดิการให้สมาชิกที่ได้รับสวัสดิการ ตามระเบียบของกองทุนฯ ปัจจุบันได้ช่วยเหลือผู้สูงอายุไปแล้ว 4 ราย รวมเป็นเงิน 2,400 บาท และให้ทุนการศึกษาเด็กกำพร้า 4 ราย รวมเป็นเงิน 2,400 บาทเช่นกัน

ผลที่เกิดขึ้นกับบุคคล - ทำให้เกิดที่พึ่งในกรณี เจ็บป่วยนอนรักษาที่โรงพยาบาล สามารถบรรเทาความเดือดร้อน และมาให้ความสำคัญกับกองทุนสวัสดิการมากขึ้น เกิดการออมเพิ่มขึ้น ให้คนในครอบครัว

ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน/ตำบล - ทำให้เกิดความสามัคคี และเกิดความเอื้ออาทรมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง สังคมที่สันติสุขต่อไป เกิดผู้นำชุมชน และมีการเอาใจใส่ ชุมชนมากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดูได้จากการสมัครสมาชิกใหม่ ซึ่งผ่านมาจากแกนนำ ต่างๆ ที่ประชาสัมพันธ์กองทุน ทำให้มีสมาชิกใหม่เพิ่มทุกเดือน

การเชื่อมโยงเครือข่ายภายในตำบล

กองทุนสวัสดิการชุมชน เกิดความเชื่อมโยงทุกฝ่ายในตำบล ในระดับแกนนำต่างๆ มาเป็นคณะทำงานกองทุนฯ กับภายนอกมีเชื่อมองค์กรต่างๆ ในจังหวัด พช. พมจ. และ พอช. หรือกลุ่มองค์กรต่างๆ เช่น การให้ความรู้เรื่องระบบสวัสดิการชุมชน เป็นต้น นายรอสาลี อุดลย์อภิมุข ในฐานะประธานที่ปรึกษานั้นอยากเห็นประชาชนในตำบลทุกคนมีระบบสวัสดิการ นำสู่สังคมไม่ทอดทิ้งกัน ถือเป็นแนวทางในการทำงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสะนอ และนโยบายของนายก อบต. ที่จะร่วมกันผลักดันให้เป็นจริง มีการทำอย่างต่อเนื่อง และขยายผลทั้งใน และนอกพื้นที่

ปัญหา และการแก้ไข/สิ่งที่ได้เรียนรู้

1. การปรับแนวคิดคณะทำงานให้เป็นในทิศทางเดียวกัน
2. การปรับแนวคิดให้เกิดมีความเสียสละและอดทน
3. สร้างความเชื่อถือให้ชุมชน และสมาชิก

ทุกปัญหาต้องอาศัยแกนนำที่มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน มีความเสียสละ และความอดทนเป็นสำคัญ ในการขับเคลื่อนงาน จึงจะผ่านพ้นปัญหาอุปสรรคต่างๆ ไปได้

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

1. ขยายขอบเขตในการรับสมาชิก เป็นคนนอกตำบลก็ได้
2. ขยายการช่วยเหลือคนที่ไม่เป็นสมาชิก
3. ขยายความคิดไปสู่เพื่อนตำบลอื่นๆ
4. การทำธุรกิจที่ไม่เสี่ยง หรือทำดอกผลมาจัดสวัสดิการ
5. ขยายสมาชิกในตำบลให้ได้ 70 % ของประชากร

ผู้ประสานงาน

นายอับดุลเลาะ วาแม

ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสะนอ

34/1 ม. 4 ต.สะนอ อ.ยะรัง จ.ปัตตานี 94160 โทร. 089 -4639262

กองทุนสวัสดิการชุมชน บ้านสวนไหนดตำบลชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

บ้านสวนไหนด หมู่ที่ 8 ต.ชุมพล อ.เมือง จ.พัทลุง เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ได้ดำเนินการเรื่องสวัสดิการชุมชนมานานนับสิบปี ผู้ใหญ่ประยูร ชูทอง ผู้ใหญ่บ้านนักพัฒนาระบุว่า สวัสดิการชุมชนไม่ใช่เรื่องสังคมสงเคราะห์ แต่เป็นเรื่องของการพัฒนาคน เป็นการฝึกฝนเรื่องระเบียบวินัย และพัฒนาระบบประชาธิปไตยในชุมชน ที่ทำให้คนรู้จักทั้งสิทธิ และหน้าที่

สวัสดิการชุมชนบ้านสวนไหนด เป็นผลผลิตจากกิจการของกลุ่มออมทรัพย์ที่ได้จัดตั้งเมื่อปี 2535 โดยกลุ่มสตรีเป็นแกนหลัก ปัจจุบันชาวบ้าน หมู่ที่ 8 เป็นสมาชิกทุกคน ก่อนหน้านั้นมีสมาชิกจากหมู่บ้านใกล้เคียงด้วย แต่ในระยะหลังมานี้พื้นที่ตำบลชุมพล จำนวน 14 หมู่บ้านนั้นมีกลุ่มออมทรัพย์ครบทุกหมู่บ้าน สมาชิกบางส่วนจึงแยกไปออมทรัพย์ในหมู่บ้านของตนเอง

ฐานองค์กรการเป็นชุมชน รูปแบบออมทรัพย์

- ก่อตั้ง ปี 2535
- สมาชิกเริ่มแรก 48 ราย
ปัจจุบัน 622 ราย
(ครอบคลุมทั้งหมดหมู่บ้าน 48 ครั้วเรือน)
- เงินออมทรัพย์ 80,000 - 150,000 บาทต่อเดือน
- เงินทุนหมุนเวียน 8 ล้านบาท

การบริหารจัดการกองทุน

ผู้ใหญ่ประยูร กล่าวว่า การออมทรัพย์เพื่อฝากและกู้ยืมอย่างเดียวกลายเป็นเรื่องที่ล้าหลังไปแล้วในชุมชนปัจจุบัน จำเป็นจะต้องมีการลงทุนต่างๆ และจัดสวัสดิการ เพื่อพัฒนาคน และชุมชนท้องถิ่นด้วย โดยใช้ทุนของตนเองเป็นหลัก กลุ่มออมทรัพย์ จึงเป็นองค์กรแม่ข่าย ดำเนินกิจกรรมเปิดรับฝากเงินสัจจะทุกวันที่ 6 ของเดือน การให้สินเชื่อแก่สมาชิก คิดดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาทต่อเดือน นอกจากนี้ได้เก็บเงินจากสมาชิกที่กู้ยืม เข้ากองทุนปลดหนี้ 1% การให้เงินยืมยามฉุกเฉินโดยไม่คิดดอกเบี้ย การให้สินเชื่อเพื่อซื้อเครื่องมือทำมาหากินของเกษตรกร การร่วมถือหุ้นศูนย์สวัสดิการตลาดบ้านสวนไหนด ถือหุ้นวิสาหกิจชุมชน จ.พัทลุง เป็นต้น

กลุ่มออมทรัพย์บ้านสวนไหนด ได้จัดปันผลกำไรคืนสมาชิกร้อยละ 8 คิดเป็น 57 % และแบ่งไว้เป็นค่าตอบแทนกรรมการ อีก 10 % ของกำไรทั้งหมด ด้านการสมทบเพื่อเป็นสวัสดิการชุมชน มีการจัดสรรเป็นกองทุนพัฒนาองค์กร จัดสรรเข้ากองทุนเพื่อการศึกษาดูงาน อีก 15 % จัดสรรเป็นกองทุนสวัสดิการสมาชิก

ผลที่เกิดขึ้นจากกองทุนสวัสดิการ

บ้านสวนไหนด จึงมีสวัสดิการชุมชนเกิดขึ้นกว่า 16 กองทุน ซึ่งเป็นผลกำไรจากกลุ่มออมทรัพย์ที่หักค่าใช้จ่ายแล้วในแต่ละปี รวมทั้งรายได้จากกิจกรรมพิเศษของชุมชน กองทุนที่สำคัญๆ ได้แก่

เรียบเรียงโดย อุดมศรี ศิริลักษณ์นพร และวิวิธรรุา แก้วเกตุ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

- กองทุนสวัสดิการครบวงจรชีวิต นำไปจัดสวัสดิการแก่สมาชิกที่คลอดบุตรใหม่รายละ 1,000 บาท ลูกสมาชิกหรือตัวเองที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จ่ายสด 1,000 บาท ความเสียหายที่เกิดจากภัยธรรมชาติรายละไม่เกิน 3,000 บาท ค่ารักษาพยาบาลคนละ 200 บาท ปีละไม่เกิน 5 ครั้ง ค่าปลงศพ 12,000 บาท

- กองทุนปลดหนี้ เพื่อการยกเลิกหนี้จากสมาชิกหรือคู่สมรสที่เสียชีวิตรายละ 10,000 บาท

- กองทุนส่งเสริมอาชีพ มีระบบการให้ยืมเป็นกลุ่ม ไม่คิดดอกเบี้ย แต่ต้องทำข้อมูลและรายการผลการทำงานเพื่อเป็นข้อมูลให้สมาชิกและชุมชน ได้เรียนรู้ ถ้ามีกำไรให้จัดสรรเข้ากองทุนของกลุ่ม ปัจจุบันในหมู่บ้านมีการจัดกลุ่มอาชีพเป็น 6 กลุ่ม ในปี 2550 มีการประสานงานด้านแผนงานและงบประมาณจากยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข เพื่อสนับสนุนแผนงานของกลุ่มอาชีพดังกล่าวด้วย

- กองทุนสวัสดิการคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ สวัสดิการที่จัดให้ได้แก่การเยี่ยมไข้คนละ 200 บาท ไม่เกิน 10 คนต่อคนต่อปี จ่ายค่าตอบแทนเมื่อพ้นตำแหน่งอันเนื่องมาจากไม่สามารถทำงานได้แล้ว เช่น ชรา พิการ จ่ายเป็น 50% ของค่าตอบแทนปีสุดท้ายที่ทำงาน แต่ไม่เกินปีละ 3,000 บาท

- กองทุนทางสังคม และกองทุนสุขภาพ ที่เคยได้รับการสนับสนุนจาก SIF เมนู 5 และดอกเบี้ยที่เกิดขึ้น ช่วยเหลือผู้ยากไร้ทั้ง 14 หมู่บ้าน และกิจกรรมที่ส่งเสริมเรื่องสุขภาพ โดยนำมาใช้เฉพาะดอกเบี้ยเท่านั้น

- กองทุนศึกษาดูงาน สนับสนุนด้านการเรียนรู้และศึกษาดูงานของกรรมการกลุ่มและสมาชิก

- กองทุนพัฒนาเยาวชน สนับสนุนเยาวชนเพื่อการพัฒนาอาชีพ ศึกษาดูงาน และกิจกรรมด้านกีฬา

- กองทุนกลุ่มแม่บ้าน สนับสนุนการเรียนรู้และศึกษาดูงานของกลุ่มแม่บ้าน

- สินเชื่อด้านที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย โดยกลุ่มออมทรัพย์ได้จัดซื้อที่ดินแล้วนำมาแบ่งแปลงขายให้สมาชิกจำนวน 23 ราย อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาทต่อเดือน สมาชิกผ่อนชำระหมดแล้ว 22 ราย ถ้าสมาชิกพร้อมจะสร้างบ้าน ก็ใช้สินเชื่อของกลุ่มออมทรัพย์ไม่ต้องกู้เงินจากที่อื่น

- กองทุนศูนย์สวัสดิการตลาด จัดบริการสินค้าด้านการอุปโภค บริโภคราคายุติธรรมให้กับสมาชิกในชุมชน ปี 2549 ที่ผ่านมา ยอดขายอยู่ที่ 2,050,000 บาท ศูนย์มีกำไรหลังหักค่าใช้จ่ายปีละ 150,000 บาท คนขายมีรายได้ปีละประมาณ 80,000 บาท (จาก 4% ของยอดขาย) มีการปันผลให้สมาชิกร้อยละ 7 ต่อ 1 หุ้น

การจัดสวัสดิการ สร้างวินัย ฝึกคนเป็นผู้ให้ กลุ่มออมทรัพย์บ้านสวนโหนด ได้สร้างกติกาแบบง่ายๆ เพื่อสร้างวินัยให้กับสมาชิกได้แก่ ด้านการออมในรอบ 1 ปี สมาชิกต้องฝากเงินให้ได้อย่างน้อย 9 เดือน ถ้าฝากไม่ครบ 9 เดือน จะไม่ได้รับสวัสดิการ 1 ปี หรือสมาชิกที่กู้ยืมจะต้องชำระคืนอย่างน้อย 5 % ต่อ 6 เดือน ถ้าไม่ทำตามกติกาจะไม่ได้รับสวัสดิการของกลุ่ม

ประชาธิปไตยชุมชนที่บ้านสวนโหนด นอกเหนือจากเรื่ององค์การการเงินและสวัสดิการชุมชนแล้วที่บ้านสวนโหนด มีการแบ่งเขตการปกครองแบบชาวบ้านเป็น 6 เขต แต่ละเขตมีสมาชิกประมาณ 12-15 ครอบครัว มีกรรมการเขตช่วยเหลือดูแลทุกข์สุขของสมาชิกเขตละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน ระบบการปกครองดูแลกันแบบชาวบ้านกันเองนี้ ทำให้วิถีชีวิตคนในของชุมชนไม่ต้องแตกแยกกัน หรือรอคอยโครงการพัฒนาต่างๆ ที่ได้มาจากการเลือกตั้ง ดังนั้นไม่ว่าผ่านการเลือกตั้งกี่สมัย แต่ชุมชนก็ยังสามารถดำเนินกิจกรรมของตนเองไปได้อย่างต่อเนื่อง

การเชื่อมโยงกับกองทุนสวัสดิการตำบล

บ้านสวนโหนด หมู่ที่ 8 เป็นหนึ่งใน 14 หมู่บ้านของตำบลชุมพลที่เชื่อมโยงกัน เพื่อจัดตั้งกองทุนสวัสดิการตำบลขึ้นในปี 2548 ปัจจุบันมีสมาชิก 1,000 กว่าคน มีกติกาว่า สมาชิกกองทุนระดับตำบล ต้องเป็นสมาชิกของกลุ่มองค์กรชาวบ้านที่อยู่ในตำบลด้วย ที่มาของทุนมาจากค่าบำรุงของสมาชิกปีละ 100 บาท ต่อคน จากการสมทบของหน่วยงาน และกิจกรรมพิเศษต่างๆ สวัสดิการที่จัดให้สมาชิกแล้วได้แก่เรื่องฌาปนกิจ ค่าเฝ้าผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล เป็นต้น

กองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านสวนโหนด จึงเป็นรูปธรรมหนึ่ง que แสดงให้เห็นการสร้างฐานกิจกรรมองค์กรการเงิน และสวัสดิการชุมชนที่เข้มแข็งจากในระดับหมู่บ้านก่อน ซึ่งดูแลใกล้ชิดกับชาวบ้าน แล้วจึงเชื่อมโยงกันการช่วยเหลือดูแล กันในระดับตำบล รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการที่แบ่งเป็นกองทุนย่อยๆ ที่ชัดเจน เพื่อค่อยๆ ทำให้แต่ละ กองทุนเติบโตขึ้น และดูแลคนในชุมชนให้ครอบคลุมทุกเรื่องทุกกลุ่มคน หัวใจสำคัญที่ชุมชนเน้นย้ำ คือ การจัด สวัสดิการชุมชน เป็นสิทธิ และหน้าที่ของคนในชุมชนที่พึงจะต้องช่วยเหลือดูแลกัน และเป็นการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม อีกด้วย

ผู้ประสานงาน

ผู้ใหญ่ประยูร ชูทอง

บ้านสวนโหนด หมู่ที่ 8 ต.ชุมพล อ.เมือง จ.พัทลุง

โทร. 074 - 693266

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลเขานิวเวศน์ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลเขานิวเวศน์ อยู่ในเขตเทศบาลเมืองระนองมีทั้งหมด 13 ชุมชน มีประชากร 14,008 คน หรือ 3,914 ครัวเรือน พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลเขานิวเวศน์ ในอดีตเคยเป็นที่สัมปทานเหมืองแร่ ชาวบ้านส่วนใหญ่เคยประกอบอาชีพทำเหมืองแร่ ทั้งเป็นผู้ประกอบการ ผู้รับเหมา และลูกจ้าง อีกส่วนหนึ่งเป็นกลุ่มชาวประมง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนต่างจังหวัด และคนพม่าโยกย้ายถิ่นมาทำหากินในพื้นที่นี้

โดยพื้นฐานนั้น คนระนองดั้งเดิมส่วนใหญ่ จะเป็นผู้มีฐานะดีพอสมควรจากการทำเหมืองแร่ในอดีต แต่ปัจจุบันคนกลุ่มนี้จะย้ายไปอยู่ในเมืองใหญ่ๆ ต่างจังหวัด ในขณะที่คนต่างถิ่นโยกย้ายเข้ามาอยู่ลงหลักปักฐานนานหลายสิบปี ทำให้เกิดความหลากหลายด้านวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ ความสัมพันธ์ของคนในแต่ละชุมชนจึงมีความแตกต่างกันไป สังเกตได้จากอายุการจัดตั้งชุมชน หากเป็นชุมชนเก่าแก่ ความสัมพันธ์ของคนส่วนใหญ่ในชุมชนจะคุ้นเคยกัน ความขัดแย้งก็จะมีน้อย หากเป็นชุมชนที่ตั้งมาระยะหลังๆ จะมีผู้อาศัยที่มาจากหลายพื้นที่ ปัญหาจึงมีมากพอสมควรในการรวมตัวกันทำกิจกรรมด้านต่างๆ

ฐานสวัสดิการผู้สูงอายุ รูปแบบอมวันละบาท

- ก่อตั้ง ปี 2548
- สมาชิกเริ่มแรก 124 ราย
- ปัจจุบัน 369 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 4,440 บาท
- ปัจจุบัน 77,431 บาท

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

ในพื้นที่ทั้งหมด 13 ชุมชน มีหลายกลุ่มองค์กรชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มออมทรัพย์ ให้กู้ยืมภายในกลุ่มของตนเอง ในช่วงแรกนั้นต่างกลุ่ม ต่างทำ ไม่มีการเชื่อมโยงกันเป็น เครือข่าย ต่อมาในปี 2547 คุณณรงค์ คงมาก ตัวแทนศตจ.ปชช. ภาคใต้ ได้ลงมาจัดกระบวนการ เปิดเวทีที่ อบจ.ระนอง เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาความยากจนของคนระนอง และได้ให้ตัวแทนองค์กรชุมชนระนองเสนอประเด็นที่จะแก้ปัญหาความยากจน โดยกำหนดได้ 4 ประเด็น คือ ทรัพยากรธรรมชาติ องค์กรการเงิน การจัดการที่ดินโดยชุมชน และสวัสดิการชุมชน โดยประเด็นสวัสดิการนั้น ในเวทีได้

มอบหมายให้ตัวแทนจากกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุเขตเมือง คือ คุณสวัสดิ์ ดีหล้า และคุณประเสริฐ พันธकार เป็นผู้รับผิดชอบในการขยายพื้นที่การจัดสวัสดิการชุมชนในจังหวัดระนอง

ปี 2548 เจ้าหน้าที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ที่รับผิดชอบประเด็นสวัสดิการภาคใต้ ตอนบน คือ คุณทิพวรรณ น้าพานิช ได้ร่วมจัดทำแผนขับเคลื่อนกับแกนนำ 3 จังหวัด คือ สุราษฎร์ฯ ชุมพร, ระนอง, เพราะในขณะนั้นพื้นที่สวัสดิการในจังหวัดชุมพร และระนอง ยังไม่มีเลย

ในส่วนของจังหวัดระนอง ได้มอบหมายให้กรรมการโซน 3 คน คือ นายสุชาติ บัวสุวรรณ, นายเทพฤทธิ์ ดีหล้า และคุณแสงภา สุทธิภาค เป็นตัวแทนลงพื้นที่หาพื้นที่นำร่องตำบลสวัสดิการ โดยกำหนดเป้าหมายที่เขตอำเภอเมือง ก่อน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ไม่ใหญ่มากนัก การทำงานจะสะดวกขึ้น โดยการเปิดเวทีระดับอำเภอ เชิญตัวแทน 9 ตำบล เข้าร่วมเพื่ออธิบายและทำความเข้าใจ ในเบื้องต้นมีพื้นที่สนใจทำ 3 ตำบล คือ ตำบลบางริน, ตำบลบางนอน และตำบลเขานิเวศน์

จากนั้นได้จัดทำเวทีย่อยระดับตำบลโดยเชิญแกนนำพื้นที่และตัวแทน อปท. เข้าร่วม ทำความเข้าใจ และจัดทำแผนตามกติกาของโซนใต้บน หลังจากร่วมพัฒนาโครงการมาระยะหนึ่ง จึงกำหนดให้ตำบลเขานิเวศน์ เป็นพื้นที่ระนอง การจัดสวัสดิการชุมชนของจังหวัดระนอง

การบริหารจัดการกองทุน

กองทุนสวัสดิการชุมชน เริ่มจากการเชิญผู้นำชุมชนฯ ละ 5 คน (13 ชุมชน) และนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองระนอง พร้อมตัวแทน อปท. ที่รับผิดชอบ เข้าร่วมประชุม กำหนดทิศทางการทำงาน โดยมีข้อสรุปคือ บางชุมชนยังไม่พร้อมเข้าร่วม แต่ให้จัดทำโครงสร้างเป็นคณะกรรมการชุมชนละ 2 คน ให้ชุมชนที่พร้อมร่วมทำเป็นคณะกรรมการบริหารซึ่งในการประชุมครั้งแรกมีชุมชนเข้าร่วมโครงการ 5ชุมชน โดยแต่งตั้งให้นายกเทศมนตรี และคณะเป็นที่ปรึกษา 3 คน จากนั้นได้มีการยกย่องระบียบ กองทุน และกำหนดประเภทสวัสดิการที่คุ้มครองตั้งแต่เกิดจนตาย หลังจากทุกอย่างแล้วเสร็จ ก็ได้มอบหมายให้ตัวแทนแต่ละชุมชน ลงไปทำความเข้าใจในพื้นที่และเปิดรับสมัครสมาชิก ซึ่งเบื้องต้นได้สมาชิก 124 ราย จาก 5 ชุมชน

คณะกรรมการฯ ได้ร่วมกันยกย่องมีหลักการสำคัญๆ คือ กองทุนสวัสดิการในเบื้องต้นได้ใช้ “รูปแบบการออมวันละบาท” เป็นหลักในการระดมทุนต้นของสมาชิกออมเพื่อการจัดสวัสดิการเท่านั้นห้ามมีการปล่อยกู้เหมือนกลุ่มออมทรัพย์อื่นๆ ที่มีอยู่แล้วในแต่ละพื้นที่ การจัดสวัสดิการให้สมาชิกคิดจากฐานทุนที่มีอยู่ปัจจุบัน หากกองทุนเพิ่มขึ้นก็สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดสวัสดิการให้เพิ่มขึ้นได้ตามความเหมาะสมตามมติที่ประชุมใหญ่

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

เดือนมีนาคม 2549 พอช. ได้สมทบงบประมาณงวดแรกจำนวน 32,200 บาท ให้กับกองทุนฯ ทำให้กองทุนฯ มีกำลังในการพัฒนากองทุนมากขึ้น โดยงบประมาณส่วนนี้ ได้นำมาใช้ในการปรับปรุงการให้สวัสดิการ และการขยายฐานสมาชิกเพิ่มขึ้น ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ 2550 พอช. ได้สมทบงบประมาณงวดที่ 2 อีกจำนวน 67,800 บาท ทางกองทุนฯ ได้นำมาพัฒนาสวัสดิการ โดยเพิ่มสวัสดิการด้านการศึกษา และสวัสดิการคนทำงาน รวมถึงทำการประชาสัมพันธ์ โดยลงพื้นที่ทำความเข้าใจ และจัดสวัสดิการด้านต่างๆ ให้สมาชิกทุกคน ภายใต้ระเบียบข้อบังคับเดียวกันไม่จำกัดวัย ไม่จำกัดฐานะ ไม่แบ่งชนชั้นเน้นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นหลัก ทำให้เกิดกระแสการยอมรับระบบสวัสดิการชุมชนเพิ่มขึ้น มีชุมชนขอเข้าร่วมอีก 6 ชุมชน มีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 369 ราย และเทศบาลเมืองระนองจัดทำงบประมาณสนับสนุนในแผน 5 ปี ปีละ 50,000 บาท โดยในปี 2550 สนับสนุนการจัดเวทีสัญจร 13 ชุมชน เพื่อหาสมาชิกเพิ่ม และมีกองทุนเข้าร่วมอีก 2 องค์กร คือชมรมผู้สูงอายุ, และกทบ.ตลาดแขก

ปัญหาและการแก้ไข / สิ่งที่ได้เรียนรู้

ปัญหาหลักๆ ในการเริ่มต้นการทำสวัสดิการของตำบลเขานิวเวศน์ คือ ปัญหาจากตัวผู้นำของชุมชน ที่มีความเป็นตัวตนสูง หากจะเข้าร่วมต้องมีตำแหน่ง ถ้าไม่ได้เป็นกรรมการก็จะไม่เข้าร่วม จึงเกิดการล่าช้าในการทำงานพอสมควร การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงใช้หลัก “เดินตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด” คือ เชิญแกนนำหลักๆ ของกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุเขตอำเภอเมือง ซึ่งมีภูมิปัญญาอาศัยในตำบลเขานิวเวศน์ มาเป็นคณะกรรมการบริหารชุดแรก โดยใช้หลักคิดชุมชนไหนพร้อมทำก่อน ชุมชนไหนไม่พร้อมยังลั้งเล นั่งดูก่อนก็ได้ พร้อมเมื่อไหร่ก็เชิญเข้ามา ยินดีต้อนรับเสมอ เทคนิควิธีการนี้เป็นวิธีการที่หนุนนวลสามารถลดความขัดแย้งได้อย่างดีภายใต้บทพิสูจน์โดยการทำงานให้เห็นผลเป็นรูปธรรม ก็จะเกิดการยอมรับจากกลุ่มที่คัดค้านในเบื้องต้น สามารถเข้ามาาร่วมกันพัฒนากองทุนให้เติบโตได้ต่อไป ภายใต้เงื่อนไขการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และขยายผลสู่พื้นที่อื่นที่สนใจต่อไป

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

- ประชาสัมพันธ์งานสวัสดิการเพื่อขยายสมาชิกให้ได้รับประโยชน์ครอบคลุมทั้ง 13 ชุมชน โดยกำหนดเป้าหมาย 1,000 คนภายในปี 2552
- ปรับปรุงพัฒนาระบบการทำงานให้เกิดประโยชน์และความสะดวกแก่สมาชิกให้มากที่สุด
- ขยายผลที่เห็นเป็นธรรมสู่ผองเพื่อนในตำบลอื่นๆ ให้ครอบคลุมทั้งจังหวัดระนอง

ผู้ประสานงาน

นายเทพฤทธิ์ ดีห้ำ

130/227 ถนนท่าเมือง ต.เขานิวเวศน์ อ.เมือง จ.ระนอง

โทร. 089-2896582

“กองทุนสวัสดิการ” จากธนาคารพัฒนาชีวิต ตำบลพ้อแดง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

การก่อเกิดของกองทุน

ธนาคาร พัฒนาชีวิต ต.พ้อแดง อ.หลังสวน จ.ชุมพร เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2543 โดยชาวบ้านตำบลพ้อแดง ร่วมกับสมาชิกคริสเตียนจัดกิจกรรมในรูปแบบธนาคารหมู่บ้านมีการออมทรัพย์ และให้กู้ยืมเงิน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เริ่มแรกมีสมาชิก 203 คน มีเงินทุนหมุนเวียน 1,700 บาท ปัจจุบันมีสมาชิกเพิ่มเป็น 804 คน และมีเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้นสูงถึง 3,398,060 บาท

สำหรับแนวคิดการจัดสวัสดิการชุมชนนั้น มาจากการพัฒนาแนวคิดของคณะทำงานธนาคารพัฒนาชีวิต ซึ่งได้จัดกิจกรรมในการออกเยี่ยมบ้านของสมาชิกกลุ่มตามหลักการของศาสนาคริสต์ ร่วมกับการศึกษาเรียนรู้แลกเปลี่ยนแนวคิดกับกลุ่ม/เครือข่ายองค์กรชุมชน และธนาคารสงเคราะห์ผู้สูงอายุจังหวัดชุมพร ในการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกละเลย ทั้งไม่มีใครเลี้ยงดู ทางกลุ่มจึงได้จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2546 ด้วยเงินทุนของตนเอง

การบริหารจัดการกองทุน

เงินกองทุนสวัสดิการมาจากการออมสมทบของสมาชิกปีละ 100 บาท กำไรจากการปันผลธนาคารพัฒนาชีวิตตำบลพ้อแดง 8% และดอกเบี้ยจ่ายออมทรัพย์ 4% ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายองค์กรชุมชนจังหวัดชุมพรในเรื่องกระบวนการการทำงาน การเรียนรู้รูปแบบการจัดสวัสดิการจากกลุ่มเครือข่ายในจังหวัด และต่างจังหวัด

ปัจจุบันกองทุนมีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก 7 เรื่อง เริ่มเรื่องสวัสดิการแรกเกิด เด็กเกิดใหม่เปิดบัญชี 500 บาท, สวัสดิการรักษาพยาบาล จ่ายตามยอดเงินของสมาชิก, สวัสดิการทุนการศึกษา จัดให้กับสมาชิกทุกคนตามลำดับชั้นการศึกษา ครอบครัวไม่เกิน 800 บาท, สวัสดิการแต่งงาน เมื่อสมาชิกแจ้งให้ทราบจ่าย 500 บาท, สวัสดิการผู้สูงอายุจ่ายให้ตามรายได้แต่ละปี, สวัสดิการผู้เสียชีวิตสมาชิกสมทบปีละ 100 บาท จ่ายให้ 10 เท่าของเงินสมทบ, สวัสดิการเลี้ยงชีพผู้ด้อยโอกาสจ่ายให้ตามรายได้แต่ละปี

ธนาคารพัฒนาชีวิต ได้รับความร่วมมือจากองค์กร และภาคีท้องถิ่น ดังนี้

- อ.บ.ต.พ้อแดง ได้หนุนเสริมองค์ความรู้ และให้บุคคลากรเข้ามามีส่วนร่วมเป็นที่ปรึกษา และคณะกรรมการของกลุ่ม
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส) ให้เกียรติเป็นเป็นที่ปรึกษาด้านวิชาการ/องค์กรการเงิน และสนับสนุนวิชาการความรู้ในเรื่องการจัดตั้งธนาคารต้นไม้
- ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียน และเทศบาลอำเภอหลังสวน เข้ามาส่งเสริมให้ความรู้ทางด้านการพัฒนาอาชีพเสริมในชุมชน

รูปแบบออมทรัพย์

- ก่อตั้ง 1 มกราคม 2546
- สมาชิกเริ่มแรก 103 ราย
ปัจจุบัน 728 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 5,800 บาท
ปัจจุบัน 1,070,000 บาท

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ธนาคารพัฒนาชีวิตสามารถดูแลสมาชิกได้ครบวงจรชีวิต ตั้งแต่เกิดจนตายทุกคน จากการสวัสดิการที่ผ่านมา 4 ปี ทำให้คณะทำงานและสมาชิกมีความรู้สึกที่เราสามารถเป็นเจ้าของกองทุน และจัดสวัสดิการให้แก่ตนเองได้ มีความรู้สึกที่เรามีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง และชุมชนได้ ทุกคนเห็นความสำคัญในการรวมกลุ่ม สมาชิกมีระเบียบวินัยในการออม และเห็นคุณค่าของการมีเงินออมมากขึ้น มีความรู้สึกที่ชีวิตมีความมั่นคง มีที่พึ่งยามเจ็บไข้ และทุกข์ยาก มีทุนการศึกษาเป็นกำลังใจให้นักเรียนทั่วถึงทุกคน

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

การขยายพื้นที่สวัสดิการให้ครอบคลุมทั้ง 10 หมู่บ้านในตำบล การส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตในชุมชน โดยช่วยกันปลูกต้นไม้ลดสภาวะโลกร้อน การรณรงค์ครอบครัวไทยอบอุ่น เข้มแข็งเพิ่มพลังรัก พลังครอบครัว คือพลังของแผ่นดิน และครอบครัวสุขสันต์วันอาทิตย์

ผู้ประสานงาน

ชุติวรรณ ศรีสำราญ

54 ถ.ประชาธิปไตย อ.หลังสวน จ.ชุมพร 86110

โทร: 086-7457316 แฟกซ์ : 077-541074

E-mail : patanachevit@hotmail.com

กองทุนสวัสดิการตำบลพ้อแดง

เริ่มก่อตั้งเมื่อ 1 มกราคม พ.ศ. 2546

เดิมสมาชิก 103 คน มีเงินทุนสวัสดิการ 5,800 บาท

ปัจจุบันสมาชิก 728 คน มีเงินทุนสวัสดิการ 1,070,000 บาท

เหลือจากปันผล
หุ้น8%

สมาชิกสมทบ
20,651 บาท

เหลือจากดอกเบี้ยย
ออมทรัพย์ 4%

พ.อ.ช.สมทบ
15,000 บาท

หน่วยงานที่สนับสนุน

1. พ.อ.ช.
2. อ.บ.ต.พ้อแดง
3. อ.ก.ส
4. กศน.
5. เทศบาลหลังสวน

แผนงาน

1. พัฒนาระบบการจัดสวัสดิการให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีตั้งแต่เกิดจนตาย
2. ขยายฐานการจัดสวัสดิการให้ครอบคลุมทั่วทั้งตำบลพ้อแดง
3. พัฒนาศักยภาพแกนนำ กรรมการและสมาชิก
4. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการให้เป็นนโยบายของจังหวัดชุมพร

คณะกรรมการ 15 คน

ชาย 4 คน หญิง 10 คน ที่ปรึกษา 1 คน

ที่มาของกองทุน

1. เหลือจากปันผลหุ้น 8%
2. เหลือจากจ่ายดอกเบี้ยออมทรัพย์ 4%
3. สมาชิกสมทบ
4. พ.อ.ช.สมทบ

สวัสดิการที่จัด

- สวัสดิการแรกเกิด เด็กเกิดใหม่เปิดบัญชี 500 บาท
- สวัสดิการรักษาพยาบาล จ่ายตามยอดเงินของสมาชิก
- สวัสดิการทุนการศึกษา ให้กับสมาชิกทุกคนตามลำดับชั้นการศึกษา ครอบคลุมไม่เกิน 800 บาท
- สวัสดิการแต่งงาน เมื่อสมาชิกแจ้งให้ทราบจ่าย 500 บาท
- สวัสดิการผู้สูงอายุจ่ายให้ตามรายได้แต่ละปี
- สวัสดิการผู้เสียชีวิตสมาชิกสมทบปีละ 100 บาท จ่ายให้ 10 เท่าของของเงินสมทบ
- สวัสดิการเลี้ยงชีพผู้ด้อยโอกาสจ่ายให้ตามรายได้แต่ละปี

ผู้ประสานงาน

ชุตีวรรณ ศรีสำราญ

54 ถ.ประชาอุทิศ อ.หลังสวน จ.ชุมพร 86110

โทร: 086-7457316 แฟกซ์ : 077-541074 E-mail : patanachevit@hotmail.com

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

ข้อมูลพื้นฐานของตำบล

ตำบลปาล์มพัฒนา เดิมอยู่ในพื้นที่การปกครองของกิ่งอำเภอมะนัง และเพิ่งได้ยกฐานะเป็นอำเภอ เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2550 เพื่อเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 80 ปี และเพื่ออำนวยความสะดวก ให้บริการทางราชการแก่ประชาชน มีคำขวัญประจำ อำเภอว่า “ทิวเขาเด่น ยา ปาล์ม ป่า ดารดาษ ราษฎร์รักสามัคคี ถิ่นนี้มะนัง” ความหมายหรือที่มาของคำว่า “มะนัง” สันนิษฐานว่า มาจากคำว่า “มายัง” หมายถึงมีม้าหรือรูปม้า สืบเนื่องมาจาก พื้นที่มีถ้ำ ชื่อว่า “ถ้ำระฆังทอง” ภายในถ้ำมีรูปปั้นม้าหินอยู่ 1 ตัว เป็นที่รู้จักกัน โดยทั่วไปในหมู่บ้านใช้เป็นต้นตอหมายในการเดินทาง ต่อมาได้เพี้ยนเป็น “มะนัง” ใช้เรียกชื่อหมู่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลปาล์มพัฒนา มาจนถึงปัจจุบัน และอีกตำนานหนึ่งเล่าว่า มะนัง เป็นภาษามลายู แปลว่า ชน ในสมัยก่อนสถานที่ดังกล่าวเป็นสนามรบ ซึ่งมีกองทัพจากนครศรีธรรมราช พัทลุง และภูเก็ต ยกทัพมารบกับกองทัพแขก ซึ่งมาจากมณฑลไทรบุรี มีการรบพุ่งกันอย่างดุเดือด กองทัพแขกได้รับชัยชนะ เมื่อได้รับชัยชนะโดยใช้ บ้านบุญเกิดยามู ของอำเภอกวนโดน ปัจจุบัน เป็นสถานที่ฉลองชัย สถานที่รบดังกล่าวได้รับการกล่าวขวัญ จากกองทัพแขกว่า มะนัง ซึ่งหมายถึง “ชนะ” ต่อมาเมื่อประชาชนไปตั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัย และเรียกว่า “มะนัง” มาจนถึงทุกวันนี้

ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูลประกอบด้วย 10 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร 8,641 คน 2,379 ครัวเรือน ทำการประกอบอาชีพปลูกยางพารา และปาล์มน้ำมันเป็นหลัก ชาวบ้านส่วนใหญ่อพยพถิ่นฐานมาจากจังหวัดพัทลุง สงขลา ปัตตานี และนครศรีธรรมราช ดั้งนั้นวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อ จึงมีความแตกต่างกัน แต่ชาวบ้านก็อยู่ร่วมกันฉันท์พี่น้อง ทั้งชาวไทยพุทธและมุสลิม มีการช่วยงานบุญต่างๆ และพึ่งพาอาศัยต่อกันมาโดยตลอด รวมถึงมีการช่วยเหลือกันในการยามเสียชีวิต ด้วยเงินฌาปนกิจสงเคราะห์ และอื่นๆ อาจกล่าวได้ว่า ชุมชนมีการดูแลกันอยู่แล้ว และจัดสวัสดิการช่วยเหลือกันมาก่อนหน้านี้ แต่อย่างไรก็ตามครอบคลุมในทุกด้าน และเป็นหลักประกันที่มั่นคงได้

รูปแบบองค์กรวิสาหกิจ และออมสัจจะวันละบาท

- ก่อตั้ง 10 มกราคม 2549
- สมาชิกเริ่มแรก 105 ราย
- ปัจจุบัน 468 ราย
- เงินทุนปัจจุบัน 123,000 บาท

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปาล์มพัฒนา เกิดจากคณะทำงานเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอำเภอมะนัง มีแนวคิดในการจัดสวัสดิการชุมชน เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับสมาชิกกลุ่ม และมีสวัสดิการคนทำงาน ดั้งนั้นฐานที่มาจึงขึ้นมาจากเครือข่ายอำเภอที่เชื่อมโยงกันอยู่แล้ว ดังที่กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปาล์มพัฒนา จึงมีฐานมาจากเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และธนาคารชุมชนอำเภอมะนัง

การบริหารจัดการกองทุน

การบริหารจัดการกองทุนมีคณะกรรมการบริหารกองทุนจำนวน 9 คน ประกอบด้วยตัวแทนสมาชิกในแต่ละหมู่บ้านหมู่บ้านละ 1 คน สมาชิก อบต. ตัวแทนกลุ่มสมาชิกเครือข่ายฯ และ ภาคีพัฒนาเป็นที่ปรึกษากองทุนฯ โดยการแบ่งหน้าที่และโครงสร้างการบริหารจัดการออกเป็นดังนี้ ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก ประชาสัมพันธ์

คณะกรรมการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี ปัจจุบันมีนายชัยยศ อินทองแก้ว เป็นประธาน กองทุนใช้ระบียบในการบริหารจัดการองค์กรที่มีการติดตามตรวจสอบภายในโดยองค์กรเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ฯอำเภอมะนัง และมีการปรับปรุงเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิกและชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

ทางด้านสมาชิกกองทุนนั้นแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรก เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ อยู่เดิมแล้วทำการออมสมทบเพิ่มเติมละ 10 บาท ส่วนอีกประเภทเป็นสมาชิกใหม่ออมสวัสดิการอย่างเดียว โดยใช้ - ออมสัจจะวันละ 1 บาท ลดรายจ่าย - เก็บเป็นรายเดือนละ 30 บาท ทำการเปิดรับสมัครสมาชิกโดยไม่จำกัดอายุ และเปิดรับสมาชิกใหม่ทุก 6 เดือน ตั้งแต่กองทุนเริ่มเปิดดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน มีเงินกองทุนรวมทั้งหมด 123,000 บาท (ณ.วันที่ 5 ตุลาคม 2550) ประกอบด้วยเงินสมทบกองทุนของสมาชิก จำนวน 95,000 บาท กำไรกลุ่มออมทรัพย์ 48,828 บาท และเงินสมทบจาก พอช. จำนวน 12,000 บาท

การบริหารจัดการกองทุนนั้นได้จัดสรรไว้ 3 กลุ่ม คือ 30% ลงทุนวิสาหกิจชุมชน (ลงทุนโรงผลิตน้ำดื่มชุมชน) 20% สำรองกองทุนฯ และอีก 50% นำไปจ่ายสวัสดิการให้กับสมาชิก โดยสมาชิกจะได้รับความคุ้มครองเมื่อเป็นสมาชิกครบ 6 เดือน หรือ 180 วัน สมาชิกจะได้รับสวัสดิการตามหลักเกณฑ์การจ่ายให้กับสมาชิก ประกอบด้วย

สวัสดิการ	สิทธิประโยชน์
1. เกิด (คลอดบุตร)	- ทำขวัญเด็กแรกเกิด 500 บาท (ทุนการศึกษา) “ทฤษฎีกลุ่ม” แม่นอนโรงพยาบาล จ่ายค่านอนโรงพยาบาล คืนละ 100 บาท/10 ค./ปี
2. แก่ (ชราภาพ)	- เป็นสมาชิกครบ 15 ปี อายุครบ 60 ปี ได้รับเงินบำนาญ เดือนละ 300-1,200 บาท
3. เจ็บป่วย	- นอนโรงพยาบาลจ่าย ขดเขยรายได้ คืนละ 100 บาท ไม่เกิน 10 ค./ปี
4. ตาย	- จ่ายเป็นค่าทำศพให้ตายอายุการเป็นสมาชิก เป็นสมาชิกครบ 6 เดือน จ่าย 2,500 บาท เป็นสมาชิกครบ 1 ปี จ่าย 5,000 บาท เป็นสมาชิกครบ 2 ปี จ่าย 10,000 บาท เป็นสมาชิกครบ 4 ปี จ่าย 15,000 บาท เป็นสมาชิกครบ 8 ปี จ่าย 20,000 บาท เป็นสมาชิกครบ 10 ปี จ่าย 30,000 บาท
5. สวัสดิการ (คณะกรรมการ)	- จ่ายเดือนละ 130 บาท สมทบกองทุน 30 บาท เป็นเงินออม 100 บาท
6. ทุนการศึกษา	- ยืมกองทุนได้ 30% ไม่มีดอกเบี้ย
7. ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็กกำพร้าและผู้ประสบภัยต่างๆ	- กองทุนฯ จ่ายสมทบกองทุนให้วันละ 1 บาท เดือนละ 30 บาท (เป็นสมาชิกกองทุนฯ)
8. สวัสดิการเงินกู้	สมาชิกกองทุนฯ - เสียชีวิต (กองทุนฯ) จ่ายหนี้ให้ในวงเงินไม่เกิน 30,000 บาท (จ่ายให้เฉพาะหนี้ของกลุ่มเครือข่ายเท่านั้น)
9. สวัสดิการเงินฝากกลุ่ม	“สมาชิกกองทุนฯ” เสียชีวิต (กองทุนฯ) สมทบเงินฝากให้ 50% ของเงินฝาก สัจจะออมทรัพย์ของกลุ่มออมทรัพย์ในเครือข่ายเท่านั้น

ปัจจุบันมีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกไปแล้ว ดังนี้

- สวัสดิการรับขวัญเด็กแรกเกิด (ทาญาคีกลุ่ม) จำนวน 3 ราย รวมเป็นเงิน 1,500 บาท
- ค่าชดเชยรายได้เจ็บป่วยนอนโรงพยาบาลจำนวน 14 ราย รวมเป็นเงิน 4,700 บาท
- เสียชีวิต จำนวน 2 ราย รวมเป็นเงิน 5,000 บาท
- จ่ายสมทบกองทุนให้ผู้สูงอายุที่ได้รับการพิจารณาให้เป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลปาล์มพัฒนา จำนวน 10 ราย รวมเป็นเงิน 1,200 บาท

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปาล์มพัฒนาเกิดมาจากความต้องการของชุมชนที่จะสร้างสวัสดิการในการช่วยเหลือกันเอง ดูได้จากการที่คนในชุมชนได้มีโอกาสพูดคุยกันมากขึ้น และเห็นปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนร่วมกัน ดังจะเห็นว่า วันนี้นักกองทุนสามารถให้การช่วยเหลือสวัสดิการแก่ผู้ยากลำบากในชุมชนด้วยกระบวนการที่ทุกคนมีจิตสำนึกในการพึ่งพา และเอื้ออาทรต่อกันโดยการสมทบสัจจะวันละ 1 บาท เพื่อทำสวัสดิการให้กับครอบครัวยากจน

ยกตัวอย่างกรณีครอบครัวของ นางดำ ดั่งวงชูเกลี้ยง อายุ 77 ปี อยู่บ้านเลขที่ 68 หมู่ที่ 6 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล เป็นครอบครัวยากจนไม่มีที่ทำกิน อยู่อาศัยในบ้านหลังเล็กๆ มีสมาชิกในบ้านทั้งหมดด้วยกัน 4 คน นางดำได้ป่วยเป็นโรคหัวใจโต แต่ก็ต้องเลี้ยงหลานอีก 2 คน ซึ่งลูกชายเอามาทิ้งไว้ให้เลี้ยงดู ชีวิตของครอบครัวนี้จึงมีความลำบาก และที่ผ่านมายังไม่เคยมีหน่วยงานไหนเข้ามาช่วยเหลือ แม้แต่เบี้ยยังชีพก็ยังไม่ได้รับ จากกองทุนสวัสดิการจึงประสานกับ อบต. ซึ่งได้เตรียมจัดสรรเบี้ยยังชีพช่วยเหลือในปีงบประมาณ 2551

กรณีนี้เป็นตัวอย่างหนึ่งเป็นความภาคภูมิใจของคณะกรรมการที่ได้มีโอกาส ช่วยเหลือผู้ที่ยากลำบาก ซึ่งเป็นกระบวนการที่พัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป คณะกรรมการและสมาชิกสามารถนำประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้จากการทำงานมาปรับใช้และแก้ไขสถานการณ์และปัญหาต่างๆ ของชุมชนเพื่อระดับระบอบให้กองทุนดำเนินการได้อย่างมั่นคง โดยสิ่งที่เป็นปัจจัยในการยึดโยงคนของกองทุนก็คือ ความมั่นคงและตั้งใจที่อยากสร้างระบบสวัสดิการที่ชุมชนเป็นเจ้าของ ให้การช่วยเหลือ ดูแลกันอย่างเท่าเทียม ไม่ว่าคนนั้นจะนับถือศาสนาใด หรือเป็นอย่างใด จึงถือว่าเป็นจุดเด่นที่ทุกคนมีความเท่าเทียมกันที่นำไปสู่การสร้างความสมานฉันท์ในชุมชน

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

ในปี 2551 ซึ่งเป็นปีที่ 3 ของการดำเนินงานของกองทุน ทางคณะกรรมการการบริหารกองทุนมีแผนที่จะขับเคลื่อนกองทุนสวัสดิการชุมชนสู่การพัฒนาให้เป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เป็นที่พึ่งของคนในชุมชนได้อย่างมั่นคงและเข้มแข็ง ในการดำเนินงานด้านต่างๆ ดังนี้

- จัดทำฐานข้อมูลผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ เด็กกำพร้า และผู้ประสบภัยต่างๆ ที่ไม่สามารถส่งเงินสัจจะสมทบกองทุนได้และไม่ได้รับสวัสดิการใดๆ เพื่อให้การช่วยเหลือ
- จัดทำแผนร่วมกับภาคีพัฒนาทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนขบวนสวัสดิการชุมชนสู่เป้าหมายร่วมกัน
- บูรณาการทุนต่างๆ ที่มีในตำบลให้มีการสมทบกองทุนสวัสดิการ
- ขยายแกนนำ ขยายสมาชิก และแหล่งทุนต่างๆ เช่น อบต. อบจ. รวมถึงการขยายการให้สวัสดิการให้ครอบคลุมทุกเรื่อง เพิ่มขึ้น

ปัจจัยที่ส่งผลทำให้กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปาล์มพัฒนา ดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมมีหลายประการ ได้แก่

- แกนนำชุมชนมีความตั้งใจ เสียสละ และมีความตั้งใจจริงในการทำงานพัฒนางานชุมชน

- มีการทำงานเป็นระบบเครือข่ายที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นแกนในการขับเคลื่อนงาน
- มีการกำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายในการพัฒนาเพื่อการพึ่งตนเองของคนในชุมชน
- มีหน่วยภาคีต่างๆ ให้การสนับสนุน เช่น ธนาคารชุมชนอำเภอมะนัง พช. อบต. และพอช.

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปาล์มพัฒนา มีแผนการขยายฐานสมาชิกให้ครอบคลุมทั้งตำบลและทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยคณะกรรมการจะมีการประชาสัมพันธ์ขยายแนวคิดการจัดสวัสดิการของกองทุนในหลายรูปแบบ เช่น การประชาสัมพันธ์ในงานบุญ งานศพ เวทีประชาคม เวทีประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล เวทีประชุมเครือข่ายลัญจกรในหมู่บ้านต่างๆ ซึ่งชาวบ้านทั่วไปเริ่มมีความเข้าใจและสนใจสมัครเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้น

ผู้ประสานงาน

นายชัยศ อินทองแก้ว

24/1 หมู่ที่ 6 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล 91130

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปาล์มพัฒนา

100/1 หมู่ที่ 7 ต.นิคมพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล 91130

โทร. 074-774276

E-mail : CBmanang@thaimail.com

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลกะปาง อำเภอทุ่งสง จังหวัด นครศรีธรรมราช

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลกะปาง เป็น 1 ใน 13 ตำบลทั้งอำเภอทุ่งสง ประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน จากการเก็บข้อมูลชุมชนเมืองปี 2546 มีการจัดสวัสดิการที่ชัดเจนอยู่ 2 หมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกยางพารา ผักและผลไม้ แต่ทำนายน้อยมาก ทำผลผลิตเพื่อขาย 85% เหลือไว้บริโภคเพียง 15% จึงมีรายได้หลักมาจากส่วนนี้

ที่มา/การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

ในปัจจุบันวิถีชีวิตของชาวบ้านส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงเกือบ 100% แรงงานจากโรงงานอุตสาหกรรมเข้ามาทดแทน แรงงานธรรมชาติ ซ้ำรายแรงงานธรรมชาติกำลังจะหมดไป การปลูกหรือการทำสวนยางพารา ผลไม้พืชผักต่างๆ จากการไหว้วานหรือลงแขก กลับเปลี่ยนเป็นการว่าจ้างกันในชุมชน ซึ่งจะเห็นการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดอีกอย่างหนึ่ง ก็คือ หญิงชายที่อายุต่ำกว่า 30 ปีลงมา แทบไม่เห็นนุ่งโสร่ง ผ้าซิ่น แต่งตัวกันตามกระแสนิยมที่เห็นในสื่อต่างๆ นอกจากนี้ชาวบ้านยังมีวิถีคิด หวังพึ่งราชการอยู่มาก

หลังวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำ ปี 2540 ภายในตำบลเริ่มเปลี่ยนแปลง เพราะคิดกันว่าหากนั่งรอให้คนอื่นมาช่วยไม่ได้อีกแล้ว และยิ่งเห็นญาติ พี่น้องลำบากยากเข็ญขึ้นต่อไปไม่ได้ จึงได้มีแกนนำที่ตื่นตัวในการหาแนวทางพึ่งตนเองขึ้น โดยการเข้าสู่การพูดคุยกันในชุมชนกับกลุ่มคนที่สนใจโดยการจัดเวทีเล็กๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จึงได้ข้อคิดเห็นเกิดขึ้น และจากประสบการณ์ความคุ้นเคยกับการกินการใช้ในชีวิตประจำวัน ชุมชนเริ่มทำแผนแม่บทชุมชน มาตั้งแต่ปี 2544 จนถึงปัจจุบัน ทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ ลองผิดลองถูกอยู่หลายครั้ง จนกระทั่งได้มีการยกเอาแผนแม่บทชุมชนมาทบทวนกันอีกครั้งในช่วงต้นปี 2545 จึงนำมาสู่การทำกิจกรรมออมทรัพย์ โดยเริ่มจากธนาคารหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 มาจากฐานธุรกิจชุมชน สมาชิกระดมเงินออม และมีการจัดสวัสดิการชุมชนขึ้นมา

ฐานองค์กรการเป็น และธุรกิจชุมชน

รูปแบบออมทรัพย์

- ก่อตั้ง 10 มีนาคม 2546
- สมาชิกเริ่มแรก 780 ราย
ปัจจุบัน 1,000 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 7,800 บาท
ปัจจุบัน 2,300,000 บาท
(เงินออมทรัพย์ทั้งตำบล)

การบริหารจัดการกองทุน

ธนาคารหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 7 เป็นพื้นที่นำร่องที่คิด ทำกิจกรรมออมทรัพย์และสวัสดิการชุมชนก่อนหมู่บ้านอื่นๆ ในตำบล ในช่วงต้น (ปี 2545) ได้ร่างระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้น โดยมีแกนนำชุมชนตามหมู่บ้านต่างๆ มาทำงานร่วมกัน แหล่งที่มาของเงินทุนนั้นมาจาก สมาชิกสมทบครอบครัวละ 100 บาท และผลกำไรจากธุรกิจชุมชนอีกร้อยละ 15 ต่อมาในช่วงต้นปี 2546 ได้เปิดยุทธศาสตร์เชิงรุกขยายผลไปสู่กลุ่ม/องค์กรต่างๆ ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการจัดทำกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลขึ้นมา

ในเดือนมีนาคม 2546 ได้มีข้อสรุปจากการจัดเก็บข้อมูล กลุ่ม/องค์กร พร้อมด้วยสถานภาพทางการเงินของแต่ละกลุ่ม และการจัดสวัสดิการของแต่ละกลุ่ม/องค์กร มีเรื่องอะไรบ้าง มีเงินกองทุนสวัสดิการเท่าใด ดังนั้นเมื่อข้อมูลพร้อมได้มีการรวมกลุ่ม/องค์กร พร้อมด้วยทุนที่มีอยู่ในกลุ่ม/องค์กร ได้จัดตั้งคณะทำงานขึ้นมาขับเคลื่อนงาน โดยมี นายเจริญ สุตริภักษ์ และนายอุตร จำปาทอง เป็นแกนนำ เชื่อมประสานกับเครือข่ายภาคประชาชนด้วย คณะกรรมการชุดปัจจุบันมีทั้งหมด 14 คน มาจากกลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน และกองทุนหมู่บ้าน โดยมีนายสวัสดิ์ สมหมาย เป็นประธานกรรมการกองทุนสวัสดิการ มีรองประธานฝ่ายตรวจสอบ และฝ่ายบริหาร ประชาสัมพันธ์ เทร็ดบุญภิกลเลขานุการ และนายอภิรักษ์ ษณะภักย์ นายกอบต. เป็นที่ปรึกษา กองทุนสวัสดิการตำบลกะปาง มีแหล่งที่มาเงินทุนจากการออมสมทบของสมาชิก จากธุรกิจชุมชนแต่ละหมู่บ้าน การสมทบขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และการบริจาคของเอกชน

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

กองทุนสวัสดิการชุมชน ถือเป็นที่ภาคภูมิใจของพี่น้องชาวตำบลกะปาง โดยเฉพาะแกนนำตำบลได้มีการตื่นตัวในเรื่องงานสวัสดิการขึ้นตามลำดับ และจะมีการเชื่อมโยงในระดับอำเภอและจังหวัดต่อไป การเปลี่ยนแปลงที่เริ่มมาตั้งแต่ช่วงก่อตั้งกองทุนสวัสดิการ เดิมใช้ชื่อว่า “กองทุนฌาปนกิจ” จนถึงปัจจุบันสมาชิกได้ร่วมรับผลประโยชน์ และได้ขยายผล ช่วยกันเผยแพร่ สร้างความเข้าใจกับบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกต่อไป ซึ่งได้มีผู้สนใจ และสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้น แม้ว่าจะมีปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากความไม่เข้าใจของบางกลุ่มคน แต่คณะทำงานก็ได้ไปทำความเข้าใจ และให้การเรียนรู้เกี่ยวกับสวัสดิการจนเป็นที่พอใจ และเข้าใจงานสวัสดิการมากขึ้น นอกจากนี้คณะกรรมการได้ทำความเข้าใจกับสมาชิก โดยมีแผนที่จะให้ครอบครัวคนสวัสดิการทุกด้าน จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น “กองทุนสวัสดิการตำบล” และได้พยายามขยายเป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่อขยายผลไปยังตำบลข้างเคียงต่อไป

ผู้ประสานงาน

นายอุตร จำปาทอง

51/1 ม.1 ต.กะปาง อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช

โทร.086-2836054

สัจจะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท เพื่อทำสวัสดิการภาคประชาชน : เงินเป็น เครื่องมือพัฒนาคน จ.สงขลา

ครูชบ ยอดแก้ว ได้ให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการชุมชนจากการเริ่มทำกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ มาตั้งแต่ พ.ศ. 2526 โดยการนำดอกผลจากการให้กู้ยืมเงินร้อยละ 50 มาจัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการจัดสวัสดิการด้านต่างๆ จากนั้นได้เสนอให้กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF) สมทบงบประมาณกองทุนสวัสดิการของเครือข่ายกองทุนหมุนเวียนชาวบ้าน สงขลา 21 กลุ่ม ในปี 2547 ซึ่งจากการสมทบงบประมาณ 12 ล้านบาท ทำให้กองทุนสวัสดิการชุมชนเติบโตขึ้นอีก 6.48 ล้านบาทในช่วง 2 ปี เกิดรูปแบบกองทุนสวัสดิการที่หลากหลาย และการจัดสวัสดิการเป็นแรงจูงใจให้สมาชิกออมและชำระคืนสม่ำเสมอ เพราะถ้าไม่ออมต่อเนื่องจะไม่ได้รับสวัสดิการ

จากการที่ครูชบ ยอดแก้ว ได้ร่วมกับแกนนำกลุ่มออมทรัพย์ก่อตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรการเงินและสวัสดิการชุมชนแห่งชาติ (พอสช.) สืบรวจข้อมูลองค์กรการเงินทั่วประเทศ พบว่าส่วนใหญ่เน้นการปันผลมากกว่าการจัดสวัสดิการ และได้พบว่ามีการออมสัจจะวันละ 1 บาท ที่เน้นการออมเพื่อให้นำเงินมาทำสวัสดิการโดยตรง จึงได้นำพัฒนากองทุนสวัสดิการที่มาจาก การออมสัจจะวันละ 1 บาท ที่ตำบลน้ำขาว เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2547 เป็นกลุ่มแรก โดยใช้แนวคิดสัจจะวันละ 1 บาท ทำสวัสดิการภาคประชาชน เพื่อเป็นการพัฒนาจริยธรรม คุณธรรม ตามกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งได้แก่ “สัจจะ ทมะ ขันติ และจาคะ” ให้เกิดขึ้นในตัวคน กระบวนการทำให้เกิดการรวมกลุ่มสร้างโอกาสให้ใช้เงินตราเป็นเครื่องมือพัฒนาคน เกิดการใช้สาระของความเป็นมนุษย์ในมิติช่วงเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งจะเป็นการยกระดับจิตวิญญาณ

ขบวนการสวัสดิการ ภาคประชาชน จ.สงขลา

- รูปแบบสัจจะลดรายจ่ายวันละบาท
- ก่อตั้ง ปี 2547 ถึงปัจจุบัน
- กองทุนสวัสดิการตำบล 94 กองทุน
- สมาชิก 66,413 คน
- ครอบคลุม 76 ตำบล 11 เทศบาล
- เงินทุนรวม 19.60 ล้านบาท

ของคนให้สูงขึ้น ผลที่เกิดขึ้นจะทำให้เกิดความสมดุลของทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชน 7 ทุน ได้แก่ ทุนคน ทุนภูมิปัญญา ทุนธรรมชาติ ทุนวัฒนธรรม ทุนแรงงาน ทุนเวลา และทุนเงินตรา นำไปสู่เป้าหมายการมีสังคมที่ดี และคนในสังคมมีความสุข

จากการเริ่มดำเนินการที่ตำบลน้ำขาว ก็ได้มีความคิดที่จะขยายให้กว้างขวางครอบคลุมพื้นที่จังหวัดสงขลา ครอบคลุม ยอดแก้ว จึงได้ไปปรึกษาผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งก็ได้ให้ความสนใจ ประกอบกับเป็นช่วงที่ UNDP ได้เข้ามาสนใจ สนับสนุนโครงการในประเด็นการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) สนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ในปี 2548 จังหวัดสงขลาได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ซึ่งประกอบด้วย ภาคประชาชน ภาคการเมือง และภาควิชาการ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนกองทุน ซึ่งได้รับการตอบรับจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐเป็นอย่างดี

แนวทางการดำเนินการสัจจะรายจ่ายวันละ 1 บาท ได้มีเครื่องมือที่เป็นแบบฟอร์มที่ระบุกติกากองทุนสวัสดิการภาคประชาชน ได้แก่

1. ต้องสมัครใจที่จะทำสัจจะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท เพื่อทำกองทุนสวัสดิการภาคประชาชน
2. ผู้สมัครต้องเป็นคนมีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลที่ตั้งกองทุน หรือเป็นลูกหลานหรือแต่งงานกับคนในพื้นที่ หรือเป็นที่ปรึกษา
3. ต้องเป็นผู้ไม่มีประวัติเสียทางการเงิน และต้องเสียค่าสมัครเป็นสมาชิกคนละ 20 บาท ค่าสมัครไม่คืนไม่ว่ากรณีใดๆ
4. วิธีการสัจจะลดรายจ่ายให้สัจจะลดรายจ่ายไว้ที่บ้านวันละ 1 บาท และทุกวัน กองทุนกำหนดให้นำเงินมารวมกัน ณ ที่ทำการ
5. บริหารจัดการในรูปคณะกรรมการ ที่มาจากการเลือกตั้งของสมาชิก 50 คน (50 คน เลือก 1 คน) ให้อยู่จนครบเกษียณ หรือลาออก หรือมีความผิดให้ออก กรรมการทำงานติดต่อกัน 15 ปีขึ้นไป อายุ 60 ปี เกษียณได้รับบำนาญเพิ่มขึ้น 1 เท่าของสมาชิก
6. การบริหารการเงิน 20% ตั้งเป็นกองกลาง 30% ตั้งเป็นกองทุนยืม ทำวิสาหกิจ ทำธุรกิจที่ไม่เอาเปรียบสังคม หรืออาชีพที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่ทำลายคุณภาพชีวิตผลผลิตที่เกิดขึ้นจากเงินยืมไปลงทุนค้าขาย จะต้องลดราคาต่ำกว่าท้องตลาด 1 บาท ยืมเพื่อการศึกษา ให้ตามหลักฐานการจ่าย การยืมเงินกองทุนสวัสดิการไม่มีดอกเบี้ย 50% จ่ายสวัสดิการ 9 เรื่อง
7. สมาชิกจะได้รับสวัสดิการทุกเรื่องที่กองทุนจัดขึ้น และผู้รับผลประโยชน์ควรเป็นสมาชิกด้วย
8. สมาชิกขาดสัจจะลดรายจ่ายเมื่อใด หมดสภาพการเป็นสมาชิกแต่ได้รับเงินสัจจะช่วยเหลือเฉพาะคนที่ไม่เคยได้รับสวัสดิการเลย
9. หากมีปัญหาอื่นๆ คณะกรรมการสามารถออกเพิ่มได้ แต่ต้องไม่ขัดกับกติกาเดิม

ในส่วนของการจัดการเงินตั้งเป้าไว้ว่า สัจจะครบ 180 วัน จ่ายสวัสดิการ 9 เรื่อง ได้แก่

- เกิด ให้ลูก 500 บาท แม่นอนโรงพยาบาล ได้คืนละ 100 บาทไม่เกิน 5 คืน ปีละไม่เกิน 20,000 บาท
- แก่ สัจจะครบ 15 ปี อายุ 60 ปี ได้บำนาญเดือนละ 300 บาท และเพิ่มขึ้นตามช่วงเวลาการออมสัจจะ สูงสุดสัจจะครบ 60 ปี อายุครบ 60 ปี ได้บำนาญเดือน 2,500 บาท
- เจ็บ นอนโรงพยาบาลได้คืนละ 100 บาท ไม่เกิน 10 คืน
- ตาย ออมสัจจะ 180 วัน ตายได้ค่าทำศพ 2,500 บาท เพิ่มจากเงินตามระยะเวลาออมสัจจะ จนถึงออมสัจจะ 5,840 วัน ตาย ได้ค่าทำศพ 30,000 บาท

- **ทุนการศึกษาให้ยืม 30%** ไม่มีดอกเบี้ย คนด้อยโอกาสกองทุนสวัสดิการจ่ายให้นำไปออมสัจจะ และได้รับสวัสดิการตามเงื่อนไขเดียวกัน สวัสดิการคนทำงานจ่ายให้คนละ 130 บาท/วัน ใช้ฝากออม 100 บาท ฝากสัจจะ 30 บาท

การขับเคลื่อนกองทุนสวัสดิการภาคประชาชน จ.สงขลา ได้ตั้งมูลนิธิ ดร.ครูชบ - ปราณีย์ ยอดแก้ว เป็นฐานในการขับเคลื่อนจนเกิดเป็นเครือข่ายระดับจังหวัด มีการประชุมร่วมกัน ทุกวันที่ 16 ของเดือนเวลา 10.00 น. - 12.00 น. ที่ทำการมูลนิธิ เพื่อให้แกนนำกองทุนระดับตำบลมารู้ข่าวสารเกี่ยวกับกองทุน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานร่วมกัน พร้อมกันนี้ได้นำเรื่องการจัดการความรู้มาใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาศักยภาพพร้อมกัน โดยหน่วยจัดการความรู้ องค์การการเงินชุมชน มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ โดยการสนับสนุนของกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งหลังจากประชุมเครือข่ายในช่วงบ่ายของวันที่ 16 จะมีการจัดการความรู้ในประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องการจัดสวัสดิการ ซึ่งจากเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเครือข่ายได้นำไปสู่เป้าหมายการพัฒนากองทุนสวัสดิการ ได้แก่ การตั้งเป้าหมายเพิ่มสมาชิกในระดับตำบลให้ได้ 50% ของประชากร เพื่อจะได้มีพลังเพิ่มขึ้นและมีการกระจายครอบคลุมทุกช่วงวัย การพัฒนาสมาชิกในตำบลให้มีสัจจะในการออมจากการลดรายจ่ายวันละ 1 บาท การบริหารจัดการ การคัดเลือกกรรมการ การจัดการการเงินและบัญชี การเชื่อมโยงกับองค์กรและสถาบันอื่นในสังคม

จากการเริ่มต้นดำเนินการในปี 2547 จนถึงปัจจุบัน (มิ.ย. 2550) ได้เกิดกองทุนสวัสดิการภาคประชาชน จ.สงขลา 94 กองทุน สมาชิก 66,413 คน ครอบคลุม 76 ตำบล 11 เทศบาล ซึ่งเกือบจะครอบคลุมจำนวนตำบลและเทศบาลทั้งหมดใน จ.สงขลา เงินกองทุนสวัสดิการรวม 19.60 ล้านบาท เป็นกองทุนที่ได้รับการสมทบงบประมาณจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน 19 กองทุน 1.9 ล้านบาท รวมทั้งได้รับสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (การสมทบของ อบต. ใน 19 กองทุน) 293,810 บาท บาทพื้นที่ยังคงมีข้อติดขัดในการสนับสนุนของ อบต. แต่หลายพื้นที่ นายก อบต. เข้ามาสนับสนุนและร่วมดำเนินการในด้านนี้อย่างเต็มที่ เช่น อบต. ท่าข้าม อ.หาดใหญ่ ที่มีสมาชิกเข้าร่วม 1,805 ราย ซึ่งถือเป็นคนส่วนใหญ่ของตำบล และเป็นพื้นที่ที่เป็นพื้นที่นำร่อง กองทุนสุขภาพ ที่สำนักงานหลักประกันสุขภาพ อีกด้วย ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทในการสนับสนุนอีกส่วนหนึ่งก็คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งได้มีการจัดทำแผนสนับสนุน 53 ตำบล โดย อบจ. จะสนับสนุนตำบลละ 100,000 บาท ซึ่งได้เกิดสัญญาประชาคมเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2548 แต่ยังมีข้อติดขัดในเรื่องระเบียบรองรับการสนับสนุนเงินสมทบกองทุน

หลายพื้นที่ได้นำแนวคิดสัจจะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท ไปใช้ในการขยายกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งถ้าหากพื้นที่นั้นได้มีการตั้งเป้าหมายสมาชิกให้กว้างขวาง ครอบคลุมครัวเรือนส่วนใหญ่ ในแต่ละครัวเรือนมาร่วมเป็นสมาชิกกันหลายคน เหมือนที่เครือข่ายสวัสดิการภาคประชาชน จ.สงขลา ตั้งเป้าว่าสมาชิกต้องเกินร้อยละ 50 ของประชากรในตำบล เงินสัจจะก็จะเพียงพอกับการจัดสวัสดิการ แต่ถ้าหากจำนวนสมาชิกน้อยและไม่กระจายช่วงอายุ ก็มีความเสี่ยงในการบริหารเงินกองทุน สวัสดิการที่จะสามารถจัดสวัสดิการได้ครบ 9 อย่างตามที่วางเป้าหมายไว้ ซึ่งแนวทางที่น่าจะทำให้เกิดความยั่งยืนอีกส่วนหนึ่ง คือ การเชื่อมต่อกับ กลุ่มออมทรัพย์หรือองค์การการเงินที่มีอยู่เดิม ซึ่งกองทุนสวัสดิการใน จ.สงขลา หลายแห่งก็ใช้การจัดสวัสดิการ ทั้งจากกองทุนสวัสดิการที่เกิดจากกลุ่มออมทรัพย์ และกองทุนสวัสดิการที่มาจากสัจจะวันละบาทควบคู่กัน

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลป่าชิง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เป็นหนึ่งในขบวนสวัสดิการภาคประชาชน จ.สงขลา ที่ได้รับการขยายแนวคิดสัจจะลดรายจ่ายวันละบาท ของครูชบ ยอดแก้ว ตำบลป่าชิง มีหมู่บ้านคนไทยพุทธและมุสลิม รวม 9 หมู่บ้าน มีประชากรรวม 4,393 คน หรือ 982 ครัวเรือน วิถีชีวิตของชาวบ้านที่มีความแตกต่างทางศาสนา และวัฒนธรรมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างลงตัว แทบจะไม่มีความขัดแย้งแตกแยกในชุมชนเกิดขึ้น

การจัดกระบวนการของตำบลป่าชิง เริ่มจากการเชิญผู้นำกลุ่ม/องค์กรต่างๆ มาร่วมเรียนรู้เรื่องการทำสัจจะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท เพื่อทำสวัสดิการ เมื่อทำความเข้าใจแล้วเริ่มเปิดรับสมาชิกโดยสมาชิก 50 คน มีกรรมการ

รับผิดชอบ 1 คน กรรมการทำงานเดือนละ 1 ครั้ง และมีการส่งหลักฐานรายรับ - รายจ่าย และมีการประชุมประจำเดือนเพื่อประเมินผลการทำงานของแต่ละเดือน และเมื่อครบ 180 วัน การจ่ายสวัสดิการที่มีการจ่ายสวัสดิการ 9 เรื่อง นั้นต้องมีหลักฐาน เช่น นอนโรงพยาบาลต้องมีใบรับรองแพทย์ เป็นต้น ปัจจุบันมีสมาชิกกองทุนเพิ่มขึ้น เป็น 1,196 คน มีเงินทุน 723,860 บาท และไปเข้าร่วมการประชุมเครือข่ายของกองทุนสวัสดิการทุกวันที่ 16 ของเดือน ที่สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

สิ่งที่ชุมชนจะดำเนินการต่อไป คือ การขยายฐานสมาชิกให้เต็มพื้นที่ของตำบลในปี 2553 การจัดให้มีวิถุชุมชน โดยเชิญผู้นำของทุนไปพูดคุยกันโดยผ่านสื่อวิถุชุมชน การปรับปรุงและพัฒนาระบบการทำงานของคณะกรรมการให้มีความเข้มแข็ง และมีความสามารถเพิ่มขึ้น เพื่อการช่วยเหลือดูแลสมาชิกได้อย่างทั่วถึง และสามารถบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้ประสานงาน

มูลนิธิ ดร.ครูชบ - ปราณี่ ยอดแก้ว

49 ถนนริมทางรถไฟนอก ต.บ่อยาง อ.เมือง จ.สงขลา โทร. 074-326-818

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลป่าชิง

นายสุพล จันทร์ยง

5 ม.5 ต.ป่าชิง อ.จะนะ จ.สงขลา โทร.089-2944442

ภาคเหนือ

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบล จันจว้าใต้ จังหวัดเชียงราย

ข้อมูลทั่วไป

ตำบล จันจว้า ตั้งอยู่ใน อ.แม่จัน จ.เชียงราย แบ่งการปกครองออกเป็น 2 เขต คือ จันจว้าเหนือมีพื้นที่ 11 หมู่บ้าน และ จันจว้าใต้มีพื้นที่ 12 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร 8,364 คน หรือ 3,025 ครัวเรือน คำว่า “จันจว้า” เป็นภาษาล้านนา หมายถึงบริเวณที่แม่น้ำจันไหลแผ่กระจายออกไปทุกทิศทางทิศพื้นที่กว้างถึง 23 หมู่บ้าน เป็นที่รวมกลุ่มของปากแม่น้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ของพืชพรรณธัญญาหาร ประชาชนส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพทำการเกษตร และมีภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการลุ่มน้ำ ระบบเหมืองฝาย ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ทำให้คนชุมชนมีความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันได้แบบชนบทคนพื้นเมือง มีการไปมาหาสู่และพึ่งพากันได้โดยมีศาสนาพุทธซึ่งเจ้าอาวาสวัดแก้วพริ้วเป็นแกนนำยึดเหนี่ยวจิตใจและการรวมกลุ่มของคนในชุมชน

การก่อเกิดของกองทุน

เป็นกองทุนที่เกิดจากการขยายงานของกลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลแม่สลอนนอก และคณะทำงานสวัสดิการชุมชน จังหวัดเชียงราย โดยเริ่มต้นจากกิจกรรมการห่อข้าวมากินร่วมกัน ทั้ง 2 ตำบลประมาณ 1 ปี โดยแรกเริ่มจากการออมเงินของชมรมออกกำลังกายผู้สูงอายุบ้านแก้วพริ้วคนละ 30 บาท/เดือน มีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวและพักผ่อนจากนั้นจึงตั้งคณะกรรมการบริหารและเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์เป็นระยะเวลา 6 เดือน ต่อมาจึงได้ปรับเป็น “กองทุนสวัสดิการชุมชนวันละบาท” และก่อตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2549 มีสมาชิกรวมออม 4 หมู่บ้าน คือ บ้านแก้วพริ้ว หมู่ 4 บ้านหนองบึงหมู่ 6 บ้านป่าสักหลวงหมู่ 1 และ 2

การบริหารจัดการกองทุน

การบริหารจัดการ ประกอบด้วย 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายนโยบาย 4 คน คือ ประธานบริหาร, รองประธาน, เลขานุการ, ฝ่ายสำนักงาน ฝ่ายกิจกรรม/ประเด็นปัญหา 4 คน คือ ประธานกองทุน, การเงินบัญชี/พัสดุ, ดูแลสุขภาพเกิด-ตาย, พัฒนาชุมชน/สังคม และฝ่ายสร้างความเชื่อถือ 16 คน 8 ประเด็น คือ ฝ่ายทำแผนแม่บทพึ่งตนเอง, พัฒนาที่อยู่อาศัยที่ทำกิน, พัฒนากองทุนสวัสดิการ, พัฒนาอาชีพ, จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, แก้ไขปัญหาการจัดการทรัพยากรและหนี้สิน, อนุรักษ์ฟื้นฟูดูแล ดิน น้ำ ป่า ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญา, พัฒนาสื่อวิทยุชุมชนและการเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ

วิธีการดำเนินงาน ใช้รูปแบบสภาชาวบ้านซึ่งประกอบด้วย คณะทำงานแกนหลัก 5 คน งานพัฒนาสวัสดิการ 3 ประเด็น คือ การรวมคนเพื่อออมเงิน การออมภูมิปัญญา ความคิด การช่วยเหลือสมาชิกตามเงื่อนไขข้อตกลง การออมทรัพย์ ทุนหมุนเวียน และออมวันละบาท เชื่อมโยงการทำงาน 3 ส่วน คือ ภาคีร่วมงาน พันธมิตรสร้างพลังต่อรอง หุ้นส่วน กระบวนการสื่อสารเพื่อให้เกิดการออม โดยต้องเข้าถึงตัวรายคนและกลุ่ม ชักชวนให้เห็นความสำคัญของการออมเพื่อช่วยเหลือกันตั้งแต่เกิด-ตาย เผยแพร่ข้อมูลผ่านรายการวิทยุชุมชนที่อยู่ในเครือข่ายกองทุน ในประเด็นของหลักเกณฑ์ กฎ กติกา ข้อตกลงเรื่องกองทุนที่ดำเนินการและสร้างความเข้าใจร่วมกัน

ฐานองค์กรการเงิน และการจัดการทรัพยากร โดยชุมชน รูปแบบบูรณาการกองทุน

- ก่อตั้ง 1 มกราคม 2549
- สมาชิกเริ่มแรก 120 ราย
ปัจจุบัน 273 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 43,800 บาท
ปัจจุบัน 69,512 บาท

โครงสร้างกลไกการบริหารจัดการ

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา มีจำนวนสมาชิกเริ่มต้น 120 คน ใน 4 หมู่บ้าน ปัจจุบัน ณ 30 กันยายน 2550 มีสมาชิก 273 คน 204 ครอบครัว 7 กลุ่ม กองทุนเริ่มต้น 43,800 บาท ปัจจุบัน ณ 30 กันยายน 2550 มีกองทุน 69,512 บาท ผู้ได้รับผลประโยชน์ได้แก่ เด็ก/เยาวชน 30 คน คนชรา 123 คน คนพิการ 1 คน การช่วยเหลือได้แก่ สวัสดิการเจ็บป่วยค่ารักษาพยาบาล 4 คน สมทบฌาปนกิจ 2 คน สวัสดิการประกอบอาชีพและทุนหมุนเวียน 10 คน

จุดเด่น คือการใช้คนที่มีประสบการณ์ หมอพื้นบ้าน จัดการความรู้ และขยายผล สื่อสารกันแบบเข้าถึงตัวเป็นราย ชักชวนมาออมเพื่อช่วยเหลือคนและกลุ่ม ช่วยเหลือกันและกันตั้งแต่เกิดจนตายร่วมพัฒนาชุมชนและสังคมตามแผนงาน พุดคุยออกรายการวิทยุชุมชนที่เป็นเครือข่ายกองทุนเกี่ยวกับกฎกติกาหลักเกณฑ์ข้อตกลงเรื่องที่กองทุนจะดำเนินการและสร้างความเข้าใจร่วมกัน สัมภาษณ์สดทางวิทยุชุมชน การขยายสมาชิกและการออมได้รวดเร็วโดยใช้ประสบการณ์เดิมของภูมิปัญญากรรมการ

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

เกิดการพัฒนาศักยภาพกรรมการกองทุน การจัดการความรู้และขยายผล เช่น มีสมาชิกเพิ่ม มีการเพิ่มเงินออม เพิ่มกระบวนการทำงานและความรู้ เกิดการเชื่อมโยงภาคีกระบวนการร่วมกันเพื่อความเข้มแข็งอยู่ดีมีสุขด้วยคุณธรรมและไม่ทอดทิ้งกันได้แก่ โรงเรียน กำนัน/ผู้ใหญ่/ตำรวจ/ทนายความ/ภาคธุรกิจ มีคนสนใจและมาสมัครเองเพิ่มขึ้น มีการเชื่อมโยงเรื่องสวัสดิการกับเรื่องอื่นๆ ของชุมชนและภายนอกเกิดการเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นงานอื่น ได้แก่ น้ำท่วมวิทยุชุมชนประเพณีวัฒนธรรม การดูแลสาธารณะสมบัติ ป่าช้า วัด หนองน้ำ การดูแลทรัพยากร เช่น ป่าสงวนชุมชน หมู่ 5 และ 6 การดูแลรักษาป่าชุมชน ฯลฯ

ปัญหาและการแก้ไข ปัญหาความไม่เข้าใจของคนในชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ใหม่และพื้นที่ขยายผล เช่น ความสงสัยถึงที่มาของกองทุนซึ่งในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจะต้องมีการจัดเวทีสร้างความเข้าใจรูปแบบเวทีสัญจร การออกรายการวิทยุชุมชนและสัมภาษณ์สด

แนวทางการพัฒนากองทุนสวัสดิการระดับตำบล กรณีกองทุนที่จัดตั้งแล้ว โดยเพิ่มการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารจัดการกองทุนทำให้ทุกครัวเรือนเข้าใจและทราบความก้าวหน้าของกองทุน มีระเบียบของกองทุนอยู่ทุกครัวเรือน มีการจัดประชุมสัญจรให้สมาชิกในหมู่บ้านอื่นๆ ได้เข้าร่วมและรับข้อมูลการทำงานกองทุน ประเมินความรู้ความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเพื่อนำมาเป็นแนวทางการพัฒนากองทุน การบูรณาการกองทุนสวัสดิการที่มีอยู่ในชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน กองทุนหมู่บ้าน และกลุ่มกิจกรรมอื่นๆ พัฒนารูปแบบของกองทุนให้เข้มแข็งด้วยการเชื่อมโยงกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชนให้มาร่วมสนับสนุนกองทุนสวัสดิการมากขึ้นหรือมาจัดสวัสดิการร่วมกัน พัฒนาการบริหารจัดการกองทุนและคณะกรรมการอยู่ตลอดเวลา โดยที่กรรมการจะไม่กำหนดวาระการทำงานเพื่อคนดีทำงานอย่างต่อเนื่องแต่ถ้ามีการทุจริตหรือไม่ทำงานก็สามารถปลดออกได้ทันที

พัฒนาการทำงานเป็นทีมของกรรมการ พัฒนาระบบการประชุมของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ มีการบันทึกการประชุมในสมุดเพื่อไม่ให้สูญหาย กระจายผู้แทนกรรมการให้มาจากหลากหลายพื้นที่ตามกลุ่มสมาชิกกองทุนไม่กระจุกตัวอยู่ที่หมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง ขยายสมาชิกให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านและขยายประเภทสวัสดิการให้ครอบคลุมมากขึ้นตามลำดับ

วิเคราะห์ขีดความสามารถของกองทุนว่าสามารถจ่ายสวัสดิการตามระเบียบที่กำหนดไว้ได้หรือไม่ในระยะยาว จัดกิจกรรมหรือคิดค้นวิธีการที่จะเพิ่มกองทุนให้มากขึ้นด้วยวิธีต่างๆ เช่น การสมทบจากกลุ่มในชุมชน การลงทุนในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่ม

เชิญชวนผู้แทนหน่วยงานภาคี หน่วยงานท้องถิ่นมาเป็นสมาชิกที่ปรึกษา มีการศึกษาดูงาน เพิ่มพูนความรู้ให้กับสมาชิกและคณะกรรมการเพื่อพัฒนากองทุน พัฒนาระบบข้อมูลกองทุนให้เป็นปัจจุบันมีการปรับปรุงทุกเดือน พัฒนาผู้นำรุ่นใหม่ขึ้นมาทดแทนการทำงานของคนเก่า เชิญชวนผู้นำทางศาสนามาร่วมทำงานให้มากขึ้น สร้างจิตสำนึกของสมาชิกให้เป็นผู้ให้มากกว่าเรียกร้องสิทธิ ปรับปรุงระบบบัญชีให้เป็นปัจจุบัน สามารถปิดบัญชีได้ทุกเดือนทั้งเรื่องรายรับ/จ่ายและจำนวนสมาชิก

กรณีกองทุนใหม่ มีการสร้างความเข้าใจ การมีส่วนร่วม เริ่มต้นจากแต่ละครอบครัวหรือจากสมาชิกกลุ่มต่างๆ มีเวทีประชาคม/เวทีองค์กรชุมชนระดับตำบลเพื่อเริ่มก่อตั้ง ให้มีผู้แทนมาจากทุกหมู่บ้าน จากทุกกลุ่มอาชีพ ทุกเพศ ทุกวัย ในปี 2550 คาดว่าจะมีกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลในภาคขยายเพิ่มไม่น้อยกว่า 100 กองทุน

การขยายพื้นที่สวัสดิการชุมชนและการสร้างความร่วมมือ สร้างเวทีเชื่อมโยงขบวนการองค์กรชุมชนและหน่วยงานภาคีระดับจังหวัดเพื่อให้มีการทำงานร่วมกันมากขึ้น ใช้พื้นที่ที่ดำเนินการกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลแล้วเป็นตัวอย่างเพื่อขยายไปยังพื้นที่ข้างเคียงในอำเภอ มีคณะทำงานสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ จังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อขยายพื้นที่และเชื่อมโยงขบวนการสวัสดิการชุมชนในระดับต่างๆ คณะทำงานมีการพบปะหารือกันอย่างสม่ำเสมอสรุปบทเรียนการทำงานผลการทำงานในพื้นที่เก่าเพื่อเป็นความรู้สำหรับการขยายงานในพื้นที่ใหม่ สร้างศูนย์เรียนรู้สวัสดิการชุมชนในระดับจังหวัด สร้างแกนนำคนทำงานเพิ่ม พัฒนาแกนนำให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการดำเนินการสวัสดิการชุมชนเพื่อขยายการทำงานต่อไป ศึกษาข้อมูลกลุ่มองค์กรชุมชนในจังหวัด/ตำบลเพื่อขยายผลไปยังกลุ่มที่น่าสนใจ เชิญชวนสมาชิกชุมชนและกองทุนเข้าร่วมประชุมสภา อบต.

ผู้ประสานงาน

นายภูมิพัฒน์ คงวารินทร์

218/1 หมู่ที่ 1 บ้านสันติคีรี ต. แม่สลอนนอก อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย

โทร. 05 -765343, 081-3224991

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลหนองหล่ม อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลหนองหล่ม ก่อตั้งเมื่อปี 2518 แยกมาจากตำบลบ้านปิน อ.ดอกคำใต้ จ.พะเยา ในปัจจุบันมี 9 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 5,934 คน หรือ 1,763 ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ปลูกข้าวโพด ข้าว ทำสวน ลำไย สวนยางพารา ฯลฯ และเลี้ยงสัตว์ ในชุมชนมีทั้งคนไทยพื้นราบ และชนเผ่า เช่น ชน ม้ง เย้า มูเซอ จึงมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองหล่ม ได้ริเริ่มมาจากการทำธนาคารหมู่บ้าน โดยมีเครือข่ายศูนย์รวมน้ำใจธนาคารหมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในพื้นที่ 4 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลคือเวียง ตำบลบ้านปิน ตำบลหนองหล่ม และตำบลบ้านถ้ำ ได้ร่วมกันจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านขึ้นในปี พ.ศ.2535 จนถึงปัจจุบัน โดยมีอาจารย์มุกดา อินตะสาร (ที่ปรึกษาเครือข่ายศูนย์รวมน้ำใจธนาคารหมู่บ้าน) ได้ร่วมกันคิด เรียนรู้ร่วมกันกับชาวบ้านในพื้นที่ เพื่อค้นหาแนวทางในการสร้างสวัสดิการให้กับชาวบ้านอย่างยั่งยืน แล้วได้มีการนำเอาดอกเบี้ยจากการทำธนาคารมาจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก แต่ว่าสมาชิกได้รับสวัสดิการได้ไม่ทั่วถึงและครอบคลุม จึงทำให้คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการ ได้มีแนวคิดในการพัฒนาระบบสวัสดิการใหม่โดยเกิดจากรากฐานของการทำสวัสดิการของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อสนองต่อความต้องการของสมาชิก จึงได้มีการประชุมประชาคมทุกหมู่บ้านและร่วมหาแนวทางระดมความคิด เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องสวัสดิการให้ครอบคลุมตั้งแต่เกิดจนถึงการเสียชีวิต ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 965 คน

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลหนองหล่ม ได้มีผู้คิดริเริ่มร่วมกันทำงานและประสานโครงการอย่างต่อเนื่อง กับองค์กรต่างๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนให้กองทุนเข้มแข็งต่อไป ซึ่งผู้ริเริ่มและผลักดันโครงการได้เห็นความสำคัญของกองทุนสวัสดิการโดยริเริ่มจากผู้นำที่สำคัญ คือ นายศิริรับ เลิศคำ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหล่ม, นายสำราญ จันตะวงศ์ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหล่ม, นายสมิง ธรรมปัญญา ประธานกองทุนฯ, นายธีระเดช พิณีจ รองประธานกองทุนฯ และผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่นทุกคน

การบริหารจัดการกองทุน

คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน มีทั้งหมด 14 คน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการและผู้ช่วย เภรณูญิกและผู้ช่วย ประชาสัมพันธ์ และกรรมการอีก 3 คน นอกจากนี้ยังมี คณะอนุกรรมการดำเนินงานกองทุน

ฐานองค์กรการเป็นชุมชน รูปแบบออมลงทุน

- ก่อตั้ง 5 พฤศจิกายน 2550
- สมาชิกเริ่มแรก 965 ราย
ปัจจุบัน 2,500 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 193,000 บาท
ปัจจุบัน 585,800 บาท

สวัสดิการชุมชนระดับหมู่บ้าน จำนวน 8 หมู่บ้านๆ ละ 6 คน ทำให้มีเครือข่ายคนทำงานทั้งในระดับตำบล และหมู่บ้าน แหล่งที่มาของเงินทุน มาจากสมาชิกกองทุนสมทบ คนละ 200 บาท ค่าสมัครคนละ 20 บาท โดยเปิดรับสมาชิก ตั้งแต่เด็กแรกเกิด ต้องเป็นคนที่อยู่ในตำบลคือเวียง จะใช้วิธีสมทบกองทุนด้วยเงินสด หรือจะให้หักจากบัญชีเงินออมของธนาคารหมู่บ้านก็ได้ นอกจากนี้ทางกองทุนยังได้รับเงินสมทบจาก พอช. 40,000 บาท จาก อบต.หนองหล่ม ปีละ 100,000 บาท และจากเครือข่ายศูนย์รวมน้ำใจธนาคารหมู่บ้าน ร่วมสมทบอีก 40,000 บาท

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

กองทุนสวัสดิการชุมชน มีการจัดสวัสดิการประเภทต่างๆ และมีผู้ได้รับประโยชน์จากสวัสดิการไปแล้ว ดังนี้

- กรณีเกิด รับขวัญเด็กแรกเกิด คนละ 500 บาท มีสมาชิกได้รับสวัสดิการแล้ว 5 ราย

รวมเป็นเงิน 2,500 บาท

- กรณีเจ็บป่วย จะได้รับการช่วยเหลือ เมื่อเป็นสมาชิกครบ 90 วัน เข้าโรงพยาบาลนอนรักษาตัวขดเขย วันละ 100 บาท ไม่เกิน 2,000 บาทต่อปี มีสมาชิกได้รับสวัสดิการแล้ว 121 ราย รวมเป็นเงิน 61,700 บาท

- กรณีเสียชีวิต เมื่อเป็นสมาชิกครบ 180 วัน ได้รับ 3,000 บาท ครบ 1 ปี ได้รับ 5,000 บาทครบ 2 ปี ได้รับ 10,000 บาท ครบ 3 ปี ได้รับ 15,000 บาท และครบ 4 ปี ได้รับ 20,000 บาท มีสมาชิกได้รับสวัสดิการแล้ว 10 ราย รวมเป็นเงิน 30,000 บาท

จุดเด่นของกองทุนสวัสดิการชุมชน

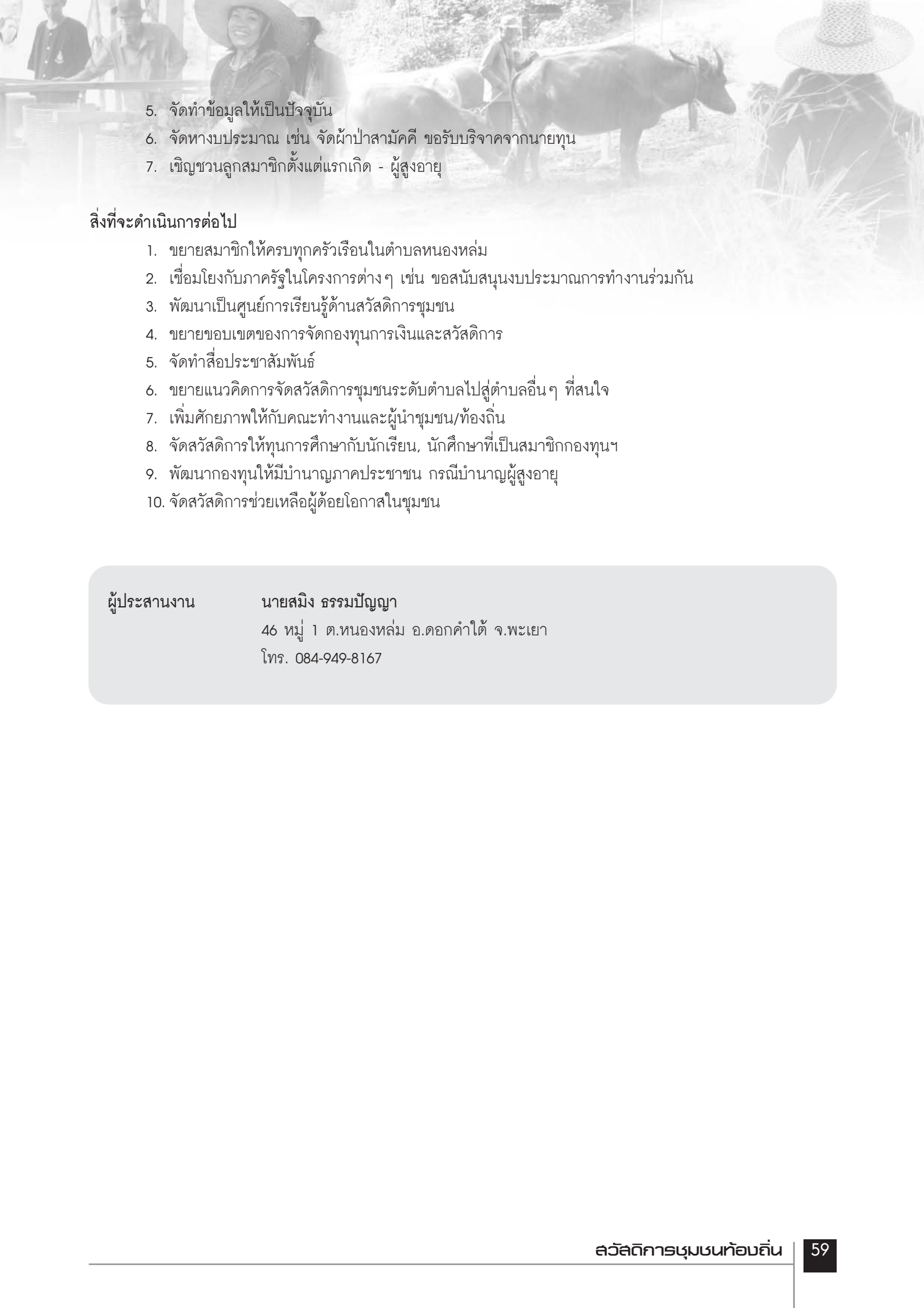
1. เกิดความสามัคคีในชุมชน มีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
2. สมาชิกมีความเอื้ออาทรต่อกันในชุมชน
3. ทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ในระบบบริหารจัดการในด้านการเงินและด้านสุขภาพ
4. มีเครือข่ายเชื่อมโยงใน 4 ตำบล
5. เกิดความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน
6. ทุกภาคส่วนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขทางด้านสุขภาพ
7. มีความชัดเจน สะดวก รวดเร็ว ในด้านให้บริการ
8. มีการรวมกลุ่มและมีข้อมูลพื้นฐานสำหรับการรับบริการขั้นต่อไป

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

1. กรรมการไม่รับบทบาทหน้าที่ (บางส่วน)
2. ทางด้านสุขภาพอ่อนแอ (โรคเรื้อรัง)
3. ประชาชนไม่เข้าใจเรื่องกองทุนหลักประกันสุขภาพ
4. ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในระบบกองทุนสวัสดิการ
5. สมาชิกไม่มีข้อมูลในมือ เช่น ขาดหลักฐาน ในการรับการรักษา ใรับรองแพทย์ ไม่เข้าใจภาษาแพทย์

แนวทางแก้ไข

1. จัดอบรม / ศึกษาดูงาน ของคณะกรรมการเรื่องบทบาทหน้าที่
2. รณรงค์หาแนวทางแก้ไขทุกกลุ่มอายุ เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอย่างพอเพียง ยั่งยืน การมีส่วนร่วม
3. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านกองทุน โดยวิธีการทำแผ่นพับแจก มีการทำประชาคมทุกเวที และประชาสัมพันธ์ทางเสียงตามสายของหมู่บ้าน
4. สร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิกโดยแสดงบบัญชีรับ - จ่าย และสามารถตรวจสอบบัญชี เป็นปัจจุบัน

-
5. จัดทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน
 6. จัดหางบประมาณ เช่น จัดผ้าป่าสามัคคี ขอรับบริจาคจากนายทุน
 7. เชิญชวนลูกสมาชิกตั้งแต่แรกเกิด - ผู้สูงอายุ

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

1. ขยายสมาชิกให้ครบทุกครัวเรือนในตำบลหนองหล่ม
2. เชื่อมโยงกับภาครัฐในโครงการต่างๆ เช่น ขอสนับสนุนงบประมาณการทำงานร่วมกัน
3. พัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านสวัสดิการชุมชน
4. ขยายขอบเขตของการจัดกองทุนการเงินและสวัสดิการ
5. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์
6. ขยายแนวคิดการจัดสวัสดิการชุมชนระดับตำบลไปสู่ตำบลอื่นๆ ที่สนใจ
7. เพิ่มศักยภาพให้กับคณะทำงานและผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น
8. จัดสวัสดิการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน, นักศึกษาที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ
9. พัฒนากองทุนให้มีบ้านอุปถัมภ์ประชาชน กรณีบ้านอุปถัมภ์ผู้สูงอายุ
10. จัดสวัสดิการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน

ผู้ประสานงาน

นายสมิง ธรรมปัญญา

46 หมู่ 1 ต.หนองหล่ม อ.ดอกคำใต้ จ.พะเยา

โทร. 084-949-8167

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลแม่กิ อำเภอบุญวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลแม่กิ มีทั้งหมด 5 หมู่บ้าน แบ่งการอยู่อาศัยเป็น 4 หย่อมบ้าน มีประชากรทั้งหมด 1,401 คน ส่วนใหญ่เป็นชนเผ่าปกากะญอ ซึ่งส่วนใหญ่ยึดเหนี่ยววัฒนธรรมประเพณีในการดูแลรักษาป่า เรียกว่า “ป่าเดปอ” เป็นป่าที่บรรพบุรุษสืบทอดให้มาหลายชั่วอายุคน ตามความเชื่อในการนำรกเด็กเกิดใหม่ผูกไว้กับต้นไม้เพื่อให้เด็กเติบโตพร้อมกับการดูแลต้นไม้ไม่ให้ตัด เพราะจะทำให้เจ็บป่วยถ้าดูแลต้นไม้ไม่ดี เด็กก็จะเติบโตมีอายุยืนตามไปด้วย ชาวบ้านจึงยึดเหนี่ยวความเชื่อนี้ดำรงชีวิตในด้านจารีตประเพณี จนถึงปัจจุบันการอยู่ร่วมกับธรรมชาติเป็นสวัสดิการชุมชนอย่างหนึ่งที่มีมาโดยธรรมชาติสร้างความสัมพันธ์ของคนในชุมชนการดูแลป่า รักษาป่า และอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน

การก่อเกิดของกองทุน

การพัฒนาในพื้นที่ของชาวบ้าน ได้เกิดการรวมตัวกันของชาวบ้านเกิดกลุ่มองค์กรชาวบ้านที่ดำเนินการร่วมกันขึ้นเป็นกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มทรัพยากร กลุ่มคนรักป่า และได้มีการหารือร่วมกันของกลุ่มต่างๆ ในระดับตำบล เพื่อจัดสวัสดิการช่วยเหลือดูแลกันในชุมชน ได้ยึดเป้าหมายสำคัญ คือ การจัดสวัสดิการชุมชนแบบครบวงจรชีวิต โดยการมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิกในชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐเอื้อประโยชน์ให้กับสมาชิกในชุมชนทุกระดับ ลดช่องว่างการให้บริการและสวัสดิการคนทำงานภาครัฐและประชาชนฐานล่าง ตำบลแม่กิได้จัดตั้งกลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้นมา โดยมี 2 หมู่บ้านทำนำร่องก่อนแล้วจึงค่อยๆ ขยายไปทั้งตำบล

การบริหารจัดการกองทุน

การดำเนินการกองทุนสวัสดิการชุมชน สามารถจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน นำไปสู่การจัดสวัสดิการภาคประชาชนได้ตามความต้องการของสมาชิกโดยการให้สิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการกับสมาชิกทุกคน ทุกอายุ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม มีระบบการบริหารจัดการ โดยที่สมาชิกเสียค่าบำรุง 150 บาท ต่อ ปี แล้วเอามาจัดสวัสดิการร่วมกัน โดยแบ่งกองทุนเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก นำมาจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกตั้งแต่เกิดจนตาย อีกส่วนหนึ่งนำไปจัดตั้งเป็นกองทุนหมุนเวียนเพื่อให้เกิดดอกผลเพื่อที่จะนำกำไรมาจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก มีคณะทำงาน 7 คน บริหารจัดการกองทุนโดยใช้หลักสันติวิธี ความเมตตาและจริยธรรม เป็นกลุ่มที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อสวัสดิการสงเคราะห์ผู้ได้รับความเดือดร้อน

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

สวัสดิการที่จัดไว้มีทั้งหมด 8 ประเภท คือ กรณีเสียชีวิต ค่ารักษาพยาบาลทุนการศึกษา สวัสดิการผู้สูงอายุ สวัสดิการผู้พิการ ทูพพลภาพ ผู้ติดเชื้อและผู้ด้อยโอกาส ทุนการศึกษา สวัสดิการคนทำงาน และสวัสดิการเงินกู้ ในช่วงที่ผ่านมาสมาชิกที่เสียชีวิต ได้รับสวัสดิการแล้ว 4 ราย นอกจากนี้ยังมีวิทยากรสวัสดิการชุมชนเกิดขึ้นอีก 5 ราย

ฐานทรัพยากรธรรมชาติ รูปแบบองค์กรวิสาหกิจ

- ก่อตั้ง 30 กันยายน 2547
- สมาชิกเริ่มแรก 30 ราย
- ปัจจุบัน 264 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 4,880 บาท
- ปัจจุบัน 65,880 บาท

จากการที่สมาชิกของกองทุนมาจากกลุ่ม เครือข่ายต่างๆ ที่อยู่ทั้งใน และนอกตำบล ได้แก่ เครือข่ายแผนแม่บทชุมชน เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก เครือข่ายการจัดการทรัพยากร เครือข่ายเด็กและเยาวชน กลุ่มเพื่อนเตือนเพื่อน เครือข่ายกระเหรียงเพื่อวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม สื่อภาคประชาชนสิทธิมนุษยชน กลุ่มน้ำยวม ร้านค้าชุมชน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มพ่อบ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเกษตรปลอดสารพิษ กลุ่มสหกรณ์เครดิตยูเนียนกองทุนสวัสดิการอำเภอขุนยวม และกลุ่มสมาคมสหพันธ์เกษตรกรเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย ทั้งหมดทำให้สามารถเชื่อมโยงกิจกรรมงานพัฒนา ประเด็นต่างๆ ขยายผลได้ต่อไป

การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีท้องถิ่น

กองทุนสวัสดิการชุมชนสามารถประสานความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่گی สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน ศูนย์ต่อสู้ความยากจนภาคประชาชน (ศตจ.ปชช.) ศูนย์ประสานงานหลักสุขภาพประชาชน และหน่วยงานภาคีท้องถิ่น โดยการเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดการสนับสนุน และความร่วมมือจากองค์กรต่างๆ เป็นอย่างดี แต่ในส่วนของความคิดของชาวบ้านในพื้นที่ยังคงคุ้นเคยกับการได้รับสวัสดิการจากภาครัฐ ทำให้ได้รับความเคยชินต่อการรับสวัสดิการ ทำให้ต้องปลูกฝังความคิดให้ชาวบ้านช่วยเหลือตนเอง และรู้จักการอดออม ภาครัฐควรช่วยหนุนเสริมงบประมาณ ทั้งนี้ การผลักดันให้เกิดการสร้างเชื่อมั่น จากรูปธรรมจริงโดยชุมชนเป็นหลัก ในการทำงานกองทุนจึงมุ่งเน้นที่ผู้นำชุมชนจะต้องมีความตั้งใจจริง และการสร้างความเข้าใจเริ่มจากญาติพี่น้องขยายสู่เพื่อนบ้านและมีการพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

ผู้ประสานงาน

นายอำพล เมฆมากฤทธิ์

โทร. 053-691460

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่گی อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

โทรศัพท์/โทรสาร 053-691460

กองทุนสวัสดิการชุมชน เทศบาลตำบลดงเจน อำเภอกุขกาฬยาว จังหวัดพะเยา

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลดงเจน เป็นเทศบาลหนึ่งที่อยู่ในเขตกิ่งอำเภอกุขกาฬยาว จังหวัดพะเยา หมู่ที่ 13 ตำบลดงเจน ประกอบด้วย 16 หมู่บ้าน มี 4 หมู่บ้าน ที่อยู่ในเขตปกครองของตำบลเมือง และ 12 หมู่บ้าน อยู่ในเขตปกครองตำบลดงเจน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 9,500 คน หรือ 4,200 ครัวเรือน

การก่อเกิดของกองทุน

กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลดงเจน ก่อตั้งเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2550 โดยการริเริ่มของคณะทำงานคนอีกเมืองพะเยา ได้มีการเรียนรู้เรื่องสวัสดิการชุมชนจากจังหวัดอื่นๆ ในภาคเหนือ ได้นำสิ่งที่ได้เรียนรู้หลักคิดมาหารือร่วมกันกับผู้บริหารในเทศบาลจากนั้นจึงได้มีการจัดประชุมและจัดเวทีประชาคมกับผู้นำในชุมชน 16 หมู่บ้าน 150 คน เพื่อสร้างความเข้าใจและได้มีมติให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลดงเจนขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการดูแลช่วยเหลือเกื้อกูล สร้างขวัญกำลังใจหลักประกันของมวลชนที่อุทิศตนทำงานเพื่อส่วนรวมและเชื่อมโยงพลังประชาชน ในการพัฒนาสวัสดิการจากรูานรากส่งเสริมสนับสนุนการจัดและพัฒนาระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนภาคประชาชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการโดยประชาชนชุมชนมีบทบาทสำคัญเพื่อเชื่อมโยงกับระบบหน่วยงานเพื่อพัฒนาและวางแผนกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ในการสร้างร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน/ชุมชนในการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน และเพื่อรณรงค์เผยแพร่การสร้างสำนึกประชาชนให้ตระหนักรู้ในการพึ่งตนเองผ่านกระบวนการจัดสวัสดิการชุมชน

ฐานสวัสดิการชุมชน รูปแบบอมวันละบาท

- ก่อตั้ง 9 มีนาคม 2550
- สมาชิก 1,991 ราย
- เงินทุน 398,200 บาท

การบริหารจัดการกองทุน

คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการฯ จำนวน 17 คน มีองค์ประกอบได้แก่ ประธาน 1 คน รองประธาน 2 คน เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ 2 คน เภรัญญิกและผู้ช่วยเธรัญญิก 2 คน ฝ่ายบัญชีและผู้ช่วยฝ่ายบัญชี 2 คน ฝ่ายทะเบียนและผู้ช่วยฝ่ายทะเบียน 2 คน ประชาสัมพันธ์ 2 คน ฝ่ายปฏิคม 4 คน คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบ 2 คน

กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลดงเจนมีสมาชิกทั้งหมด 1,991 คน มีเงินทุน 398,200 บาท ได้รับเงินสมทบจากเทศบาลตำบลดงเจน 320,000 บาท และจาก พอช. อีก 40,000 บาท นอกจากนี้ยังอยู่ระหว่างการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) 3,750 บาทต่อคนต่อปี

ประเภทสวัสดิการที่จัดให้กับสมาชิก มีดังนี้

- เมื่อสมาชิกคลอดบุตรจะได้เงินรับขวัญ ไม่กำหนดครั้ง การเปิดบัญชีเงินฝากของบุตรไว้กับกองทุนสวัสดิการฯ และคุณแม่คลอดบุตรจะได้รับเงินคินละ 100 บาท ไม่เกิน 5 คิน/ปี มีสมาชิกได้รับแล้ว 1 ราย เป็นเงิน 500 บาท
- การเจ็บป่วย สมาชิกที่ป่วยนอนโรงพยาบาลจะได้รับคินละ 100 บาท ไม่เกิน 5 คน (500 บาท) ต่อปีต่อคนสมาชิกได้รับแล้ว 30 รายเป็นเงิน 16,400 บาท
- การเสียชีวิต (ตาย) เมื่อเป็นสมาชิกครบ 3 เดือน - 1 ปี เสียชีวิตลงจะได้รับเงิน 5,000 บาท ครบ 2 ปี จะได้รับเงิน 10,000 บาท ครบ 3 ปี จะได้รับเงิน 15,000 บาท และครบ 4 ปีขึ้นไป จะได้รับเงิน 20,000 บาท สมาชิกได้รับแล้ว 12 ราย เป็นเงิน 60,000 บาท

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

เกิดการเชื่อมโยงและประสานงานกับภาคีในท้องถิ่น เพื่อหนุนเสริมการดำเนินงาน ได้แก่ เทศบาลตำบลงเจอน กลุ่มฮักเมืองพะเยา สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จุดเด่นของกองทุน คือ เป็นกองทุนที่ชุมชนท้องถิ่นเป็นหลักในการริเริ่มดำเนินการและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กร มีความร่วมมือและทำงานเพื่อส่วนรวมเกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนด้วยความสมัครใจและเข้าใจหลักการของระบบสวัสดิการ แต่คณะทำงานและแกนนำยังไม่เข้าใจทักษะการบริหารจัดการซึ่งต้องดำเนินการพัฒนาเพิ่มเติม การสร้างความตระหนักและความเข้าใจต่อการจัดสวัสดิการชุมชนเป็นเรื่องที่ยากต่อการขยายพื้นที่ใหม่ๆ ทิศทางข้างหน้าในการพัฒนากองทุน ด้วยการขยายสมาชิกให้เต็มพื้นที่ระดับตำบลพัฒนาศักยภาพคนทำงานและแกนนำชุมชนในด้านวิชาการและประสบการณ์ที่มีประโยชน์ต่อการทำงานต่อไป

ผู้ประสานงาน

นางเพ็ญศรี ชูเชาวน์

190 ม.2 ต.แม่อิง อ.ภูพานยาว จ.พะเยา

โทร. 083-318-1039

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลเสด็จ ตั้งอยู่ อ.เมืองจ.ลำปาง แบ่งการปกครองออกเป็น 17 หมู่บ้าน มีจำนวน 3,976 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 11,407 โดยเฉลี่ยมีความหนาแน่น 121.63 คน/ตร.กม. ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรและรับจ้างทั่วไป ซึ่งสภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไป ครอบครัวที่มีรายได้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ 20,000 บาท ต่อครอบครัวต่อปี

จากสภาพดังกล่าว จึงได้มีการตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ชื่อย่อว่า “ศพค.” เป็นศูนย์กลางในการรวมตัวของสมาชิกในชุมชน มีเป้าหมายเพื่อสร้างความรักความสามัคคี ร่วมกันภายในบ้านนำมาซึ่งความอบอุ่นและสันติสุขในครอบครัว ภายใต้วิสัยทัศน์ “ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็งเป็นแหล่งรวมใจใสใจสุภาพ และพันธกิจ “เป็นศูนย์รวมใจสร้างสายใยครอบครัว” และเป็นที่มาของการเชื่อมโยงสู่การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านเสด็จ

การก่อเกิดของกองทุน

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านเสด็จ เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2549 ภายใต้หลักการทำงานที่เป็นสาธารณกุศลไม่แสวงหาผลกำไร และมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสถาบันครอบครัวในลักษณะบูรณาการจากทุกภาคส่วนในสังคม มีการบริหารจัดการโดยชุมชนเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้เรียนรู้และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถาบันครอบครัว นำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน โดยมีสมาชิกเริ่มแรกที่รวมตัวกันเป็นเครือข่ายทั้งหมด 3,976 ครัวเรือนๆ ละ 1 คน มีหมู่บ้านเข้าร่วม 17 หมู่บ้าน และมีทุนในการดำเนินงาน จำนวน 205,317 บาท แบ่งเป็นทุนสมทบจากสมาชิกที่ร่วมกันจัดผ้าป่าครอบครัว 15,317 คน เงินสมทบจากองค์การบริหารส่วนตำบล 170,000 บาท เงินสมทบจาก พมจ. ลำปาง 20,000 บาท โดยกลุ่มเป้าหมายหลักที่ให้การช่วยเหลือ ได้แก่ เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ป่วย/ผู้ติดเชื้อ HIV บุรุษและสตรี

ฐานเครือข่ายครอบครัว รูปแบบบูรณาการกองทุน

- ก่อตั้ง 25 พฤษภาคม 2549
- สมาชิก 3,976 ราย
- เงินทุน 205,317 บาท

การบริหารจัดการกองทุน

คณะกรรมการกองทุนประกอบด้วย 17 คน ที่มาจากตัวแทนหมู่บ้านต่างๆ มีองค์ประกอบ ได้แก่ ประธาน 1 คน รองประธาน 2 คน เลขานุการ 1 คน เภรณญิกและผู้ช่วย 2 คน ประชาสัมพันธ์และผู้ช่วย 2 คน ปฎิคมและผู้ช่วย 2 คน นายทะเบียนและผู้ช่วย 2 คน กรรมการ 5 คน คณะกรรมการที่ปรึกษา จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นตัวแทนจากหน่วยงานในท้องถิ่น

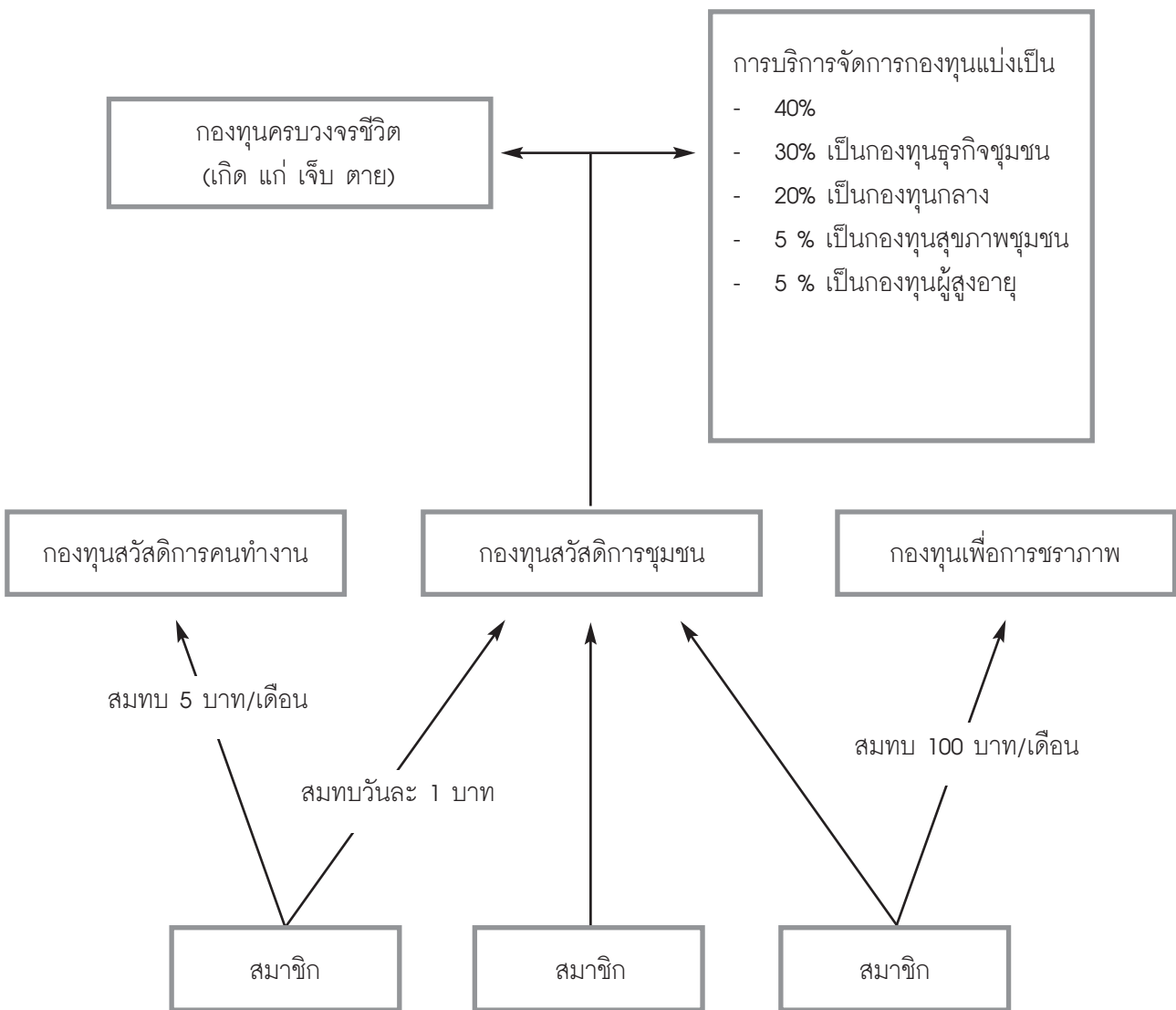
รูปแบบการจัดสวัสดิการ เพื่อสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน เกิด-แก่-เจ็บ-ตาย ส่งเสริมกิจกรรมด้านสังคม ได้แก่ โครงการเสริมสร้างครอบครัวอบอุ่น โครงการกีฬาครอบครัวสัมพันธ์ โครงการครอบครัวคุณธรรมสังคมเข้มแข็งเทิดไถ่องค์ราชันย์(พาลูกจูงหลานเข้าวัด) โครงการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ โครงการส่งเสริมอาชีพ โครงการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม

วิธีการดำเนินงาน คือ การใช้กลไกกระบวนการประชาสังคมเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงาน การสร้างและ

พัฒนาเครือข่ายระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน การประสานเครือข่ายครอบครัว หน่วยงานภาครัฐและเอกชน และการติดตามผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดที่กำหนดในแผนงานและโครงการ

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

เกิดผู้นำที่เข้มแข็งและขึ้นรูปเป็นคณะกรรมการบริหารที่เป็นระบบ มีการบริหารจัดการที่มีความเป็นอิสระในการทำงาน ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการเชื่อมโยงของเนื้อหาจากฐานครอบครัวไปสู่งานด้านอื่นๆ ทั้งระดับหมู่บ้านและตำบล มีดำเนินงานตามแผนการรณรงค์จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน วันละ 1 บาท โดยมีแนวทาง คือ

ผู้ประสานงาน นางกรรณิการ์ เกสร
โทร. 081-024-3739

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลตากตก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

การจัดตั้งกลุ่มกองทุนสวัสดิการ มาจากการดำเนินการของกลุ่มออมทรัพย์ ขึ้นมาในชุมชนและได้เข้าเป็นสมาชิก เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เมืองตาก ซึ่งตรงนี้ได้มีการเริ่มต้นจัดสวัสดิการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ขึ้นมาเพื่อผู้นำชุมชนที่เสียสละ มาตลอดและความมั่นคงของสมาชิกในกลุ่ม และได้นำดอกผลของเงินของกลุ่มออมทรัพย์เข้ามาสมทบ และจัดสวัสดิการ ต่าง เช่น ทุนการศึกษา ดูแลคนชรา สมทบในงานประเพณีต่างๆ ในหมู่บ้าน ช่วยเหลือชุมชนสร้างขวัญกำลังใจคนทำงาน เน้นการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก

กองทุนสวัสดิการเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ตำบลตากตก เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2545 ส่งเสริมให้ สมาชิกได้รู้จักการออมทรัพย์ เพื่อสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิต และร่วมกันดูแลรับผิดชอบ นำเงินปันผลจากกำไรของ กลุ่มต่างๆ สามารถนำไปช่วยพัฒนาและสมทบร่วมกัน เพื่อจัดกิจกรรมในชุมชน การทำแผนชุมชนไว้รองรับการพัฒนา ระบบ สวัสดิการและตอบสนองความต้องการของชุมชน พร้อมทั้งผลักดันการสร้างเชื่อมั่นจากพื้นที่ และการคิดหาหนทาง ให้กองทุนงอกเงย เพื่อสามารถนำมาจัดสวัสดิการช่วยเหลือดูแลคนในชุมชนได้มากขึ้น สร้างความสัมพันธ์ในชุมชน

เป้าหมายของกองทุนสวัสดิการชุมชน คือ การเป็นกองทุนในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้เกิดการเอื้ออาทร ดูแล และรับผิดชอบสามารถรักษาสุขภาพ ขวัญกำลังใจให้กับชุมชนตลอดจนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณี และเป็นกองทุนสาธารณประโยชน์อย่างแท้จริง

การบริหารจัดการกองทุน

กองทุนสวัสดิการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ตำบลตากตก ส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออม ทรัพย์ เพื่อสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิต ร่วมรับผิดชอบ ในการเฉลี่ยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น เป็นการช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน อีกทั้งเป็นการแบ่งเบาภาระให้กับครอบครัวของสมาชิก โดยการขยายแนวคิดนี้ ทำให้มีสมาชิกเริ่มก่อตั้งจำนวน 80 ราย ปัจจุบัน 140 ราย มีเงินทุนจากการออมของสมาชิก จำนวน 153,600 บาท มีคณะกรรมการจำนวน 13 คน สิทธิ ประโยชน์ที่สมาชิกได้รับ คือ รับขวัญสมาชิกแรกเกิดครั้งละ 500 บาท ค่ารักษาพยาบาลตามโครงการ 30 บาท ปีละ 6 ครั้ง เจ็บป่วยรักษาตัวในโรงพยาบาล จะได้รับครั้งละ 200 บาท ปีละ 2 ครั้ง แต่ในส่วนของการเสียชีวิตจะได้รับจาก กองทุนฌาปนกิจ

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

การประสานกับกองทุนต่างๆ ในตำบลตากตก เพื่อตัดกำไรมาสมทบและนำมาจัดสวัสดิการให้กับชุมชนได้มาก กว่าปัจจุบัน และจะขยายกิจกรรมสวัสดิการที่ใหญ่ขึ้น และจะต้องให้ตระหนักถึงสถานะ ศักยภาพของกองทุนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจน สงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสตามความเป็นจริงในชุมชน สร้างการบริการขั้นพื้นฐาน และ พัฒนาด้านการศึกษา ด้านอบรมอาชีพ

ผู้ประสาน

นางสายใจ บุญมาลีรัตน์

82 หมู่ 9 ตำบลตากตก อ.บ้านตาก จ.ตาก โทร. 081-2812252

สวัสดิการชุมชน จากกลุ่มออมทรัพย์มณีบรรพต อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ เกิดมาจากแนวคิดมาจากกลุ่มออมทรัพย์ เป็นการช่วยเหลือกันด้านกู้ยืมเงิน แล้วมีสิ่งอื่นๆ อีกบ้างไหมที่จะทำต่อ ที่ประชุมคณะกรรมการและสมาชิกมีข้อเสนอการทำมาปณกิจ เป็นการช่วยเหลือกันในเรื่องของการตาย ในที่ประชุมมีความคิดเห็นกันมากมาย โดยเฉพาะการตายจัดเก็บรายศพ ส่วนใหญ่ทำกันมากหลายหมู่บ้าน และหน่วยงานสหกรณ์ยังล้มเลิกกิจกรรมนี้ จึงเป็นประเด็นต้องช่วยกันพิจารณาความเป็นไปได้ ในที่ประชุมจึงมีการพูดคุยกันว่าสวัสดิการ คืออะไร ความเข้าใจในที่ประชุมคือ “สวัสดิ” ในที่ประชุมยอมรับ “สวัสดิ” หมายความว่า การทสิ่งที่ดีๆ ให้เกิดขึ้นในกลุ่ม องค์กร สมาชิก ชุมชน หมู่บ้าน ไร่หรือไม้ไร่ ในที่ประชุมบอกว่าใช่

การบริหารจัดการกองทุน

ฐานเดิมเริ่มจากกองทุนมาปณกิจเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2540 มีสมาชิกเริ่มแรก 20-30 คน เข้าร่วมสมัครเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนเมือง (กชม.) ที่กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นเครือข่ายใหญ่ที่มีสมาชิกทั่วทั้งประเทศ 2,000 กว่าคน เมื่อสมาชิกเสียชีวิต จะได้รับเงินช่วยเหลือประมาณ 20,000 บาท เยาวชนสามารถกู้เรียนโดยปลอดดอกเบี้ย กู้รักษาพยาบาลโดยไม่เสียดอกเบี้ย

การทำงานได้มีการศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน เป็นสิ่งที่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบอย่างการรวมตัว ของเครือข่ายออมทรัพย์เมือง เป็นการรวมกลุ่มออมทรัพย์ภายในจังหวัดตาก 16 กลุ่ม ในปี 2542 ได้เกิดแนวคิดปรับการจัดทำสวัสดิการแบบครบวงจร เกิด แก่ เจ็บ ตาย สมาชิกสมทบเดือนละ 30 บาท จ่ายรายปีๆ ละ 350 บาท 16 กลุ่ม

สมาชิกได้รับผลประโยชน์สวัสดิการ ได้แก่ เงินรับขวัญเด็กแรกเกิด 500 บาท ค่ารักษาพยาบาลได้ครั้งละ 30 บาท (ตามนโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค) รวมเบิกได้ 6 ครั้งต่อปี และค่าเยี่ยมไข้ครั้งละ 200 บาท 2 ครั้งต่อปี กรณีเสียชีวิต ได้รับเงินช่วยเหลือ ค่าทำศพรายหัวละ 20 บาท x จำนวนสมาชิกในเครือข่ายใหญ่ทั้งหมด (ตัวอย่าง มีสมาชิก 1,000 คน x 20 บาท / คน = 20,000 บาท)

โครงการสวัสดิการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ดำเนินการมาได้ 1 ปี สรุปรงานที่ผ่านมาได้มีการพูดคุยวิเคราะห์ตามประเด็น เกิด ผ่าน รักษาพยาบาลครั้งละ 30 บาท มีปัญหาสมาชิกที่เป็นสตรีนำใบสำคัญรับยาคุมกำเนิดมาเบิก สรุปรข้อตกลง คือ กรณีนี้เบิกไม่ได้ แต่การจ่ายสวัสดิการกรณีเสียชีวิตนั้นมีปัญหา เนื่องจาก ถ้ามีจำนวนสมาชิกมากถึงจะได้เงินสวัสดิการมาก แต่ถ้าจำนวนสมาชิกน้อยได้เงินน้อยไปด้วย สมาชิกจ่าย 30 บาท ตายแล้วได้คืน 20 บาท ส่วนต่างเหลือ 10 บาท มีปัญหาในการบริหาร เกิดเบิกค่ารักษาพยาบาล เยี่ยมไข้ข้อหาญาติไม่ได้จึงเกิดในกรณีศึกษาตัวอย่าง เพื่อปรับโครงสร้างคือ อำเภอบ้านตากก็แยกออกไปเป็นเครือข่าย และเครือข่ายมณีบรรพต ในส่วนของเครือข่ายมณีบรรพตนำปัญหามาปรับปรุงแก้ไขคือในกรณีเสียชีวิต ขอจ่ายตามขั้นบันได สมาชิกมีความเข้าใจในปัญหา เพื่อให้กิจกรรมสวัสดิการ

ฐานชุมชนเมือง รูปแบบออมวันละบาท

- ก่อตั้ง ปี 2542
- สมาชิกเริ่มแรก - รายปัจจุบัน - ราย
- เงินทุน - บาท

ดำเนินต่อไปได้ ตามเกณฑ์และข้อตกลงของเครือข่ายมณีบรรพต

ผลที่เกิดขึ้น

ที่ผ่านมาสมาชิกเสียชีวิต 2 คน จ่ายเงินให้ผู้รับผลประโยชน์จำนวน 300,000 บาท การทำงานด้านสวัสดิการให้กับชุมชนและสมาชิก คณะทำงานมีความภูมิใจที่ได้ทำในสิ่งที่ดีๆ ให้กับสังคม เป็นสังคมการที่มีมาแต่ก่อน ในการให้กันช่วยเหลือกัน พอมาปัจจุบัน มาฟื้นฟูในการให้เป็นคำว่าสวัสดิการ คือมากกว่าที่จะให้ ผู้รับก็รับแล้ว ต้องการทำตัวเองให้มีคุณค่า มีความดี ทำความดีตอบแทน ให้กลุ่มองค์กรที่ตัวเองได้รับ และเอื้อไปถึงส่วนรวม กองทุนสวัสดิการจัดอบรมให้ความรู้ด้านยาเสพติดและช่วยป้องกันค้นหาผู้เสพ ผู้ค้า เราได้มีผู้เสพช่วยกันบำบัดและนำกลับมาทำงานให้กับสังคมในองค์กรชุมชน มีอาชีพ มีรายได้ เริ่มจากศูนย์ได้มาหนึ่ง มีคุณค่ามากที่ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

กองทุนสวัสดิการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ได้ขยายผลสู่ระดับตำบลของจังหวัดตาก ตามแผนเป้าหมายการขับเคลื่อนงานด้านสวัสดิการชุมชน โดยมีคณะทำงานระดับตำบลและจังหวัด ช่วยกันดูแลตามมติข้อตกลง โดยมีเงื่อนไขและเกณฑ์ขอเสนอในที่ประชุมตามโครงสร้างคณะทำงาน ประกอบด้วย ประธานร่วม นายธงชัย คำพาลักษณ์ ที่ปรึกษา กองเลขานุการโครงการ พัฒนาโครงการ เทรนด์ภูมิภาค กองเลขานุการ ประชาสัมพันธ์ ฝ่ายติดตามดูแล มีคณะกรรมการจำนวน 20 ท่าน แผนเป้าหมาย 63 ตำบล

ผู้ประสานงาน

นายธงชัย คำพาลักษณ์

289/2 ถนนมหาดไทยบำรุง ตำบลระแหง อำเภอเมืองตาก

จังหวัดตาก 63000 โทร.055-541942

กองทุนสุขภาพ และสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น ตำบลเหมืองหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

เนื่องจาก องค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองหม้อ ได้รับนโยบายของรัฐบาลให้แก้ไขปัญหาความยากจนให้กับประชาชน คือ เรื่องหนี้สิน, ที่อยู่อาศัย, ที่ดินทำกิน ซึ่งนายสมาน ผูกพันธ์ุ นายก อบต. เหมืองหม้อ ได้เห็นความสำคัญ ของเรื่องที่อยู่อาศัย จึงร่วมมือกับผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่, นายอำเภอเมืองแพร่, พมจ.แพร่ และพอช. ได้นำข้อมูล ประชาชนตำบลเหมืองหม้อที่ได้ลงทะเบียนแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย (ส.ย.7) ไว้ที่อำเภอเมืองแพร่ โดยนัดประชุม สมาชิกลงทะเบียนมาประชุมร่วมกันเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือ ด้านที่อยู่อาศัยให้กับผู้เดือดร้อนในตำบลเหมืองหม้อ

การประชุมครั้งแรกจัดขึ้นที่ศาลาการเปรียญวัดเหมืองหม้อ เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2548 โดยมีผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมประชุมจำนวน 109 คน ในที่ ประชุมมีมติให้แต่ละหมู่บ้านส่งตัวแทนขึ้นมา หมู่บ้านละ 1 คน เพื่อสำรวจ ข้อมูลต่างๆ ในชุมชนและสอบถามความสมัครใจของผู้เดือนร้อยเรื่องที่อยู่ อาศัยเพื่อจะเข้าร่วมโครงการ “บ้านมั่นคง” จึงได้ข้อมูลผู้เข้าร่วมโครงการ ทั้งหมด 67 ราย จำนวน 12 หมู่บ้าน และรวมตัวกันร่วมกันคิดที่จะแก้ไข ปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยกันอย่างไรจึงได้มีมติร่วมกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อ พัฒนาด้านที่อยู่อาศัยดำเนินการ โดยสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มคนละ 50 บาท และออมทรัพย์เดือนละ 200 บาท เป็นการออมเพื่อที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการบ้านมั่นคงของสถาบันพัฒนาองค์กร ชุมชน (องค์การมหาชน) ส่วนใหญ่สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการฯ จะมาจาก ผู้ที่อาศัยบ้านเช่า และครอบครัวขยาย ต่อมา สมาชิกได้ถอนตัวออกจากโครงการฯ เพราะโครงการได้ดำเนินการตามขั้นตอนและล่าช้าจึงเหลือสมาชิกจำนวน 44 ราย

ฐานชุมชนเมือง รูปแบบออมวันละบาท

- ก่อตั้ง 29 ธันวาคม 2549
- สมาชิก 176 ราย
- เงินทุน 102,178 บาท

การบริหารจัดการกองทุน

กองทุนสุขภาพและสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นตำบลเหมืองหม้อ เกิดขึ้นมาจากการออมทรัพย์ของสมาชิกโครงการ บ้านมั่นคงที่มีการออมทรัพย์อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้กลุ่มต่างๆ ในตำบล ได้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดสวัสดิการให้กับ สมาชิก จึงได้เข้าร่วมกับโครงการบ้านมั่นคง จัดสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นขึ้น เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2549 เพื่อที่จะให้สมาชิก ที่เข้าร่วมโครงการได้มีสวัสดิการประกันสุขภาพในด้านต่างๆ ซึ่งทางกลุ่มต่างๆ ในตำบลเหมืองหม้อ ที่เสนอตัวขอเข้าร่วม โครงการมีดังนี้ คือ กลุ่มผักปลอดสารพิษ กลุ่มหมูหลุม กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส

สมาชิกทุกคนจะต้องมีการออมเงินสวัสดิการร่วมกันทุกเดือนๆ ละ 30 บาท โดยกำหนดให้มีการออมเงินในทุกวันที่ 5 ของเดือน กองทุนสุขภาพและสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นตำบลเหมืองหม้อมีเงินกองทุนที่มาจากจากการออมของสมาชิกเป็น จำนวนเงิน 15,453 บาท และได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองหม้อเป็นเงิน 86,725 บาท

เป้าหมายในการจัดตั้งกองทุนสุขภาพและสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นตำบลเหมืองหม้อ เพื่อส่งเสริมการออมสัจจะวัน ละบาทช่วยเหลือกันตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิต สร้างขวัญและกำลังใจ ให้แก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ คนในชุมชน มีความรัก ความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทุกคน, ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลนาบัว อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

กลุ่มส่งเสริมพัฒนาอาชีพบ้านนา หมู่ที่ 6 ได้ก่อตั้งขึ้นและมีสมาชิก 94 คน เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2544 ได้ดำเนินการเกี่ยวกับองค์การการเงิน มีการปล่อยกู้ในหมู่บ้านสมาชิกด้วยกัน ต่อมาเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2545 ทางกลุ่มได้คิดเรื่องการทำสวัสดิการภายในกลุ่มฯ ขึ้น ในการทำสวัสดิการในครั้งนี้ ได้จัดสวัสดิการอย่างเดียว คือ การช่วยเหลือแก่สมาชิกที่เสียชีวิตเท่านั้น โดยสมาชิกเริ่มแรก 25 คน เก็บเงินสวัสดิการคนละ 50 บาท โดยสมาชิกรายใดเสียชีวิตทางกลุ่มจะจ่ายช่วยเหลือค่าทำศพ โดยใช้ฐานคิดจำนวนสมาชิกคูณด้วย 50 บาท ต่อมาทางกลุ่มได้เข้าร่วมกับกองทุนสวัสดิการชุมชนภาคเหนือตอนล่าง มีสมาชิกเข้าร่วมเพิ่มขึ้นอีก 20 คน รวม 45 คน โดยส่งเงินเข้าสมทบกองทุนคนละ 50 บาท และได้รับสมาชิกเพิ่มอีก 63 คน รวมเป็น 108 คน ทางกลุ่มฯ ได้เก็บเงินออมคนละ 350 บาท ต่อ ปี และได้ปรับการจัดสวัสดิการให้สมาชิกที่เสียชีวิตรายละ 10,000 บาท และได้เงินสมทบจากส่วนต่างของดอกเบี้ยเงินกู้ของกลุ่มมาร่วมจัด ทั้งนี้ได้มีการแยกการจัดสวัสดิการจากภาคเหนือตอนล่าง มารวมในระดับจังหวัด โดยกระจายทำในพื้นที่ตำบล

การบริหารจัดการกองทุน

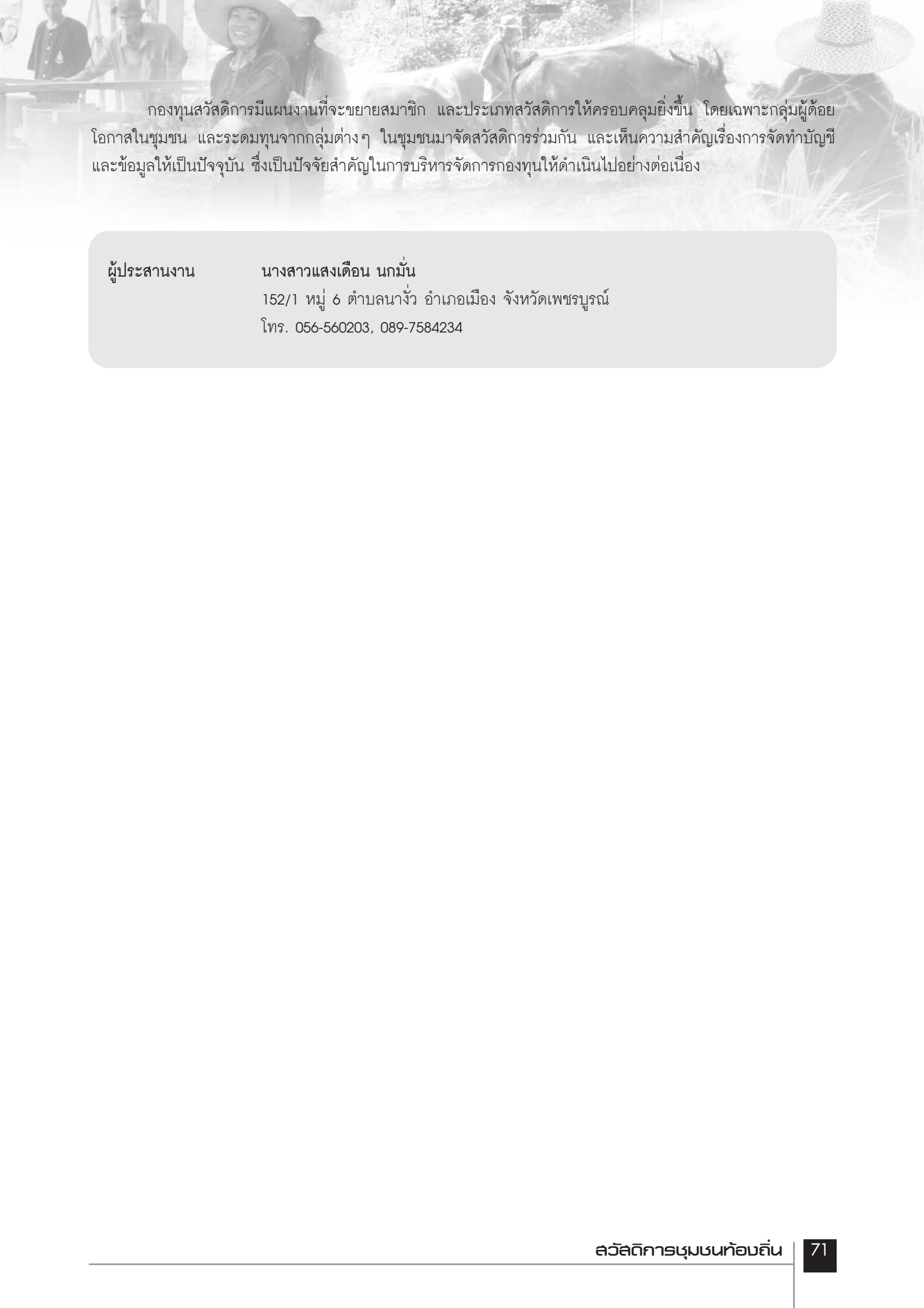
กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาบัว ได้เริ่มก่อตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2548 โดยมีการรวมตัวกันของสมาชิกที่เป็นสมาชิกในเครือข่ายออมทรัพย์ตำบลนาบัว และสมาชิกกองทุนฟื้นฟูเกษตรกรตำบลนาบัว ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ การสร้างสวัสดิการเบื้องต้นให้กับสมาชิก เป็นแหล่งทุนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน และที่สำคัญที่สุดคือให้สมาชิกได้ช่วยเหลือเอื้ออาทรกันและกัน ได้มีการดำเนินการจัดตั้งชุดคณะกรรมการ จำนวน 13 คน สร้างเกณฑ์ กติกา และระเบียบของกองทุนฯ โดยเป้าหมายสำคัญของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนาบัว เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง เป็นกองทุนรวมทุกกลุ่มและองค์กรในเขตตำบลนาบัว และช่วยเหลือเบื้องต้นแก่สมาชิกที่มีความเดือดร้อน ในปีแรกสมาชิกเข้าร่วม 705 คน มีการสมทบเงินทุนรายปี ปีละ 360 บาท แต่ในช่วงปีที่ 2 นี้ สมาชิกยังไม่ได้มาต่ออายุขึ้นปีที่ 2 กันมากนัก จึงมีสมาชิกในปีที่ 2 อยู่ที่ 200 กว่าคน

ฐานองค์การการเป็นชุมชน รูปแบบออมวันละบาท

- ก่อตั้ง 10 สิงหาคม 2548
- สมาชิก 705 ราย
- เงินทุน 130,000 บาท

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ในช่วงที่ผ่านมา กองทุนสวัสดิการชุมชนได้จัดสวัสดิการ 4 เรื่อง ได้แก่ กรณีคลอดบุตร รับขวัญเด็กแรกเกิด มีสมาชิกได้รับสวัสดิการแล้ว 2 ราย กรณีเจ็บป่วย นอนโรงพยาบาล ได้ค่าเยี่ยมไข้ มีสมาชิกได้รับสวัสดิการแล้ว 14 ราย กรณีเสียชีวิต ได้รับเงินช่วยเหลือ มีสมาชิกได้รับสวัสดิการแล้ว 2 ราย และการให้กู้ยืมเงินในระยะสั้น กรณีที่สมาชิกมีความจำเป็นเดือดร้อนเร่งด่วน เช่น การหมุนเงินใช้หนี้ ธกส. มีสมาชิกกู้ยืมเงินจากกองทุนไปแล้ว 40 ราย

กองทุนสวัสดิการมีแผนงานที่จะขยายสมาชิก และประเภทสวัสดิการให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในชุมชน และระดมทุนจากกลุ่มต่างๆ ในชุมชนมาจัดสวัสดิการร่วมกัน และเห็นความสำคัญเรื่องการจัดทำบัญชีและข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการกองทุนให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

ผู้ประสานงาน

นางสาวแสงเดือน นกมัน

152/1 หมู่ 6 ตำบลนางิ้ว อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

โทร. 056-560203, 089-7584234

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลผายหลวง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

กลุ่มออมทรัพย์บ้านทองลับแล ก่อตั้งวันที่ 1 มิ.ย. 2531 โดยมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 70 คน เงินสัจจะสะสมเริ่มแรก 350 บาท โดยได้รับการสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอลับแล แต่ก็ดำเนินการแบบล้มลุกคลุกคลานมาตลอด จนปี 2540 ได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการชุดใหม่ขึ้นมา 1 ชุดใหญ่ แบ่งเป็นทีมย่อย 5 ทีมๆ ละ 3 คน ได้แก่ ทีมดำเนินการ ทีมฝ่ายเงินกู้ ทีมฝ่ายตรวจสอบ ทีมฝ่ายติดตาม ทีมฝ่ายประชาสัมพันธ์ แบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน จนทำให้กลุ่มออมทรัพย์เจริญเติบโตขึ้นจนสามารถขยายเป็นเครือข่ายออมทรัพย์ระดับตำบล เมื่อถึงสิ้นปีได้มีการจัดสรรผลกำไรให้กับสมาชิก ทั้งในรูปแบบเงินปันผล 70% หักเข้ากองทุนกลุ่ม 10% เพื่อเป็นทุนการศึกษาทุกปีๆ ละ 8 ทุนๆ ละ 500 บาท โบนัสของกรรมการ 10% เฉลี่ยคืนผู้กู้ 5% ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดพวกอุปกรณ์ เอกสารอีก 5%

ต่อมาได้ก่อตั้งฉาปนกิจกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นโดยการเก็บจากสมาชิกเป็นรายศพๆ ละ 20 บาท เริ่มแรกจ่ายศพละ 3,000 บาท ปัจจุบันจะจ่ายให้กับญาติของสมาชิกรายละ 6,000 บาท จากการจัดตั้งฉาปนกิจกลุ่มทำให้สมาชิกมองเห็นความสำคัญของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงมองเห็นว่าควรมีการดูแลกันตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย จึงได้ประสานกับทางเครือข่ายออมทรัพย์ชุมชนเมืองและพระอาจารย์โสภาส ที่วัดกลาง ได้มาช่วยจัดเวทีแลกเปลี่ยนในเรื่องของการทำสวัสดิการวันละ 1 บาท เมื่อวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี วันที่ 9 มี.ค. 2548 ทางพระอาจารย์โสภาส ได้ให้แนวคิดในด้านการออม รู้จักประหยัด รู้จักอดออม แม้จะออมวันละ 1 บาท ก็สามารถช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้กับสมาชิกของกลุ่มได้

ฐานองค์กรการเป็นชุมชน รูปแบบออมวันละบาท

- ก่อตั้ง 9 เมษายน 2549
- สมาชิกเริ่มแรก 75 ราย
ปัจจุบัน 303 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 2,250 บาท
- ปัจจุบัน 59,590 บาท

วัตถุประสงค์

1. เพื่อการดูแลสุขภาพ ประหยัด อดออม
2. ส่งเสริมให้สมาชิกมีความรัก ความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
3. เพื่อแบ่งเบาภาระของญาติในด้านการเฝ้าไข้
4. เพื่อช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนเบื้องต้นของสมาชิก
5. เพื่อเป็นกองทุนรวมของเครือข่ายออมทรัพย์

การบริหารจัดการกองทุน

จากประสบการณ์ทำงานกลุ่มออมทรัพย์ ที่มีการจัดแบ่งทีมย่อยดำเนินการในด้านต่างๆ เมื่อมาทำกองทุนสวัสดิการชุมชนก็มีการจัดแบ่งทีมในชุดคณะกรรมการเช่นกัน โดยยังคงไว้ทีมละ 3 คน มี 3 ทีมย่อย ได้แก่ คณะ

กรรมการฝ่ายดำเนินการ คณะกรรมการฝ่ายดูแลตรวจสอบ และคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ โดยมี นางพิสมร วสุนันท์ เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา ในส่วนของสมาชิกออมวันละบาท เพื่อสวัสดิการ ทำความคู่กับการออมทรัพย์ทั่วไป

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

1. ได้คน ผู้นำ ภาคิ มากขึ้น
2. พื้นที่ทางสังคมมากขึ้น
3. สมาชิกมีความรัก ความเอื้ออาทรกัน มีความห่วงใยกันมากขึ้น
4. สมาชิกรู้จักประหยัดเก็บออมอย่างน้อยวันละ 2 บาท คือ ฝากออม 1 บาท และออมเพื่อสวัสดิการอีก 1 บาท
5. คนภายนอกและภายในองค์กรได้รู้ถึงกิจกรรมเครือข่ายออมทรัพย์มากขึ้น
6. เกิดขบวนการทำงานที่เชื่อมโยงกับกลุ่มอื่นๆ

จุดแข็งของกองทุนสวัสดิการ	จุดอ่อนของกองทุนสวัสดิการ
<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกเกิดความเอื้ออาทร ห่วงหา เยี่ยมเยียนกัน 2. เกิดการออมและฝากให้สมาชิกให้ครอบครัวรู้จักประหยัด 3. เกิดกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิกกับคณะกรรมการ 4. เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน 5. การประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้วยกิจกรรมของเครือข่ายฯ 6. ทางเครือข่ายได้ช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนให้กับครอบครัวของสมาชิกได้อย่างชัดเจน 7. เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นป่อเกิดแห่งการสร้างพลังในชุมชน 8. เป็นกองทุนรวมของเครือข่ายสวัสดิการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กองทุนเพิ่งเริ่มต้น จึงไม่สามารถช่วยเหลือสมาชิกได้ทุกกิจกรรม (เกิด แก่ เจ็บ ตาย) 2. สมาชิกยังไม่สมัครเป็นสมาชิกสวัสดิการ 100% 3. ทางท้องถิ่น (อปท.) ยังเห็นความสำคัญของกองทุนสวัสดิการน้อยมาก 4. การประสานกับหน่วยงานยังไม่ต่อเนื่องเพราะกรรมการต่างก็มีภารกิจมาก

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลตาลเตี้ย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลตาลเตี้ย เป็นตำบลเก่าแก่เล่าขานต่อกันมาว่าเมื่อปี 2467 ตำบลตาลเตี้ยได้แยกมาจากตำบลบ้านสวน เริ่มแรกเรียกว่าตำบลป่าศักดิ์ เนื่องจากมีต้นตาลอยู่ริมคลองตาลเตี้ย ลำต้นทอดหรือเอนลงสู่กลางแม่น้ำตาลเตี้ย งอตั้งฉากกับผิวน้ำเมื่อถึงเวลาน้ำเอ่อท่วมทำให้ระดับน้ำสูงแค่คอต้นตาลหรือท่วมถึงใบตาล จึงตั้งเป็นชื่อของตำบลตาลเตี้ยกันตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน

ตำบลตาลเตี้ย มีจำนวนประชากร 4,379 คน หรือ 1,185 หลังคาเรือน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอเมืองสุโขทัย ระยะห่างจากอำเภอประมาณ 13 - 14 กิโลเมตร โดยมีลักษณะภูมิประเทศเป็นราบลุ่มมีสภาพเป็นลำคลองเล็กๆ หลายคลอง และมักจะประสบปัญหาจากน้ำท่วมขังเกือบทุกปี ซึ่งน้ำไหลมาจาก ตำบลปากแคว อำเภอเมืองสุโขทัย, ตำบลเกาะตาเลี้ยง และตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย การตั้งบ้านเรือนกระจายไปตามแนวของถนนสายหลักที่เชื่อมติดต่อกับอำเภอศรีสำโรง มีพื้นที่ทำกินกระจายอยู่ด้านหลังของหมู่บ้าน ลักษณะดังกล่าวชาวบ้านจึงยึดอาชีพทำการเกษตรเป็นหลัก คือ ทำนา อาชีพเสริม คือ การเลี้ยงสัตว์

การบริหารจัดการกองทุน

ตำบลตาลเตี้ยมี 8 หมู่บ้านอยู่ภายใต้โครงสร้างการดำเนินงาน ซึ่งรูปแบบสวัสดิการเป็นการช่วยเหลือกันเองในชุมชนในรูปแบบของการจัดสวัสดิการครอบครัว โดยมีแนวคิดในการขยายรูปแบบการจัดสวัสดิการให้หลากหลายรูปแบบผ่านเวทีประชุมประจำเดือน และกำหนดข้อตกลงร่วมกันเพื่อสร้างเป็นระเบียบของหมู่บ้าน/ตำบล

วิธีการดำเนินงานนั้น เริ่มจาก การค้นหาผู้นำที่พร้อมจะทำงาน การสร้างขบวนการเรียนรู้ร่วมกับประชาชน การค้นหาปัญหา ความเดือดร้อน ความต้องการ การสร้างทีมทำงานให้เกิดทุกระดับ มีองค์กร หน่วยงานรัฐ ท้องถิ่นให้การสนับสนุน จัดทำแผนงาน โครงการที่สามารถปฏิบัติการได้จริง และแก้ไขปัญหาได้ และทุกคนมีส่วนร่วม ได้ประโยชน์ร่วม พอใจร่วมกัน

บทบาทคณะกรรมการสวัสดิการ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูล กำหนดทิศทางและแผนงาน ลงมือขับเคลื่อนงานโดยการเชื่อมโยงและประสานงานทุกระดับ ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน พิจารณาตัวชี้วัด การพิจารณากลับกรองโครงการ รวมทั้งรายงานผลต่อจังหวัดและส่วนกลางให้รับทราบสถานการณ์ของกองทุนสวัสดิการชุมชน

เมื่อเดือนสิงหาคม 2550 ได้สรุประเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนว่าด้วยการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก มีดังนี้

ในปีที่ 1 เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2550 - วันที่ 30 กันยายน 2551 ได้จัดสวัสดิการ 3 เรื่องก่อน ได้แก่ การรับขวัญคลอดบุตร 1,000 บาทต่อครอบครัว ค่าน้ำมันรถไปหาหมอ 100 บาทต่อครั้งต่อครอบครัว แต่ไม่เกิน 500 บาทต่อครอบครัว การบริจาคน้ำดื่มช่วยงานบวช งานแต่ง งานศพ และงานอื่นๆ ครอบครัวละ 10 โหล ส่วนในปีที่ 2 จะเพิ่มประเภทสวัสดิการขึ้นมา ให้สมาชิก และชุมชนได้รับประโยชน์มากขึ้น ได้แก่ เงินช่วยเหลืองานบุญ งานแต่ง งาน

ฐานองค์กรการเป็นชุมชน รูปแบบอมวันละบาท

- ก่อตั้ง สิงหาคม 2550
- สมาชิกเริ่มแรก - ราย
- ปัจจุบัน - ราย
- เงินทุนเริ่มแรก - บาท
- ปัจจุบัน - บาท

ขึ้นบ้านใหม่ และงานศพ ครอบครัวยัง 1,000 บาทต่อปี ให้ทุนการศึกษา ครอบครัวยัง 500 บาทต่อปี

โดยในเบื้องต้นกองทุนสวัสดิการตำบลตาลเตี้ย สามารถช่วยเหลือได้ครอบคลุม 204 ครัวเรือน ทั้ง 8 ตำบล เฉลี่ยครอบครัวละ 4 คน รวมประมาณ 832 คน จากนั้นได้ขยายสมาชิกเพิ่มโดยเปิดรับสมัครและชักชวนคนทั้งภายใน และภายนอกชุมชนเข้าร่วมจัดสวัสดิการระบบครอบครัวเพื่อดูแลกันเอง

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

- ในระดับพื้นที่ กองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นตำบลตาลเตี้ยมีการจัดการตามข้อตกลงจนสร้างความพึงพอใจให้กับชาวบ้าน และนำไปสู่การขยายสมาชิกเพิ่มมากขึ้น
- ในระดับการบริหารจัดการ คณะกรรมการเกิดการเรียนรู้งานและจัดระบบบริหาร เช่น กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ การช่วยเหลือที่เป็นระบบมากขึ้น
- ในระดับสาธารณะ คนในชุมชนและนอกชุมชน รู้จักและมีการเข้ามาศึกษาดูงาน

การเชื่อมโยงขบวนการสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น

กองทุนสวัสดิการมาจากฐานกลุ่มออมทรัพย์เดิมโดยการรวมตัวกันของคนในชุมชน ผ่านการพูดคุย การประชุม กระทั่งได้ร่วมกันจัดตั้งสวัสดิการครอบครัว ซึ่งมาจากรฐานการเชื่อมโยงงานส่งเสริมอาชีพในหมู่บ้าน และเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาเรื่องอื่นๆ เช่น การฟื้นฟูพื้นที่ภัยพิบัติ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ งานประเพณีและวัฒนธรรม เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้มีกระบวนการเชื่อมร้อยกับหน่วยงานท้องถิ่นและจังหวัดโดย

- ประชุมกลุ่มกองทุนต่างๆ ให้รับทราบแนวทางและวางเป้าหมายร่วมกัน
- มีการรายงานผลการดำเนินงานให้หน่วยงานในท้องถิ่นรับทราบเป็นระยะๆ
- เสนอโครงการให้ท้องถิ่นพิจารณาเพื่อขอรับการสนับสนุน ทั้งด้านวิชาการ และงบประมาณ
- ท้องถิ่นให้การสนับสนุนกองทุนและเครื่องมือต่างๆ ในการทำงาน

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

- ร่วมกระบวนการเครือข่ายสวัสดิการชุมชนในระดับจังหวัด ขยายผลรูปแบบการจัดสวัสดิการแบบครอบครัว
- ผลักดันแผนงานสู่แนวทางการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม
- ประชาสัมพันธ์ ในระดับตำบลสร้างความเข้าใจ
- จัดรูปแบบการช่วยเหลือเพิ่มขึ้นเพื่อครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย
- เชื่อมร้อยสู่ระดับจังหวัด โดย
 - จัดเวทีสร้างความเข้าใจระดับอำเภอ
 - จัดทำข้อมูลกองทุนระดับตำบล
 - คัดเลือกตัวแทนกองทุนตำบลเพื่อเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการระดับจังหวัด
 - จัดเวทีระดับจังหวัดเพื่อแลกเปลี่ยนและกำหนดทิศทางการเคลื่อน
 - สร้างเครือข่ายระดับจังหวัด เชื่อมโยงและประสานงานที่ต่อเนื่อง

ผู้ประสานงาน

นายองอาจ เพ็งเยี่ยม

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลตาลเตี้ย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลทับผึ้ง อำเภอกศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลทับผึ้ง เป็นตำบลที่เก่าแก่ ซึ่งในอดีต เป็นพื้นที่ป่าไม้ยืนต้น มีฝั้มาอาศัยทำไร่อยู่บนต้นไม้มากมายและมีได้ มีชาวบ้านจากหลายแห่งโยกย้ายมาตั้งถิ่นฐานชั่วคราวเพื่อเอาน้ำหวานจนได้ชื่อว่า “บ้านทับผึ้ง” มาจนถึงปัจจุบัน ตำบลทับผึ้ง มีทั้งหมด 8 หมู่บ้าน มีประชากร 9,232 คน หรือ 1,952 หลังคาเรือนประกอบอาชีพหลัก คือ ทำนาทำไร่ยาสูบ อาชีพเสริม คือ ทำสวนดอกมะลิ ดอกดาวเรือง และทำประดิษฐ์ดอกไม้

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

ตำบลทับผึ้งมีการจัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนเริ่มแรกเมื่อเดือนสิงหาคม 2550 โดยมีแกนนำหมู่บ้านที่มาจากฐานองค์กรชุมชนและผู้นำทางธรรมชาติ จำนวน 4 หมู่บ้านได้จัดประชุมระดับแกนนำ 26 คน มีการศึกษาดูงานตำบลนาร่องสวัสดิการชุมชนของจังหวัดสุโขทัย ที่ตำบลหนองบัว อ.ศรีนคร จากนั้นจึงได้รูปแบบการทำงาน และได้ขยายผลจากรูปแบบการจัดตั้งกองทุนที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนที่คล้ายๆ กัน

การดำเนินงานเริ่มจากการออมวันละบาทครอบคลุมเป็นรายบุคคล จากนั้นได้เปิดเวทีประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง ทำการรวบรวมสมาชิกจากชาวบ้าน 4 หมู่บ้านที่มาจากพื้นฐานการออมทรัพย์อยู่จนครบ 8 หมู่บ้าน ซึ่งสมาชิกเริ่มแรกจำนวน 240 ราย มาร่วมกำหนดระเบียบข้อตกลงร่วมกัน จากนั้นจึงกำหนดเกณฑ์และรูปแบบของสวัสดิการ ได้แก่ การดูแลด้านสวัสดิการ ตั้งแต่เกิด-แก่-เจ็บ-ตาย และจัดตั้งคณะทำงานจากเวทีประชาคมระดับหมู่บ้าน

ฐานองค์กรการเป็นชุมชน รูปแบบออมวันละบาท

- ก่อตั้ง สิงหาคม 2550
- สมาชิกเริ่มแรก 240 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก - บาท

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

นับว่ากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทับผึ้งเพิ่งเริ่มดำเนินกิจกรรม อยู่ในช่วงระหว่างการจัดกระบวนการ และได้มีการจ่ายสวัสดิการดูแลสมาชิกตามข้อตกลงกันไปบ้างแล้ว ซึ่งส่งผลให้ชาวบ้านมีความพึงพอใจกับผลที่ได้รับอย่างมีศักดิ์ศรี นอกจากนี้ยังได้มีการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจในระดับตำบลกระทั่งมีสมาชิกเพิ่มมากขึ้น และมีการจัดรูปแบบการช่วยเหลือเพิ่มขึ้นเพื่อให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

- การดำเนินงานเชื่อมโยงกับกลุ่มสมาชิกที่ยังไม่เข้าใจ
- เชื่อมโยงกับพื้นที่ที่เป็นพื้นที่นาร่อง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่อกัน
- เปิดเวทีพูดคุยในทุกระดับเพื่อขยายสมาชิกให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ภายในตำบลทับผึ้ง
- ประสานงานภาครัฐให้เกิดเวทีการเข้ามาสนับสนุนและหนุนเสริมกัน

ผู้ประสานงาน

นายสนอง อินทิม

52 ม.1 ต.ทับผึ้ง อ.ศรีสำโรง จ.สุโขทัย โทร. 086-144-7942

ภาคกลางตอนบน

กองทุนสวัสดิการตำบลหัวป่า อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลหัวป่า เป็นที่มาของฉายา “แม่ครัวหัวป่า” อันมีประวัติศาสตร์ยาวนานในเรื่องการทำอาหารในสมัยรัชกาลที่ 5 ตำบลแห่งนี้ไม่ได้โดดเด่น เป็นที่รู้จักเพราะเรื่องราวในอดีตแต่เพียงเท่านั้น ตำบลหัวป่ายังเป็นพื้นที่จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน เชื่อมโยง 4 หมู่บ้านทั้งตำบลเข้าด้วยกัน

การก่อเกิดกองทุนสวัสดิการ

มีฐานเดิมจากกลุ่มที่จัดตั้งโดยราชการ ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสตรี กลุ่มอาสาสมัคร กลุ่มอาชีพ กลุ่มผู้ใช้น้ำกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ และกองทุนหมู่บ้าน ที่ผ่านมาตำบลหัวป่ามีการจัดสวัสดิการอยู่เฉพาะในกลุ่ม ดูแลสมาชิกของกลุ่มนั้นๆ ยังเข้าไม่ถึง และยังไม่ตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ในชุมชนได้ ผลกำไรจากกลุ่มต่างๆ ที่นำมาจัดสวัสดิการ ยังไม่มีเป้าหมายชัดเจน จึงนำมาสู่การจัดตั้ง กองทุนสวัสดิการตำบลหัวป่า ขึ้นเป็นกลุ่มใหม่ เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2548 เพื่อดำเนินการให้เป็นรูปธรรมชัดเจน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้เกิดการดูแลเกื้อกูลกันในหมู่พี่น้องสมาชิก และผู้ด้อยโอกาสในชุมชนตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย
2. เพื่อสร้างหลักประกันสำหรับผู้นำชุมชนในการทำงานเพื่อส่วนรวม
3. เพื่อเชื่อมโยงและสร้างพลังร่วมของภาคชุมชนในการพัฒนาระบบสวัสดิการฐานราก
4. เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก

ฐานองค์กรการเป็นชุมชน รูปแบบบูรณาการกองทุน

- ก่อตั้ง 10 กุมภาพันธ์ 2548
- สมาชิกเริ่มแรก 135 ราย
ปัจจุบัน 325 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 49,475 บาท
ปัจจุบัน 118,625 บาท

การบริหารจัดการกองทุน

สมาชิกของกองทุนสวัสดิการตำบลหัวป่า มาจากกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่เดิมในชุมชน ส่วนใหญ่แล้วจะมาจากฐานการออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกองทุนหมู่บ้านเป็นหลัก ในส่วนของคณะกรรมการกองทุนฯ ซึ่งปัจจุบันมี 15 คน มาจากสมาชิกคัดเลือกผู้นำของกลุ่มต่างๆ ในชุมชนทุกหมู่บ้านที่มีแนวคิดในเรื่องการพัฒนาระบบสวัสดิการ เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนหมู่บ้าน อสม. ผู้สูงอายุ ผู้ใหญ่บ้าน อบต. ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีที่ปรึกษาอีก 2 คน จากสถาบันการศึกษา คือ โรงเรียนพรหมเทพาวาส และมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี คุณสมบัติของคณะกรรมการ จะต้องเป็นคนซื่อสัตย์ มีความรู้และประสบการณ์ มีความพร้อมเสียสละในการทำงาน สิ่งสำคัญ คือ เป็นคนที่เชื่อมั่นในแนวคิดสวัสดิการชุมชน จึงจะสามารถขับเคลื่อนงานไปได้จริง คณะกรรมการมีวาระ 2 ปี

ในคณะกรรมการชุดปัจจุบันมี นายศิวกรวิศิษฐ์ อ่วมป่วน เป็นประธาน นอกจากนี้ยังมีตำแหน่งรองประธาน เลขานุการ เทรุณญิก ประชาสัมพันธ์ ปฎิคม แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นฝ่ายตามโครงสร้างการบริหารจัดการ คือ ฝ่ายบริหารจัดการ ฝ่ายการเงินและบัญชี ฝ่ายทะเบียนและข้อมูล และฝ่ายบริหารสมาชิก นอกจากนี้ยังแบ่งการทำงานแยกย่อยเป็นผู้ประสานงานระดับหมู่บ้านทั้ง 4 หมู่บ้าน

สำหรับในส่วนของสมาชิก กองทุนฯ ได้แบ่งประเภทของสมาชิกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ สมาชิกทั่วไป สมาชิกผู้นำชุมชน และสมาชิกที่เป็นผู้ด้อยโอกาส โดยต้องเป็นคนที่อยู่ในตำบลหัวป่า มีอายุตั้งแต่ 1 ปี ถึง 75 ปี สมาชิกทั่วไป

ส่งเงินออมสมทบ 356 บาทต่อปี ส่วนผู้นำส่ง 400 บาทต่อปี นอกจากนี้เงินทุนยังมาจาก พอช. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคีจะร่วมสมทบ หรือใช้งบประมาณสนับสนุนกองทุนสวัสดิการตำบลนี้

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

กองทุนสวัสดิการตำบลหัวป่า เริ่มแรกมีสมาชิก 135 คน มีเงินทุน 49,475 บาท ปัจจุบันเพิ่มเป็น 325 คน มีเงินทุน 118,625 บาท โดยทั้งหมดมาจากเงินออมวันละบาทของสมาชิก นำมาจัดสวัสดิการประเภทต่างๆ ดังนี้

- เกิด ได้รับสวัสดิการรับขวัญเด็กแรกเกิด 1,000 บาทต่อครั้ง
- เจ็บป่วย ได้รับสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล เบิกจ่ายตามจริง รายละเอียดไม่เกิน 1,000 บาท แต่ไม่เกิน 2 ครั้งต่อปี
- เสียชีวิต ได้รับสวัสดิการค่าทำศพ 3,000 บาท

	สมาชิก	ผู้นำ
ปีที่ 1 ได้รับค่าชดเชย	10,000 บาท	20,000 บาท
ปีที่ 2 ได้รับค่าชดเชย	15,000 บาท	30,000 บาท
ปีที่ 3 ได้รับค่าชดเชย	20,000 บาท	40,000 บาท
ปีที่ 4 ได้รับค่าชดเชย	25,000 บาท	50,000 บาท
ปีที่ 5 ได้รับค่าชดเชย	30,000 บาท	60,000 บาท

สมาชิกจะได้รับความคุ้มครองเมื่อครบ 180 วันนับจากที่สมัครสมาชิก และส่งเงินสมทบครบ 356 บาท นอกจากนี้กองทุนฯ จะทำการช่วยเหลือแบบให้เปล่ากับคนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ตามความจำเป็น เช่น คนพิการ เด็กยากจน คนชรา ผู้ประสบสาธารณภัย และให้ทุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน มีการให้กู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพได้ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร และการจัดกิจกรรมงานประเพณี งานสาธารณประโยชน์ต่างๆ ในสมาชิกของกองทุนสวัสดิการชุมชนนี้มีคนทีไปขึ้นทะเบียนคนจน 18 คนที่กองทุนต้องดำเนินการช่วยเหลือจัดสวัสดิการให้ครอบคลุมคนจน คนด้อยโอกาสอื่นๆ ด้วย

สำหรับสวัสดิการผู้สูงอายุนั้น อบต. ได้ทำอยู่แล้ว โดยจ่ายเงินสงเคราะห์รายเดือน ให้กับผู้สูงอายุจำนวน 28 คน เป็นเงิน 100,800 บาท นอกจากนี้ยังมีสวัสดิการการเงินทุนหมุนเวียนประกอบอาชีพ ที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ ปัจจุบันมีอยู่ 6 กลุ่ม เป็นเงิน 351,000 บาท

กองทุนสวัสดิการตำบลหัวป่าได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการ มีการบรรจุแผนงานสนับสนุนสวัสดิการชุมชนเข้าเป็นแผนของ อบต. ปี 2549 ซึ่งแต่เดิม อบต. ก็ได้จัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสอยู่แล้ว นอกจากนี้ยังประสานความร่วมมือกับหน่วยงานราชการต่างๆ ได้อย่างดี

กองทุนสวัสดิการตำบลหัวป่ามีแผนดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการออมวันละบาทเพื่อสวัสดิการให้กับคนในชุมชนเห็นความสำคัญ และมาเข้าร่วมเป็นสมาชิก โดยทางกองทุนจะทำการเปิดรับสมัครเพิ่ม โดยหวังจะให้เกิดสวัสดิการเต็มพื้นที่ นอกจากนี้กองทุนสวัสดิการจะเชื่อมโยง และสนับสนุนกลุ่มอาชีพต่างๆ ทั้งในด้านการเงิน การบริหารจัดการ และการพัฒนาองค์ความรู้ ทำการขยายผล เชื่อมโยงเครือข่ายสวัสดิการชุมชนไปสู่ชุมชน / ตำบลใกล้เคียง และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีภาครัฐ เอกชน และองค์การปกครองท้องถิ่นในการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนให้เป็นจริง

ผู้ประสานงาน

นายศิวกรวิศิษฐ์ อ่วมปาน

กองทุนสวัสดิการตำบลวิหารขาว อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี

ข้อมูลทั่วไป

ประชากร 2,120 คน แบ่งการปกครองเป็น 5 หมู่บ้าน มีวัด 1 วัด คือ วัดวิหารขาว โรงเรียน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนวิหารขาว มีสถานีอนามัย 1 แห่ง คือ สถานีอนามัยตำบลวิหารขาว สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลวิหารขาว ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวิหารขาว เกิดจากความต้องการของชุมชนที่เกิดจากการจัดเวทีประชาคมของชาวบ้านวิหารขาว เพื่อช่วยเหลือสมาชิกในเรื่อง เกิด แก่ เจ็บ ตาย โดยสมาชิกร่วมกันออมวันละบาท ในการจัดเวทีประชาคม มีคณะกรรมการเครือข่ายระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ร่วมชี้แจงรายละเอียด การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนชาวบ้านวิหารขาวเห็นดี และกลุ่มทำงานในหมู่บ้าน ร่วมสนับสนุน เกิดการรวมตัวกันจึงเกิดเป็นกองทุนสวัสดิการชาวบ้านตำบลวิหารขาวขึ้นเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2548

การบริหารจัดการกองทุน

เมื่อชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นชอบเรื่องการจัดสวัสดิการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ก็มีการเสนอคณะกรรมการขึ้นมาโดยคณะกรรมการ มี 15 คน แบ่งออกเป็น หมู่ละ 3 คน เมื่อได้คณะกรรมการหมู่ละ 3 คณะ รวม 5 หมู่ มีทั้งหมด 15 คน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ ทรัพย์นิกร มีการประชุมแต่งตั้งตำแหน่งกันตามความเหมาะสม ตามความสามารถของแต่ละคน โดยมี นายสุวัฒน์ ศรีเพชร เป็นประธานกองทุนสวัสดิการชุมชน

ในการดำเนินงาน จะประชุมคณะกรรมการเดือนละ 1 ครั้ง โดยเชิญวิทยากรรายงานสถานการณ์การเงิน / การเยี่ยมสมาชิก ใครบ้าง ป่วย เกิด ตาย ในการเยี่ยมสมาชิกที่ป่วย คณะกรรมการแต่ละหมู่จะเป็นผู้รับผิดชอบ ถ้าสมาชิกเสียชีวิต คณะกรรมการทุกคนจะไป ร่วมงานมอบการช่วยเหลือเบื้องต้น และในการเก็บเงินออม และ การเปิดรับสมัครสมาชิกใหม่ จะเปิดปีละ 1 ครั้ง ในเดือนพฤษภาคมของทุกปี

การสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชน มีที่มาจาก 5 แหล่ง คือ

- 1) สมาชิกออมสมทบวันละบาท
- 2) อบต. ให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของกองทุนสวัสดิการชุมชน ปี 2549 ให้การสนับสนุน 10,000 บาท และปี 2550 สนับสนุนอีก 20,000 บาท และจะสนับสนุนทุกปีต่อไป
- 3) กองทุนหมู่บ้านให้การสนับสนุน หมู่ละ 1,000 บาท ในปี 2549 และในปี 2550 เดือนธันวาคม จะให้การสนับสนุนเหมือนเดิมอีก
- 4) คณะกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยหลังน้ำลด ให้การสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชาวบ้าน เป็นเงิน 20,000 บาท ในปี 2550

ฐานการเป็นพหุระบบจากภัยพิบัติ รูปแบบบูรณาการกองทุน

- ก่อตั้ง พฤษภาคม 2548
- สมาชิกเริ่มแรก 276 ราย
- ปัจจุบัน 350 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก - บาท
- ปัจจุบัน - บาท

5) สมาชิกเมื่อเสียชีวิต ญาติจะบริจาคเงินส่วนหนึ่ง รายละเอียด 500 - 1,000 บาท เพื่อสมทบกองทุน เพื่อกองทุนจะได้โต มีความมั่นคง อยู่ดีกับประชาชนชาววิหารชาวตลอดไป

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

เมื่อแรกเริ่มดำเนินกิจกรรมกองทุนสวัสดิการชุมชนมีสมาชิก 276 คน โดยความสมัครใจ และสมาชิกเพิ่มขึ้นทุกปี ปัจจุบันมีสมาชิก 350 คน กองทุนกำลังเจริญเติบโตอย่างช้าๆ การบริหารของคณะกรรมการเป็นแบบโปร่งใส พร้อมให้สมาชิกตรวจสอบตลอดเวลา จะประชุมสมาชิก ปีละ 1 ครั้ง เพื่อชี้แจง เรื่องสถานการณ์เงิน / สมาชิกการช่วยเหลือต่างๆ ให้สมาชิกร่วมตรวจสอบ การทำงานของคณะกรรมการเพื่อสร้างศรัทธา / ความมั่นคง เป็นการปูพื้นฐาน ให้เกิดความมั่นคง ยั่งยืนตลอดไป และเป็นหัวใจของสมาชิก

สภาพปัญหาและการแก้ไข สิ่งที่ได้เรียนรู้

ปัญหาจากการดำเนินกิจการครั้งแรก สมาชิกยังป่วย เพราะยังไม่มีความมั่นใจ ว่ากองทุนสวัสดิการชาวบ้าน จะมั่นคงยั่งยืนหรือไม่ โดยคณะกรรมการ ที่ร่วมงานนี้ พยายามสร้างความมั่นใจ สร้างศรัทธา บริหารงานด้วยความโปร่งใส พร้อมรับการตรวจสอบ มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเด่นชัด จนปัจจุบันการดำเนินงานเข้าสู่ปีที่ 3 สมาชิกจะเพิ่มขึ้นทุกปี และไม่มีสมาชิกลาออก แสดงว่าประชาชนชาววิหารชาว เริ่มเห็นความสำคัญในอนาคต คิดว่าประชาชนทุกคนในตำบลวิหารชาว ต้องสมัครเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการครบ 100 %

สิ่งที่กองทุนคิดจะทำการต่อไป กองทุนสวัสดิการชาวบ้านตำบลวิหารชาว จะมีความมั่นคงและมีความยั่งยืนตลอดไป โดยคณะกรรมการชุดปัจจุบัน จะพยายามคงรากฐานการบริหารงาน ให้มั่นคง และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย และจะเป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องสวัสดิการชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน

ในอนาคตประชาชนตำบลวิหารชาว จะต้องเป็นสมาชิกทุกคนในการจัดสวัสดิการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย แล้ว เมื่อกองทุนโตขึ้น โตขึ้น จะมีสวัสดิการอย่างอื่นอีก เป็นสวัสดิการบุตรสมาชิกในด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุขต่างๆ นอกเหนือจากสวัสดิการผู้ด้อยโอกาส / ผู้สูงอายุที่กองทุนสวัสดิการ ชุมชนตำบลวิหารชาวดำเนินอยู่แล้ว

ผู้ประสานงาน

นางสุรางค์ ศรีแจ่มดี โทร.086-1070234

นายสมหมาย บุญคำพงษ์ โทร.089-0356549

ที่ทำการกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลวิหารชาว

107 ม. 2 ต. วิหารชาว อ. ท่าช้าง จ. สิงห์บุรี

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

ข้อมูลทั่วไป

ที่ตั้งกองทุนอยู่ที่ เลขที่ 21 หมู่ที่ 4 ต.บางขันหมาก อ.เมือง จ.ลพบุรี ตามประวัติการณ์ที่เล่าขานกันมา ต.บางขันหมากมาจากพระเจ้ากรุงจีนเดินทางมาพร้อมขบวนขันหมากใหญ่โต เพื่อจะไปสู่ขอนางนงประจันที่เขาวงพระจันทร์ ซึ่งอยู่ที่ อ.โคกสำโรง แต่เมื่อพระเจ้ากรุงจีนเดินทางมาถึง ต.บางขันหมาก ได้เกิดอาเพศเป็นเหตุให้พระเจ้ากรุงจีน ทั้งข้าวของเพื่อให้เรือเดินทางต่อไปได้ บริเวณคลองบางขันหมาก จึงเรียกกันต่อๆ มาว่า คลองบางขันหมาก และเป็นตำนานของ ต.บางขันหมาก ต่อมาสภาพภูมิศาสตร์เป็นชุมชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนมากมีคลองและแม่น้ำลพบุรีไหลผ่านมีพื้นที่ 16.74 ตารางกิโลเมตร หรือ 10,463 ไร่ เป็นที่อยู่อาศัยราว 3,000 ไร่ มีเกษตรกรทำนา 1,930 ครัวเรือน ทำสวน 17 ครัวเรือน ทิศเหนือติดต่อกับ ต.โคกกระเทียม อ.เมือง จ.ลพบุรี ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ต.โพธิ์ตลาดแก้ว อ.ท่าม่วง จ.ลพบุรี จำนวนประชากรมีทั้งหมด 2,292 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 9,193 คน แยกเป็นชาย 4,491 คน หญิง 4,702 คน (ข้อมูลปี 2548)

ความสัมพันธ์ของชุมชนในท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นแบ่งเป็น 2 เชื้อชาติ คือ ไทยและเชื้อชาติมอญ ซึ่งการเป็นอยู่ในสภาพสังคมปัจจุบันไม่ได้มีปัญหาแต่ประการใด ส่วนปัญหาของแต่ละหมู่บ้านก็มีบ้างแต่เล็กน้อยซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาของระบอบประชาธิปไตย

การก่อเกิดกองทุนสวัสดิการ

กองทุนสวัสดิการ เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2549 โดยมีผู้นำท้องถิ่นได้ไปเรียนรู้กับชุมชนบ้านโคกลำพวน ซึ่งเป็นตำบลนำร่องของ อ.เมืองลพบุรี ต่อมาจึงได้มีการคัดเลือกผู้นำแต่ละหมู่บ้านจำนวนหมู่บ้านละ 2 คน มาประชุมและกำหนดระเบียบข้อบังคับต่างๆ ขึ้นโดยได้คณะทำงาน และได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนแต่ละหมู่บ้านทราบรายละเอียดพร้อมทั้งได้เปิดรับสมัครประชาชนในแต่ละหมู่บ้านเป็นสมาชิก โดยสมาชิกครั้งแรกมีจำนวน 207 ราย สมาชิกสมทบเป็นเงินจำนวน 75,555 บาท เป็นทุนเริ่มแรก

การบริหารจัดการกองทุน

การทำงานร่วมกันในรูปคณะกรรมการและมีการกำหนดระเบียบข้อบังคับและมีการประชุมทุกครั้ง ที่จะลงมติขออนุมัติจากที่ประชุมคณะกรรมการ แล้วจึงดำเนินการชี้แจงเรื่องต่างๆ ให้สมาชิกทราบต่อไป คณะกรรมการประกอบด้วย นายกองค้การบริหารส่วนตำบล เป็นประธานที่ปรึกษาพร้อมทั้งรองนายกเป็นที่ปรึกษา มีแกนนำจากผู้นำหมู่บ้านหมู่ละ 2 คน เป็นคณะกรรมการบริหาร จำนวน 25 คน การจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก เช่น

1. สมรสได้รับรายละเอียด 1,000 บาท
2. การคลอดบุตร ได้รับ 1,000 บาท
3. ป่วยนอนโรงพยาบาล คืนละ 100 บาท ไม่เกิน 30วัน/ปี/ครั้ง
4. ผู้สูงอายุ ได้รับ 12 ทุน/ปี รายละเอียด 500 บาท
5. ทุนการศึกษา ได้รับ 12 ทุน/ปี รายละเอียด 500 บาท

ฐานการเป็นปุ่ชุมชนจากภัยพิบัติ รูปแบบบูรณาการกองทุน

- ก่อตั้ง 1 มกราคม 2549
- สมาชิกเริ่มแรก 207 ราย
ปัจจุบัน 528 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 75,555 บาท
ปัจจุบัน - บาท

6. ผู้เสียชีวิต ปีแรกได้รับ 5,000 บาท ปีต่อไปเพิ่มปีละ 2,500 บาท ปีที่ 6 ได้รับไม่เกิน 20,000 บาท/ราย ผู้ที่ผิดระเบียบในการขอรับสวัสดิการ ถ้าหลักฐานไม่ครบทางกองทุน จะไม่จ่ายเงินให้จนกว่าจะยื่นหลักฐานให้ครบตามที่ทางกองทุนกำหนด

การสื่อสารสร้างความเข้าใจกับสมาชิกและผู้เกี่ยวข้องทราบนั้น ทางกองทุนสวัสดิการจัดทำในรูปของหนังสือขอเชิญคณะกรรมการประชุมก่อน เมื่อคณะทำงานได้รับข้อมูลรายละเอียดต่างๆ เรียบร้อยดีแล้ว คณะทำงานของแต่ละหมู่บ้าน หมู่ละ 2 ท่าน จะได้รับการประชาสัมพันธ์ให้กับสมาชิกหรือผู้สนใจให้ทราบต่อไป ในแต่ละปี คณะทำงานจะจัดประชุมสามัญประจำปี ในครั้งนี้สมาชิกจะร่วมทำการประชุมพร้อมรับข่าวสารข้อมูลต่างๆ อีกทั้งจะเป็นการมอบทุนสวัสดิการสำหรับเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาสด้วย

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

เมื่อดำเนินการได้ระยะหนึ่ง ประชาชนเห็นว่าดีและมีประโยชน์จริงจึงสมัครเป็นสมาชิกเพิ่มอีก จำนวน 321 คน นอกนั้นยังได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก อบต.บางขันหมาก จำนวน 20,000 บาท จากกลุ่มออมทรัพย์บ้านบางขันหมาก หมู่ 4 จำนวน 10,000 บาท จากกองทุนพื้นฟูน้ำท่วม ปี 2549 จำนวน 20,000 บาท และจากพอช.สนับสนุนเบื้องต้นจำนวน 50,000 บาท ผลที่เกิดขึ้นทำให้สมาชิกได้รับสวัสดิการอย่างต่อเนื่อง เมื่อประชาชนได้รับผลประโยชน์เป็นรูปธรรมแล้วทำให้ปริมาณสมาชิกเพิ่มมากขึ้นและคุณภาพชีวิตของสมาชิกดีขึ้น ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 528 ราย

ความเชื่อมโยงของเรื่องนี้กับเรื่องของชุมชน

ทางกองทุนสวัสดิการได้เชื่อมกับหน่วยงานภาครัฐและกลุ่มองค์กรต่างๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ฯ กลุ่มกองทุนพื้นฟู กลุ่มอาชีพแม่บ้าน กลุ่ม อสม. และอื่นๆ

ปัญหาและการแก้ไข

ประชาชนส่วนมากยังไม่ค่อยจะทำได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องกองทุนสวัสดิการมากนัก ถ้าได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานองค์กรต่างๆ ภายในตำบลช่วยประชาสัมพันธ์ให้ จะทำให้เกิดศักยภาพ ของกองทุนเข้มแข็งมากขึ้น การแก้ไขประเด็นนี้จะเน้นให้คณะทำงานของแต่ละหมู่บ้าน ได้ประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนในแต่ละหมู่บ้านให้ได้รับข้อมูลรายละเอียดเพิ่มมากขึ้น สิ่งที่ชุมชนได้ทำให้เกิดความคลี่คลายให้ประชาชนที่เป็นสมาชิกได้รับสวัสดิการอย่างเป็นรูปธรรม และมีความเข้าใจมากขึ้นเป็นส่วนรวม โดยการมอบทุนสวัสดิการต่างๆ ให้แก่สมาชิกทราบโดยทั่วกัน เช่นเวลามีการมาปณกิจศพจะมอบเงินในวันประชุมเพลิง ซึ่งทำให้สมาชิกได้รับทราบสิ่งที่ยังคงเป็นปัญหาหรือเป็นเรื่องทำทนายในการทำการต่อไป คือทางคณะทำงานต้องการให้มีสมาชิกเพิ่มมากขึ้นเท่าที่จะทำได้ เป็นสิ่งที่ทุกคนคาดหวัง สิ่งที่ได้เรียนรู้ได้รับความรู้เรื่องงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐและองค์กรสนับสนุนอื่นๆ และได้ความรู้จากการทำงานร่วมกันได้มีประสบการณ์ทำงานให้กับชุมชนได้รับความรู้จากภาคองค์กรของรัฐในการอบรม อย่างต่อเนื่อง สามารถนำไปใช้กับการปฏิบัติการในงานของกองทุนมากยิ่งขึ้น

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

ชุมชนจะดำเนินการให้คณะทำงานได้มีโอกาสได้ไปศึกษาดูงานตามกองทุนต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการและจะเปิดรับสมัครสมาชิกเข้ากองทุนต่อไปโดยเน้นการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่าปัจจุบัน การขยายกิจกรรมเป้าหมายระยะยาวจะดำเนินการดูแลผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการที่ไม่ได้รับการดูแลจากภาครัฐ เนื่องจากกองทุนสวัสดิการชุมชน ต.บางขันหมาก เพิ่งจะเริ่มจัดตั้งขึ้นไม่นานมานี้ ทางคณะทำงานหวังไว้ว่าจะดำเนินการงานให้กองทุนเข้มแข็งมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อประโยชน์ของชุมชนต่อไป

สวัสดิการ เครือข่ายออมทรัพย์ตำบลเขาชนกัน อำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์

ข้อมูลทั่วไป

ดินแดนท้องที่ตำบลเขาชนกันในอดีตมีสภาพเป็นป่าดงสลักภูเขา เทือกเขาสองลูก เทือกหนึ่งชื่อเทือกเขา กำแพงเพชร และเทือกหนึ่งชื่อเทือกเขานครสวรรค์ได้มาบรรจบกัน ณ บริเวณแห่งนี้ โดยมาบรรจบกันได้เป็นร่องน้ำของ แม่น้ำวัง - แม่เป็น สายน้ำที่หล่อเลี้ยงผู้คนบริเวณนี้เป็นเวลาหลายปีมานมา ธรรมชาติดิน - น้ำ - ป่า อันอุดมสมบูรณ์ เหล่านี้ได้ดึงดูดให้ผู้คนจากหลากหลายท้องที่ เช่น พิษณุโลก นครสวรรค์ ฯลฯ อพยพมาบุกเบิกตั้งรกรากทำมาหากิน ขยายเป็นชุมชนใหญ่ในเวลาต่อมาและด้วยภูมิสภาพบริเวณเทือกเขามาบรรจบกันนี้ชุมชนแห่งนี้ จึงขนานนามชื่อพื้นที่ที่ พวกเขาอยู่อาศัยนี้ว่า “เขาชนกัน” ท้องที่ตำบลเขาชนกันมีทั้งสิ้น 11 ตำบล ได้แก่ บ้านหนองไผ่ บ้านด่านพัฒนา บ้านวัง น้ำขาว บ้านดงยาง บางใหม่ราชสีมา บ้านมุงผักกาด บ้านทรัพย์มาก บ้าน เนินสว่าง บ้านกลองลำหาญ บ้านทรัพย์น้อย และบ้านวังขุมพร

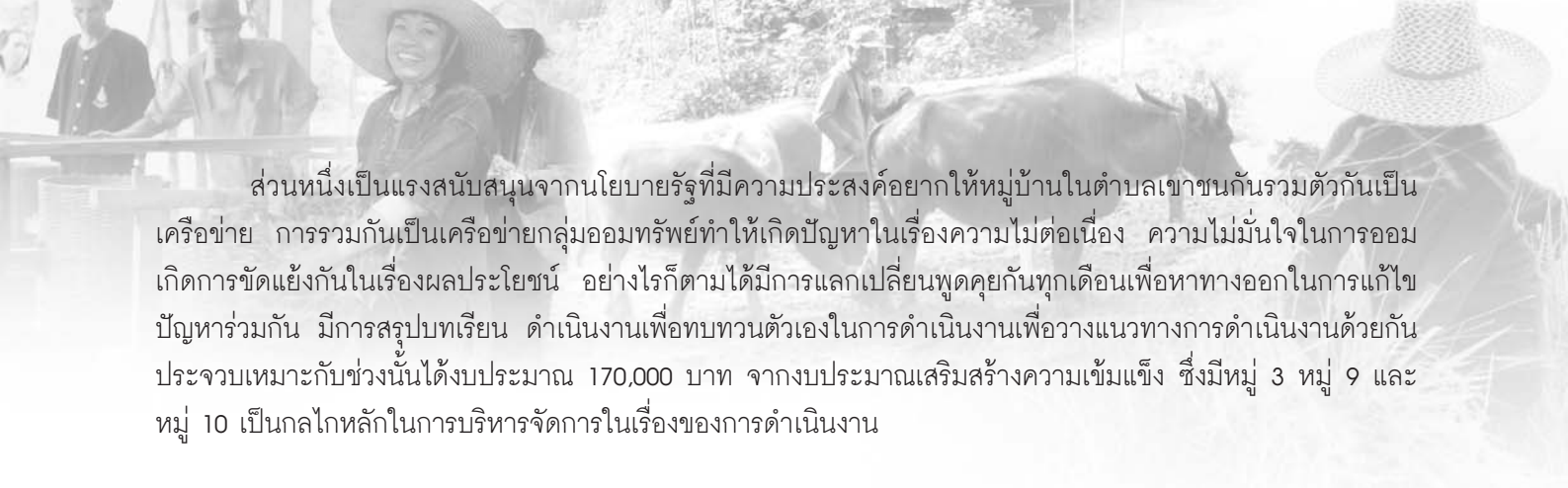
การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

การทำมาหากินและการประกอบอาชีพของผู้คนแถบนี้ จะเป็น อาชีพเกษตรกรรมเสียส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นการทำหรือการทำสวน โดยเฉพาะการทำสวนปลูกดอกมะลิ ดอกมะลิสดๆ หอมๆ สำหรับบูชาพระ ร้อยเป็นพวงมาลัยสวยงามให้เมืองนครสวรรค์ นครปฐม กว่า 50 เปอร์เซนต์ เป็นดอกมะลิที่ออกไปจากพื้นที่นี้ อาชีพการปลูกดอกมะลิเป็นอาชีพที่เป็นจุด ส่วนร่วม เป็นจุดรวมให้คนในชุมชนมาพบปะกัน พุดคุยกัน ถามไถในเรื่อง เดียวกัน “มะลิออกดอกดกไหม มีหนอรบกว่นหรือเปล่า?” ซึ่งมาจากคำ พุดคุยกันได้เป็นที่มาของการคุยในหลายๆ เรื่องๆ ภายในชุมชนไม่ว่าจะเป็นเรื่องดี เช่น มะลิจะได้อำไรดีในช่วงฤดูหนาว ตกกิโลละ 800 - 1,000 บาท สามารถทำรายได้เข้าชุมชนสูงสุดถึงปีละ 130,000 บาท / ครอบครัว / ปี ในขณะที่การ พุดคุยในเรื่องไม่ดี เช่น มะลิราคาตก ทำไม่ราคาถูก การเกิดปัญหาได้เป็นที่มาของการค้นปัญหา หาวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน เกิดการรวมกลุ่มกันแบ่งกันไปสอบถามเปรียบเทียบราคาและได้ข้อสรุปร่วมกันว่าถูก “พ่อค้าคนกลางกดราคา” การได้ บทเรียนดังกล่าวได้เป็นที่มาของการรวมกลุ่มอย่างเป็นรูปธรรม โดยการรวมตัวตั้งเป็นชมรมผู้ปลูกมะลิบ้านหนองไผ่ เมื่อ ประมาณปี 2539 ประมาณ 30 - 40 ครอบครัว

การรวมตัวกันมีจุดประสงค์หลักเพื่อช่วยเหลือกันทั้งในด้านอาชีพ เศรษฐกิจ สังคมและได้ขยายไปถึงในเรื่อง ความเป็นอยู่ของสมาชิกรวมตลอดถึงคนในครอบครัวด้วย ดังนั้นจุดประสงค์นี้จึงเป็นจุดสำคัญของการเกิดสวัสดิการแบบ ช่วยเหลือกัน ซึ่งลำดับแรกเมื่อปี 2539 ตั้งชมรมขึ้นมาเพื่อรวมกลุ่มการต่อราคาตลาดดอกมะลิ ต่อมาในปี 2542 ได้ดำเนินการมาตั้งเป็นกลุ่มออมทรัพย์ควบคู่ไปด้วย โดยกลุ่มออมทรัพย์สาเหตุการเกิดหนึ่งมาจากการจุดประกายมาจากสิ้นเชื่อ 500 ล้าน ของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนหรือ พอช. ที่ลงไปสนับสนุนพร้อมการขยายไปสู่การเป็นเครือข่ายกลุ่มออม ทรัพย์ตำบลเขาชนกันใน 7 หมู่บ้านและรวมเป็นเครือข่าย

ฐานทรัพยากรธรรมชาติ รูปแบบบูรณาการกองทุน

- ก่อตั้ง 11 พฤศจิกายน 2544
- สมาชิกเริ่มแรก - ราย ปัจจุบัน 3,874 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 192,181 บาท ปัจจุบัน 962,383 บาท

ส่วนหนึ่งเป็นแรงสนับสนุนจากนโยบายรัฐที่มีความประสงค์อยากให้หมู่บ้านในตำบลเขาชนกันรวมตัวกันเป็นเครือข่าย การรวมกันเป็นเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องความไม่ต่อเนื่อง ความไม่มั่นใจในการออม เกิดการขัดแย้งกันในเรื่องผลประโยชน์ อย่างไรก็ตามได้มีการแลกเปลี่ยนพูดคุยกันทุกเดือนเพื่อหาทางออกในการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน มีการสรุปบทเรียน ดำเนินงานเพื่อทบทวนตัวเองในการดำเนินงานเพื่อบางแนวทางการดำเนินงานด้วยกัน ประจวบเหมาะกับช่วงนั้นได้งบประมาณ 170,000 บาท จากงบประมาณเสริมสร้างความเข้มแข็ง ซึ่งมีหมู่บ้าน 3 หมู่ 9 และ หมู่ 10 เป็นกลไกหลักในการบริหารจัดการในเรื่องของการดำเนินงาน

การบริหารจัดการกองทุน

เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ตำบลเขาชนกัน เริ่มก่อตั้งกองทุนเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2544 ซึ่งเกิดจากการรวมกลุ่มต่างๆ ในชุมชนจำนวน 12 กลุ่ม 11 หมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองไผ่ กลุ่มออมทรัพย์บ้านด้านพัฒนา กลุ่มสัจจะบ้านด้านพัฒนา กลุ่มออมทรัพย์บ้านทรัพย์มาก กลุ่มออมทรัพย์บ้านวังน้ำขาว กลุ่มออมทรัพย์บ้านดงยาง กลุ่มออมทรัพย์บ้านราชสีมา กลุ่มออมทรัพย์บ้านทุ่งผักกาด กลุ่มออมทรัพย์บ้านเนินสว่าง กลุ่มออมทรัพย์บ้านคลองลำหาญ กลุ่มออมทรัพย์บ้านวังชุมพร โดยมี “กลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองไผ่” เป็นศูนย์การเรียนรู้ของกลุ่มต่างๆ และหลังจากการได้ร่วมเรียนรู้กับกลุ่มบ้านหนองไผ่แล้ว แต่ละกลุ่มได้กลับไปดำเนินกิจกรรมของกลุ่มตัวเอง ซึ่งการจัดสวัสดิการของแต่ละกลุ่มมีรูปแบบที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อยแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับบริบทของที่ประชุม การตกลงร่วมกันของสมาชิก และปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มเพื่อหาทางออกร่วมกัน โดยมีภาคีต่างๆ ที่เข้าร่วมกัน “วิทย์ชุมชน” เป็นศูนย์กลางในการประชาสัมพันธ์ของการรวมเครือข่าย “กรมการพัฒนาชุมชน” และ “อำเภอแม่वंก” เป็นแกนหลักในการเข้ามาร่วมเรียนรู้และสนับสนุนให้เกิดกระบวนการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย “สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน” เข้ามาเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการจัดสวัสดิการของเครือข่ายฯ ยังเป็นการบริหารจัดการที่แยกส่วนกันบริหารกันเองในกลุ่ม โดยที่เครือข่ายฯ ทำหน้าที่เพียงเชื่อมโยงกลุ่มต่างๆ ให้เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน โดยผ่านเวทีการประชุมที่จะจัดขึ้นเป็นประจำและเป็นกลไกหลักในการจัดทำรวบรวมข้อมูลภาพรวมของตำบล เช่น ข้อมูล กลุ่ม อาชีพ สมาชิก กองทุน (เชิงปริมาณ) ตลอดจนการติดตามในการจัดสวัสดิการช่วยเหลือกัน (เชิงคุณภาพ)

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ปัจจุบันสมาชิกของเครือข่ายมีจำนวน 3,874 คน มีกองทุนที่กลุ่มได้จัดสรรสวัสดิการเริ่มแรกจำนวน 192,181 บาท และเพิ่มขึ้นจากเดิมในปี 2544 เป็น 962,383 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 67 จากเงินกองทุนสวัสดิการที่เพิ่มขึ้น โดยแหล่งที่มาของเงินทุนส่วนใหญ่มาจากดอกผลและกำไรจากการให้กู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพต่างๆ ของกลุ่มสมาชิก

กองทุน สวัสดิการชุมชนตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลบ้านหลวง เป็น 1 ใน 4 ตำบลของอำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี เป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีคลองธรรมชาติไหลผ่านทุกหมู่บ้าน หน้าฝนจะมีน้ำท่วมขังในพื้นที่นาประมาณ 1- 3 เมตรทุกปี มีพื้นที่ทั้งหมด 13.28 ตารางกิโลเมตร เขตการปกครองของตำบลบ้านหลวงขึ้นอยู่กับเทศบาลตำบลตอนพุด ประกอบด้วย 7 หมู่บ้าน หมู่ที่ 1 - 4 ใช้ชื่อ “บ้านหลวง” ส่วน หมู่ที่ 5 - 7 ใช้ชื่อ “บ้านหนองมน” มีประชากรรวม 1,532 คน ประกอบอาชีพการเกษตร ส่วนใหญ่ 80% ทำนา ปลูกพืชผักสวนครัว และพืช 15% รับจ้างในโรงงาน / รับจ้างทั่วไป และอีก 5 % รับราชการ โดยรวมแล้วมีรายได้เฉลี่ย 19,520 ต่อคนต่อปี ทางด้าน วัด และโรงเรียนชุมชนอยู่คู่กัน มี 2 แห่ง ในตำบล ได้แก่ โรงเรียนวัดช้าง และโรงเรียนวัดหนองมน และมีสถานีนอนามัย 2 แห่งด้วยเช่นกัน ด้านกลุ่มองค์กรชุมชน มี กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 4 กลุ่ม กองทุนหมู่บ้านและกลุ่มส่งเสริมอาชีพอย่างละ 7 กองทุน/กลุ่ม กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ 2 กลุ่ม และกองทุนสวัสดิการชุมชน

ความเป็นมาก่อนเกิดสวัสดิการ

บ้านหลวง ตำบลที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มมีลำคลองที่แยกมาจากแม่น้ำลพบุรีไหลผ่าน ยังคงความเป็นธรรมชาติของท้องทุ่งนาที่กว้างใหญ่ มีทิวไร่และไม้ผลที่ชาวบ้านปลูกไว้แซมกับบ้านเรือนที่ตั้งอยู่ริมสองฝั่งคลอง มีนกนานาชนิดที่ส่งเสียงร้องอยู่บนต้นไม้กลางทุ่งนา มีเรือพายที่ชาวบ้านใช้ลงขายผักลอบหาปลาตามน้ำหลาก ระดับน้ำจะสูงมากประมาณ 1 ถึง 4 เมตรในช่วง ฤดูฝน วิถีชีวิตของคนที่ทำกรเกษตรอยู่กับธรรมชาติในท้องทุ่งอย่างเรียบง่าย ไม่มีการแบ่งชนชั้นอยู่ร่วมกันอย่างพี่น้องเกือบทุกครัวเรือนเป็นญาติเกี่ยวดองกัน เป็นความผูกพันของคนชาวทำนาที่ชาวเมืองเขายกย่องว่า เป็นกระดูกสันหลังของชาติ

ชาวนา เป็นกลุ่มคนที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ กลุ่มคนที่ถูกมองว่าเป็นคนที่มีการศึกษาน้อย ไม่มีใครที่มีความจริงใจให้กับเรา ข้าราชการ พ่อค้า นายทุน นักการเมืองต่างแย่งชิงผลงานและผลประโยชน์จากพวกเรา เราไม่อาจแหงนหรือเงยหน้าขึ้นสบตาพวกเขาได้ หนี้สินที่เกิดจากภัยธรรมชาติและ การส่งเสริมของหน่วยงานที่ต้องทำให้เสร็จเพื่อจะได้ของงบประมาณเพิ่มขึ้นในปีต่อไป โดยไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมของพื้นที่และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับชาวบ้าน เราไม่คิดน้อยใจและไม่คิดที่จะโทษใครเพราะว่าคนที่มาส่งเสริมเขาก็ต้องทำตามนโยบายทำตามหน้าที่ หรือทำตามเจ้านายสั่งไม่สามารถที่จะทำนอกเหนือจากนั้นได้

เราจำเป็นต้องใช้เงินเพื่อการลงทุน แต่ตอนนี้เราไม่สามารถที่จะไปกู้ยืมจากใครได้อีก เราได้แต่ส่งดอกเบี๋ยที่เกิดขึ้นด้วยความคับแค้นใจมานานนับสิบปี หนี้สินคือปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในชุมชน แต่ทุนที่ใช้ประกอบอาชีพเพื่อใช้หนี้ไม่มียุคนเริ่มรู้สึกและมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจึงเกิดการรวมกันเพื่อแก้ไขปัญหา การรวมทุนในรูปแบบกลุ่มออมทรัพย์เพื่อ

ฐานทรัพยากรธรรมชาติ รูปแบบบูรณาการกองทุน

- ก่อตั้ง พฤศจิกายน 2548
- สมาชิกปัจจุบัน 129 ราย
- เงินทุนปัจจุบัน 155,400 บาท

การผลิตเป็นสิ่งแรกที่เรามองว่าน่าจะช่วยเราได้แก่นำจึงออกหาความรู้กับพื้นที่ต้นแบบต่างๆ ทั้งที่ประสบผลสำเร็จและที่ประสบปัญหา

วันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ.2541 ในเวทีประชาคมหมู่บ้านหมู่ที่ 3 ตำบลบ้านหลวง แก่นนำได้นำเสนอวิธีการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ฯ การบริหารจัดการกลุ่มและระเบียบการที่ได้ขอมาจากพื้นที่ต้นแบบ จนได้รับความเห็นชอบจากประชาคม จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการและมีสมาชิกผู้ร่วมก่อตั้งจำนวน 22 คนมีเงินทุนจำนวน 2,400 บาท เมื่อปลายปี พ.ศ.2543 เราได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (sif) ก่อสร้างอาคารเพื่อใช้เป็นสำนักงานและเมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ.2544 เราได้ระดมทุนเป็นเงิน 45,000 บาท ก่อตั้งร้านค้าชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาการเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง ปัจจุบันร้านค้าชุมชนมีสมาชิก 76 คนมีมูลค่าสินค้าและเงินที่ใช้หมุนเวียน 120,000 บาท จากความไว้วางใจสู่ความร่วมมือ เราบริหารงานจนได้รับรางวัลกลุ่มออมทรัพย์ดีเด่นของจังหวัดเมื่อปีพ.ศ.2545 ปัจจุบันมีเงินที่ให้สมาชิกกู้ยืม 420,000 บาท

วันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ.2544 รัฐบาลได้ออนเงินกองทุนหมู่บ้าน 1,000,000 บาท ให้กับหมู่บ้าน เรามีประสบการณ์จากการบริหารกลุ่มออมทรัพย์อยู่แล้ว จึงบริหารงานกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับ 3 เอ และได้รับเงินเพิ่มทุนจากรัฐบาลอีก 100,000 บาท นี่คือการเป็นธรรมชาติความเจ็บปวดและความภาคภูมิใจของเรา

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

สิงหาคม พ.ศ.2545 คณะกรรมการเครือข่ายองค์กรชุมชนจังหวัดสระบุรี ได้เชิญ

ครูชบ ยอดแก้ว มาให้ความรู้เรื่องการจัดสวัสดิการชุมชนโดยภาคประชาชน คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ ฯ และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้รับเชิญให้เข้าร่วมรับฟัง จึงได้นำแนวทางของ ครูชบ ยอดแก้ว มาปรับใช้ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2546 ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของกองทุนหมู่บ้านคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ฯ ที่ได้รับรู้เรื่องการจัดสวัสดิการชุมชนจึงเสนอขอแก้ไขระเบียบการจัดสรรผลกำไรประจำปี ให้จัดสรรผลกำไรส่วนหนึ่งมาจัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ความเห็นชอบ

มกราคม 2547 หลังปิดบัญชีกองทุนหมู่บ้านคณะกรรมการได้จัดสรรผลกำไรกองทุนหมู่บ้าน มาจัดตั้งเป็น กองทุนสวัสดิการของหมู่บ้านจำนวน 20,000 บาท และจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อจัดทำระเบียบและแนวทางการให้ความช่วยเหลือสวัสดิการแก่สมาชิก เดือนเมษายน 2547 คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ ฯ ได้จัดสรรผลกำไรมาสมทบกองทุนสวัสดิการของหมู่บ้านอีก 5,000 บาท และได้รับจัดสรรผลกำไรจากร้านค้าชุมชนมาสมทบกองทุนอีก 2,400 บาท

พฤศจิกายน 2547 ได้ประชาสัมพันธุ์ให้คณะกรรมการเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านอำเภอดอนพุดทราบแนวทางการช่วยเหลือสมาชิกโดยใช้สวัสดิการเป็นเครื่องมือและได้จัดตั้งคณะกรรมการระดับตำบลของเครือข่ายตำบลบ้านหลวงขึ้น

พฤศจิกายน 2548 หลังจากทราบว่าสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชน จึงได้เรียนเชิญเจ้าหน้าที่ของสถาบันฯ และผู้ที่บริหารงานกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ได้รับการอุดหนุนงบประมาณแล้วมาให้ความรู้เรื่องการจัดสวัสดิการและการขอรับงบประมาณเพื่อจัดสวัสดิการชุมชน วันที่ 28 พฤศจิกายน 2548 คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านหลวงได้ประชุมจัดทำโครงการเพื่อขอรับเงินอุดหนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ได้รับงบประมาณอุดหนุนเพื่อประชาสัมพันธุ์และขยายสมาชิกจำนวน 100,000 บาท

โครงสร้างการทำงาน

โครงสร้างการบริหารจัดการแบบกลุ่มองค์กร มีประธาน 1 คน รองประธาน 2 คน เลขานุการ 1 คน ผู้ช่วยเลขานุการ 1 คน เภรณญิก 1 คน ผู้ช่วยเธรณญิก 1 คน ประชาสัมพันธ์ 1 คน ปฏิคม 1 คน และกรรมการอีก 5 คน ที่ปรึกษา 7 คนรวม 21 คน มีระเบียบ กฎ กติกา การบริหารงานกลุ่ม ฯ ที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการและสมาชิกใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานกลุ่มฯ 1 ฉบับ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ปัจจุบันมีสมาชิกกองทุนสวัสดิการจำนวน 129 ราย มีเงินกองทุน 155,400 บาท มีการจัดสวัสดิการ ซึ่งในปี 2549 (1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม 2549) มีผู้ได้รับประโยชน์แล้วดังนี้

สวัสดิการคลอดบุตร สมาชิกที่คลอดบุตร รับขวัญเด็กเกิดใหม่ 500 บาท ค่ารักษาพยาบาลแม่คืนละ 100 บาท ไม่เกิน 5 คืน/ครั้ง มีสมาชิกได้รับสวัสดิการไปแล้ว 3 ราย เป็นการรับขวัญเด็กเกิดใหม่ 1,500 บาท และรักษาพยาบาลแม่อีก 1,100 บาท

สวัสดิการรักษาพยาบาล สมาชิกที่ป่วยนอนโรงพยาบาล ได้รับค่าเยี่ยมไข้ครั้งละ 500 บาท ไม่เกิน 2 ครั้ง/ปี

สวัสดิการผู้สูงอายุ สมาชิกที่มีอายุครบ 60 ปีขึ้นไป ที่ส่งเงินสมทบครบ 5 ปี จะได้รับบำนาญเดือนละ 100 บาท เมื่อครบ 10 ปี ได้ 200 บาท เมื่อครบ 15 ปีได้ 300 บาท เมื่อครบ 20 ปี ได้ 400 บาท และเมื่อครบ 25 ปีขึ้นไปมีอายุครบ 60 ปี 500 บาท

สวัสดิการผู้เสียชีวิต สมาชิกที่เสียชีวิตภายใน 180 วันจะได้รับเงินที่สมทบคืน พวงหรีด 1 พวง พระสวด 1 จบ สมาชิกที่เสียชีวิตระหว่าง 181 ถึง 365 วันได้รับค่าปรังศพ 5,000 บาท เมื่อสมทบเงินครบ 2 ปี เสียชีวิตจะได้ค่าปรังศพ 5,500 บาท และเพิ่มขึ้นปีละ 500 บาท ไปจนถึงเพดาน เมื่อสมทบครบ 20 ปีขึ้นไป เสียชีวิตจะได้ค่าปรังศพ 20,000 บาท

สวัสดิการการศึกษา สมาชิกที่มีบุตรสามารถยืมเงิน เพื่อการศึกษาบุตรได้ครั้งละไม่เกิน 3,000 บาท (ต้องจ่ายคืนภายใน 60 วัน)

สวัสดิการส่งเสริมอาชีพ สมาชิกสามารถกู้เงินไปประกอบอาชีพได้รายละไม่เกิน 5,000 บาท ต้องส่งคืนพร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาท/เดือนภายใน 1 ปี กองทุนให้สมาชิกกู้ยืมไปแล้ว 6 ราย รวมเป็นเงิน 49,000 บาท

สวัสดิการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีและการทำความดี ให้ยืมเงินไม่เกินรายละ 3,000 บาทให้รางวัลผู้ทำความดีตามที่คณะกรรมการพิจารณาไม่เกินรายละ 500 บาท

สวัสดิการผู้ด้อยโอกาสและผู้ยากไร้ ยังไม่มีการจัดสวัสดิการนี้เกิดขึ้น

การประสานเชื่อมโยงภาคีท้องถิ่น

เทศบาล ให้ใช้สถานที่ในการประชุม/การอบรมต่างๆ และจัดทำแผนอุดหนุนงบประมาณ 5 ปี ทางฝ่ายปกครองอำเภอ ให้ใช้สถานที่ในการประชุม/การอบรมต่างๆ จัดทำเอกสาร/ประสานการทำงานงาน/สนับสนุนด้านข้อมูลพัฒนาชุมชน สนับสนุนข้อมูลกลุ่มองค์กร/ประสานงาน และ พมจ. สนับสนุนข้อมูล/จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ปัญหาและการแก้ไข/ สิ่งที่ได้เรียนรู้

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านหลวง มีปัญหาติดขัดในเรื่อง การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจแนวคิดกองทุนสวัสดิการชุมชน สมาชิกขาดแรงจูงใจ ขาดความเข้าใจในหน้าที่และผลประโยชน์ที่จะได้จากการเป็นสมาชิก ดังนั้นการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ จึงได้ จัดประชุมประชาคมสร้างความเข้าใจทุกหมู่บ้าน ทำให้สมาชิกเข้าใจการจัดสวัสดิการมากขึ้น และเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกกันเพิ่มขึ้น

สิ่งที่ได้เรียนรู้/ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

- คณะกรรมการประชุมแลกเปลี่ยนและสรุปผลติดตามการทำงานทุกเดือน
- การกำหนดแผนหรือยุทธศาสตร์ในการทำงานอย่างชัดเจน มีตัวชี้วัดสามารถประเมินผลการทำงานได้
- การบูรณาการแหล่งเงินทุนในพื้นที่ การจัดสรรผลกำไรมาสมทบกองทุน ฯ
- การหนุนเสริมจากภาครัฐและความร่วมมือจากชุมชน เช่น พอช./พมจ./พช./เกษตร/แกนนำท้องถิ่นและท้องถิ่น

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

1. ขยายฐานสมาชิกประสานความร่วมมือกับภาคีให้เกิดสวัสดิการอย่างครอบคลุมทั่วถึงทุกหมู่บ้าน/ทุกครอบครัว/ทุกคน
2. จัดสวัสดิการที่จำเป็นในชีวิตประจำวันให้หลากหลาย
3. จัดกิจกรรม/ประสานภาคี/จัดหาเงินกองทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้เพียงพออย่างยั่งยืน
4. ส่งเสริมกิจกรรมและการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

กองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านหินโงน ตำบลห้วยคต อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี

ข้อมูลทั่วไปและที่มาของกองทุนสวัสดิการ

บ้านหินโงน เดิมพื้นที่เป็นป่าไม้อุดมสมบูรณ์ทั้งไม้มีค่า ประดู่ ป่าไผ่ และไม้อื่นๆ มีน้ำอุดมสมบูรณ์ และมีสัตว์ป่า เช่น ช้าง ต่อมาเมื่อสัมปทานป่าไม้ พอหมดสัมปทาน ทำให้มีพื้นที่โล่งพอที่จะเพาะปลูกได้ชาวบ้านจากบ้านวังพง ตำบลวังหิน อำเภอบ้านไร่ ก็ได้อพยพเข้ามาเปิดพื้นที่ทำกินเป็นชุดแรก ในปี 2513 ชาวบ้านรวมตัวกันสร้างโรงเรียนบ้านหินโงนให้ลูกหลานได้รับการศึกษา

ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็จะทำไร่ข้าวโพด ทำนาปลูกข้าวไว้กิน และหาของป่า มีวิถีชีวิตที่ช่วยเหลือเอากันไม่ค่อยมีการจ้าง เช่น ทำไร่และปลูกบ้าน เมื่อก่อนบ้านหินโงนขึ้นกับ ตำบลห้วยคต อำเภอบ้านไร่ การเดินทางไปติดต่อทางราชการก็ลำบาก ต่อมาก็ได้แยกจาก อำเภอบ้านไร่ มาเป็นกิ่งอำเภอห้วยคต ปัจจุบันบ้านหินโงนมี 146 หลังคาเรือน มีประชากร 542 คน

เนื่องจากบ้านหินโงนอยู่ไกลการติดต่อกับส่วนราชการเดินทางลำบากเพราะพื้นที่เป็นป่าเขาหน่วยงานราชการที่เข้ามาพัฒนาเป็นกลุ่มแรกในช่วง 2527-2528 จะเป็นพัฒนาชุมชน เริ่มเข้ามาตั้งกลุ่ม เยาวชนและกลุ่มแม่บ้าน แต่กลุ่มแม่บ้านก็ล้มไป และต่อมาก็ตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ในปี 2529

ซึ่งในปี 2532 บ้านหินโงนยังไม่มีไฟฟ้าใช้ เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกล ราชการจึงจัดอบรม อพป. หลังการอบรมได้สนับสนุนให้มีกองทุน อพป. ในปี 2533 มีกลุ่มแพทย์ พอสว.เข้ามาในหมู่บ้านมาทำโรงเรียน กำนันตำบลห้วยคต จึงรวมตัวแม่บ้านมาต้อนรับแพทย์ พอสว.พอเสร็จก็ยังคงรวมกลุ่มกันอยู่มีกิจกรรมทำร่วมกัน เช่นมีงานในหมู่บ้านก็จะช่วยทำอาหาร ต่อมาราชการให้กำนันได้หาคนเข้ามาเป็นผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนของตำบล ก็มีแกนนำหมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้ารับการอบรม ในปี 2538 ก็ได้รับกองทุนสนับสนุนไร่ นา สวนผสม จากเกษตรจังหวัด สนับสนุนเรื่องวัสดุอุปกรณ์แต่เมื่อทำแล้วขายได้จึงนำเงินกลับเข้ามาเป็นกองทุนเกษตร อย่างเช่นเมล็ดพันธุ์แทนที่จะให้ไปเฉยๆ เขาก็จะให้ชาวบ้าน ซื้อในราคาที่ถูก แล้วก็เอาเงินที่ได้มาเป็นกองทุนเกษตรกร

ในปี 2539 ได้รับงบประมาณจากทางราชการ กองทุน กขคจ สนับสนุนผู้ยากไร้ และในปี 2541 ได้รับงบประมาณจาก ประชาสงเคราะห์จังหวัด ตั้งกลุ่มเย็บเสื้อผ้า เย็บผ้า นวม ต่อมามูลนิธิศุภนิมิต เข้ามา สนับสนุนให้กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้านักเรียนและที่นอนเด็กเล็ก และสนับสนุนให้เงินทุนหมุนเวียนมีเงินให้กู้และให้มีการออมและในปี 2547 ได้ตั้งกลุ่มเลี้ยงหมูมีเงินทุนหมุนเวียนให้สมาชิกได้กู้ยืม นอกจากนี้มีกองทุน อสม.และกองทุนสตรี

ในปี 2543 คุณอรสา สิทธิธัญกิจ แกนนำชุมชนได้มีโอกาสไปร่วมทำงานกับองค์การการเงินชุมชน จังหวัดอุทัยธานี และได้มีโอกาสไปดูงานที่ วัดไผ่ล้อม จังหวัดตราด ของพระอาจารย์สุบิน เมื่อรัฐบาล มีงบประมาณที่จะมาทำเรื่องของกองทุนหมู่บ้าน และก่อนที่รัฐบาลจะลงมา ได้มีการเตรียมหมู่บ้าน เพื่อรับเงินกองทุนหมู่บ้าน คุณอรสาก็ได้ชวนผู้นำไปร่วมเรียนรู้ เมื่อกลับมาทีมผู้นำก็ได้ร่วมกันกำหนดระเบียบการใช้จ่ายเงินและการช่วยเหลือ

ฐานทรัพยากรธรรมชาติ รูปแบบบูรณาการกองทุน

- ก่อตั้ง กองทุนใหม่ในปี 2548
- สมาชิกเริ่มแรก - ราย
ปัจจุบัน - ราย
- เงินทุนเริ่มแรก - บาท
ปัจจุบัน - บาท

การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการ

เมื่อมีเงินกองทุนหมู่บ้านลงมาในปี 2544 ก็ได้มีการกั๊ยืมโดยใช้ระเบียบที่ตั้งไว้ และตั้งกองทุนสวัสดิการช่วยเหลือเรื่องเจ็บ ตาย และภัยพิบัติ เนื่องจากที่บ้านหินโงงจะมีภัยธรรมชาติในแต่ละปีจึงมีการตั้งศูนย์สงเคราะห์ประจำหมู่บ้าน โดยประชาสงเคราะห์เริ่มให้ แต่เงินก็ไม่พอ แล้วพอสิ้นปีชาวบ้านก็ได้เรียกรายเงินเก็บไว้เพื่อช่วยเหลือเมื่อมีภัยพิบัติ แต่พอมีเรื่องของสวัสดิการ จึงทำให้มีเรื่องของภัยพิบัติ การจัดการเงินดอกผลกำไร ซึ่งดอกผลของกองทุนหมู่บ้านแบ่งเป็นกองทุนสวัสดิการ 20 % กองทุนสาธารณประโยชน์ 10% ทุนการศึกษาและพัฒนาอาชีพ 10% สมทบกองทุน 30% บริหารจัดการ 15% ค่าตอบแทนคนทำงาน 10 % บันผล 5% ซึ่งคนที่เป็นสมาชิกจะต้อง เข้าหุ้นๆ ละ 100 บาทต่อปี ส่วนคนที่กู้จะต้องถือหุ้นพิเศษ คือกู้ 100 บาทจะต้องถือหุ้นพิเศษ 1 บาท เพื่อให้มีการออม ที่กองทุนที่ไม่มีหนี้เสีย กฎระเบียบหลังจากที่คณะกรรมการได้ร่วมกันคิดแล้วก็เอาเข้าที่ประชุมใหญ่มาร่วมกันกำหนด กฎระเบียบของกองทุนยึดหยุ่นและมีการปรับตลอด

นอกจากนี้บ้านหินโงงได้อาเรื่องเงินที่ประกันความเสี่ยงซึ่งเดิมจัดการโดย ชกส.โดยคณะกรรมการขอมติที่ประชุมโดยบอกว่าขณะนี้เรามีเงินออมสำรองมากพออยู่แล้วคิดว่าน่าจะเอาเงินตรงนี้มาทำเองถ้าไม่เสียเงินนั้นให้ ชกส. ไปจัดการกองทุนก็น่าจะมีรายได้ประมาณ 20,000 บาทต่อปี กฎระเบียบที่บ้านหินโงงนี้จะปรับเปลี่ยนกันตลอดเมื่อมีปัญหาแกนนำก็จะมาพูดคุยกันและก็ปรับกฎระเบียบกันตลอด

เมื่อปี 2548 คณะกรรมการเห็นว่ากองทุนสวัสดิการน่าจะมีการแยกให้ชัดเจน จึงแยกกองทุนสวัสดิการออกเป็นกองทุนสาธารณประโยชน์ กองทุนเพื่อการศึกษา และกองทุนสวัสดิการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย และประสบภัยพิบัติ

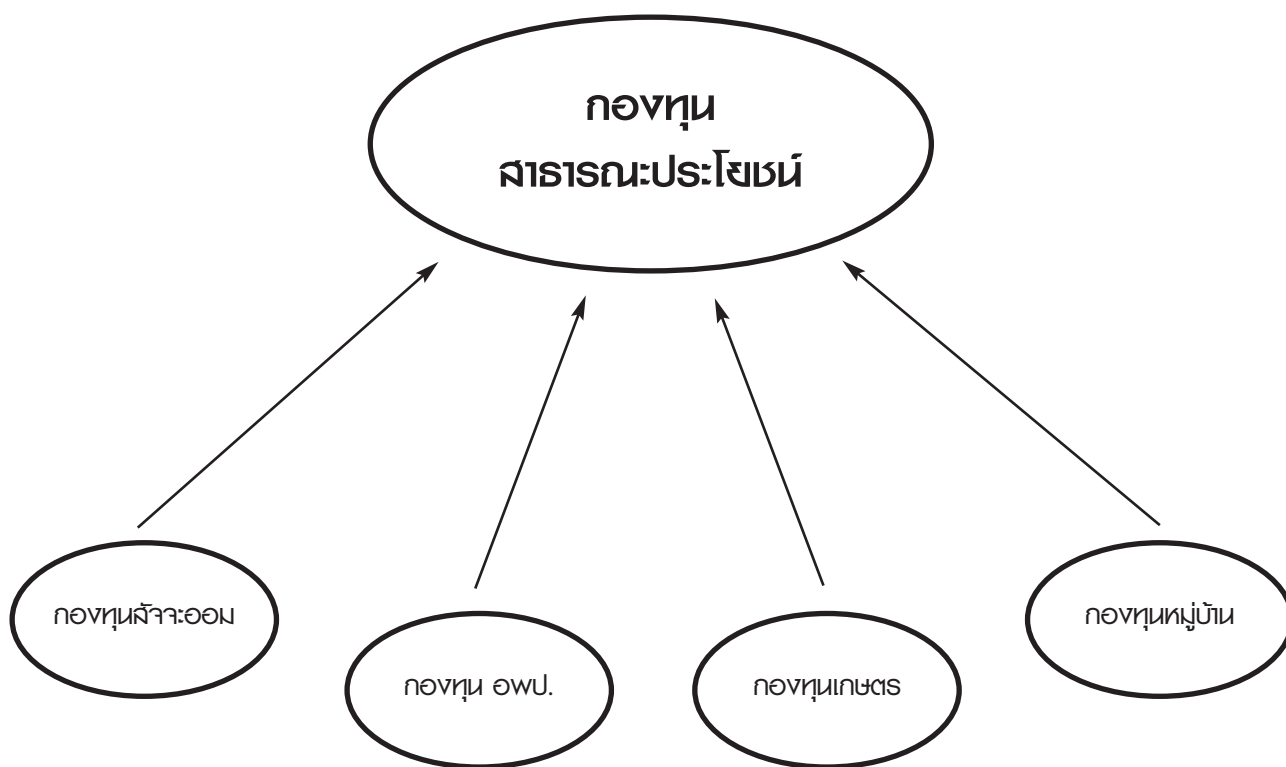
ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ความรู้สึกของกรรมการที่ได้ช่วยเหลือชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อน มีความรู้สึกที่ ดีใจที่ได้ช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน และมีความใกล้ชิดกับคนในชุมชนมากขึ้น เกิดความรัก สามัคคีกัน ตอนนั้นเกิดความเดือดร้อนชาวบ้านจะมาปรึกษากรรมการ ซึ่งก็ได้รับการช่วยเหลือซึ่งต่างจากเมื่อก่อน พอเดือดร้อนไปแจ้งผู้ใหญ่บ้าน บางครั้งผู้ใหญ่ติดประชุมราชการบ้างก็ไม่เจอใคร เมื่อผู้ใหญ่รับแจ้งแล้วก็ต้องไปแจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบกว่าเขาจะได้รับการช่วยเหลือก็ใช้เวลานาน แต่พอเรามีสวัสดิการของตนเองพอได้รับความเดือดร้อนคณะกรรมการก็เข้าไปช่วยเหลือเบื้องต้นเลยทันที มีชาวบ้านบางคนถึงกับร้องไห้ที่มีเพื่อนเข้าไปดูแลช่วยเหลือ สิ่งก็ตามมาก็คือความสามัคคีและความร่วมมือของคนในชุมชนในการแก้ปัญหาของตนเอง นอกจากนี้ชุมชนยังมีอิสระที่จะพัฒนาหมู่บ้านของตัวเอง เพราะมีกองทุนของตนเอง ไม่ต้องรอรทางส่วนราชการและพัฒนาหรือแก้ปัญหาได้ตรงตามความต้องการ ทำให้คนในชุมชนเริ่มปรับวิธีคิดที่จะรอส่วนราชการเพียงอย่างเดียว แต่ลุกขึ้นมาจัดการตนเองร่วมกัน

นอกจากนี้ก็มีการอนุรักษ์ป่าชุมชน โดยมีการเดินลาดตระเวนดูแลป้องกันไฟป่า เป็นส่วนใหญ่เพราะไม่ค่อยมีปัญหาของการตัดไม้ ให้เด็ก ๆ เข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าด้วยการให้เข้าร่วมปลูกป่า ในวันสำคัญๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ เป็นต้นและเริ่มเข้าไปเรียนรู้ในป่าของตนเอง ความรู้สึกของชาวบ้านที่มีต่อป่าและจะต้องอนุรักษ์ไว้คือ เพื่อให้ประโยชน์จากป่า ป้องกันภัยจากธรรมชาติ และบอกว่าเพราะเขาเป็นคนปลูกเขาก็ต้องรัก ผู้ใหญ่บอกว่าป่าไม้ที่สมบูรณ์ยังช่วยป้องกันน้ำป่าด้วยซึ่งเมื่อก่อนถ้าจะมีน้ำมาจะได้ยินเสียงของต้นไม้หักเพื่อเป็นสัญญาณให้ชาวบ้านขนของหนีน้ำได้ แต่ตอนนี้ถ้าน้ำมาก็ท่วมเลยโดยที่ยังไม่ทันตั้งตัว เหตุผลนี้แหละที่พวกเขาจะต้องดูแลรักษาป่าของเขาไว้

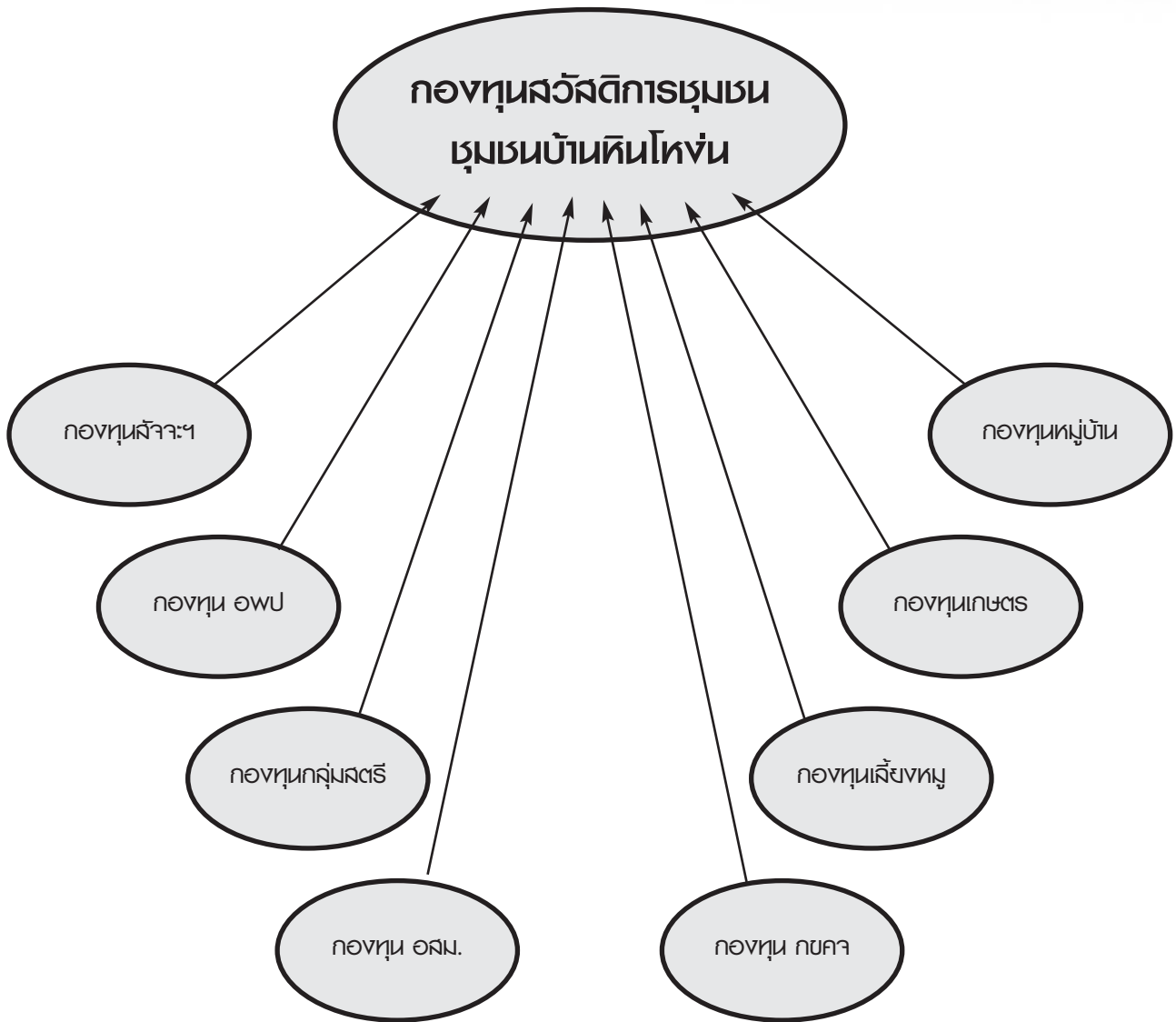
หลังจากนั้นก็ไปดูที่กองทุนอื่นๆ ว่ามีเงินดอกผลเอามาใช้อะไรบ้าง มีจุดร่วมกัน คือ เรื่อง สาธารณะประโยชน์ ที่เอาไปใช้เหมือนกันจึงดึงเอากองทุนสาธารณะประโยชน์มารวมกัน เนื่องจากคณะกรรมการทุกกองทุนจะเป็นคนกลุ่มเดียวกัน พอค่อยกันแล้วก็เอาไปถามมติที่ประชุมหมู่บ้านซึ่ง กองทุนสาธารณะประโยชน์ก็เอามาใช้พัฒนาหมู่บ้าน เช่น เอามาซ่อมถนน งานประเพณี การดูแลป้องกันไฟป่า เรื่องการจัดเวรยามดูแลหมู่บ้าน ซึ่งจะทำให้คนในชุมชนได้รับประโยชน์ร่วมกัน

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

หลังจากที่คณะกรรมการได้ร่วมเวทีตลาดนัดความรู้สวัสดิการชุมชนในปี 2550 คณะกรรมการก็กลับไปพูดคุยหาข้อสรุปการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนของบ้านหินโง่น ร่วมกันและมาดูว่ามีกองทุนอะไรอยู่บ้างในหมู่บ้าน หลังจากนั้นก็ตกลงว่าจะรวมเงินดอกผลจากทุกกองทุนในหมู่บ้านมารวมเป็นกองทุนสวัสดิการหมู่บ้าน เพื่อใช้ในการดูแลคนในชุมชนถึงแม้จะไม่ได้เป็นสมาชิกแต่ละกองทุน อันได้แก่ กองทุนสัจจะออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน กองทุน กขคจ. กองทุนเลี้ยงหมู กองทุนกลุ่มสตรี กองทุนเกษตรกร กองทุนอพป. และกองทุนอสม.

แกนนำบอกว่าที่คิดจะจัดการกองทุนแบบนี้เพราะว่า สะดุดคำที่ว่า “กองทุนสวัสดิการที่ทำอยู่เป็นสวัสดิการกลุ่มดูแลเฉพาะสมาชิกของแต่ละกลุ่ม ถ้าจะเป็นสวัสดิการชุมชน คนในชุมชนต้องได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน แต่คนในชุมชนทุกคนโดยเฉพาะ คนด้อยโอกาสที่ไม่ได้เข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มเช่นคนพิการ ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งเป็นต้น” จึงปรับโดยรวมดอกผลของทุกกองทุนมาเป็นกองทุนสวัสดิการ ร่วมกำหนดกฎระเบียบที่จะนำไปใช้ร่วมกัน กองทุนสวัสดิการชุมชนของบ้านหินโงงจึงมีการเชื่อมโยงกลุ่ม กองทุนต่างๆ เข้าด้วยกัน ดังนี้

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเสาธง อำเภอบางปะหัน จังหวัดอยุธยา

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลเสาธง เป็นตำบลหนึ่งที่มี 17 ตำบลของพื้นที่อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการเล่าของผู้สูงอายุที่เกิดอยู่ในพื้นที่ตำบลเสาธงก็ฟัง ปู่ ย่า ตา ยาย เพราะในระหว่างที่พม่าตั้งกองทัพยกเข้าโจมตีเมืองหลวงนั้น เป็นฤดูฝนตกชุก มีน้ำมาก พม่าไม่สามารถเข้าโจมตีเมืองได้ จึงยกพลขึ้นรอน้ำลตที่โพธิ์สามต้น ปัจจุบันได้ตั้งชื่อถิ่นฐานตั้งนี้ว่า ตำบลโพธิ์สามต้น ซึ่งเป็นตำบลหนึ่งของพื้นที่อำเภอบางปะหัน ชาวบ้านที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่โพธิ์สามต้น ได้อพยพเพื่อหนีข้าศึกพม่า โดยพายเรือขึ้นไปทางเหนือเมื่อคิดว่าอยู่ไกลจากข้าศึกจะติดตามแล้ว จึงพาขึ้นฝั่งสองข้างของแม่น้ำลพบุรีตั้งถิ่นฐานอยู่สองฝั่งแม่น้ำ และยกธงชาติไทยขึ้นเพื่อแสดงว่านี่คือคนไทยไม่ยอมแพ้พม่า และไม่ยอมเป็นเชลยศึกแก่พม่าต่อไป ต่อมาข้าศึกสงบลง และถูกกรุงศรีอยุธยาได้ จึงได้ตั้งชื่อถิ่นฐานนี้ว่าตำบลเสาธง และเรียกชื่อเป็นทางการมาตลอดจนถึงปัจจุบันนี้

ตำบลเสาธง เป็นพื้นที่ราบลุ่ม แบ่งการปกครองเป็น 5 หมู่บ้าน มีครัวเรือนที่อยู่อาศัยอยู่ 604 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 1,875 คน ประชากรชาย 767 คน, ประชากรหญิง 1,060 คน ประชากรส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกร ปลูกพืชผักสวนครัว ปลูกเผือก ทำอิฐ ทำรูป เลี้ยงไก่พื้นเมือง เลี้ยงกบ เลี้ยงปลา ทำอบ ทำผ้าเช็ดเท้า มีโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งอยู่ติดเขตพื้นที่อำเภอหลาย 10 โรง จึงมีประชากรจากภาคอื่นๆ เข้าไปอยู่ในพื้นที่อำเภอบางปะหันมากมาย โกวียทำงานก็จะเข้าทำงานในโรงงานเป็นส่วนมาก

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

เนื่องจากตำบลเสาธง เป็นตำบลที่อยู่ไม่ไกลจากอำเภอบางปะหันมากนัก ประมาณ 3 กิโลเมตร และอำเภอบางปะหันก็อยู่ห่างจากตัวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาประมาณ 15 กิโลเมตร ระยะทางสัญจรสะดวกสบายมีถนนหลักใหญ่ๆ ตัดผ่าน เช่นสายเอเชีย จากกรุงเทพฯ - ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ตาก ฯลฯ ฉะนั้น เด็กวัยทำงานจึงได้ไปประกอบอาชีพต่างๆ หลากหลายต่างถิ่น หากเป็นโรงงานจะทำงานหมุนเวียนกันเป็นรอบๆ เข้า ป้ายกลางคืน บางคนก็ต้องเช่าหออยู่ จึงทำให้มีแต่ผู้สูงอายุ วัยเด็ก วัยเรียนอยู่เฝ้าพ่อแม่ ไปทำงาน กลับเสาร์ - อาทิตย์หรือบางคนกลับเดือนละครั้ง

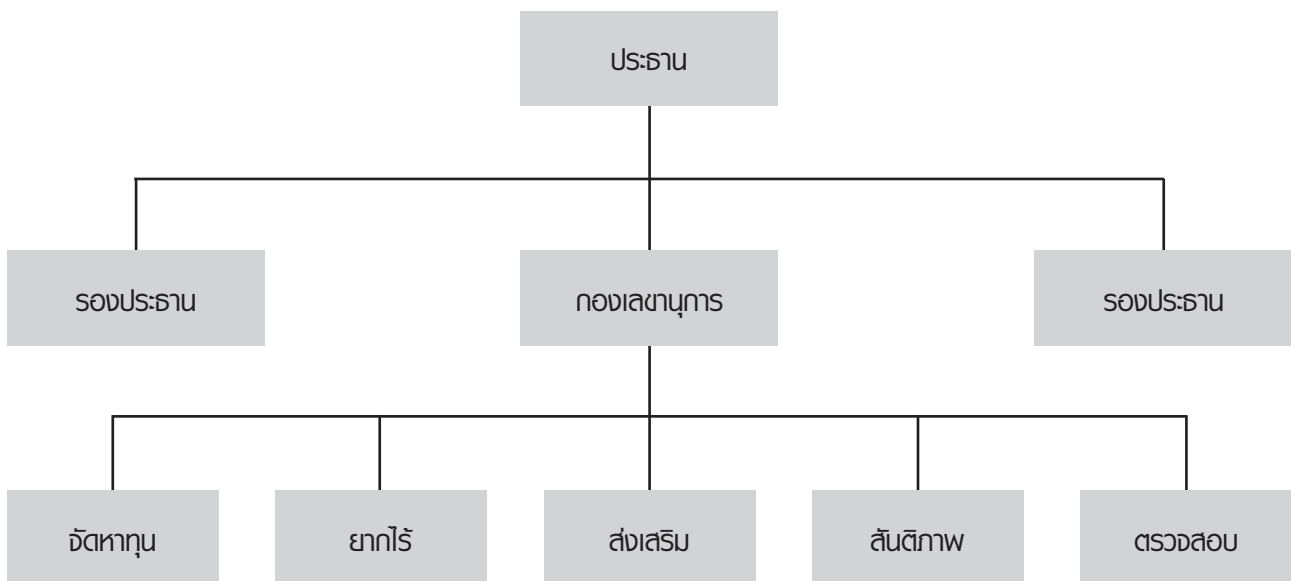
สำหรับผู้สูงอายุอยู่เฝ้าบ้านก็มีอาชีพ เย็บอบ ทำรูป ปลูกเผือก เลี้ยงไก่พื้นเมือง เลี้ยงกบ เลี้ยงปลาในกระชัง จึงทำให้วัยดังกล่าวได้พบปะอยู่เป็นประจำ วันพระก็จะไปทำบุญ จึงได้เกิดชมรมผู้สูงอายุขึ้นในตำบลผู้สูงอายุดังกล่าวก็จะดูแลกัน เอื้ออาทร ช่วยเหลือกันอยู่เป็นประจำ มีอาหาร พืชผักสวนครัวก็แบ่งปันกัน ทำอาหารที่ส่งแลกเปลี่ยน นี่คือทุนสังคมที่มีอยู่ในตำบลเสาธง เมื่อเกิดชมรมผู้สูงอายุแล้ว ก็ที่กิจกรรมร่วมกัน เช่นงานประเพณีต่างๆ ทางศาสนา วันเข้าพรรษา ออกพรรษา วันสงกรานต์ งานบวช งานแต่ง ฯลฯ คนในตำบลก็จะร่วมกันเป็นเนืองนิตย์

ฐานสวัสดิการผู้สูงอายุ รูปแบบอมวันละบาท

- ก่อตั้ง
- สมาชิกเริ่มแรก 243 ราย
- ปัจจุบัน 303 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 88,695 บาท
- ปัจจุบัน 173,086 บาท

การบริหารจัดการกองทุน

ทางชมรมผู้สูงอายุจึงมีความคิดว่า เราจะช่วยเพื่อนสมาชิกอย่างไร เวลาเจ็บป่วย ยากไร้ และถึงแก่กรรม จึงได้ประชุมและมีมติว่า เรามาตั้งกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน โดยที่เวลาสมาชิกคนใดถึงแก่กรรม เราจะช่วยทำบุญอุทิศส่วนกุศล ศพละ 20 บาท ตามจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ โดยระดมเงินทุนเพื่อจัดสวัสดิการการช่วยเหลือเพื่อน คนละ 100 บาท ไว้ล่วงหน้า จำนวนคนละ 5 ศพ แล้วได้คัดเลือกกรรมการเพื่อดำเนินการเพื่อ ดำเนินการจัดการบริหารงานเกี่ยวกับการเงินดังกล่าว ซึ่งมีคณะกรรมการ ทั้งหมด 16 คน แบ่งเป็น ทีมคณะกรรมการอำนวยการ 5 คน ทีมคณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบ 3 คน ทีมคณะกรรมการฝ่ายส่งเสริม 3 คน และทีมคณะกรรมการฝ่ายจัดหาเงินทุน 5 คน โดยมีนายแสง ก้อนนาค เป็นประธาน มีโครงสร้างการทำงาน ดังนี้

วิธีการทำงาน มีดังนี้

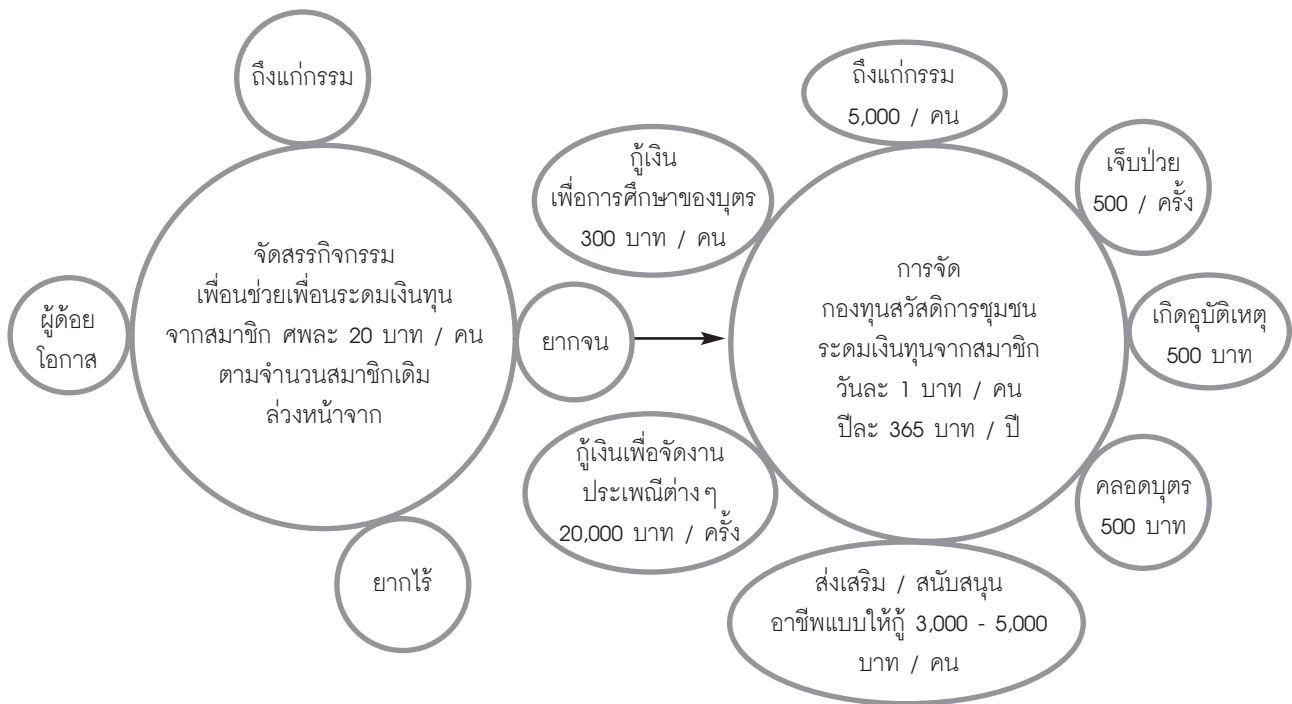
1. คณะกรรมการทุกฝ่าย จะได้รับการเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน เพื่อที่จะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองได้ อย่างถูกต้องและมีคุณภาพ
2. มีสถานที่ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และมีกรรมการสามารถชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงาน ได้ตลอดเวลา
3. มีแผนการทำงาน แต่ละปีที่ชัดเจน และได้ปฏิบัติตามแผนอย่างต่อเนื่องทุกปี
4. มีการประชุมคณะกรรมการเป็นประจำทุกเดือน ประชุมสมาชิก 6 เดือน / ครั้ง
5. มีการสรุปยอดฐานะการเงินแต่ละปี และมีการจัดกิจกรรม
6. มีสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิก ตามมติที่ประชุม

หลังจากได้ดำเนินการมาแล้ว 4 ปี ก็มีโอกาสดูแลเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกองทุนสวัสดิการกองทุน สวัสดิการชุมชน จากเจ้าหน้าที่ พอช. ในระดับภาคจังหวัดสิงห์บุรี และมีความตั้งใจที่จะมาถ่ายทอดการจัดกองทุนสวัสดิการแก่คณะกรรมการได้เข้าใจ เมื่อคณะกรรมการเข้าใจแล้ว เราจะดำเนินการได้หรือไม่ ผลสรุปมติให้ดำเนินการจัดกองทุนสวัสดิการ เพื่อชุมชน จึงได้ร่างระเบียบข้อบังคับในการจัดกองทุนสวัสดิการ และปรับเปลี่ยนระดมเงินออมคนละ 20 บาท จากกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนมาเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชน มีการบริหารจัดการกองทุนแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การส่งเสริมกลุ่มอาชีพ 50 % การจัดสวัสดิการชุมชน 35 % และการบริหารจัดการ 15 %

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

หลังจากการปรับเปลี่ยนกับการจัดกองทุนสวัสดิการชุมชนแล้ว ผลที่เกิดขึ้นในชุมชน คือ

1. ทำให้ประชาชน ได้เข้าเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้น และในชุมชนรู้จักช่วยเหลือเอื้ออาทรกัน มีความสามัคคี โอบอ้อมอารีต่อกัน
2. ทำให้ประชาชนทุกเพศทุกวัยมีการพบปะ และพึ่งพาอาศัยกันอย่างจริงจังและจริงใจ
3. ทำให้ประชาชนในตำบลข้างเคียงได้ขับเคลื่อนงานจัดกองทุนสวัสดิการขึ้นใหม่ๆ หลายตำบล
4. ทำให้คนในครอบครัวไม่ทะเลาะวิวาทกัน เพราะการครองชีพในปัจจุบันอยู่อย่างแบบเศรษฐกิจพอเพียง
5. ทำให้ประชาชนมีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น
6. มีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อสนับสนุนอาชีพ โดยไม่ต้องกู้เงินจากภาคเอกชนที่มีดอกเบี้ยสูง
7. คนในชุมชนมีข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ เนื่องจากแกนนำได้รับการประชุมเกี่ยวกับวิชาการต่างๆ เป็นประจำ
8. ทำให้คนในชุมชนมีความเข้มแข็ง มีระบบการทำงานของคณะกรรมการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลเชิงปริมาณ

หลังจากการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนมาเป็น กองทุนสวัสดิการชุมชน คือ เดิม มีสมาชิกเริ่มก่อตั้ง 243 คน ปัจจุบันสมาชิกเพิ่มขึ้น 303 คน, กองทุนสวัสดิการ 88,695 บาท ปัจจุบันมีกองทุนเพิ่มขึ้น 173,086 บาท

ผลเชิงคุณภาพ

1. คณะกรรมการเข้มแข็ง มีความเข้าใจการจัดสวัสดิการดีขึ้นทุกคน สามารถชี้แจงได้ เพราะเรามีระเบียบวินัยในการดำเนินงานที่ชัดเจน
2. คณะกรรมการรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีคุณภาพ
3. มีเงินทุนในการบริหารงานได้อย่างเพียงพอตามความเหมาะสมของกิจกรรม

- มีสมาชิกทุกคนที่ตั้งอยู่ในคุณธรรม 4 ประการ คือ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา มีระเบียบวินัย และ มีความสามัคคี
- คณะกรรมการมีการวางแผนการทำงานไว้ล่วงหน้า เพื่อสะดวกในการปฏิบัติงานและงานที่ปฏิบัติจะได้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ

ความเชื่อมโยงระหว่างกองทุนสวัสดิการกับชุมชน

กองทุนสวัสดิการชุมชน	ชุมชนพื้นที่ดำเนินการ
<ol style="list-style-type: none"> มีการระดมเงินกองทุนสวัสดิการ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีคณะกรรมการบริหารจัดการเกี่ยวกับการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ มีกิจกรรมในการทำงานร่วมกัน ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ มีการติดตามและประเมินผล เช่น การสรุปงานแสดงฐานะการเงินในวันสิ้นปี มีการวางแผนในการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า 	<ol style="list-style-type: none"> ประชาชนในชุมชน มีเศรษฐกิจพอเพียง ไม่เกิดการแข่งขัน เอาจริงเอาจัง ทุกคนอยู่กันอย่างมีสุขภาพจิตที่ดีต่อกัน ประชาชนในชุมชนมีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัยและมีความสามัคคี ประชาชนในชุมชน มีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องทำให้ชุมชนมีความขับเคลื่อนงานต่างๆ อย่างแข็งแกร่ง ทำให้ประชาชนในชุมชน มีการทำงานอย่างโปร่งใสในการทำงานเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม ประชาชนได้ร่วมกันทำงานแบบต่อเนื่องอย่างชัดเจน และมีการขับเคลื่อนงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ความเชื่อมโยงกับกิจกรรมงานพัฒนาในประเด็นต่างๆ

กองทุนสวัสดิการชุมชน	กิจกรรมงานพัฒนา
จากการจัดกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นกลุ่มคนในตำบลแล้ว	<ol style="list-style-type: none"> สามารถจัดกิจกรรมพัฒนา และส่งเสริมสุขภาพของคนในชุมชนให้เข้มแข็ง โดยการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพตามความเหมาะสมของแต่ละวัยนั้นๆ การรวมกันทำอาชีพด้วยสมุนไพรที่มีอยู่ในบ้านของตนเอง เพื่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น ลดรายจ่าย เช่น การทำยาล้างจานด้วยว่านหางจระเข้, ยาสระผมด้วยมะกรูด, น้ำยาปรับผ้านุ่ม ฯลฯ การรวมกลุ่มทำรูปเพื่ออนุรักษ์อาชีพของพื้นบ้าน การเย็บบอบ เพื่อให้มีประเพณีวัฒนธรรมแบบยั่งยืน

ปัญหาและการแก้ไข

1. จากการมีกลุ่มงาน กลุ่มคน ทำให้การแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชนสามารถแก้ไขได้สะดวกและรวดเร็ว เนื่องจากคนในชุมชนมีกิจกรรมกันเป็นประจำ และการทำงานมีจุดประสงค์ไปในทางเดียวกันจึงไม่ค่อยมีปัญหามากมาย
2. คนในชุมชนมีความสามัคคี อยู่ในระเบียบวินัย มีคุณธรรมของกลุ่ม จึงมีความเข้าใจปัญหาต่างๆ ได้ดี สามารถแก้ไขได้ง่าย
3. คนในชุมชนมีการช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน เราอยู่อย่างพี่น้องครอบครัวเดียวกัน จึงไม่ค่อยมีปัญหาใหญ่ๆ มีปัญหาบ้านแต่ก็พอแก้ไขกันได้
4. คนในชุมชน มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ให้ชุมชนได้รับรู้เกี่ยวกับเสียงตามสาย จึงไม่ค่อยมีปัญหาในชุมชนของตนเอง
5. คนในชุมชนมีคณะทำงานอย่างแข็งขัน จึงไม่มีใครผลักดันในสิ่งที่ไม่ได้ประโยชน์ แก่ส่วนรวมมาลงในชุมชน นอกจากสิ่งที่ดีๆ เท่านั้น จึงไม่มีปัญหา

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

1. จัดเวทีสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คนในชุมชนวัยเด็ก วัยเยาวชน ในการระดมเงินออมเพื่อจัดสวัสดิการกองทุนชุมชน
2. เพิ่มพูนศักยภาพแก่ผู้นำชุมชนทุกระดับ เพื่อประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม ในการทุกประเด็น (ถ้าทำได้)
3. จัดกิจกรรมเชื่อมโยงแต่ละเพศวัยได้ร่วมกันจัดกิจกรรมเอื้อกัน
4. จัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร เนื่องจากเป็นตำบลที่ตั้งบ้านเรือนอยู่สองฝั่งแม่น้ำลพบุรี
5. พัฒนาชุมชนให้มีระเบียบวินัย มีสิ่งแวดล้อมที่ดี และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

กองทุน สวัสดิการชุมชนตำบลหนองบัว อำเภอลี้ดลือห์ จังหวัดชัยนาท

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลหนองบัวมี 5 หมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมมีคลองชลประทานผ่านทำนาได้ปีละหลายครั้ง ในแต่ละหมู่บ้านจะมีกลุ่มออมทรัพย์, กองทุนหมู่บ้าน และกองทุน กขคจ. ในบางหมู่บ้านส่วนใหญ่จะเข้าเป็นสมาชิกสัจจะออมทรัพย์แยกเป็นชาย 950 คน หญิง 1,300 คน มีกลุ่มชีพทำผ้าบาติกในตำบลทำให้คนในตำบลมีรายได้เพิ่มขึ้น และกำลังจะดำเนินการผลิตน้ำดื่มไว้กินเอง และที่เหลือก็จะจำหน่ายในตำบล ก็จะมีรายได้เพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่ง

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

เกิดจากแนวคิดที่ว่าในตำบลหนองบัวมีหลายกองทุน น่าจะเอาดอกผลกำไรของกองทุนต่างๆ มาเป็นกองทุนสวัสดิการคอยช่วยเหลือคนในตำบล ยามที่เดือดร้อน และจะให้เห็นว่ายังมีเพื่อนบ้านหรือคนในชุมชนเอง ยังคงคอยเป็นห่วงเขาอยู่จึงเกิดเป็นที่มาของกองทุนสวัสดิการชุมชน เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2548 เริ่มแรกมีสมาชิกเพียง 250 คน เงินกองทุน 25,000 บาท ณ ปัจจุบันมีสมาชิก 1,600 คน จำนวนกองทุน 155,000 บาท โดยสมาชิกมาจากทุกหมู่บ้าน

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองบัวมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้ชาวบ้านในชุมชนรู้จักพึ่งตนเอง และช่วยเหลือส่วนรวม ดังนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มของกิจกรรมต่างๆ ให้มีผลประโยชน์เจริญเติบโตขึ้นมา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาความยากจน
2. รับรองอาชีพและสนับสนุนการรวมกลุ่ม เผยแพร่วิชาการของกลุ่มที่มีอาชีพเพื่อเสริมรายได้
3. เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร และอื่นๆ ในตำบล
4. จัดหาวัสดุปัจจัยการผลิตที่สมาชิกต้องการจำหน่ายเพื่อส่งเสริมรายได้
5. รวบรวมผลผลิตของสมาชิกมาจัดการขาย เพื่อแปรรูปเป็นรายได้ต่อไป
6. รวมตัวกันเป็นมวลหมู่สมาชิก ในการขอขบประมาณจากทางราชการหรือภาครัฐและเอกชนที่จะสนับสนุนกองทุนสวัสดิการให้เจริญเติบโตขึ้นต่อไป
7. สมาชิกต้องสมทบเงินกับกองทุนวันละ 1 บาท

การบริหารจัดการกองทุน

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองบัว มีการเชื่อมโยงบูรณาการกองทุนจากกลุ่มต่างๆ ได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ กองทุน SML กลุ่มอาชีพ กลุ่มผู้สูงอายุ และกองทุนฌาปนกิจตำบล ในส่วนของโครงสร้างคณะกรรมการ

ฐานองค์กรการเป็นชุมชน รูปแบบบูรณาการกองทุน

- ก่อตั้ง 17 กุมภาพันธ์ 2548
- สมาชิกเริ่มแรก 250 ราย
ปัจจุบัน 1,600 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 25,000 บาท
ปัจจุบัน 155,000 บาท

มีทั้งหมด 17 คน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก และผู้ช่วยเหรัญญิก ฝ่ายตรวจสอบ ผู้ประสานงาน และกรรมการทั่วไป โดยมี นายรังสิวุฒิ มีกลิ่น กำนัน เป็นประธาน คณะกรรมการชุดนี้มาจากกา รคัดเลือกจากชาวบ้านของแต่ละหมู่บ้านส่งขึ้นมา บทบาทหน้าที่คณะกรรมการ ได้แก่ การจัดทำทะเบียนข้อมูล การ วางแผนจัดหาทุนสนับสนุนกองทุน การจัดให้มีการบริหารแก่สมาชิกในด้านต่างๆ คือ จัดหาปัจจัยขั้นพื้นฐาน ทุนสนับสนุน จัดหาโครงการ กิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพของสมาชิก การจัดการด้านความรู้วิชาการ บริการข้อมูลข่าวสาร ส่งเสริมภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น การสงเคราะห์และสวัสดิการและครอบครัว ทำการรักษาผลประโยชน์แก่ สมาชิก สร้างความมั่นคงให้กับครอบครัวของสมาชิก และประสานงานกับส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ เอกชน

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ชาวบ้านมีความเป็นอยู่และสภาพจิตใจที่ดีขึ้น ที่ยังมีเพื่อนบ้านด้วยกัน คอยดูแลเอาใจใส่เวลาเจ็บไข้ หรือยาม เดือดร้อน จึงมีสมาชิกเพิ่มขึ้นครอบคลุมทั่วทั้งตำบล และเข้าใจเรื่องสวัสดิการมากขึ้น มีการบูรณาการเชื่อมโยงกองทุน ภายในเพื่อนำผลกำไรมาจัดสวัสดิการเพิ่มมากขึ้น

การเชื่อมโยงสวัสดิการชุมชนกับงานพัฒนาประเด็นต่างๆ

มีการเชื่อมโยงกับโครงการของรัฐที่ลงสู่หมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านมีชีวิตที่ดีขึ้น และใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง รู้จักพึ่งตนเอง เพิ่มรายได้ลดรายจ่ายในครัวเรือน มีการปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินเอง โดยมีกองทุนหมุนเวียนในเรื่อง การประกอบอาชีพ รวมถึง โรงเรียน วัด ที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกองทุนตำบล รวมถึงงานประเพณีต่างๆ ของ ตำบล

ปัญหาและการแก้ไขปัญหา/สิ่งที่ได้เรียนรู้

ปัญหา คือ ทางองค์การส่วนท้องถิ่นไม่เห็นความสำคัญของกองทุน คนในชุมชนเลยต้องช่วยเหลือตัวเอง โดยการหาทุนจากภายนอกบ้าง หรือคิดทางระดมทุนโดยวิธีต่างๆ ที่จะมีเงินกองทุนมาก และจัดทำแผนชุมชนเอง

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

การจัดสวัสดิการให้ครอบคลุมทั่วทั้งตำบล และมีเวทีทำความเข้าใจกับสมาชิกเพิ่มขึ้น ขยายไปสู่ตำบลใกล้เคียง เพื่อให้ภาครัฐยอมรับและเห็นความสำคัญของกองทุน และรู้ว่าเรื่องกองทุนสวัสดิการนั้น ชาวบ้านได้ประโยชน์อย่างไร

ผู้ประสานงาน

นางวัชรีย์ แฉมเจริญ

โทร. 089-1039-8718

กองทุน สวัสดิการชุมชนตำบลห้วยคต อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลห้วยคต เป็น 1 ใน 3 ตำบลของอ.ห้วยคต ประกอบด้วย 10 หมู่บ้าน สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง มีป่าและภูเขาอยู่ทางทิศตะวันตก และเป็นที่ราบลุ่มอยู่ทางทิศตะวันออก และมีระยะทางห่างจากตัวอำเภอ ประมาณ 4 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 124.05 ตารางกิโลเมตร หรือจำนวน 50,580 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำการเกษตร ตำบลห้วยคต มีประชากรทั้งสิ้น 6,123 คน แยกเป็นชาย 3,107 คน หญิง 3,016 คน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ คือ การทำไร่ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง สับปะรด และอาชีพรับจ้างเป็นบางส่วน

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

การจัดตั้ง “กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลห้วยคต” นับเป็นสวัสดิการขั้นพื้นฐานซึ่งจะต้องดำเนินการให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ 10 หมู่บ้าน ในเขตตำบลห้วยคต โดยได้รับการสนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งและงบประมาณเบื้องต้นจากภาคีความร่วมมือสามฝ่าย ได้แก่ ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง กับนโยบาย ภาคชุมชนและภาคหน่วยงานในท้องถิ่น เพื่อทำงานร่วมกันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายการพัฒนาสวัสดิการชุมชนเป็นหลัก เริ่มการจัดตั้งจากผลกำไรจากกองทุนหมู่บ้านนำมาจัดเป็นสวัสดิการในด้านต่างๆ เช่น สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ฌาปนกิจ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากธรรมชาติ ทุนการศึกษา ทุนประกอบอาชีพเสริมของกลุ่มอาชีพ ทุนด้านสาธารณสุขประโยชน์ ใช้ในการจัดงานประเพณี ศูนย์สุขภาพการสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุขโรค การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ในรูปแบบการจัดสวัสดิการในแต่ละกลุ่ม ซึ่งจะไม่เหมือนกันแต่กลุ่มจะมีการช่วยเหลือในด้านต่างๆ แตกต่างกันไป แล้ว

ฐานสวัสดิการผู้สูงอายุ รูปแบบอมวันละบาท

- ก่อตั้ง
- สมาชิกเริ่มแรก - ราย
- ปัจจุบัน - ราย
- เงินทุนเริ่มแรก - บาท
- ปัจจุบัน - บาท

แต่กฎระเบียบของแต่ละกลุ่มที่ทำกันไว้ จนปัจจุบันได้รวมและร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข ร่วมตัดสินใจ ร่วมกันในการบริหารจัดการเป็นหนึ่งเดียวเป็น กองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลขึ้นมา

การบริหารจัดการกองทุน

คณะกรรมการกองทุนฯ มาจากการเสนอชื่อของสมาชิก และทำการคัดเลือกคณะกรรมการในตำแหน่ง/ฝ่ายงานต่างๆ ได้แก่ ประธาน รองประธาน กรรมการฝ่ายสวัสดิการ ฝ่ายจัดหาทุน ฝ่ายติดตาม เฝ้าระวัง และเลขานุการ มีวาระครั้งละ 2 ปี ปัจจุบันมีนายประนอม ทับเงิน เป็นประธาน สำหรับเงินกองทุนแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรก 20% นำไปให้สมาชิกลงทุนให้เกิดผลออกเงย เช่นทำมาค้าขาย หรือเป็นเงินยืมเพื่อการศึกษาของบุตรหลานโดยคิดดอกเบี้ยราคาต่ำ แต่ดำเนินการต้องไม่เอาเปรียบสังคม ส่วนที่ 2 70% นำไปจ่ายสวัสดิการ 6 รายการ และส่วนที่ 3 10% ที่เหลือจะเป็นกองทุนสำรองการบริหารจัดการ

ประเภทสวัสดิการที่จัดให้กับสมาชิก มีดังนี้

1. กรณีเกิด ในกรณีคลอดบุตรจะได้รับขวัญสูง (บัตรแสกปี การ์ด) เด็กเกิดใหม่คนละ 500 บาท (ทุนการศึกษา) และแม่ได้ค่าอนโรงพยาบาลคนละ 100 บาทไม่เกิน 5 คืน
2. กรณีเจ็บป่วย สมาชิกเจ็บป่วยนอนโรงพยาบาลจะได้รับค่ารักษาพยาบาลคนละ 100 บาท ไม่เกินปีละ 10 คืน
3. ทุนการศึกษา/ประกอบอาชีพ/เงินกู้ สนับสนุนแก่สมาชิกและบุตรหลานของสมาชิก (รอคณะกรรมการพิจารณา)
4. กรณีเสียชีวิต ถ้าเป็นสมาชิก (กองทุนสวัสดิการตำบล)จ่ายเป็นค่าทำศพให้ตามอายุการเป็นสมาชิก เมื่อเป็นสมาชิกครบ 30 วัน จ่าย 500 บาท ครบ 60 วัน จ่าย 1,500 บาท ครบ 90 วันขึ้นไป จัดสวัสดิการฌาปนกิจสงเคราะห์ 3,000 บาท ครบ 365 วัน หรือ 1 ปี จัดสวัสดิการฌาปนกิจสงเคราะห์ 5,000 บาท
5. เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ติดเชื้อโรคร้ายแรง ผู้ที่ยากไร้ ขาดที่พึ่ง ให้คณะกรรมการใช้ดุลยพินิจในการจัดสวัสดิการให้โดยจ่ายเงินสมทบรายปีที่หมู่บ้าน (365 บาท) แทนให้ และให้คนกลุ่มนี้รับสวัสดิการตามปกติ นอกจากนี้คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการหมู่บ้านพิจารณาให้แล้ว แผนงานและสิ่งที่กองทุนฯ ดำเนินการต่อไป คือ การจัดเวทีทำความเข้าใจในระดับหมู่บ้าน ตำบลทั้งแกนนำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคี เชื่อมแผนงานสวัสดิการชุมชนเข้ากับแผน อบต.เป็นงานร่วมของท้องถิ่น
6. ภัยธรรมชาติ/ไร้อายุอาศัย ช่วยเหลือ 1,000 บาท หรือตามที่คณะกรรมการกำหนดไม่เกิน 3,000.- บาท/ราย

อัตรานี้คำนวณมาจากฐานคิดที่กองทุนมีสมาชิกเริ่มต้น 100 คน มีการสมทบจาก หน่วยงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และองค์การบริหารส่วนตำบลช่วยคดจะปรับเพิ่มเมื่อได้เงินสมทบหรือเมื่อมีเงินกองทุนเพิ่มขึ้นก็ได้ตามความเหมาะสม

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ในช่วงเวลา 1 ปีที่ทำเริ่มต้นกองทุนฯ ได้จัดสวัสดิการช่วยเหลือกรณีเสียชีวิต และกรณีประสบภัยธรรมชาติเท่านั้น แต่ในตำบลก็ยังมี การจัดสวัสดิการอื่นๆ ควบคู่ไปด้วย ดังที่ อบต. จ่ายเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุ 20 ราย บริการตัดแว่นสายตาฟรี 33 ราย กิจกรรมสืบสานประเพณีวันสงกรานต์/วันเข้าพรรษา/วันแม่ และกิจกรรมปลูกป่าเทิดพระเกียรติพระเจ้าอยู่หัว เป็นต้น มีการเชื่อมโยงกิจกรรมกับสมาชิกผู้สูงอายุ 10 หมู่บ้าน (ที่ได้รับเบี้ยและบุคคลทั่วไป) กองทุนหมู่บ้าน/กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต/กลุ่มเกษตรกรหมู่บ้าน/กลุ่มอาชีพ สมาชิก อสม. ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ ผู้ด้อยโอกาสในตำบล กลุ่มสตรีแม่บ้าน อีกทั้งยังได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐเช่น พมจ. อบต. พอช. พัฒนาชุมชน และหน่วยงานภาคอื่น ๆ ตามความเหมาะสมสภาพพื้นที่ของชุมชน

ปัญหาและแนวทางการแก้ไข

- งบประมาณไม่เพียงพอในการจัดสวัสดิการ แนวทางแก้ไข ประสานงานภาครัฐ (นโยบาย) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน กองทุนหมู่บ้าน และขยายเครือข่ายชุมชนในการเพิ่มสมาชิกมากขึ้นโดยการเข้าร่วมโครงการสนับสนุนงบประมาณและกิจกรรม
- ไม่ได้จัดสวัสดิการครอบคลุมทุกด้าน แนวทางแก้ไข คณะกรรมการเพิ่มสวัสดิการชุมชนให้มากขึ้นเน้น บ้าน วัด โรงเรียน เช่น ภัยพิบัติ กุ๊ยมการศึกษา กุ๊ยมประกอบอาชีพ ส่งเสริมอาชีพ สวัสดิการพระสงฆ์ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
- ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจไม่ทั่วถึงทุกชุมชนในการบริหารจัดการสวัสดิการในชุมชนแนวทางแก้ไข ประชาสัมพันธ์เชิงรุก และมีอาสาสมัครของชุมชนในการเข้าถึงประชาชนทุกพื้นที่และทุกเพศทุกวัย ทุกสถานที่ เช่น บ้าน วัด โรงเรียน
- คณะกรรมการไม่มีค่าตอบแทนและสวัสดิการ แนวทางแก้ไข มีทุนสำรองมากขึ้นควรจัดสวัสดิการและค่าตอบแทนคณะกรรมการและงบประมาณรับรองเสริมศักยภาพของกองทุนฯ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนและสังคมยุคโลกาภิวัตน์

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

- การรณรงค์ขยายเครือข่ายการเข้าเป็นสมาชิกกองทุนฯให้ครบตามเป้าประสงค์ 80% ของประชาชนในพื้นที่ตามแผนระยะเวลา 5 ปี ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการและความร่วมมือของประชาชน
- จัดสวัสดิการชุมชนเพิ่มขึ้นให้ครบทุกด้านไม่จำกัด เพศ วัย สถานที่
- ตั้งงบประมาณวงเงินสวัสดิการสูงขึ้นให้สอดคล้องกับงบประมาณต้นทุนและสภาพปัญหาของชุมชนอย่างแท้จริงในการดำรงชีพ
- การดูแลจัดสรรค่าตอบแทนและสวัสดิการในการทำงานของคณะกรรมการกองทุนฯเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ต่อชุมชนของการเสียสละทำงานด้วยใจ

ผู้ประสานงาน

นางสาวอรสา สิทธิธัญกิจ

ตำแหน่ง เลขานุการ

101 หมู่ที่ 2 บ้านหินโง่งน ตำบลห้วยคต อำเภอห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี

โทร. 081-8224393

“กองทุนรวม” ความเดือดร้อนของชุมชนเขตบางเขน จัดสวัสดิการ ดูแลกันยามยากไร้

คลองบางบัวในแต่ละวันจะมีขยะมูลฝอย อย่างถุงพลาสติก กล่องโฟม เศษกระดาษ ลอยเป็นแพมาตามสายน้ำ ซึ่งไม่ต้องบอกก็รู้ว่ามีคนใจทิ้งลงสู่แม่น้ำลำคลองแน่นอน แต่วันไหนหนักหน่อยก็มีหมาเนา แมวเนา ฯลฯ ขึ้นอืดลอยผ่านสายตาไปอย่างลอยนวล แม้เวลาจะผ่านพ้นไปสิบปีสิบปีก็ถือว่าเป็นเรื่องปกติในการดำรงชีวิตของคนคลองบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพฯ เมืองที่เรียกได้ว่าเจริญมากที่สุดของประเทศไทย

“ก่อนหน้านี้ย่ำแย่แต่ปูปลาแมวเวียนเล่นน้ำเลย ไล่เดือนดินที่ว่าชอบอยู่ในที่สกปรกยังไม่กล้ามาพักพิงอาศัย สิ่งมีชีวิตที่จะอยู่ในคลองบางบัวได้ต้องมีภูมิคุ้มกันต้านทานเชื้อโรคอย่างมหัศจรรย์”

ย้อนกลับไปในอดีต คลองบางบัวเป็นคลองน้ำใส อาชีพดั้งเดิมของคนคลองบางบัวคือทำนา หาปลา ใช้น้ำในคลองเพื่ออุปโภค บริโภค กาลเวลาผ่านไปได้ถูกเวนคืนที่ดินจึงร่นลงมาอยู่ตามริมคลอง ซึ่งเดิมทีว่ากันว่าเป็นที่ดินของกรรมกรนารักษ์ ต่อมาได้มีพี่น้องในชนบทอพยพเข้ามาหางานทำ และมาตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่ร่วมกันจนเป็นชุมชน

หลายต่อหลายครั้งชุมชนคลองบางบัวมักถูกคนประณามว่าเป็นแหล่งเสื่อมโทรม ปัญหายาเสพติด และซ้ำเติมว่าชุมชนคนคลองเป็นผู้ทำน้ำเน่าเสีย จึงทำให้คนคลองต้องลุกขึ้นมาต่อสู้กับเสียงสะท้อนจากหลายๆ ฝ่าย แล้วสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์คลองบางบัวร่วมกัน ร้อยโทสงวน พลอยขาว หรือ ชาวบ้านเรียกขานว่า “ลุงหงวน” ประธานกลุ่มออมทรัพย์คลองบางบัว อดีตนักอนุรักษ์คลองบางบัว ในวัย 74 ปี เล่าขานตำนานให้ฟัง

ลุงหงวนก็เหมือนกับคนอื่น ๆ หลังจากเสร็จภารกิจประจำวันช่วงเย็นๆ ก็จะมาร่วมขบวนการพิทักษ์คูคลอง ใช้เวลาเพียงน้อยนิด หากแต่มีหลายมือช่วยเหลือนันคูคลองต้องสะอาดสักวัน นั่นคือความหวังของผู้เฒ่าในวัยชรา ช่วงนั้น

ชุมชนโดนกดดันอย่างหนักในการให้ชุมชนย้ายออกจากพื้นที่ แต่ชุมชนทำได้เพียงปรับพื้นที่อาศัยอยู่ในคลองให้ขึ้นบก เพื่อไม่ต้องถอยออกจากชุมชนและไม่ต้องปะทะกับเจ้าหน้าที่ การแบ่งปันที่ดินปลูกสร้างบ้านของพี่น้องจึงดำเนินไปอย่างง่ายดาย ชุมชนคลองบางบัวจึงอยู่ได้ทุกวันนี้

หลังจากที่ชาวบ้านถอยจากคลองอาชีพพี่น้องก็เปลี่ยนมารับจ้างทั่วไป อย่างเช่น ค้าขาย หาบเร่ ทำงานโรงงาน หรือแม้กระทั่งเก็บขยะขายพอลิเอทิลีนไปวัน ๆ ก็อยู่ได้โดยไม่พึ่งพาปัจจัยภายนอก แต่การร่วมกันรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมในคลองบางบัวก็ยังดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง จนประมาณปี 2546 ชุมชนก็มาประสบผลสำเร็จเห็นเป็นรูปเป็นร่าง เมื่อชาวชุมชนรวมตัวกันและจุดประกายให้ชุมชนคลองบางบัวมีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น

“ชีวิตเน่าๆ ที่จมปลักมานาน ทุกคนก็อยากถ่ายเท”

ความหวังของนายประภาส แสงประดับ เครือข่ายพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมคูคลอง ก็เป็นเช่นนั้น ที่ผ่านมาชุมชนได้พยายามรณรงค์มาตลอด ทั้งเรื่องการทิ้งขยะมูลฝอย ปล่อยน้ำเสีย แต่รู้สึกว่ายิ่งทำยิ่งล้มเหลว เพราะการต่อสู้เพียงชุมชนเดียวไม่มีทางสำเร็จได้ จึงเปลี่ยนมาเป็นการปลุกกระดมชาวบ้านให้ลุกขึ้นมาสู้เพื่อศักดิ์ศรีของตนเอง ชวนพี่น้องในชุมชนเขตบางเขนมารณรงค์ร่วมกันจนเป็นเครือข่าย

เครือข่ายคนรักคลองบางบัวรู้ว่าการที่จะรักษาคลองต้องมีงบประมาณ จึงร่วมกันจัดงาน “ทอดผ้าป่าขยะ” ได้เงินประมาณ 70,000 บาท เอามาสร้างเรือเหล็กบรรทุกคนได้ 50 คน ดัดแปลงเป็นเรือรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมและเป็นเรือดับเพลิง ฝึกอบรมชาวบ้านเรียนรู้เรื่องการดับเพลิง การป้องกัน ช่วยเหลือ รวมไปถึงการดูดส้วม

จังหวะนั้นเองได้มีมูลนิธิชุมชนไทยเข้ามาร่วมด้วยช่วยกัน ผลักดันความหวังของพี่น้องให้มีกำลังใจอนุรักษ์ และรู้จักคุณค่าของคลอง จนได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม ทุกคนต่างเข้าร่วมโครงการกันอย่างคึกคัก ชักชวนเข้าร่วมเครือข่ายให้มีจิตสำนึกรักษ์คูคลองยิ่งขึ้น

ต่อมาได้มีโครงการบ้านมั่นคง เข้ามาทำความเข้าใจกับพี่น้องในการที่จะถีบชีวิตให้หลุดพ้นจากคลอง หลายครอบครัวต่างเห็นด้วยที่จะมีบ้านเป็นของตนเองและทำให้ถูกกระเบียบของบ้านเมือง เครือข่ายชุมชนเขตบางเขนจึงเรียกประชุมอีกครั้ง จึงเป็นจุดเริ่มโครงการรักษาสิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆ กับโครงการบ้านมั่นคง

ชุมชนได้ส่งตัวแทนไปเจรจากับสำนักงานเขตบางเขนเพื่อขอความช่วยเหลือ ต่อรองจากกรมธนารักษ์เพื่อขออนุญาตการใช้ที่ดิน แต่สำนักงานเขตไม่ยอมรับ เป็นเพราะยังไม่มั่นใจ แต่ตัวแทนสำนักงานเขตขอมาสังเกตการณ์ด้วยชุมชนจึงพยายามปรับแนวคิดสำนักงานเขต หลังๆ เขารู้ว่าชาวบ้านสามารถทำได้จริงและมีความเข้มแข็ง จึงเริ่มมั่นใจพร้อมสนับสนุน เต็มเต็ม ทั้งเรื่องการสร้างบ้าน การรักษาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ

“เมื่อก่อนเขาไม่กล้าสนับสนุนด้วยซ้ำ เพราะคิดว่าเราเป็นชุมชนนุกรุก หากให้งบประมาณสนับสนุนกลัวว่าจะมีความผิดตามมา เพราะชุมชนคลองบางบัวเป็นชุมชนตกขอบ”

เครือข่ายคูคลองและชุมชนเขตบางเขนจึงแต่งตั้งคณะกรรมการระดับเขตขึ้น มีสำนักงานเขตบางเขนเป็นที่ปรึกษา เกิดความร่วมมือกันทั้งเขตฯ ชาวบ้านก็เกิดความเชื่อมั่น และสำนักงานเขตก็เกิดการยอมรับ โครงการที่ดำเนินการอยู่จึงไม่ติดขัดปัญหา ช่วงหลังจึงขยายไปทั้ง 19 ชุมชนในเขตฯ เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเดียวกัน

ทั้งสำนักงานเขตฯ และผู้แทนชุมชน จึงร่วมกันสำรวจข้อมูลร่วมกันทั้งเขตฯว่ามีกี่ชุมชน มีกี่ครอบครัว ประชากรกี่คนที่ได้รับความเดือดร้อน จนได้ข้อมูลที่เป็นจริง สำนักงานเขตฯจึงชักชวนผู้นำชุมชนๆ ละ 3 คน มาร่วมประชุมทำความเข้าใจ จึงได้เริ่มดำเนินโครงการรักษาสิ่งแวดล้อม โครงการบ้านมั่นคง ต่อมาก็ต่อยอดไปพร้อมๆ กับการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นจุดมุ่งหมายที่ชุมชนต้องการแก้ไขปัญหให้ได้ทั้งระบบ

ดังนั้นในชุมชนมีกองทุนที่หลากหลาย ทั้งกลุ่มออมทรัพย์ ฅนปณกิจชุมชน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อสร้างบ้าน ออมทรัพย์เพื่ออนุรักษ์คูคลอง ร้านค้าชุมชน ฯลฯ กว่า 10 กลุ่มในปัจจุบัน จึงได้รวมทุกกองทุนเข้ามาไว้ที่เดียวกัน ภายใต้ชื่อ “กองทุนรวม” ปัจจุบันนี้มีสมาชิกกว่า 3,500 คน ในเครือข่ายเขตเขตบางเขน โดยมีเงินกองทุนประมาณ 19 ล้านบาท นำกำไรที่ได้มาจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก

นายกนกศักดิ์ วิภาตกนก นายทะเบียนเครือข่ายเขตบางเขน เล่าว่า เมื่อโครงการต่างๆ ดำเนินไปได้ด้วยดี แต่ต่อจากนี้ไปชาวบ้านต้องเป็นหนี้ และต้องหาเงินผ่อนบ้าน ค่าอาหาร ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนลูก ฯลฯ ชุมชนจะช่วยเหลือและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้อย่างไร จึงชวนกันมาระดมความเห็น และนำมาซึ่งการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นขึ้น เมื่อปี 2548 จนนำมาสู่การจัดสวัสดิการตั้งแต่เกิดจนตาย

ชุมชนคลองบางบัวมีทั้งสิ้น 200 ครอบครัว แบ่งกลุ่มย่อยออกเป็น 28 กลุ่มๆ ละ 5-6 หลังคาเรือน มีระเบียบการจัดสวัสดิการหลายรูปแบบ ซึ่งการเข้าร่วมเป็นสมาชิกต้องสมัครเป็นครอบครัว โดยสมทบ 1% จากสมาชิกโครงการบ้านมั่นคง และสมทบอีกเดือนละ 127 บาท/ครอบครัว ครอบคลุมสมาชิกในครอบครัวได้ 4 คน สำหรับกรณีเกิน 4 คน ให้ผู้นำครอบครัวส่งชื่อพร้อมเงินสมทบรายเดือนๆ ละ 30 บาท ยังมีการสร้างบ้านพักสวัสดิการให้ผู้เช่าที่อาศัยอยู่ในชุมชนไม่เกิน 10 ปี ที่ไม่ได้สิทธิที่อยู่อาศัยในชุมชน 20 ครอบครัว จัดให้เช่าเดือนละ 1,000-1,500 บาท รายได้ทั้งหมดสมทบเข้าสู่กองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น

การจัดสวัสดิการจะเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ คือ เกิด แม่และลูกได้รับสวัสดิการ 200 บาท เจ็บไข้ได้ป่วยนอนโรงพยาบาล 300 บาทต่อคืน ไม่เกิน 2 คืน ทุนการศึกษาไม่เกินปีละ 20 ทุน ทุนเวียนกันในชุมชน คนพิการ และผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป เสียชีวิต จัดสวัสดิการให้ 4,000 บาท สมาชิกกองทุนฌาปนกิจชุมชนสมทบ 7,200 รวม 11,200 บาท และเป็นเจ้าภาพศพดศพ 1 คืน โลงศพและพวงหรีด 1 พวง นอกจากนี้ในแต่ละปีจะมีการช่วยเหลือกิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมการทำความสะอาดชุมชน ประชุมชุมชน สิ่งแวดล้อม ทุนเวียนกันในชุมชน โดยให้ค่าเหนื่อยเดือนละ 1,100 บาท ปัจจุบันสวัสดิการชุมชนได้ขยายไปยังชุมชนในเขตบางเขนทั้ง 19 ชุมชน มีสมาชิก 2,000 กว่าครอบครัว

วันนี้ความเลวร้ายในอดีตได้ถูกสายลมพัดผ่านพ้นไป ทุกชีวิตต่างมีรอยยิ้มและพูดเป็นเสียงเดียวกันว่าหลังมีกองทุนรวม ความเกือกูลมีมากขึ้น ไม่กลัวว่าจะไม่มีเงินส่งบ้าน เจ็บไข้เข้าโรงพยาบาลก็มีสวัสดิการคอยดูแล ผู้สูงอายุและเด็กก็มีคนคอยเอาใจใส่ ชีวิตของคนชุมชนเขตบางเขนจึงไม่กลัวถูกทอดทิ้งเฉกเช่นที่ผ่านมา

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลคลองขวาง อำเภอน้อย จังหวัดนนทบุรี

ตำบลคลองขวาง อำเภอน้อย จังหวัดนนทบุรี มีลักษณะทางสังคมแบบชนบท วิถีชีวิตจึงเป็นแบบดั้งเดิม เหมือนกับสังคมชนบททั่วไป คนภายในชุมชนจะรู้จักกันเกือบทั้งหมดทั้งหมู่บ้าน ภายใต้การปกครองขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลคลองขวาง มีโรงเรียนประถมศึกษา 1 แห่งและวัด 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดคลองขวางและวัดคลองขวาง เจ้าอาวาส คือ พระครูโสภิตธรรมวิสุทธิ กิจกรรมที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ร่วมกันทำคือ ทุกวันอาทิตย์จะพาลูกหลานเข้าวัดฟังธรรม

ชาวบ้านคลองขวางส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมจากพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 13,973 ไร่ ครอบครัวยุคที่ทำการเกษตรประมาณ 1,057 ครอบครัวยุคที่ปลูกมากที่สุด ได้แก่ ข้าว ผลไม้ ผัก ต่างๆ เลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่จะเลี้ยงเป็ด ไก่ ห่าน ปลาน้ำจืดต่างๆ

จากสภาพความเป็นอยู่แบบชนบทนี้เอง ชาวบ้านส่วนใหญ่จึงมีจิตใจที่ดีงามช่วยเหลือแบ่งปันน้ำใจให้แก่กัน มีความซื่อสัตย์ และรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จนเกิดการสืบทอดความรู้ด้านการทำบายศรี (บายศรีสู่ขวัญ) จากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง ไม่เพียงเท่านั้นอาชีพการทำบายศรี เป็นรายได้ดีสำหรับชาวบ้านโดยจะเห็นได้จากมีชาวบ้านแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม โดยให้ความช่วยเหลือกัน เมื่อกลุ่มไหนขาดกำลังคน หรือได้รับการจ้างวานให้ทำบายศรี ก็จะช่วยชวนกลุ่มอื่นเข้ามาช่วยทำ โดยไม่ยึดว่าอีกรุ่นหนึ่งคือ คู่แข่งทางการตลาดและที่สำคัญ การถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านการทำบายศรี ที่ทำกันอยู่ในปัจจุบัน มีเด็กเยาวชนในชุมชนที่อยู่ตามละแวกบ้านมาเรียนรู้ร่วมกัน

คุณพรไพลิน โพธิ์ศรี หรือครูอ้อย บอกว่า การถ่ายทอดความรู้ที่ดีที่สุดของการทำงานด้านศิลปะ คือ การที่ผู้เรียนได้ทดลองปฏิบัติทำซ้ำอยู่เรื่อยๆ จนทำให้เกิดความชำนาญ มีความคิดสร้างสรรค์อยู่ตลอดเวลา อีกทั้งยังเป็นรายได้เสริมนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือนหรือค่าอุปกรณ์การศึกษา

เด็กบางคนทำได้ดีถึงขั้นรับงานมาทำเองก็มี เช่น งานของโรงเรียนวัดคลองขวางที่ผ่านมา ทางโรงเรียนก็เปิดโอกาสให้เด็กเป็นคนทำบายศรีด้วยตัวเอง โดยมีครูภูมิปัญญาช่วยสอนอยู่ห่างๆ จนทำให้เด็กเกิดความภูมิใจในการทำงาน มีรายได้เสริมให้กับครอบครัว โดยมีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอน้อยให้การสนับสนุนในแต่ละครั้ง

กิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของชาวบ้านตำบลคลองขวางมีรายได้เพียงเท่านั้น ยังมีลักษณะของการเชื่อมโยงด้วยสัมพันธ์ภาพที่ดีงาม มีการเกื้อกูลกันช่วยเหลือกัน การจัดสวัสดิการในตำบลคลองขวาง จึงเป็นเรื่องที่ไม่อยากมากนัก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองขวาง จึงได้ให้การช่วยเหลือด้านสวัสดิการชุมชนกับชาวบ้านตามแนวทางการพัฒนาที่ 14 ของยุทธศาสตร์ตำบล เช่น จัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมความต้องการของชาวบ้าน เช่น การเสียชีวิต เกิด เจ็บ ป่วย ถึงแม้ว่า รัฐบาลมีโครงการ 30 บาท ก็ตาม แต่เนื่องจากสภาพของพื้นที่ และวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การเยี่ยมไข้เพื่อให้กำลังใจกันเป็นสิ่งที่ดีงาม

ต่อมาสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนนทบุรี สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ได้ช่วยเหลือการขับเคลื่อนเรื่องการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนในจังหวัดนนทบุรีชาวบ้านเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะเป็นเครื่องมือและกระบวนการหนึ่งที่ทำให้คนในหมู่บ้านได้มาร่วมกันสร้างบุญ ทำทาน โดยมีหลักเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับในการดำเนินกิจกรรมที่ชัดเจน (จะได้ไม่แตกแถวด้านความคิดและการทำงาน)

ลุงสมศักดิ์ สอดท้วง ประธานเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านตำบลคลองขวาง เล่าให้ฟังว่า หลังจากที่เริ่มเวทีสร้างความเข้าใจให้กับพัฒนาการชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลคลองขวางและชาวบ้าน ทุกคนที่เข้าร่วมกองทุนฯ ต่างก็พอใจและเห็นด้วยกับกองทุนฯ นี้ เพราะทุกคนได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือคนอื่น โดยไม่ต้องขี้อวดหรือไฮโซ หรือปั่นจักรยานเรียกรายเงินเพื่อช่วยเหลือพี่น้องในหมู่บ้านอีกต่อไป แต่ใช้เงินที่ได้จากทุกคนโดยมีคณะกรรมการกองทุนเป็นผู้ดำเนินการให้ แล้วกองทุนนี้ก็จะไม่ปล่อยให้ยืม เพราะเราให้ชาวบ้านกู้เงินกันมากแล้วและเกิดปัญหาทุกครั้ง ไม่ว่าผู้ยืมไม่ส่งเงิน แต่ส่งเงินเข้าเนื่องจากความจำเป็นทางครอบครัวของแต่ละคนไม่เหมือนกันและไม่พร้อมกัน เมื่อถึงเวลามีผู้เจ็บป่วยจึงไม่มีเงินมาช่วยเหลือกัน

อย่างไรก็ตามกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองขวาง ที่แตกต่างจากกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอื่นๆ คือค่าบำรุงสมาชิกจะเก็บเดือนละ 30 บาท ถ้าแบ่งจ่ายเป็นงวดจะลดลง คือ งวด 3 เดือน จ่าย 60 บาท งวด 6 เดือน จ่าย 120 บาท งวด 12 เดือน จ่าย 240 บาท ก็จะเหมือนกับกองทุนสวัสดิการของลุงวงษ์ โดยมีสมาชิกก่อตั้งเริ่มแรกเพียง 40 กว่าคน เงินกองทุน 3,000 กว่าบาท แต่ปัจจุบันนี้กองทุนฯ ได้พัฒนาก้าวหน้าไปมากจนมีชาวบ้านสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกกว่า 700 คน มีเงินออม 100,000 กว่าบาท

สังจะครบ 180 วัน ได้สวัสดิการดังนี้

1. เสียชีวิตรายละ 15,000 บาท
2. ป่วยคนไข้ใน 2 วันขึ้นไปรายละ 2,000 บาท จ่าย 1 ครั้งต่อคนต่อปี และไม่รวมป่วยจากการคลอดบุตร
3. จ่ายรับขวัญบุตรสมาชิกรายละ 2,000 บาท บุตรคลอดใหม่ ของสมาชิก
4. จ่ายช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสตามความเหมาะสม แต่ต้องไม่เกินกึ่งหนึ่งของการช่วยเหลือสมาชิก

5. จ่ายช่วยเหลือสมาชิกหรือผู้ด้อยโอกาสในกรณีประสบสาธารณภัยรวมกันไม่เกิน ร้อยละ 20 ของเงินทุนสะสมของปีงบประมาณที่เกิดสาธารณภัย
6. จ่ายเป็นค่าบริหารจัดการไม่เกินร้อยละ 5 ของเงินทุนสะสมของปีงบประมาณนั้น
7. กรรมการอาจพิจารณาช่วยเหลือกิจการสาธารณะของชุมชนได้ในวงเงินสะสมปีงบประมาณนั้นไม่เกิน ร้อยละ 2

ระเบียบของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางเลน

กองทุนสวัสดิการสามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่อายุตั้งแต่แรกเกิดขึ้นไป เพื่อเกิดการช่วยเหลือกันในชุมชนทุกรูปแบบ ทั้งเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ติดเชื้อ ครอบคลุม ตั้งแต่เกิดจนตาย สาธารณภัย และผู้ด้อยโอกาส ยากไร้โดยมีชาวบ้านเป็นผู้บริหารจัดการจนก่อเกิดความร่วมมือกันระหว่างชุมชน รัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น ภาคีหุ้นส่วน เสริม สร้างสังคมเข้มแข็งร่วมกัน ลดและแก้ปัญหาต่างๆ เกิดการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและผู้ประสบสาธารณภัย และเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดการจัดสวัสดิการชุมชนภาคประชาชน

การบริหารจัดการกองทุน สวัสดิการชุมชนตำบลบางเลน

คณะกรรมการมีจำนวนไม่น้อยกว่า 15 คน และไม่เกิน 25 คน จากผู้แทนของทุกหมู่บ้าน โดยการเลือกตั้งของสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ เช่น

ประธาน รองประธาน ทำหน้าที่แทนประธานเมื่อประธานไม่อยู่ หรือได้รับการมอบหมายจากประธานให้ทำหน้าที่อื่นๆ ตามที่ประชุมมอบหมาย

เลขานุการ/ผู้ช่วย ทำหน้าที่บันทึกรายงานการประชุม เก็บรวบรวมรายงานการประชุม แจกนัดประชุม กรรมการ

เหรัญญิก/ผู้ช่วย ทำหน้าที่ควบคุมการเบิกจ่ายเงินของกองทุนให้เป็นไปตาม ข้อบังคับ ระเบียบ ของกองทุน

ผู้ทำบัญชี ทำหน้าที่บันทึกรายการเบิกจ่ายเงินของกองทุนให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง ตามความเป็นจริง เก็บหลักฐานการเบิกจ่ายเงินเรียบร้อยไว้ให้เรียบร้อยเป็นปัจจุบัน

กรรมการประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่เผยแพร่กิจการของกองทุน แสวงหาข่าวที่เป็นความรู้เรื่องสวัสดิการ และเรื่องราวของชุมชนที่เป็นประโยชน์

นายทะเบียน ทำหน้าที่บันทึกควบคุมทะเบียนสมาชิกและข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยให้กรรมการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลหนองเพรางาย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

ตำบลหนองเพรางาย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี มีพื้นที่ประมาณ 17,170 ไร่ จำนวน 12 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านใหม่ หมู่ 2 บ้านคลองประรำ หมู่ 3 บ้านตลาดมะเกลือ หมู่ 4 บ้านหนองทับ หมู่ 5 บ้านนราภิรมย์ หมู่ 6 บ้านนาหลวง หมู่ 7 บ้านหนองสามบาท หมู่ 8 บ้านสหกรณ์ หมู่ 9 บ้านหนองทับ หมู่ 10 บ้านเขมร หมู่ 11 บ้านคลองนราภิรมย์ หมู่ 12 บ้านกุดคลองขวาง โดยมีศูนย์กลางของตำบล คือ ที่ว่าการอำเภอไทรน้อย อยู่ห่างออกไปประมาณ 14 กม. มีถนนทางหลวงชนบท รพข.1 สาย คือ ไทรน้อย-ตันเขือก

สภาพทั่วไปของตำบลหนองเพรางายเป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การประกอบอาชีพเพาะปลูก เช่น ทำนา ทำสวนผัก ทำสวนผลไม้ และสวนไม้ดอก ไม้ประดับอาชีพหลัก ทำสวน อาชีพเสริม เลี้ยงปลา เลี้ยงเป็ด ไก่ เป็นต้น

การช่วยเหลือพึ่งพากันของคนตำบลหนองเพรางาย

การจัดสวัสดิการชุมชนตำบลหนองเพรางาย โดยที่ผ่านมาสวัสดิการจะเป็นแบบสงเคราะห์ ให้เงินช่วยเหลือกับ ผู้เดือดร้อน ผู้ด้อยโอกาส คนชราและเด็ก โดยองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขวางเป็นหน่วยงานที่ให้บริการ ซึ่งชาวบ้าน รู้ดีว่าการให้ความช่วยเหลือแบบสงเคราะห์ที่ทางรัฐจัดให้นั้นไม่ทั่วถึง เมื่อสมาชิกภายในหมู่บ้านเสียชีวิต เจ็บป่วยไม่มีเงิน ก็ใช้วิธีเรียกรายทุกครั้ง บ่อยครั้งเข้าก็ไม่สามารถช่วยเหลือได้

ปัจจุบันชาวบ้านได้นำแนวคิดการจัดสวัสดิการจากลุงวงษ์ ก่อเกิดบุญ มาใช้โดยใช้กองทุนหมู่บ้านเพื่อเป็นฐานในการดำเนินงานและช่วยเหลือกันเองในชุมชน โดยนำเงินที่ได้จากการออมมาจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก แล้วร่วมกัน ร่างระเบียบข้อบังคับขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในช่วยเหลือในเรื่องเกิดจนตาย โดยใช้วิธีการจัดประชาคมหมู่บ้าน/ตำบล เพื่อคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้นในวันเสาร์ที่ 4 สิงหาคม 2550

จุดเริ่มต้นของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองเพรางาย

ผลจากการคัดเลือกคือนางประภาภรณ์ พรรณราย ได้รับเลือกให้เป็นประธานกองทุนฯ โดยมีรูปแบบของการบริหารการจัดการ คือ มีรองประธาน 3 คน เลขานุการ 1 คน เภรัญญิก 1 คน ผู้ทำบัญชี 1 คน ประชาสัมพันธ์ 2 คน และมีผู้ตรวจสอบภายใน 2 คน ขณะนี้ทางกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองเพรางายได้ร่างระเบียบข้อบังคับกองทุน เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ปัจจุบันชาวบ้านให้ความสนใจกับการจัดสวัสดิการชุมชนมากขึ้น

สวัสดิการตำบลหนองเพรางาย ต้องดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป เราไม่ทำแบบก้าวกระโดดเนื่องจาก สภาพความเป็นอยู่ของชุมชน ชาวบ้านมีความเอื้ออาทรกันอยู่แล้ว การนำเงินของชาวบ้านมารวมกองไว้ จึงเป็นเรื่องที่ไม่ยาก และไม่ง่าย ที่สำคัญองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเพรางายต้องให้การสนับสนุนด้านต่างๆ ซึ่งความเป็นไปได้ของการสนับสนุนมีอยู่มาก เนื่องจากทางคณะทำงานได้พยายามสร้างความเข้าใจอย่างสม่ำเสมอ

ระเบียบของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองเพรางาย

1. เป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นจากประชาชนเพื่อให้เกิดการออมทรัพย์วันละ 1 บาท เป็นกองทุนของชุมชนเพื่อจัด

สวัสดิการคืนให้กับสมาชิกในชุมชนเกิดการดูแลสวัสดิการต่างๆ ในชุมชน

2. สมาชิกออมวันละบาทจะได้รับสวัสดิการเมื่อออมครบ 180 วัน (6 เดือน)

3. สวัสดิการที่ได้รับ มีตั้งแต่

- เกิด สมาชิกคลอดลูกจะได้รับเงินค่าทำขวัญลูก 500 บาท
- แก่ ออมครบกำหนดเมื่ออายุ 60 ปี จะได้เบี้ยบำนาญ
- เจ็บป่วย นอนโรงพยาบาลคืนละ 100 บาท ปีละไม่เกิน 500 บาท
- ตาย ได้รับ 2,500 บาทในเบื้องต้น

4. เป็นองค์กรที่ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดการเอื้ออาทร เวลาเกิดความเดือดร้อนและเกิดความสามัคคีในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข อย่างพอเพียงและเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน

5. การรับสมัครเป็นสมาชิก กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองเพรางายจะรับสมัครสมาชิกเฉพาะผู้ที่มีทะเบียนบ้านในเขตตำบลหนองเพรางาย (รวมถึงเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่ทำการตั้งอยู่ในตำบลและทำคุณประโยชน์ให้กับตำบลด้วย) โดยรับสมัครทุกเพศทุกวัย ผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกชำระค่าสมัคร 20 บาท และเงินออมทรัพย์วันละบาทล่วงหน้าตามความพร้อม สมัครได้ที่คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนทุกหมู่บ้าน

วิธีการดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชนหนองเพรางาย

การจัดสวัสดิการชุมชนตำบลหนองเพรางาย เป็นความร่วมมือระหว่างชุมชนด้วยกันเองตั้งแต่เริ่มแรก ก่อนการตั้งกองทุนได้มีการศึกษาดูงานในพื้นที่ที่มีการจัดสวัสดิการชุมชนอยู่แล้ว โดยเริ่มจากการจัดเวทีใหญ่ระดับตำบลและการจัดเวทีประชาคมของผู้ใหญ่บ้านกับลูกบ้านทั้ง 12 หมู่บ้าน ในเรื่องสวัสดิการชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องสวัสดิการชุมชนให้กับชาวบ้าน

นางประภาภรณ์ บอกว่า “การสร้างความสำเร็จเป็นเรื่องสำคัญ” วิธีการของตำบลหนองเพรางายจึงเน้นการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจและสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งการนำเสนอ เรื่องสวัสดิการชุมชนโดยใช้เวทีต่างๆ ในชุมชนประชาสัมพันธ์ และไปพร้อมกับอบต.ในช่วงของการนำเบี้ยยังชีพไปมอบให้กับชาวบ้านตามหมู่บ้านต่างๆ ก็ไปประชาสัมพันธ์ด้วย

เนื่องจากการจัดสวัสดิการชุมชนตำบลหนองเพรางาย เริ่มจากกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับเบี้ยยังชีพจากอบต.เป็นอันดับแรก ซึ่งก็ปรากฏว่าประสบผลสำเร็จ เห็นได้จากจำนวนสมาชิกส่วนมากเป็นผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ ความสอดคล้องของการจ่ายเบี้ยยังชีพกับการจัดสวัสดิการชุมชน ซึ่งสำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พมจ.) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ประชาสังคมจังหวัดนนทบุรี และผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นการใช้ฐานจากเบี้ยยังชีพในการจัดสวัสดิการชุมชน ปัจจุบันมีสมาชิกกว่า 500 คน มีเงินกองทุนกว่า 60,000 บาท แต่นี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้น

แห่งการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเท่านั้น ในอนาคตรับรองว่ามีชาวบ้านสนใจมาร่วมเป็นสมาชิกแน่นอน นางประภาภรณ์ กล่าวอย่างเชื่อมั่น

ความร่วมมือจากหน่วยงานภาคีสนับสนุน

อย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การจัดสวัสดิการชุมชนนนทบุรี โดยส่วนใหญ่อาศัยดอกเบี้ยเงินจากเงินที่ออกให้กู้ จากกองทุนและสถาบันต่างๆ เช่น กองทุนชิป พอช. หรือกองทุนหมู่บ้านซึ่งล้วนแต่เป็นการจัดสวัสดิการแบบการสงเคราะห์ โดยมีลักษณะให้เปล่าฝ่ายเดียว ไม่อาจเติบโตขยายผลสู่การช่วยเหลือ ได้อย่างกว้างขวาง หรือนำไปสู่การเป็นชุมชนเข้มแข็ง สังคมอยู่ดีมีสุข เปรียบเสมือนกับการต้ำน้ำพริกละลายลงในแม่น้ำ

สังคมก็จะก่อให้เกิดความอ่อนแอ มีความขัดแย้ง แตกสามัคคี ไม่มีการ “ให้” ผู้สูงอายุ ขาดการดูแลจากลูกหลานจังหวัดนนทบุรี โดย สำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พมจ.) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ประชาสังคมจังหวัดนนทบุรี และผู้นำชุมชน พยายามให้มีการจัดสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น ช่วยเหลือกันเองในชุมชน โดยการบริหารจัดการของชุมชน ด้วยกระบวนการประชาธิปไตยของชุมชน ได้รับการส่งเสริม สนับสนุน ในการจัดเวทีเสวนาระดับจังหวัด “ระดมคน ร่วมทุน” ครั้งที่ 1 โดยมีผู้เข้าร่วมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ส่วนการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ระดับตำบลได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

การจัดสวัสดิการที่กล่าวข้างต้น เป็นระบบการช่วยเหลือดูแลกันของชาวบ้านในตำบลหนองเพรางาย ที่วันนี้ไม่ได้เดินอย่างโดดเดี่ยว หากแต่ยังภาคีสนับสนุน เช่น สำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พมจ.) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ประชาสังคมจังหวัดนนทบุรี และผู้นำชุมชน และภาคีที่เกี่ยวข้อง ได้ให้ความสำคัญ และสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมมาอย่างต่อเนื่อง ด้วยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าระบบการดูแลช่วยเหลือกันนี้ จะได้พัฒนาต่อยอดเป็นระบบการดูแลกันของชาวบ้านที่ยั่งยืน

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

การจัดสวัสดิการชุมชนนนทบุรี ที่ดำเนินการมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยส่วนใหญ่อาศัยดอกเบียเงินจากเงินที่ออกให้กู้ จากกองทุนและสถาบันต่างๆ เช่น กองทุนชิป พอช. หรือกองทุนหมู่บ้านซึ่งล้วนแต่เป็นการจัดสวัสดิการแบบการสงเคราะห์ โดยมีลักษณะให้เปล่าฝ่ายเดียวไม่อาจเติบโตขยายผลสู่การช่วยเหลือ ได้อย่างกว้างขวาง หรือนำไปสู่การเป็นชุมชนเข้มแข็ง สังคมอยู่ดี-มีสุข จนก่อให้เกิดสังคมที่อ่อนแอ ขัดแย้ง แดกสามัคคี ไม่มีการ “ให้” ผู้สูงอายุ ขาดการดูแลจากลูกหลาน

ต่อมาทางสำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พมจ.) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ประชาสังคมจังหวัดนนทบุรี และผู้นำชุมชน พยายามให้มีการจัดสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น ช่วยเหลือกันเองในชุมชน โดยการบริหารจัดการของชุมชน ด้วยกระบวนการประชาธิปไตยของชุมชน ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนในการจัดเวทีเสวนาระดับจังหวัด “ระดมคน ร่วมทุน” โดยมีผู้เข้าร่วมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ส่วนการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ระดับตำบลได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

ตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ตำบลบางม่วง เมื่อในสมัยรัชกาลที่ 1 ได้มีการออกสำรวจและได้พบว่าบริเวณนี้มีต้นมะม่วงขึ้นมากมาย จึงตั้งชื่อว่า “ตำบลบางม่วง” เป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอบางใหญ่ มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 14 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านบางค้อ หมู่ 2 บ้านบางม่วง หมู่ 3 บ้านบางม่วง หมู่ 4

บ้านบางม่วง หมู่ 5 บ้านบางโสน หมู่ 6 บ้านบางโสน หมู่ 7 บ้านหัวคูใน หมู่ 8 บ้านหัวคูนอก หมู่ 9 บ้านบางกร่าง หมู่ 10 บ้านนาเคี้ยว หมู่ 11 บ้านบางม่วง หมู่ 12 บ้านบางม่วง หมู่ 13 บ้านบางม่วง หมู่ 14 บ้านคลองลัด บริเวณอำเภอ บางใหญ่ในปัจจุบันเดิมอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอบางใหญ่ (บางกรวย) และอำเภอบางบัวทอง ซึ่งมีพื้นที่กว้างขวางมาก ในปี พ.ศ. 2460 ทางราชการจึงได้จัดตั้ง กิ่งอำเภอบางแม่นาง โดยโอนตำบลบางใหญ่และบางม่วงจากอำเภอบางใหญ่ (บางกรวย) และโอนเอาตำบลบางแม่นาง เสาธงหิน และบ้านใหม่จากอำเภอบางบัวทองมาอยู่ในเขตการปกครอง ต่อมาในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2464 กิ่งอำเภอบางแม่นางได้รับโอนตำบลบางเลนจากอำเภอเมืองนนทบุรี ยกฐานะขึ้นเป็น อำเภอบางแม่นาง ตามประกาศกระทรวงนครบาล และเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2473 อำเภอบางใหญ่ ได้เปลี่ยนชื่อเป็น อำเภอบางกรวย อำเภอบางแม่นางจึงเปลี่ยนชื่อเป็น อำเภอบางใหญ่ แทนครั้นในปี พ.ศ. 2486 จังหวัดนนทบุรีถูกยุบ อำเภอบางใหญ่ย้ายไปขึ้นกับจังหวัดธนบุรี จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2489 ได้มีการจัดตั้งจังหวัดนนทบุรีขึ้นมาอีกครั้ง อำเภอบางใหญ่จึงกลับมาอยู่ในการปกครองของทางจังหวัดจนถึงปัจจุบัน

เพื่อความสะดวกในการปกครอง จึงมีแนวคิดมาจากความเดือดร้อนของคนในหมู่บ้านที่ได้รับเงินสงเคราะห์จากรัฐที่ไม่ทั่วถึง ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงก็เห็นด้วย ที่ผ่านมามีชาวบ้านก็เรียกราย บอกต่อๆ กัน เมื่อมีคนเสียชีวิต แต่กรณีคนเจ็บป่วย หรือเด็กแรกเกิดก็จะไม่ให้ความสำคัญเท่าไร ดังนั้นในการจัดสวัสดิการชุมชนจึงได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงเป็นอย่างดี เมื่อภาคท้องถิ่นเห็นด้วย ภาคประชาชนก็สามารถดำเนินการได้ตามความต้องการ

คุณอาพงษ์ กวี บอกว่า ในการจัดสวัสดิการชุมชนของตำบลบางม่วง ทางคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการให้ความสำคัญกับการร่วมนำระเบียบข้อบังคับ เนื่องจากเป็นแนวทางและกรอบในการดำเนินงาน ดังนั้นระเบียบข้อบังคับต้องมีความชัดเจน และเอื้อประโยชน์ให้กับสมาชิกมากที่สุด จากการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ การดำเนินงานของการจัดสวัสดิการชุมชนตำบลบางม่วง จึงแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ช่วย เหลือสมาชิกด้านเกิด เจ็บ ตาย และผู้ประสบสาธารณภัยต่างๆ ส่วนที่ 2 คือ การแบ่งสัดส่วนจากเงินที่ได้จากสมาชิก มาปล่อยให้สมาชิกกู้เงิน ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ คล้ายกับกองทุนหมู่บ้าน แต่สมาชิกสามารถนำไปใช้เป็นทุนการศึกษาของบุตรหลานได้ และนำไปทำอย่างอื่นได้

การสร้างความสำเร็จให้กับชาวบ้าน ชุมชน และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญมาก เนื่องจากบางครั้งหน่วยงานภาครัฐ คิดว่าการจัดสวัสดิการชุมชน จะไปซ้ำซ้อนกับการช่วยเหลือที่ทางหน่วยงานของรัฐจัดให้หรือไม่ เมื่อทางหน่วยงานของรัฐได้รับรู้ว่าไม่ซ้ำซ้อนกัน ก็ให้ความร่วมมือสนับสนุนเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสถานที่การประชุม การเข้าร่วมแลกเปลี่ยนในการร่วมนำระเบียบข้อบังคับ ก็ทำให้ชาวบ้านมีความมั่นใจในแนวคิดการจัดสวัสดิการชุมชนด้วยตนเองมากขึ้น ปัจจุบันมีสมาชิกกว่า 200 คน มีเงินกองทุน 40,000 กว่าบาท ซึ่งในอนาคต (ปี 2551) คาดว่าน่าจะมีสมาชิกเพิ่มขึ้น 300-500 คน

การสร้างการมีส่วนร่วมให้กับชุมชน เป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง เพราะถ้าการดำเนินกิจกรรมต่างๆ มีชาวบ้านเข้าร่วมคิด ร่วมทำ กันมากที่สุด ไม่ว่าจะทำอะไรก็ย่อมประสบความสำเร็จ ในการจัดสวัสดิการชุมชนของตำบลบางม่วง เป็นก้าวแรกอย่างแท้จริงของการช่วยเหลือคนในสังคมโดยใช้การบริหารจัดการตนเอง เข้ามามีส่วนร่วมการดำเนินงาน โดยหน่วยงานของรัฐเป็นเพียงผู้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนเท่านั้น

คณะกรรมการมีมติรับเข้าเป็นสมาชิก ชำระเงินค่าบำรุงติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี สมาชิกที่ชำระค่าบำรุงครั้งแรกครบปี (360 บาท) ให้มีผลบังคับใช้ภายใน 6 เดือน วัตถุประสงค์ เพื่อเกิดการช่วยเหลือกันในชุมชนทุกรูปแบบ ทั้งเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ติดเชื้ ครอบครัว การ เกิด แก่ เจ็บ ตาย สาธารณภัย และผู้ด้อยโอกาสยากไร้ เพื่อเกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนโดยประชาชนบริหารจัดการโดยวิถีชุมชน เพื่อก่อเกิดความร่วมมือกันระหว่างชุมชน รัฐ องค์การปกครองท้องถิ่น ภาคีหุ้นส่วนเสริม สร้างสังคมเข้มแข็งร่วมกัน เพื่อลดและแก้ปัญหาต่างๆ ในชุมชนโดยวิถีชุมชน และกระบวนการประชาธิปไตยชุมชน เพื่อก่อเกิดการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและผู้ประสบสาธารณภัยในชุมชน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดการจัดสวัสดิการชุมชนภาคประชาชน

ทุนและที่มาของทุน ให้กองทุนมีทุนที่มาจาก ค่าธรรมเนียมแรกเข้า เงินสมทบจากสมาชิก เงินที่มีผู้บริจาคให้

กองทุนสวัสดิการโดยไม่มีข้อผูกพัน เงินที่ได้รับการเสริมหนุนจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรท้องถิ่น องค์กรสาธารณกุศล ต่างๆ เงินรายได้จากการจัดกิจกรรมของกองทุน

คณะกรรมการและสมาชิก

กองทุนมีคณะกรรมการคณะหนึ่งจำนวนไม่น้อยกว่า 15 คน และไม่เกิน 25 คน จากผู้แทนทุกหมู่บ้าน/ชุมชน โดยการเลือกตั้งของสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ โดยวิธีการเปิดเผย เว้นแต่มีสมาชิกเข้าชื่อกันไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้ายื่นต่อคณะกรรมการมีตำแหน่ง อำนาจ หน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ประธาน มีหน้าที่ในการควบคุมกำกับดูแลกิจการของกองทุนให้เป็นไปตามข้อบังคับ ระเบียบมติของที่ประชุมใหญ่ และมติของคณะกรรมการ เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการ เป็นประธานที่ประชุมใหญ่ และทำหน้าที่อื่นตามมติที่ประชุมมอบหมาย

2. รองประธาน อาจมีมากกว่าหนึ่งคนได้ ทำหน้าที่แทนประธานเมื่อประธานไม่อยู่ หรือประธานมอบหมาย ทำหน้าที่อื่นตามที่ประชุมมอบหมาย

3. เลขานุการ/ผู้ช่วย ทำหน้าที่บันทึกรายงานการประชุม เก็บรวบรวมรายงานการประชุม แจ้งนัดประชุม กรรมการ แจ้งนัดการประชุมใหญ่ ทำหน้าที่อื่นที่ประชุมมอบหมาย ผู้ช่วยเลขานุการทำหน้าที่ช่วยงานของเลขานุการหรือตามที่เลขานุการมอบหมาย ทำหน้าที่อื่นตามที่ประชุมมอบหมาย

4. เภรณูญิก/ผู้ช่วย ทำหน้าที่ควบคุมการเบิกจ่ายเงินของกองทุนให้เป็นไปตาม ข้อบังคับ ระเบียบ ของกองทุน หน้าที่ ผู้ช่วยเธรณูญิกทำหน้าที่ช่วยงานของเธรณูญิก หรือตามที่เธรณูญิกมอบหมาย ทำหน้าที่อื่นตามที่ประชุมมอบหมาย

5. ผู้ทำบัญชี ทำหน้าที่บันทึกรายการเบิกจ่ายเงินของกองทุนให้เป็นไปด้วยความถูกต้องตามความเป็นจริง เก็บหลักฐานการเบิกจ่ายเงินเรียบร้อยไว้ให้เรียบร้อยเป็นปัจจุบัน ร่วมกับเธรณูญิกรายงานสถานะการเงินของกองทุนต่อที่ประชุมกรรมการ และที่ประชุมใหญ่ ทำหน้าที่อื่นตามที่ประชุมมอบหมาย

6. กรรมการประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่เผยแพร่กิจการของกองทุน แสวงหาข่าวที่เป็นความรู้เรื่องสวัสดิการ และเรื่องราวของชุมชนที่เป็นประโยชน์ เสนอต่อสมาชิกและบุคคลทั่วไป ทำหน้าที่อื่นตามที่ประชุมมอบหมาย

7. นายทะเบียน ทำหน้าที่บันทึกควบคุมทะเบียนสมาชิกและข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องเป็นประโยชน์แก่กิจการของกองทุนให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ประชุมมอบหมาย

ส่วนการดำรงตำแหน่ง ให้กรรมการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี การนับวาระการดำรงตำแหน่งให้นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี เมื่อครบสองปีให้กรรมการออกจากตำแหน่งที่หนึ่งโดยการจับสลาก หรือสมัครใจออกจากตำแหน่ง ให้สมาชิก

ในที่ประชุมใหญ่เลือกกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างลง กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับเลือกตั้งอีกด้วย คณะกรรมการที่เหลืออยู่ประชุมกันคัดเลือกสมาชิกเป็นกรรมการแทนกรรมการที่ว่างลง ให้กรรมการที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการ ดำรงตำแหน่งเท่ากรรมการที่ตนแทน และให้กองทุนประกาศรายชื่อกรรมการใหม่ให้สมาชิกทราบ

การจ่ายเงินช่วยเหลือสมาชิกกองทุน และค่าใช้จ่ายอื่น

เมื่อตั้งกองทุนครบ 1 ปี สมาชิกที่ชำระค่าบำรุงครั้งเดียวครบ 240 บาท จะมีผลได้รับเมื่อครบหกเดือน สมาชิกที่ชำระค่าบำรุงเป็นงวดมีผลได้รับเมื่อครบหนึ่งปี ดังนี้

1. เสียชีวิตรายละ 15,000 บาท
2. ป่วยคนไข้ใน 2 วันขึ้นไปรายละ 2,000 บาท จ่าย 1 ครั้งต่อคนต่อปีและไม่รวมป่วยจากการคลอดบุตร
3. จ่ายรับขวัญบุตรสมาชิกรายละ 2,000 บาท (บุตรคลอดใหม่ ของสมาชิก)
4. จ่ายช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสตามความเหมาะสม แต่ต้องไม่เกินกึ่งหนึ่งของการช่วยเหลือสมาชิก
5. จ่ายช่วยเหลือสมาชิกหรือผู้ด้อยโอกาสในกรณีประสบสาธารณภัยรวมกันไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินทุนสะสมของปีงบประมาณที่เกิดสาธารณภัย
6. จ่ายเป็นค่าบริหารจัดการไม่เกินร้อยละ 5 ของเงินทุนสะสมของปีงบประมาณนั้น
7. กรรมการอาจพิจารณาช่วยเหลือกิจการสาธารณะของชุมชนได้ในวงเงินสะสมปีงบประมาณนั้นไม่เกินร้อยละ 2

การประชุมใหญ่สามัญ และองค์ประชุม เมื่อสิ้นปีทางบัญชี ให้คณะกรรมการจัดให้มีการประชุมใหญ่สมาชิก ภายใน 120 วัน นับจากวันสิ้นปีทางบัญชี การประชุมใหญ่วิสามัญ หมายถึงการประชุมที่มีสมาชิกร้องขอ โดยการเข้าชื่อร่วมกัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ในขณะนั้น พร้อมแจ้งเรื่องที่ขอเปิดประชุมใหญ่มาด้วย ให้คณะกรรมการนัดประชุมใหญ่ภายใน 45 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือขอเปิดประชุม หรือการประชุมที่คณะกรรมการพิจารณาเห็นควรเรียกประชุม เมื่อมีเรื่องสำคัญเกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการ หากปล่อยไว้อาจเกิดการเสียหายต่อกองทุน การประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกลงลายมือชื่อเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ ณ วันเรียกประชุม หรือน้อยกว่า 100 คน

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เป็นชุมชนเก่าแก่และเคยเป็นทางผ่านของกองโจรไปยังหนองเสือจึงไม่มีใครกล้าเดินทางผ่านยามค่ำคืน แต่ปัจจุบันนี้เค้าโครงในอดีตไม่มีเหลือให้เห็นแล้ว มีแต่ป่าคอนกรีตที่ประกอบไปด้วย 16 หมู่บ้าน จำนวนประชากร 7,259 คน 13,202 หลังคาเรือน

หวนคืนสู่วิถีเกื้อกูล สอดคล้องกับวิถีชีวิตและพื้นที่ที่ตำบลคลองสาม

ปัจจุบันกระแสความตื่นตัวในเรื่องกองทุนสวัสดิการชาวบ้านกำลังแพร่หลาย โดยมีรากฐานการจัดสวัสดิการแตกต่างกันออกไป ดังนั้นกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองสาม มีรากฐานมาจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่ที่ 5 ตำบลคลองสาม ตั้งแต่ปี 2541 โดยการมีส่วนร่วมของชาวบ้านที่ได้ประชุมหารือกันและจัดตั้งเป็นกลุ่มออมทรัพย์ มีการออมเป็นประจำทุกเดือน

ต่อมาคณะกรรมการของกลุ่มออมทรัพย์มีแนวคิดร่วมกันในการที่จะช่วยเหลือสมาชิก ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพ ทุนการศึกษา โดยเป็นการช่วยเหลือเฉพาะสมาชิกเท่านั้น แล้วนำดอกผลมาจัดเป็นสวัสดิการในเรื่องทุนการศึกษา การเยี่ยมไข้ งานศพ ฯลฯ แต่ก็ยังเป็นการช่วยเหลือกันส่วนน้อยเท่านั้น

ต่อมาเมื่อประมาณกลางปี 2548 คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ หมู่ที่ 5 จึงมีการประชุมร่วมกันว่า ควรจัดตั้ง กองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้นมา เพื่อขยายสมาชิกเพิ่ม รวมทั้งจะได้ช่วยเหลือสมาชิกได้อย่างทั่วถึง โดยเปิดรับสมัครสมาชิก ทั่วไปที่ไม่รวมเฉพาะสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เท่านั้น โดยสมาชิกจะต้องนำเงินสมทบกองทุนวันละ 1 บาท เพื่อดูแลสมาชิก ในหลายๆ ด้าน คือ เกิด เจ็บป่วย แก่ชรา ตาย และการศึกษา จากนั้นจึงโอนสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่ที่ 5 เข้าเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน และเริ่มสมทบกองทุนทุกเดือน เดือนละ 30 บาท เปิดรับสมัครใหม่รวมทั้งสิ้น 120 คน มีเงินกองทุนกว่า 200,000 บาท ที่มีเงินมากเพราะได้รับการสมทบจากหลายฝ่าย

“พลังชุมชน” กับการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน

กองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล เกิดจากการรวมตัวของด้วยความสมัครใจ โดยใช้วิถีวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ที่มีเพื่อที่จะดูแลซึ่งกันและกันบนพื้นฐานของความเอื้ออาทร จนเป็นกองทุนที่ทุกคนร่วมกันเป็นเจ้าของ เน้นการบริหาร จัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ให้ความสำคัญกับการมี ส่วนร่วมของสมาชิก ยืดหยุ่น คล่องตัว เปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อนำไปสู่ความมั่นคงยั่งยืนและดูแลชาวบ้าน ด้วยกันได้ทุกเพศทุกวัย ตั้งแต่เกิดจนตาย โดยมีแนวทางใน การดำเนินการ เช่น จัดประชุมประชาคม ทำความเข้าใจกับ กลุ่มเป้าหมาย เริ่มจากผู้ก่อการดี หรือแกนนำที่สนใจ ที่มองเห็นศักยภาพที่มีอยู่ในชุมชน และต้องการช่วยเหลือดูแลซึ่ง กันและกัน มาพูดคุยปรึกษาหารือกัน ถึงแนวทางการจัด สวัสดิการชาวบ้าน อาจเป็นภาพรวมของตำบล หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แล้วค่อยขยายผล รวมถึงกันไปดูงานตำบลที่จัดตั้ง กองทุนสวัสดิการที่ประสบความสำเร็จ

การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน

คัดเลือกคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ มีคณะกรรมการมาบริหารกองทุน ที่มีองค์ประกอบมาจากผู้แทนที่หลากหลาย มีการจัดโครงสร้างฝ่ายต่างๆ รับผิดชอบอย่างชัดเจน เช่น ประธาน รองประธาน เลขานุการ ทรัพย์ ปรึกษาร่วมกัน ตรวจสอบ ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนา ฯลฯ อาจมีที่ปรึกษาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ หรือจากหน่วยงานภาคี การทำงานของคณะกรรมการต้องประสานกับแกนนำหมู่บ้าน เพื่อให้ดูแลสมาชิกได้อย่างทั่วถึง

การจัดทำระเบียบกองทุนฯ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมและกองทุนของแต่ละตำบล

การเปิดรับสมัครสมาชิก การเปิดรับสมัคร และการระดมเงินกองทุน โดยสมาชิกอาจเป็นรายบุคคลหรือราย ครอบครัว ขึ้นอยู่กับการประชุมร่วมกัน สถานที่สมัครอาจกระจายไปตามหมู่บ้าน หรือกำหนดสถานที่ร่วมกัน

การระดมเงินทุนจากแหล่งอื่น เช่น การจัดงานเพื่อหาทุน การสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสมทบ จากหน่วยงานต่างๆ ซึ่งคณะกรรมการต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

การจัดทำระบบข้อมูลกองทุนฯ ต้องจัดทำให้เป็นระบบ สามารถเปิดเผยโปร่งใส เช่น ข้อมูลสมาชิก ข้อมูลเงิน กองทุน การจ่ายเงินสวัสดิการ ซึ่งนอกจากจัดทำไว้ ณ ที่ทำการแล้ว อาจประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกทราบ ติดประกาศ แล้วดีความเหมาะสม

การบริหารกองทุนฯ นอกจากการบริหารตามปกติแล้ว คณะกรรมการควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับการ ประสานงานกับหน่วยงานท้องถิ่น การพัฒนาแกนนำ การเรียนรู้ขยายผล การดูแลผู้ด้อยโอกาส การขยายสมาชิกให้ ครอบคลุมกว้างขวาง และการบูรณาการทุนทางสังคมและทุนทางธรรมชาติ เพื่อให้เกิดระบบสวัสดิการแบบองค์รวมขึ้นใน ตำบล

การติดตามประเมินผล ต้องมีการติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่องและทุกระดับ เช่น การประเมินการสมทบจากสมาชิก การขยายสมาชิกในระดับกลุ่ม ตลอดจนประเมินการทำงานในทุกๆ เรื่องของคณะกรรมการกองทุน อาจมีคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระตามสมควร เพื่อให้เกิดการตรวจสอบที่เป็นกลางและเที่ยงธรรม รวมทั้งการประเมินในแต่ละระดับ จะต้องนำไปสู่การทำเวทีประชาคมอย่างเปิดเผย เพื่อร่วมกันพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น

การขยายผลขยายแกนนำ ทั้งปริมาณและคุณภาพ ให้ทั่วถึงทั้งระดับพื้นที่และกลุ่มกิจกรรม เพื่อให้เกิดการขยายผลและสามารถดูแลสมาชิกได้อย่างทั่วถึง จากนั้นจึงมีการขยายสมาชิก โดยต้องตั้งเป้าหมายให้ครอบคลุมทุกคน หรืออย่างน้อยทุกครอบครัว จะต้องครอบคลุมผู้ด้อยโอกาสที่ดูแลตนเองไม่ได้ให้ครบทุกคน ที่สำคัญต้องสร้างจิตสำนึกของการช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้เกิดขึ้นในหมู่สมาชิก ส่วนการขยายแหล่งทุน ที่จะมาหนุนให้กองทุนมีปริมาณมากขึ้น เช่น การสมทบจากหน่วยงาน เป็นต้น ส่วนการขยายประเภทและผลประโยชน์ของสมาชิก โดยให้ครอบคลุมตั้งแต่เกิดจนตาย การหนุนเสริมให้สมาชิกพึ่งตนเองได้ การเพิ่มสวัสดิการด้านการประกอบอาชีพที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การให้สวัสดิการกรณีภัยพิบัติ

ระเบียบข้อบังคับกองทุนสวัสดิการชุมชน

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองสาม ก่อตั้งเมื่อ สิงหาคม 2548 เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ผู้นำและสมาชิก ที่ร่วมขบวนการเมื่อยามเกิดความจำเป็นเร่งด่วน และสร้างขวัญกำลังใจ เป็นแรงจูงใจแก่ผู้นำและสมาชิก ในการปฏิบัติงานเพื่อสังคมส่วนรวม และกระบวนกรมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิกและผู้นำ ในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จนการเชื่อมโยงสวัสดิการชุมชน ดังนั้นการเป็นสมาชิกจะเปิดรับสมัครตั้งแต่แรกเกิด ถึง 60 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลคลองสาม และชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า 20 บาท

ส่วนการพ้นจากการเป็นสมาชิก นั้นสมาชิกลาออก (กองทุนไม่จ่ายเงินคืน) หรือขาดการชำระเงินสมทบเกิน 3 เดือนด้าน การนำส่งเงินสมทบ สมาชิกต้องนำส่งเงินสมทบเดือนละ 30 บาท โดยมีตัวแทนของกลุ่มส่งเงินสมทบให้คณะกรรมการกองทุนในวันประชุมทุกเดือน

สัจจะครบ 180 วัน ได้สวัสดิการ ดังนี้

มีเงินทำขวัญให้บุตรของสมาชิกที่เกิดใหม่ 500 บาท

สมาชิกผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปี และผ่านการออมครบ 1824 วัน (5 ปี) จะได้รับ สวัสดิการของกองทุนทดแทนวันละ 1 บาท

กรณีสมาชิกเจ็บป่วย จะได้รับเงินสวัสดิการในการเยี่ยมไข้คืนละ 100 บาท แต่ไม่เกิน 500 บาท ต่อครั้ง

กรณีสมาชิกเสียชีวิต จะได้รับสวัสดิการฌาปนกิจต่างกันตามจำนวนเงิน และระยะเวลาในการออมของแต่ละราย

ที่	รายละเอียด	สมาชิกเก่า	สมาชิกใหม่	ผู้นำ
๑.	ระยะเวลา 1 เดือน 2 ปี	2500 บาท	1000 บาท	3500 บาท
๒.	ระยะเวลา 2 ปี 4 ปี	4500 บาท	2500 บาท	5500 บาท
๓.	ระยะเวลา 4 ปี 6 ปี	6500 บาท	4500 บาท	7500 บาท
๔.	ระยะเวลา 6 ปี 8 ปี	8500 บาท	6500 บาท	9500 บาท
๕.	ระยะเวลา 8 ปี 10 ปี	10500 บาท	8500 บาท	11500 บาท
๖.	ระยะเวลา 10 ปี ขึ้นไป	12500 บาท	10500 บาท	13500 บาท

หมายเหตุ - เงินสงเคราะห์จะมีการปรับ / ทบทวนทุก 2 ปี เพราะอาจมีสมาชิกเพิ่ม / กองทุนได้ขึ้น

กรณีสมาชิกประสบอุบัติเหตุถึงขั้นพิการ หรือทุพพลภาพ จะได้รับกองทุนทดแทนวันละ 1 บาท จนถึงเสียชีวิต
กรณีทุนการศึกษาให้สมาชิกกู้ยืม เพื่อการศึกษาในวงเงินไม่เกิน 10,000 บาท ต้องชำระคืนภายในระยะเวลา 6
เดือน โดยไม่คิดดอกเบี้ย ต้องมีสมาชิกค้ำประกัน 2 คน (แต่ต้องเป็นสมาชิกไม่ต่ำกว่า 2 ปี) ถ้าเกินกำหนดชำระคืน
ต้องเสียค่าปรับร้อยละ บาท / เดือน

กรณีสวัสดิการเงินกู้สมาชิกสามารถกู้เงินฉุกเฉินเบื้องต้น ได้ในวงเงินไม่เกิน 5,000 บาท โดยคิดอัตราดอกเบี้ย
4 % ต่อปี กำหนดระยะเวลาชำระคืน ภายใน 6 เดือน ทั้งนี้ต้องอยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการ

สวัสดิการคนทำงานสามารถกู้ฉุกเฉินเบื้องต้นได้ในวงเงินไม่เกิน 20,000 บาท ชำระคืนภายใน 1 ปี อัตราดอก
เบี้ย 3 % ต่อปี

ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการนั้นชาวบ้านในตำบลคลองสามมีจิตสำนึกพึ่งตนเอง มีความรัก
เอื้ออาทรต่อกัน มีความสำนึกในคุณธรรม เป้าหมายเพื่อประโยชน์ร่วมกัน จนเชื่อมโยงสัมพันธ์สู่ความเป็นหนึ่งในชุมชน

สานสัมพันธ์ราษฎร์ รัฐ ได้อย่างลงตัว

การประสานภาคีพัฒนา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลคลองสาม สนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง
สำนักส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ 1 สนับสนุนงบประมาณการจัดเวทีเครือข่ายสวัสดิการสังคม 5,000 บาท สำนักงาน
พัฒนาชุมชนอำเภอคลองหลวง ร่วมเป็นวิทยากร และประชุมทำความเข้าใจแกนนำของกลุ่มเพื่อขยายฐานสมาชิก เพื่อ
จัดสวัสดิการให้ครอบคลุมทุกด้าน คือ ด้านสุขภาพอนามัย การศึกษา เสียชีวิต อาชีพ สรุปผลการดำเนินงาน 6 เดือน /
ครั้ง จำนวนงบประมาณที่ขอรับการสนับสนุน 100,000 บาท

“กองทุนหมุนเวียน” ความพอเพียงที่ตำบลบางบ่อ “สวัสดิการ” เพื่อแก้ปัญหาความยากจน

ตำบลบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ถือเป็นตำบลที่มีชื่อเสียงโด่งดังเรื่องความอร่อยของปลาสดแดดเดียว จนตลาดค้าขายคึกคักไปด้วยลูกค้าทั้งชาวจรและขาประจำต้องแวะซื้อเป็นของฝากหากมีโอกาสได้ผ่านไป ซึ่งรสชาติของความอร่อยนี้เองที่ยังคงยึดครองตลาดปลาสดแดดเดียวได้อย่างเหนียวแน่นและต่อเนื่องมานาน

หากย้อนมองดูความจริงๆ แล้วหาชีวิตที่ท้อถอยที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษไม่ มันเป็นเพียงการ ปรับอาชีพให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงและภาวะทางสังคมมากกว่า ซึ่งจากที่เคยทำนาข้าวแล้วมาเลี้ยงปลาสดและทำนากุ้ง จึงเปลี่ยนสภาพพื้นที่ทางการเกษตรจากเดิมอย่างสิ้นเชิง และขยายเป็นวงกว้างตามกระแสสังคม ทำที่สุดก็ล้มสลายด้วยโรคภัยทางเกษตรเชิงเดี่ยวและกลไกของตลาดทำหัตถกรรมในครัวเรือนโดยเฉพาะเครื่องมือจับปลา ฟุ้งพาเอื้ออาหาร อันเป็นการดำรงชีพที่เรียบง่ายเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง นายภูหะพัฒน์ มั่งมี หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “พี่ภู” ประธานชุมชนบ้านคลองกันยา ผู้จุดประกายพี่น้องให้ลุกขึ้นสู้ด้วยลำแข้งของคนในชุมชน

พี่ภูบอกว่า เมื่อก่อนการปลงสภาพนาข้าว เป็นนาทุ่ง เลี้ยงปลา ก็มีแต่ทำให้ชาวบ้านจนลงและเป็นหนี้มากขึ้น คนส่วนใหญ่จึงไปทำงานโรงงาน เพราะไม่มีเงินลงทุนแล้ว ส่วนที่เหลือจึงมาคิดหาทางออกเพื่อมีรายได้และปลดหนี้ จึงมีการรวมกลุ่มกันขึ้นครั้งแรกมีสมาชิก 70 ครอบครัว เก็บเงินกันคนละ 100 บาท เพื่อเป็นกองทุนในการประกอบอาชีพ ต่อมาได้จัดตั้งเป็น “กองทุนหมุนเวียน” เป็นแกนกลางในการรวมทุน กุ๊ยืมไปประกอบอาชีพ เงินดอกผลนำไปจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก

“กองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น เป็นคำตอบสุดท้าย”

ภาพการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเด่นชัดเป็นรูปธรรมมากขึ้น ดังนั้นจากบทเรียนที่ค้นพบความเป็นจริงของสังคม จึงได้ระดมความคิดจัดตั้งเป็นกลุ่มออมทรัพย์ขึ้น โดยเริ่มจากบ้านคลองกันยาที่มีความเดือดร้อนด้านที่ดินและที่อยู่อาศัย ซึ่งคนส่วนใหญ่เช่าที่ดินของเอกชนและกรมชลประทานสร้างที่อยู่อาศัย จึงตั้งเป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสร้างบ้าน เมื่อมีเงินพอจึงได้เสนอสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยต่อสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เมื่อชุมชนข้างเคียงที่มีปัญหาแบบเดียวกันเห็นเข้าจึงทำตาม จนขยายเป็นเครือข่ายในตำบลบางบ่อกว่า 16 ชุมชน 11 หมู่บ้าน

อย่างไรก็ตามชุมชนไม่ได้มุ่งหวังเพียงให้ชุมชนมีที่อยู่อาศัยและเพื่อมีทุนในการประกอบอาชีพเท่านั้น จึงได้จัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการวันละ 1 บาท ภาคประชาชนตำบลบางบ่อ ขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2548 โดยแยกออกจากกลุ่มออมทรัพย์ฯ แล้วเปิดรับสมาชิกแรกเข้าเสียค่าสมัคร 50 บาทค่าบำรุง 20 บาท/ปี เพื่อนำไปจัดสวัสดิการตั้งแต่เกิดจนตาย เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในอนาคตให้มีความมั่นคงในชีวิต จากมีผู้เข้าร่วมเป็นสมาชิกเพียง 70 คน ปัจจุบันมีสมาชิก

207 คน เงินออมกว่า 100,000 บาท ด้านการบริหารการจัดการกองทุนจะอยู่ภายใต้คณะกรรมการ 15 คน โดยสมาชิกเลือกเป็นตัวแทน ทั้ง 16 ชุมชน โดยมี ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก บัญชี นายทะเบียน ประชาสัมพันธ์ และตำแหน่งอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร เมื่อสมาชิกสมทบเงินครบ 365 บาท ครบ 6 เดือนขึ้นไปนำมาจัดสวัสดิการร่วมกัน

มีการเปิดเวทีประชุมใหญ่กันอีกครั้ง เพื่อสร้างความเข้าใจและความมั่นใจ ใช้เวลาปรับเปลี่ยนการทำงานจนเข้าที่กว่า 5-6 เดือน ส่วนการรับฝากเงินจะให้คณะกรรมการแต่ละชุมชนเก็บเงินกับสมาชิกเพื่อนำมาส่งที่ส่วนกลาง จากนั้นจึงเริ่มให้สวัสดิการสำหรับสมาชิก ดังนี้

สวัสดิการเกิด เมื่อสมาชิกคลอดบุตรจะได้รับเงินสงเคราะห์ในการคลอดบุตรพักฟื้นในการนอนโรงพยาบาล คินละ 200 บาท ไม่เกิน 5 คิน บุตรจะได้เงินรับขวัญ 500 บาท โดยเข้าเป็นกองทุนสวัสดิการ

สวัสดิการบำนาญชราภาพ (ผู้สูงอายุ) โดยจ่ายเงินบำนาญให้สมาชิกมีอายุครบ 60 ปี จนกระทั่งเสียชีวิต เช่น เป็นสมาชิกครบ 10 ปี มีอายุครบ 60 ปี ได้รับเงินบำนาญเดือนละ 200 บาท เป็นสมาชิกครบ 15 ปี มีอายุครบ 60 ปี ได้รับเงินบำนาญเดือนละ 300 บาท เป็นสมาชิกครบ 60 ปี มีอายุครบ 60 ปี ได้รับเงินบำนาญเดือนละ 1,200 บาท ทั้งนี้ให้นำหลักฐานแสดงถึงอายุการเป็นสมาชิกกองทุน หรือหลักฐานการบำนาญชราภาพประกอบคำร้องขอรับเงินสิทธิประโยชน์การชราภาพและทางกองทุนสวัสดิการฯ จะหักค่าบริการจัดการ ณ ที่จ่าย 3 % ของยอดเงินที่ได้รับ

สวัสดิการเจ็บ สมาชิกเจ็บป่วยไข้เป็นผู้ป่วยนอกจะได้รับเงินสงเคราะห์ค่ารักษาพยาบาลของโรงพยาบาล/คลินิกตามความเป็นจริงโดยไม่เกินครั้งละ 300 บาท ต่อครั้งต่อเดือน สมาชิกเจ็บป่วยไข้เป็นผู้ป่วยในจะได้รับเงินสงเคราะห์ค่ารักษาพยาบาลของโรงพยาบาลหรือคลินิกตามความเป็นจริงแต่ไม่เกินครั้งละ 500 บาท สมาชิกจะได้รับเงินสงเคราะห์ค่านอนโรงพยาบาล คินละ 200 บาท ไม่เกิน 5 คิน

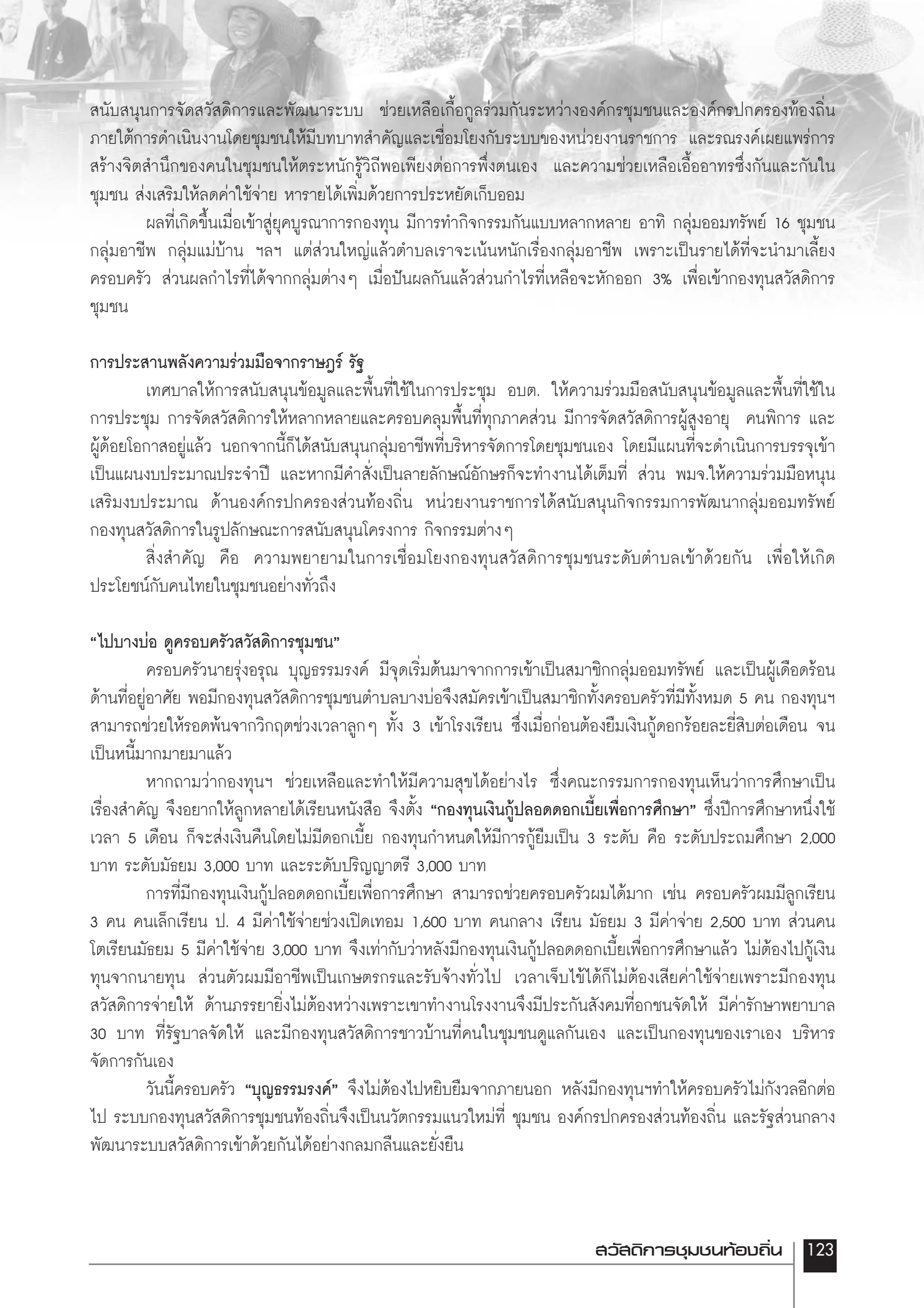
สวัสดิการเสียชีวิต จ่ายเป็นค่าทำศพให้ตามอายุการเป็นสมาชิก เช่น เป็นสมาชิกครบ 5 เดือน จะได้รับเงินสงเคราะห์ศพ 10,000 บาท เป็นสมาชิกครบ 1 ปี จะได้รับเงินสงเคราะห์ศพ 12,000 บาท จนเป็นสมาชิกครบ 20 ปีขึ้นไป จะได้รับสวัสดิการ 30,000 บาท เป็นต้น ทั้งนี้ให้ญาติสมาชิกผู้เสียชีวิตนำหลักฐานใบมรณะบัตรประกอบคำร้องขอรับเงินสิทธิประโยชน์การเสียชีวิตและทางกองทุน จะหักค่าบริการจัดการ ณ ที่จ่าย 3 % ของยอดเงินที่ได้รับ

สวัสดิการเพื่อการศึกษา เมื่อเป็นสมาชิกตั้งแต่แรกเกิดจนถึงเข้าเรียนตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับหรือมีอายุการเป็นสมาชิกกองทุน 7 ปี ได้รับเงินสวัสดิการการศึกษาปีละ 300 บาท เป็นสมาชิกตั้งแต่แรกเกิดจนถึงเข้าเรียนตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับหรือมีอายุการเป็นสมาชิกกองทุน 10 ปี ได้รับเงินสวัสดิการการศึกษาปีละ 500 บาท และเมื่อเป็นสมาชิกตั้งแต่แรกเกิดจนถึงเข้าเรียนตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับหรือมีอายุการเป็นสมาชิกกองทุน 13 ปี ได้รับเงินสวัสดิการการศึกษาปีละ 700 บาท ทั้งนี้ให้นำหลักฐานแสดงถึงอายุการเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการฯ และหลักฐานการศึกษาประกอบคำร้องขอรับเงินสิทธิประโยชน์การศึกษา

บูรณาการทุนเพื่อความเข้มแข็งและยั่งยืน

จากที่กล่าวมาแล้วว่ากองทุนสวัสดิการดูแลกันได้จริงและไม่หลอกลวง คณะกรรมการจึงได้มีแนวคิดที่จะบูรณาการเงินทุนออมทรัพย์เพื่อขยายมาสู่การจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก อีกทั้งยังมีเงินทุนหมุนเวียนให้เพียงพอในการประกอบอาชีพ แล้วปล่อยเงินกู้ปลอดดอกเบี้ยเพื่อการศึกษา เงินช่วยเหลือสมาชิกผู้เสียชีวิต

การดูแลช่วยเหลือแก่ลูกของสมาชิกและผู้ด้อยโอกาสในชุมชน สังคม ตั้งแต่เกิดจนตาย ในครั้งนี้ได้ส่งเสริม

สนับสนุนการจัดสวัสดิการและพัฒนาระบบ ช่วยเหลือเกื้อกูลร่วมกันระหว่างองค์กรชุมชนและองค์กรปกครองท้องถิ่น ภายใต้การดำเนินงานโดยชุมชนให้มีบทบาทสำคัญและเชื่อมโยงกับระบบของหน่วยงานราชการ และรณรงค์เผยแพร่การสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนให้ตระหนักวิถีพอเพียงต่อการพึ่งตนเอง และความช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกันในชุมชน ส่งเสริมให้ลดค่าใช้จ่าย ทหารายได้เพิ่มด้วยการประหยัดเก็บออม

ผลที่เกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่ยุคนาการกองทุน มีการทำกิจกรรมกันแบบหลากหลาย อาทิ กลุ่มออมทรัพย์ 16 ชุมชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน ฯลฯ แต่ส่วนใหญ่แล้วตำบลเราจะเน้นหนักเรื่องกลุ่มอาชีพ เพราะเป็นรายได้ที่จะนำมาเลี้ยงครอบครัว ส่วนผลกำไรที่ได้จากกลุ่มต่างๆ เมื่อบັນผลกันแล้วส่วนกำไรที่เหลือจะหักออก 3% เพื่อเข้ากองทุนสวัสดิการชุมชน

การประสานพลังความร่วมมือจากราษฎร รัฐ

เทศบาลให้การสนับสนุนข้อมูลและพื้นที่ใช้ในการประชุม อบต. ให้ความร่วมมือสนับสนุนข้อมูลและพื้นที่ใช้ในการประชุม การจัดสวัสดิการให้หลากหลายและครอบคลุมพื้นที่ทุกภาคส่วน มีการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสอยู่แล้ว นอกจากนี้ก็ได้สนับสนุนกลุ่มอาชีพที่บริหารจัดการโดยชุมชนเอง โดยมีแผนที่จะดำเนินการบรรจุเข้าเป็นแผนงบประมาณประจำปี และหากมีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรก็จะทำงานได้เต็มที่ ส่วน พมจ.ให้ความร่วมมือหนุนเสริมงบประมาณ ด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการได้สนับสนุนกิจกรรมการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ กองทุนสวัสดิการในรูปลักษณะการสนับสนุนโครงการ กิจกรรมต่างๆ

สิ่งสำคัญ คือ ความพยายามในการเชื่อมโยงกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์กับคนไทยในชุมชนอย่างทั่วถึง

“ไปบางบ่อ ดูครอบครัวสวัสดิการชุมชน”

ครอบครัวนายรุ่งอรุณ บุญธรรมรงค์ มีจุดเริ่มต้นมาจากการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ และเป็นผู้เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย พอมีกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางบ่อจึงสมัครเข้าเป็นสมาชิกทั้งครอบครัวที่มีทั้งหมด 5 คน กองทุนฯ สามารถช่วยให้รอดพ้นจากวิกฤตช่วงเวลาๆ ทั้ง 3 เข้าโรงเรียน ซึ่งเมื่อก่อนต้องยืมเงินกู้ดอกเบี้ยสูงยี่สิบต่อเดือน จนเป็นหนี้มากมายมาแล้ว

หากถามว่ากองทุนฯ ช่วยเหลือและทำให้มีความสุขได้อย่างไร ซึ่งคณะกรรมการกองทุนเห็นว่าการศึกษาคือเรื่องสำคัญ จึงอยากให้ลูกหลานได้เรียนหนังสือ จึงตั้ง “กองทุนเงินกู้ปลอดดอกเบี้ยเพื่อการศึกษา” ซึ่งปีการศึกษาหนึ่งใช้เวลา 5 เดือน ก็จะส่งเงินคืนโดยไม่มีดอกเบี้ย กองทุนกำหนดให้มีการกู้ยืมเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา 2,000 บาท ระดับมัธยม 3,000 บาท และระดับปริญญาตรี 3,000 บาท

การที่มีกองทุนเงินกู้ปลอดดอกเบี้ยเพื่อการศึกษา สามารถช่วยครอบครัวผมได้มาก เช่น ครอบครัวผมมีลูกเรียน 3 คน คนเล็กเรียน ป. 4 มีค่าใช้จ่ายช่วงเปิดเทอม 1,600 บาท คนกลาง เรียน มัธยม 3 มีค่าใช้จ่าย 2,500 บาท ส่วนคนโตเรียนมัธยม 5 มีค่าใช้จ่าย 3,000 บาท จึงเท่ากับว่าหลังมีกองทุนเงินกู้ปลอดดอกเบี้ยเพื่อการศึกษาแล้ว ไม่ต้องไปกู้เงินทุนจากนายทุน ส่วนตัวผมมีอาชีพเป็นเกษตรกรและรับจ้างทั่วไป เวลาเจ็บไข้ได้ก็ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพราะมีกองทุนสวัสดิการจ่ายให้ ด้านภรรยาไม่ต้องห่วงเพราะเขาทำงานโรงงานจึงมีประกันสังคมที่เอกชนจัดให้ มีค่ารักษาพยาบาล 30 บาท ที่รัฐบาลจัดให้ และมีกองทุนสวัสดิการชาวบ้านที่คนในชุมชนดูแลกันเอง และเป็นกองทุนของเราเอง บริหารจัดการกันเอง

วันนี้ครอบครัว “บุญธรรมรงค์” จึงไม่ต้องไปหยิบยืมจากภายนอก หลังมีกองทุนฯ ทำให้ครอบครัวไม่กังวลอีกต่อไป ระบบกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นจึงเป็นนวัตกรรมแนวใหม่ที่ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐส่วนกลาง พัฒนาระบบสวัสดิการเข้าด้วยกันได้อย่างกลมกลืนและยั่งยืน

เครือข่ายกองทุน สวัสดิการชุมชนเขตธนบุรีร่วมใจ กรุงเทพมหานคร

เขตทวีวัฒนา เป็น 1 ใน 50 เขตการปกครอง ของกรุงเทพมหานคร อยู่ในกลุ่มเขตมหาสวัสดิ์ ซึ่งถือเป็นเขตเกษตรกรรมผสมผสานแหล่งที่อยู่อาศัยสภาพแวดล้อมดีทางฝั่งธนบุรี โดยเริ่มแรกนั้นท้องที่เขตทวีวัฒนาอยู่ในการปกครองของอำเภอตลิ่งชันของจังหวัดธนบุรี โดยเป็นส่วนหนึ่งของตำบลศาลาธรรมสพน์ (เดิมเรียกว่าตำบลศาลาทำศพ) เนื่องจากตำบลนี้มีอาณาเขตกว้างขวางและมีประชากรเพิ่มขึ้น กระทรวงมหาดไทยจึงได้โอนพื้นที่ 7 หมู่บ้านทางทิศใต้ของตำบลนี้มาจัดตั้งเป็น ตำบลทวีวัฒนา ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2500

ภายหลังได้มีการยุบรวมจังหวัดธนบุรีและจังหวัดพระนคร เปลี่ยนฐานะเป็นจังหวัดนครหลวงกรุงเทพธนบุรี และต่อมาเปลี่ยนเป็นกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้เปลี่ยนการเรียกตำบลและอำเภอใหม่ ตำบลทวีวัฒนาจึงได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็น แขวงทวีวัฒนา เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

อย่างไรก็ตามท้องที่แขวงทวีวัฒนาและแขวงศาลาธรรมสพน์ (รวมกับท้องที่แขวงจิมพลี แขวงบางระมาด แขวงบางพรหม และแขวงบางเขื่อนหนึ่ง เฉพาะทางฟากตะวันตกของถนนกาญจนาภิเษก) ก็ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็น เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เปลี่ยนแปลงพื้นที่เขตตลิ่งชันและจัดตั้งเขตทวีวัฒนา มีผลตั้ง

แต่วันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2541 ปัจจุบันพื้นที่ส่วนใหญ่ของเขตเป็นพื้นที่เกษตรกรรม มีลำคลองหลายสายที่สามารถนำน้ำไปใช้ในการทำสวนผลไม้ อย่างไรก็ตาม พื้นที่เกษตรเหล่านั้นกำลังถูกแทนที่ที่ละน้อยด้วยโครงการหมู่บ้านจัดสรร ซึ่งเรียงรายอยู่ตามถนนสายหลักในพื้นที่

จุดประกายความคิด สร้างกองทุนสวัสดิการชุมชนเครือข่ายธนบุรี

จุดเริ่มต้นการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเขตธนบุรีร่วมใจ เมื่อ นายเยี่ยม แจ่มเจริญ ที่ปรึกษากองทุนสวัสดิการชุมชนเครือข่ายเขตธนบุรีร่วมใจ ได้รับเชิญเข้าร่วมเวทีบันทึกความร่วมมือการจัดสวัสดิการชาวบ้าน และตามเวทีต่างๆ จึงเห็นว่าเป็นแนวคิดที่ดี น่าสนใจ ที่จะทำให้ชาวบ้านได้รับสวัสดิการอย่างทั่วถึง จึงชักชวนผู้นำชุมชน และ

ชาวบ้านมาร่วมมือและได้สร้างความเข้าใจ ขยายความคิดการจัดสวัสดิการชาวบ้านชักชวนแกนนำไปศึกษาดูงานในพื้นที่ต้นแบบกองทุนสวัสดิการชาวบ้าน ที่ประสบผลสำเร็จ ตามเขตกรุงเทพฯ แล้วนำแนวทางการจัดสวัสดิการมาเป็นต้นแบบการจัดสวัสดิการชาวบ้านที่เขตธนบุรี ออกประชาสัมพันธ์และวางแผนปฏิบัติงานจนชาวบ้านเข้าใจและเชื่อถือ จึงได้ตั้งคณะกรรมการระดับหมู่บ้านและระดับตำบล ทั้ง 7 หมู่บ้าน ทำความเข้าใจเป็น 3 ระดับ คือ เล่าให้ชาวบ้านฟังถึงที่มาที่ไปของกองทุนสวัสดิการชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานระดับตำบล ทำแผนการฟื้นฟูเพื่อให้เห็นเป็นภาพรวมของกองทุนสวัสดิการชุมชน

จากนั้นก็เปิดเวทีประชาคมใหญ่กันอีกครั้งเพื่อสร้างความเข้าใจและความมั่นใจ ใช้เวลาปรับเปลี่ยนการทำงานจนเข้าที่ จึงเปิดรับสมัครสมาชิกอย่างเป็นทางการ เมื่อเดือนตุลาคม 2548 มีสมาชิกเริ่มแรก 30 คน มีสมาชิกทั้งหมด 453 คน เงินกองทุนสวัสดิการกว่า 100,000 บาท ในเวลานี้ ในอนาคตคาดว่าจะขยายเป็นเครือข่ายให้มากกว่านี้

ความเชื่อมั่นต่อกองทุนสวัสดิการชุมชน

การจัดทำกองทุนสวัสดิการชุมชนมีทั้งคนเห็นด้วยและคนที่ไม่เห็นด้วยหลายๆ คนรอดูว่ากองทุนสวัสดิการชุมชนจะโปรอดหรือไม่ เพราะที่ผ่านมาเคยมีประสบการณ์จากชมรมผู้สูงอายุ แต่กองทุนได้ล้มไปโดยไม่ทราบสาเหตุ ทำให้ผู้เสียชีวิตไม่ได้รับเงินช่วยเหลือ จึงเป็นสาเหตุให้คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนมีความระมัดระวังในการบริหารงานกันมากขึ้น

การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการเขตธนบุรี

คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชาวบ้านได้เปิดเวทีประชุมใหญ่ประจำปี เพื่อคัดเลือกคณะกรรมการ โดยมีวาระ 2 ปี มีคณะกรรมการทั้งหมด 7 กระจายอยู่ทั้ง 7 เครือข่าย เมื่อได้คณะกรรมการครบแล้วจึงมาออกกฎระเบียบ หากมีการเปลี่ยนแปลง ต้องรอมติที่ประชุมใหญ่ประจำปี เพื่อให้สมาชิกทุกคนตัดสินใจร่วมกัน

ทุกวันที่ 5 ของเดือน สมาชิกต้องส่งเงินออมวันละบาท หากใครขาดส่งเกิน 3 เดือนจะถือว่าสละสิทธิ์การเป็นสมาชิก และไม่คืนเงินสะสมให้ เว้นแต่สมาชิกเข้ามาไม่ครบ 6 เดือน เมื่อเกิดเสียชีวิตจะคืนเงินสะสมให้ทั้งหมด ซึ่งรูปแบบการออมของสมาชิกมี 2 แบบคือ ออมเป็นรายเดือนและออมเป็นรายปีๆ 365 บาท

กฎระเบียบข้อบังคับใช้ร่วมกัน

เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนเขตธนบุรี ก่อตั้งเมื่อ เดือนตุลาคม 2548 เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลแก่สมาชิกและผู้ด้อยโอกาส ที่ร่วมขบวนการเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ เป็นแรงจูงใจแก่สมาชิกในการในการจัดตั้งกองทุน

สวัสดิการชุมชนเพื่อสังคมส่วนรวม และกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างสมาชิกในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จนสามารถมีการเชื่อมโยงสวัสดิการชุมชน

อย่างไรก็ตามการเป็นสมาชิกจะเปิดรับสมัครตั้งแต่แรกเกิด ถึง 60 ปี และมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตทวีวัฒนา และเขตใกล้เคียง ส่วนสมาชิกที่จะเข้าสมัครเป็นสมาชิกต้องชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า 20 บาท ส่วนการพ้นจากการเป็นสมาชิกนั้นสมาชิกได้ลาออกจากกองทุนหรือขาดการชำระเงินสมทบเกิน 3 เดือน การนำส่งเงินสมทบ สมาชิกต้องนำส่งเงินสมทบเดือนละ 30 บาท โดยมีตัวแทนของกลุ่มส่งเงินสมทบให้คณะกรรมการกองทุนในวันประชุมทุกเดือน

กองสวัสดิการชุมชนเครือข่ายธนบุรีได้ทำสวัสดิการ แบบครบวงจรชีวิต

1. สวัสดิการเกิด รับขวัญลูก 500 บาท แม่นอนโรงพยาบาลคืนละ 100 บาท ไม่เกิน 5 วัน ไม่เกิน 2,000 บาท ต่อปี
2. สวัสดิการแก่ สัจจะเริ่มต้นครบ 15 ปี อายุ 60 ปี ได้รับบำนาญเดือนละ 300 บาท หากสัจจะครบ 60 ปี อายุครบ 60 ปี ได้บำนาญเดือนละ 1,200 บาท เป็นต้น
3. สวัสดิการเจ็บป่วย นอนโรงพยาบาลคืนละ 100 บาท ปีละไม่เกิน 5 คืน
4. สวัสดิการตาย เมื่อสัจจะครบ 3 ปี หากเสียชีวิตจะได้รับสวัสดิการ 1,800 บาท สัจจะครบ 6 ปี เสียชีวิตจะได้รับสวัสดิการ 3,700 บาท เป็นต้น
5. สวัสดิการกู้ยืมทุนเพื่อการศึกษาให้ครอบครัวละ 500 บาท ต่อคนต่อปี ซึ่งตอนนี้ได้รับสวัสดิการไปแล้ว 40 ครอบครัว
6. สวัสดิการผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้
7. สวัสดิการกู้ยืม จะคิดดอกเบี้ยร้อยละบาท แต่มีข้อแม้ว่าต้องยืมผ่านกลุ่มออมทรัพย์ของตนเอง

ก่อนหน้านี้เครือข่ายสวัสดิการระดมทุนมีกองทุนฌาปนกิจศพช่วยเหลือผู้เสียชีวิต พอชาวบ้านมาตั้งเป็นกองสวัสดิการชาวบ้าน ช่วยเหลือกันได้มากกว่า ดำเนินการมาได้ปีกว่าๆให้สวัสดิการไปแล้วกว่า 40 คน ซึ่งกองทุนฯสามารถแก้ไขปัญหาให้ชาวบ้านได้อย่างรวดเร็วและเป็นรูปธรรม จนเกิดเป็นภาพความร่วมมือกันทั้งเครือข่าย

รูปแบบสมทบและภาคีท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

ที่ผ่านมาสำนักงานเขตทวีวัฒนา จัดสวัสดิการให้คนในชุมชนคือ คนแก่ คนพิการ และสตรี ไร้อาติชาตมิตร เด็กติดเชื้อ คนเร่ร่อน พอมีกองทุนฯ ทางสำนักงานเขตจึงถือเป็นภาระให้คนด้อยโอกาสเหล่านี้เข้ามาเป็นสมาชิกของกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยได้หักจากยอดเงินช่วยเหลือเบี้ยยังชีพ เช่น ผู้สูงอายุรับเบี้ยยังชีพเดือนละ 300 บาท แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับความสมัครใจของชาวบ้าน หากแต่เข้ามาเป็นสมาชิกแล้วกองทุนจะช่วยเหลืออย่างเต็มที่ จึงมีแนวคิดที่ว่า เมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกต้องหักเงินเข้ากองทุนฯ ทุกเดือนๆ ละ 30 บาท หรือคนพิการได้รับเงินช่วยเหลือเดือนละ 500 บาท ให้หักเงินเข้ามาสมทบเข้ากองทุนฯ 30 บาท เพื่อให้คนเหล่านี้ได้รับสวัสดิการอย่างเท่าเทียมกัน

การให้คนกลุ่มนี้เข้ามาเป็นสมาชิก เพื่อให้มีส่วนร่วมในกองทุนสวัสดิการวันละบาท เพราะเขาต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ส่วนแผนงานข้างหน้าทางสำนักงานเขตได้กำหนดไว้ว่าต้องนำเงินงบประมาณของเขตฯ สมทบเข้ากองทุนสวัสดิการชุมชน เพราะเราช่วยเหลือกันอย่างเต็มที่ ประโยชน์ที่ได้จากการมีส่วนร่วมในกองทุนสวัสดิการชาวบ้านทำให้ชาวบ้านและสำนักงานเขต ได้พูดคุยรับฟังความคิดเห็นร่วมกันมากขึ้น เป็นการกระตุ้นให้เกิดการทบทวนและประเมินผลร่วมกัน จึงทำให้กองทุนสวัสดิการชุมชนเกิดความยั่งยืน ปัจจุบันกองทุนสัจจะสวัสดิการชุมชนเครือข่ายธนบุรีมีเงินจำนวน 200,000 กว่าบาท

สวัสดิการชุมชน ตำบลบางเลน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ตำบลบางเลน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีทั้งหมด 11 หมู่บ้าน 731 ครัวเรือน วิถีชีวิตของชาวบ้านมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันและกัน สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาโดยลาดเทจากทิศตะวันออก มาสู่ทิศตะวันตก มีคลองส่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่งเหมาะแก่การทำเกษตรและการทำสวนผลไม้ ได้แก่ ทุเรียน กล้าย กระท้อน มังคุด มาจนถึงปัจจุบัน มีการคมนาคมที่สะดวกสามารถเดินทางได้ทั้งทางน้ำและทางบก ด้วยเหตุนี้เองทำให้ชาวบ้านเปลี่ยนแปลงอาชีพจากการเกษตรไปประกอบอาชีพอื่นเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งพื้นที่ทำการเกษตรก็ถูกตัดเป็นถนนหนทางและถูกนายทุนกว้านซื้อไปทำเป็นบ้านจัดสรรเป็นจำนวนมาก

จากบทเรียนที่ได้รับทำให้ชุมชนได้ตระหนักในตัวเองอยู่เสมอ ดังนั้นเพื่อเกิดจิตสำนึกในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทว่าคำถามที่ชุมชนต้องตอบก็คือ ชุมชนจะช่วยเหลือเกื้อกูลกันได้อย่างไรเพื่อให้พื้นที่ที่เคยอุดมสมบูรณ์ซึ่งแต่เดิมเขตจังหวัดนนทบุรีเป็นที่ขนานนามแหล่งทุเรียนที่อร่อยที่สุดก็ว่าได้

สวัสดิการพึ่งตนเริ่มต้นที่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ลงมือปฏิบัติไปพร้อมๆ กัน

กองทุนสวัสดิการชาวบ้านตำบลบางเลน มีจุดเริ่มต้นจากชาวบ้านหมู่ที่ 10 บ้านวัดน้อย โดยมี นายวงษ์ ก่อเกิดบุญ หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า (ลุงวงษ์) เป็นผู้ริเริ่มขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดนนทบุรี เพื่อแบ่งปันน้ำใจให้แก่กันและกันในอดีต ไม่ว่าจะเป็นงานบุญต่างๆ เช่น การเกิด การช่วยเหลือผู้เจ็บป่วย งานศพสำหรับศพ และถือปฏิบัติเรื่อยมาเป็นเสมือนญาติของตนเอง โดยในชุมชนได้สละเงินคนละเล็กละน้อยตามกำลังในการช่วยเหลือเพื่อนบ้าน จนมีกองทุนหมู่บ้านเข้ามาทำให้สามารถช่วยเหลือ แต่ก็เฉพาะผู้ที่เป็สมาชิกเท่านั้น และยังมีปัญหาเมื่อปล่อยให้อยู่ จนเกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวกเกิดความยากได้มากกว่าการให้ จึงเรียกสมาชิกมาร่วมประชุมหารือกันอีกครั้ง ซึ่งกว่าจะสร้างความเข้าใจได้ก็ใช้เวลานาน จากนั้นจึงได้จัดสวัสดิการชุมชนขึ้นโดยการออมวันละบาท

เงินหนึ่งบาทดูเหมือนน้อย แต่ถ้าเก็บวันละบาทเป็นเวลา 1 ปี ก็จะเป็นเงินจำนวนมาก ถ้าหลายคนร่วมกันแทนที่จะใช้วิธีเรียกรายก็เป็นการ “รวมคนร่วมทุน” และไม่ต้องปล่อยกู้ ให้ถือว่าเป็นเงินบุญ ทุกคนในหมู่บ้านก็สามารถช่วยเหลือกันได้ จนสามารถช่วยคนในชุมชนที่เดือดร้อนได้ ไม่ว่าจะเป็นการเกิด การเจ็บ การตาย หรือด้านสาธารณสุขต่างๆ

ความก้าวหน้ากองทุนสวัสดิการชุมชน

จากการจุดประกายความคิดของลุงวงษ์นี่เองที่ให้กับพื้นที่ตำบลอื่นๆ ภายในจังหวัดนนทบุรี เพื่อจัดกองทุนสวัสดิการ ที่เรียกว่า สวัสดิการชุมชน คอยให้คำแนะนำ และสร้างความเข้าใจในการจัดสวัสดิการในพื้นที่หลายตำบล

ของจังหวัดนนทบุรี เช่น ตำบลบางเลน ตำบลหนองเพรางาย ตำบลคลองขวาง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมในการให้บริการกับคนภายในชุมชน แต่ยังมีบางตำบลที่อยู่ในระหว่างขั้นตอนการร่างระเบียบข้อบังคับ ซึ่งแต่ละพื้นที่ย่อมมีความแตกต่างกันตามศักยภาพ และจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่

ส่วนวิธีสร้างความเข้าใจให้กับชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการ ในตอนแรกสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดเวทีสร้างความเข้าใจให้กับองค์กรปกครองท้องถิ่น องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการ แก่นนำชุมชน และประชาชนที่สนใจ ในการสร้างความเข้าใจนั้น เราได้ข้อตกลงร่วมว่าจะดำเนินการด้านการจัดสวัสดิการร่วมกันในพื้นที่ของตนเองเป็นหลัก

ขั้นตอนดำเนินงานถ้าพื้นที่ใดที่มีความพร้อมด้านคน ก็จะประสานงานกลับมาว่าพร้อมที่จะเปิดเวทีสร้างความเข้าใจในระดับตำบล คณะทำงานก็จะลงไปเปิดเวทีเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับกลุ่มเป้าหมายได้รับรู้ และดำเนิน การจัดตั้งคณะทำงานสวัสดิการชุมชนตำบลขึ้นและร่างระเบียบข้อบังคับไปพร้อม ๆ กัน

แต่สิ่งที่ชาวบ้านหนักใจหรือปัญหาในการจัดสวัสดิการ คือ การร่างระเบียบข้อบังคับและจำนวนสมาชิก ที่ต้องใช้ เวลาเพื่อให้กองทุนที่จัดตั้งได้ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ให้ตรงกับความต้องการของชุมชน

ปัจจุบันการขยายการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนไปแล้วกว่า 26 ชุมชน มีพื้นที่ที่ได้จัดเวทีไปแล้ว 18 กองทุน โดยแต่ละพื้นที่มีระเบียบข้อบังคับที่คล้ายกัน แต่ขึ้นอยู่กับสภาพของพื้นที่ เช่น ที่ตำบลบางเลน สมาชิกอายุ 60-70 ปี ต้องมีผู้สมัครอายุน้อยกว่า 60 ปี ร่วมสมัครไม่น้อยกว่า 2 คน ผู้สมัครอายุ 71-85 ปี ต้องมีผู้สมัครอายุน้อยกว่า 60 ปี ร่วมสมัครไม่น้อยกว่า 3 คน การลาออก หรือการขาดคุณสมบัติ สมาชิกไม่มีสิทธิเรียกเงินคืน ปัจจุบันมีสมาชิกกว่า 600 คน มีเงินกองทุนกว่า 80,000 บาท

ส่วนกรรมการดำรงตำแหน่งวาระ 2 ปี ครบสองปีจับสลากออกกึ่งหนึ่ง กรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง อาจได้รับเลือกตั้งอีกด้วยเสียงข้างมาก เงินของกองทุนให้ฝากธนาคารในนามของกองทุนสวัสดิการชุมชน การจ่ายเงินของกองทุน ต้องมีผู้ลงนามสั่งจ่าย สองในสาม การช่วยเหลือสังคม ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสไม่เกินกึ่งหนึ่งของสมาชิก ด้านผู้ประสบสาธารณภัยไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินสะสม

ค่าบริหารจัดการไม่เกินร้อยละ 5 ต้องบันทึกหลักฐานผู้จ่ายและผู้รับ วัน เวลา ไว้ให้ชัดเจน ข้อ บังคับเป็นกฎ กติกาการอยู่ร่วมกันที่จำเป็นต้องกำหนดและให้เวทีประชาคมรับรอง การประชุมกรรมการต้องมีการบันทึกรายงานการประชุมไว้เป็นสำคัญ การประชุมใหญ่ต้องมีขึ้นทุกปีและรายงานสถานะการเงินให้ชัดเจน

สัจจะครบ 180 วัน ได้สวัสดิการดังนี้

1. เสียชีวิตรายละ 15,000 บาท
2. ป่วยคนไข้ใน 2 วันขึ้นไปรายละ 2,000 บาท จ่าย 1 ครั้งต่อคนต่อปีและไม่รวมป่วยจากการคลอดบุตร
3. จ่ายรับขวัญบุตรสมาชิกรายละ 2,000 บาท (บุตรคลอดใหม่ ของสมาชิก)
4. จ่ายช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสตามความเหมาะสม แต่ต้องไม่เกินกึ่งหนึ่งของการช่วยเหลือสมาชิก
5. จ่ายช่วยเหลือสมาชิกหรือผู้ด้อยโอกาสในกรณีประสบสาธารณภัยรวมกันไม่เกิน ร้อยละ 20 ของเงินทุนสะสมของปีงบประมาณที่เกิดสาธารณภัย
6. จ่ายเป็นค่าบริหารจัดการไม่เกินร้อยละ 5 ของเงินทุนสะสมของปีงบประมาณนั้น
7. กรรมการอาจพิจารณาช่วยเหลือกิจการสาธารณะของชุมชนได้ในวงเงินสะสมปีงบประมาณนั้นไม่เกิน ร้อยละ 2

ระเบียบของกองทุนสวัสดิการชุมชนคนตำบลบางเลน

กองทุนสวัสดิการสามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่อายุตั้งแต่แรกเกิดขึ้นไป เพื่อเกิดการช่วยเหลือกันในชุมชนทุกรูปแบบ ทั้งเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ติดเชื้อ ครอบครัว การ เกิด แก่ เจ็บ ตาย สาธารณภัย และผู้ด้อยโอกาสยากไร้โดยประชาชนบริหารจัดการโดยวิชิชุมชน เพื่อก่อเกิดความร่วมมือกันระหว่างชุมชน รัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น

ภาคีหุ้นเสริม สร้างสังคมเข้มแข็งร่วมกัน ลดและแก้ปัญหาต่างๆ ในชุมชนโดยวิถีชุมชน และกระบวนการประชาธิปไตย ชุมชน เกิดการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและผู้ประสบสาธารณภัยในชุมชน และเป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดการจัดสวัสดิการชุมชนภาคประชาชน

การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางเลน

คณะกรรมการมีจำนวนไม่น้อยกว่า 15 คน และไม่เกิน 25 คน จากผู้แทนของทุกหมู่บ้าน โดยการเลือกตั้งของสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ ดังนี้

ประธาน มีหน้าที่ในการควบคุมกำกับดูแลกิจการของกองทุนให้เป็นไปตามข้อบังคับ ระเบียบมติของที่ประชุมใหญ่ และมติของคณะกรรมการ เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการ เป็นประธานในที่ประชุมใหญ่ และทำหน้าที่อื่นตามมติที่ประชุมมอบหมาย

รองประธาน อาจมีมากกว่าหนึ่งคนได้ ทำหน้าที่แทนประธานเมื่อประธานไม่อยู่ หรือ ประธานมอบหมาย ทำหน้าที่อื่นตามที่ประชุมมอบหมาย

เลขานุการ/ผู้ช่วย ทำหน้าที่บันทึกรายงานการประชุม เก็บรวบรวมรายงานการประชุม แจ้งนัดประชุมกรรมการ แจ้งนัดการประชุมใหญ่ ทำหน้าที่อื่นที่ประชุมมอบหมาย ผู้ช่วยเลขานุการทำหน้าที่ช่วยงานของเลขานุการหรือตามที่เลขานุการมอบหมาย ทำหน้าที่อื่นตามที่ประชุมมอบหมาย

ทรัพย์/ผู้ช่วย ทำหน้าที่ควบคุมการเบิกจ่ายเงินของกองทุนให้เป็นไปตาม ข้อบังคับ ระเบียบ ของกองทุนหน้า ที่ ผู้ช่วยทรัพย์ทำหน้าที่ช่วยงานของทรัพย์ หรือตามที่ทรัพย์มอบหมาย ทำหน้าที่อื่นตามที่ประชุมมอบหมาย

ผู้ทำบัญชี ทำหน้าที่บันทึกรายการเบิกจ่ายเงินของกองทุนให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง ตามความเป็นจริง เก็บหลักฐานการเบิกจ่ายเงินเรียบร้อยไว้ให้เรียบร้อยเป็นปัจจุบัน ร่วมกับทรัพย์รายงานสถานะการเงินของกองทุนต่อที่ประชุมกรรมการ และที่ประชุมใหญ่ ทำหน้าที่อื่นตามที่ประชุมมอบหมาย

กรรมการประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่เผยแพร่กิจการของกองทุน แสวงหาข่าวที่เป็นความรู้เรื่องสวัสดิการ และเรื่องราวของชุมชนที่เป็นประโยชน์ เสนอต่อสมาชิกและบุคคลทั่วไป ทำหน้าที่อื่นตามที่ประชุมมอบหมาย

นายทะเบียน ทำหน้าที่บันทึกควบคุมทะเบียนสมาชิกและข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องเป็นประโยชน์แก่กิจการของกองทุนให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ประชุมมอบหมาย โดยให้กรรมการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี

ความร่วมมือจากหน่วยงานภาคีสนับสนุน

อย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า การจัดสวัสดิการชุมชนนทบุรี ที่ดำเนินการมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยส่วนใหญ่อาศัยดอกเบียเงินจากเงินที่ออกให้กู้ จากกองทุนและสถาบันต่างๆ เช่น กองทุนชิป พอช. หรือกองทุนหมู่บ้านซึ่งล้วนแต่เป็นการจัดสวัสดิการแบบการสงเคราะห์ โดยมีลักษณะให้เปล่าฝ่ายเดียวไม่อาจเติบโตขยายผลสู่การช่วยเหลือได้อย่างกว้างขวาง หรือนำไปสู่การเป็นชุมชนเข้มแข็ง สังคมอยู่ดี-มีสุข เปรียบเสมือนกับการตักน้ำพริกละลายลงในแม่น้ำ

สังคมก็จะก่อให้เกิด สังคมที่อ่อนแอ มีความขัดแย้ง แดกสามัคคี ไม่มีการ “ให้” ผู้สูงอายุ ขาดการดูแลจากลูกหลานจังหวัดนนทบุรี โดย สำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พมจ.) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ประชาสังคมจังหวัดนนทบุรี และผู้นำชุมชน พยายามให้มีการจัดสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น ช่วยเหลือกันเองในชุมชน โดยการบริหารจัดการของชุมชน ด้วยกระบวนการประชาธิปไตยของชุมชน ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนในการจัดเวทีเสวนาระดับจังหวัด ๓ ๔ ครั้งคน ร่วมทุน ครั้งที่ 1 โดยมีผู้เข้าร่วมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี ส่วนการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ระดับตำบลได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

สวัสดิการชุมชนเขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

เขตคลองเตยเป็น 1 ใน 50 เขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร และอยู่ในเขตรากลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งถือเป็นเขตเศรษฐกิจใหม่และการพัฒนาตามแนววงแหวนอุตสาหกรรมเขตคลองเตยตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ทางตอนกลางค่อนข้างค่อนไปทางตะวันตกของฝั่งพระนคร มีอาณาเขตติดต่อกับเขตต่างๆ เรียงตามเข็มนาฬิกา

ย้อนกลับไปถึงประมาณพุทธศตวรรษที่ 14 (คริสต์ศตวรรษที่ 9) บริเวณเขตคลองเตยเคยเป็นที่ตั้งของ เมืองปากน้ำพระประแดง เป็นเมืองหน้าด่านปากน้ำเจ้าพระยา ก่อนที่จะขึ้นไปสู่เมืองอื่นๆ ซึ่งสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 1

เมื่อมีการจัดการปกครองส่วนภูมิภาคในสมัยรัชกาลที่ 5 บริเวณนี้จึงอยู่ในเขตการปกครองของ เมือง (จังหวัด) พระประแดง โดยมีฐานะเป็น ตำบลคลองเตย อำเภอพระโขนง ต่อมาอำเภอพระโขนงได้ย้ายมาขึ้นกับจังหวัดพระนคร และได้มีการยุบรวมจังหวัดธนบุรีกับจังหวัดพระนคร เปลี่ยนฐานะเป็น นครหลวงกรุงเทพธนบุรีและกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้เปลี่ยนการเรียกหน่วยการปกครองใหม่ด้วย ตำบลคลองเตยจึงเปลี่ยนแปลงฐานะเป็น แขวงคลองเตย เป็นพื้นที่การปกครองของสำนักงานเขตพระโขนง

ภายหลังเขตพระโขนงมีความเจริญและมีประชากรหนาแน่นขึ้น พื้นที่บางแห่งอยู่ไกลจากสำนักงานเขต ในวันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2532 กรุงเทพมหานครจึงได้จัดตั้งสำนักงานเขตพระโขนง สาขา 1 (คลองเตย) ขึ้นดูแลแขวงคลองเตย แขวงคลองตัน และแขวงพระโขนง และในวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2532 กระทรวงมหาดไทยได้แบ่งพื้นที่ 3 แขวงดังกล่าวตั้งเป็น เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

จนกระทั่งในวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2538 กรุงเทพมหานครได้จัดตั้งแขวงคลองเตยเหนือ แขวงคลองตันเหนือ และแขวงพระโขนงเหนือ โดยใช้ถนนสุขุมวิทเป็นเส้นแบ่งเขตออกจากแขวงเดิม และให้สำนักงานเขตคลองเตย สาขา 1 ดูแลพื้นที่แขวงใหม่ดังกล่าวซึ่งต่อมาได้แยกออกไปเป็นเขตวัฒนาในปี พ.ศ. 2540

ไว้เนื้อเชื่อใจ ช่วยเหลือเกื้อกูล กองทุนสวัสดิการชุมชน

ฐานคิดและการก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นการดำเนินงานของกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มออมทรัพย์ที่ได้ขยายกิจกรรมไปสู่การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เป็นความต้องการของชุมชน จึงเกิดเป็น “กองทุนสวัสดิการชุมชนเขตคลองเตย” ขึ้น โดยช่วงแรกๆ ชาวบ้านได้ระดมความคิดกันว่า ทำอย่างไรให้มีการช่วยเหลือกันในชุมชน เวลาเพื่อน ๆ เป็นหนี้ และเวลาไม่สบายไปหาหมอ ซึ่งช่วงนั้นยังไม่มีบัตร 30 บาท รักษาทุกโรค จึงได้ตั้งกลุ่มออมทรัพย์ช่วยเหลือกันขึ้นแต่ก็ยังไม่อยู่ในวงแคบๆ เท่านั้น

ต่อมาได้มีเจ้าหน้าที่จากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ได้เข้ามาสำรวจข้อมูลเพื่อช่วยเหลือพี่น้องที่ไม่มีที่อยู่อาศัยชาวบ้างจึงได้รวมกลุ่มกันมากขึ้น และมีการออมกันมากขึ้น โดยบางส่วนออมไว้เพื่อสร้างบ้าน บางส่วนออมไว้เพื่อช่วยเหลือกันในยามเดือดร้อน ออมกันมากกว่า 3 ปี เห็นว่าเงินจำนวนนี้สามารถช่วยเหลือได้อย่างทั่วถึง จนคณะกรรมการได้ลงความเห็นกันว่าสมควรจัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชน

จากนั้นจึงได้ชักชวนแกนนำไปศึกษาดูงานในพื้นที่ต้นแบบกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ แล้วนำ

แนวทางการจัดสวัสดิการที่ได้มาเป็นต้นแบบการจัดสวัสดิการชุมชน แล้วออกประชาสัมพันธ์และวางแผนปฏิบัติงานจนชาวบ้านเข้าใจและเชื่อถือ จึงได้ตั้งคณะกรรมการระดับหมู่บ้านและระดับเครือข่าย ทั้ง 14 กลุ่มขึ้น และมีชาวบ้านสนใจมาสมัครเป็นสมาชิกเริ่มแรกจำนวน 200 กว่าคน เงินกองทุนกว่า 2,000 บาท แต่เมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกเพียง 8 กลุ่มเท่านั้น ส่วนที่เหลือให้ความเห็นว่ายังไม่พร้อม ปัจจุบันนี้มีสมาชิก 180 คน มีเงินกองทุน 80,000 บาท

เมื่อเปิดรับสมัครสมาชิก จึงได้เปิดเวทีประชาคมกันอีกครั้ง เพื่อสร้างความเข้าใจและความมั่นใจให้กับพี่น้อง ใช้เวลาปรับเปลี่ยนการทำงานอยู่หลายครั้งจนเกิดความมั่นใจ จึงเปิดรับสมัครสมาชิกอย่างเป็นทางการขึ้น เมื่อเดือนตุลาคม 2549 เพื่อให้ชาวบ้านมีสวัสดิการช่วยเหลือเกื้อกูลกันตั้งแต่เกิดจนตาย

ส่วนชาวบ้านที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ไม่จำเป็นต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตคลองเตยเท่านั้น ทุกเครือข่ายโครงการบ้านมั่นคงหรือผู้สนใจก็สามารถสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกได้ เมื่อได้สมัครเป็นสมาชิกแล้วจะได้รับการคุ้มครองเมื่อครบ 6 เดือน (180 วัน) ส่วนการฟื้นฟูสภาพเป็นสมาชิกกองทุนฯ เมื่อสมาชิกถึงแก่กรรม ลาออก หรือขาดส่งกองทุนฯตามระยะเวลาที่คณะกรรมการได้กำหนดไว้

การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน

คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนได้เปิดเวทีประชาคมขึ้น เพื่อคัดเลือกคณะกรรมการขึ้นมาใหม่ โดยให้มีวาระ 1 ปี มีคณะกรรมการทั้งหมด 15 คน กระจายอยู่ทั้ง 8 กลุ่ม เมื่อได้คณะกรรมการจึงมาออกกฎระเบียบร่วมกัน หากมีการเปลี่ยนแปลง ต้องรอมติที่ประชุมใหญ่ประจำปี เพื่อให้สมาชิกทุกคนตัดสินใจร่วมกัน

ทุกวันที่ 3 ของเดือน สมาชิกต้องส่งเงินออมวันละบาท โดยให้คณะกรรมการในแต่ละหมู่บ้านเป็นคนเก็บเงิน แล้วส่งมาที่ส่วนกลางของเครือข่าย แล้วนำเงินไปฝากธนาคารทุกเดือน ซึ่งรูปแบบการออมของสมาชิกมี 2 แบบคือ ออมเป็นรายเดือนและออมเป็นรายปีๆ 365 บาท

รูปแบบการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก หลังสัจจะครบ 180 วัน

1. สวัสดิการเกิด บุตรได้ค่าทำขวัญ 500 บาท เพื่อเป็นทุนการศึกษา แม่ให้สวัสดิการคืนละ 100 บาท ไม่เกิน 5 คิน ปีละไม่เกิน 2,000 บาท
2. สวัสดิการแก่ เมื่อยามชราหากไม่มีผู้เลี้ยงดูก็ให้เก็บออมเอาไว้ แล้วฝากเข้ากองทุนฯ ก็จะช่วยเหลือเลี้ยงดูจนกระทั่งเสียชีวิต
3. สวัสดิการป่วย กองทุนจะจ่ายเป็นค่าอนรักษที่โรงพยาบาล คืนละ 500 บาท /สองครั้ง ปีละไม่เกิน 1000 บาท
4. สวัสดิการตาย เมื่อสัจจะครบ 6 เดือน ให้ค่าทำศพ 2,000 บาท

ปัจจุบันสมาชิกได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนสวัสดิการชุมชนไปบ้างแล้ว

ก่อนหน้านี้เครือข่ายกองทุนฯ มีกองทุนออมทรัพย์เพื่อช่วยเหลือกันและกัน คือ กองทุนออมทรัพย์ให้กู้ยืมและกองทุนหมู่บ้าน เพื่อจะได้นำเงินไปเป็นค่าใช้จ่ายในยามเดือดร้อนเช่นกัน ปัจจุบันชาวชุมชนเขตคลองเตย สามารถช่วยเหลือกันได้มากกว่า จนสามารถแก้ไขปัญหาให้ชาวบ้านได้อย่างเป็นรูปธรรม และเกิดเป็นภาพความร่วมมือกัน เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล แม้จะยังไม่สามารถครอบคลุมสมาชิกครบทั้งหมดก็ตาม

สู่การขยายกองทุนครอบคลุมอย่างทั่วถึง

เพื่อให้กองทุนได้ขยายฐานสมาชิกให้ครอบคลุมอย่างทั่วถึงดังที่นั่นคณะกรรมการไม่ได้นิ่งนอนใจ โดยคณะกรรมการได้มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์อยู่ตลอดเวลา เพื่อขยายแนวคิดการจัดสวัสดิการชุมชนในหลายรูปแบบ เช่น การประชาสัมพันธ์ในงานบุญ งานศพ เวทีประชาคม เวทีประชุม หรืออาศัยการบอกต่อๆ กัน รวมถึงการให้คณะกรรมการลงไปรับสมัครสมาชิกถึงในชุมชน ซึ่งที่ผ่านมาชาวบ้านมีความเข้าใจ และสนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกมากขึ้น

สหกรณ์เคหสถานฟ้าใหม่ รวมทุนด้วยตนเอง โดยไม่ขึ้นตรง ต่อทุนภายนอก

เขตบางพลัด เป็น 1 ใน 50 เขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร อยู่ในกลุ่มเขตกรุงธนบุรี ซึ่งถือเป็นเขตอนุรักษ์เมืองเก่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมทางฝั่งธนบุรี ด้วยความเจริญเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ตำบลบางพลัดจึงเปลี่ยนฐานะเป็น แขวงบางพลัด เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

ในปี 2532 กรุงเทพมหานครได้จัดตั้งสำนักงานเขตบางกอกน้อย สาขาบางพลัด ขึ้นดูแลพื้นที่แขวงบางพลัด บางอ้อ บางบำหรุ และบางยี่ขัน ซึ่งทั้ง 4 แขวงนี้ได้ยกฐานะขึ้นเป็น เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ในวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2532 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย จนเปลี่ยนแปลงพื้นที่เขตบางกอกน้อยและจัดตั้งเขตบางพลัด และเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2534 ได้มีประกาศของกระทรวงมหาดไทย เปลี่ยนแปลงพื้นที่เขตบางพลัด โดยตัดพื้นที่แขวงบางบำหรุและบางยี่ขัน เฉพาะส่วนที่อยู่ทางทิศใต้ของถนนบรมราชชนนีและถนนสมเด็จพระปิ่นเกล้า กลับไปเป็นพื้นที่ในการปกครองของเขตบางกอกน้อยอีกครั้ง

จากความล้มเหลว สู่แนวทางการแก้ไข ให้หลุดพ้นจากความทุกข์ยาก

การที่มีความเจริญเข้ามาถึง ชาวบ้านจึงเริ่มมีค่าใช้จ่าย รวมไปถึงค่าใช้จ่ายในยามเจ็บไข้ได้ป่วยหรือเสียชีวิตจึงจำเป็นต้องมีเงินเพื่อจัดงาน ชาวบ้านจึงได้ทำประชาคมร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ให้หมดไป แต่ก็ยังไม่สามารถหาทางออกได้ จนรัฐได้มีนโยบายให้ชาวบ้านมาลงทะเบียนคนจน จากนั้นจึงได้มีกองทุนสงเคราะห์ที่เป็นรายหมู่ เพื่อให้มีการช่วยเหลือกันหากเกิดเจ็บป่วยขึ้น ภายหลังได้เปลี่ยนมาเป็น บัตรสงเคราะห์ โดยจะมีผู้ใหญ่บ้านคอยพิจารณาคนที่มียรายได้น้อย ส่วนคนที่ไม่ได้รับโอกาสจึงไม่ได้รับการช่วยเหลือ จุดนี้จึงเป็นสาเหตุให้ชาวบ้านต้องมานั่งขบคิดกันว่า จะช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างไรให้มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

อย่างไรก็ตามเรื่องย้ายเคหสถานฟ้าใหม่ได้มีโครงการบ้านมั่นคง และมีเจ้าหน้าที่ พอช. เข้ามาทำความเข้าใจกับพี่น้องในการที่จะถึชีวิตให้หลุดพ้นจากการถูกไล่อื้อ หลายครอบครัวต่างเห็นด้วยที่จะมีบ้านเป็นของตนเองและทำให้ถูกกฎระเบียบของบ้านเมือง เครือข่ายชุมชนเขตบางพลัดจึงเรียกประชุมอีกครั้ง จึงเป็นจุดเริ่มโครงการรวมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสร้างบ้านไปพร้อมกับโครงการบ้านมั่นคง

ผู้แทนชุมชนจึงร่วมกันสำรวจข้อมูลร่วมกันทั้งเขตฯว่ามีกี่ชุมชน มีกี่ครอบครัว ประชากรกี่คนที่ได้รับความเดือดร้อน จนได้ข้อมูลที่เป็นจริง คณะกรรมการจึงชักชวนผู้นำชุมชนๆ ละ 5-7 ครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพี่น้องกัน เพราะจะดูแลกันได้ง่าย เพื่อมาร่วมประชุม ทำความเข้าใจ จึงได้เริ่มดำเนินโครงการบ้านมั่นคง ต่อมาก็ต่อยอดไปพร้อมๆ กับการตั้งนั้นในชุมชนมีกองทุนที่หลากหลาย ทั้งกลุ่มออมทรัพย์ ฅาปนกิจชุมชน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อสร้างบ้าน ออมทรัพย์กว่า 10 กลุ่มในปัจจุบัน จึงได้รวมทุกกองทุนเข้ามาไว้ที่เดียวกัน ภายใต้ชื่อ กองทุนหมุนเวียน โดยมีเงินกองทุนประมาณ สามล้านบาท นำกำไรที่ได้มาจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก

การก่อตั้งกองทุนหมุนเวียน โดยเริ่มจากชาวบ้านที่มีความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยที่เป็นทุนเดิมอยู่แล้วจึงไม่ค่อยมีปัญหาในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการมากนัก โดยเก็บเงินจากสมาชิกเมื่อมีสมาชิกคนหนึ่งคนใดเสียชีวิต โดยเริ่มแรกมีการเก็บกันคนละ 70 บาท ทำอยู่หลายปี จนเห็นว่ากองทุนสามารถช่วยเหลือกันได้ หลังจากนั้นคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ ได้มีการประชาคมหารือกันอีกครั้ง จนได้เปิดรับสมาชิกและขยายเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งปัจจุบันนี้มีสมาชิกทั้งหมด 96 คนที่อยู่ในโครงการบ้านมั่นคง

การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเขตบางพลัด

หลังจากที่ชาวบ้านได้ช่วยเหลือกันในยามเสียชีวิต ดังนั้นชาวบ้านจึงมีแนวคิดว่าหากมีการช่วยเหลือกันตั้งแต่เกิดจนตายน่าจะนำไปสู่หลักประกันความมั่นคงในชีวิต บนพื้นฐานของการเอื้ออาทรต่อกัน จึงได้เรียกแกนนำมาประชุมกันอีกครั้ง และเป็นจุดเริ่มต้นสู่การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเครือข่ายสหกรณ์เคหสถานฟ้าใหม่ขึ้น

ดังนั้น “กองทุนสวัสดิการชุมชน” จึงเริ่มก่อตั้งขึ้น เมื่อต้นเดือนตุลาคม 2549 โดยจัดตั้งขึ้นมาเพื่อให้ชาวบ้านได้มีสวัสดิการอย่างครบวงจร แต่ด้วยความที่ใหม่กับการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการและยังไม่มีการทำประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง จึงทำให้ชาวบ้านยังไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าที่ควร อีกอย่างเพราะชาวบ้านยังไม่เข้าใจและยังไม่เชื่อใจในตัวกองทุนสวัสดิการชุมชนดีพอ และบางคนยังติดอยู่กับกองทุนสินเชื่อเพื่อสร้างบ้าน แต่ก็ยังมีชาวบ้านสนใจสมัครเป็นสมาชิกเริ่มแรก 121 คน

ส่วนการคัดเลือกตัวแทนมาบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน จะเลือกมาจากแต่ละโซนๆ ละ 1-2 คน รวม 10 คน แบ่งหน้าที่กันตามความถนัด โดยมี ประธาน รองประธาน เลขานุการ เทรญญิก และคณะกรรมการ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นคณะกรรมการที่มาจากกลุ่มออมทรัพย์ เพราะอยากให้มีการบริหารการจัดการได้ง่าย

หลักสำคัญของกองทุนสวัสดิการชุมชน ได้แบ่งการบริหารจัดการออกเป็นส่วนเพื่อความเหมาะสม ส่วนรูปแบบการออมของสมาชิก 2 รูปแบบ คือ ประเภทรายปี สมาชิกที่พร้อมด้านการเงิน โดยส่งล่วงหน้าเป็นรายปีๆ ละ 365 บาท ประเภทที่ 2 ออมเป็นรายเดือน สมาชิกส่งเป็นเดือนๆ ละ 30 บาท ปัจจุบันมีสมาชิก 135 คน มีเงินสะสมประมาณ 35,000 บาท มีการเปิดรับสมัครสมาชิกทุกครั้งที่มีการประชุมเพื่อที่จะขยายสมาชิกให้มากกว่าที่เป็นอยู่

เข้าเป็นสมาชิกกองทุนฯ ครบ 6 เดือน ได้รับสวัสดิการ ดังนี้

ปัจจุบันนี้กองทุนสวัสดิการชุมชนสหกรณ์เคหสถานฟ้าใหม่ ยังไม่มีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก เนื่องจากยังมีเงินสมทบ และสมาชิกยังไม่มาก หากแต่ถ้าสมาชิกเป็นสมาชิกครบ 6 เดือนแล้วจะได้รับสวัสดิการดังนี้

1. สวัสดิการเกิด รับขวัญลูก 500 บาท แม่นอนโรงพยาบาลคินละ 500 บาท ไม่เกิน 2 ครั้ง 2,000 บาทต่อปี
2. สวัสดิการแก่ สัจจะเริ่มต้นครบ 15 ปี อายุ 60 ปี ได้รับบำนาญเดือนละ 300 บาท หากสัจจะครบ 60 ปี อายุครบ 60 ปี ได้บำนาญเดือนละ 1,200 บาท เป็นต้น
3. สวัสดิการเจ็บป่วย นอนรักษาตัวที่โรงพยาบาลจะได้รับสวัสดิการช่วยเหลือ คินละ 100 บาท ปีละไม่เกิน 10 คิน ต่อคนต่อปี
4. สวัสดิการตาย เมื่อสัจจะครบ 6 เดือน หากเสียชีวิตจะได้รับสวัสดิการ 2,500 บาท สัจจะครบ 12 ปี เสียชีวิตจะได้รับสวัสดิการ 30,000 บาท เป็นต้น
5. สวัสดิการกั๊ยมทุนเพื่อการศึกษาหรือทุนส่งเสริมอาชีพ ให้เป็นไปตามคณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนด
6. สวัสดิการผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ จ่ายให้เพื่อนำไปฝากออมสัจจะกับกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อให้โอกาสได้เข้าเป็นสมาชิกกองทุนฯ

สู่การขยายกองทุนครอบคลุมคนทั้งเครือข่าย

เพื่อให้กองทุนฯ ได้ขยายฐานสมาชิกให้ครอบคลุมคนทั้งชุมชน คณะกรรมการแต่ละโซนจึงมีหน้าที่คอยเข้าไปประชาสัมพันธ์ บอกกล่าว ชี้แจง คนทำงาน เพื่อขยายผลไปสู่กิจกรรมต่างๆ ในชุมชนให้เข้ามาเป็นสมาชิก หรือบางครั้งจะมีการเปิดเวทีประชาคมร่วมกับสำนักงานเขต หรืออาศัยการบอกต่อๆ กัน รวมถึงการให้คณะกรรมการลงไปรับสมัครสมาชิก ซึ่งที่ผ่านมาชาวบ้านมีความเข้าใจ และสนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกมากขึ้นโดยคาดว่าปีนี้มีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว และสามารถขยายไปสู่เครือข่ายใกล้เคียงได้อย่างแน่นอน เพียงแต่ว่าสมาชิกและหน่วยงานรัฐให้ความเชื่อมั่นและเข้ามาทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

กองทุนสวัสดิการเป็นทั้งกองทุนช่วยเหลือและเป็นทั้งกองทุนสามัคคี

จากการพิจารณาถึงแผนการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาระบบสวัสดิการสหกรณ์เคหสถานฟ้าใหม่ หากใช้การวิเคราะห์ในเรื่องการจัดสวัสดิการโดยชุมชนแล้ว จะเห็นได้ว่าสหกรณ์เคหสถานฟ้าใหม่ ได้มองเรื่องสวัสดิการเพียงแค่การเกิด แก่ เจ็บ ตาย เท่านั้น หากแต่สหกรณ์เคหสถานฟ้าใหม่ ได้มองสวัสดิการให้เชื่อมโยงกับเรื่องกองทุนหมุนเวียน โดยเหตุผลที่ว่า สวัสดิการ คือ ทุกๆ เรื่องที่อยู่หรือเกี่ยวข้องกับคนในชุมชน ซึ่งนั่นหมายถึงกองทุนหมุนเวียนที่เกี่ยวกับด้านการศึกษาคือสวัสดิการ การสร้างสวัสดิการก็คือการสร้างความปลอดภัยให้คนทุกคนในชุมชนนั่นเอง

ถึงแม้วันนี้การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสหกรณ์เคหสถานฟ้าใหม่จะเพิ่งเริ่มต้น และยังไม่สามารถบอกได้ว่าประสบความสำเร็จ แต่หลายครั้งที่ได้ยินเสียงจากสมาชิกสหกรณ์เคหสถานฟ้าใหม่ว่า พวกเขามีความมุ่งมั่นที่จะจัดสวัสดิการเพื่อคนในชุมชนของพวกเขาให้ครอบคลุมวงจรชีวิต ครอบคลุมทุกคนในชุมชน เพราะได้ตระหนักว่า สวัสดิการ คือ การสร้างหลักประกัน สร้างความมั่นคง เป็นการสื่อถึงความห่วงใย การดูแลกันและกันของคนภายในชุมชน เป็นการให้การดูแล กับชีวิตของตนเองและทุกคนในชุมชน และวันนี้พวกเขาพร้อมที่จะร่วมแรง ร่วมใจฟันฝ่ากับอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อการคงอยู่ของกองทุนสวัสดิการสหกรณ์เคหสถานฟ้าใหม่ต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง

ภาคตะวันออก

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสะตอ อำเภอปรางน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลสะตอ เป็นหมู่บ้านชายแดนไทย-กัมพูชา อยู่ห่างจากตัวอำเภอสะตอ จำนวน 16 กม. และห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 82 กม. คำว่า “สะตอ” สันนิษฐานจากคำบอกเล่าของผู้สูงอายุในชุมชนในท้องถิ่นได้เล่าให้ฟังว่า มีนายพรานชื่อตาตอมาเสียชีวิตที่หมู่บ้าน เนื่องจากเป็นไข้ป่า สมัยก่อนเดินทางด้วยเท้า การสัญจรไม่สะดวก สภาพทั่วไปของหมู่บ้านมีสภาพเป็นป่าดงดิบสลับป่าเบญจพรรณ มีไม้อันมีค่าทางเศรษฐกิจมากมาย เช่น ไม้มะค่า ไม้แดง และไม้อื่นๆ จึงใช้ชื่อ “ตาตอ” เป็นชื่อหมู่บ้าน และต่อมาก็เปลี่ยนเป็น “สะตอ”

เดิมบ้านสะตออยู่ในเขตหมู่ 4 บ้านวังยาง ตำบลทรายขาว อำเภอปรางน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ต่อมาปี 2517 แยกเป็นหมู่ 9 บ้านสะตอ อำเภอปรางน้ำร้อน เมื่อมีความเจริญมากขึ้น มีการอพยพของประชาชนเข้ามาอยู่ในพื้นที่มากขึ้น จึงได้แยกจากตำบลทรายขาวมาเป็นตำบลสะตอ อำเภอปรางน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2526 โดยมีกำนันคนแรกของตำบลสะตอ คือ นายเหล็ก จันทวงษา ปัจจุบันมี นายใบสี เทวโลก เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบสลับเนินเขมีเนื้อที่ทั้งหมด 64.6 ตารางกิโลเมตร หรือ 40,375 ไร่ แยกเป็น 12 หมู่บ้าน 3,147 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 8,951 คน แยกเป็นชาย 4,526 คน หญิง 4,425 คน การรวมกลุ่มของประชาชนมาจากการส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐ จัดตั้งเป็นองค์กรต่างๆ ทั้งกลุ่มกองทุนเงินล้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มอาชีพต่างๆ และกลุ่ม อปพร ตำรวจบ้าน เป็นต้น

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

จากการที่มีกลุ่มต่างๆ หลายกลุ่มในพื้นที่ จึงได้มีบางส่วนรวมกันเป็นเครือข่าย และมีการจัดสวัสดิการแก่สมาชิก โดยมีกลุ่มพัฒนาอาชีพคลองขุ่นเป็นหลักในการบริหารงาน ต่อมาสมาชิกในชุมชนเห็นประโยชน์และขอเข้าร่วมในกลุ่มมากขึ้น จึงได้มีการปรับการบริหารงานใหม่ โดยตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสะตอ และเปิดรับสมาชิกครอบคลุมทั่วทั้งตำบล ทั้งคนชรา เด็ก ผู้ด้อยโอกาส และผู้พิการ โดยสมาชิกต้องสมทบเงินเข้ากองทุน 375 บาทในปีแรก ส่วนปีต่อๆ ไปสมทบ 365 บาท และมีการขยายการดูแลสมาชิกให้มากขึ้น โดยมีการจัดสวัสดิการด้านการศึกษา จัดซื้ออุปกรณ์การเรียนแจกให้กับบุตรหลานของสมาชิก จนได้มีการเชื่อมโยงกับ พอช. จึงได้มีการเพิ่มการดูแลสมาชิกให้ครอบคลุมตั้งแต่แรกเกิดจนเสียชีวิต เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2549 ปัจจุบันกองทุนมีสมาชิกจำนวน 134 คน มีสมาชิก 7 หมู่บ้านจาก 12 หมู่บ้าน มีเงินทุน 49,000 บาท

การบริหารจัดการกองทุน

การบริหารจัดการกองทุนมีคณะกรรมการ 15 คน ประกอบด้วย ตัวแทนจากกลุ่มองค์กรในชุมชน กลุ่มละ 1-2 คน และอบต. โดยมีการแบ่งบทบาทหน้าที่และโครงสร้างออกเป็น ประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรัญญิก ผู้ช่วยเภรัญญิก ประชาสัมพันธ์และกรรมการ ดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี ปัจจุบันมีนางสาวอรอนงค์ คณะอนันต์ เป็นประธาน

ฐานกลุ่มอาชีพ รูปแบบออมทรัพย์

- ก่อตั้ง 1 มีนาคม 2549
- สมาชิกเริ่มแรก 30 ราย
- ปัจจุบัน 134 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 12,556 บาท
- ปัจจุบัน 49,000 บาท

และมีที่ปรึกษา 3 คน ประกอบด้วย นายก อบต. ผู้นำชุมชนที่ประชาชนให้ความเคารพ และเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ สอยดาว กองทุนจะมีการรับสมัครสมาชิกใหม่ทุกเดือน ในวันที่ 1 ของเดือน และจะมีการประชุมใหญ่ประจำปีในวันสิ้นปี ของทุกปี

การจัดสวัสดิการและผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ

1. ดูแลสมาชิกกรณีไม่สบายเข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาลคืนละ 100 บาท ไม่เกิน 10 คืน/ปี
2. ช่วยเหลือสมาชิกกรณีคลอดบุตร ครั้งละ 500 บาท
3. ช่วยเหลือด้านการศึกษา เช่น การจัดอุปกรณ์การเรียน และทุนการศึกษา
4. ช่วยเหลือผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสในชุมชน
5. จัดกิจกรรมและช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชน
6. ช่วยเหลือสมาชิกกรณีเสียชีวิต เมื่อเป็นสมาชิกครบ 2-6 เดือน ช่วยเหลือ 3,000 บาท ครบ 1 ปี ช่วยเหลือ 5,000 บาท ครบ 2-3 ปี ช่วยเหลือ 10,000 บาท ครบ 3-4 ปี ช่วยเหลือ 15,000 บาท และเมื่อครบ 5 ปีขึ้นไป ช่วยเหลือ 5,000 บาท
7. การจัดสวัสดิการหรือสาธารณประโยชน์อื่นๆ ตามความสามารถของกองทุน เช่น กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

หมวดหมู่	ก่อนทำ	หลังทำ
จำนวนสมาชิก	30 คน เฉพาะสมาชิกหมู่ 3	134 คน มี 7 หมู่บ้านจาก 12 หมู่บ้าน
คนทำงาน	จำนวน 5-7 คน	เพิ่มขึ้นเป็น 15 คน
เงินกองทุน	12,556 บาท	39,000 บาท
การสมทบจาก อบต.	ไม่มี	สมทบ 10,000 บาท
การดูแลสุขภาพ	เฉพาะสมาชิกในกลุ่ม	ครอบคลุมทั้งตำบล
ประเภทสวัสดิการ	เจ็บป่วยและเสียชีวิต	ครบวงจรชีวิต
การส่งเสริมอาชีพ	ไม่มี	สนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

การเชื่อมโยงสวัสดิการกับงานพัฒนาประเด็นอื่น ๆ

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสะตอ ต้องการขยายฐานสมาชิกให้ครอบคลุมทั้งตำบล โดยจะมีการประสานงานกับผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อเข้าร่วมในการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน แล้วประชาสัมพันธ์การจัดสวัสดิการของกองทุนให้แก่สมาชิกทราบ นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงกับกลุ่มอาชีพต่างๆ โดยทางกองทุนจะส่งเสริมด้านอาชีพและสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนแก่กลุ่มอาชีพในชุมชน ซึ่งปัจจุบันได้หนุนเสริมวิสาหกิจชุมชนด้านการแปรรูปหน่อไม้

ปัญหาและการเรียนรู้จากสวัสดิการพร้อมการแก้ไข

การดำเนินงานของกองทุนในระยะแรกก็ประสบปัญหา เนื่องจากสมาชิกในชุมชนไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุน และไม่มั่นใจในความมั่นคงของกองทุนด้วย ทางคณะกรรมการได้ทำความเข้าใจกับสมาชิกของกลุ่มเป็นประจำทุก ๆ เดือน จนสมาชิกมีความมั่นใจและเข้าร่วมกองทุน

เมื่อกองทุนได้ดำเนินการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกได้ระยะหนึ่ง คณะกรรมการจึงได้สรุปผลการดำเนินการแก่ทาง อบต. ทางนายก อบต. ก็เห็นชอบด้วยและพร้อมที่จะสนับสนุนกองทุน

การร่วมมือกับภาคีและหน่วยงานอื่น ๆ

ความร่วมมือกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลสะตอน ได้ประสานการทำงานอย่างใกล้ชิดกับ อบต. เนื่องจากกรรมการกองทุนหลายท่านเป็นสมาชิก อบต. และในปี 2550 นี้ทาง อบต. ได้สมทบงบประมาณให้กับกองทุนจำนวน 10,000 บาท และนำแผนงานของกองทุนเข้าบรรจุในแผน 3 ปีของ อบต. ด้วย

ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ กองทุนสวัสดิการชุมชนได้มีการประสานงานกับสำนักงานเกษตรอำเภอ สอยดาว โดยเจ้าหน้าที่เกษตรเป็นที่ปรึกษาในด้านการดำเนินงาน นอกจากนี้ก็ได้มีการจดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์กับกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

ในปี 2551 ซึ่งครบรอบ 2 ปี ของการดำเนินการของกองทุนมีแผนที่จะปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานในด้านต่าง ดังนี้

1. ส่งเสริมการออมในชุมชน เพื่อลดรายจ่ายเพิ่มรายได้แก่สมาชิกชุมชน
2. จัดกิจกรรมวันเด็ก
3. สำรวจสมาชิกในชุมชนที่ยังไม่ได้รับสวัสดิการใดๆ รวมทั้งเด็กกำพร้า
4. ขยายการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกในชุมชนให้ทั่วถึงมากขึ้น
5. เชื่อมกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อร่วมกันจัดสวัสดิการแก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และคนชรา
6. เยี่ยมเยียนและมอบของขวัญแก่ผู้สูงอายุในชุมชนในวันผู้สูงอายุ
7. มอบอุปกรณ์และทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนที่ยากจน
8. ส่งเสริมสมาชิกในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการแก่ชุมชน
9. ส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุในชุมชนให้มีรายได้
10. อื่น ๆ ตามความเหมาะสมและทุนทรัพย์ของกองทุน

ผู้ประสานงาน

นายสรินาก พูลเวช โทร. 081-7051136

สถาบันการเงินชุมชนไทยธนาคาร ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอแหลมสิงห์ ระยะห่างจากท่าเทียบเรือถึงอำเภอแหลมสิงห์ประมาณ 3 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 29.8 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าชายเลน มีเนื้อที่ประมาณ 9,187.50 ไร่ เป็นแนวชายหาดพื้นที่ทรายสีดำเป็นแนวยาวประมาณ 7 กิโลเมตร มีถนนสายหลัก 2 สายระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร และ 7 กิโลเมตร การติดต่อระหว่างตำบลกับอำเภอไม่สะดวก เนื่องจากไม่มีสะพานต้องอาศัยเรือโดยสารรับจ้าง ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการประมง เลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา การเกษตรไม่นิยมทำ เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นดินเค็ม ไม่เหมาะสมกับการเพาะปลูก แยกเป็น 9 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งหมด 3,823 คน แยกเป็นชาย 1,884 คน หญิง 1,939 คน การรวมตัวกันของประชาชนในพื้นที่มาจากการส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐประชาชนได้มีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นองค์กรต่างๆ หลายกลุ่ม ทั้งกลุ่มกองทุนเงินล้าน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพต่างๆ

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

จากการที่มีกลุ่มต่างๆ หลายกลุ่มในพื้นที่ จึงได้มีบางส่วนรวมกันเป็นสถาบันการเงินชุมชนขึ้น เพื่อรวมเงินทุนในชุมชน เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิกในชุมชน และมีการจัดสวัสดิการแก่สมาชิก โดยเป็นการนำกำไรจากการบริหารงานมาจัดสวัสดิการแก่สมาชิก ช่วยเหลือในกรณีเจ็บป่วยและเสียชีวิต ในการบริหารงานของสถาบันการเงินชุมชนไทยธนาคารนั้น จะรับสมัครสมาชิกเป็นกลุ่ม ทั้งกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มการเงิน กลุ่มอาชีพ กองทุนเงินล้านหรือกลุ่มองค์กรต่างๆ ในหมู่บ้าน โดยแต่ละกลุ่มจะต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่า 7 คน โดยแต่ละกลุ่มที่เข้าเป็นสมาชิกจะต้องถือหุ้นอย่างน้อย 100 หุ้น แต่ไม่เกิน 2,000 หุ้น พอช. ร่วมสมทบให้ 50,000 บาท

การบริหารจัดการกองทุน

การบริหารจัดการกองทุนมีคณะกรรมการ 27 คน ประกอบด้วย ตัวแทนจากกองทุนหมู่บ้าน 18 คน กลุ่มออมทรัพย์ 2 คน กลุ่มอาชีพ 2 คน ผู้จัดการและผู้ทรงคุณวุฒิอีก 5 คน โดยมีการแบ่งบทบาท หน้าที่และโครงสร้างออกเป็น ประธานกรรมการสถาบันการเงินชุมชน รองประธาน เลขานุการ ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายสินเชื่อ ฝ่ายการเงิน ฝ่ายตรวจสอบ ฝ่ายการตลาด และฝ่ายประชาสัมพันธ์ ดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี ปัจจุบันมีนายนิยม พงษ์พานิช เป็นประธานกรรมการสถาบันการเงินชุมชนไทยธนาคาร และนายมนัส ชาวไทย เป็นผู้อำนวยการ สถาบันการเงินชุมชนไทยธนาคารจะเปิดทำการทุกวัน และจะมีการประชุมใหญ่ประจำปี ในวันสิ้นปีของทุกปี

ฐานองค์กรการเงินชุมชน รูปแบบลัดจะละลมทรัพย์

- ก่อตั้ง ปี 2549
- สมาชิกเริ่มแรก 239 ราย
- ปัจจุบัน 533 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 19,500 บาท
- ปัจจุบัน 50,000 บาท

สถาบันการเงินฯ จัดสวัสดิการให้กับสมาชิก ดังนี้

1. ดูแลสมาชิกกรณีไม่สบาย
2. ช่วยเหลือด้านการส่งเสริมอาชีพ
3. ช่วยเหลือด้านการศึกษา เช่น การจัดอุปกรณ์การเรียน และทุนการศึกษา
4. ช่วยเหลือในรูปการให้เงินกู้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ
5. จัดกิจกรรมและช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชน
6. ช่วยเหลือสมาชิกกรณีเสียชีวิต
7. อื่นๆ

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

เมื่อก่อนกลุ่มองค์กรการเงินต่างๆ ในชุมชนมีมากมายกระจัดกระจาย แต่เมื่อมีการจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนขึ้น ก็สามารถเชื่อมโยงองค์กรการเงินต่างๆ ในชุมชน และในการบริหารงานของสถาบันการเงินชุมชนไชนาชาครนั้น เน้นและส่งเสริมสร้างนิสัยการออมของสมาชิกในชุมชน ทำให้สามารถระดมเงินทุนในชุมชนเพื่อช่วยเหลือกันในชุมชนได้มากขึ้น

การเชื่อมโยงสวัสดิการกับประเด็นอื่นๆ ของชุมชนและภายนอก

สถาบันการเงินชุมชนไชนาชาคร มีการประสานงานกับกลุ่มองค์กรต่างๆ ของชุมชน เพื่อบูรณาการร่วมกันเป็นสถาบันการเงินขนาดใหญ่ในชุมชน และมีการให้บริการแบบธนาคารพาณิชย์ทั่วไป นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงกับกลุ่มอาชีพต่างๆ โดยทางสถาบันจะส่งเสริมด้านอาชีพและสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนแก่กลุ่มอาชีพในชุมชน

การร่วมมือกับภาคีและหน่วยงานอื่นๆ

สถาบันการเงินชุมชนไชนาชาคร มีการเชื่อมโยงและมีความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างดี โดยที่ทำการของสถาบันการเงินชุมชนไชนาชาคร ก็ใช้ร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบางกะไชย

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

สถาบันการเงินชุมชนไชนาชาคร มีเป้าหมายและแผนพัฒนาการดำเนินงานในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ส่งเสริมการออมในชุมชน
2. ขยายการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกในชุมชนให้มากขึ้น
3. เชื่อมกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อร่วมกันจัดสวัสดิการร่วมกัน
4. ส่งเสริมสมาชิกในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการแก่ชุมชน
5. เพื่อเป็นศูนย์รวมในการเชื่อมโยงกลุ่มเครือข่ายกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ และก่อให้เกิดความสุขอย่างยั่งยืนของชุมชน
6. เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการเงินทุนภายในชุมชน
7. อื่นๆ ตามความเหมาะสม

ผู้ประสานงาน

นายพงษ์พันธ์ สมัครสมาน

หมู่ 8 ตำบลบางกะไทร อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี โทร.081-7045397

กองทุน สวัสดิการตำบลวังกระแจะ อำเภอเมือง จังหวัดตราด

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลวังกระแจะ มีเนื้อที่ประมาณ 85.97 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 53,731 ไร่ เป็นที่ราบสูงเนินเขา และราบสูงสลับกัน มีสภาพพื้นที่กึ่งตัวเมืองกึ่งชนบท แบ่งเขตการปกครองเป็น 12 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร 8,879 คน ครัวเรือน 20,843 คน ประวัติของตำบล ของ อบต. และผู้สูงอายุเล่าว่า “เดิมที่ตำบลวังกระแจะ” ยังไม่มีชื่อระบุแน่ชัดจนกระทั่งได้มีเจ้าเมืองชื่อ “พระยาตราด” มาปกครองเมืองที่บริเวณบ้านหมู่ 6 (บ้านท้ายวัง) ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นหมู่บ้านสระอินทนิล ซึ่งบริเวณดังกล่าว มีต้นกระแจะโตประมาณ 10 คนโอบขึ้นอยู่ ท่านเจ้าเมืองจึงได้ประทานนามให้ว่า “ตำบลวังกระแจะ” และได้เรียกเป็นชื่อตำบลมาจนถึงปัจจุบัน

อีกด้านหนึ่งจากการสอบถามผู้สูงอายุหลายหมู่บ้าน ไม่มีใครยืนยันว่ารู้จักต้นกระแจะ แต่บอกว่าเมื่ออดีตที่ผ่านมา บริเวณบ้านท้ายวังและพื้นที่ใกล้เคียงเป็นที่ลุ่มน้ำลึก เรือสำเภาสมากรัดเข้ามาได้ มีพบสมอเรือโบราณที่หนองยายหลาย หมู่ที่ 5 และพื้นที่บ้านท้ายวัง เป็นวังน้ำลึก เคยมีกระแจะเข้ามาอาศัย (จากคำบอกเล่าของนายเสมอ อินทสาร บ้านเลขที่ 25 หมู่ที่ 9 ในอดีตเป็นหมู่ที่ 4 และท่านผู้เฒ่าหลายท่านพูดตรงกัน และยังมีเรียกตอๆ ไปอีกหลายวัง เช่น วังหิน เป็นต้น คำว่า “วัง” มาจากวังน้ำลึก ชาวบ้านจะเรียกว่า “วัง” เป็นที่เพาะพันธุ์สัตว์น้ำ

ฐานองค์กรการเป็นชุมชน รูปแบบอมวันละบาท

- ก่อตั้ง 1 กรกฎาคม 2548
- สมาชิกเริ่มแรก 285 ราย
ปัจจุบัน 358 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 109,725 บาท
ปัจจุบัน 168,000 บาท

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

ตำบลวังกระแจะได้มีการก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชาวบ้านวันละบาท เป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงของชาวบ้านตำบลวังกระแจะ โดยกระบวนการฟื้นฟูระบบทุนทางสังคมของชุมชน โดยมีคณะทำงานขององค์กรชุมชนคนตราดเป็นผู้ประสานงานในพื้นที่จังหวัดตราด และเริ่มก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนให้เกิดขึ้นทั่วทุกตำบล ซึ่งตำบลวังกระแจะเป็นตำบลหนึ่งที่ได้มีส่วนร่วมในการสนองนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยยึดหลัก “เศรษฐกิจพอเพียง” ในวันนี้ภาคประชาชนมีบทบาทในการรวมกลุ่มในการก่อตั้งกองทุนสวัสดิการในรูปแบบที่หลากหลาย ในการนี้องค์การบริหารส่วนตำบลวังกระแจะได้เข้ามามีบทบาทในการมุ่งเน้นคุณภาพชีวิตมากขึ้น ซึ่งแต่ก่อนมักจะมองเห็นถึงความสำคัญในการสร้างความเจริญในด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ท่อระบายน้ำ ไฟฟ้า เป็นต้น โดยได้รับการกระตุ้นจากรัฐบาลกลางที่เป็นผู้ให้การสนับสนุนในองค์ความรู้ การบริหารจัดการ หนุนเสริมงบประมาณ และติดตามประเมินผล ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลวังกระแจะก็ได้ให้การสนับสนุนการก่อตั้งกองทุนดังกล่าว โดยมีคณะกรรมการกองทุนเป็นผู้บริหารจัดการเงินกองทุนในชุมชนของตนเอง และมีสวัสดิการครบวงจรทุกกลุ่มเป้าหมายที่ลดรายจ่าย จัดสวัสดิการตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ จนกระทั่งตาย เป็นการเชื่อมโยงต่อยอดจากเครือข่ายสวัสดิการในชุมชนที่มีอยู่แล้ว กล่าวคือ กลุ่มสังฆะสะสมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มสตรีอาสาพัฒนา กลุ่มอาสาสมัคร กลุ่มผู้นำองค์กรพัฒนาต่างๆ เป็นต้น ซึ่งได้อาศัยฐานการมี

ส่วนร่วมของประชาชนในตำบลที่มีมานานแล้ว

จุดเริ่มต้นของการก่อตั้งกองทุนชาวบ้านวันละบาทของตำบลวังกระแจะ เริ่มมาจากผู้นำภาคประชาชน (ตัวแทนองค์กรชุมชนคนตราด) คือ นายวิจิตร บัวตรี นำแนวคิดของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) โดยการประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลวังกระแจะ ในครั้งแรก โดยจัดเวทีที่สำนักงาน อบต.วังกระแจะ เมื่อเดือนมิถุนายน 2548 โดยมีคณะผู้บริหารของ อบต. และผู้นำชุมชนจำนวน 8 หมู่บ้านในพื้นที่ตำบลวังกระแจะ เข้าร่วมเวทีประมาณ 35 คน ได้รับฟังคำชี้แจง สร้างความเข้าใจในระบบสวัสดิการชุมชนวันละบาท หลังจากนั้นทาง อบต.วังกระแจะ ไม่ได้ติดตามหรือสานต่อจึงขาดระยะในการก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้น ต่อมา นายวิจิตร บัวตรี จึงหันมาสนใจผู้นำแต่ละหมู่บ้าน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. อาสาสมัครต่างๆ เข้าร่วมประชุมจากเวทีสร้างความเข้าใจการจัดสวัสดิการชุมชนอีกหลายครั้ง ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากความไม่ชัดเจนของผู้นำ ทั้งนี้ในหมู่บ้านมีกลุ่มสร้างสวัสดิการหลากหลาย และประชาชนได้มีการใช้สิทธิในการจัดสวัสดิการให้กับตัวเองมาก และที่สำคัญประชาชนมีเวลาว่างไม่ตรงกันเนื่องจากต้องไปทำมาหากินจึงเข้าร่วมประชุมแต่ละครั้งไม่พร้อมเพรียงกัน หลังจากผิดหวังจากการจัดเวทีสร้างสวัสดิการชุมชนวันละบาทหลายครั้ง นายวิจิตร บัวตรี จึงได้หันมาตั้งคณะกรรมการในหมู่บ้านหนองบัว หมู่ที่ 2 ที่มีความพร้อมในหมู่บ้านของตัวเองก่อน จึงเกิดความชัดเจนขึ้นในส่วนหนึ่ง ซึ่งยังไม่มีกรรมการแต่งตั้งประธานกรรมการที่เป็นตัวตนในระดับตำบล เพราะยังหาบุคคลที่มีความพร้อมและเหมาะสมไม่ได้

และหลังจากนั้นได้มีการร่างระเบียบข้อบังคับของกองทุนสวัสดิการชุมชนชื่อ “กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวังกระแจะ” ประกาศใช้เมื่อวันที่ 1 เดือนกรกฎาคม 2548 โดยกำหนดสถานที่ตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวังกระแจะ ณ ที่ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนบ้านหนองบัว หมู่ที่ 2 ใช้เป็นที่ประชุมหรือนัดพบของกรรมการเป็นการชั่วคราว และประสบความสำเร็จครั้งแรกในการประชุมเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2548 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลวังกระแจะ โดยคณะผู้บริหาร อบต. ได้เข้าใจและพร้อมให้การหนุนเสริมการก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวังกระแจะ เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องของตัวเองโดยเฉพาะ และมุ่งหวังให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ตำบลวังกระแจะอย่างทั่วถึง จึงมีการกำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการเป็นประจำทุกเดือน โดยนัดหมายทุกวันที่ 10 ของเดือน เป็นการประชุมประจำเดือน จุดพบกันที่สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลวังกระแจะ และใช้สถานที่ตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวังกระแจะ เปลี่ยนแปลงจากที่ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนบ้านหนองบัว ที่ไม่สะดวกในที่จอดรถ และการสัญจรไปมา ทางนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังกระแจะ นำโดยนายกนก ใจรักษ์ ได้อนุญาตให้ใช้สถานที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังกระแจะ เป็นที่ตั้งของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวังกระแจะ เป็นการถาวรโดยมีวัตถุประสงค์หลักของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวังกระแจะ ดังนี้

1. เพื่อให้มีการช่วยเหลือหรือเกื้อกูลกัน สมาชิกมีส่วนร่วมในการสร้างสวัสดิการให้กับตนเองในยามเดือดร้อนกรณีจำเป็นเร่งด่วน เป็นการแบ่งเบาภาระให้กับครอบครัวของสมาชิกด้วย
2. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ เป็นแรงจูงใจของการทำงานเพื่อสังคม
3. เป็นการสร้างกระบวนการให้มีส่วนร่วมระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ คนกับรัฐ และเกิดเครือข่ายให้มีการเกื้อหนุนช่วยเหลือกันและกัน
4. เพื่อก่อให้เกิดการเชื่อมโยงกองทุนสวัสดิการในระดับหมู่บ้านสู่ระดับตำบล เป็นกิจกรรมหนึ่งของการรวมกลุ่มของสมาชิกที่สร้างวัฒนธรรมในการพบปะระหว่างผู้นำกับสมาชิก ส่งเสริมให้สมาชิกในตำบลมีส่วนร่วม

การบริหารจัดการกองทุน

คณะทำงาน ได้มาจากตัวแทนแต่ละหมู่บ้านละ 3 คน มาร่วมร่างกติกา ประชุมคณะกรรมการ 3 เดือน/ครั้ง ประชุมสมาชิกและเก็บเงินปีละ 1 ครั้ง ปีแรกเก็บ 365 บาท+ค่าสมุด 20 บาท ปีต่อไปเก็บ 365 บาทถ้วน สวัสดิการที่จัดให้สมาชิก มี 4 เรื่องได้แก่ 1) เป็นค่ารักษาพยาบาล นอกโรงพยาบาลคืนละ 100.- บาท ปีละไม่เกิน 5 คิน 2) เป็นค่าทำศพ (ฌาปนกิจ) เสียชีวิตทุภกรณี 5,000 บาท 3) รับขวัญเด็กแรกเกิด จำนวน 500.- บาทต่อราย (บุตรของสมาชิก)

4) สำหรับผู้ประสบปัญหากรณีพิบัติภัย อยู่ในการพิจารณาของคณะกรรมการแต่ละราย

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ตำบลวังกระแจะมียุทธศาสตร์อยู่หลากหลายกลุ่ม มีกติกาของตนเอง ดังนั้นการเกิดกลุ่มสวัสดิการชุมชน ตำบลวังกระแจะขึ้นใหม่ทำให้ชาวบ้านมีการใช้จ่ายเงินในการออมแต่ละกลุ่มมาก จึงมีสมาชิกไม่มากนัก และกองทุนสวัสดิการยังไม่ได้เชื่อมโยงกับกลุ่ม กองทุนอื่นๆ ในชุมชนมากนัก ส่วน อบต. ได้ทำ MOU สนับสนุนกองทุนแล้ว แต่ยังไม่ได้รับงบประมาณเนื่องจากติดที่กรอบการทำงานของหน่วยงาน

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

กองทุนสวัสดิการชุมชน ได้แผนการดำเนินงานเอาไว้ว่าจะ จัดสวัสดิการเพิ่มเติม ได้แก่ การเพิ่มค่ารักษาพยาบาลจากคินละ 100 บาท ไม่เกิน 5 คน เป็น ไม่เกิน 7 คิน การ เพิ่มค่าทำศพ (ฌาปนกิจ) เสียชีวิตทุกกรณี เป็น 7,000 บาท และประสานงานกลุ่มสวัสดิการต่างๆ ในตำบล บูรณาการร่วมกันเป็นกองเดียว

ผู้ประสานงาน

นายวิจิตร บัวตรี โทร. 086 - 8187601

กองทุน สวัสดิการชุมชนเทศบาลเมืองตราด จังหวัดตราด

ข้อมูลทั่วไป

ชุมชนเทศบาลเมืองตราด ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด มีพื้นที่ 2.52 ตารางกิโลเมตร มี 2 ตำบล คือตำบลบางพระ และตำบลวังกระแจะ มีประชากรรวม 11,619 คน แบ่งเป็นชาย 5,561 คน หญิง 6,058 คน มีบ้านเรือนทั้งสิ้น 4,574 หลัง จำนวนครัวเรือน 4,695 ครัวเรือน ความหนาแน่นของประชากร 4,610 คนต่อตารางกิโลเมตร อัตราการเพิ่มของประชากรปี 2547-2548 ร้อยละ 3.14 (ลดลง) ข้อมูลจากเทศบาลเมืองตราด จำนวนชุมชนมี 6 ชุมชน คือ ชุมชนบ้านล่าง ชุมชนกิจสวัสดิ์ ชุมชนโคกไพร ชุมชนวัดโบสถ์ ชุมชนรักษ์คลองบางพระ และ ชุมชนท่าเรือจ้ง ชาวบ้านมีการรวมกันอยู่ของผู้นับถือศาสนาที่แตกต่างกันถึง 3 ศาสนา คือ พุทธ อิสลาม คริสต์ ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน เป็นลักษณะชุมชนกึ่งเมือง กึ่งชนบท คนในชุมชนมีอาชีพหลากหลายเช่น เกษตร รับราชการ ค้าขาย ใช้แรงงาน ความสัมพันธ์ไม่มากนัก มุ่งเน้นเรื่องเศรษฐกิจ ปากท้อง การเกื้อหนุนจนเจือค่อนข้างน้อยกว่าในสังคมชนบท

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการชุมชน

เดิมการจัดสวัสดิการชุมชนในเทศบาลเมืองตราด เป็นการจัดโดยรวมทุนจากสมาชิกคนละ 100 บาทต่อปี จัดสวัสดิการนำกระเช้าผลไม้ไปเยี่ยมเมื่อสมาชิกป่วยนอนโรงพยาบาล และช่วยซื้อโลงศพ และค่าทำศพ (ฌาปนกิจ) 3,000 บาท ต่อมาเมื่อแกนนำชุมชนได้เข้าร่วมประชุมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนภาคตะวันออก เรื่องการจัดสวัสดิการชุมชน จึงได้นำแนวคิดมาขยายต่อในคณะกรรมการกลุ่มสวัสดิการ และชุมชน ซึ่งได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก จึงได้เกิดกลุ่มสวัสดิการชุมชนเทศบาลเมืองตราดขึ้น ซึ่งการก่อเกิดกลุ่มสวัสดิการในชุมชนเมืองเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายนัก เนื่องจากแต่ละครอบครัวของชุมชนเมืองไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กันมากนัก แต่เมื่อได้รับทราบข้อมูลการจัดตั้งกลุ่มสวัสดิการชุมชนขึ้น คนในชุมชนเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง แม้ในครั้งแรกที่สมัครสมาชิกก็มีสมาชิกถึง 353 รายแล้ว นอกจากนี้คนในชุมชนยังได้ร่วมสมทบเงินทุนเข้ากองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลเมืองตราดกันตามความสามารถอีกด้วย

การบริหารจัดการกองทุน

คณะทำงาน ได้จากตัวแทนจาก 6 ชุมชน ร่วมกันร่างระเบียบข้อบังคับ ประชุมกันทุกเดือน ส่วนการประชุมสมาชิกใหญ่ปีละ 1 ครั้ง ทำการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก ดังนี้

1) เป็นค่ารักษาพยาบาล นอนโรงพยาบาลปีแรกคืนละ 100.- บาท ปีละไม่เกิน 5 คืน ปีที่สองคืนละ 150 บาท ไม่เกิน 5 คืน

ฐานชุมชนเมือง รูปแบบอมวันละบาท

- ก่อตั้ง 9 กรกฎาคม 2549
- สมาชิกเริ่มแรก 353 ราย
ปัจจุบัน 447 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 125,947 บาท
ปัจจุบัน 199,552 บาท

- 2) เป็นค่าทำศพ (ฌาปนกิจ) เสียชีวิตทุกกรณี ปีแรก 10,000 บาท และจะเพิ่มจำนวน 2,500 บาท/ 3 เดือน เมื่อครบ 2 ปี เป็นเงิน 20,000 บาท
- 3) รับขวัญเด็กแรกเกิด จำนวน 500.- บาทต่อราย (บุตรของสมาชิก)
- 4) กองทุนสวัสดิการที่จัดสรรสำหรับกิจกรรมสาธารณประโยชน์ 6,400 บาท/ปี โดยการมอบเบี้ยยังชีพให้แก่คนชรา ผู้พิการ จำนวน 300 บาท/คน /ปี และผู้ด้อยโอกาสจำนวน 500 บาท/คน/ปี โดยไม่เน้นว่าเป็นคนในชุมชนหรือไม่
- 5) กำหนดให้สวัสดิการหลังเป็นสมาชิกแล้ว 90 วัน

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

เนื่องจากชุมชนเทศบาลเมืองตราดเป็นชุมชนในเมือง คนในชุมชนจึงได้สมทบร่วมกองทุนเพิ่มเติมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มดังนี้

1. นางวิไล เผือกลิขิต (สมาชิกกองทุน)	บริจาค	10,000 บาท
2. นายวันชัย อาจณรงค์ (สมาชิกสภาเทศบาล)	บริจาค	5,000 บาท
3. คณะกรรมการกองทุนฯ ร่วม	บริจาค	10,000 บาท
4. นายกำพล ศิริเสวกุล (สมาชิกสภาเทศบาล)	บริจาค	5,000 บาท
รวมจำนวนทั้งสิ้น		30,000 บาท

ความเชื่อมโยงกับเรื่องอื่นๆ ของชุมชน

ขยายไปสู่การพัฒนาอาชีพทำขนม ผ้ามัดย้อม น้ำยาเอนกประสงค์ เพื่อนำเงินมาเป็นกองทุนสวัสดิการเพิ่มเติมในชุมชน

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

1. จัดแบ่งเงินกองทุนทำอาชีพเสริมเช่นดอกไม้จันทน์ พวงหรีด ของที่ระลึก น้ำยาเอนกประสงค์ ขายในชุมชน และพัฒนาอาชีพทำขนม ทำผ้ามัดย้อม มีเป้าหมายเปิดร้านค้าชุมชนประมาณเดือน พฤศจิกายน 2550
2. เพิ่มสวัสดิการโดยการมอบทุนการศึกษาให้แก่เด็กยากจน โดยสมทบกับธนาคารขยะ ชื้อขยะแล้วนำไปขายต่อ นำกำไรมอบเป็นทุนการศึกษาเด็กยากจนทุนละ 500 บาท ปีละ 5 ทุน

ผู้ประสานงาน

นายกิตติ เนาว์เพชร โทร. 08 5280 3306

กองทุน สวัสดิการชุมชนตำบลวังกระโจม อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลวังกระโจมอยู่กึ่งกลางของอำเภอเมืองนครนายก ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองประมาณ 3 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 8,800 ไร่ ตำบลวังกระโจมแบ่งออกเป็น 7 หมู่บ้าน

ตำบลวังกระโจม จัดเป็นตำบลเมื่อประมาณ 2549 มีประชากรทั้งหมด 2,666 คน สภาพภูมิประเทศของตำบลโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม มีคลองชลประทานล้อมรอบเหมาะแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ แต่โดยทั่วไปปัจจุบันมีการประกอบอาชีพหลากหลาย เช่น เกษตรกร รับจ้างเหมาก่อสร้าง แต่ก็มีการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น รับราชการ/รับจ้างทั่วไป/ทำนา เป็นต้น ซึ่งทำให้เวลาที่จะทำกิจกรรมร่วมกันมีน้อย เพราะต้องใช้ชีวิตแบบคนในเมืองที่ต้องเร่งรีบเป็นส่วนใหญ่ แต่แกนนำของแต่ละหมู่บ้านได้พยายามที่จะจัดกิจกรรมต่างๆ รวมถึงฟื้นฟูประเพณีดั้งเดิมขึ้นมา เช่น ทำบุญกลางบ้านในเทศกาลสงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ เพื่อที่จะได้อนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมไว้ให้ลูกหลานสืบทอดกันต่อไป โดยจัดให้มีการประชุมประชาคมภายในหมู่บ้านของแต่ละหมู่ในทุกๆ เดือน เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่จะพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง และนี่คือการจุดประกายหรือเป็นจุดเริ่มต้น ในการทำสวัสดิการชุมชนขึ้น เพื่อให้ประชาชนในทุกสาขาอาชีพได้รับสวัสดิการโดยทั่วถึงกัน

ฐานสวัสดิการชุมชน รูปแบบอมวันละบาท

- ก่อตั้ง สิงหาคม 2549
- สมาชิกเริ่มแรก 90 ราย
- ปัจจุบัน 250 ราย
- เงินทุนปัจจุบัน 106,000 บาท

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

เริ่มจากการที่ตำบลวังกระโจม ได้มีการจัดทำแผนชุมชนโดยมีการสนับสนุนในการจัดทำแผนจาก พอช.โดยให้ผู้นำชุมชนไปประชุมในเรื่องการทำแผนชุมชน และรับฟังเรื่องการทำสวัสดิการชุมชนจากผู้นำชุมชนของตำบลดอนยอ ซึ่งเป็นตำบลต้นแบบของการทำสวัสดิการชุมชนจังหวัดนครนายก ในการทำสวัสดิการชุมชนและได้มีการไปศึกษาแนวทาง การทำสวัสดิการชุมชน และได้มีการไปศึกษาแนวทาง การทำสวัสดิการจากผู้นำของตำบลดอนยอ จึงมีแนวทางและแนวคิดที่จะทำสวัสดิการชุมชนให้กับชาวบ้านในตำบลวังกระโจม จึงได้จัดประชุมแกนนำในตำบลวังกระโจมทั้ง 7 หมู่บ้าน เพื่อชี้แจงแนวทางในการทำสวัสดิการและมีการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการขึ้น ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเป็นอย่างดี มีคณะกรรมการ 13 คน จากทุกหมู่บ้านและมีที่ปรึกษา คือ นายกองดีการบริหารส่วนตำบลและเจ้าหน้าที่จาก พมจ.นครนายก โดยมุ่งเน้นให้ชาวบ้านมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของชุมชน เพราะในปัจจุบันสังคมส่วนใหญ่เป็นแบบต่างคนต่างอยู่ ขาดความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ในการทำสวัสดิการจะเป็นการดูแลกันตั้งแต่เกิดจนตายของคนในชุมชน โดยมีการประชุมตั้งกฎระเบียบและสิทธิที่จะได้รับของสวัสดิการตำบลวังกระโจม

การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการ

การบริหารกองทุนมีคณะกรรมการ 13 คน ได้มาจากการเลือกตั้งโดยเน้นให้ครอบคลุมทั้ง 7 หมู่บ้าน ประธาน ได้แก่ นายสุทธิกมล คำแสง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 และรองประธานอีก 2 คน เป็นสมาชิก อบต. นอกจากนี้ยังมีเลขาฯ ผู้ช่วยเลขาฯ เภรัญญิก ผู้ช่วยเภรัญญิก ประชาสัมพันธ์ ผู้ประสานงาน ตรวจสอบและคณะกรรมการ มีการจัดทีมบริหาร โดยให้แต่ละคน ในแต่ละหมู่บ้านมีหน้าที่อธิบาย ทำความเข้าใจเรื่องสวัสดิการและมีทีมงานลงไปช่วย ในการทำความเข้าใจกับชาวบ้านและรับสมัครสมาชิกในแต่ละหมู่บ้าน และมีการเก็บเงินสมทบปีละ 2 ครั้ง โดยให้กรรมการของแต่ละหมู่เป็นผู้เก็บเงินมาแล้ว รวบรวมให้ประธานกับเภรัญญิกเป็นคนนำเงินไปฝาก โดยเน้นวันละ 1 บาท/คน ปีละ 365 วัน/คน/ปี และเมื่อมีผู้เจ็บป่วยหรือเสียชีวิตในแต่ละหมู่บ้านให้มาแจ้งที่กองทุน โดยเภรัญญิกจะได้ทำการจ่ายเงินสวัสดิการตามประเภทต่างๆ ดังนี้

1. เมื่อแรกเกิดให้ลูก 500 บาท แม่นอนโรงพยาบาลได้คืนละ 100 บาท ไม่เกิน 5 คืน
2. นอนโรงพยาบาลคืนละ 100 บาท ปีละไม่เกิน 10 คืน
3. เสียชีวิตสมทบครบ 180 วัน ได้ค่าทำศพ 2,500 บาท ครบ 365 วัน ได้ค่าทำศพ 5,000 บาท และครบ 730 วัน ได้ค่าทำศพ 10,000 บาท เป็นต้นไป

ผลการการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ผลเชิงปริมาณ ครั้งแรกที่เริ่มมีการก่อตั้ง ได้มีการรับสมัครสมาชิกในแต่ละหมู่บ้าน มีสมาชิกทั้งหมด 90 คน ทางคณะกรรมการได้ประชุมกันว่า สมาชิกเราน้อยต่อมาได้ออก อบต.สัญจร นายก อบต.ได้ให้ทางกองทุนไปร่วมออกพื้นที่ในแต่ละหมู่ เพื่อประชาสัมพันธ์และรับสมัครสมาชิกเพิ่มเติมก็ได้สมาชิกเพิ่มอีกรวมแล้ว 130 คน และเมื่อประชาชนเห็นว่า การได้รับสวัสดิการที่ดีมีประโยชน์อย่างไร มีการสมัครอย่างต่อเนื่อง และขณะนี้สมาชิกรวมทั้งผู้ด้อยโอกาส ทั้งตำบลแล้ว 250 คน

ผลเชิงคุณภาพ คือ ชาวบ้านและชุมชนช่วยเหลือเกื้อกูลกันมากขึ้น สร้างนิสัยการออมให้กับคนทุกเพศทุกวัย และก่อให้เกิดวิทยาการกระบวนการสวัสดิการชุมชน และมีการขับเคลื่อนการทำสวัสดิการให้กับหมู่บ้านและชุมชนอื่นๆ

ปัญหาและการแก้ไข

ในระยะแรกที่ตั้งกองทุนนั้น ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจ เนื่องจากได้มีการทำมาปนกิจหมู่บ้านแล้ว ทำให้ชาวบ้านเกิดการสับสนและลังเล เพราะไม่แน่ใจว่าเป็นกองทุนเหมือนกันหรือเปล่า มีผลประโยชน์อะไรหรือเปล่า จะไปรอดหรือไม่ คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นมาก็ยังสื่อสารให้แกชาวบ้านได้ไม่เพียงพอ จึงแก้ไขโดยให้กรรมการของแต่ละหมู่บ้าน ลงไปทำความเข้าใจกับชาวบ้านของตนเอง โดยที่มีประธานไปคอยดูการทำงาน และพูดเสริมสร้างความเข้าใจให้กับชาวบ้าน ต่อมาได้มีสมาชิกป่วยหรือเสียชีวิต ชาวบ้านที่ทำสวัสดิการไว้ได้รับสิทธิ์เกิดขึ้นได้มีการพูดปากต่อปาก ทำให้ผู้ที่ ยังไม่ได้ทำให้เกิดความสนใจและเข้ามาสมัครทำสวัสดิการเพิ่มขึ้น

ความร่วมมือกับหน่วยภาคีต่างๆ

- จากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กองทุนสวัสดิการตำบลวังกระโจม ได้รับความร่วมมือจาก อบต.ในการเป็นที่ปรึกษา การสนับสนุนด้านสถานที่จัดกิจกรรม ทั้งในด้านการประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวในแต่ละหมู่บ้าน การออก อบต.สัญจร และได้มีการสนับสนุนงบประมาณมาส่วนหนึ่งอีกด้วย

- จากหน่วยงานภาครัฐ สมาพันธ์องค์กรชุมชน (พอช.) ได้มีส่วนสำคัญในการก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน และได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน จังหวัดนครนายกขึ้น ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงการทำสวัสดิการและขยายผลในการทำสวัสดิการ ซึ่งในขณะนี้เกือบจะครอบคลุมทั้งจังหวัดนครนายกแล้ว รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาและให้การสนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อนโครงการ รวมทั้งงบประมาณที่ใช้ในแต่ละกองทุนที่ดำเนินการแล้วด้วย นอกจากนี้

ยังได้ประสานงานกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พมจ.) จังหวัดนครนายก และได้รับการสนับสนุนงบประมาณส่วนหนึ่ง เพื่อทำสวัสดิการให้กับผู้ด้อยโอกาสในจังหวัดนครนายกอีกด้วย

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

กองทุนได้มีการดำเนินงานมาแล้วหนึ่งปีกว่าๆ คณะกรรมการมีแผนที่จะปรับปรุงกองทุนในด้านต่างๆ ดังนี้

- เพิ่มผลประโยชน์ของสวัสดิการในด้านต่างๆ เช่น มีเครื่องไฟฉายเสียงไว้ใช้ในหมู่บ้าน
- ปรับปรุงแก้ไข กฎระเบียบ และสิทธิต่างๆที่จะได้รับให้เหมาะสมและชัดเจน
- ทำความเข้าใจในการทำสวัสดิการให้กับชาวบ้านให้มากขึ้นอย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตามการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์ขึ้นอยู่กับ การสมทบจากสมาชิกและหน่วยงานต่างๆ ด้วย

ผู้ประสานงาน

นางสุนีย์ นิลบุตรดา

กองทุน สวัสดิการชุมชนตำบลโคกกรวด อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

ตำบลโคกกรวดประกอบด้วย 7 หมู่บ้านมีประชากรรวม 2,840 คน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนาเป็นหลัก รองลงมาคือการค้าเลี้ยงสัตว์ จึงมีการรวมกลุ่มทางการเกษตรและกลุ่มองค์กรการเงินเกิดขึ้นมากมาย ในระดับหมู่บ้าน ตำบล มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มเกษตรทำนา กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสตรี กลุ่ม อสม. ชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มตำบลบ้าน กลุ่ม อพปร. ซึ่งกลุ่มต่างๆ เหล่านี้ได้มีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกแล้ว เช่น สวัสดิการผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส แต่การจัดสวัสดิการเหล่านี้จะอยู่ในระดับหมู่บ้านเป็นหลักชุมชนจึงคิดร่วมกันว่า ควรที่จะมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันให้กว้างขึ้นในระดับตำบลจึงได้มีการจัดตั้ง “โดยการจัดสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นตำบลโคกกรวดได้รับการคุ้มครองและมีประสิทธิภาพ มีความเอื้ออาทรฉันท์พี่น้องมีคุณภาพที่ดีและมีประสิทธิภาพอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข”

การบริหารจัดการกองทุน

โครงการสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นตำบลโคกกรวดเป็นการจัดตั้งโครงการขึ้นมาใหม่ มีการเปิดรับสมาชิกทุกเพศ ทุกวัย ตั้งแต่เด็ก ผู้ใหญ่ ไปจนถึงผู้สูงอายุโดยการให้ออมเงินวันละ 1 บาท หรือ 365 บาท ต่อปี เป็นการจ่ายเงินเพียงครั้งเดียว ซึ่งผู้เป็นสมาชิกจะเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนมาก่อน เพราะโครงการจะเน้นสมาชิกที่เคยทำกิจกรรมร่วมกัน

โครงการสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นตำบลโคกกรวดเปิดรับสมาชิกตลอดทั้งปี มีสมาชิกเพิ่ม 6 คน ขณะนี้มีสมาชิกสมัครเพิ่มอีก 25 คน รวมเป็น 111 คน และมีแนวโน้มว่าจะมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพราะมีผู้สนใจเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสซึ่งอยากมีสวัสดิการแต่ด้วยความยากจน จึงค่อยเป็นค่อยไป เพราะต้องเก็บเงินออมวันละ 1 บาท เพื่อจะเข้าสมัครเป็นสมาชิกกองทุน

สำหรับคณะกรรมการโครงการสวัสดิการชุมชนตำบลโคกกรวดประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อบต. ประธานกลุ่มต่างๆ โดยมีการเลือกตั้งตัวแทนทุกหมู่บ้าน เข้ามาดำรงตำแหน่งต่างๆ ได้แก่ ประธาน รองประธาน เทรญญิก ผู้ช่วยเทรญญิก เลขานุการ ผู้ช่วยเลขานุการประชาสัมพันธ์ นายทะเบียน และกรรมการจำนวน 23 คน นอกจากนี้ทางโครงการยังได้เชิญ นายก อบต. กำนัน เข้าร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษาด้วยรวมทั้งหมด 25 คน และมีระเบียบข้อบังคับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลโคกกรวดมีทั้งหมด 6 หมวด และมีคณะกรรมการประสานงานหมู่บ้านละ 2 คน เพื่อประสานงานกับกองทุนและเป็นพี่ปรึกษาให้กับสมาชิกในแต่ละหมู่บ้าน

ฐานองค์กรการเป็นชุมชน รูปแบบออมวันละบาท

- ก่อตั้ง 25 มิ.ย. 2550
- สมาชิกปัจจุบัน 111 ราย
- เงินทุนปัจจุบัน 60,000 บาท

ผลที่เกิดขึ้น

โครงการสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นตำบลโคกกรวด มีการจัดสวัสดิการประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. คลอดบุตรได้รับ 1,000 บาท พร้อมมีรถรับ - ส่ง ไปโรงพยาบาล
2. อุปสมบทได้รับ 1,000 บาท พร้อมเจ้าหน้าที่ช่วยขนถ้ำนวม
3. เจ็บป่วยนอนรักษาตัวในสถานพยาบาลได้รับค่าชดเชยวันละ 100 บาท ปีละไม่เกิน 10 วัน พร้อมคณะกรรมการกองทุนไปเยี่ยมให้กำลังใจ
4. ทุนการศึกษาตามที่มติคณะกรรมการเห็นชอบ
5. สวัสดิการการเสียชีวิต จะได้รับการชดเชยพร้อมพวงหรีด (ตามระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชน) หากเป็นสมาชิก ครบ 10 วัน - 180 วัน จะได้รับเงินชดเชย 3,000 บาท ครบ 181 วัน - 1 ปี จะได้รับเงินชดเชย 4,000 บาท และครบ 2 ปี จะได้รับเงินชดเชย 5,000 บาท และให้นับเพิ่มปีละ 1,000 บาท จนถึงวันเสียชีวิตตั้งแต่จัดตั้งกองทุนขึ้นมา (25 มิ.ย. 50) ได้ช่วยเหลือสมาชิกที่เสียชีวิตไปแล้ว 1 รายเท่านั้น

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

กองทุนสวัสดิการชุมชนยังมีงบประมาณน้อยอยู่ ในขณะที่ผู้ด้อยโอกาสอยากมีส่วนร่วมแต่ยังขาดงบประมาณสนับสนุน จึงได้เสนอแนวทางแก้ไข โดยการขอสมทบทุนจากผู้มีใจเมตตาบริจาคเข้ากองทุน การทอดผ้าป่าสามัคคีสมทบกองทุน และการประสานความร่วมมือกับ พมจ. พอช. และอบต.

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

โครงการสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นตำบลโคกกรวด จะเปิดรับสมัครสมาชิกใหม่ตลอดทั้งปี เพื่อถือเป็นการระดมเงินออมให้เพิ่มขึ้น โครงการมีแผนที่จะเพิ่มผลประโยชน์ที่จะได้รับจากสวัสดิการประเภทต่าง ๆ ให้สมาชิกตามความเหมาะสม ส่งเสริมอาชีพให้กับสมาชิกมีงานทำมีรายได้ จัดตั้งร้านค้าชุมชน และพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งปัจจัยเงื่อนไขที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ มีดังนี้

1. ได้รับการยอมรับจากประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม
2. ผู้นำชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ เห็นด้วยและให้การสนับสนุน
3. มีการจัดทำแผนชุมชน ทำให้รู้ปัญหาและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี
4. ได้รับการหนุนเสริมในเรื่องการบริหารจัดการให้เป็นองค์กรที่เข้มแข็ง

โครงการสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นตำบลโคกกรวดจะส่งผลต่อการพัฒนาการเปลี่ยนแปลง ทำให้สมาชิกมีคุณภาพที่ดีขึ้น มีความเป็นอยู่ที่มั่นคง นำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน ได้ในระดับหนึ่งในส่วนของหน่วยงานภาคในท้องถิ่นก็จะได้เห็นมาสนใจในเรื่องเหล่านี้ให้มากยิ่งขึ้น และจะเป็นต้นแบบขยายผลไปสู่พื้นที่ใกล้เคียงและสิ่งสำคัญ คือ เมื่อชุมชนมีการบริหารจัดการที่ดีแล้วแล้วไม่ว่าจะมีนโยบายใดๆ เข้ามาในชุมชน ก็สามารถรับมือได้ทุกรูปแบบ

ผู้ประสานงาน

นายมานิช ประสงค์ดี โทร. 086-899-1446

กองทุน สวัสดิการชุมชนตำบลบุพราหมณ์ อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลบุพราหมณ์ อยู่ในพื้นที่ทั้งสองอุทยานแห่งชาติ คือ อุทยานแห่งชาติทับลานและอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยมีถนนทางหลวงหมายเลข 304 ตัดผ่าน มีทั้งหมด 10 หมู่บ้าน เดิมอยู่ในเขตพื้นที่ หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอ กบินทร์บุรี ต่อมาได้ทำการแยกอำเภอชาติ ออกจากอำเภอ กบินทร์บุรี จึงได้จัดตั้งตำบลบุพราหมณ์ ขึ้นตรงกับอำเภอ ชาติ จังหวัดปราจีนบุรี พื้นที่ตำบล ตั้งอยู่ระหว่างหุบเขา 2 อุทยานแห่งชาติ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีพันธุ์พืชที่โดดเด่น และมีความสำคัญมาก คือ “ต้นลาน” ที่มีอยู่ในตำบลบุพราหมณ์นี้ เป็นลานป่าที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เป็นไม้ดีกล้าบรพ

“ลาน” เป็นพืชตระกูลปาล์มชนิดหนึ่งที่หายาก ในตำบลบุพราหมณ์ ถือได้ว่าเป็นปาล์มผืนสุดท้าย ของประเทศไทยที่ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ วงจรชีวิตของลานน่าสนใจ เมื่อไหร่ที่เราเห็นดอกลาน หมายถึง วาระสุดท้ายชีวิตของลานมาถึงแล้ว ลานที่ออกดอกออกลูกติดผลจะ ตายทุกต้น ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “ลูกฆ่าแม่” ต่อมาเมื่อ วันที่ 14 กรกฎาคม 2548 องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูเนสโก (United Nations Education, Scientific and Culture Organisation - UNESCO) ได้ขึ้นทะเบียน เป็นผืนป่ามรดกโลกทางธรรมชาติ เรียกว่า “ผืนป่าดงพญาเย็น - เขาใหญ่” ประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติ 4 แห่ง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 1 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, ทับลาน, ปางสีดา, ตาพระยา, และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ ซึ่งเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติแห่งที่ 2 ของประเทศไทย ขณะนี้ ต้นลานได้เป็นพืชเศรษฐกิจโดยชาวบ้านได้ใช้ภูมิปัญญา นำเอาใบลานอ่อน มาจักสานเป็นหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น หมวก กระเป๋า เครื่องใช้ต่างๆ เป็นต้น ซึ่งขณะนี้ได้เป็นสินค้า OTOP ระดับประเทศ ที่โด่งดังไปแล้ว รายได้ส่วนหนึ่งได้นำมาเป็นสวัสดิการให้กับชาวบ้านในชุมชน

ตำบลบุพราหมณ์ มีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 2,368ครัวเรือน หรือ 8,474 คน เป็นชาย 4,246 คน เป็นหญิง 4,228 คน จำนวนเด็กเล็ก (อนุบาล) 231 คน กำลังศึกษา ป.1-ป.6 รวม 800 คน คนชรา (อายุ 60 ปี ขึ้นไป) 752 คน คนพิการ (แขน, ขา, ตา, หู) 142 คน และผู้ติดเชื้อเอชไอวี 9 คน ในด้านอาชีพ มีคนรับจ้างทั่วไป 840 คน และรับจ้างโรงงานอุตสาหกรรม 1,420 คน ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนท้องถิ่น ปัจจุบันยังอยู่อย่างตัวใครตัวมัน สาเหตุมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ คนเข้าไปทำงานโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก จึงไม่มีเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว และมีการเลือกตั้งบ่อยครั้ง จึงทำให้ชาวบ้านแบ่งพรรคแบ่งพวก

ฐานทรัพยากรธรรมชาติ รูปแบบอมวันละบาท

- ก่อตั้ง 14 กรกฎาคม 2549
- สมาชิกปัจจุบัน 487 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 8,400 บาท
ปัจจุบัน 188,770 บาท

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

เริ่มต้นจากสถาบันองค์กรพัฒนาชุมชน ได้จัดประการให้ความรู้กับคณะทำงานแผนแม่บทชุมชน ตำบลบุพราหมณ์ และได้ไปศึกษาเรียนรู้จากพื้นที่ ตำบลดอนยอ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลพรหมณี อำเภอองค์รักษ์ จังหวัดนครนายก ต่อมาคณะทำงานได้มาจัดประกายให้กับผู้นำ ในพื้นที่ซึ่งมีความต้องการอยากเห็นชุมชนท้องถิ่นไปสู่ความยั่งยืน สิ่งสำคัญ คือ เพื่อให้เกิดมีคุณธรรมได้เรียนรู้ พี่พาดตนเองช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

การบริหารจัดการกองทุน

คณะกรรมการกองทุนฯ มีทั้งหมด 11 คน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เลขานุการประชาสัมพันธ์ ฝ่ายติดตามและประเมินผล และฝ่ายส่งเสริมและพัฒนา โดยมีนายธัญญา แสงสวรรค์ เป็นประธานคนปัจจุบัน วิธีการทำงานนั้นมีคณะทำงานทุกหมู่บ้านๆ ละ 5 คน มีหน้าที่รับสมัคร ดูแลจัดการสวัสดิการให้กับสมาชิก โดยมีกฎเกณฑ์ สมาชิกต้องเข้าสมัครด้วยความเต็มใจ และยึดถือระเบียบของสวัสดิการตำบลบุพราหมณ์ อย่างเคร่งครัด และมีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม ทุกคนโดยใช้หลักเกณฑ์ร่วมกัน คือ ต้องมีการออมทรัพย์ วันละบาท จนครบ 180 วัน จึงนำไปฝากที่คณะทำงานในหมู่บ้านโดยใช้ระยะเวลา 2 ครั้งต่อปี หรือ 6 เดือน 1 ครั้ง โดยสมาชิกจะได้รับสวัสดิการได้แก่ 60 % ดูแลเรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตาย 20 % เป็นธุรกิจครัวเรือน และการศึกษา 20 % เป็นกองทุนสำรอง

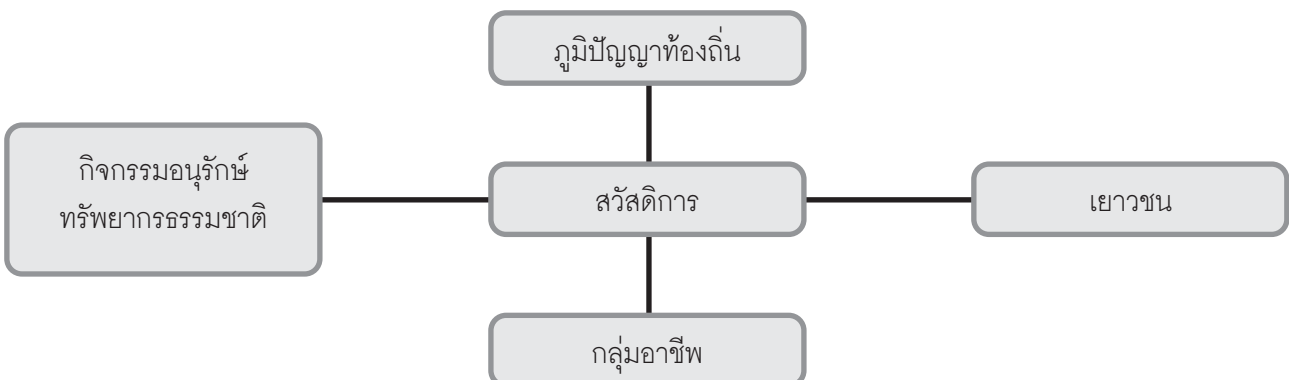
ผลที่เกิดขึ้นในรอบ 1 ปี 2550

1. เด็กเกิด 1 ราย	เป็นขวัญถุง	500.- บาท
2. ป่วยชดเชยค่ายังชีพ 5 ราย		3,200.- บาท
3. ตาย 3 ราย	จ่ายค่าปลงศพ	9,000.- บาท
4. วางพวงหรีด 3 ราย		900.- บาท
5. ถวายพระสวดพระอภิธรรม		1,200.- บาท
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น		15,800.- บาท

ความเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาคี

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบุพราหมณ์ ได้รับการสมทบเงินกองทุนจาก อบต. 50,000 บาท และ พอช. อีก 30,000 บาท ขณะนี้อยู่ระหว่างการประสานความร่วมมือกับ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ เขต 3 (สสว. เขต 3) จังหวัดชลบุรี และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปราจีนบุรี (พมจ.) ให้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนด้วย

ความเชื่อมโยงสวัสดิการชุมชนกับกิจกรรมงานพัฒนาอื่นๆ

ปัญหาอุปสรรค

1. ชาวบ้านยังไม่ให้ความสำคัญในเรื่องของการออม
2. ชาวบ้านยังมีการกิจที่จะต้องชำระหนี้เงินกองทุนหมู่บ้าน ธกส. สหกรณ์ บัตรเครดิต ผ่อนส่งของอำนวยความสะดวก ฯลฯ
3. ชาวบ้านยังไม่แน่ใจในการดำเนินงานของสวัสดิการชุมชนเพราะมีหลายกลุ่มก่อนหน้านี้จัดทำแล้วไม่ประสบผลสำเร็จ
4. ผู้นำยังไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้และหวาดระแวงกันเอง

การแก้ไขปัญหา

1. คณะทำงานลงพื้นที่สร้างความเข้าใจกับชาวบ้านและใช้สื่อวิทยุชุมชนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
2. สร้างกระแสปลูกจิตสำนึกในการออมโดยใช้กระปุกออมสินซึ่งทำจากวัสดุในพื้นที่
3. ใช้วิธีการให้คณะทำงานมาประชุมชี้แจงตรวจสอบบัญชีรายรับ - จ่ายทุกเดือนและติดตามประเมินผลเป็นระยะ
4. รณรงค์ให้ความเข้าใจกับผู้นำโดยใช้เวทีประชุมประจำเดือนของหมู่บ้านและเวทีอื่นๆ ในตำบลและจัดหาวิทยากรตำบลข้างเคียงที่ประสบผลสำเร็จในการจัดทำสวัสดิการมาบรรยายให้ความรู้ร่วมกับวิทยากรในพื้นที่

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

1. ขยายสมาชิกให้ครอบคลุมทั้ง 10 หมู่บ้าน
2. ในปี 2551 ขยายสมาชิกให้ได้ 50 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนประชากรทั้งตำบล
3. ให้สวัสดิการ เด็ก, ผู้พิการ, ผู้ด้อยโอกาส, ผู้ถูกทอดทิ้ง ปีละ 20 ราย โดยมีต้องชำระเงินออม
4. ประสานหน่วยงานภาคี พ่อค้า ประชาชน ร่วมสมทบจัดทำสวัสดิการชุมชน
5. จัดสวัสดิการให้กับคณะทำงานตามมติของที่ประชุมใหญ่
6. จัดสวัสดิการให้กับสมาชิกเพื่อการศึกษา
7. จัดสวัสดิการให้กับสมาชิกสร้างอาชีพในครัวเรือน
8. จัดงานเพื่อการระดมทุนให้กับสวัสดิการ

ผู้ประสานงาน

นายธัญญา แสงสวรรค์

โทร. 086-8320679

กองทุนสวัสดิการตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรี

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลทุ่งโพธิ์ เป็น 1 ใน 6 ตำบลของอำเภอชาติ จังหวัดปราจีนบุรีประกอบด้วย 7 หมู่บ้าน มีพื้นที่ 86,875 ไร่ กว่าร้อยละ 60 เป็นพื้นที่เกษตรกรรมลักษณะพื้นที่ลาดชันและเนินเขากว่าร้อยละ 70 ประชากรในพื้นที่จริงประมาณ 5,800 คน 1,800 ครัวเรือน อัตราส่วนชาย/หญิงใกล้เคียงกัน ชาวทุ่งโพธิ์มีอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 65 ส่วนค้าขายประมาณร้อยละ 15 ส่วนที่เหลือเป็นอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม รับจ้างทั่วไปและรับราชการเป็นส่วนใหญ่ ในตำบลมีโรงเรียนระดับมัธยม 1 แห่งโรงเรียนระดับประถม 4 แห่ง สถานีนอนมัย 2 แห่ง และมีวัด/สำนักสงฆ์ 8 แห่ง

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

จากแผนชุมชนที่ตนเองเพื่อเอาชนะความยากจนตำบลทุ่งโพธิ์พบว่า ชาวบ้านกว่าร้อยละ 80 ไม่มีระบบสวัสดิการใดๆ การสงเคราะห์ช่วยเหลือคนด้อยโอกาส คนพิการ ผู้สูงอายุไม่ทั่วถึงมีชาวบ้านจำนวนมากไม่สามารถเข้าถึงระบบสวัสดิการ ส่วนระบบสงเคราะห์ที่ทางหน่วยงานอื่นๆ จัดให้ไม่ครอบคลุม 9 อย่างของระบบสวัสดิการเช่น เกิด แก่ เจ็บ ตาย ทุนการศึกษา ทุนประกอบอาชีพสวัสดิการคนทำงาน ผู้ด้อยโอกาส และสวัสดิการเงินฝากซึ่งคนในชุมชนมีความต้องการสิ่งเหล่านี้ การจัดสวัสดิการชุมชนตำบลทุ่งโพธิ์ จึงเริ่มมาจากการไปศึกษาเรียนรู้พื้นที่ต้นแบบตำบลอนวย จังหวัดนครนายกโดยแกนนำกองทุนหมู่บ้าน 7 หมู่บ้านแล้วร่วมหารือร่วมกันกว่า 3 เดือน สามารถจัดตั้งคณะทำงานและร่างระเบียบชั่วคราวได้ ประกอบด้วยตัวแทนหมู่บ้านละ 3 - 4 คน ปัจจุบันมีคณะกรรมการทั้งหมด 8 คน โดยมีนายศิริพงษ์ ฉายวัฒน์ เป็นประธานกองทุน ในช่วงจัดกระบวนการ ชุมชนมีแหล่งข้อมูลหลักได้จากคณะทำงานที่เชื่อมประสานกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) จากนั้นได้จัดตั้งกองทุนสวัสดิการจากฐานกลุ่มออมทรัพย์ และกองทุนหมู่บ้าน

ในช่วงเริ่มต้น ได้มีการจุดประกาย สร้างความเข้าใจกับผู้นำชุมชนในเรื่องแนวคิดสวัสดิการชุมชน ที่ต้องการให้สมาชิกได้รับการดูแลตั้งแต่เกิดจนตาย โดย ลดรายจ่ายเพื่อออมวันละ 1 บาท เพื่อนำมาจัดสวัสดิการดูแลทุกข์สุขซึ่งกันและกันและให้เข้าใจแนวคิดว่าเป็น “การให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี” จากนั้นเป็นเวทีการให้ความรู้ โดยผู้นำชุมชนเป็นกระบอกเสียงพูดคุยกับชาวบ้านให้เข้าใจและเห็นถึงความจำเป็นของการสร้างสวัสดิการดูแลกันเอง ขั้นตอนนี้ต้องคุยให้ถึงต้นตอ เพื่อให้ชาวบ้านเข้าใจอย่างที่เราเข้าใจว่าทำไมเราต้องมาจัดสวัสดิการกันเองมีกองทุนแล้วจะเกิดประโยชน์กับตัวเองและลูกหลาน

ขั้นตอนการติดตามประเมินผลเพื่อแก้ปัญหาหลังการเริ่มจัดตั้ง “กองทุนสวัสดิการชุมชนวันละบาท ตำบลทุ่งโพธิ์” ได้มีการทบทวนปัญหาอุปสรรค ระบบเอกสาร ระบบการสื่อสาร ระบบการจัดเก็บรวบรวมเงินออม ระบบการจัดทำบัญชีในระยะเริ่มแรกจนถึงระยะ 180 วัน ทบทวนเหตุผลของการเพิ่มหรือลดของสมาชิกการเสริมสร้างความเข้าใจเรื่องสวัสดิการชาวบ้านเพื่อให้ครอบคลุมทั่วทั้งตำบล การตรวจสอบ และปรับปรุงขบวนการให้เหมาะสมและสะดวกในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ฐานองค์กรการเป็นชุมชน รูปแบบออมวันละบาท

- ก่อตั้ง 2 ตุลาคม 2549
- สมาชิกปัจจุบัน 1,068 ราย
- เงินทุนปัจจุบัน 240,000 บาท

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ในช่วงต้นกองทุนฯได้จ่ายสวัสดิการ 3 เรื่อง ได้แก่

- กรณีคลอดบุตร ทำขวัญเด็กแรกเกิด 500 บาท (เป็นทุนการศึกษา)และแม่ได้สิทธิ์เบิกค่านอนโรงพยาบาล 500 บาท มีสมาชิกได้รับสวัสดิการไปแล้ว 2 ราย รวม 1,000 บาท
- กรณีเจ็บป่วย นอนโรงพยาบาล ได้คืนละ 100 บาท จ่ายปีละไม่เกิน 7 คืน รวม 700 บาท
- กรณีเสียชีวิตให้พวงหรีด 400 บาท เมื่อเป็นสมาชิกครบปีที่ 1 จ่ายเงินค่าทำศพ 10,000 บาทปีที่ 2 จ่าย 12,000 บาท ปีที่ 3จ่าย 14,000บาทปีที่ 4 จ่าย 17,000 บาทปีที่ 5จ่าย 20,000 บาทปีที่ 6 เป็นต้นไปจะพิจารณาตามผลการดำเนินงาน มีสมาชิกได้รับสวัสดิการไปแล้ว 1 ราย รายละ 5,000 บาท

จากการประชุมใหญ่ สมาชิกได้ร่วมกันแก้ไขระเบียบกองทุน ให้ตรงกับความต้องการของสมาชิกส่วนใหญ่ และมีชี้แจงผลการดำเนินงานซึ่งในช่วงปีต่อไป จะมีการจัดสวัสดิการเพิ่มเติมอีก 6 เรื่อง ได้แก่

- สวัสดิการยามแก่ชรา มีค่าเลี้ยงชีพ เมื่อยามชราอายุ 60 ปีขึ้นไป
- สวัสดิการเพื่อการศึกษา ยืมเงินกองทุนไปจ่ายค่าเทอมก่อนได้
- สวัสดิการเพื่อการประกอบอาชีพ ให้กู้ยืมเมื่อมีดอกผลจากกองทุน
- สวัสดิการผู้ด้อยโอกาส จ่ายเงินเข้ากองทุนแทนผู้ด้อยโอกาส
- สวัสดิการคนทำงาน จ่ายค่าตอบแทนคนทำงาน
- สวัสดิการเงินกู้ยืม จ่ายทดแทนให้กองทุนอื่นๆ กรณีผู้กู้ยืมเสียชีวิตโดยจ่ายเป็นงวดๆ ตามจริง โดยต้องไม่เกิน 15,000 บาท

การขยายผล

- การขยายแกนนำ ทั้งตำบลตัวเองและตำบลอื่น
- การขยายสมาชิก
- การขยายแหล่งทุน เช่น อบต. อบจ. อื่นๆ
- การขยายประเภทและผลประโยชน์สวัสดิการ
- การพัฒนาสู่สวัสดิการที่ยั่งยืน

ปัญหาและอุปสรรค

■ ในระยะเริ่มแรกชาวบ้านสนใจโครงการน้อยมาก จำเป็นต้องให้การประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นและใช้สื่อวิถีทัศน์ด้วย

- ชาวบ้านคาดหวังการออมเพื่อกู้ยืมมากกว่าสวัสดิการข้ออื่นๆ

แนวทางแก้ไขปัญหา

- ให้ความรู้กับชุมชนโดยผ่านสื่อที่มีพลังและสื่อโดยธรรมชาติ
- จัดเวทีเพื่อสร้างความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชุมชน

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

ยุทธศาสตร์ของตำบลทุ่งโพธิ์คือ การสร้างคน สร้างอาชีพ รักษาสิ่งแวดล้อม และฟื้นฟูวัฒนธรรมโดยมีเป้าหมายปี 2550 - 2553จะทำกิจกรรม 6 กองทุน/กลุ่ม ได้แก่กองทุนน้ำดื่มสะอาดของชุมชนเพื่อชุมชนกองทุนกล้าไม้ / พันธุ์พืชของชุมชนเพื่อชุมชนกองทุนสวัสดิการชาวบ้าน กองทุนข้าวชุมชน เพื่อชุมชนกองทุนปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพของชุมชนเพื่อชุมชนและกลุ่มคนจนทำยบ้าน ชุมชนสามารถขับเคลื่อนงานโดยศูนย์คุณธรรมตำบลกองทุนสวัสดิการชุมชนสภาวัฒนธรรมและสภาเยาวชน และมีภาคร่วมพัฒนามากองทุนสวัสดิการชุมชน ได้แก่ อบต. พอช.พมจ. ศพส. เป็นต้น

ผู้ประสานงาน

นายไชยยศ โนจิตรต์ โทร. 087-1425324

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลช่อกลุ่ม อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

ตำบลช่อกลุ่ม มีทั้งหมด 9 หมู่บ้าน มีประชากร รวม 1,496 ครัวเรือน หรือ 5,764 คน ส่วนใหญ่พูดภาษาโคราช การรวมกลุ่มตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน มีชาวบ้านทั้งหมด 7 หมู่บ้านมีความสัมพันธ์กันมาดีตลอด ฐานคิดของการเกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนเกิดจากฐานของกลุ่มธนาคารหมู่บ้าน และกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ และได้รับความรู้จากการประชุมคณะกรรมการ ศตจ.ปชช.จังหวัดสระแก้ว ในสมัยนั้นคือปี 2548 ที่ห้องประชุมการศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดสระแก้ว และได้มีการ เปิดเวทีสร้างความเข้าใจจากวิทยากรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ครั้ง ในเดือนมิถุนายน 2548 และได้มีการ จัดตั้งคณะกรรมการโดยใช้คณะกรรมการของธนาคารหมู่บ้าน และได้จัดทำระเบียบข้อบังคับฉบับแรกมี ปัญหาบ้าง เช่น การไม่เข้าใจของสมาชิกต้องอธิบายอีกครั้ง ครั้งแรกมี สมาชิกที่มีความสนใจเข้าสมัคร 280 คน มีเงินทุนในการจัดสวัสดิการ 102,200 บาท เริ่มแรกเก็บเงินเป็นรายปีๆ ละ 365 บาท ค่าธรรมเนียม 10 บาท และได้รับเงินสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน 100,000 บาท มีการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการ 10 คน มีพระอาจารย์เนียม วรรณาคือ เป็นประธาน และ นายมนตรี ประยงค์ขำ นายก อบต.ช่อกลุ่ม เป็นที่ปรึกษากองทุนสวัสดิการชุมชน มีการสื่อสารและสร้างความเข้าใจกับสมาชิก โดยการใช้เวทีการทำงานของกลุ่มธนาคารหมู่บ้าน และให้สมาชิกบอกกัน ปากต่อปาก

การกำหนดกติกาข้อบังคับกองทุนสวัสดิการชุมชน มีดังนี้

1. ต้องเป็นสมาชิกที่อยู่ภายในตำบลช่อกลุ่ม ถ้าเป็นคนนอกตำบล ต้องเป็นพ่อหรือแม่ของสมาชิกเท่านั้น
2. ต้องออมเงินคนละ 365 บาท ต่อปี (เก็บครั้งเดียว) และเสียค่าธรรมเนียม 10 บาท
3. เมื่อเข้าเป็นสมาชิกครบ 45 วัน จะได้รับสิทธิประโยชน์ ดังนี้
 - 3.1. เกิดทำขวัญฤกษ์ให้ลูก 1,000 บาท
 - 3.2. เจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล คืนละ 100 บาท ไม่เกิน 30 คืน ต่อปี
 - 3.3. เจ็บป่วยฉุกเฉินจ่ายค่ารถไปโรงพยาบาล 400 บาท ต่อครั้ง
 - 3.4. บวชพระครบ 1 พรรษา จ่าย 1,000 บาท
 - 3.5. บวชสามเณรภาคฤดูร้อน จ่าย 200 บาท
 - 3.6. แต่งงานตามประเพณี จ่าย 1,000 บาท
 - 3.7. ตาย จ่ายเป็นรายปี โดยปีที่ 1 จ่าย 10,000 บาท ปีที่ 2 จ่าย 12,000 บาท ปีที่ 3 จ่าย 14,000 บาท ปีที่ 4 จ่าย 16,000 บาท และปีที่ 5 จ่าย 20,000 บาท

ฐานองค์กรการเป็นชุมชน รูปแบบอมวันละบาท

- ก่อตั้ง ปี 2549
- สมาชิกเริ่มแรก 280 ราย
- ปัจจุบัน 260 ราย
- เงินทุน 102,200 บาท
- ปัจจุบัน 141,250 บาท

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

การเปลี่ยนคู่ได้จากสมาชิกเข้าสมัครครั้งแรก 280 คน ปัจจุบัน 260 คน จำนวนยอดสมาชิกที่ลดลงเกิดจากสมาชิกเสียชีวิตไปบ้างและเกิดปัญหาจากเก็บเงินออมเป็นรายปี แต่สมาชิกส่วนใหญ่ก็เห็นด้วย โดยเฉพาะการให้สวัสดิการที่หลากหลายให้อย่างมีคุณค่า และรับอย่างมีศักดิ์ศรี

ความเชื่อมโยงสวัสดิการชุมชนกับกิจกรรมงานพัฒนาอื่น ๆ

การเชื่อมโยงของกลุ่มในชุมชนจากการทำสวัสดิการชุมชนได้ขยายผลงานไปสู่งานประเด็นพื้นฟูชุมชนท้องถิ่นในเรื่องการจัดการป่าดูแลป่าและการแก้ปัญหาที่ดินทำกินปลูกหน่อไม้ฝรั่ง ทำให้ชาวบ้านมีรายได้ มีฐานะที่มั่นคงในชีวิตเกิดป่าชุมชนโดยการดูแลของชุมชนเอง การบูรณาการกองทุนชุมชนภายนอก โดยการจัดทำโครงการสวัสดิการชุมชนสู่ตำบลอื่น และเป็นพี่เลี้ยงให้ตำบลอื่น ในปี 2550 โดยมีตำบลเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 15 ตำบล ดังนี้ 1.ตำบลวังใหม่ อำเภอวังสมบูรณ์ 2.ตำบลตาหลังใน อำเภอวังน้ำเย็น 3.ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น 4.ตำบลท่าแยก อำเภอเมือง 5.ตำบลโคกปี่ฆ้อง อำเภอเมือง 6.ตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา 7.ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร 8.ตำบลคลองน้ำใส อำเภออรัญประเทศ 9.ตำบลคลองทับจันทร์ อำเภออรัญประเทศ 10.ตำบลวังสมบูรณ์ อำเภอวังสมบูรณ์ 11.ตำบลผ่านศึก อำเภออรัญประเทศ 12.ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง 13.ตำบลท่าข้าม อำเภออรัญประเทศ 14.ตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ และ 15.ตำบลทับพริก อำเภออรัญประเทศ โดยจังหวัดสระแก้วมีทั้งหมด 58 ตำบล และในปี 2550-2551 มีโครงการขยายไปอีก 15 ตำบล และตำบลของกลุ่ม ซึ่งเป็นตำบลต้นแบบก็จะเป็นผู้ประสานให้ตำบลอื่นได้จัดตั้งกองทุนสวัสดิการต่อไปและยั่งยืน

ปัญหาและการแก้ไขสิ่งที่ได้เรียนรู้

ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงานร่วมกันเกิดขึ้นหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการในปีแรกมีปัญหาการจัดสวัสดิการเรื่อง การตายอย่างเดียวเพราะจ่ายมากเกินไป และได้มีการแก้ไขระเบียบข้อบังคับโดยการให้การประชุมสมาชิกทั้งหมดและร่วมการแก้ไขร่วมกัน และได้เรียนรู้กับจังหวัดอื่นมาปรับปรุงแก้ไขให้ระบบการจัดสวัสดิการที่ยั่งยืนต่อไป และเมื่อครบ 5 ปี ทางกองทุนสวัสดิการจะมีการปรับปรุงแก้ไขครั้งใหญ่อีกต่อไป

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

ทางกลุ่มจะร่วมกันทำกองทุนสวัสดิการต่อไปจนครบ 5 ปี ตามโครงการที่จัดตั้งไว้ และจะมีการปรับปรุงการทำงานโดยการให้กฎ กติกา ข้อบังคับใหม่ โดยจะมีการออมวันละ 1 บาท เก็บเป็นรายเดือน เพื่อให้สมาชิกได้เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการขยายสมาชิกเพิ่มขึ้นและจะร่วมกับท้องถิ่น และร่วมวางแผนเพื่อให้กองทุนสวัสดิการยั่งยืนต่อไป

ภาคตะวันตก

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลศรีมงคล อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลศรีมงคล อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เป็นพื้นที่หนึ่งที่มีการจัดสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้คิด ผู้บริหารจัดการเอง ตำบลศรีมงคล มีทั้งหมด 8 หมู่บ้าน (ข้อมูล ณ ปัจจุบัน) มีจำนวนหลังคาเรือนโดยประมาณ 1,837 หลังคาเรือน ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ ปลูกผัก และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งบางฤดูกาลชาวบ้านประกอบอาชีพเสริมโดยการเก็บของป่าขาย เช่น หน่อไม้ และเห็ดโคน

จากที่เป็นชุมชนเกษตรกรรม ชีวิตของคนในชุมชนจึงต้องฝากไว้กับฤดูกาล โรงงาน นายทุน และปุ๋ยเคมี ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาหนี้สิน และภาระผูกพัน

เมื่อปี 2543 ชาวบ้านพยายามค้นหาวิธีแก้ไขปัญหา จะทำอย่างไรให้ครอบครัวของตนเองมีภาระหนี้สินลดลง จึงมีแนวคิดรวมกลุ่มกันจนกลายเป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เก็บอบทุกหมู่บ้านภายในตำบลศรีมงคล มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้น แม้กระทั่งเครือข่าย อ.ส.ม. ระดับตำบล ด้วยเหตุผลที่เชื่อว่า การออมจะช่วยแบ่งเบาภาระหนี้สินได้ไม่มากนักน้อย

จากฐานของการออมนี้เอง ทำให้เกิดจัดสวัสดิการในเรื่องอื่นๆ ตามมา เช่น การพัฒนาอาชีพสินค้าเชื่อดอกเบญจมาศ วิชาหจกชุมชน รวมทั้งการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน ตำบลศรีมงคลเป็นตำบลหนึ่ง ซึ่งมีการจัดการในเรื่องของการบูรณาการองค์การการเงิน ซึ่งมีการบูรณาการในเรื่องของเงินและคน ปัญหาต่างๆ ถูกนำมาสะท้อนให้เห็นและร่วมกันแก้ไข จากกระบวนการที่ต้องทำงานร่วมกัน

แต่ก่อนการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนภายในตำบลศรีมงคลขึ้น แต่ละกลุ่มองค์กรมีการจัดสวัสดิการภายในกลุ่มส่วนใหญ่กันเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน อ.ส.ม. ซึ่งเน้นการช่วยเหลือเฉพาะบุคคลที่เป็นสมาชิก การจัดสวัสดิการส่วนใหญ่บางกลุ่มทำแต่เรื่องของการเสียชีวิตเพียงอย่างเดียว ด้านอื่นยังมีอยู่น้อย จึงเกิดแนวคิดในการจัดการสวัสดิการชุมชนตำบลศรีมงคล เกิดจากการอยากเห็นการบูรณาการองค์การการเงินภายในชุมชน เพื่อเป็นสวัสดิการให้กับชาวบ้านช่วยเหลือคนในชุมชนด้วยกัน ตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย และมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนที่ขาดหายไป เนื่องจากงบประมาณส่วนใหญ่ขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีมงคล มีค่อนข้างจำกัด และเน้นในเรื่องของการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน คนในชุมชนจึงมีแนวคิดจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้นมา โดยมีเป้าหมายดำเนินงานทั้งตำบล โดยเบื้องต้นอาศัยฐาน อ.ส.ม. มีวัตถุประสงค์หลัก คือ ต้องการให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งสุขภาพกาย สุขภาพใจ รวมทั้งการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน

ที่มาของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลศรีมงคลในระยะเริ่มแรก ทุนดำเนินการส่วนใหญ่มาจาก การออมวันละบาท ของสมาชิก การสมทบกองทุนของแต่ละกลุ่ม และการสมทบงบประมาณโครงการ SML ของหมู่ที่ 4 บ้านหนองศรีมงคล จำนวน 100,000 บาท มีภาคีหลักในการร่วมดำเนินงาน คือ หัวหน้าสถานีอนามัย กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน องค์การ

ฐานองค์กรการเป็นชุมชนรูปแบบบูรณาการกองทุนและออมวันละบาท

- ก่อตั้ง ปี 2549
- สมาชิกปัจจุบัน 206 ราย
- เงินทุนปัจจุบัน 272,000 บาท

บริหารส่วนตำบลศรีมิ่งคล พัฒนาการประจำตำบล และคณะทำงานสวัสดิการจังหวัดกาญจนบุรีเดิม (ตั้งแต่แบ่งเป็นงาน ประเด็นของ พ.อ.ช.) เป็นที่ปรึกษา จึงทำให้การดำเนินงานสวัสดิการชุมชนของตำบลศรีมิ่งคลเป็นรูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น และเป็น 1 ในจำนวน 7 พื้นที่ตำบลต้นแบบของจังหวัดกาญจนบุรี

การบริหารและการจัดการกองทุน แต่ละหมู่บ้านมีคณะกรรมการเครือข่าย หมู่บ้านละ 2 คน (ต้องเป็นสมาชิก กองทุนสวัสดิการด้วย) คอยร่วมบริหารจัดการ และร่วมเป็นคณะทำงานระดับตำบล มีการประชุมทุกวันศุกร์ที่ 2 ของ ทุกเดือน ประชุมร่วมกับ อ.ส.ม. ที่สถานีอนามัยทุ่งเรือโกลน ต.ศรีมิ่งคล โดยคุณสมบัติการเป็นสมาชิก ต้องมีสำเนา ทะเบียนบ้านอยู่ในตำบลศรีมิ่งคลไม่น้อยกว่า 6 เดือน สมาชิกต้องออมวันละบาท (เก็บเป็นรายปีๆ ละ 400 บาท) ต่อคน ต่อปี สมาชิกต้องถือหุ้นอย่างน้อย 10 หุ้นๆ ละ 10 บาท เงินออมส่วนหนึ่งนำไปลงทุนธุรกิจชุมชน เพื่อให้เงินกองทุน ออกเงยขึ้นจากเดิม และนำไปจัดสวัสดิการตามที่ตั้งไว้ ดังนี้

รูปแบบการสวัสดิการ	สิทธิประโยชน์
ด้านการเกิด	<ul style="list-style-type: none"> ● จัดสวัสดิการเยี่ยมแม่เด็ก 500 บาท ● รับขวัญเด็ก 300 บาท
ด้านการเสียชีวิต <ul style="list-style-type: none"> ■ สมาชิกสามัญ ■ สมาชิกวิสามัญ (ผู้สูงอายุ) 	<ul style="list-style-type: none"> ● เป็นสมาชิกปีแรกเสียชีวิต จ่าย 10,000 บาท ปีต่อไป หากเป็นสมาชิกต่อกองทุนสมทบเพิ่มปีละ 600 บาท ● เสียชีวิตจ่าย 5,000 บาท หากปีที่ 4 เป็นสมาชิก จ่ายเงินสมทบให้กองทุนจากปีละ 400 บาท เหลือปีละ 240 บาท ● กรณีเสียชีวิตทุกกรณีต้องนำใบมรณะบัตรมาแสดง
ด้านเจ็บป่วยรักษาพยาบาล	<ul style="list-style-type: none"> ● เจ็บป่วยนอนโรงพยาบาลทุกกรณี จ่าย 500 บาท ต่อครั้งต่อปี และต้องมีใบรับรองแพทย์มาแสดง
ด้านการพัฒนาอาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> ● กองทุนหมุนเวียนสำหรับสมาชิกพัฒนาอาชีพ รายละไม่เกิน 3,000 บาท ยืมได้ไม่เกิน 3 เดือน
ด้านผู้นำชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> ● จ่ายเบี้ยเลี้ยงการประชุมและอบรมด้านต่างๆ แก่ผู้นำ
ด้านส่งเสริมสุขภาพ	<ul style="list-style-type: none"> ● สนับสนุนประชาชนและกลุ่มออกกำลังกาย โดยใช้ศูนย์ ศสมช. เป็นฐานการดำเนินงาน

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มอาชีพที่เป็นเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลศรีมงคล ได้แก่

- กลุ่มเกษตรผสมผสาน
- แม่บ้านเกษตรกรศรีมงคล
- กลุ่มผู้เลี้ยงหมู
- อ.ส.ม. แพทย์แผนไทยบ้านศรีมงคล หมู่ที่ 4

แผนในอนาคตกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลศรีมงคล มุ่งเน้นที่จะดูแลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนเพิ่มขึ้น โดยจัดตั้งกองทุนบำนาญผู้สูงอายุ

บทเรียนจากการทำงานที่ผ่านมา

การทำงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลศรีมงคล ที่ผ่านมา ได้พบปัญหา อุปสรรค และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในการทำงานทั้งในส่วนกรรมการและสมาชิก การขาดความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่ รวมถึงการดำเนินงานของกลุ่ม เป็นสิ่งที่คณะทำงานต้องหมั่นทำความเข้าใจและหาแนวร่วมเพิ่มขึ้น ทุกวันนี้ กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลศรีมงคล พอใจในระดับหนึ่งต่อการดำเนินงานที่ผ่านมา ถึงจะไม่ประสบความสำเร็จมากอย่างบางพื้นที่ แต่วันนี้ กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลศรีมงคล ภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการขยายแนวความคิด การจัดการงานสวัสดิการสู่กลุ่ม และชุมชนอื่นๆ เพื่อให้คนในชุมชนนั้นๆ มีจิตใจร่วมกันจัดสวัสดิการ ดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เห็นคุณค่าของความเป็นคน รู้คุณค่าของความเป็นน้ำใจ

ผู้ประสานงาน

นายธเนศ อัจฉทรัพย์

199 หมู่ 4 ตำบลศรีมงคล อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

โทร. 089-2601979

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปากแพรก อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ข้อมูลทั่วไป

พื้นที่ของตำบลปากแพรกมีเนื้อที่ 47.8 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 29,875 ไร่ มีความหนาแน่นเฉลี่ย 555.14 คน / ตารางกิโลเมตร มีประชากร 16,975 คน 8,091 ครัวเรือน การประกอบอาชีพของคนในตำบล ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 2,088 ครัวเรือน รับราชการ/วิสาหกิจ จำนวน 1,279 ครัวเรือน ค้าขาย 1,169 ครัวเรือน

การก่อเกิดของกองทุนสวัสดิการ

จากแนวคิดสวัสดิการชุมชน ที่มุ่งมันจะแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน การขยายผลจากสวัสดิการส่วนกลางสู่จังหวัด ผู้นำชุมชนสนใจที่จะเข้าร่วมขบวนการดังกล่าวจึงได้เริ่มต้นรวบรวมอาสาสมัครในตำบล เช่น อาสาสมัครประชาสัมพันธ์ อาสาสมัครดูแลดูแลคนปัญญาอ่อน อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ และอาสาสมัครสาธารณสุข รวมตัวกันจัดการดำเนินการ เนื่องจากในตำบลมีทุนทางสังคมมาก เช่น กองทุนหมู่บ้าน ร้านค้าชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสมุนไพร กลุ่ม OTOP กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ ซึ่งสามารถเอื้ออาหารต่อกันได้ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล ให้การสนับสนุนในการเข้าแผนตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นไป

เริ่มต้นทำการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านได้มีความเข้าใจ และรับสมัครสมาชิก โดยเริ่มจากอาสาสมัครก่อน จึงขยายต่อไปยังหมู่บ้านอื่นๆ คณะกรรมการรับสมัครที่เป็นคนในกลุ่มอายุระหว่าง 18-70 ปี และมีการขยายฐานสมาชิกโดยคณะกรรมการกองทุนได้เข้าร่วมกับกองทุนหมู่บ้าน ทุนทางสังคม และ องค์การบริหารส่วนตำบล

ฐานองค์กรการเป็นชุมชนรูปแบบบูรณาการกองทุนและออมวันละบาท

- ก่อตั้ง มกราคม 2547
- สมาชิกเริ่มแรก 295 ราย
- ปัจจุบัน 479 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 10,950 บาท
- ปัจจุบัน 156,500 บาท

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปากแพรก

การบริหารจัดการกองทุน

การบริหารจัดการกองทุนภายใต้กฎระเบียบของกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลปากแพรก มีคณะกรรมการ 7 ฝ่าย คือ 1. ฝ่ายบัญชีเงินฝาก / ผู้เปิดบัญชีและเบิกจ่าย 2. ฝ่ายการเงินและบัญชี 3. ฝ่ายเลขานุการ 4. ฝ่ายตรวจสอบ 5. ฝ่ายทะเบียน 6. ฝ่ายประชาสัมพันธ์ 7. ฝ่ายประสานงาน และ 8. ที่ปรึกษา ได้แก่ นายก อบต. พมจ.กาญจนบุรี สาธารณสุข พัฒนาชุมชน และประธานกองทุนหมู่บ้านทั้ง 13 หมู่บ้าน ปัจจุบันกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปากแพรก มีสมาชิก 335 คน มีเงินทุน 184,100 บาท ที่มาของกองทุนมาจากการสมัครเป็นสมาชิก วันละ 1 บาท ปีละ 400 บาท ตัดเข้ากองทุน 365 บาท ค่าบริหารจัดการกองทุน 35 บาท กองทุนหมู่บ้านสมทบ 20 % ของกำไร รับบริจาคสตรีอาสา สมทบ 20 % ของกำไร อาชีพสตรีและผู้มีจิตเอื้ออาทร องค์การบริหารส่วนตำบล เข้าเรื่องเข้าแผนแล้ว ปี 2551 จะพิจารณาให้เงินอุดหนุนสมทบปีละ 365 บาท ให้กับผู้สูงอายุ

ประเภทของสวัสดิการที่จัดให้กับสมาชิก มีดังนี้

- สมาชิกเกิดใหม่ เยี่ยมแม่ 200 บาท ทำขวัญลูกฝากออมทรัพย์ให้ 500 บาท
- สมาชิกป่วยเยี่ยมไข้ 300 บาท
- ผู้สูงอายุไม่มีญาติ เยี่ยมไข้ 300 บาท
- อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุเฝ้าคืนละ 100 บาท ไม่เกิน 5 คน ผลัดเปลี่ยนกันดูแล
- ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ป่วยเยี่ยม 200 บาท ไม่ต้องเป็นสมาชิก
- เด็กติดเชื้ / ผู้ป่วยติดเชื้เข้าโรงพยาบาล เยี่ยม 200 บาท
- สมาชิกเสียชีวิต สวัสดิการสงเคราะห์ครอบครัว 5,000 บาท

- เป็นสมาชิกครบ 60 วัน จึงมีสิทธิรับบริการได้ สำหรับผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ติดเชื้อ ไม่ต้องเป็นสมาชิกบริการตามที่องค์การบริหารส่วนตำบล สนับสนุน แต่วงเงินจะน้อยกว่าสมาชิก

ผลการดำเนินงานในช่วงปีที่ผ่านมา กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปากแพรกมีการช่วยเหลือดูแลคนที่เป็นสมาชิกและครอบครัวไปถึง ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ติดเชื้อ HIV ในตำบล มีการประสานกับกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ในตำบลให้เข้ามามีส่วนร่วม เกิดการเรียนรู้ร่วมกันกับเครือข่ายจังหวัด

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

- ขยายฐานการจัดสวัสดิการให้ครอบคลุมและทั่วถึง
- พัฒนาศักยภาพคณะกรรมการในด้านการเรียนรู้ให้มากขึ้น
- ประสานภาคีที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น
- มีการส่งเสริมอาชีพ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- บริหารกองทุนอยู่ภายใต้ระเบียบของกองทุน
- เชื่อมโยงสวัสดิการผู้สูงอายุ และสวัสดิการอื่นๆ ตลอดจนวิสาหกิจ ให้เป็นขบวนเดียวกันในตำบล โดยบูรณาการสวัสดิการต่างๆ และกลุ่มออมทรัพย์ ประกันความเสี่ยงให้รวมกันเป็น สวัสดิการชุมชน ให้ดำรงไว้ซึ่งประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลอย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีรายได้พออยู่พอกินพึ่งตนเองได้ระดับหนึ่ง

ผู้ประสานงาน

นางวิเชียร บัวซ้อน

289 ถ.แสงชูโต ตำบลปากแพรก อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

โทร. 089-5517804

กองทุนสวัสดิการวันละบาท ตำบลดอนแร่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลดอนแร่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของตัวจังหวัดราชบุรี เป็นระยะทางประมาณ 12 กิโลเมตร ผู้คนร้อยละกว่า 96 % เป็นคนเชื้อสายไทย-ยวน ซึ่งแต่เดิมมีพื้นเพถิ่นฐานอยู่ที่เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ แต่มีเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ทำให้ต้องระหกระเหินเดินทางมาตั้งรกรากอยู่ที่ จ.ราชบุรี ในช่วงต้น ๆ สมัยรัตนโกสินทร์ คนดอนแร่ส่วนใหญ่ยังคงมีภาษาพูด วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตเดิม ๆ อาชีพส่วนใหญ่ยังเป็นเกษตรกร ทำไร่ ทำนา จำนวนประชากรทั้งตำบลประมาณ 4,000 กว่าคน จาก 10 หมู่บ้าน ในชุมชนมีวัด และโรงเรียน 2 แห่ง

ความเป็นมาของกองทุนสวัสดิการชุมชน

เมื่อต้นปี 2549 โครงการชุมชนเป็นสุขภาคตะวันตก ได้เลือกพื้นที่ตำบลดอนแร่ ให้เป็นพื้นที่หลัก เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้สู่การพึ่งตนเองได้ ตามเป้าหมายของโครงการ และจากกระบวนการเรียนรู้ แก่นนำตำบลดอนแร่ได้มีโอกาสไปรับฟัง พระอาจารย์สุบิน ปณีโต วัดไผ่ล้อม จ.ตราด ในเรื่องการสร้างสวัสดิการชุมชนด้วยชุมชนเอง โดยยึดแนวความคิดการตั้งสัจจะทำบุญให้ได้ทุกวัน ออมวันละบาท แต่กลุ่มสวัสดิการชุมชน ตามแนวคิดพระอาจารย์สุบิน ปณีโต เป็นการทำต่อยอดจากกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ฯ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน

หลังจากนั้นแก่นนำตำบลดอนแร่ ก็ได้มีโอกาสไปรับฟังและเรียนรู้ดูงานการสร้างสวัสดิการชุมชนตามแนวคิดของ ครูชบ ยอดแก้ว ที่บ้านน้ำขาว อ.จะนะ จ.สงขลา ซึ่งเป้าหมายการก่อตั้งกลุ่มสวัสดิการเหมือนกันกับแนวคิดพระอาจารย์สุบิน คือ ครอบคลุม คุ่มครอง ตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ครบวงจรชีวิต แต่มีความต่างกัน คือ ครูชบใช้แนวคิดลดรายจ่ายวันละ 1 บาท ทำในรูปแบบครอบคลุมพื้นที่ตำบล พระอาจารย์สุบินใช้แนวคิดทำบุญวันละ 1 บาท ทำในรูปแบบครอบคลุมพื้นที่หมู่บ้าน ด้วยรูปแบบและแนวคิดของทั้ง 2 ประชาราษฎร์เรื่องสวัสดิการ ทางตำบลดอนแร่ได้มีการบูรณาการแนวคิดและรูปแบบ โดยยึดแนวความคิดการทำบุญวันละ 1 บาท

ฐานกาลนา

รูปแบบสัจจะออมวันละบาท

- ก่อตั้ง 5 ธันวาคม 2549
- สมาชิกเริ่มแรก 693 ราย
- ปัจจุบัน 837 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 22,847 บาท
- ปัจจุบัน 140,440 บาท

ของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต และรูปแบบการครอบคลุมพื้นที่ระดับตำบล ก่อเกิดเป็นกลุ่มกองทุนสวัสดิการวันละบาท ตำบลดอนแร่

การบริหารจัดการกองทุน

หลังจากได้แนวคิดเรื่องการทำบุญวันละบาท และรูปแบบในระดับพื้นที่ตำบลแล้ว ทีมแกนนำซึ่งเป็นทีมทำงาน ได้มีการปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทาง และวางแผนในการก่อตั้งกลุ่มกองทุนฯ และได้ข้อสรุปว่า

1. ต้องหาสมาชิกให้ได้อย่างน้อย 100 คน ตามเงื่อนไข ประกันความเสี่ยงของคณิตศาสตร์ประกันภัยโดยให้แกนนำแต่ละหมู่ไปหาสมาชิกโดยใช้ระเบียบกติกา และประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ 9 เรื่อง
2. ประชาสัมพันธ์ทางสถานีวิทยุชุมชน ต.ดอนแร่ โดยมีการทำสปอตประชาสัมพันธ์ประกอบด้วย
3. พุดคุยแลกเปลี่ยนชักชวนผ่านเวทีประชุมประจำเดือนของตำบล ซึ่งมีการประชุมทุกสิ้นเดือน
4. กำหนดวันออมบุญใหญ่ที่ตำบล วันที่ 10 มกราคม 2550 โดยให้สมาชิกเริ่มทำบุญที่บ้านตนเอง โดยถือฤกษ์วันดี 5 ธันวาคม 2549 ตั้งต้นทำบุญร่วมกัน (ออมบุญใหญ่ทุกวันที่ 10 ของเดือน)
5. เงินที่สมาชิกออมบุญแล้วจะไม่มีที่เก็บ ถือเป็นการทำบุญเลย

โดยใช้หลักทำบุญแล้ว ผลบุญจะคุ้มครอง ภายใน 180 วัน ไม่ต้องรอถึงชาติหน้า เป็นการให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี ผลบุญนี้เพื่อสร้างสวัสดิการแก่เพื่อนทุกข์ที่เป็นสมาชิกด้วยกัน ก่อนทำบุญให้สมาชิกถือเงิน 1 บาท ยกมือพนม ภาวานาว่า “1 บาทนี้ ข้าพเจ้าขอทำบุญให้แก่เพื่อนทุกข์ยามเมื่อเกิดทุกข์ แต่ยามใดที่ข้าพเจ้าเกิดตกทุกข์ได้ยาก ขอให้ผลบุญนี้กลับมาคุ้มครองข้าพเจ้าด้วยเถิด!” เสร็จแล้วก็ยกมือท่วมหัวใส่ 1 บาท ซึ่งอุปมาเหมือนการได้ใส่บาตรทุกวัน ก่อนนอน (สมาชิกต้องจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับใส่เงิน ที่มีขนาดพอเหมาะวางไว้หัวนอนหรือบนหิ้งพระ)

ระยะการหาสมาชิกเริ่มแรก ได้รับการตอบรับเกินความคาดหมาย มีคนประสงค์จะเป็นสมาชิก 735 คน แต่ระหว่างทาง 180 วัน ที่จะได้บุญสวัสดิการคุ้มครอง 9 เรื่อง ก็มีกระแสว่าจะถูกหลอกบ้างว่าคณะทำงาน จะเอาเงินไปใช้เองบ้าง เกิดกระแสทางลบเป็นระยะ จนมีสมาชิกรุ่นแรกส่วนหนึ่งลาออกบ้าง ไม่ส่งเงินบุญ หายไปเฉยๆ บ้าง จนเหลือสมาชิกรุ่นแรกที่ได้บุญสวัสดิการคุ้มครอง 693 คน ณ วันที่ 5 มิถุนายน 2550 จากนั้นทางกองทุนได้เปิดรับสมาชิกรุ่น 2 ต่อ และมีสมาชิกเข้าร่วมในรุ่น 2 จำนวน 144 คน รวมสมาชิก ณ ปัจจุบัน 837 คน โดยมีจำนวนเงินบุญเริ่มแรก 22,847 บาท เงินบุญปัจจุบัน 140,440 บาท

- จ่ายบุญสวัสดิการเจ็บป่วยไปแล้ว 13 ราย เป็นเงินบุญ 7,500.- บาท
- จ่ายร่วมทำบุญจากการเสียชีวิต 3 ราย เป็นเงินบุญ 7,500.- บาท
- * ข้อมูล ณ วันที่ 10 สิงหาคม 2550

จากที่ได้ต่อสู้กับกระแสทางลบกับคำครหาว่าทีมงานหวังเอาเงินไปกินกันเอง ก็ได้เวลาที่ทีมงานจะเอาคืนจากผลบุญที่ทำกันมาครบ 180 วัน ที่ผลบุญจะได้แสดง อิทธิฤทธิ์คุ้มครองสมาชิก ได้ปันเงินบุญให้กับสมาชิกที่ป่วยและตาย ถือเป็นเกียรติยศคนที่เคยต่อว่านิทา ได้ขังขัง จากนั้นทางทีมงานได้นัดประชุมใหญ่สมาชิกในวันที่ 12 มิถุนายน 2550 และได้มีการเลือกคณะกรรมการเพื่อประสานงานกองทุน (ก่อนหน้านั้น 180 วัน ไม่มีคณะกรรมการมีแต่ทีมงานช่วยดูแลกันเองก่อน) โดยมีคณะกรรมการ แบ่งทีมประสานงานเป็น 3 ทีม และกองเลขานุการอีก 1 ทีม จัดทีมละ 3 คน กรรมการจะอยู่ประจำทุกหมู่บ้านเพื่อดูแลสมาชิก ซึ่งกรรมการ 1 คน จะดูแลสมาชิก อย่างน้อย 50 คน

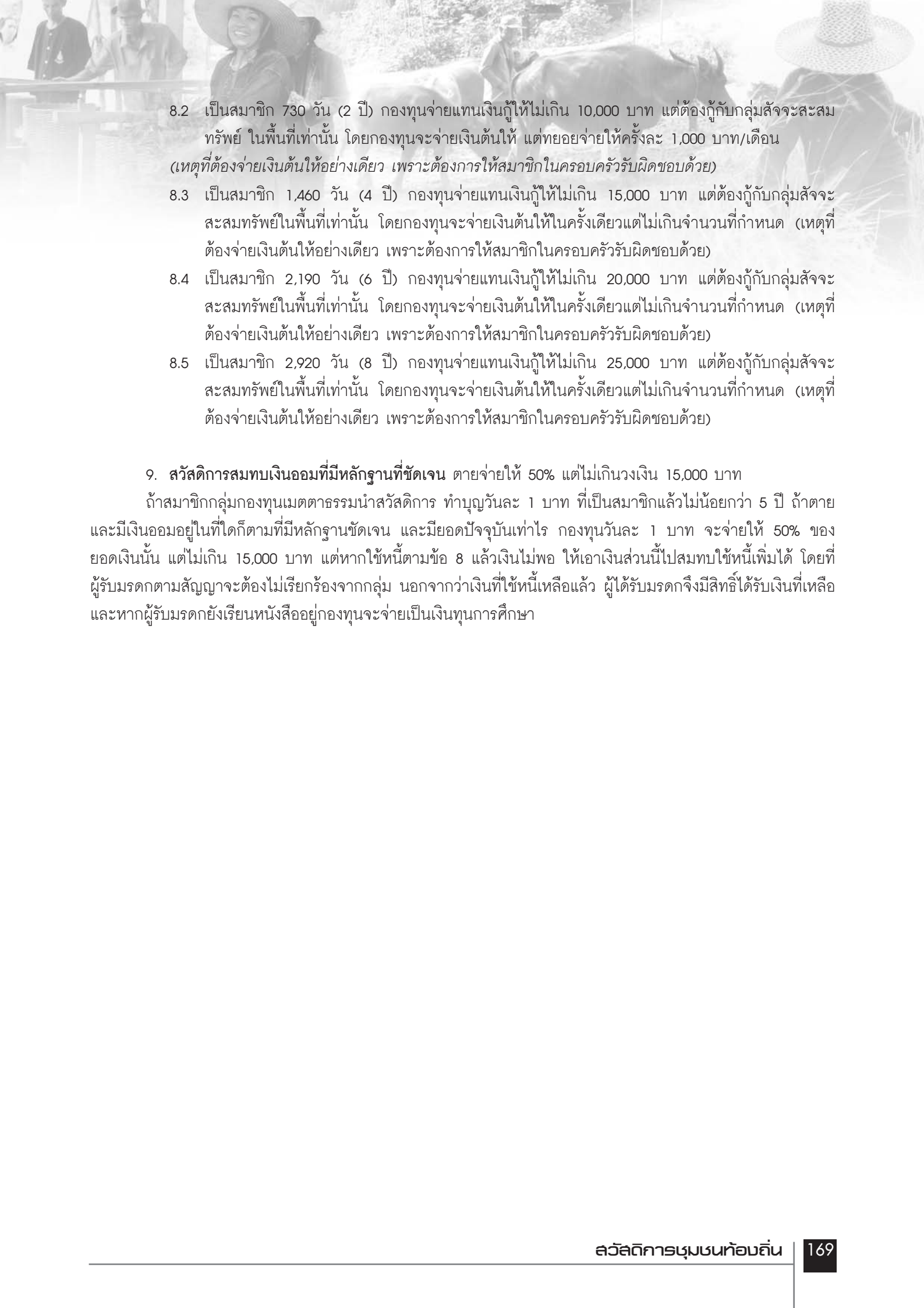
รูปแบบการจัดสวัสดิการ

หลังจากการก่อตั้งกลุ่มกองทุนสวัสดิการวันละบาทตำบลดอนแร่ ตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง จนกระทั่งเกิดรูปธรรม การคุ้มครองด้วยบุญสวัสดิการ 9 เรื่อง เริ่มเกิดกระแสการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้แกนนำคนทำงาน รวมทั้ง

คณะกรรมการเกิดพลังใจที่จะทำงานต่อ อีกทั้งเริ่มมีคนจากภายนอกเข้ามาเรียนรู้ด้วย และเริ่มมีคนเสนอตัวต้องการจะสมัครเป็นสมาชิก รุ่น 3 อีกมาก ดังจะเห็นได้ว่าเป็นคือรูปธรรม การทำบุญแล้วได้บุญ เป็นการตอกย้ำเรื่อง กฎแห่งกรรม ใครทำกรรมดีก็ได้รับกรรมดี ใครไม่ทำก็ไม่ได้ บทพิสูจน์ของการ “ทำดี ได้ดี!” “ทำบุญ ได้บุญ” ทำในชาตินี้ ได้ในชาตินี้ ไม่ต้องรอชาติหน้า แนวทางข้างหน้าที่ทางคณะทำงานได้วางแนวการทำงานไว้ โดยจะเคลื่อนงานเรื่องการปลดหนี้ให้กับสมาชิกกองทุนฯ ที่เป็นคนดี และมีการประสานกับทาง สนง.พอช. ภาคตะวันตก ได้บ้างแล้ว ทางทีมทำงานหวังไว้ลึก ๆ ว่าเมื่อทำดีแล้ว ก็จะได้ดี เมื่อทำดีให้พอแล้ว เรื่องดี ๆ ก็จะกลับมาตอบแทนทีมงานเอง เมื่อถึงเวลา ขอเพียงเราทำจริง และทำใจ เหมือนการทำบุญแล้วได้บุญ กับกองทุนสวัสดิการวันละบาท

กองทุนเมตตาธรรมนำสวัสดิการภาคประชาชน ทำบุญวันละ 1 บาท ตำบลดอนแร่ (กองทุนสวัสดิการวันละบาท) ทำบุญครบ 180 วัน จัดสวัสดิการ 9 เรื่อง ดังนี้

1. เกิด ให้ลูก 500 บาท แม่นอนโรงพยาบาลได้คืนละ 100 บาท ไม่เกิน 20 คืน ปีละไม่เกิน 2,000 บาท
2. แก่ สัจจะครบ 15 ปี อายุครบ 60 ปี ได้บำนาญเดือนละ 300 หลังจากนั้นเมื่อเป็นสมาชิกครบทุก 5 ปี จะได้บำนาญเพิ่มขึ้นอีก 100 บาทจากฐานเดิม ถ้าเป็นสมาชิกครบ 60 ปี (หรือเริ่มออมตั้งแต่แรกเกิด) จะได้บำนาญเดือนละ 1,200 บาท แต่ถ้าทำบุญตอนอายุ 60 ปี ต้องทำจนถึงอายุ 75 ปี จึงได้บำนาญ
3. เจ็บ นอนโรงพยาบาลให้คืนละ 100 บาท ปีละไม่เกิน 10 คืน
4. ตาย สัจจะ 180 วัน ตาย ได้ค่าทำศพ 2,500 บาท ครบ 1 ปี ได้ 5,000 บาท ครบ 2 ปี ได้ 10,000 บาท ครบ 4 ปี ได้ 15,000 บาท ครบ 8 ปี ได้ 20,000 บาท และครบ 16 ปี ได้ 30,000 บาท
5. **ทุนการศึกษาและทุนประกอบอาชีพ** (กองทุนมีงบประมาณให้ยืม 30% ของเงินออมวันละ 1 บาท)
 - 5.1 ครอบครัวที่จะยืมกองทุนการศึกษาได้โดยไม่ต้องเสียค่าบำรุง (ดอกเบี้ยย) ต้องเป็นครอบครัวที่ไม่ดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่ ไม่ประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมาย และเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ พร้อมทั้งต้องทำบัญชีรับ - จ่าย คราวเรือนด้วย
 - 5.2 ครอบครัวที่จะยืมกองทุนประกอบอาชีพได้ โดยไม่ต้องเสียค่าบำรุง (ดอกเบี้ยย) ต้องเป็นครอบครัวที่ไม่ดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่ ไม่ประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมาย และเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ พร้อมทั้งต้องทำบัญชีรับ - จ่าย คราวเรือนด้วย
 - 5.3 ในการพิจารณาให้ยืมทุนทั้ง 2 ข้อนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกก่อน
6. **ผู้สูงอายุและคนทุพพลภาพ** กองทุนจ่ายให้นำไปฝากกองทุนเมตตาธรรมนำสวัสดิการ ทำบุญวันละ 1 บาท
 - 6.1 ผู้สูงอายุและคนทุพพลภาพที่ด้อยโอกาส ที่ไม่ดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่ รวมถึงไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุขต่างๆ ที่ขาดผู้ดูแลช่วยเหลือ ต้องมีเจ้าภาพจ่ายเริ่มต้นให้กับผู้สูงอายุและคนทุพพลภาพเหล่านั้นก่อน 180 วัน
 - 6.2 กองทุนจะอนุเคราะห์ส่งเงินออมสัจจะวันละ 1 บาท ให้ผู้สูงอายุและคนทุพพลภาพที่ด้อยโอกาส ที่ไม่ดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่รวมถึงไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุขต่างๆ ที่ขาดผู้ดูแลช่วยเหลือ หลังจาก 180 วันแล้ว
7. **สวัสดิการคนทำงาน** กองทุนจ่ายให้คนทำงานกองทุนเมตตาธรรมนำสวัสดิการ ทำบุญวันละ 1 บาท คนละ 130 บาท/วัน ทำงานเป็นเงินฝากออมกับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ 100 บาท ฝากกองทุนวันละ 1 บาท 30 บาท
8. **สวัสดิการเงินกู้ถ้าสมาชิกตายและมีเงินกู้** (มีหนี้สิน) ที่มีพยานหลักฐานมาแสดง กองทุนจ่ายให้หนี้ในวงเงินไม่เกิน 30,000 บาท ดังนี้
 - 8.1 เป็นสมาชิก 365 วัน (1 ปี) กองทุนจ่ายแทนเงินกู้ให้ไม่เกิน 5,000 บาท แต่ต้องกู้กับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ในพื้นที่เท่านั้น โดยกองทุนจะจ่ายเงินต้นให้ แต่ทยอยจ่ายให้ครั้งละ 500 บาท/เดือน (เหตุที่ต้องจ่ายเงินต้นให้อย่างเดียว เพราะต้องการให้สมาชิกในครอบครัวรับผิดชอบด้วย)

-
- 8.2 เป็นสมาชิก 730 วัน (2 ปี) กองทุนจ่ายแทนเงินกู้ให้ไม่เกิน 10,000 บาท แต่ต้องอยู่กับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ในพื้นที่เท่านั้น โดยกองทุนจะจ่ายเงินต้นให้ แต่ทยอยจ่ายให้ครั้งละ 1,000 บาท/เดือน (เหตุที่ต้องจ่ายเงินต้นให้อย่างเดียว เพราะต้องการให้สมาชิกในครอบครัวรับผิดชอบด้วย)
- 8.3 เป็นสมาชิก 1,460 วัน (4 ปี) กองทุนจ่ายแทนเงินกู้ให้ไม่เกิน 15,000 บาท แต่ต้องอยู่กับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ในพื้นที่เท่านั้น โดยกองทุนจะจ่ายเงินต้นให้ในครั้งเดียวแต่ไม่เกินจำนวนที่กำหนด (เหตุที่ต้องจ่ายเงินต้นให้อย่างเดียว เพราะต้องการให้สมาชิกในครอบครัวรับผิดชอบด้วย)
- 8.4 เป็นสมาชิก 2,190 วัน (6 ปี) กองทุนจ่ายแทนเงินกู้ให้ไม่เกิน 20,000 บาท แต่ต้องอยู่กับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ในพื้นที่เท่านั้น โดยกองทุนจะจ่ายเงินต้นให้ในครั้งเดียวแต่ไม่เกินจำนวนที่กำหนด (เหตุที่ต้องจ่ายเงินต้นให้อย่างเดียว เพราะต้องการให้สมาชิกในครอบครัวรับผิดชอบด้วย)
- 8.5 เป็นสมาชิก 2,920 วัน (8 ปี) กองทุนจ่ายแทนเงินกู้ให้ไม่เกิน 25,000 บาท แต่ต้องอยู่กับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ในพื้นที่เท่านั้น โดยกองทุนจะจ่ายเงินต้นให้ในครั้งเดียวแต่ไม่เกินจำนวนที่กำหนด (เหตุที่ต้องจ่ายเงินต้นให้อย่างเดียว เพราะต้องการให้สมาชิกในครอบครัวรับผิดชอบด้วย)

9. สวัสดิการสมทบเงินออมที่มีหลักฐานที่ชัดเจน ตายจ่ายให้ 50% แต่ไม่เกินวงเงิน 15,000 บาท

ถ้าสมาชิกกลุ่มกองทุนเมตตาธรรมนำสวัสดิการ ทำบุญวันละ 1 บาท ที่เป็นสมาชิกแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี ถ้าตายและมีเงินออมอยู่ในที่ใดก็ตามที่มีหลักฐานชัดเจน และมียอดปัจจุบันเท่าไร กองทุนวันละ 1 บาท จะจ่ายให้ 50% ของยอดเงินนั้น แต่ไม่เกิน 15,000 บาท แต่หากใช้หนี้ตามข้อ 8 แล้วเงินไม่พอ ให้เอาเงินส่วนนี้ไปสมทบใช้หนี้เพิ่มได้ โดยที่ผู้รับมรดกตามสัญญาจะต้องไม่เรียกร้องจากกลุ่ม นอกจากว่าเงินที่ใช้หนี้เหลือแล้ว ผู้ได้รับมรดกจึงมีสิทธิ์ได้รับเงินที่เหลือ และหากผู้รับมรดกยังเรียนหนังสืออยู่กองทุนจะจ่ายเป็นเงินทุนการศึกษา

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีเนื้อประมาณ 5.58 ตร.กม. หรือประมาณ 3,488 ไร่ สภาพเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำลำคลองกระจายทั่วพื้นที่ ทำให้เหมาะสมแก่การเกษตร เนื่องจากมีความชุ่มชื้นอยู่เสมอ ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จากอ่าวไทยและทะเลจีนใต้ อากาศเย็นสบายดี ฤดูหนาวไม่หนาวจัด ส่วนในฤดูร้อนก็ไม่ร้อนจนเกินไป ประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน 802 หลังคาเรือน 987 ครอบครัว ประชากรรวม 3,828 คน เป็นชาย 1,868 คน หญิง 1,960 คน ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประกอบอาชีพอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ได้แก่ ทำสวนมะพร้าว ส้มโอ กล้วย ลิ้นจี่ เป็นต้น และรับจ้างทั่วไปในโรงงานอุตสาหกรรม โรงมะพร้าว โรงทำน้ำตาลปีบ

ที่มาของการจัดสวัสดิการชุมชน

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตำบลบางนางลี่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่าความรักถิ่นฐานของคนในชุมชน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ลดน้อยลง มีสิ่งเสียดัดแปรระบาด และมีมีจิตอาสามากขึ้น คนในชุมชนจะประกอบอาชีพที่หลากหลายและไม่ค่อยอยู่ในชุมชน เช่น อาชีพรับจ้างทำงานโรงงาน เนื่องจากต้องการรายได้เพิ่มมากขึ้นเพื่อให้เพียงพอกับรายจ่ายที่สูงขึ้น รูปแบบการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาเริ่มสูญหายไป เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ ต่างส่งลูกหลานให้ออกไปเรียนรู้นอกบ้าน ส่งผลทำให้เด็กและเยาวชนไม่กลับถิ่นฐานบ้านเกิด และไม่ได้รับความอบอุ่นดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว ทำให้เด็กบางคนมีกิจกรรมยามว่างไม่อ่อนน้อมกับผู้ใหญ่ทั้งทางกายและวาจา สภาพลำคลองบางคลองก็ตื้นเขิน บางคลองก็เป็นเหมือนถังขยะ บางคลองมีสภาพทรุดโทรม ต้นไม้ลดน้อยลง มีเสียงดังรบกวน วัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงามเริ่มสูญหายไป คนในชุมชนมักอยู่เป็นครอบครัวเดียว อยู่แบบตัวใครตัวมัน

ชุมชนตำบลบางนางลี่จึงได้ร่วมมือกันระหว่างผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำท้องที่ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การร่วมกันดูแลคลอง การจัดกิจกรรมครอบครัว และจัดสวัสดิการชุมชนตำบลบางนางลี่ เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ภายในชุมชนให้กลับมามีสภาพการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม

การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน

เริ่มต้นจากการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์สวัสดิการผู้สูงอายุ ในปี 2548 ครอบคลุมพื้นที่ 5 หมู่บ้าน ปัจจุบันมีสมาชิกประมาณ 400 คน ออมเงิน 100 บาท / เดือน จ่ายให้กับผู้เสียชีวิตโดยเก็บจากสมาชิกรายละ 20 บาท / ผู้เสียชีวิต 1 คน เจ็บป่วย นอนโรงพยาบาลได้ 100 บาท จำนวน 7 คืน และซื้อของเยี่ยมผู้ป่วย 200 บาท / ครั้ง เมื่อชุมชนเกิดการมี

ฐานสวัสดิการผู้สูงอายุ รูปแบบออมวันละบาท

- ก่อตั้ง ปี 2548
- สมาชิกเริ่มแรก 400 ราย
- ปัจจุบัน - ราย
- เงินทุนเริ่มแรก - บาท
- ปัจจุบัน - บาท

ส่วนร่วมและตระหนักถึงผลประโยชน์ที่ได้ จึงขยายผลสู่ การออมวันละบาท ซึ่งเป็นการจัดสวัสดิการชุมชนตั้งแต่เกิดจนตาย โดยผู้ที่จะมาเข้าเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการตำบลบางนางลี่ สามารถเป็นได้ตั้งแต่เด็กจนถึงผู้สูงอายุ และต้องมีการปฏิบัติตามข้อตกลงที่กลุ่มตั้งไว้ 8 ประการ ดังนี้

1. ต้องสมัครเข้าเป็นสมาชิกและเสียค่าสมัครแรกเข้าคนละ 50 บาทไม่มีการคืนเงินค่าสมัครสมาชิกคืนไม่ว่ากรณีใดๆ และต้องตั้งสัจจะว่าจะออมเงินวันละ 1 บาท เพื่อทำกองทุนสวัสดิการภาคประชาชน
2. สมาชิกต้องเป็นคนที่มิภูมิลำเนาอยู่ที่ตำบลบางนางลี่
3. ต้องเป็นผู้ที่ไม่มีประวัติเสียหายทางการเงิน
4. การบริหารในรูปแบบคณะกรรมการต้องมาจากการเลือกตั้งในวาระการประชุมใหญ่โดยสมาชิกเป็นผู้เลือก
5. การบริการเงิน ได้แก่ 20 % ตั้งเป็นกองทุนกลาง 30 %ตั้งเป็นกองทุนยืม ทำวิสาหกิจ ทำธุรกิจที่ไม่เอาเปรียบสังคม หรืออาชีพที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่ทำลายคุณภาพชีวิต ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการยืมเงินนี้ไปลงทุนค้าขาย ให้สมาชิก ต้องมีส่วนลดกว่าท้องตลาด 1 บาท กรณียืมเพื่อการศึกษาให้ทำตามหลักฐานการจ่าย และ 50 % จ่ายสวัสดิการทุกเรื่องที่กองทุนจัดขึ้น
6. สมาชิกจะได้รับสวัสดิการทุกเรื่องที่กองทุนจัดขึ้น
7. สมาชิกขาดสัจจะเมื่อใดหมดสภาพการเป็นสมาชิก และได้รับเงินสัจจะคืนเฉพาะคนที่ไม่เคยได้รับสวัสดิการมาก่อน
8. หากมีปัญหาอื่นๆ คณะกรรมการสามารถออกกติกาเพิ่มเติมได้ แต่ต้องไม่ขัดกับกติกาเดิม

โครงสร้างคณะกรรมการจัดสวัสดิการชุมชนตำบลบางนางลี่ ประกอบด้วย นายกองค้การบริการส่วนตำบลบางนางลี่ รองนายก อบต. รองประธานสภา ปลัด อบต. สมาชิก อบต. กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ซึ่ง อบต. กับชุมชนเริ่มต้นทำการขับเคลื่อนงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเอง

ประเภทสวัสดิการที่จัดให้กับสมาชิก มีดังนี้

1. การชราภาพ โดยจ่ายเงินบำนาญให้เมื่อสมาชิกมีอายุครบ 60 ปี จนกระทั่งเสียชีวิต เมื่อสมาชิกอายุเกิน 60 ปี ผูกต่อเนื่องครบ 15 ปี ได้บำนาญเดือนละ 300 บาท จัดสวัสดิการไล่ตามขั้นบันไดระยะเวลาการออม กับอายุที่เติบโตขึ้น หากออมตั้งแต่แรกเกิด ไปจนถึงอายุ 60 ปี จะได้บำนาญเดือนละ 1,200 บาท
2. การเจ็บป่วย ค่านอนโรงพยาบาล คืนละ 100 บาท ไม่เกิน 10 คืน
3. การเสียชีวิต จ่ายค่าทำศพให้ตามอายุการเป็นสมาชิก เริ่มตั้งแต่เป็นสมาชิก 6 เดือน จ่าย 2,500 บาท ไปจนถึงเป็นสมาชิก 16 ปี จ่าย 30,000 บาท
4. ทุนการศึกษา / การประกอบอาชีพ สมาชิกยืมจากกองทุน 30 % โดยการอนุมัติของคณะกรรมการ
5. คนด้อยโอกาส จ่ายเงินกองทุนจำนวน 365 บาท แทนผู้ด้อยโอกาส โดยผู้ด้อยโอกาสมีสิทธิเหมือนสมาชิกทั่วไป
6. สวัสดิการคนทำงาน จ่ายกู้ให้เฉพาะวันที่มาทำงาน คนละ 130 บาท/วัน ผูกเป็นเงินออม 100 บาทและผูกเข้ากองทุน 30 บาท
7. สวัสดิการเงินกู้ จากเงินกู้ให้กับสมาชิกที่ตาย (เฉพาะที่กู้เงินกลุ่มออมทรัพย์)
8. สวัสดิการเงินฝาก เมื่อสมาชิกเสียชีวิต กองทุนจะจ่ายเงิน 50 % ของเงินฝากที่สมาชิกให้กับผู้รับมรดกที่ระบุไว้ในใบสมัคร แต่ไม่เกิน 5,000 บาท (กรณีที่มีเงินฝากออมทรัพย์และไม่เป็นลูกหนี้)

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

- ชุมชนรับรู้การขับเคลื่อนงานและเข้าร่วมกระบวนการจัดสวัสดิการระดับตำบล เนื่องจากตระหนักว่าการจัดสวัสดิการเป็นสิ่งที่ดี ช่วยเพื่อนที่มีปัญหาภายในชุมชน
- เกิดการขยายผลการดำเนินงานในรูปแบบความร่วมมือระหว่างแกนนำชุมชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่การแก้ไขปัญหาประเด็นอื่นๆ ได้แก่ การจัดสวัสดิการรพพยาบาลเพื่อเคลื่อนย้าย / ส่งต่อผู้ป่วยในชุมชน การรณรงค์วัฒนธรรมการไหว้ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ และการสร้างนิสัยการออม ผ่านการออมวันละบาท เป็นต้น
- เกิดการวางแผนงานบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ร่วมกับชุมชนในพื้นที่ ได้แก่ สาธารณสุขตำบลร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่ส่งเสริมเรื่องสุขภาพอนามัย องค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกับชุมชนในการรณรงค์และอนุรักษ์ลำคลอง เป็นต้น

ความเชื่อมโยงกับเรื่องอื่นๆ ในชุมชน

กระบวนการดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชนตำบลบางนางลี่ เกิดจากการนำทุนเดิมทางสังคมที่มีอยู่มาปรับใช้กับการวางกลไกการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ ทุนทรัพยากรมนุษย์ซึ่งประกอบด้วยแกนนำทางการและทางธรรมชาติ การสร้างความเข้าใจร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งต้องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีควบคู่กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมระหว่างกำนัน - ผู้ใหญ่บ้าน - องค์การบริหารส่วนตำบล จึงเห็นภาพความร่วมมือในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันสัดส่วนงบประมาณการสนับสนุนและจัดสวัสดิการให้เกิดขึ้นในชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าด้านงานพัฒนาสาธารณสุขโรค ขยายผลสู่โครงการอื่นๆ ในชุมชน ได้แก่

การมอบชุดของขวัญสำหรับเด็กแรกเกิด การวางแผนเตรียมจัดหารพพยาบาลเพื่อส่งต่อผู้ป่วยไปยังสถานพยาบาลเป็นการทำงานร่วมกับชุมชน การรื้อฟื้นวัฒนธรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก เป็นต้น

บทเรียน / สภาพปัญหา

จากจุดเริ่มต้นจุดเล็กๆ สามารถขยายผลเชิงรูปธรรมต่อการจัดสวัสดิการภายในชุมชนตำบลบางนางลี่ บทเรียนสำคัญที่ทำให้เกิดผลงาน คือ การสื่อสารข้อมูล/ข่าวสารอย่างทั่วถึงผ่านวิทยุชุมชน หอกระจายข่าว และศูนย์เรียนรู้ภายในตำบลที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สัญจรทุกหมู่บ้าน ผู้นำมีศักยภาพในการดำเนินงานสูงเนื่องจากมีกิจกรรมทำกันอย่างต่อเนื่อง เกิดการร่วมมือร่วมใจกันในชุมชน การสานต่อการดำเนินงานระหว่างชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดรูปแบบองค์กรชุมชนที่สามารถบริหารจัดการและดำเนินงานร่วมกันได้อย่างเป็นรูปธรรมระหว่างผู้นำทางการกับผู้นำทางธรรมชาติ จากกระบวนการดำเนินงานดังกล่าวแม้ว่าจะเห็นภาพบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันเป็นอย่างดี แต่อาจส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากไม่พูดคุยร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลมีแผนงานมาก นอกจากนี้ยังพบว่าพื้นที่ตำบลบางนางลี่เป็นพื้นที่ที่ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกภาคส่วน

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

จากการที่ชุมชนวางแผนจะขับเคลื่อนงานเรื่องใด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็พร้อมที่จะสานต่อนโยบายและสนับสนุนงบประมาณดำเนินการ ในขณะที่เดียวกันความร่วมมือของผู้นำท้องที่ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วย ก็มี การสนับสนุนหนุนเสริมกันอย่างลงตัวทำให้การดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้กิจกรรมต่างๆ ของชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทางแกนนำทุกภาคส่วนจะเร่งดำเนินการในเรื่องของกองทุนสัจจะวันละบาทให้ขยายผลครอบคลุมทุกกลุ่มคนในพื้นที่ต่อไป

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลบางแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

ตำบลบางแก้ว เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอเมือง ประกอบด้วยหมู่บ้าน 10 หมู่บ้านคือ หมู่ 1 บ้านบางระจัน หมู่ 2 บ้านบางแก้ว หมู่ 3 บ้านคลองกลาง หมู่ 4 บ้านลัดกะปิ หมู่ 5 บ้านบางป่อ หมู่ 6 บ้านโรงกุ้ง หมู่ 7 บ้านโรงพิน หมู่ 8 บ้านปากมาบ หมู่ 9 บ้านชายทะเล หมู่ 10 บ้านบางป่อล่าง มีจำนวนประชากรรวม 7,898 คน 2,239 หลังคาเรือน ประกอบอาชีพทำนาเกลือ ประมงชายฝั่ง และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นหลัก ควบคู่กับการรับจ้างและค้าขายเป็นอาชีพเสริม พื้นที่ติดเขตเทศบาลเมือง มีสภาพเป็นชุมชนเมืองมากกว่าชนบทในหลายหมู่บ้าน เป็นที่ราบลุ่มติดชายฝั่งอ่าวไทย น้ำทะเลท่วมทำให้สภาพพื้นที่เป็นดินเค็ม

จากสภาพพื้นที่ที่เคยมีป่าชายเลนและทรัพยากรสัตว์น้ำอุดมสมบูรณ์ เมื่อมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อทำนากุ้ง ขาดการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งอย่างจริงจัง จึงเกิดปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเล และทรัพยากรสัตว์น้ำลดจำนวนลง ในช่วงปี 2544 ชาวบ้านได้รวมตัวกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการขอรับงบประมาณสนับสนุนการจัดทำแนวปะการังเทียมในพื้นที่ชายฝั่งจากสำนักงานกองทุนเพื่อสังคม (SIF) ในปี 2546 ได้ดำเนินงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นร่วมกับ สกว. สำนักงานภาค ในโครงการศึกษาคุณสมบัติและการใช้ประโยชน์จากซีเมนต์นาเกลือ ตำบลบางแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและลดผลกระทบจากปัญหาการจัดการซีเมนต์นาเกลือในอดีต จากผลการวิจัยสามารถนำเอาซีเมนต์นาเกลือผลิตเป็นปุ๋ยจำหน่ายเป็นรายได้เสริมในชุมชน

ปี 2547 แกนนำชุมชนตำบลบางแก้วได้เข้าร่วมการศึกษาดูงานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวใน ของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต ณ วัดไผ่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดตราด และจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านโรงกุ้ง มีคณะกรรมการ 14 คน บริหารจัดการดูแลสมาชิกปัจจุบันมีสมาชิก จำนวน 425 ราย เงินออม 673,010 บาท เงินกู้ 785,640 บาท เงินจัดสวัสดิการ 143,428 บาท แบ่งเป็น เจ็บป่วย นอนโรงพยาบาล 40 บาท/คืน จำนวน 15 คืน เสียชีวิต 400 บาท ควบคู่กับการจัดทำกองทุนข้าวสาร เพื่อให้ชาวบ้านได้บริโภคข้าวสารคุณภาพดี ราคาถูก ปัจจุบันมีสมาชิก จำนวน 89 ครอบครัว ความต้องการข้าวสาร 2,500 กิโลกรัม/เดือน หากสมาชิกเสียชีวิต จะได้รับข้าวสาร 50 กิโลกรัม เจ็บป่วย ได้รับเงิน 30 บาท/คืน/จำนวนไม่เกิน 10 คืน/ปี รับขวัญเด็กแรกเกิด ได้รับข้าวสาร 15 กิโลกรัม (1 ถัง)

ฐานทรัพยากรและธุรกิจชุมชน รูปแบบสัจจะสะสมทรัพย์

- ก่อตั้ง ปี 2547
- สมาชิก 425 ราย
- เงินออม 673,010 บาท
- เงินสวัสดิการ 143,42 บาท

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

■ เกิดแกนนำชุมชนที่มีศักยภาพเพิ่มขึ้น ได้แก่ นางล้อม ฮกเหลี่ยม แกนนำกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์และโครงการบ้านมั่นคง ปัจจุบันมีวิธิตัดชิงสร้างสรรค์ ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ต้องการทำสิ่งที่ดีในช่วงชีวิตที่เหลืออยู่ สามารถเลิกเล่นการพนัน คุณสุรียา หรือประเสริฐ เป็นแกนนำชุมชนที่สามารถมองสภาพปัญหาและวางแผนการดำเนิน

งานพัฒนาโดยใช้นักวิจัยเข้าไปช่วยขับเคลื่อนกลุ่มได้อย่างเหมาะสม สามารถสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดการทรัพยากรและจัดการกองทุนหมู่บ้านอย่างเป็นระบบ เป็นต้น

■ ชุมชนสามารถจัดกระบวนการดำเนินงานและวางแผนงานได้อย่างเหมาะสมเชื่อมโยงกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ได้แก่ การขับเคลื่อนงานโครงการบ้านมั่นคงที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพที่อยู่อาศัย การวางแผนการออม การบริหารจัดการระยะยาว และการจัดเตรียมหาที่ดินสำหรับก่อสร้างบ้าน เป็นต้น แขนงนำชุมชนเรียนรู้กระบวนการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างทางได้อย่างต่อเนื่อง

■ เกิดกลุ่มองค์กรการเงินภาคประชาชนกระจายทั่วไปในพื้นที่ตำบลบางแก้ว ได้แก่กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านโรงกุ่ม กลุ่มออมวันละบาท กลุ่มออมเงินในโครงการบ้านมั่นคง เป็นต้น

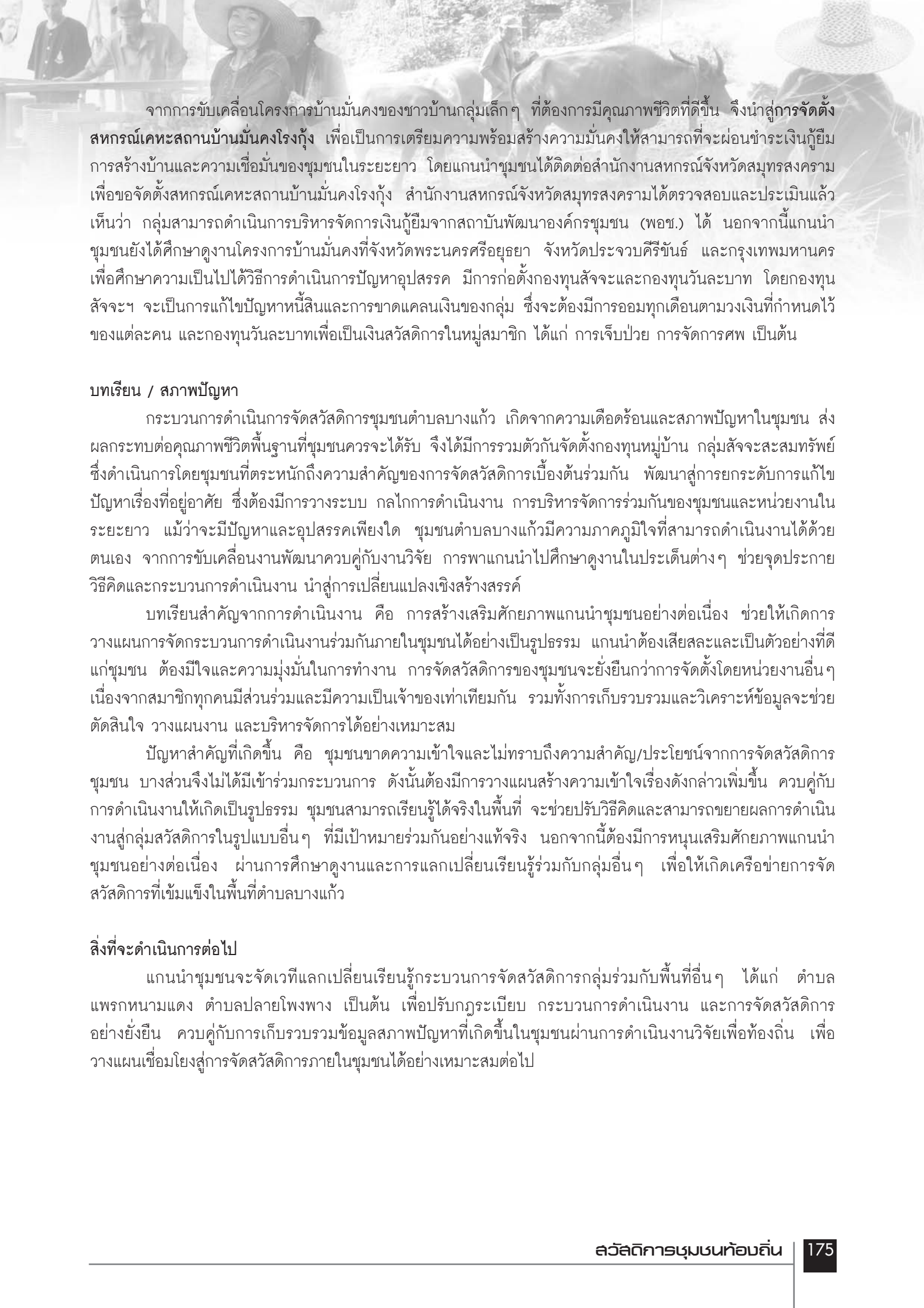
■ ชุมชนสามารถปรับกฎระเบียบที่ใช้ในการดำเนินงานจัดสวัสดิการชุมชนได้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มีการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากพื้นที่อื่นมาปรับใช้กับการจัดสวัสดิการกลุ่ม ได้แก่ การนำกฎระเบียบของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์มาช่วยในการแก้ไขปัญหาเรื่องการส่งเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น

■ เกิดการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อช่วยขับเคลื่อนการจัดสวัสดิการกลุ่ม ได้แก่ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) กับโครงการบ้านมั่นคง สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสมุทรสงครามกับการขอจัดตั้งสหกรณ์เคหะสถานบ้านมั่นคงโรงกุ่ม สำนักงานธนารักษ์พื้นที่จังหวัดสมุทรสงครามกับการจัดเช่าที่ดินราชพัสดุ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นต้น

ความเชื่อมโยงกับเรื่องอื่นๆ ในชุมชน

หลังจากเกิดกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านโรงกุ่ม ตำบลบางแก้ว ได้ขยายผลสู่กลุ่มกองทุนข้าวสารเพื่อช่วยให้ชุมชนได้รับข้าวสารคุณภาพดี ราคาถูก ขณะเดียวกันก็ได้ร่วมกันออมเงินสำหรับใช้หมุนเวียนและจัดสวัสดิการภายในชุมชน แต่ก็ยังพบว่า ชาวบ้านยังมีคุณภาพชีวิตที่ไม่สมดุลและขาดความมั่นคงในด้านต่างๆ ชุมชน เช่น ม.6 บ้านโรงกุ่ม ตำบลบางแก้ว ซึ่งมีประชากร 268 ครอบครัวยุค 1,049 คน ชาวบ้านบางส่วนยังมีฐานะยากจน ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เก็บของเก่าขาย ค้าขายเล็กๆ น้อยๆ สภาพที่อยู่อาศัยของชุมชน มี 48 ครัวเรือน มีทั้งการปลูกบ้านบุกรุกที่คลองชลประทาน จำนวน 16 ครอบครัวยุค ปลูกบ้านบุกรุกที่สาธารณะ จำนวน 17 ครอบครัวยุค ปลูกบ้านบนที่ดินของเอกชน จำนวน 6 ครอบครัวยุค และเช่าบ้านอยู่อาศัย จำนวน 9 ครอบครัวยุค ในช่วงปี 2548 ชาวบ้านเริ่มมีความคิดเห็นร่วมกันว่า สถานภาพที่อยู่อาศัยของตนเองไม่มั่นคง มีกระแสข่าวว่าจะถูกไล่ที่ที่ตนบุกรุกอยู่เสมอ จึงได้แสวงหาแนวทางที่จะมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงและรวมตัวกันขอรับความรู้ / คำแนะนำถึงกระบวนการหลักการของโครงการบ้านมั่นคงจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.)

ชุมชนได้มีการเตรียมความพร้อมร่วมกัน เริ่มจากการออมเงินเพื่อสร้างบ้านมั่นคง จำนวน 48 ราย ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2549 โดยออมคนละประมาณ 300 บาท / เดือน ปัจจุบัน มียอดเงินออมรวม 108,000 บาท เพื่อจัดหาซื้อที่ดินสำหรับสร้างบ้านมั่นคง แต่ในเบื้องต้นที่ดินมีราคาแพงเกินความสามารถของชุมชนที่จะซื้อได้และต้องถมเป็นจำนวนมาก หากดำเนินการอาจทำให้งบประมาณค่าสาธารณูปโภคที่ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(พอช.)ไม่เพียงพอ จึงเปลี่ยนแนวความคิดที่จะมีกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นที่ดินเช่าที่มั่นคงเป็นการเช่าที่ดินของรัฐในที่ดินราชพัสดุพื้นที่ 2 ไร่เศษ ซึ่งสำนักงานธนารักษ์พื้นที่จังหวัดสมุทรสงครามดูแลอยู่ และอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 6 โกลที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบางแก้วเป็นที่เหมาะสมพอเพียงแก่อัตภาพและความสามารถ จึงได้ติดต่อประสานงานหน่วยงานราชการต่างๆ เพื่อขออนุญาตเช่าเป็นที่สร้างบ้านมั่นคง เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการหาซื้อที่ดินเป็นการเช่าที่ดิน ระยะเวลาดำเนินงานที่ยาวนาน ซึ่งเกิดจากการดำเนินงานของชาวบ้านเอง จึงทำให้มีชาวบ้านบางส่วนออกจากโครงการ เนื่องจากมีที่ดินของญาติพี่น้องที่อนุญาตให้ไปปลูกสร้างบ้านได้ บางส่วนมีปัญหาหนี้สิน บางส่วนต้องการมีที่ดินกรรมสิทธิ์จึงหยุดการออมเงิน ปัจจุบันมีชุมชนที่ต้องการมีบ้านของตนเองและออมเงินต่อเนื่องมาโดยตลอด จำนวน 32 ราย

จากการขับเคลื่อนโครงการบ้านมั่นคงของชาวบ้านกลุ่มเล็กๆ ที่ต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จึงนำสู่การจัดตั้งสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงโรงกึ่ง เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสร้างความมั่นคงให้สามารถที่จะผ่อนชำระเงินกู้ยืม การสร้างบ้านและความเชื่อมั่นของชุมชนในระยะยาว โดยแกนนำชุมชนได้ติดต่อสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อขอจัดตั้งสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงโรงกึ่ง สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสมุทรสงครามได้ตรวจสอบและประเมินแล้ว เห็นว่า กลุ่มสามารถดำเนินการบริหารจัดการเงินกู้ยืมจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ได้ นอกจากนี้แกนนำชุมชนยังได้ศึกษาดูงานโครงการบ้านมั่นคงที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาความเป็นไปได้วิธีการดำเนินการปัญหาอุปสรรค มีการก่อตั้งกองทุนสัจจะและกองทุนวันละบาท โดยกองทุนสัจจะฯ จะเป็นการแก้ไขปัญหาหนี้สินและการขาดแคลนเงินของกลุ่ม ซึ่งจะต้องมีการออมทุกเดือนตามวงเงินที่กำหนดไว้ของแต่ละคน และกองทุนวันละบาทเพื่อเป็นเงินสวัสดิการในหมู่สมาชิก ได้แก่ การเจ็บป่วย การจัดการศพ เป็นต้น

บทเรียน / สภาพปัญหา

กระบวนการดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชนตำบลบางแก้ว เกิดจากความเดือดร้อนและสภาพปัญหาในชุมชน ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตพื้นฐานที่ชุมชนควรจะได้รับ จึงได้มีการรวมตัวกันจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ซึ่งดำเนินการโดยชุมชนที่ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดสวัสดิการเบื้องต้นร่วมกัน พัฒนาสู่การยกระดับการแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย ซึ่งต้องมีการวางระบบ กลไกการดำเนินงาน การบริหารจัดการร่วมกันของชุมชนและหน่วยงานในระยะยาว แม้ว่าจะมีปัญหาและอุปสรรคเพียงใด ชุมชนตำบลบางแก้วมีความภาคภูมิใจที่สามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเอง จากการขับเคลื่อนงานพัฒนาควบคู่กับงานวิจัย การพาแกนนำไปศึกษาดูงานในประเด็นต่างๆ ช่วยจุดประกายวิธีคิดและกระบวนการดำเนินงาน นำสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์

บทเรียนสำคัญจากการดำเนินงาน คือ การสร้างเสริมศักยภาพแกนนำชุมชนอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้เกิดการวางแผนการจัดกระบวนการดำเนินงานร่วมกันภายในชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม แกนนำต้องเสียสละและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ชุมชน ต้องมีใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน การจัดสวัสดิการของชุมชนจะยั่งยืนกว่าการจัดตั้งโดยหน่วยงานอื่นๆ เนื่องจากสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมและมีความเป็นเจ้าของเท่าเทียมกัน รวมทั้งการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจะช่วยตัดสินใจ วางแผนงาน และบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม

ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้น คือ ชุมชนขาดความเข้าใจและไม่ทราบถึงความสำคัญ/ประโยชน์จากการจัดสวัสดิการชุมชน บางส่วนจึงไม่ได้มีเข้าร่วมกระบวนการ ดังนั้นต้องมีการวางแผนสร้างความเข้าใจเรื่องดังกล่าวเพิ่มขึ้น ควบคู่กับการดำเนินงานให้เกิดเป็นรูปธรรม ชุมชนสามารถเรียนรู้ได้จริงในพื้นที่ จะช่วยปรับวิธีคิดและสามารถขยายผลการดำเนินงานสู่กลุ่มสวัสดิการในรูปแบบอื่นๆ ที่มีเป้าหมายร่วมกันอย่างแท้จริง นอกจากนี้ต้องมีการหนุนเสริมศักยภาพแกนนำชุมชนอย่างต่อเนื่อง ผ่านการศึกษาดูงานและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มอื่นๆ เพื่อให้เกิดเครือข่ายการจัดสวัสดิการที่เข้มแข็งในพื้นที่ตำบลบางแก้ว

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

แกนนำชุมชนจะจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการจัดสวัสดิการกลุ่มร่วมกับพื้นที่อื่นๆ ได้แก่ ตำบลแพรงหนามแดง ตำบลปลายโพงพาง เป็นต้น เพื่อปรับกฎระเบียบ กระบวนการดำเนินงาน และการจัดสวัสดิการอย่างยั่งยืน ควบคู่กับการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนผ่านการดำเนินงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อวางแผนเชื่อมโยงสู่การจัดสวัสดิการภายในชุมชนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

กองทุนสวัสดิการ กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ตำบลแพรกหนามแดง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

สืบเนื่องจากวันที่ 12 มิถุนายน 2542 ได้มีโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ของตำบลแพรกหนามแดง ได้ปล่อยน้ำเน่าเสียลงมากล้นลำคลองสาธารณะ ทำให้ชาวบ้านผู้เลี้ยงกุ้งไม่รู้ ได้สูบน้ำเข้าบ่อ ทำให้กุ้งในบ่อตาย ชาวบ้านจึงรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายกับคูกรณี แต่ก็ตกลงกันไม่ได้ สุดท้าย ชาวบ้านรวมตัวกันไปขอความช่วยเหลือจากสภาทนายความ และได้มีการฟ้องคดีเมื่อ 12 มิถุนายน 2543

จากการต่อสู้ของแกนนำและชาวบ้านทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันว่า ที่ผ่านมามีชาวบ้านเราต่างคนต่างทำมาหากินไม่เคยคิดที่จะมารวมกันเป็นกลุ่ม และจากการเรียนรู้ร่วมกัน สรุปว่า ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องจัดตั้งกลุ่ม เพื่อที่จะทำให้พวกเราชาวบ้านมีความเข้มแข็ง แปรวิกฤตให้เป็นโอกาสในการรวมพลัง หลังจากนั้นอีก 7 เดือน ก็ได้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตำบลแพรกหนามแดง ขึ้นเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2543 โดยมีสมาชิกทั้งหมด 36 คน (จากผู้เรียกร้องค่าเสียหายจากโรงงาน 47 คน) เก็บเงินเดือนแรกได้ 5,200 ก็เอาไปฝากธนาคารทุกเดือนจนครบ 6 เดือนจึงปล่อยให้สมาชิกกู้ไปได้ในวงเงินคนละ 5,000 บาท ให้เวลา 4 เดือน และจะต้องชำระให้หมดทั้งต้นและดอกเบี้ย

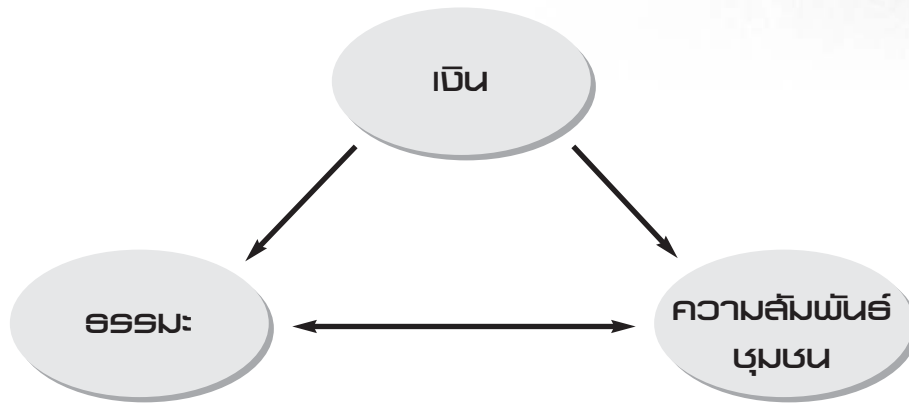
แต่เดิมตำบลแพรกหนามแดง มีกลุ่มออมทรัพย์ที่ทางการมาจัดตั้งไว้แล้วจนครบทั้ง 6 หมู่บ้าน แต่ชาวบ้านไม่ไปร่วมกับกลุ่มออมทรัพย์ที่มีอยู่ก่อน เพราะว่าการกลุ่มที่มีอยู่ก่อนในหมู่บ้านนั้น บางกลุ่มเคยล้มมาแล้ว และมีปัญหามากมายก็เลยมาคิดร่วมกันตั้งขึ้นมาใหม่ ร่างข้อบังคับขึ้นมาใหม่ คิดตราสัญลักษณ์(โลโก้)ประจำกลุ่ม เป็นรูปท้องน้ำมีนกมีเขมตันไม่มีกุ้งหอยปูปลาอยู่ภายในวงกลม มีชื่อของกลุ่มเป็นภาษาไทยอยู่รอบวงกลม มีความหมายถึงทุนทางสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ตำบลแพรกหนามแดง จากการเรียนรู้ในการทำงานทำให้ผู้ก่อตั้งพบปัญหาหลายรูปแบบและต้องทำงานไม่รู้จักจบและต้องทำกันอยู่ 2-3 คน สมาชิกขาดความรับผิดชอบตัวเอง

จากการที่แกนนำได้เรียนรู้กับปัญหาต่างๆ เช่น การต่อสู้กับนายทุน เศรษฐกิจการเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อม จึงทำให้แกนนำเริ่มคิดที่จะพึ่งพาพันธมิตร พี่เลี้ยง และเครือข่าย เช่น ประชาคมคนรักแม่กลอง ทีมสภาทนายความและสำนักงานกองทุนเพื่อสังคม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ต่อมา คุณนิษณุวัฒน์ มณีศรีขำ ซึ่งเป็นผู้ประสานงานของยุทธศาสตร์องค์ความรู้ท้องถิ่นของสำนักงานกองทุนเพื่อสังคม เข้ามาแนะนำและได้เชิญไปดูตัวอย่างกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิตของ พระอาจารย์สุบิน ปณีโต วัดไร่ล่อม จังหวัดตราด เมื่อกลับมาแกนนำได้ถ่ายทอดให้เพื่อนสมาชิกฟัง และทำหน้าที่เชิญชวนสมาชิกและชาวบ้าน ผู้สนใจ มาฟังการประชุมใหญ่ประจำปีของทางกลุ่ม โดยเชิญ พระมหาวิระ วัดคลองขุดเล็ก และ คุณนิษณุวัฒน์ มณีศรีขำ มาบรรยาย เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2545 มีสมาชิกและผู้สนใจเข้าฟัง ประมาณ 40 คน พร้อมกันนั้นก็เปิดรับสมัครใหม่ให้เป็นรุ่นเดียวกันคือ

ฐานทรัพยากรและธุรกิจชุมชน รูปแบบสัจจะสะสมทรัพย์

- ก่อตั้ง กุมภาพันธ์ 2545
- สมาชิก 408 ราย
- เงินออม 2,500,000 บาท
- เงินสวัสดิการ 564,750 บาท

รุ่นที่ 1 ได้เปิดรับสมัคร 1 เดือน ได้สมาชิก 116 คน เงินออมสะสมเดือนละ 16,500 บาท และในวันประชุมใหญ่ประจำปีได้มีการเลือกคณะกรรมการบริหารกลุ่มขึ้นมาใหม่ และได้เปลี่ยนชื่อกลุ่มออมทรัพย์ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเป็น กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ตำบลแพรกหนามแดง ในการบริหารจัดการแบบใหม่ ทำให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันและต่อตัวเอง ไม่เห็นแก่ตัวทำให้สมาชิกทุกคนได้เรียนรู้ร่วมกันแบบมีส่วนร่วมช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน เป็นกระบวนการชุมชน ใครผิดก็ใช้สังคมลงโทษเราจะไม่ยอมแพ้คน - คนเดียว

การจัดสวัสดิการชุมชน

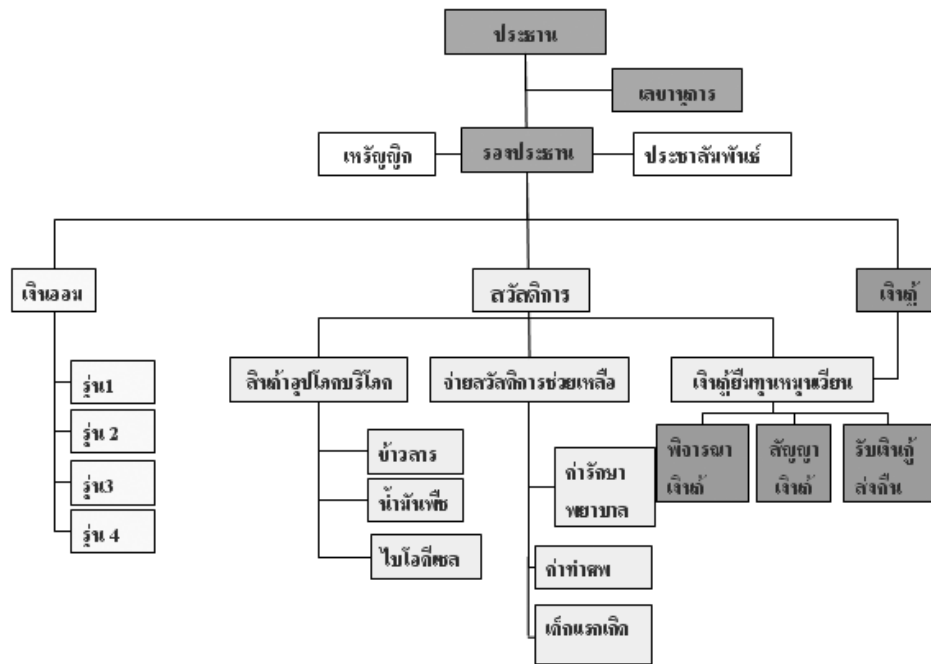
- สวัสดิการเกี่ยวกับการเจ็บป่วย ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลของสมาชิก ต่อการนอนโรงพยาบาล 1 คืน สมาชิกรุ่นที่ 1 คืนละ 240 บาท รุ่นที่ 2 คืนละ 120 บาท รุ่นที่ 3 คืนละ 60 บาท รุ่นที่ 4 คืนละ 30 บาท
- สวัสดิการกรณีเสียชีวิต ได้รับเงินช่วยเหลือ 5,000 บาท ข้าราชการ 1 ถึง
- สวัสดิการเด็กแรกเกิด ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม 600 บาท
- สวัสดิการด้านการซื้อสินค้าราคาถูก ได้แก่ กองทุนข้าวสาร กองทุนน้ำมันพืช น้ำยาล้างจาน ยากันยุง และการผลิตไบโอดีเซล

การดำเนินงานขีบบกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ต.แพรกหนามแดง อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม

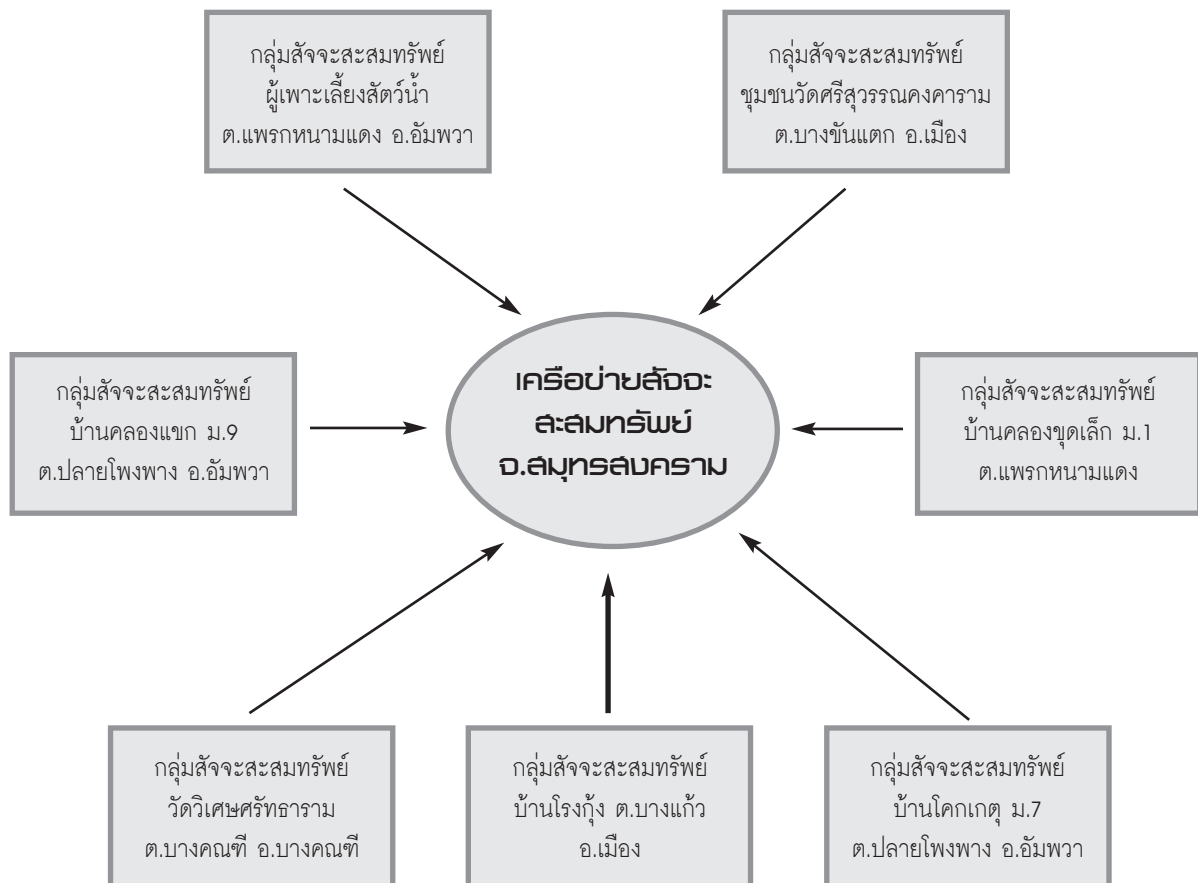

ปี	บัญชี	ปีงบประมาณ		ปีบัญชี		รายรับ		รายจ่าย		คงเหลือ
		ต้นปี	สิ้นปี	ต้นปี	สิ้นปี	ต้นปี	สิ้นปี	ต้นปี	สิ้นปี	
๒๕๖๓	๓๓๓	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐
๒๕๖๔	๓๓๓	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐
๒๕๖๕	๓๓๓	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐
๒๕๖๖	๓๓๓	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐
๒๕๖๗	๓๓๓	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐
๒๕๖๘	๓๓๓	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐	๖,๕๐๐

โครงสร้างการบริหารงาน

การเชื่อมโยงเครือข่ายสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดสมุทรสาคร

การดำเนินงานของเครือข่ายกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดสมุทรสงคราม

- แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การดำเนินงานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์
- หนุนเสริมกระบวนการเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม เช่น การบัญชี
- ประสานมิตรเครือข่าย
- การพูดคุยประเด็น
- การรวมซื้อสินค้าของเครือข่าย

ข้อเสนอการจัดการองค์การการเงินและสวัสดิการชุมชน

■ สนับสนุนงบประมาณแก่กลุ่มองค์กรการเงินที่มีการจัดระบบสวัสดิการเพื่อกระตุ้นให้คนในชุมชนเรียนรู้การออม และสถานะทางเศรษฐกิจของตน (ด้วยการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย) แล้วนำมาใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจร่วมกันในการจัดการกองทุนสวัสดิการของชุมชนตั้งแต่แรกเกิดจนถึงเชิงตะกอน

■ สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการบริหารจัดการกลุ่ม องค์กร การเงิน และสวัสดิการชุมชนในลักษณะเครือข่ายเพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดสวัสดิการเช่น การรวมซื้อสินค้าบริโภค และการรวมขายผลผลิต

ผู้ประสานงาน

นายปัญญา ไตทอง

43 หมู่ 56 ต.แพรกกหนามแดง อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม

โทร. 08-3706-6006

กองทุน สวัสดิการชุมชนตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ตำบลปลายโพงพางเดิมมีคลองธรรมชาติเริ่มต้นจากแม่น้ำแม่กลองใกล้เดียวกับวัดโพงพางล่าง ผ่านมาทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ เป็นสันพรมแดนระหว่างอำเภออัมพวากับอำเภอเมือง ประชาชนมีอาชีพตัดกุง ปลา ด้วยโพงพาง จึงมีชื่อว่า “คลองโพงพาง” และมีคลองธรรมชาติอีกคลองหนึ่ง ชื่อว่า “คลองปลายชั้นแตก” เป็นการสันนิษฐานว่าผู้นำชุมชนนำชื่อมารวมกันเป็นชุมชน คือ ตำบลปลายโพงพาง สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีลำคลองแบ่งแยกหมู่บ้านหลายสาย ลำคลองสำคัญ ได้แก่ คลองโคกเกตุ คลองโพงพาง คลองประชามชื่น คลองแขกคลองขุดเล็ก และคลองบางแค ประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน 1,475 หลังคาเรือน จำนวนประชากร 8,475 คน ประกอบอาชีพทำสวน ทำน้ำตาลมะพร้าว ควบคู่กับการค้าขาย รับจ้าง เลี้ยงปลาในร่องสวน และท่องเที่ยวโฮมสเตย์

ภาพรวมการจัดสวัสดิการชุมชนตำบลปลายโพงพาง เกิดขึ้นจากการก่อตั้งกลุ่มผู้สูงอายุตำบลปลายโพงพางในพ.ศ. 2548 โดยการสนับสนุนของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขสถานีอนามัยวัดโคกเกตุ สถานีอนามัยวัดสี่แยก และสถานีอนามัยวัดประชา ครอบคลุมพื้นที่ 9 หมู่บ้าน มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อร่วมกันดูแลเรื่องสุขภาพอนามัยของชาวบ้าน และขยายผลสู่เครือข่ายอาสาสมัครดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ (อผส.) ซึ่งต้องการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุภายในชุมชน ชาวบ้านให้ความร่วมมือในการดำเนินงานเป็นอย่างดี ปัจจุบันมี อสม. และ อผส. ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการออกกำลังกายที่ลานชุมชน ลานกีฬาต้านยาเสพติด การตรวจวัดความดันโลหิต การรณรงค์ป้องกันโรคไข้เลือดออก ปรายยุ้งลาย และการช่วยดูแลผู้สูงอายุในชุมชนและมีการรวมกลุ่มออมเงินร่วมกัน และมีการทำกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนโดยมีการรวมเงินเพื่อช่วยเหลือสมาชิกที่เสียชีวิตเป็นค่าทำศพ

ฐานธุรกิจชุมชน รูปแบบลือจะละสมทรัพย์

- ก่อตั้ง ปี 2547
- สมาชิกปัจจุบัน 200 กว่าราย
- เงินทุนปัจจุบัน 283,806 บาท

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

- ชุมชนปรับเปลี่ยนวิถีคิดจากการรอการสงเคราะห์เป็นการช่วยเหลือตนเอง เกิดการจัดสวัสดิการกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ ได้แก่ กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ กลุ่มผลิตน้ำตาลมะพร้าว เป็นต้น รวมทั้งสามารถวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน
- เกิดการขยายผลการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สาธารณสุขตำบลทั้ง 3 พื้นที่เรื่องการส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเรื่องการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อบูรณาการสู่การจัดสวัสดิการภายในชุมชน เป็นต้น

●จากการจัดสวัสดิการชุมชนสามารถขยายผลสู่ความสุขในครอบครัว ความมั่นคงทางด้านร่างกายและจิตใจ คุณภาพชีวิตที่ดีกลับคืนมา เกิดความสัมพันธ์เชิงบวกในชุมชน และที่สำคัญ คือ การสร้างความภาคภูมิใจของชุมชน ผ่านการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องจะช่วยสร้างความเข้มแข็ง และสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมในชุมชนท้องถิ่น

ความเชื่อมโยงกับเรื่องอื่นๆ ในชุมชน

จากทุนเดิมที่มีเครือข่าย อสม. และ อพส. ตลอดจนมีการขับเคลื่อนงานโครงการชุมชนเป็นสุขภาคตะวันตก ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ในพื้นที่หมู่ 5 (บ้านคลองขุดเล็ก) หมู่ 7 (บ้านโคกเกตุ) และหมู่ 9 (บ้านคลองแขก) ตำบลปลายโพงพาง ที่มุ่งเน้นการสร้างเสริมความสุขภายในชุมชน มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างเสริมอาชีพควบคู่กับการส่งเสริมเรื่องการจัดสวัสดิการภายในชุมชน จนเกิดเป็นกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์จำนวน 2 กลุ่ม ทั้ง 2 หมู่บ้าน โดยหมู่ที่ 9 และหมู่ที่ 7 โดยเริ่มดำเนินงานตั้งแต่ ปี 2547

กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านคลองแขก ต.ปลายโพงพาง อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม เกิดขึ้นจากการที่แกนนำในชุมชนเห็นปัญหาคนในชุมชนเป็นหนี้ในระบบเป็นจำนวนมาก หลายคนรับจ้างทำงานโรงงานได้ค่าแรงแต่ครั้งไม่พอจ่ายเงินต้น พอแต่การชำระดอกเบี้ยที่ไปกู้เงินนอกระบบมา และมีเงินเหลือพอใช้ไปวัน ๆ จึงเริ่มตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เมื่อวันที่ 13 เมษายน 2544 โดยกำหนดวันทำการกลุ่มสัจจะฯ ทุกวันที่ 5 ของเดือน เวลา 12.00 - 15.00 น. ในปีแรก มีสมาชิกรุ่นที่ 1 จำนวน 50 ราย เนื่องจากไม่มีประสบการณ์การดำเนินงานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคเรื่องการจัดทำบัญชีผิดพลาด แต่ยังไม่มีการปล่อยกู้ ปีที่สองจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 93 ราย จึงเริ่มปล่อยให้สมาชิกกู้เงิน แต่ก็มีปัญหาเรื่องสมาชิกไม่ส่งเงินกู้ และคณะกรรมการเองก็ไม่ได้ยึดตามระเบียบกฎเกณฑ์เป็นหลัก ก่อให้เกิดความสับสน ความไม่เข้าใจในกรรมการและสมาชิก มีสมาชิกบางคนถอนหุ้นออกไป จากประสบการณ์ที่ผิดพลาด และการออกไปเรียนรู้กับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ในพื้นที่ใกล้เคียง เช่น กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำแพรกหนามแดง ทำให้คณะกรรมการชัดเจนกับกฎเกณฑ์มากขึ้น และได้นำมาปรับใช้ในพื้นที่ โดยเฉพาะในเรื่องการรับเงินออม รับเงินกู้ส่งคืน การจัดสวัสดิการ การปันผลคืนให้กับสมาชิก ระหว่างการดำเนินงานเกิดปัญหาอุปสรรคต่างๆ แต่ก็ได้ทำให้กลุ่มย่อยต่อจากวันนั้นถึงวันนี้เป็นเวลา 4 ปีที่กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ได้ก่อเกิดและช่วยคนในชุมชนเกี่ยวกับการเงิน

แต่เนื่องด้วยบ้านคลองแขกเป็นชุมชนมุสลิม สมาชิกส่วนใหญ่เป็นมุสลิม บางครั้งก็เกิดความไม่เข้าใจเรื่องดอกเบี้ยกับคำบำรุงว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร จึงต้องมีการพูดคุยกันภายในกลุ่มสมาชิกและได้ข้อสรุปร่วมกันว่า ดอกเบี้ยต่างจากคำบำรุงเพราะดอกเบี้ยเป็นการให้เฉพาะเจาะจงคนใดคนหนึ่ง แต่คำบำรุงเป็นการให้กับกลุ่มและนำไปเป็นสวัสดิการในการรักษาพยาบาล ส่วนหนึ่งนำไปปันผลคืนให้กับสมาชิก และตามหลักคำสอนศาสนาอิสลามก็เปรียบกับการปลูกต้นไม้และบำรุงใส่ปุ๋ยพรวนดิน เพื่อให้ต้นไม้เจริญเติบโตเป็นที่พึ่งให้กับคน ที่ผ่านมาสมาชิกหลายรายได้รับสวัสดิการในการรักษาพยาบาลจากคำบำรุงจึงทำให้เกิดความเข้าใจกัน

ปัจจุบันได้ดำเนินการและเปิดรับสมัครสมาชิกครบ 4 รุ่น มีสมาชิกจำนวน 57 ราย มีเงินออมทั้งหมด 283,806 บาท จากการประชุมใหญ่ประจำปี เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2548 สมาชิกมีความเห็นร่วมกันว่าควรปิดรับสมาชิก 2 ปี หลังจาก 2 ปี จะประชุมหาข้อตกลงกันอีกครั้ง และได้กำหนดขอบเขตพื้นที่การรับสมาชิก 2 หมู่บ้าน คือ บ้านคลองแขก หมู่ที่ 9 กับบ้านคลองขุดเล็ก หมู่ที่ 5 ต.ปลายโพงพาง อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม สมาชิกต้องสะสมเงินประจำเดือนอย่างน้อย 1 หุ้น 10 บาท อย่างมาก 20 หุ้น 200 บาท สวัสดิการอนรักษาตัวที่โรงพยาบาล สมาชิกรุ่นที่หนึ่งคืนละ 160 บาท รุ่นที่สอง คืนละ 80 บาท รุ่นที่สาม คืนละ 40 บาท ทุกรุ่นไม่เกิน 10 คืน / ปี ส่วนผู้เสียชีวิตจะได้รับเงิน 1,000 บาท เท่ากันทุกรุ่น ปัญหาอุปสรรค สมาชิกหลายรายไม่ได้ส่งคืนเงินกู้ ซึ่งสมาชิกได้มีการปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา โดยได้สอบถามสาเหตุของสมาชิกแต่ละราย ซึ่งแต่ละรายก็มีสาเหตุปัญหาที่แตกต่างกัน เช่น คน

ที่ขาดส่งเนื่องจากไม่สบาย รายได้น้อยลง หรือบางคนไม่สนใจที่จะส่งคืน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการจัดการปัญหาให้สอดคล้องเหมาะสมกับกรณีนั้นๆ

หลังจากตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ในชุมชนได้มีการพูดคุยกันเรื่องอาชีพของคนในชุมชน และเห็นพ้องร่วมกันว่า อาชีพการทำน้ำตาลมะพร้าวเป็นอาชีพที่มีมานานในพื้นที่ และด้วยสภาพพื้นที่ที่มีมะพร้าวเป็นจำนวนมาก จึงร่วมกันจัดตั้งกลุ่มอาชีพน้ำตาลมะพร้าว เพื่อส่งเสริมและสืบทอดอาชีพให้คนในชุมชน โดยได้พูดคุยเรื่องการบริหารจัดการ การตลาด การจัดทำบัญชี ด้านสถานที่ โดยแกนนำชุมชนได้ทำข้อมูลเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณระดับศูนย์เศรษฐกิจ โดยผ่านองค์การบริหารส่วนตำบล ภายใต้กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เพื่อนำมาก่อสร้างเตาตาล นอกจากนี้ได้ระดมทุนจากคนในชุมชนที่สนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิก รวม 30 ราย และเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเคียวตาล และเริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2544 จากการดำเนินงานพบปัญหาเรื่องการจัดทำบัญชี บทบาทหน้าที่สมาชิกที่เคียวตาล การตลาด ราคาสินค้าที่เป็นวัตถุดิบในการทำน้ำตาลมะพร้าว ได้แก่ น้ำตาลทรายขี้ราคา กลุ่มได้มีการประชุมเพื่อปรึกษาร่วมกับสมาชิกในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยกัน โดยให้สมาชิกแต่ละรายได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งมีทั้งความคิดเห็นที่เหมือนกันและต่างกัน แต่ให้โอกาสกับทุกคนเท่าเทียมกัน และพยายามแก้ไขปัญหาด้วยความประนีประนอม รับฟังความคิดเห็นทุกฝ่าย และหาจุดร่วมโดยใช้ข้อมูลในการพูดคุยกัน เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจน ถูกต้องและเป็นธรรม

ปัจจุบันกลุ่มน้ำตาลมะพร้าวได้ปรับขึ้นราคาซื้อน้ำตาลใส ในราคาปีละ 50 บาท มีสมาชิกที่ส่งน้ำตาลใสให้กับกลุ่มรวม 6 ราย ปรับราคาขายน้ำตาลมะพร้าวเนื้อแท้ กิโลกรัมละ 25 บาท น้ำตาลที่ผสมน้ำตาลทราย กิโลกรัมละ 20 บาท จุดเด่นของกลุ่มฯ เน้นเรื่องความสะอาด ตลาดหลักคือส่งขายในกรุงเทพมหานครและในพื้นที่ใกล้เคียง ส่วนรายได้นำมาจัดการในส่วนค่าใช้จ่ายในการซื้อวัตถุดิบ ค่าแรงสมาชิกที่เคียวตาล และส่วนหนึ่งนำมาปันผลคืนให้กับสมาชิก นอกจากนี้กลุ่มน้ำตาลมะพร้าวยังส่งเสริมให้เยาวชนในชุมชนเก็บพืชมายาขายให้กับกลุ่มฯ เพื่อรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และฝึกนิสัยการใช้จ่ายให้รู้จักประหยัดโดยเห็นคุณค่าจากน้ำพักน้ำแรงของตนเอง

นอกจากนี้ชุมชนยังได้เข้าร่วมจัดทำแผนแม่บทชุมชน อบรมผู้นำการเปลี่ยนแปลง เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับเครือข่าย ระดับภาค และเริ่มมีกลุ่มคนที่สนใจเรื่องการลดรายจ่ายในครัวเรือน จึงได้ทดลองทำผลิตภัณฑ์ลดรายจ่าย แต่เนื่องด้วยสมาชิกในกลุ่มยังไม่มีความรู้เรื่องการผสมน้ำยา ผลจากการทำครั้งแรกเกิดความผิดพลาด ผลิตภัณฑ์ที่ได้ไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร สมาชิกได้นำประสบการณ์การสังเกต การใช้ผลิตภัณฑ์ที่ตนเองมาพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน และเห็นร่วมกันว่าควรเชิญวิทยากรที่มีความรู้มาสาธิตการทำผลิตภัณฑ์ลดรายจ่ายในครัวเรือน เพื่อให้สมาชิกได้เรียนรู้อย่างถูกวิธีและสามารถนำมาใช้ได้ ได้แก่ แชมพูสระผม ครีมนวดผม น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า น้ำยาล้างห้องน้ำ เป็นต้น หลังจากเรียนรู้แล้วชุมชนได้พูดคุยกันเพื่อสำรวจความคิดเห็น ความต้องการของสมาชิกในการใช้ผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด เพื่อนัดวันรวมกันทำน้ำยาลดรายจ่ายพร้อมกัน และแบ่งกันไปใช้ เหลือจากแบ่งกันก็นำมาวางขายเพื่อเป็นทุนในการทำผลิตภัณฑ์ครั้งต่อไป

จากการดำเนินงานมีสมาชิกที่สนใจและเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอประมาณ 20-30 คน ในระหว่างการทำกิจกรรมสมาชิกเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ได้แก่ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับผลิตภัณฑ์ที่ขายในท้องตลาด และในปีที่สองชุมชนได้พูดคุยกันเพื่อปรับปรุงผลิตภัณฑ์เนื่องจากวัตถุดิบที่ใช้อยู่ทั้งหมดเป็นสารเคมีที่มีราคาค่อนข้างสูง อีกทั้งเป็นห่วงเรื่องสุขภาพ จึงพูดคุยเพื่อหาวิธีการทำผลิตภัณฑ์ชีวภาพที่สามารถหาวัตถุดิบได้ในชุมชน เพื่อลดต้นทุนการผลิตและปลอดภัยต่อสุขภาพ จากการเวทีแลกเปลี่ยนกับชุมชนในเครือข่ายและได้ไปศึกษาดูงานนมหกรรมแก่นของเครือข่ายมหาวิทยาลัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม ได้เรียนรู้การทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน และกลับมาพูดคุยร่วมกับชุมชนในเครือข่าย รวมทั้งเชิญวิทยากรจากเครือข่ายมหาวิทยาลัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามมาสาธิตการทำน้ำหมักชีวภาพ

ชุมชนบ้านคลองแขกได้สรุปบทเรียนการดำเนินงานทั้ง 3 ประเด็น (สัจจะสะสมทรัพย์ กลุ่มน้ำตาลมะพร้าว และกลุ่มลดรายจ่าย) เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2548 พบว่าไม่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนได้เท่าที่ควร

เนื่องจากชุมชนให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนามากกว่า เพราะศาสนาอยู่ในตัวคน การจะศึกษาคน ควรศึกษาที่จิตใจ ศาสนาอิสลาม คือ ศาสนาที่บ่งบอกถึงคนที่ยอมรับในพระเจ้าองค์เดียวกัน เชื่อฟัง และปฏิบัติตาม พระเจ้า จะทำให้ชีวิตดีขึ้น การเรียนศาสนาจะช่วยสอนให้คนเป็นคนดี จึงได้จัดทำโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศาสนา อิสลาม เรื่องความศรัทธา การรู้จักพระเจ้า เข้าใจหลักคำสอนศาสนาอิสลาม และการปฏิบัติ ณ โรงเรียนสอนศาสนา ฮิกมาตุลอิสลาม บ้านคลองแขก หมู่ที่ 9 ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ทุกวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ เวลา 19.00 น. - 20.00 น. หลังจากการปฏิบัติภารกิจส่วนตัวของชุมชน และเริ่มเรียนเมื่อวันที่ 13 เดือน พฤษภาคม 2548 โดยโครงการชุมชนเป็นสุขสนับสนุนงบประมาณอุปกรณ์การเรียน การสอน และค่าตอบแทนครูผู้สอน

จากการเรียนการสอนศาสนาอิสลาม ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความเข้าใจในการปฏิบัติศาสนกิจของศาสนา มากขึ้น มีกำลังใจในการประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวมากขึ้น ถึงแม้ว่าเขาต้องเลี้ยงหลานถึง 3 คน และแม่ที่แก่ชรา ด้วยร่างกายที่ไม่สมบูรณ์ของเขา เขามีความภูมิใจเพราะเราได้สอนให้เขาไม่ย่อท้อต่อชีวิต โดยการสอนว่า “เราไม่มีสิทธิ์ เลือก แต่เรามีสิทธิ์ที่จะทำให้สิ่งที่เราไม่มีสิทธิ์เลือกนั้นดีที่สุดได้” นี่คือผลสำเร็จเพราะเราได้เยียวยาหัวใจของเขาให้มี กำลังที่จะสู้ต่อไปได้โดยไม่ตำหนิตัวเอง และเราได้เปลี่ยนความไม่สมบูรณ์ของร่างกายและความน้อยใจของเขาให้มาเป็น กำลังใจได้สำเร็จ บางคนเลิกสูราได้แล้ว เกิดความรักความสามัคคีของคนในวัยที่แตกต่างกัน ผู้เรียนมีการผ่อนคลาย ความเครียด โดยการพูดคุยสนุกกัน โดยแบ่งไปด้วยความรู้ที่เข้าใจได้ง่ายในทุกครั้งที่เขาได้มาเรียนร่วมกัน ซึ่งถือว่าเป็นภาพที่ยุคปัจจุบันไม่ค่อยได้เห็นมากนัก มีการเสียสละเห็นอกเห็นใจคนอื่นมากขึ้น และมีความกล้าที่จะพูดถึง ความบกพร่องของตัวเองให้ผู้อื่นฟังเพื่อช่วยกันแก้ปัญหา รวมทั้งผู้เข้าร่วมโครงการมีการยอมรับฟังเหตุผลของคนอื่น

บทเรียน / สภาพปัญหา

กระบวนการดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชนตำบลปลายโพงพาง เริ่มต้นจากการรวมคนเพื่อจัดกิจกรรม การ ออมเงิน และจัดสวัสดิการภายในเครือข่ายผู้สูงอายุที่มีความเข้มแข็งในชุมชนทั้งรูปแบบของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ กลุ่มผลิตน้ำตาลมะพร้าว และอื่นๆ จนสานเป็นเครือข่ายระดับตำบลที่เข้มแข็งเพิ่มขึ้น ประกอบกับมีหน่วยงานที่ ตระหนักถึงความสำคัญของชุมชนให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัย ทั้ง 3 แห่ง โครงการชุมชนเป็นสุขภาคตะวันตก และศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงครามที่มุ่งเน้นให้ ชุมชนเก็บรวบรวมข้อมูล สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน จัดการและแก้ไขปัญหาด้วยตนเองภายใต้ระบบฐานข้อมูล รวมทั้งจัดทำเป็นองค์ความรู้ท้องถิ่นในการขับเคลื่อนงานประเด็นต่างๆ

บทเรียนสำคัญจากการดำเนินงาน คือ ควรใช้ทุนเดิมที่มีอยู่ทั้งด้านทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรท้องถิ่นมาปรับ ใช้กับการขับเคลื่อนงาน ประเด็น/กิจกรรมที่ควรเป็นสิ่งที่ชุมชนได้รับผลประโยชน์และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อย่างแท้จริง การสรุปบทเรียนการดำเนินงานเป็นระยะๆ จะช่วยกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน และควรวางแผนการดำเนินงานให้เกิดการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้อง กับทุนเดิมที่มีอยู่

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

แกนนำชุมชนจะจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการจัดสวัสดิการกลุ่มร่วมกับพื้นที่อื่นๆ ได้แก่ ตำบลแพรง หนามแดง ตำบลบางแก้ว เป็นต้น เพื่อปรับกระบวนวิธี กระบวนการดำเนินงาน และการจัดสวัสดิการอย่างยั่งยืน ควบคู่ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนผ่านการดำเนินงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อวางแผนเชื่อมโยงสู่การ จัดสวัสดิการภายในชุมชนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

กองทุน สวัสดิการชุมชนตำบลปากช่อง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลปากช่องตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอจอมบึง และอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดราชบุรี โดยมีระยะทางห่างจากจังหวัดราชบุรี ประมาณ 28 กิโลเมตร มี 15 หมู่บ้าน 2,221 ครัวเรือน ประชากร 8,794 คน แยกเป็นชาย 4,307 คน หญิง 4,487 คน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีภูเขาเป็นบางแห่ง มีลำห้วยไหลผ่าน จำนวน 4 สาย และมีคลองชลประทานสายหลักไหลผ่าน 1 สาย สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย จึงเหมาะสำหรับทำการเกษตร

การก่อเกิดกองทุนสวัสดิการ

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลปากช่อง อำเภอจอมบึง เริ่มก่อตั้งจากการรวมกลุ่มและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนได้จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีเป้าหมายในการรวมกลุ่มกันแก้ปัญหาในชุมชนโดยใช้สวัสดิการในการเชื่อมโยงกลุ่ม องค์กร และงานประเด็นต่างๆ เพื่อลดภาระหนี้สินให้กับคนในชุมชน เช่น แก้ไขปัญหานั้นนอกระบบ และจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกอย่างครอบคลุมทุกด้าน

การจัดสวัสดิการชุมชน ถือเป็นการสร้างหลักประกัน เพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน โดยชุมชนท้องถิ่น ซึ่งหมายรวมถึงทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในรูปสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ การสร้างอาชีพ และการช่วยเหลือด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย

หัวใจหลักของการจัดสวัสดิการชุมชน ตำบลปากช่อง คือ การพึ่งตนเองและการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยยึดหลัก “ช่วยกันคิดช่วยกันทำ ร่วมกันรับสวัสดิการ”

ฐานวิสาหกิจชุมชน รูปแบบการลงทุนและออม วันละบาท

- ก่อตั้ง ปี 2546
- สมาชิกเริ่มแรก 65 ราย
- ปัจจุบัน 472 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 3,150 บาท
- ปัจจุบัน 164,622 บาท

กระบวนการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน

เริ่มจากการเชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่มวิสาหกิจในตำบล เพื่อสมทบเข้ากองทุนสวัสดิการชุมชนโดยตัดผลกำไรเข้า

กองทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก และการสมทบจากสมาชิกรายคน โดยออมวันละ 1 บาท ปีละ 365 บาท และมีการจัดสวัสดิการด้าน เกิด แก่ เจ็บ ตาย ให้กับสมาชิก สมาชิกกองทุนมาจาก 2 ฐาน คือ จากฐานการเป็นสมาชิก เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และจากการออมวันละบาท

การจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก ฐานที่ 1 มีดังนี้

- ของเยี่ยมตลอด รายละ 200 บาท
- กรณีตายจะได้รับพวงหรีดเพื่อไว้อาลัยและสมทบสิ่งของที่ชุมชนทำกิจกรรมอยู่

การจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก ฐานที่ 2

- สมาชิกคลอดบุตร ได้รับของขวัญเด็กแรกเกิด ครั้งละ 200 บาท
- สมาชิกผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และส่งเงินสมทบครบ 10 ปี จะได้รับเบี้ยยังชีพ ปีละ 500 บาท
- สมาชิกเจ็บป่วยไปพบแพทย์ จ่ายค่าเดินทาง ครั้งละ 100 บาท ปีละไม่เกิน 2 ครั้ง
- สมาชิกประสบอุบัติเหตุ หรือ เจ็บป่วยจนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ จะได้รับเบี้ยยังชีพ ปีละ 300 บาท เป็นเวลา 5 ปี
- สมาชิกเสียชีวิต ได้รับเงินสงเคราะห์ตามอายุการเป็นสมาชิก เมื่อเป็นสมาชิก 1 ปี ได้รับเงินสงเคราะห์ ศพละ 1,000 บาท ไปจนถึงครบ 10 ปี ได้รับเงินสงเคราะห์ ศพละ 10,000 บาท จ่ายตามขั้นบันไดเพิ่มปีละ 1,000 บาท ส่วนสมาชิกผู้นำจะได้รับสวัสดิการเพิ่มขึ้น ร้อยละ 20 จากสมาชิกทั่วไป

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปากช่อง มีคณะกรรมการบริหารงาน จำนวน 11 คน ประกอบด้วย ชาย 6 คน หญิง 5 คน มาจากตัวแทนหมู่บ้าน กลุ่มองค์กรต่างๆในตำบลและมีการแบ่งบทบาทหน้าที่กันตามความถนัด และความสามารถของคณะกรรมการ มีการบริหารงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งมีฝ่ายตรวจสอบทั้งระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ปัจจุบันมีสมาชิก 472 คน ครอบคลุมคนลงทะเบียนคนจน 35 คน ครอบคลุมหมู่บ้าน 10 หมู่บ้านและเกิดการเชื่อมโยงสวัสดิการกับกลุ่มกิจกรรมในตำบล เช่น กลุ่มผู้เลี้ยงสุกร กลุ่มเถาวัลย์แดง กลุ่มเพาะพันธุ์ข้าว กลุ่มเยาวชน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ที่ผ่านมามีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกไปแล้ว 170 ราย เป็นผู้จดทะเบียนคนจน 10 ราย และมีการขยายผลการพัฒนาสวัสดิการชุมชนไปยังพื้นที่อื่นๆ อีก 4 ตำบล

ในส่วนการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง ได้สนับสนุนโรงแปรรูปสุกรแก่ชุมชน งบประมาณ 250,000 บาท ทั้งนี้ได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนา ปี 2549 - 2551 ขององค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง และจะสนับสนุนงบประมาณให้กับกองทุนสวัสดิการตำบลปากช่องทุกปี สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

- ขยายฐานการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกให้ครอบคลุม และสอดคล้องกับความต้องการของคนในตำบล เพิ่มสวัสดิการให้แก่สมาชิก / ด้านอาชีพ

- ขยายผล ชุมชนสวัสดิการ ที่สามารถขยายการเรียนรู้สู่ตำบลใกล้เคียง
- จัดสวัสดิการให้แก่ผู้ด้อยโอกาส เช่น ผู้สูงอายุ และผู้ทุพพลภาพที่ยังไม่ได้รับสวัสดิการขององค์กรใดๆ

กองทุนข้าวสาร ตำบลสระสี่มุม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ ตำบลสระสี่มุม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เป็นตำบลใหญ่ มีหมู่บ้านมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศคือ 24 หมู่บ้าน มีครัวเรือน 2,021 ครัวเรือน ประชากรชาย 4,516 คน ประชากรหญิง 9,417 คน มีเนื้อที่ 25,192 ไร่ สภาพพื้นที่ราบลุ่ม บางส่วนมีความแห้งแล้ง ลักษณะดินเหนียวปนทราย พื้นที่ส่วนใหญ่มีความชุ่มชื้นอุดมสมบูรณ์ เหมาะกับการทำการเกษตร/ประมง

ประวัติความเป็นมาของตำบลสระสี่มุม เมื่อสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้มีทหารญี่ปุ่นมาตั้งกองกำลังไว้ 1 กอง แต่สภาพแห้งแล้งไม่มีน้ำใช้ จึงขุดสระไว้ที่หมู่ที่ 1 เนื้อที่ประมาณ 4 ไร่และมีบางคนที่เล่าว่าได้มีการขุดสระไว้ทั้งสี่ด้าน จึงเป็นที่มาของตำบลสระสี่มุมปัจจุบันเหลือเพียงสระเดียว

สภาพความเป็นอยู่ ตำบลสระสี่มุมประกอบด้วยหลายชุมชนที่รวมตัวกันอยู่เป็นกลุ่มๆ ที่เป็นเครือญาติ/เพื่อนบ้าน ตามวิถีชีวิตดั้งเดิม แยกกันทำกินกับที่อยู่อาศัยชัดเจน

อาชีพปัจจุบันแบ่งได้ดังนี้คือ

1. เกษตรกร / ค้าขาย / รับจ้างทั่วไป	70 %
2. แรงงานที่เข้าสู่ระบบโรงงาน	20 %
3. ข้าราชการ	10 %

ที่มาของการจัดสวัสดิการชุมชน

ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ในอดีตเคยมีความสัมพันธ์ที่ดี เด็กให้ความเคารพผู้ใหญ่/ปราชญ์ชาวบ้าน มีวัฒนธรรมเดียวกัน (เชื้อสายลาว ไช้) เช่น การกินการอยู่, การแต่งกาย, ที่อยู่อาศัย, ความเอื้ออาทรต่อกัน ทางสายเลือดแลกเปลี่ยนแรงงาน, การลงแขก

สภาพปัญหา ต่อมาเกิดการเปลี่ยนแปลงทางภูมิศาสตร์/สังคม/เศรษฐกิจ/วัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงคือในช่วงหนึ่งมีการขุดคลองผ่านบางพื้นที่ ทำให้สภาพเปลี่ยนไป สภาพน้ำก็เปลี่ยนเพราะการประกอบอาชีพเลี้ยงกุ้ง มีปัญหาขาดทุน ที่ทำกินเป็นของนายทุนราว 70 % รอขาย 10 % ความทันสมัยเข้ามา สังคมเปลี่ยนการสื่อสารระบบเปิด เด็กไปเรียนนอกพื้นที่ จบการศึกษาไม่ทำงาน ไม่สนใจอาชีพเสริมที่ต้องแข่งขันเริ่มมีสังคมเดี่ยวๆ การทำมาหากินต่างคนต่างทำ รายได้ไม่พอใช้ การดูแลจากภาครัฐไม่สามารถดูแลได้ทั้งหมดเพราะทำเป็นเรื่องๆ ไม่ครอบคลุม ไม่ตรงตามความต้องการมีความยุ่งยากและซ้ำ

จากสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในตำบลและเมื่อปลายปี พ.ศ. 2549 ได้เกิดภาวะน้ำท่วมทำให้ถนนในตำบลได้มีการพูดคุยกันบ่อยขึ้นมีบางส่วนได้ไปเรียนรู้การทำสวัสดิการที่ชาวบ้านคิดเองทำเองบนความเอื้ออาทรต่อกันจากที่

ฐานวิสาหกิจชุมชน รูปแบบ และออมวันละบาท

- ก่อตั้ง ปี 2546
- สมาชิกเริ่มแรก 120 ราย
- ปัจจุบัน 330 ราย
- เงินทุนเริ่มแรก 3,150 บาท
- ปัจจุบัน 164,622 บาท

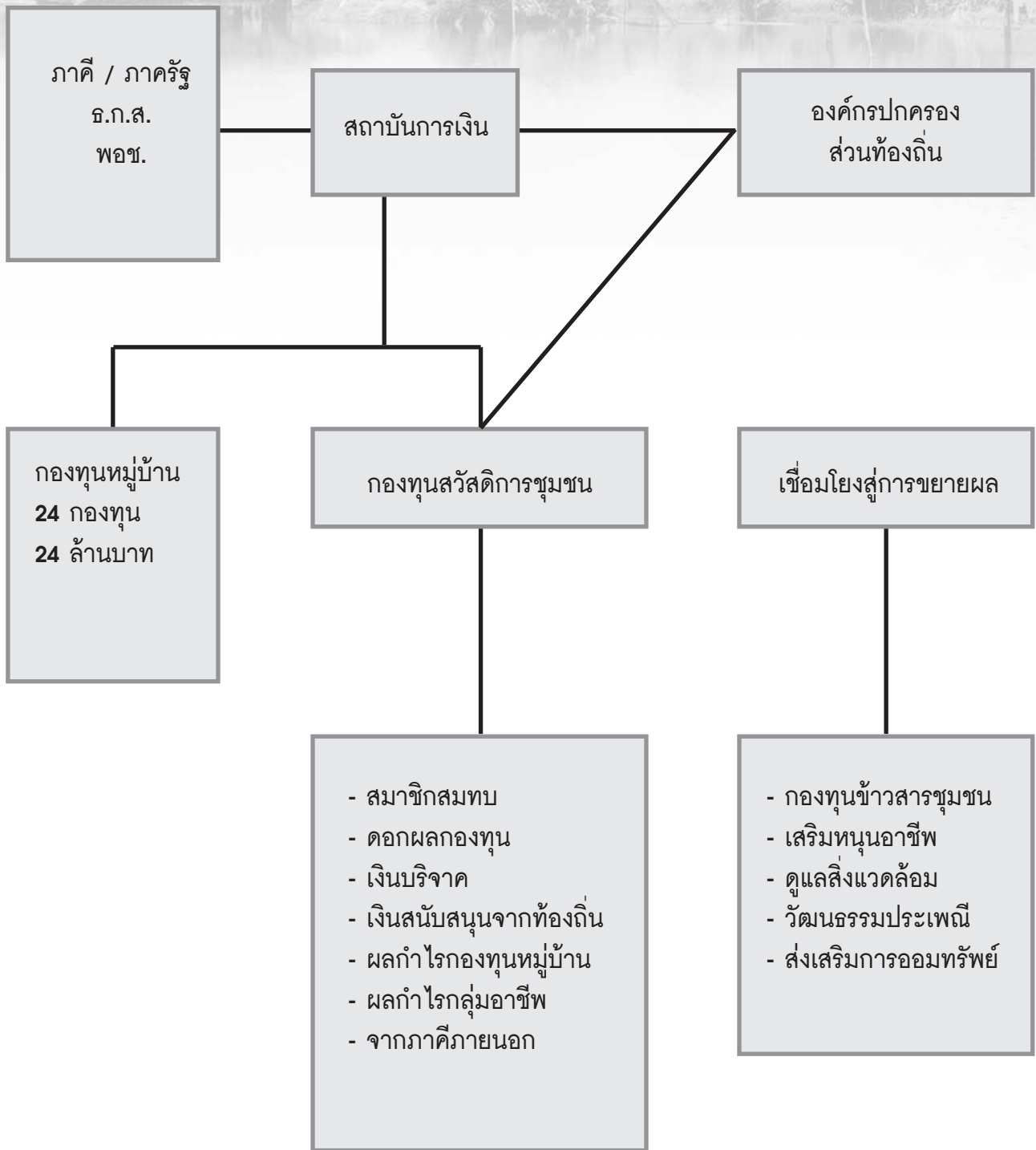
ต่าง ๆ นำกลับมาเล่าสู่กันฟังแต่ไม่รู้จะเริ่มอย่างไรจนได้ไปเรียนรู้การทำสวัสดิการชุมชนที่ ต.บ้านขาม อ.จตุรัส จ.ชัยภูมิ ของแกนนำ 4 คน ได้เกิดความคิดว่าจะกลับมาทำให้สระสี่มุมเกิดสวัสดิการชุมชนให้ได้ โดยเริ่มชักชวนผู้ที่สนใจ จนได้ คณะทำงานขึ้นมา 1 ชุด 17 คน แบ่งหน้าที่กันไปหาสมาชิก ได้สมาชิกครั้งแรก 120 คน จาก 10 หมู่บ้าน จึงจัดให้มีการประชุมเพื่อให้มีคณะกรรมการ ประกอบด้วย ประธาน, รองประธาน, เลขา, เภรณูญิก, บัญชี, ประชาสัมพันธ์, กรรมการ เริ่มร่างระเบียบข้อบังคับมาดูร่วมกันจนได้ข้อยุติ คือ สมาชิกออมเดือนละ 30 บาท ทุกวันที่ 5 ของเดือน สวัสดิการด้านต่าง ๆ คือ เกิด, แก่, เจ็บ, ตาย, ทุนการศึกษา, ส่งเสริมอาชีพ, กองทุนข่าวสาร การสื่อสารกับสมาชิก ใช้ การพูดคุยชักชวน / เสี่ยงตามสาย

การบริหารจัดการ กองทุนสวัสดิการชุมชน โดยคณะกรรมการ 17 คน มีข้อตกลงร่วมกันคือ คณะกรรมการ ที่แต่งตั้งต้องมีส่วนร่วมในการทำงานทุกคน ร่วมคิด, ร่วมทำ, ร่วมแก้ไข, มีอะไรรู้ร่วมกัน ตั้งเป้าหมายร่วมกันเช่น แก้ปัญหานี้กองทุนหมู่บ้าน ส่งเสริมอาชีพให้กับสมาชิกสร้างสวัสดิการตั้งแต่เกิดจนตาย จัดตั้งเป็นสถาบันการเงินชุมชน มีระบบการสื่อสารของคณะกรรมการ โดยใช้การประชุมทุกเดือน และยอมรับการเชื่อมโยงข้อมูลในวาระเร่งด่วน ส่วน ระบบการสื่อสารระหว่างสมาชิก จะมีกำหนดประชุมใหญ่ปีละ 1 ครั้ง ถ้ามีความจำเป็นเร่งด่วนสำคัญประชุมวิสามัญ

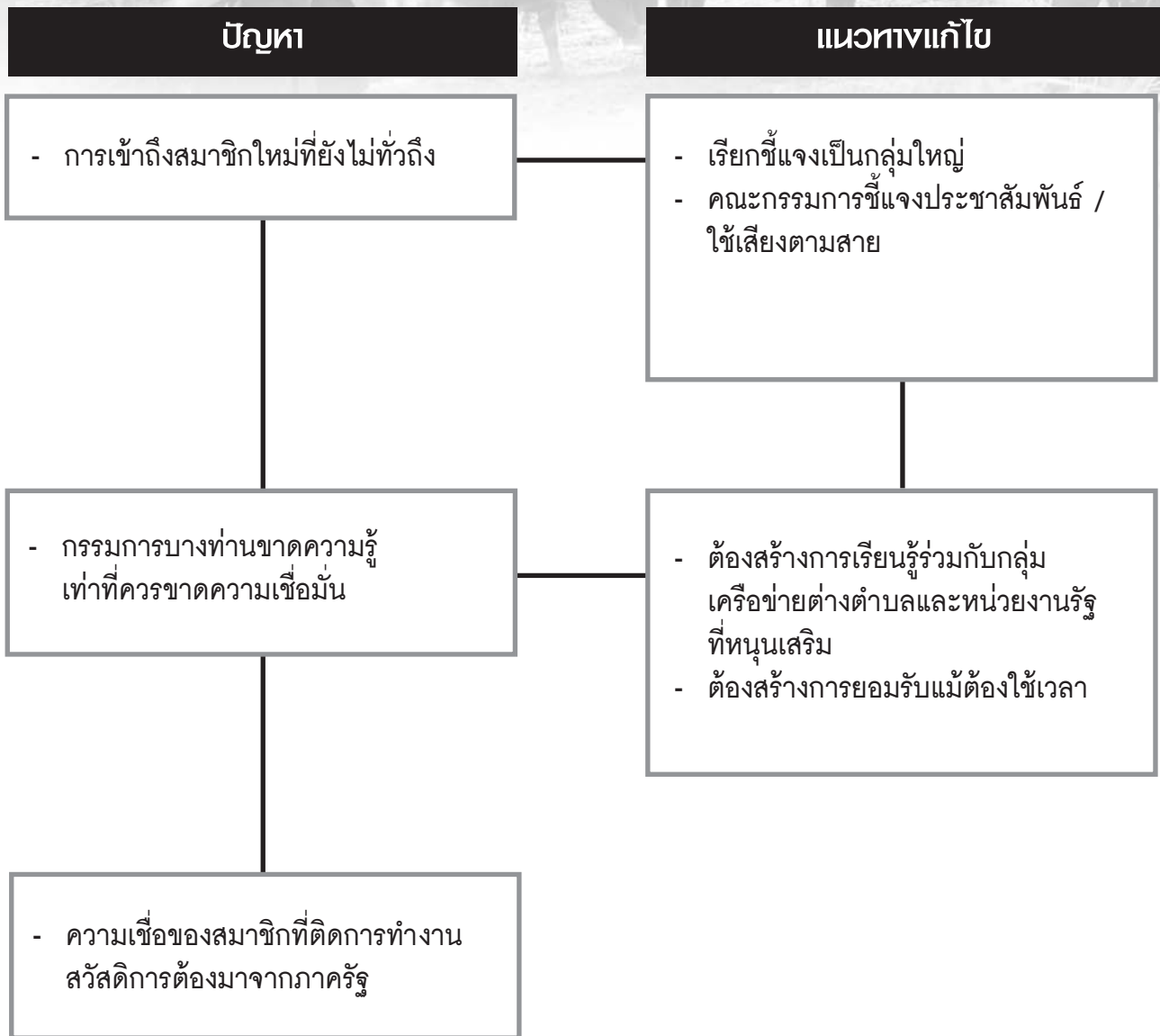
ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ
<ul style="list-style-type: none"> - ชาวบ้านสนใจสมัครเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้น จาก 120 คน เพิ่มเป็น 330 คน - ทุนของกองทุนเพิ่มขึ้นจาก 3,600 บาท/เดือน เป็น 9,900 บาท/เดือน - จัดสวัสดิการได้เพิ่มขึ้นจากเกิด, แก่, เจ็บ, ตาย คือ ทุนการศึกษา, ส่งเสริมอาชีพ, กองทุนข่าวสาร 	<ul style="list-style-type: none"> - เกิดบุคลากรที่เอื้อระสังคมากขึ้น - คณะกรรมการมีความรับผิดชอบ - สมาชิกเข้าใจเรื่องสวัสดิการชุมชนเห็นประโยชน์และความสำคัญ - สามารถขยายผลกองทุนให้ให้โตขึ้น - ใช้สวัสดิการชุมชนเป็นตัวเชื่อมการพัฒนาชุมชน

วิสัยทัศน์ สิ่งที่ยากให้เป็น

ปัญหาและการแก้ไข สิ่งที่ได้เรียนรู้

บทเรียนที่น่าจะนำไปใช้กับที่อื่น

- การทำให้ผู้นำมีความเข้าใจและมีความคิดเห็นในทางเดียวกัน
- ผู้นำให้ความสนใจต่องานพัฒนาชุมชน
- ผู้นำเฝ้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
- การยอมรับการทำงานซึ่งกันและกัน
- ผู้นำมีแนวคิดพัฒนาต่อยอด

ผู้ประสานงาน

นายสุทธิพงศ์ ฉลาดธัญกิจ

6/1 หมู่ที่ 22 ตำบลสระสีมุ่ม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม 73140

โทร. 085-7010399

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลศิลาลอย กิ่งอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กองทุนสวัสดิการชุมชน ก่อตั้งขึ้นใน
พื้นที่น้ำใจ จากคนสู่คน
มุ่งผลข้างเหลือก็อยู่
เพิ่มทุนความดี
ในอย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี
เสริมวิถี ใช้พอเพียง
หล่อเลี้ยงชุมชนด้วยตนเอง

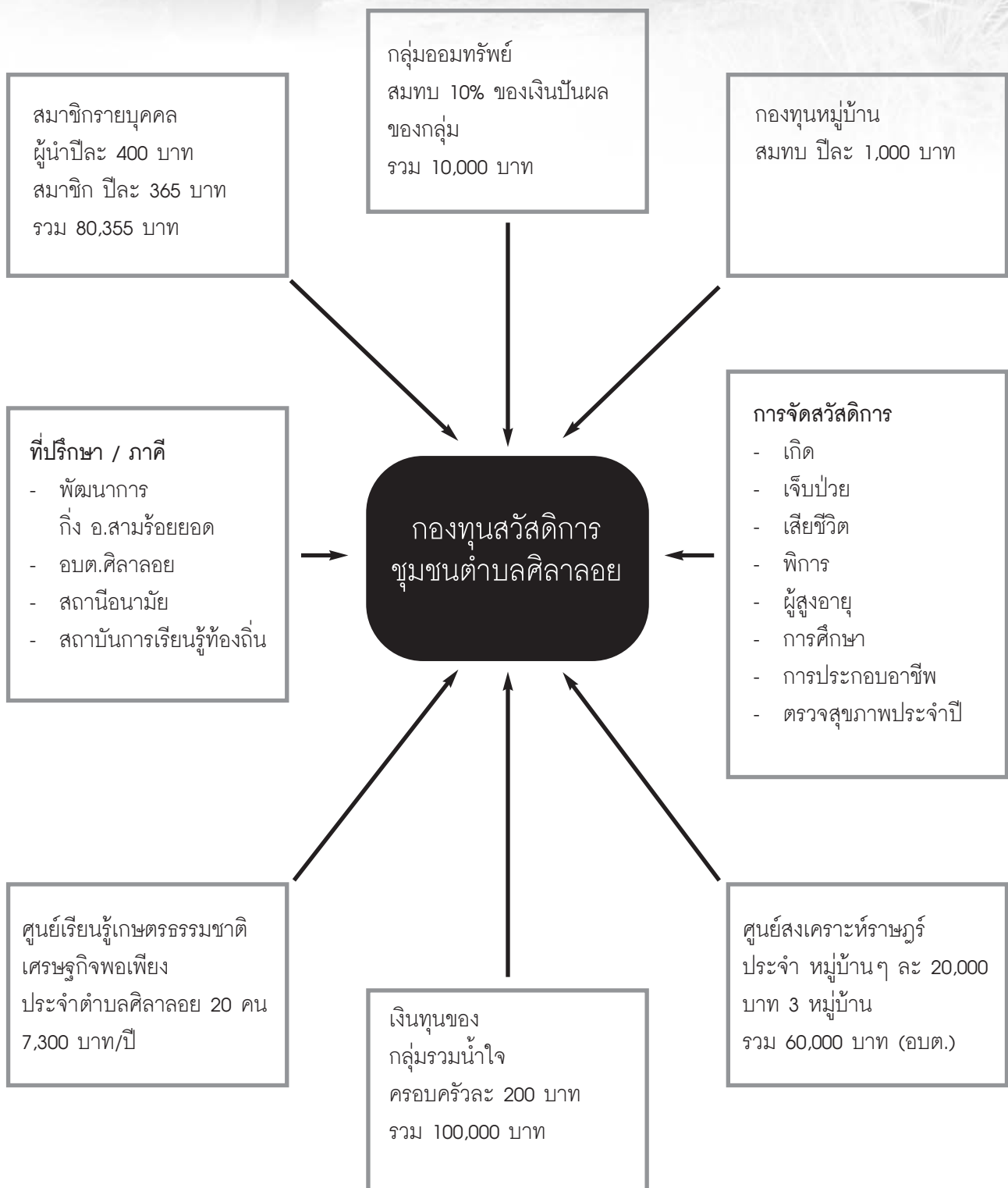
ฐานคิดกองทุนสวัสดิการ

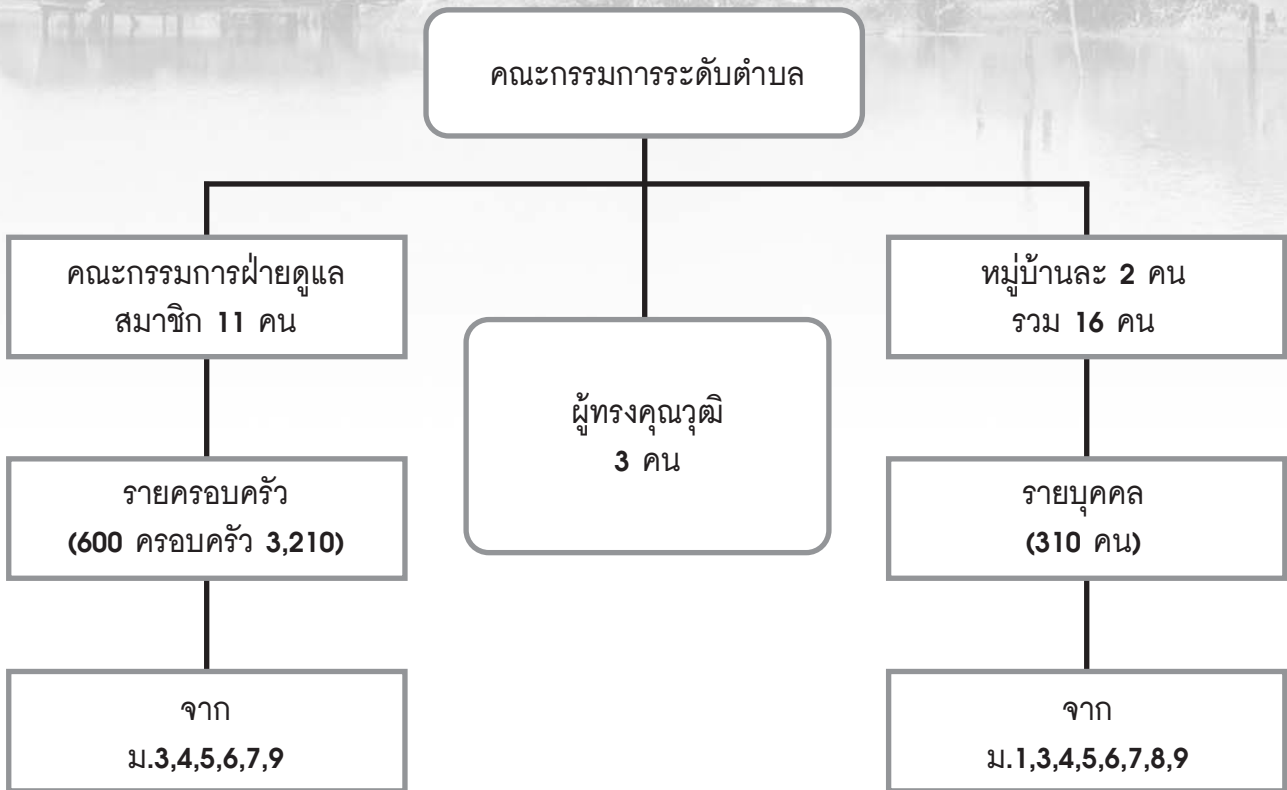
ชาวบ้านในตำบลรวมตัวกันเป็นกลุ่มรวมน้ำใจในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อช่วยเหลือกันในการเสียชีวิตของแต่ละบุคคลในครัวเรือน เป็นการช่วยเหลือแบบพึ่งพากันและกัน แต่การดูแลกันของคนในตำบลยังดูแลกันไม่ครอบคลุมวงจรชีวิต และด้านอื่นๆที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับคนในชุมชน เช่น การประกอบอาชีพ และ สิ่งที่เป็นความเดือดร้อนจริงในชีวิตประจำวันแต่ละช่วงอายุ จึงจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลศิลาลอย

วิธีการ / กระบวนการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน

1. ออกแบบสอบถาม เพื่อสำรวจความต้องการของคนในตำบล
2. รวบรวมข้อมูลสมาชิก
3. สั่งเคราะห์ข้อมูลสมาชิก
4. ประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจ แนวคิด หลักการสวัสดิการชุมชน โดยผ่านการประชุมตั้งแต่ระดับตำบล หมู่บ้าน
5. ประชุมสมาชิก เพื่อร่วมกันร่างระเบียบ ข้อบังคับ ของกองทุน
6. สร้างระเบียบการออมโดยเปิดรับสมาชิกรายบุคคลและรายครอบครัว
7. ประชุมคณะกรรมการ
8. เชื่อมโยงกองทุนออมทรัพย์ เพื่อนำมาใช้จัดสวัสดิการ

ที่มาของกองทุนในการจัดสวัสดิการชุมชนตำบลศิลาลอย

รูปแบบการจัดสวัสดิการ

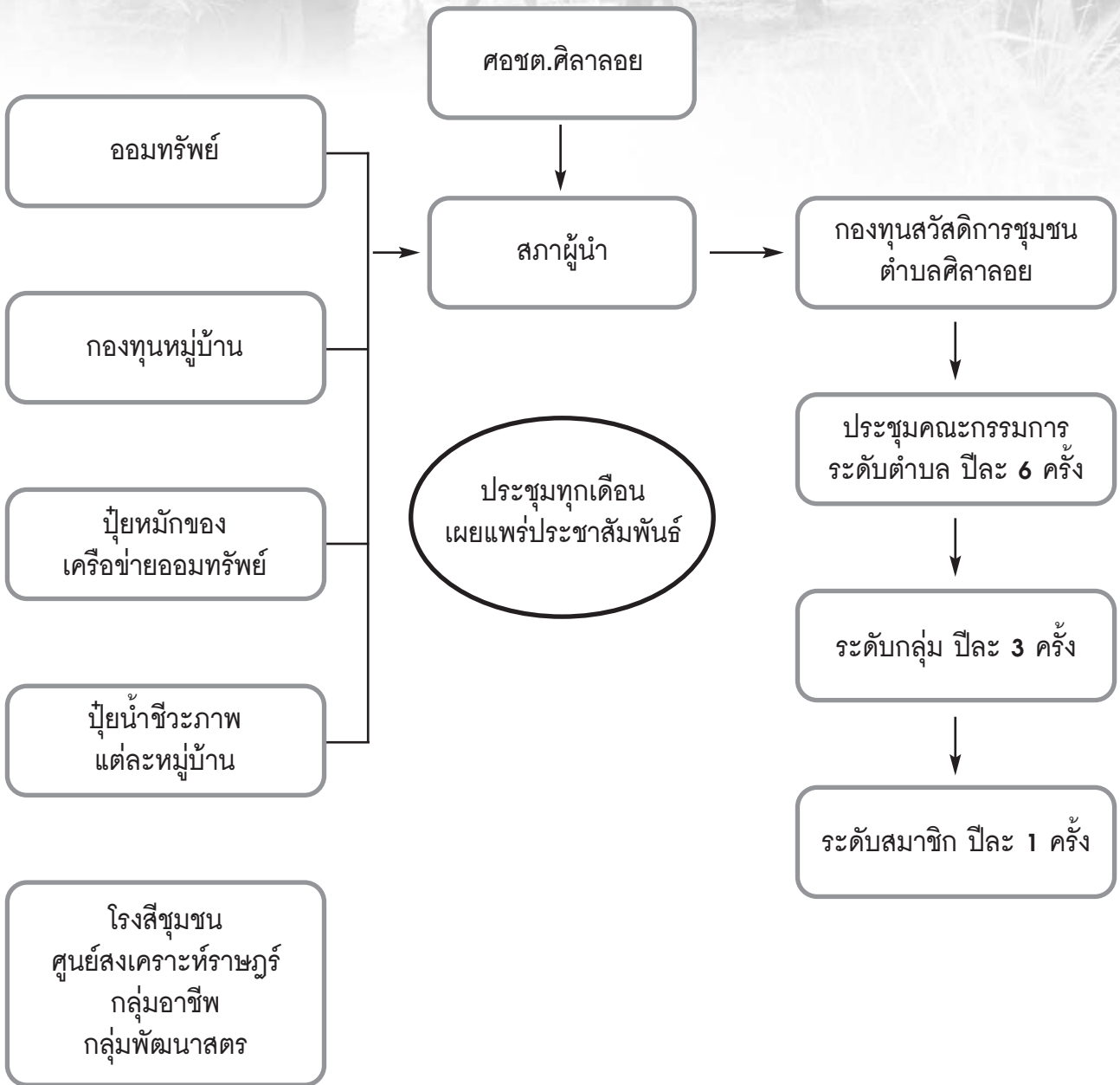
รายบุคคล

1. เมื่อเด็กแรกเกิด เงินขวัญถุง 500 บาท
2. เมื่อเจ็บป่วยเข้าโรงพยาบาล จ่ายครั้งละ 200 บาท ปีที่ 2 ครั้งละ 200 ปีละ 2 ครั้ง
3. ตรวจสุขภาพประจำปี ครั้งละ 200 บาท
4. เมื่อผู้สูงอายุส่งเงินสมทบครบ 10 ปี จ่ายปีละ 1,000 บาท
5. กรณีทุพพลภาพเมื่อสมาชิกครบ 3 ปี จ่ายปีละ 1,000 บาท
6. อุบัติเหตุเสียชีวิตตั้งแต่เริ่มเป็นสมาชิก จ่าย 5,000 บาท
7. เมื่อเป็นสมาชิกครบ 6 เดือน เจ็บป่วยเสียชีวิตจ่าย 5,000 บาท ปีที่ 2 จ่าย 7,500 บาท

รายครอบครัว

1. เงินสงเคราะห์ที่เก็บครัวเรือนละ 50 บาท หักค่าใช้จ่ายไม่เกิน 10%
2. พวงหรีด 1 พวง เป็นเจ้าภาพ 1 คิน

การเชื่อมโยงฐานกิจกรรมสู่การจัดสวัสดิการชุมชน

การประสานความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบล

1. องค์การบริหารส่วนตำบลศิลาลอยให้ใช้ที่ทำการศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนเป็นที่ทำการกองทุนสวัสดิการ
2. องค์การบริหารส่วนตำบลศิลาลอยให้งบแก่ศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ประจำหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 20,000 บาท (หมู่บ้านคัดเลือกสมาชิกในหมู่บ้านที่ยากจน ด้อยโอกาส เข้าเป็นสมาชิกกองทุน หมู่บ้านละ 51 คน)
3. องค์การบริหารส่วนตำบลศิลาลอยให้ใช้สถานที่ในการประชุมคณะกรรมการ และสมาชิก

กองทุน สวัสดิการชุมชนตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลอ่าวน้อย ได้รับการยกฐานะเป็นหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ตามนโยบายการกระจายอำนาจสู่หน่วย การปกครองชั้นพื้นฐานของรัฐบาล อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 285 กิโลเมตร ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมือง ประจวบคีรีขันธ์ เป็นระยะทาง 14 กิโลเมตร ตำบลอ่าวน้อยมีพื้นที่ประมาณ 313 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 195,625 ไร่ สภาพพื้นที่โดยทั่วไปมีลักษณะลาดเอียงจากทิศตะวันตก ไปสู่ทะเลอ่าวไทย ทางทิศตะวันออกมีถนน เพชรเกษมตัดผ่านระหว่างพื้นที่ทางทิศตะวันตกและทิศตะวันออก ของตำบล พื้นที่ทิศตะวันตกมีสภาพดินที่เหมาะสมแก่ การประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยพื้นที่ฝั่งตะวันออกมีสภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย ประชาชนส่วนใหญ่ มีอาชีพการ ปลูกสัตว์ แบ่งการปกครองออกเป็น 16 หมู่บ้าน มีประชาชนทั้งสิ้น 20,2551 คน แบ่งเป็นชาย 10,278 คน หญิง 10,273 คน (ข้อมูล ณ กรกฎาคม 2548)

การก่อเกิดกองทุนสวัสดิการชุมชน

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอ่าวน้อย เริ่มต้นจากการนำผลกำไร ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมาจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก แต่ยังไม่ ครอบคลุม ต่อมาปี 2549 ได้มีการขยายฐานสมาชิกเพิ่มขึ้น และมีการจัด สวัสดิการ คือ 1. สมาชิกเจ็บป่วยกองทุนสวัสดิการจ่ายให้คืนละ 50 บาท ปี ละไม่เกิน 4 คืบ และ 2. สมาชิกเสียชีวิตกองทุนสวัสดิการจ่ายให้ 2,000 บาท พร้อมเป็นเจ้าภาพ 1 คืบ

และเมื่อวันที่ 15 เมษายน 2549 ได้มีการประชุมสมาชิกและคณะ กรรมการ ทบทวนรูปแบบการจัดสวัสดิการให้ครอบคลุมวงจรชีวิตตั้งแต่ เกิด - ตาย

การบริหารจัดการกองทุน

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอ่าวน้อย มีสมาชิกเริ่มแรก 32 คน ปัจจุบัน 640 คน จำนวนกองทุน 404,920 บาท ที่มาของกองทุนมาจากการสมทบวันละ 1 บาท ของสมาชิกและได้รับการสนับสนุนจากศูนย์ส่งเสริมสุขภาพร าชอาณาจักร จำนวน 12,000 บาท ครอบคลุมองค์กร 5 กลุ่ม คือ กองทุนหมู่บ้าน ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ ศูนย์สาธิต การตลาด และกองทุนแม่ของแผ่นดิน

คณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอ่าวน้อยมาจาก ตัวแทนหมู่บ้านของแต่ละหมู่บ้านที่เข้าเป็น สมาชิกกองทุนฯ และมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ชัดเจน คือ ประธาน รองประธาน เหนรัญญิก เลขานุการ กรรมการ ตรวจสอบ โดยมีภาคีเป็นที่ปรึกษา จำนวน 6 คน เช่น กำนัน นายองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการโรงเรียนฯ คณะกรรมการมีการลงพื้นที่แต่ละหมู่บ้าน เพื่อทำความเข้าใจ ขยายฐานสมาชิกให้ครอบคลุม และกว้างขวางมากขึ้น

ฐานองค์กรการเป็นชุมชน รูปแบบ ออมทรัพย์

- ก่อตั้ง ปี 2549
- สมาชิกเริ่มแรก 32 ราย
- ปัจจุบัน 640 ราย
- เงินทุนปัจจุบัน 404,920 บาท

สำหรับการประสานความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบล ได้สนับสนุนงบประมาณกองทุนสวัสดิการตำบลอ่าวน้อย ปีงบประมาณ 2550 เป็นจำนวนเงิน 100,000 บาท

การจัดสวัสดิการมี 6 ประเภท คือ เกิด เจ็บป่วย (กรณีนอนโรงพยาบาล) 1 ปี ใช้สิทธิได้ 2 ครั้ง ครั้งละ 10 คืน ผู้สูงอายุ (ตั้งแต่อายุ 65 ปีขึ้นไป) ผู้พิการ ผู้เสียชีวิต และ กิจกรรมสาธารณประโยชน์ในตำบล เช่น สนับสนุนกีฬา ชุมชน/กิจกรรมวันเยาวชน โดยสวัสดิการที่สมาชิกได้รับขึ้นอยู่กับจำนวนกองทุนและปีจำนวนที่เป็นสมาชิก

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

- > ประชาชนในตำบลเกิดความเข้าใจเรื่องสวัสดิการชุมชนแบบมีส่วนร่วม
- > ประชาชน / สมาชิกได้รับการจัดสวัสดิการอย่างเป็นธรรม
- > สมาชิกสามารถนำความรู้เรื่องสวัสดิการชุมชนไปถ่ายทอด และขยายผลให้กับพื้นที่ใกล้เคียง
- > ประชาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ และศูนย์สาธิต สนใจเข้าเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน

ตำบลอ่าวน้อยเป็นจำนวนมาก

> ภาวคดีที่เกี่ยวข้อง เช่น อบต./ศพส./พมจ. มีความเข้าใจและประสานความร่วมมือกันมากขึ้นและมีการสมทบงบประมาณสู่กองทุนสวัสดิการชุมชนอ่าวน้อย

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

1. ประสานแผนประจำปี กับ องค์การบริหารส่วนตำบล ปี 2550 - 2553
2. ประสานแผนกับศูนย์พัฒนาสังคมในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
3. ขยายรูปแบบการจัดการสวัสดิการให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในตำบล

ผู้ประสานงาน

นายรวบ เปรมประสิทธิ์

583 หมู่ที่ 14 ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

โทร. 089-8038635

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลไชยราช อำเภอสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลไชยราช เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอสะพานน้อย ห่างจากอำเภอประมาณ 20 กิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 6 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 บ้านไชยราช หมู่ที่ 2 บ้านคอกอ้ายเหนือ หมู่ที่ 3 บ้านบางเจริญ หมู่ที่ 4 บ้านทองอินทร์ หมู่ที่ 5 บ้านหนองหิน หมู่ที่ 6 บ้านหมากผู้ ประชาชนในตำบลไชยราชส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ ทำไร่ และทำสวน แต่ไม่มีการทำนา เนื่องจากภูมิประเทศเป็นป่าเขา ไม่มีพื้นที่ราบที่เหมาะสมแก่การทำนา พืชเศรษฐกิจ ได้แก่ สับปะรด พุเรียน กาแฟ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ฯลฯ

ตำบลไชยราช เป็นตำบลสุดท้ายของภาคกลาง มีอาณาเขตติดกับ ตำบลเขาไชยราช อำเภอประทีพ และตำบลสลวย อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ทำให้มีภาษาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ กล่าวคือ เป็นภาษาผสมระหว่างภาษาท้องถิ่นภาคใต้ กับภาษาไทยภาคกลาง เวลาพูดแบบภาคใต้ สำเนียงก็จะไม่เหมือนที่คนใต้พูด แต่เมื่อพูดภาษาไทยกลาง ก็จะมีสำเนียงได้ผสมอยู่ด้วย ซึ่งถือเป็นเสน่ห์อีกอย่างหนึ่ง

การก่อเกิดกองทุนสวัสดิการ

จากการที่ตำบลไชยราช ได้ทำแผนแม่บทชุมชน จัดเก็บข้อมูลนำมาวิเคราะห์และได้ก่อเกิดกิจกรรมที่ทำให้คนในตำบล เกิดการรวมตัวของชาวบ้าน ทุกครอบครัว ทุกเพศ ทุกวัย ร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมบริหารจัดการ ร่วมเรียนรู้ ร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีกระบวนการ ขั้นตอนการหารือกับกลุ่มองค์กรต่างๆ ในพื้นที่มาทำงานร่วมกัน วางกฎระเบียบ พร้อมการระดมทุนจากสมาชิกในการก่อเกิดกองทุนสวัสดิการชุมชน

วัตถุประสงค์ของกองทุนสวัสดิการชุมชน มีดังนี้

1. เพื่อร่วมสร้างพลัง สร้างจิตสำนึกพึ่งพาตนเอง การรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การมีความซื่อสัตย์สุจริต การมีวินัยและการฝึกนิสัยประหยัด อดออม ให้เป็นวัฒนธรรมประจำวันของบุคคล ครอบครัว กลุ่ม ชุมชน
2. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม เชื่อมโยงระหว่างบุคคล ครอบครัว เครือญาติ ไปสู่ตำบล จังหวัด ภาค ชาติ ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีสิทธิ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเป็นธรรม ความโปร่งใส ในการจัดการที่เท่าเทียมกันด้วย “เงินบาท”
3. เพื่อร่วมกันทำวิจัย จิตใจ การจัดการคน เงิน สวัสดิการ สังคม ระดับบุคคล ครอบครัว ที่ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต ความคิด การจัดการ และพฤติกรรมตนเองใหม่
4. เพื่อฟื้นฟูวิถีชีวิต การเรียนรู้ การปฏิบัติร่วมกันของทุกฝ่าย ทุกกลุ่มคน เพื่อรวมพลังจัดตั้ง “กองทุนสวัสดิการเพื่อชีวิตคนจน” ขจัดหนี้รื้อระบบ พัฒนาที่อยู่อาศัย วัฒนธรรม
5. เพื่อพัฒนาระบบสวัสดิการแบบ “หุ้นส่วนในการจัดการร่วมกัน” ตั้งแต่กระบวนการคิด การตัดสินใจ การดำเนินการ การแก้ปัญหา การประเมินผล การพัฒนาแนวคิด

ระบบโครงสร้างการทำงาน มีคณะกรรมการบริการกองทุนคณะหนึ่ง ซึ่งมีโครงสร้างการทำงานคือ ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก ประชาสัมพันธ์ ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล ติดตามโครงสร้าง กิจกรรมที่อนุมัติ เงินให้สมาชิกกู้ยืมไปสร้างอาชีพ และปลดหนี้ในระบบ จะนำปัญหามาพูดคุยและหาวิธีแก้ปัญหา

การเป็นสมาชิก แบ่งเป็น 2 ทาง ดังนี้

- กลุ่มบุคคล 5 คน/1 กลุ่ม จัดสรรเงินฝากสัจจะออมรายวัน วันละ 5 บาท ต่อคน รวม 25 บาท/วัน/กลุ่ม/เดือน ดังนี้
 - ส่วนที่ 1 ฝากกองทุนสวัสดิการเพื่อความมั่นคงในชีวิต 150 บาท
 - ส่วนที่ 2 ฝากกองทุนสวัสดิการหลักประกันความมั่นคงในชีวิต 200 บาท
 - ส่วนที่ 3 ฝากกองทุนเพื่อใช้หนี้สิน 400 บาท
- กลุ่มรายครอบครัว การจัดสรรเงินฝากออมรายวัน วันละ 5 บาท ต่อ 1 ครอบครัว 150 บาทต่อเดือน บุคคลในครอบครัว หมายถึง สามี ภรรยา บุตร หลาน บิดา มารดา ในสมาชิกกลุ่มครอบครัวจะมีการลงทะเบียนครอบครัว ตามแบบฟอร์มที่กองทุนสวัสดิการกำหนดไว้ เมื่อกองทุนสวัสดิการพิจารณาว่าเป็นสมาชิกฝากเงินสวัสดิการ วันละ 5 บาท ต่อ 1 ครอบครัว ต่อ 1 วัน 150 บาท ต่อ เดือน กองทุนจะจัดสรรเงินฝากออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้
 - ส่วนที่ 1 ฝากกองทุนสวัสดิการเพื่อความมั่นคงในชีวิต 30 บาท/เดือน
 - ส่วนที่ 2 ฝากกองทุนสวัสดิการหลักประกันความมั่นคงในชีวิต 40 บาท/เดือน
 - ส่วนที่ 3 ฝากกองทุนเพื่อใช้หนี้สิน 80 บาท/เดือน

รูปแบบการจัดสวัสดิการ มีดังนี้

กองทุนสวัสดิการเพื่อการเกิด เจ็บป่วย ถึงแก่กรรม จัดสรรเงินฝากสัจจะสวัสดิการที่ได้รับเดือนละ 15 บาทต่อคน ในรอบปีต่อไป

สวัสดิการเพื่อการเกิด กองทุนสวัสดิการฯ จัดสรรเงินฝากสัจจะสวัสดิการที่ได้รับเดือนละ 1 บาทต่อคน ดังนี้

- แม่คลอดบุตร นอนโรงพยาบาลเบิกได้ครั้งละไม่เกิน 1,000 บาท ปีละไม่เกิน 2,000 บาท
- บุตรคลอดใหม่ กองทุนสวัสดิการฯ พิจารณาช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลให้แก่บุตรคลอดใหม่ ตั้งแต่แรกเกิดจนอายุครบ 1 ปี ไม่เกิน 500 บาท

สวัสดิการเพื่อการเจ็บป่วย กองทุนสวัสดิการฯ จัดสรรเงินฝากสัจจะที่ได้รับเดือนละ 9 บาท ต่อคนดังนี้

ประเภทผู้ป่วยใน มีสิทธิ์เบิกสวัสดิการวันละ 100 บาท รวมไม่เกิน 1,000 บาทต่อปี ต่อรายคือ

- เมื่อเป็นสมาชิกครบ 90 วัน ไม่เกิน 180 วัน มีสิทธิ์เบิกสวัสดิการ ไม่เกิน 500 บาท
- เมื่อเป็นสมาชิกครบ 180 ขึ้นไป มีสิทธิ์เบิกสวัสดิการรวมทั้งปี ไม่เกิน 1,000 บาท

ประเภทผู้ป่วยนอก มีสิทธิ์เบิกสวัสดิการได้ 10% ของใบเสร็จ รวมไม่เกิน 200 บาท

สวัสดิการเมื่อถึงแก่กรรม กองทุนสวัสดิการฯ จัดสรรเงินฝากสัจจะสวัสดิการที่ได้รับเดือนละ 5 บาท ต่อคนดังนี้

สวัสดิการคุ้มครองเงินฝาก กองทุนสวัสดิการฯ จะจ่ายเงินเงินฝากสมทบจำนวน 50% ของเงินฝากกองทุนสัจจะสวัสดิการเพื่อชีวิตคนชุมชน และเป็นสมาชิกเกิน 1 ปี จำนวนสูงสุดไม่เกิน 3,000 บาท

สวัสดิการคุ้มครองเงินกู้ กองทุนสวัสดิการฯ จะจ่ายเงินชำระหนี้ทั้งปกติและค้างชำระ (ที่ผ่านการประนอมหนี้ และมีการชำระหนี้มาแล้วไม่น้อยกว่า 3 เดือน) จำนวน 100% ของยอดเงินกู้เกิน 1 ปี จากกองทุนสัจจะสวัสดิการเพื่อชีวิตคนชุมชนที่เป็นสมาชิก จำนวนสูงสุดไม่เกิน 5,000 บาท

ซึ่งสวัสดิการคุ้มครองเงินฝาก และสวัสดิการคุ้มครองเงินกู้ จะช่วยเหลือเฉพาะสมาชิกประเภทกลุ่มครอบครัวที่มีสัจจะต่อเพื่อนสมาชิกกองทุนสัจจะสวัสดิการเพื่อชีวิตคนชุมชนเท่านั้น

สวัสดิการค่าปลงศพ กองทุนสวัสดิการฯจะจ่ายค่าปลงศพดังนี้

อายุการเป็นสมาชิก. กสปช.	ค่าปลงศพที่สมาชิก พึงได้รับ	อายุการเป็นสมาชิก กสปช	ค่าปลงศพที่สมาชิก พึงได้รับ
90-180 วัน	1,000 บาท	2,191-2,920 วัน	15,000 บาท
181-1,095 วัน	3,000 บาท	2,921-3,650 วัน	20,000 บาท
1,096-2,190 วัน	10,000 บาท	3,651 วันขึ้นไป	30,000 บาท

สวัสดิการฌาปนกิจสงเคราะห์ กองทุนสวัสดิการฯ จะจัดเก็บเงินสมทบเป็นค่าปลงศพจากทุกครอบครัว ครอบครัวละ 10 บาท ให้แก่ครอบครัวที่มีสมาชิกเสียชีวิต กรณีบุคคลในครอบครัวสมาชิกเสียชีวิต และบุคคลนั้นไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการฯ จะเก็บเงินช่วยเหลือค่าปลงศพจากทุกครอบครัวครอบครัวละ 5 บาทให้แก่สมาชิก

กองทุนสวัสดิการเพื่อการสงเคราะห์ กองทุนสวัสดิการฯ จัดสรรเงินฝากสัจจะสวัสดิการให้เดือนละ 1 บาท ต่อคนในรอบปีต่อปี เพื่อเป็นเงินฝากสัจจะสวัสดิการทดแทนให้แก่สมาชิกกลุ่มครอบครัวคนละ 30 บาทต่อเดือน ไม่เกิน 2 คนในครอบครัว บุคคลที่จะได้รับสวัสดิการมีดังนี้

- ◆ ผู้พิการ หมายถึง บุคคลที่ไร้ความสามารถให้การประกอบอาชีพโดยสิ้นเชิงถาวร
- ◆ ผู้ป่วยเรื้อรัง หมายถึง บุคคลเป็นโรคต้องเข้ารับการรักษาค่าใช้จ่ายสูงมาก
- ◆ บุตรคลอดใหม่ หมายถึง บุตรของสมาชิกตั้งแต่แรกเกิดจนอายุครบ 1 ปี
- ◆ ผู้ด้อยโอกาสและผู้ยากไร้ หมายถึง บุคคลที่ไม่สามารถจะเข้าถึงบริการสวัสดิการต่างๆ จากภาครัฐ
- ◆ เด็กกำพร้า หมายถึง เด็กที่ไม่มีใครดูแลรับผิดชอบ และอยู่อาศัยลำพังด้วยตนเอง

กองทุนสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุ กองทุนสวัสดิการฯ จัดสรรเงินฝากสัจจะเดือนละ 10 บาท ต่อคน ในรอบปี ดังนี้
สวัสดิการบำนาญ กองทุนสวัสดิการฯ จัดสรรเงินฝากสัจจะสวัสดิการเดือนละ 9 บาท ต่อคนดังนี้

- ◆ สมาชิกอายุครบ 60 ปี ฝากเงินสัจจะสวัสดิการติดต่อกันทุกวัน เป็นเวลา 5 ปี ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 10 ปี สมาชิกจะได้รับสวัสดิการบำนาญเดือนละ 50 บาท
- ◆ สมาชิกอายุครบ 60 ปี ฝากเงินสัจจะสวัสดิการติดต่อกันทุกวันเป็นเวลา 10 ปี แต่ไม่เกิน 15 ปี สมาชิกจะได้รับสวัสดิการบำนาญเดือนละ 100 บาท
- ◆ สมาชิกอายุครบ 60 ปี ฝากเงินสัจจะสวัสดิการติดต่อกันทุกวัน เป็นเวลา 15 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 20 ปี สมาชิกจะได้รับสวัสดิการบำนาญเดือนละ 150 บาท
- ◆ สมาชิกอายุครบ 60 ปี ฝากเงินสัจจะสวัสดิการติดต่อกันทุกวัน เป็นเวลา 20 ปี ขึ้นไป สมาชิกจะได้รับสวัสดิการบำนาญเดือนละ 200 บาท

เงื่อนไข สมาชิกต้องนับระยะเวลาการฝากสัจจะสวัสดิการให้ครบ 365 วัน ในรอบปีต่อปี สมาชิกจึงสามารถเสนอรับเงินบำนาญตามระเบียบนี้

สวัสดิการเพื่อสุขภาพผู้สูงอายุ กองทุนสวัสดิการฯ จัดสรรเงินฝากสัจจะสวัสดิการ เดือนละ 1 บาท ต่อคน เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุด้านภูมิปัญญา จิตใจ สุขภาพอนามัย และความเป็นอยู่

กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา กองทุนสวัสดิการฯ จัดสรรเงินฝากสัจจะสวัสดิการที่ได้รับเดือนละ 2 บาท ต่อคนในรอบปีต่อปี ให้แก่สมาชิกเด็กและเยาวชนที่ฝากสัจจะสวัสดิการครบ 365 วันดังนี้

- > สวัสดิการทุนการศึกษา ประเภทเรียนดี และประเภทยากจน
- > สวัสดิการจัดหาครูเสริมสอนพิเศษ ตามหลักสูตรการศึกษา
- > สวัสดิการอบรมเสริมความรู้ ที่สอดคล้องกับการศึกษาของเด็ก

กองทุนสวัสดิการเพื่อการร่วมทุนทางสังคม จัดสรรเงินฝากสัจจะสวัสดิการที่ได้รับเดือนละ 2 บาทต่อคน ในรอบปีต่อปี เพื่อเป็นกองทุนที่จะร่วมลงทุนทำธุรกิจและวิสาหกิจชุมชน การถือหุ้น การซื้อพันธบัตรรัฐบาล การจำหน่ายสินค้าเพิ่มรายได้ - ลดรายจ่ายให้กับสมาชิกและครอบครัว ผลกำไรที่ได้รับจะนำไปสู่ “การสร้างอาชีพ การพัฒนาชุมชน สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ศาสนา และพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมให้ยั่งยืน”

ผลการพัฒนาสวัสดิการ

- ◆ ได้ประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำแผนงบประมาณโครงการ 12 กิจกรรม
- ◆ เกิดการขยายกิจกรรมในตำบล คือ กลุ่มอาชีพ กลุ่มเลี้ยงหมู กลุ่มเลี้ยงปลา เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ชีวภาพ

กลุ่มฝึกปลอดสาร

- ◆ เกิดการแก้หนี้ในระบบ
- ◆ เกิดการลดรายจ่าย ประหยัดดอกเบี้ย
- ◆ แก้ไขปัญหาตามแนวทางการจัดทำแผนแม่บทชุมชน

แผนการพัฒนาสวัสดิการชุมชน

1. ประสานแผนประจำปีกับองค์การบริหารส่วนตำบล 2550-2553
2. เร่งลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน โดยมีการทำโครงการด้านเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การปลูกผัก เช่น พริก ฝรั่ง ข่า ตะไคร้ อย่างน้อยครอบครัวละ ไม่ต่ำกว่า 2 อย่าง
3. ส่งเสริมอาชีพตามถนัด เช่น ตั้งกลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มเลี้ยงหมู กลุ่มเลี้ยงวัว
4. ประสานกับยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข
5. การพัฒนาการออมในด้านสวัสดิการให้มากขึ้น ตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นไป (ขยายเงินออมจาก 150 เป็น 200 บาท/เดือน)

ผู้ประสานงาน

นางจันทร์ฉาย จันทแก้ว

หมู่ที่ 5 หนองหิน ต.ไชยราช อ.บางสะพานน้อย จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77170

โทร.089-9191081

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กองทุน สวัสดิการชุมชนวันละบาท ตำบลศรีสุทโธ อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

ข้อมูลพื้นที่

จังหวัดอุดรธานีแบ่งการปกครองออกเป็น 20 อำเภอ อำเภอบ้านดุงเป็นอำเภอหนึ่งในนี้ ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัด มีเขตติดต่อกับจังหวัดสกลนครและจังหวัดหนองคาย อำเภอบ้านดุงแบ่งออกเป็น 13 ตำบล ตำบลศรีสุทโธ เป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองบ้านดุง มี 14 หมู่บ้าน ประชากร 75,000 คนเศษ ใน 14 หมู่บ้านนี้เทศบาลได้แบ่งออกเป็นชุมชนจำนวน 34 ชุมชน

ในตำบลศรีสุทโธ มีองค์กรภาคประชาชนหลากหลายองค์กร เช่น สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านดุงสามัคคี, สหกรณ์ยางพารา, สหกรณ์อ้อย, สหกรณ์เกลือ, สหกรณ์การเกษตร, ธรรมรัฐชุมชนอำเภอบ้านดุง, กลุ่มออมทรัพย์เมนู 5 มี 8 กลุ่ม, กองทุนหมู่บ้าน 12 กองทุน, และกองทุนข้าว ฯลฯ

องค์กรเหล่านี้ต่างก็จัดกิจกรรมอย่างอิสระไม่เชื่อมโยงกันมีเฉพาะกลุ่มออมทรัพย์เมนู 5 เท่านั้น ที่มี “ธรรมรัฐชุมชนอำเภอบ้านดุง” เป็นแม่ข่ายมีการประสานงานเป็นเครือข่ายอย่างมั่นคง และจัดกิจกรรมสัมพันธ์กันตลอดมา ในเรื่องการจัดสวัสดิการ มีบางองค์กรเท่านั้นที่จัดสวัสดิการแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป เช่น “สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านดุงสามัคคี” ดังนั้นประชาชนส่วนมากในตำบลศรีสุทโธ จึงเข้าไม่ถึงการบริการด้านสวัสดิการจากภาครัฐหรือองค์กรภาคเอกชนอื่น

ความเป็นมาของกองทุนสวัสดิการชุมชนวันละบาทตำบลศรีสุทโธ

องค์กร “ธรรมรัฐชุมชนอำเภอบ้านดุง” โดยการนำของประธาน (นายไพพนม พลยศ) และรองประธาน (นายคำจันทร์ จันทร์จำปา) ได้ศึกษาเรื่องการจัดสวัสดิการชุมชนจาก บทความและเอกสารเผยแพร่ของ ครูชบ ยอดแก้ว และได้เชิญแกนนำคณะทำงานสวัสดิการชุมชน ขบวนการองค์กรชุมชนภาคอีสาน (คุณธนาพร พานทอง และคุณสมนึก ไชยสงค์) และเจ้าหน้าที่ พอช.ภาคอีสาน (คุณสุชสันต์ กุณทียะ) มาให้ความรู้แก่ผู้สนใจในพื้นที่อำเภอบ้านดุง

วันที่ 8 กรกฎาคม 2548 ได้ก่อตั้ง “กองทุนสวัสดิการชุมชนวันละบาทตำบลศรีสุทโธ” ขึ้น จัดทำระเบียบแต่งตั้งกรรมการบริหาร รับสมาชิก แรกเริ่มได้สมาชิกจำนวน 380 คน เงินออมจำนวน 35,233 บาท โดยดำเนินงานทั่วทั้งพื้นที่อำเภอบ้านดุง

วันที่ 4 กรกฎาคม 2549 ได้ปรับเปลี่ยนพื้นที่มาดำเนินงานเฉพาะตำบลศรีสุทโธ โดยร่วมภาคีกับ เทศบาลเมืองบ้านดุง สมาชิกที่สังกัดตำบลอื่นก็ถอนตัวออกไป เมื่อมาร่วมกับเทศบาลเมืองบ้านดุง ได้แก้ไขระเบียบใหม่เพื่อความเหมาะสมและรับสมาชิกเฉพาะตำบลศรีสุทโธ ปัจจุบันนี้มีคณะกรรมการบริหาร 45 คน สมาชิก 2,076 คน ทุนหมุนเวียนจากการออมของสมาชิกจำนวน 499,315 สมาชิกกระจายอยู่ทั้ง 12 หมู่บ้านในตำบลศรีสุทโธ

การบริหารจัดการ

คณะกรรมการดำเนินการ 45 คน เลือกตั้งจากสมาชิก โดยยึดหลักกระจายไปทุกชุมชน แบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายการเงินการบัญชี ฝ่ายทะเบียน ฝ่ายธุรการ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ และมีคณะตรวจสอบจำนวน 5 คน

สวัสดิการที่จัดให้แก่สมาชิก

1. แต่งงาน ผูกแขนคู่บ่าวสาว 500 บาท
2. คลอดบุตร ผูกแขนแม่ลูก 1,000 บาท
3. เจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล ช่วยเหลือคินละ 100 บาท ไม่เกิน 10 คืน ในรอบ 1 ปี
4. อายุ 65 ปี ขึ้น เป็นสมาชิก 10 ปี ให้เบี้ยยังชีพคนละ 300 บาท ต่อเดือน
5. เสียชีวิต ช่วยตามเงื่อนไขดังนี้
 1. เป็นสมาชิก 1-5 เดือน ช่วย 10 เท่าของเงินออม
 2. เป็นสมาชิก 6-12 เดือน ช่วย 5,000 บาท
 3. เป็นสมาชิก 13-24 เดือน ช่วย 10,000 บาท
 4. เป็นสมาชิก 25-36 เดือน ช่วย 15,000 บาท
 5. เป็นสมาชิก 37-48 เดือน ช่วย 20,000 บาท
 6. เป็นสมาชิก 49-60 เดือน ช่วย 25,000 บาท
 7. เป็นสมาชิก 61 เดือนขึ้นไป ช่วย 30,000 บาท
6. อุบัติภัย, ภัยธรรมชาติช่วยตามควรแก่กรณีไป

สมาชิกที่ขาดส่งเงินออมติดต่อกันเกิน 3 เดือน ถ้าเสียชีวิต ไม่มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการแต่คืนเงินออมให้ทั้งหมด มีตัวแทนกองทุนฯ ประจำชุมชนๆ ละ 1 คน ทำหน้าที่รับเงินออมนำส่งกองทุน, แจ้างกองทุนกรณีสมาชิกเสียชีวิต ได้รับอุบัติเหตุ อุบัติภัยต่างๆ และรับสมาชิกใหม่

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ จะประชาสัมพันธ์ผ่านสถานีวิทยุชุมชนทุกวัน วันละ 20 นาที, แพนพับ, หอกระจายข่าวชุมชน

มีการประชุมใหญ่สมาชิกทุกสิ้นปี

การเปลี่ยนแปลง/ผลที่เกิดขึ้น

หลังจากตั้งกองทุนฯ แล้ว คณะกรรมการได้จัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกตามเงื่อนไขในระเบียบได้เป็นอย่างดี ทำให้ประชาชน องค์กรภาคเอกชนอื่น ภาครัฐ เกิดความมั่นใจว่าภาคประชาชนสามารถทำในเรื่องสวัสดิการได้จริงและมั่นคง ในปัจจุบันกองทุนสวัสดิการชุมชนวันละบาทตำบลศรีสุทโธ มีผู้ได้รับสวัสดิการกรณีเสียชีวิต จำนวน 76 คน กองทุนช่วยเหลือเป็นเงิน 176,800 บาท ประชาชนได้ปรับเปลี่ยนความคิดกลับคืนสู่การเอื้ออาทร ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยการร่วมมือกับองค์กรและกองทุนทำงานเพื่อสังคม

การเชื่อมโยงกับเรื่องอื่นของชุมชน

กองทุนสวัสดิการชุมชนวันละบาทตำบลศรีสุทโธ ได้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับองค์กรต่างๆ ภายในตำบล ถึง 12 องค์กร เพื่อรวมพลังจัดสวัสดิการในตำบล ปัจจุบันกองทุนฯ กลายเป็นแม่ข่ายองค์กรทั้งหมดในชุมชน

กองทุนสวัสดิการชุมชนวันละบาทตำบลศรีสุทโธ

กองทุน
สวัสดิการชุมชนวันละบาท
ตำบลศรีสุทโธ

- กลุ่มออมทรัพย์กองทุนเมนู 5 บ้านดุงน้อย
- กลุ่มออมทรัพย์กองทุนเมนู 5 บ้านศรีสุทโธ
- กลุ่มออมทรัพย์กองทุนเมนู 5 บ้านศรีสมบัติ
- กลุ่มออมทรัพย์กองทุนเมนู 5 บ้านผดุง
- กลุ่มออมทรัพย์กองทุนเมนู 5 บ้านศรีบูรพา
- กลุ่มออมทรัพย์กองทุนเมนู 5 บ้านดงคำ
- กลุ่มออมทรัพย์กองทุนเมนู 5 บ้านหนองหินเหนือ
- กลุ่มออมทรัพย์กองทุนเมนู 5 บ้านหนองหินใต้
- กลุ่มออมทรัพย์บ้านศรีอุดม
- กลุ่มออมทรัพย์บ้านอาสาพัฒนา
- กลุ่มออมทรัพย์ อสม. ตำบลศรีสุทโธ
- กลุ่มออมทรัพย์บ้านพัฒนาสตรีอำเภอบ้านดุง

ปัญหา, การแก้ไข, สิ่งที่ได้เรียนรู้

ในการก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนวันละบาท มีอุปสรรค ปัญหาที่สำคัญ คือ

1. ผู้นำภาครัฐ ผู้นำชุมชน ไม่เข้าใจ กลัวจะทำในเรื่องการเมืองและเป็นแผนหลอกลวงประชาชน คณะกรรมการได้มีการสร้างความเข้าใจ โดยการเข้าชี้แจงต่อผู้นำภาครัฐทุกหน่วยงานราชการ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในระหว่างผู้นำชุมชนทุกชุมชน ผลปรากฏว่าผู้นำทุกภาคส่วนใหญ่เข้าใจและให้การสนับสนุน
2. การประชาสัมพันธ์กองทุนฯ ไม่สะดวกเท่าที่ควรจึงต้องประสานกับสถานีวิทยุชุมชน หอกระจายข่าวตามชุมชน โดยอาศัยสมาชิกที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานีวิทยุ และหอกระจายข่าว จนได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

สิ่งที่ได้เรียนรู้ คือคนในชุมชนทุกระดับชั้นต่างมีความคิดแตกต่างกัน เมื่อปรับเปลี่ยนความคิดมีความเข้าใจตรงกันและก็สามารถทำกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายได้

สิ่งที่กองทุนจะทำต่อไป

กองทุนสวัสดิการชุมชนวันละบาทตำบลศรีสุทโธ มุ่งมั่นที่จัดสวัสดิการทุกอย่างให้กับสมาชิกและสังคมทุก ๆ ด้าน ให้ทั่วถึง ปัจจุบันได้วางแผนจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเช่นเดียวกัน ภายในปี 2550 ให้ได้ 6 ตำบล คือ

1. ตำบลนาโหมมา
2. ตำบลบ้านจันทร์
3. ตำบลบ้านม่วง
4. ตำบลโพนสูง
5. ตำบลบ้านชัย
6. ตำบลนาคำ

ปัจจุบันได้จัดตั้งแล้ว 4 ตำบล รวมกับตำบลศรีสุทโธ เป็น 5 ตำบล ความฝันสูงสุดในปี 2551 จะจัดตั้งให้ครบทุกตำบลในอำเภอบ้านดุง

ผู้ประสานงาน

คุณคำจันทร์

โทร.081 1836587

กองทุน สวัสดิการชุมชนเฉลิมพระเกียรติตำบลบ้านเป่า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่

ตำบลบ้านเป่า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร มีพื้นที่ทั้งหมด 30,625 ไร่ หรือ 49 ตารางกิโลเมตร สภาพทางภูมิศาสตร์เป็นพื้นที่ราบสูงมีภูเขาล้อมรอบ มี 794 หลังคาเรือน ประชากรทั้งหมด 3,775 คน แยกเป็นชาย 1,864 คน หญิง 1,915 คน ประชากร 75% ประกอบอาชีพการเกษตรรับราชการ 10% กรรมกร 10% อื่นๆ 5% มีโรงเรียน 4 แห่ง แยกเป็นโรงเรียนประถม 3 แห่ง โรงเรียนมัธยมปลาย 1 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 แห่ง วัด 5 แห่ง สำนักสงฆ์ 4 แห่ง สถานีอนามัย 1 แห่ง ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนส่วนใหญ่มีความสามัคคี มีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน คนในชุมชนนี้ส่วนใหญ่เป็นชาวชนเผ่าผู้ไท ภาษาที่ใช้สื่อสารกันในชุมชนเป็นภาษาผู้ไท ปัญหาที่พบในชุมชนคือ การขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภคในหน้าแล้ง ช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน ของทุกปี

ความเป็นมาการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน

เริ่มต้นจากนายสวาท สูงขาว นายจันทร์พจน์ บุรัตน์ คณะทำงานประเด็นสวัสดิการชุมชน ขบวนการองค์กรชุมชน จังหวัดมุกดาหาร ได้ประสานงานกับนายสิริพงศ์ นามเหลา นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป่า ทหารเรือเรื่องการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการฯ ในพื้นที่ตำบลบ้านเป่า ซึ่งนายก อบต.ฯ เห็นว่าเป็นเรื่องดี จึงได้นำเข้าสู่การประชุมสมาชิกสภา อบต. และการประชุมพนักงานราชการส่วนตำบล

ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2550 อบต. ได้ออกประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาตำบล (แผน 3 ปี) ในตำบลบ้านเป่า ซึ่งมีทั้งหมด 6 หมู่บ้าน และได้นำเรื่องนี้เสนอให้คนในชุมชนได้รับทราบได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตอบข้อซักถามของคนในชุมชน ตลอดทั้งผลประโยชน์ที่สมาชิกในชุมชนจะได้รับเพื่อให้เกิดความเข้าใจ

จากนั้นสภาพพัฒนาเครือข่ายองค์กรชุมชนจังหวัดมุกดาหารนำโดยนายสุพร ชัยชาญ นายอุดมทรัพย์ โฆษะสุ และนายประกิต รูปเหลี่ยม จัดเวทีประชาคม ณ หอประชุมหมู่บ้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประจำตำบลฯ มีผู้เข้าร่วมประชาคม 220 คน ประกอบไปด้วยผู้ใหญ่บ้านทั้ง 6 หมู่บ้าน กลุ่มต่างๆ ในชุมชน สมาชิก อบต. และชาวบ้าน มีการแจ้งทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์การจัดสวัสดิการชุมชนให้ผู้มาร่วมประชาคมฟัง และได้ตอบข้อซักถามเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการจนเกิดความเข้าใจ

ต่อมา อบต.บ้านเป่า ร่วมกับผู้ใหญ่บ้านทั้ง 6 หมู่บ้านได้เปิดรับสมัครสมาชิก โดยไม่เสียค่าได้สมาชิกแรกเริ่ม 1 มิถุนายน 2550 ทั้งหมด 300 คน มีเงินฝากเริ่มต้นจำนวน 17,545 บาท

การบริหารจัดการ โครงสร้าง และวิธีดำเนินงาน

การบริหารจัดการกองทุนดำเนินการในรูปคณะกรรมการจำนวน 19 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกตั้งแบบเปิดเผยในที่ประชุมสมาชิก 300 คน มีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี

ระเบียบข้อบังคับที่ถือใช้ปัจจุบันได้มาจากการร่างของคณะกรรมการ และนำเข้าสู่ที่ประชุมใหญ่เพื่อลงมติเห็นชอบ หากจะมีการแก้ไขจะต้องถือใช้เป็นเวลาอย่างน้อยหนึ่งปี หากแก้ไขจะต้องเสนอแก้ไขในที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี คณะกรรมการจะมีการประชุม 25 เดือน/ครั้ง

สถานะการเงินของกองทุน จะแจ้งให้สมาชิกทราบทางหอกระจายข่าวทุก ๆ วันสิ้นเดือน พร้อมกับแจ้งรายชื่อผู้ที่ได้รับสวัสดิการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วย

รูปแบบการออมของกองทุน คือ เงินออมวันละบาท โดยผู้ใหญ่บ้านประกาศทางหอกระจายข่าว ช่วงวันที่ 1- 5 ของเดือนทุกเช้า ให้สมาชิกนำเงินกองทุนมาฝาก ในวันที่ 6 ของทุกเดือน ผู้ใหญ่บ้านจะนำเงินที่เก็บจากสมาชิกมาส่งที่เหรียญกษาปณ์ที่สำนักงานกองทุนสวัสดิการฯ ที่ อบต. บ้านเป่า จากนั้นเหรียญกษาปณ์รวบรวมเงินทั้งหมดนำฝากธนาคารในชื่อบัญชีกองทุนฯ ต่อไป

ในการสมัครเป็นสมาชิกใหม่กองทุนฯ จะเปิดรับทุกเดือนตั้งแต่วันที่ 1-5 ของเดือน โดยขอในสมัครได้ที่กรรมการแต่ละหมู่บ้าน

การเปลี่ยนแปลง/ผลที่เกิดขึ้น/คุณภาพ

จากที่มีสมาชิกแรกเริ่ม 300 คน มีเงินฝากทั้งหมด 17,545 บาท มาถึง ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2550 มีสมาชิกทั้งหมด 400 คน มีเงินฝากจากสมาชิกทั้งหมด 85,658 บาท มีเงินอุดหนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป่า 100,000 บาท และกำลังเสนอขอรับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร 100,000 บาท รวมเงินทั้งหมดที่ฝากบัญชีกองทุนสวัสดิการฯ ปัจจุบัน 185,658 บาท

ณ วันที่ 14 ตุลาคม 2550 สมาชิกได้รับสวัสดิการในส่วนที่ป่วยนอนพักรักษาพยาบาล จำนวน 13 ราย กองทุนจ่ายเป็นค่าสวัสดิการไปเป็นเงินทั้งสิ้น 3,400 บาท (จ่ายคืนละ 100 บาท ไม่เกิน 10 คืน/คน/ปี)

การเชื่อมโยงเรื่องนี้กับเรื่องอื่นๆ ภายในและภายนอกชุมชน

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา คณะบริหารกองทุนสวัสดิการตำบลบ้านเป่า สามารถเชื่อมโยงการขับเคลื่อนงานประเด็นสวัสดิการฯ จนเป็นที่ยอมรับของภาคีพัฒนา และหน่วยงานปกครองท้องถิ่น โดยองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป่าให้การสนับสนุนเงินสมทบกองทุนสวัสดิการฯ จำนวน 100,000 บาท

นอกจากการจัดสวัสดิการเกิดแก่เจ็บตายแล้ว คณะกรรมการกำลังพิจารณารูปแบบการจัดสวัสดิการให้กับเยาวชนในพื้นที่ โดยการให้ทุนการศึกษาแก่ลูกสมาชิก ที่มีความประพฤติดี เรียนดี ช่วยเหลือสังคมโดยอยู่ระหว่างการประสานงานกับทางโรงเรียน

ปัญหา และการแก้ไข

ช่วงนี้อาจจะเป็นช่วงเริ่มต้นการดำเนินการ ยังไม่พบปัญหา ทั้งสมาชิกและคณะกรรมการเข้าใจกันดี คณะกรรมการจะเน้นเรื่องความโปร่งใสในการทำงาน เน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรม

สิ่งที่กองทุนจะดำเนินการต่อไป

คณะกรรมการบริหารและสมาชิกมีความเห็นร่วมกันว่า ควรขยายผลการจัดสวัสดิการไปสู่การให้บริการสาธารณประโยชน์ในชุมชนด้วย เช่น การสมทบทุนเพื่อการจัดการขยะในพื้นที่ชุมชนตำบลบ้านเป่าให้เป็นระบบ โดยคณะกรรมการกองทุนฯ จะประชุมร่วมกับ อบต. บ้านเป่า เพื่อหาแนวทางการจัดการขยะให้เกิดเป็นรายได้และเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมต่อไป

ผู้ประสานงาน

คุณนนท์ภัทร์ โทร. 087-3400 128

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป่า อ.หนองสูง จ.มุกดาหาร

กองทุน สวัสดิการชุมชนตำบลปอภาร อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ตำบลปอภาร ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ห่างจากตัวจังหวัดร้อยเอ็ด ประมาณ 20 กิโลเมตร ประกอบด้วย 14 หมู่บ้าน จำนวน 1700 ครัวเรือน อาชีพหลักของชาวบ้านคือทำนา

สภาพทั่วไปของชุมชนรวมกันอยู่เป็นเครือญาติ รักษาขนบธรรมเนียม ยึดถือประเพณีไทย 12 เดือน (ฮีตสิบสองคองสิบสี่) ชาวปอภารอาหารอุดมสมบูรณ์ มีความร่มเย็นเป็นสุขในสังคม มีความสามัคคีปรองดองกันดี ผลผลิตทางการเกษตรปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนที่เหลือจำหน่ายภายในหมู่บ้าน

สภาพปัญหาโดยตัวของชาวบ้าน คือว่างงานหลังฤดูการเก็บเกี่ยว และภาระหนี้สินทั้งในและนอกระบบเพิ่มมากขึ้น แต่แกนนำชุมชนมีความเสียสละและทำงานประสานกับทางราชการได้ดีเยี่ยม มีกลุ่มองค์กรชุมชนกระจายแทบทุกหมู่บ้าน และมีความเข้มแข็งดี

การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปอภาร

เดิมชุมชนมีการจัดกิจกรรมด้านการจัดระบบสวัสดิการชุมชนอยู่แล้วทั้งในหมู่บ้าน และระดับตำบล คือ ฌาปนกิจหมู่บ้านและตำบล บนพื้นฐานของการช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในชุมชนเป็นหลัก พอสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดร้อยเอ็ด และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ได้ไปให้ความรู้เรื่องการจัดสวัสดิการชุมชนกับแกนนำระดับตำบล ก็เกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปอภารขึ้นทันที โดยคณะกรรมการได้ศึกษาและเรียนรู้จากตำบลต้นแบบที่ตั้งขึ้นก่อนแล้วเป็นครู คือตำบลหินกอง ตำบลศรีสว่าง และตำบลโพธิ์เมืองของจังหวัดร้อยเอ็ดนั่นเอง

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปอภาร

จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2549 อาศัยกรรมการะดับตำบลและหมู่บ้านประชุมชาวบ้านสร้างความเข้าใจ และรับสมัครสมาชิกจากทุกหมู่บ้าน สมาชิกเริ่มแรกมี 976 คน จาก 14 หมู่บ้าน มีเงินทุนก่อตั้งจากสมาชิก 195,200 บาท พมจ.ร้อยเอ็ดสนับสนุน 30,000 บาท รวมทั้งสิ้น 225,200 บาท

การบริหารจัดการ

คณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปอภาร มาจากตัวแทนชาวบ้านทั้ง 14 หมู่บ้านจำนวน 18 คน และกรรมการระดับหมู่บ้านหมู่ละ 3 คน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิในระดับตำบลเป็นที่ปรึกษา โดยได้ออกระเบียบข้อบังคับของกองทุน ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการในที่ประชุม ทั้งนี้ได้อาศัยตำบลครูเป็นต้นแบบในการดำเนินการ และปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสม เช่น การเก็บเงินสัจจะวันละบาทจากสมาชิกทุก 6 เดือน(180 บาท) และมีการรับสมัครสมาชิกใหม่ทุก 6 เดือนเช่นกัน โดยเน้นการให้สวัสดิการแก่สมาชิกตั้งแต่ เกิดจนตาย รวมทั้งประสภภัยต่างๆ ด้วย

ขบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิก

กองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นการรวมบุคคลภายในชุมชน และแกนนำในทุกหมู่บ้าน ได้เข้ามาทำงานร่วมกันในเรื่องการจัดสวัสดิการ โดยชาวบ้านทุกคนเสียสละเวลา ทูทรัพย์เพื่อกองทุนสวัสดิการด้วยความภาคภูมิใจ ทุกคนที่เป็นสมาชิก สมัครเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ และรู้สึกเป็นเจ้าของในการจัดตั้งกองทุนร่วมกัน การริเริ่มจากสิ่งเล็กๆ อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อก้าวไปอย่างมั่นคงและยั่งยืน การเป็นผู้ให้อย่างมีคุณค่าและการเป็นผู้รับอย่างมีศักดิ์ศรี คนในชุมชนได้นำประสบการณ์ที่ผ่านมานำมาปรับใช้ในการทำงานร่วมกัน

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปอภาร ได้จ่ายสวัสดิการแก่สมาชิกไปแล้ว 196,260 บาท

1) เกิด จำนวน 26 ราย	เป็นเงิน	13,000 บาท
2) แก่		- บาท
3) เจ็บป่วย จำนวน 172 ราย	เป็นเงิน	76,960 บาท
4) ตาย จำนวน 29 ราย	เป็นเงิน	100,000 บาท
5) ประสภภัย		- บาท
6) คนทำงาน 42 ราย	เป็นเงิน	6,300 บาท
7) ค่าเอกสาร/วัสดุ	เป็นเงิน	10,270 บาท
8) บำรุงสาธารณะ	เป็นเงิน	1,300 บาท

คณะกรรมการหมู่บ้านจะถือเงินสำรองจ่ายจากกองทุนไว้หมู่บ้านละ 1,000 บาท เพื่อจ่ายสวัสดิการแก่สมาชิกรวดเร็วทันใจ ตามข้อบังคับ โดยแจ้งกรรมการระดับตำบลทราบทุกครั้งและจะมาร่วมกันมอบทันที คณะกรรมการระดับหมู่บ้านจะต้องประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวให้สมาชิกทราบทุกครั้งด้วย

การเปลี่ยนแปลง/ผลที่เกิดขึ้น

● ผลเชิงปริมาณ

- มีสมาชิกเพิ่มขึ้นจากเดิม 976 คน ปัจจุบัน 1421 คน (1028 ครอบครัว 15 กลุ่มองค์กร จำนวน 14 หมู่บ้าน)
- เงินกองทุนเพิ่มขึ้น จากเดิม 225,200 บาท ปัจจุบัน 833,795.28 บาท (คงเหลือ 646,165.28 บาท) (พอข. สนับสนุน 25,500 บาท อบต.สนับสนุน 100,000 บาท และเงินออมทรัพย์สัจจะวันละบาทของสมาชิก)

- **ผลเชิงคุณภาพ**

- พื้นฟูชุมชนท้องถิ่น “ฮักแพงแบ่งปัน” สังคมไม่ทอดทิ้งกัน
- พื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามในท้องถิ่น โดยเฉพาะการช่วยเหลือแบ่งปันน้ำใจของคนในชุมชน และพัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชนให้เข้มแข็ง
- พัฒนาชุมชนแบบบูรณาการสามารถพึ่งตนเองได้และมีความมั่นคงยั่งยืน
- พัฒนาและจัดสวัสดิการให้กับชุมชนได้ตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ให้แก่สมาชิก
- สงเคราะห์และช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชนให้มีสวัสดิการที่ดียิ่งขึ้น

ปัญหาและการแก้ไข/สิ่งที่ได้เรียนรู้

- **ปัญหาและอุปสรรค**

- 1) ประชาชนยังขาดความเข้าใจในหลักการพึ่งพาตนเอง
- 2) ประชาชนหลายครอบครัวยังไม่สมัครเป็นสมาชิก
- 3) ประชาชนขาดความมั่นใจ ว่ากองทุนจะดำเนินการไปได้

- **ข้อเสนอแนะ**

- 1) ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจให้กับชาวบ้านสร้างจิตสำนึกของการพึ่งพาตนเอง
- 2) หน่วยงานที่รับผิดชอบควรอุดหนุนงบประมาณช่วยเหลือด้านสวัสดิการชุมชน
- 3) หน่วยงานระดับจังหวัด ควรมีหนังสือขอความร่วมมือไปยัง องค์การบริหารส่วนตำบลให้สนับสนุน
- 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประชาสัมพันธ์ผ่านกลไกระดับต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง
- 5) ควรขยายจากต้นแบบให้ครบทุกตำบลโดยกองทุนต้นแบบแต่ละอำเภอเป็นทีมวิทยากร

การพัฒนาสวัสดิการชุมชนตำบลปอภาร

เชื่อมโยงให้เกิดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนตามมาหลายกิจกรรม

1. เริ่มต้นจากการรวมกลุ่มของคณะกรรมการกองทุนฯ ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพทุกเช้า รอบหนองสาธารณะ มีสมาชิกเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ จนจัดงานวันเฉลิมพระเกียรติ 5 ธันวาคมหาราช ถ่ายทอดโทรทัศน์ด้วย
2. เกิดกิจกรรมการดูแลรักษาและปลูกป่าชุมชนขึ้น พื้นที่ 35 ไร่ สมาชิกที่ไปร่วมวิ่งพาทันรตน้ำต้นไม้ที่ปลูกไว้ ใกล้จะตาย และช่วยกันปลูกทดแทนต้นที่ตายไป ซึ่งมีผู้บริจาคต้นไม้ปลูกทดแทนถึง 25,000 บาท
3. กิจกรรมการอนุรักษ์หนองน้ำและพันธุ์สัตว์ ติดตั้งไฟฟ้ารอบหนองเพื่อส่องสว่าง และปล่อยพันธุ์ปลา
4. กิจกรรมการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและสถานที่พักผ่อนของชุมชน ปรับปรุงบริเวณรอบหนองด้วยพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ และจัดสวนหย่อมรอบบริเวณ โดยได้รับการสนับสนุนจากคณะผ้าป่าสามัคคี
5. การช่วยเหลือสมาชิกด้านการเงิน เช่นกองทุนเงินล้าน ลูกหนี้ ธกส. ให้กองทุนเงินล้านแต่ละหมู่บ้านขอกู้เงินกองทุนสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือสมาชิกที่ขาดเหลือชำระหนี้เงินล้าน หรือ ธกส. ในอัตราดอกเบี้ย 1%
6. การเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่ม /องค์กรชุมชน ให้คำแนะนำช่วยเหลือด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพองค์กร
7. เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในชุมชนโดยเป็นเครือข่ายคุณธรรมและศูนย์คุณธรรมตำบลในโครงการต่างๆ เป็นวิทยากร และกรรมการเสริมสร้างงานคุณธรรมในระดับตำบล จังหวัดจนได้รับรางวัลตำบลคุณธรรมดีเด่นระดับจังหวัด และเลือกผู้นำโดยปลอดการซื้อสิทธิขายเสียง

กิจกรรมที่จะดำเนินการต่อไปในอนาคต

1. เด็กนักเรียนที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ 5 ปี จะได้รับทุนการศึกษาทุกคน
2. สมาชิกกองทุนฯ สามารถยืมเงินจัดงานต่างๆ ได้ เช่น งานบวช งานแต่งงาน งานศพ ครั้งละ 10,000 บาท โดยไม่มีดอกเบี้ย
3. เชิญชวนครอบครัวสมาชิกกองทุนฯ ร่วมโครงการงานศพปลอดเหล้า เพื่อลดค่าใช้จ่าย
4. ให้สมาชิกสามารถกู้ยืมเงินกองทุนฯ เพื่อประกอบอาชีพได้
5. การขยายผลสู่ชุมชนอื่นๆ เพื่อสร้างเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล/อำเภอ/จังหวัด ต่อไป

ผลการดำเนินการบริการกองทุนที่ผ่านมา

● ผลระดับครัวเรือน

- 1) ได้รับสวัสดิการและลดรายจ่าย จำนวน 227 คน
 - เกิด จำนวน 26 คน จำนวนเงิน 13,000 บาท
 - เจ็บ จำนวน 172 คน จำนวนเงิน 76,960 บาท
 - ตาย จำนวน 29 คน จำนวนเงิน 100,000 บาท
- 2) สมาชิกออมทรัพย์ จำนวน 1421 คน จำนวน 670,500 บาท

● ผลระดับชุมชน

- 1) ปล่อยสินเชื่อให้กับกองทุนทั้งใน/นอกชุมชน และช่วยบำรุงรักษาทรัพยากรในท้องถิ่น
- 2) เกิดแกนนำในหมู่บ้านที่เข้มแข็ง 42 คน
- 3) เกิดแกนนำในชุมชนสามารถเป็นวิทยากรได้ จำนวน 10 คน
- 4) เกิดการสื่อสารข้อมูล ข่าวสาร อย่างต่อเนื่อง
- 5) คนในชุมชนมีความสามัคคีและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

● ผลระดับท้องถิ่น

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบลให้การยอมรับและสนับสนุนงบประมาณ
- 2) ผู้นำหมู่บ้านเชื่อมั่นศักยภาพคณะกรรมการในการบริหารจัดการ
- 3) เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างหมู่บ้านและมีความสามัคคีต่อกันในระดับหมู่บ้าน
- 4) ภาครัฐให้การยอมรับองค์กรชุมชนตำบลปอภาร โดยมีความโปร่งใส และให้มีการตรวจสอบได้
- 5) ผู้มีจิตศรัทธาสามารถเข้าร่วมบริจาคเงินสมทบกองทุนได้

ผู้ประสานงาน

นายอานงค์ จันทรลคร ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลปอภาร
32 หมู่ที่ 6 ตำบลปอภาร อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
โทร. 08-1871-3038

กองทุนคุณธรรม สวัสดิการชุมชนเพื่อตนเองตำบลทุ่งมน ตำบลทุ่งมน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

ความเป็นมา

สังคมมีการเปลี่ยนแปลงตามกฎไตรลักษณ์ ผู้คนมีจำนวนมากขึ้นในขณะที่ทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัดและลดน้อยลงเรื่อยๆ บีบคั้นให้การทำมาหากินเปลี่ยนไป ผู้คนยังต้องแสวงหาประโยชน์จากสังคม และธรรมชาติถึงขั้นทำลายทำให้เกิดช่องว่างของความสัมพันธ์ของคนและคนกับธรรมชาติ การดูแลเกื้อกูลกันดังเช่นในอดีตเริ่มลดน้อยลงทุกวัน ชีวิตของผู้คนต่างคนต่างอยู่ ต่างทำมาหากินเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว บทบาทการช่วยเหลือดูแลกันถูกผลกระทบทำให้เฉพาะผู้มีหน้าที่โดยตรงเท่านั้นซึ่งเป็นภาระหนักเกินไปจนทำให้สังคมขาดความรักความเข้าใจซึ่งกันและกัน ถึงขนาดบางเหตุการณ์บางกรณีได้มีการละทิ้งการช่วยเหลือดูแลกันไปเลย เมื่อใดที่ผู้คนในสังคมมีช่องว่างระหว่างกันหรือมีความเห็นต่างกันยิ่งมากขึ้น ความหวาดระแวง ความหวาดกลัวต่อสถานภาพชีวิตจิตใจก็ตามมา เกิดภาวะการขาดแคลนคุณธรรม ด้านความเคารพกัน ความไว้วางใจกัน การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน ก็ยิ่งมีมากขึ้นตามลำดับ ผู้คนอาศัยกันอยู่เพียงเพราะโครงสร้างทางสังคมเท่านั้น แต่ขาดจิตวิญญาณของอริยชน สุดท้ายผู้คนในสังคมจะขาดความสงบสุขร่วมเย็นร่วมกัน

การฟื้นฟูวัฒนธรรมเครือญาติ วัฒนธรรมแห่งการเอื้ออาทรที่เป็นธรรม เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในภาวะปัญหาสังคมในปัจจุบัน การจัดสวัสดิการชุมชนเป็นระบบของการรวมทุน รวมคน รวมภูมิปัญญา รวมจิตใจ ที่มีอยู่พื้นที่ตำบลเดียวกันนำมาจัดประโยชน์ใหม่อย่างเป็นธรรม เสมอภาคทั่วถึง ให้เกียรติและมีศักดิ์ศรี เรียกว่า สวัสดิการชุมชน ที่ผู้คนในชุมชนรวมตัวกันที่จะทำการช่วยเหลือดูแลกันและกันตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย เป็นชุมชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพการพึ่งพาตนเองตามแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” และระบบคุณธรรม

ตำบลทุ่งมน เริ่มเรียนรู้หลักคิดการจัดสวัสดิการชุมชนภาคประชาชนครั้งแรกโดยพระสงฆ์และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมน เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๙ จากการจัดประชุมโดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุรินทร์ ทางพระสงฆ์ได้รวบรวมข้อมูลองค์ความรู้เพิ่มเติมจากการประชุมสัมมนาด้านสวัสดิการชุมชนของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ที่จัดขึ้นหลายครั้งอย่างต่อเนื่อง ด้านบุคลากรในพื้นที่ตำบลทุ่งมนมีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าส่วนราชการ ราษฎรอาวุโสอย่างต่อเนื่องจากการประชุมร่วมกันประจำเดือน

วัดสระเดารัตนาราม ได้ดำเนินการเพื่อการเรียนรู้ นำร่องด้วยการรับสมัครสมาชิกที่วัด รับสมาชิกแบบการฝาก สัจจะย้อนหลัง 6 เดือน และเริ่มมอบสวัสดิการแก่สมาชิก ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2550 เมื่อชุมชนได้ทำการปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ จนมีความเข้าใจ เห็นความมั่งคั่งของกองทุนคุณธรรมมากขึ้น จึงได้ตกลงร่วมมือกันจากทุกภาคส่วน ดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชนภาคประชาชนให้ยั่งยืนตลอดไป

เพื่อให้การจัดสวัสดิการชุมชนของตำบลทุ่งมนเป็นไปโดยเสมอภาคทั่วถึง เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ภายใต้คำขวัญว่า “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี มีความภูมิใจและผูกพัน” “ออมเพื่อใช้ ก่อกุศลยิ่งใหญ่ ฟื้นฟูน้ำใจ จากคนสู่คน มุ่งผลช่วยเหลือ เพิ่มพูนความดีให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี เสริมวิถี ชีวิตพอเพียง หล่อเลี้ยงชุมชนด้วยตนเอง” ให้เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกโดยส่วนรวม ตำบลทุ่งมนจึงได้จัดตั้งกองทุนคุณธรรมสวัสดิการชุมชนพึ่งตนเองขึ้น

“กองทุนคุณธรรมสวัสดิการชุมชนพึ่งตนเองตำบลทุ่งมน” มีทั้งหมด 11 หมู่บ้าน ประชากรประมาณ 6,479 คน จำนวนสมาชิกที่ร่วมโครงการนี้ จะคลุมทุกพื้นที่ในแต่ละหมู่บ้าน โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้านจาก สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลประจำหมู่บ้านนั้นๆ ร่วมกับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการกองทุน สำนักงานกองทุนคุณธรรมสวัสดิการชุมชนพึ่งตนเองตำบลทุ่งมน ตั้งอยู่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมน ตำบลทุ่งมน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

การบริหารจัดการกองทุนฯ

มีโครงสร้างคณะกรรมการบริหารจัดการ ดังนี้

ประธานคณะกรรมการ นายสุรศักดิ์ แร่ทอง, รองประธาน นายประกอบ พูนยิ่งยงค์, เลขานุการ นายเนือง บุญกระจาย, ผู้ช่วยเลขานุการ นายนิรันดร์ บุติมาลย์, เภรณัญญิก นางพัฒนา เพชรล้วน, ผู้ช่วยเภรณัญญิก นายเดียม ล้อมนาค, นายทะเปียน นายอินทัย ยงยิ่งพูน, ผู้ช่วยนายทะเปียน นายเอียบ รักสมดี, ฝ่ายตรวจสอบ นายไสว สมนึกตน, ผู้ช่วยฝ่ายตรวจสอบ นายใจ สุระสร, ประชาสัมพันธ์ นางสาวสายสุ, ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์ นายลิน จุฬา และมีคณะที่ปรึกษา ดังนี้

ประธานที่ปรึกษาฝ่ายสงฆ์ พระมหาวิระ กิตติวณโณ, ประธานที่ปรึกษาฝ่ายฆราวาส นายสุรศักดิ์ สินประโคน และที่ปรึกษาอื่นอีก 8 คน

คณะกรรมการจะที่ร่วมประชุมทุกวันที่ 5 ของเดือน เพื่อสรุปผลการดำเนินการให้ได้รับทราบโดยทั่วถึง

การเก็บรักษาเงิน จะเปิดบัญชีธนาคาร โดยคณะกรรมการ 3 คน การเก็บเงินสดในมือ จะมีได้ไม่เกิน 10,000 บาท

กองทุนนี้ไม่ใช่กองทุนที่ดำเนินการเพื่อแสวงหาผลกำไร แต่ดำเนินการเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกให้เกิดความเอื้ออาทรกันในตำบล

แหล่งที่มาของเงินกองทุนฯ

- เงินที่ได้รับจากการฝากสัจจะวันละ 1 บาท ของสมาชิก
- เงินที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐ/องค์กรเอกชน
- เงินที่ได้รับการสนับสนุน/การอุดหนุนจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับจากการบริจาค หรือการอุทิศเพื่อกองทุนคุณธรรมฯ
- เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุน หรือกองทุนได้รับตามกฎหมาย หรือโดยนิติกรรมอื่น
- ดอกผลที่เกิดจากเงิน หรือทรัพย์สินของกองทุน
- จัดกิจกรรมเพื่อหารายได้เข้ากองทุน

คณะกรรมการบริหารกองทุนคุณธรรมฯ นำเงินสัจจะกองทุนคุณธรรมสวัสดิการชุมชนฯ ของสมาชิกเก็บรักษา และฝากไว้ในสถาบันการเงินที่กองทุนคุณธรรมฯ เปิดบัญชีไว้

การบริหารกองทุนคุณธรรมฯ จัดสัดส่วนดังนี้

- จัดเป็นทุนกลางเพื่อบริหารกองทุน 20 %
- จัดเป็นกองทุนเพื่อสวัสดิการสมาชิกกองทุน 50%
- จัดเป็นกองทุนสวัสดิการเพื่อการกู้ยืม 30%

การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- การสมัครเป็นสมาชิก ต้องเสียค่าสมัครคนละ 20 บาท และจะไม่ได้เงินค่าสมัครคืนในทุกกรณี
- ในวันที่สมัครเป็นสมาชิก เป็นการฝากครั้งแรกต้องฝากสัจจะย้อนหลังให้ครบจำนวน 6 เดือน หรือ 180 วัน นับวันสุดท้ายของเดือนที่ผ่านมา จำนวนสัจจะย้อนหลัง 180 วัน นับเป็นจำนวนเงิน 180 บาท โดยนำส่งให้คณะกรรมการกองทุนคุณธรรมฯ ระดับหมู่บ้าน ระดับวัด หรือองค์กร พร้อมค่าสมัคร รวมเป็นจำนวน 200 บาท ทั้งนี้ให้นับอายุสัจจะแล้วจำนวน 180 วัน เพื่อสามารถจะจัดสวัสดิการให้ได้ทันที จากนั้นให้ฝากสัจจะวันละ 1 บาท ตามกติกาจะเป็นส่งสัจจะเป็นรายเดือน รายครึ่งปี หรือรายปี ตามมติที่ประชุมใหญ่กำหนด

การจัดสวัสดิการ

จัดให้แก่สมาชิกสามัญ จำนวน 9 เรื่อง

1. เกิด (เงินรับขวัญ)	<ul style="list-style-type: none"> - ลูกสมาชิกที่เกิดใหม่ คนละ 500 บาท (สมาชิกอาจเป็นพ่อ/แม่ก็ได้) - แม่ที่คลอดบุตร นอนโรงพยาบาล ได้คืนละ 100 บาท ไม่เกิน 3 คืน /คน 																																				
2. แก่ (เงินบำนาญ)	<ul style="list-style-type: none"> - กรณีสมาชิกที่มีอายุต่ำกว่า 60 ปี <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 33%;">ฝากสัจจะครบ 5 ปี</td> <td style="width: 33%;">อายุครบ 60 ปี</td> <td style="width: 33%;">ได้รับบำนาญเดือนละ 150 บาท</td> </tr> <tr> <td>ฝากสัจจะครบ 6-10 ปี</td> <td>อายุครบ 60 ปี</td> <td>ได้รับบำนาญเดือนละ 200 บาท</td> </tr> <tr> <td>ฝากสัจจะครบ 11-15 ปี</td> <td>อายุครบ 60 ปี</td> <td>ได้รับบำนาญเดือนละ 250 บาท</td> </tr> <tr> <td>ฝากสัจจะครบ 16-20 ปี</td> <td>อายุครบ 60 ปี</td> <td>ได้รับบำนาญเดือนละ 300 บาท</td> </tr> <tr> <td>ฝากสัจจะครบ 21-25 ปี</td> <td>อายุครบ 60 ปี</td> <td>ได้รับบำนาญเดือนละ 350 บาท</td> </tr> <tr> <td>ฝากสัจจะครบ 26-30 ปี</td> <td>อายุครบ 60 ปี</td> <td>ได้รับบำนาญเดือนละ 400 บาท</td> </tr> <tr> <td>ฝากสัจจะครบ 31-35 ปี</td> <td>อายุครบ 60 ปี</td> <td>ได้รับบำนาญเดือนละ 450 บาท</td> </tr> <tr> <td>ฝากสัจจะครบ 36-40 ปี</td> <td>อายุครบ 60 ปี</td> <td>ได้รับบำนาญเดือนละ 500 บาท</td> </tr> <tr> <td>ฝากสัจจะครบ 41-45 ปี</td> <td>อายุครบ 60 ปี</td> <td>ได้รับบำนาญเดือนละ 550 บาท</td> </tr> <tr> <td>ฝากสัจจะครบ 46-50 ปี</td> <td>อายุครบ 60 ปี</td> <td>ได้รับบำนาญเดือนละ 600 บาท</td> </tr> <tr> <td>ฝากสัจจะครบ 51-55 ปี</td> <td>อายุครบ 60 ปี</td> <td>ได้รับบำนาญเดือนละ 700 บาท</td> </tr> <tr> <td>ฝากสัจจะครบ 56-60 ปี</td> <td>อายุครบ 60 ปี</td> <td>ได้รับบำนาญเดือนละ 800 บาท</td> </tr> </table>	ฝากสัจจะครบ 5 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 150 บาท	ฝากสัจจะครบ 6-10 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 200 บาท	ฝากสัจจะครบ 11-15 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 250 บาท	ฝากสัจจะครบ 16-20 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 300 บาท	ฝากสัจจะครบ 21-25 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 350 บาท	ฝากสัจจะครบ 26-30 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 400 บาท	ฝากสัจจะครบ 31-35 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 450 บาท	ฝากสัจจะครบ 36-40 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 500 บาท	ฝากสัจจะครบ 41-45 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 550 บาท	ฝากสัจจะครบ 46-50 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 600 บาท	ฝากสัจจะครบ 51-55 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 700 บาท	ฝากสัจจะครบ 56-60 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 800 บาท
ฝากสัจจะครบ 5 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 150 บาท																																			
ฝากสัจจะครบ 6-10 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 200 บาท																																			
ฝากสัจจะครบ 11-15 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 250 บาท																																			
ฝากสัจจะครบ 16-20 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 300 บาท																																			
ฝากสัจจะครบ 21-25 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 350 บาท																																			
ฝากสัจจะครบ 26-30 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 400 บาท																																			
ฝากสัจจะครบ 31-35 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 450 บาท																																			
ฝากสัจจะครบ 36-40 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 500 บาท																																			
ฝากสัจจะครบ 41-45 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 550 บาท																																			
ฝากสัจจะครบ 46-50 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 600 บาท																																			
ฝากสัจจะครบ 51-55 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 700 บาท																																			
ฝากสัจจะครบ 56-60 ปี	อายุครบ 60 ปี	ได้รับบำนาญเดือนละ 800 บาท																																			
3. เจ็บป่วย (เรียกขวัญ) คนทำหน้าทำ/ คนสุขภาพดี (ยกย่องแบบอย่าง)	<ul style="list-style-type: none"> - นอนโรงพยาบาล คืนละ 100 บาท ปีละไม่เกิน 10 คืน/คน - สมาชิกที่เป็นลูกหลานดูแลสมาชิกที่ป่วย นอนรักษาตัวที่บ้าน วันละ 20 บาท ไม่เกินปีละ 30 วัน - เจ็บป่วยไข้ ที่ต้องไปพบหมอนอกตำบล ไม่ต้องนอนค่าเดินทางครั้งละ 50 บาท ไม่เกินปีละ 10 ครั้ง 																																				

4. ตาย	<ul style="list-style-type: none"> - ฝากสัจจะ 6 เดือน (180 วัน) ช่วยงานศพ 2,500 บาท - ฝากสัจจะ 1 ปี (365 วัน) ช่วยงานศพ 5,000 บาท - ฝากสัจจะ 2 ปี (720 วัน) ช่วยงานศพ 10,000 บาท - ฝากสัจจะ 4 ปี (1460 วัน) ช่วยงานศพ 15,000 บาท - ฝากสัจจะ 6 ปี (2190 วัน) ช่วยงานศพ 20,000 บาท - ฝากสัจจะ 8 ปี (2920 วัน) ช่วยงานศพ 25,000 บาท - ฝากสัจจะ 10 ปี (3650 วัน) ช่วยงานศพ 30,000 บาท - ฝากสัจจะ 12 ปี (4380 วัน) ช่วยงานศพ 35,000 บาท - ฝากสัจจะ 14 ปี (5110 วัน) ช่วยงานศพ 40,000 บาท - ฝากสัจจะ 16 ปี (5840 วัน) ช่วยงานศพ 45,000 บาท - ฝากสัจจะ 18 ปี (6570 วัน) ช่วยงานศพ 50,000 บาท (สูงสุดแล้ว)
5. ทุนการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนที่ฝากสัจจะแต่ละรอบ 5 ปี รับทุนการศึกษา 1 ทุน จำนวน 500 บาท - นักเรียนที่ฝากสัจจะ3 ปีขึ้นไป มีสิทธิ์พิจารณารับทุนสำนึกรักบ้านเกิด ปีละ 5 ทุน ทุนละ 1 ,000 บาท
6. ช่วยประสพภัย	<ul style="list-style-type: none"> - ฝากสัจจะ 1 ปี ขึ้นไป ช่วยเหลือประสพอัคคีภัยครั้งละไม่เกิน 1,000 บาท - ฝากสัจจะ 1 ปี ขึ้นไป ช่วยเหลือประสพวาตภัยครั้งละไม่เกิน 500 บาท
7. ทุนคนขยัน คนดีมี-คุณธรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ฝากสัจจะ 1 ปี ขึ้นไป มีสิทธิ์พิจารณาบริรางวัลคนขยัน คนดีมีคุณธรรม ที่จัดขึ้นตามโครงการ และโอกาสสำคัญ ที่คณะกรรมการดำเนินการ
8. การกู้ยืม	<ul style="list-style-type: none"> - ฝากสัจจะ 2 ปี ขึ้นไป ยืมเงินใน 30 % ของกองทุน โดยไม่คิดดอกเบี้ย ยืมได้ตามสัดส่วนมากน้อยของอายุการฝากสัจจะ
9. คนด้อยโอกาส	<ul style="list-style-type: none"> - กองทุนรับจ่ายฝากสัจจะแทน ปีละจำนวน 360 บาท โดยผู้ด้อยโอกาส มีสิทธิ์เหมือนสมาชิกทั่วไป สัดส่วนรับคนด้อยโอกาส 1 คนต่อสมาชิก 50 คน

ผู้ประสานงาน

นายสุรศักดิ์ แร่ทอง โทร.086-248 1669

องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมน อ.ปราสาท จ.สุรินทร์

กองทุนสวัสดิการชุมชนคนตำบลสวนหม่อน อำเภอเมืองจัตุมะคีรี จังหวัดขอนแก่น

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลสวนหม่อน ตั้งขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2445 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นช่วงที่เมืองมัญจาคีรีถูกยุบและตั้งเป็นอำเภอเมืองจัตุมะคีรี เดิมมีชื่อว่าตำบลมุลตุน ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อตำบลสวนหม่อนมาจนถึงปัจจุบัน

ตำบลสวนหม่อนเป็น 1 ใน 8 ตำบลในเขตอำเภอเมืองจัตุมะคีรี จังหวัดขอนแก่น มีอาณาเขตพื้นที่อยู่ติดกับท้องถิ่นใกล้เคียง 4 ส่วน คือ ทิศเหนือจรดตำบลโพนเพ็ก, ทิศตะวันออกจรดตำบลหนองเปิน, ทิศตะวันตก จรดตำบลนาข่า และ ทิศใต้จรดตำบลกุดเค้า

แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 14 หมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือน 1,815 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 7,831 คน อาชีพหลักส่วนใหญ่ทำนา มีกลุ่มและองค์กรต่างๆ ในตำบล ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มฌาปนกิจ และชมรมผู้สูงอายุ เป็นต้น

ความเป็นมา

กองทุนสวัสดิการชุมชนคนตำบลสวนหม่อน เริ่มต้นจากการที่นายวิฑูรย์ มงคลอินทร์ แกนนำขบวนสวัสดิการชุมชนจังหวัดขอนแก่นและ เจ้าหน้าที่จาก ศูนย์พัฒนาสังคม (ศพส.) หน่วยที่ 5 จ.ขอนแก่น ได้มาแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการออมวันละบาท การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน ชาวตำบลสวนหม่อนเห็นว่า กองทุนสวัสดิการมีประโยชน์ทั้งด้านการสร้างนิสัยการออม พื้นฟูระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนจึงได้ร่วมกันก่อตั้งกองทุนฯ เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2550 มีสมาชิกแรกก่อตั้งจำนวน 350 คน จาก 10 หมู่บ้าน มีงบประมาณสนับสนุนจาก พอช. จำนวน 12,000 บาท

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนคนตำบลสวนหม่อน คือ เพื่อจัดสวัสดิการชุมชนให้แก่สมาชิกในเรื่อง การเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย เช่น ช่วยเหลือเป็นค่ารักษาพยาบาล เงินบำนาญผู้สูงอายุ ค่ารับขวัญแรกเกิด ค่าจัดการศพ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

รูปแบบ และ การบริหารจัดการกองทุน

กองทุนสวัสดิการชุมชนคนตำบลสวนหม่อนใช้รูปแบบการออมวันละ 1 บาท ซึ่งสมาชิกสามารถจะนำมาออมเป็นรายเดือน (30 บาท หรือ 31 บาท/ เดือน) หรือรายปี (365 บาท / ปี) ก็ได้ แต่การออมจะต้องออมให้ครบ 6 เดือนก่อนถึงจะนำเงินมาจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกได้

แหล่งที่มาของรายได้กองทุน มาจาก 1) เงินที่ได้จากสัจจะวันละ 1 บาทของสมาชิก 2) เงินที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ / องค์กรเอกชน 3) เงินอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ สมทบให้ 4) ดอกผลที่เกิดจากทรัพย์สินของกองทุน 5) ค่าสมัครแรกเข้าของสมาชิกกองทุนคนละ 10 บาท และ 6) เงินอุดหนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลสวนหม่อน

การบริหารจัดการกองทุน โดยมีคณะกรรมการและที่ปรึกษา ที่มาจากการเลือกตั้งของสมาชิก รวม 22 คน มีแกนนำในการขับเคลื่อนงาน เช่น นายกอบต.สวนหม่อน, ประธานสภา อบต. สวนหม่อน, คุณพ่อบุญเสริม หาญวงษา ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นที่ปรึกษา, นายจรูญ เบ้าจรรยา (กำนันตำบลสวนหม่อน) เป็นประธานกองทุนฯ, นายชัยชนะ ภิรมย์ไกรภักดิ์ รองประธานฯ นางสมคิด สุวรรณหงส์ เป็นเหรัญญิก เป็นต้น

การจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก มีระเบียบ ดังนี้

- เกิด ให้ลูกคนละ 500 บาท แม่นอนโรงพยาบาลได้คืนละ 100 บาท ไม่เกิน 5 คืน
- แก่ ผู้ที่ได้รับเบี้ยยังชีพคนชรา สัจจะครบ 5 ปี อายุ 60 ปี ได้บำนาญเดือนละ 100 บาท

สัจจะครบ 6 -10 ปี อายุ 60 ปี	ได้บำนาญเดือนละ 300 บาท
สัจจะครบ 11- 15 ปี อายุ 60 ปี	ได้บำนาญเดือนละ 400 บาท
สัจจะครบ 16- 20 ปี อายุ 60 ปี	ได้บำนาญเดือนละ 500 บาท
สัจจะครบ 21- 25 ปี อายุ 60 ปี	ได้บำนาญเดือนละ 600 บาท
สัจจะครบ 26- 30 ปี อายุ 60 ปี	ได้บำนาญเดือนละ 700 บาท
สัจจะครบ 31- 35 ปี อายุ 60 ปี	ได้บำนาญเดือนละ 800 บาท
สัจจะครบ 36- 40 ปี อายุ 60 ปี	ได้บำนาญเดือนละ 900 บาท
สัจจะครบ 41-45 ปี อายุ 60 ปี	ได้บำนาญเดือนละ 1,000 บาท
สัจจะครบ 46- 50 ปี อายุ 60 ปี	ได้บำนาญเดือนละ 1,100 บาท
สัจจะครบ 50- 55 ปี อายุ 60 ปี	ได้บำนาญเดือนละ 1,200 บาท
- เจ็บ นอนโรงพยาบาลได้คืนละ 100 บาท ปีละไม่เกิน 10 คืน หรือไม่เกิน 1,000 บาท
- ตาย สัจจะครบล่วงหน้า 365 บาท / ปีตายได้ค่าทำศพ 2,000 บาท ทันที (ภายใน 90 วัน หลังจากวัน

สมัคร ยกเว้นอุบัติเหตุ)

สัจจะครบ 180 วัน หรือ 6 เดือน	ตายได้ค่าทำศพ 2,500 บาท
สัจจะครบ 365 วัน หรือ 1 ปี	ตายได้ค่าทำศพ 5,000 บาท
สัจจะครบ 730 วัน หรือ 2 ปี	ตายได้ค่าทำศพ 8,000 บาท
สัจจะครบ 1,095วัน หรือ 3 ปี	ตายได้ค่าทำศพ 10,000 บาท
สัจจะครบ 1,460 วัน หรือ 4 ปี	ตายได้ค่าทำศพ 15,000 บาท
สัจจะครบ 1,825 วัน หรือ 5 ปี	ตายได้ค่าทำศพ 18,000 บาท
สัจจะครบ 2,190 วัน หรือ 6 ปี	ตายได้ค่าทำศพ 20,000 บาท
สัจจะครบ 2,555 วัน หรือ 7 ปี	ตายได้ค่าทำศพ 25,000 บาท
สัจจะครบ 2,920 วัน หรือ 8 ปี	ตายได้ค่าทำศพ 30,000 บาท
สัจจะครบ 3,285วัน หรือ 9 ปี	ตายได้ค่าทำศพ 35,000 บาท
สัจจะครบ 3,650วัน หรือ 10 ปี	ตายได้ค่าทำศพ 40,000 บาท

เป็นสมาชิกกองทุนมากกว่า 10 ปีขึ้นไป เมื่อสมาชิกเสียชีวิตจะได้รับค่าทำศพ 40,000 บาท

- ผู้พิการ, ผู้ด้อยโอกาส จะได้รับสวัสดิการตามความเหมาะสม โดยมติของคณะกรรมการสวัสดิการชุมชนคนตำบลสวนหม่อน
 - ทุนการศึกษา ยืมกองทุนได้ 20% ของค่าเทอมต่อปี
 - สัจจะครบ 3 ปี ให้ยืมกองทุนเพื่อการศึกษาบุตรได้ 20 %
 - กองทุนสนับสนุนการศึกษาเด็กเรียนดีแต่ยากจน (ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการกองทุน)

- เบี้ยประชุมคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนคนตำบลสวนหม่อน จ่ายคนละ 100 บาท ต่อครั้ง (หลังจากกองทุนดำเนินงานไปแล้ว 6 เดือน)
- สัจจะมีผลคุ้มครองคืนทุนให้สมาชิก 30%

การเปลี่ยนแปลง /ผลที่เกิดขึ้น

1. เติงปริมาณ มีการขยายสมาชิกมากขึ้น
 - แรกก่อตั้งมีสมาชิก จำนวน 350 คน ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 605 คน
 - มีเงินออมในบัญชีรวมทั้งหมด 135,453.24 บาท
 - สามารถขยายสมาชิกได้อีก 2 หมู่บ้าน
2. เติงคุณภาพ
 - มีการจัดสวัสดิการช่วยเหลือค่าทำศพสมาชิก 1 ราย เป็นเงินจำนวน 2,000 บาท
 - สมาชิกมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพิ่มขึ้น

ความเชื่อมโยงของเรื่องนี้กับเรื่องอื่นๆ ของชุมชน

เกิดการสร้างความเข้าใจเรื่องสวัสดิการชุมชนกับกลุ่ม ต่างๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์, กลุ่มอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสบูดำ, โรงเรียน (โครงการบรรณารักษ์น้อย) และเชื่อมโยงกับกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในตำบล

ปัญหาและการแก้ไข

- บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายช้ากว่ากำหนด
- สมาชิกขาดความเชื่อมั่น และยังไม่เข้าใจอย่างแท้จริง
- การจำกัดของแหล่งเงินสนับสนุน
- คณะกรรมการบริหารกองทุนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่ ที่ต้องปฏิบัติ ขาดทักษะการปฏิบัติงาน

วิธีการแก้ไข

- พัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ อบรมให้ความรู้
- ประชุมชี้แจงให้สมาชิกเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของกองทุน
- การให้ ไม่ว่าจะด้วยกำลังใจ กำลังกาย หรือ กำลังทรัพย์

สิ่งที่กลุ่ม/ชุมชนจะทำต่อ

1. จะขยายสมาชิกให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ทุกครัวเรือน และทุกคนในตำบลสวนหม่อน
2. จะขยายผลไปสู่ตำบลใกล้เคียง
3. จะขยายระบบ / กิจกรรมการจัดสวัสดิการออกไปอีกหลายๆ รูปแบบ

ผู้ประสานงาน

คุณเยาวเรศ จตุรัส โทร. 084-6008357

259 หมู่ 4 ต.กุดเค้า อ.มัญจาคีรี จ.ขอนแก่น 40160

กองทุนสวัสดิการภาคชุมชน ตำบลพระยืน อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น

ข้อมูลทั่วไป

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพระยืน ตั้งอยู่ ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลพระยืน เลขที่ 329 หมู่ 6 ตำบลพระยืน อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 4 กิโลเมตร มีพื้นที่ครอบคลุมทั้งตำบล จำนวน 94 ตารางกิโลเมตร สภาพภูมิประเทศ เป็นที่ราบสูง สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินเหนียวปนทรายและเป็นดินเค็ม อาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม ตำบลพระยืน จำนวนหมู่บ้าน ทั้งหมด 17 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 9,433 คน หรือ 2,172 ครัวเรือน (ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2550) การรวมกลุ่มของคนในพื้นที่ตำบลพระยืนเพื่อดำเนินกิจกรรมด้านสวัสดิการ มี 21 กลุ่มองค์กร เช่น สัจจะวันละ 1 บาท กลุ่มออมทรัพย์, กลุ่มฌาปนกิจ เป็นต้น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาทด้านการดำเนินงานชี้แจงรายละเอียดและเป็นตัวประสานในการรวมกลุ่มแกนนำแต่ละหมู่บ้านภายในเขตพื้นที่ตำบลพระยืนเพื่อจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ

ความเป็นมาของกองทุนสวัสดิการชุมชน

เริ่มจากการได้รับการประสานงานจากสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 6 ตำบลโคกสูง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ว่า ได้คัดเลือกองค์การบริหารส่วนตำบลพระยืนเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลนำร่อง ในการดำเนินการโครงการกองทุนสวัสดิการสังคม ตามยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัด งบประมาณงานจังหวัดแบบบูรณาการประจำปีงบประมาณ 2549 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนและเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการและพัฒนาสังคม และเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลพระยืนตอบรับนโยบายและจัดประชุมรับฟังคำชี้แจงโดยเชิญประชาคมทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ารับฟังพร้อมกับการดำเนินการตั้งคณะกรรมการดำเนินการในเบื้องต้น มีคณะกรรมการจากผู้นำทุกหมู่บ้าน รวมเป็นคณะกรรมการ 26 คน โดยมีนายบุญเพ็ง อ่างทอง เป็นประธาน ดำเนินการภายใต้แนวทางการให้คณะกรรมการแต่ละคนประจำหมู่บ้านประชาสัมพันธ์เชิญชวนประชาชนในหมู่บ้านสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกโครงการ โดยเสียค่าสมัครครั้งแรก 20 บาท ส่งเงินวันละ 1 บาท โดยมีผลคุ้มครอง ตั้งแต่ 180 วัน นับจากวันที่สมัครและจะมีสวัสดิการตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย ระยะเวลา

มีผู้สมัคร 241 คน มีงบประมาณเบื้องต้น 4,240 บาท สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 6 (สสว.6) มอบเงินสนับสนุนเป็นกองทุนครั้งแรก 29,250 บาท

วัตถุประสงค์และแหล่งที่มาของเงินกองทุน

วัตถุประสงค์ของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพระยืน คือ เพื่อจัดสวัสดิการชุมชนให้แก่สมาชิกในเรื่อง การเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย เช่น ช่วยเหลือเป็นค่ารักษาพยาบาล เงินบำนาญผู้สูงอายุ ค่ารับขวัญแรกเกิด ค่าจัดการศพ รวมทั้งค่าใช้จ่ายเพื่อดำเนินการของกองทุนสวัสดิการตำบลพระยืน

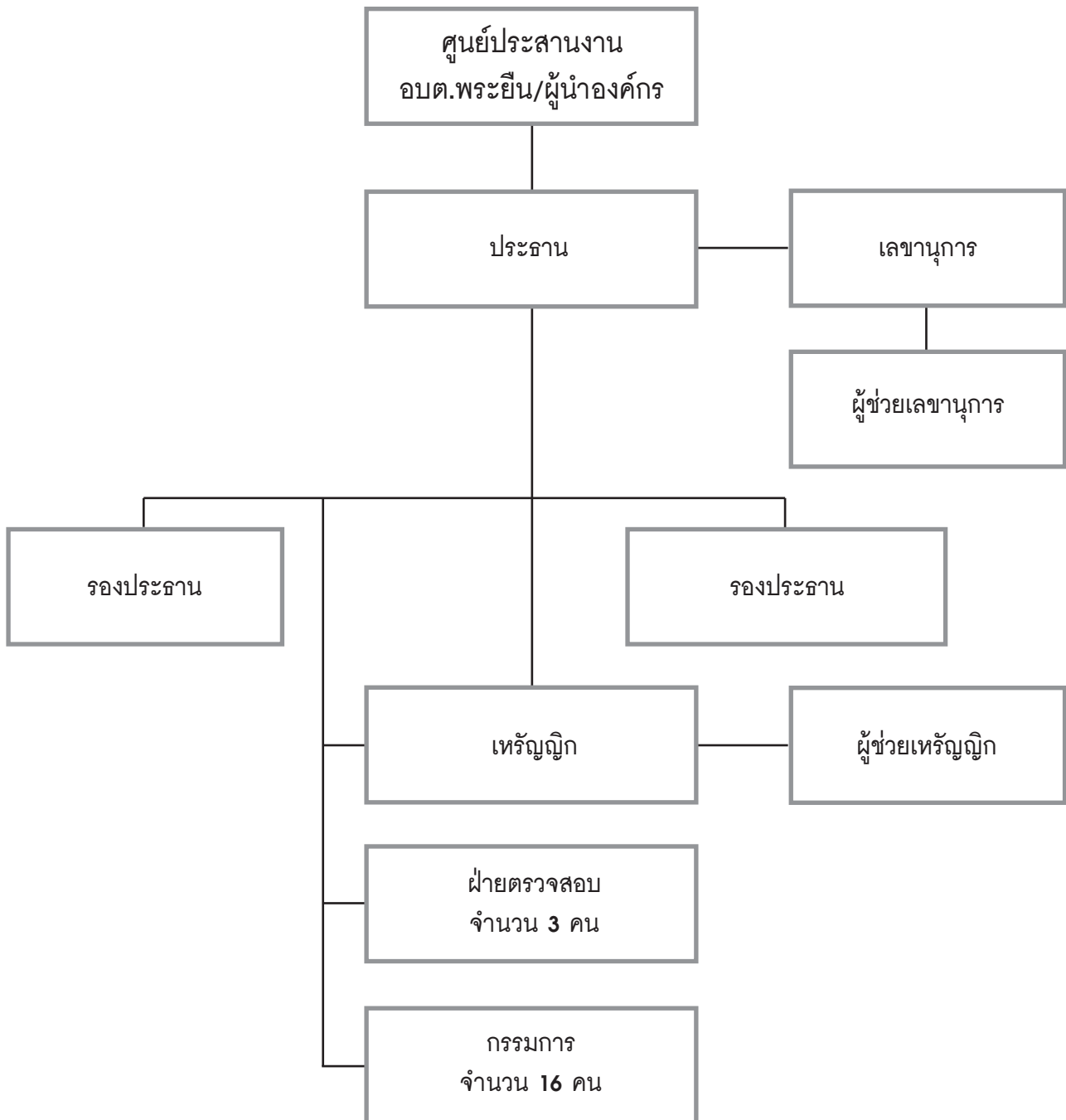
แหล่งที่มาของรายได้กองทุน

- เงินที่ได้จากสัจจะวันละ 1 บาท ของสมาชิก
- เงินที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ / องค์กรเอกชน

- เงินอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ สมทบให้
- ดอกผลที่เกิดจากทรัพย์สินของกองทุน
- ค่าสมัครแรกเข้าของสมาชิกกองทุน
- เงินอุดหนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลพระยืน ปีละ 50,000.- บาท

การบริหารจัดการ โครงสร้าง วิธีการทำงาน

คณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการ จำนวน 26 คน ประกอบด้วย

- คณะกรรมการบริหารมีหน้าที่ปฏิบัติงานดูแล ควบคุมกิจการที่กองทุนสวัสดิการชุมชนมีแนวทางและแผนงานที่ปฏิบัติไว้ รวมทั้งการเบิก การจ่าย โดยมีกรรมการเบิกจ่าย 3 ใน 5
- ประธานกรรมการบริหารและกรรมการบริหารมีวาระ 3 ปี นับตั้งแต่วันที่ได้รับเลือก
- เลขานุการ มีหน้าที่ช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ จัดบันทึกการประชุมและกิจกรรมอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย
- เภรณูญิก มีหน้าที่กำกับดูแล ตรวจสอบ จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ควบคุมการใช้จ่ายเงินภายในกลุ่มและรายงานสถานการณ์การเงินเมื่อมีการประชุม

สมาชิก

สมาชิกกลุ่มมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีภูมิลำเนาอยู่ที่ตำบลพระยืน ตามสำเนาทะเบียนบ้าน หรือ ข้าราชการ / พนักงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในเขตตำบลพระยืนและบุคคลที่สนใจจากตำบลอื่นเข้าเป็นสมาชิกเพื่อการศึกษาเรียนรู้ที่จะนำไปพัฒนาจัดตั้งในตำบลตัวเอง
2. มีนิสัยดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในกิจกรรมของกองทุน
3. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุน
4. มีความสมัครใจ

การสมัครเป็นสมาชิก

1. ต้องสมัครเข้าเป็นสมาชิกด้วยความเต็มใจ
2. การสมัคร 1 คน ต่อ 1 สัจจะ
3. สมัครครั้งแรกเสียสัจจะ 30 บาท ผ่าน 6 เดือน จึงได้รับสิทธิคุ้มครอง
4. ค่าสมัคร 20 บาท ต่อ คน (ตำบลพระยืนยกเว้น)

การบริหารจัดการสวัสดิการและผลประโยชน์ที่จะได้รับ

เกิด ให้ลูกคนละ 500 บาท แม่นอนโรงพยาบาล ได้คืนละ 100 บาท ไม่เกิน 5 คืน

แก่ ผู้ที่ได้เบี้ยยังชีพคนชรา สัจจะครบ 5 ปี อายุ 60 ปี ได้บำนาญเดือนละ 100 บาท

สัจจะครบ 6-10 ปี อายุ 60 ปี ได้รับบำนาญเดือนละ 300 บาท

สัจจะครบ 11-15 ปี อายุ 60 ปี ได้รับบำนาญเดือนละ 400 บาท

สัจจะครบ 16-20 ปี อายุ 60 ปี ได้รับบำนาญเดือนละ 500 บาท

สัจจะครบ 21-25 ปี อายุ 60 ปี ได้รับบำนาญเดือนละ 600 บาท

สัจจะครบ 26-30 ปี อายุ 60 ปี ได้รับบำนาญเดือนละ 700 บาท

สัจจะครบ 31-35 ปี อายุ 60 ปี ได้รับบำนาญเดือนละ 800 บาท

สัจจะครบ 36-40 ปี อายุ 60 ปี ได้รับบำนาญเดือนละ 900 บาท

สัจจะครบ 41-45 ปี อายุ 60 ปี ได้รับบำนาญเดือนละ 1,000 บาท

สัจจะครบ 46-50 ปี อายุ 60 ปี ได้รับบำนาญเดือนละ 1,100 บาท

สัจจะครบ 51-55 ปี อายุ 60 ปี ได้รับบำนาญเดือนละ 1,200 บาท

เจ็บ นอนโรงพยาบาลได้คืนละ 100 บาท ปีละไม่เกิน 10 คืน หรือไม่เกิน 1,000 บาท

ตาย	สังจะครบ 180 วัน หรือ 6 เดือน	ตายได้ค่าทำศพ 2,500 บาท
	สังจะครบ 365 วัน หรือ 1 ปี	ตายได้ค่าทำศพ 5,000 บาท
	สังจะครบ 730 วัน หรือ 2 ปี	ตายได้ค่าทำศพ 8,000 บาท
	สังจะครบ 1,095 วัน หรือ 3 ปี	ตายได้ค่าทำศพ 10,000 บาท
	สังจะครบ 1,460 วัน หรือ 4 ปี	ตายได้ค่าทำศพ 15,000 บาท
	สังจะครบ 1,825 วัน หรือ 5 ปี	ตายได้ค่าทำศพ 18,000 บาท
	สังจะครบ 2,190 วัน หรือ 6 ปี	ตายได้ค่าทำศพ 20,000 บาท
	สังจะครบ 2,555 วัน หรือ 7 ปี	ตายได้ค่าทำศพ 25,000 บาท
	สังจะครบ 2,920 วัน หรือ 8 ปี	ตายได้ค่าทำศพ 30,000 บาท
	สังจะครบ 3,285 วัน หรือ 9 ปี	ตายได้ค่าทำศพ 35,000 บาท
	สังจะครบ 3,650 วัน หรือ 10 ปี	ตายได้ค่าทำศพ 40,000 บาท

เป็นสมาชิกกองทุนมากกว่า 10 ปีขึ้นไปเมื่อสมาชิกเสียชีวิตจะได้รับค่าทำศพ 40,000 บาท

ผู้พิการ, ผู้ด้อยโอกาส จะได้รับสวัสดิการตามความเหมาะสม โดยมติของคณะกรรมการสวัสดิการ
ทุนการศึกษาเยี่ยมกองทุน ได้ 20% ของค่าเทอมต่อปี

- สังจะครบ 3 ปี ให้เยี่ยมกองทุนเพื่อการศึกษาบุตรได้ 20%
- กองทุนสนับสนุนการศึกษาเด็กเรียนดีแต่ยากจน (ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการกองทุน)

สวัสดิการคนทำงานกองทุนสวัสดิการ จ่ายคนละ 130 บาท ต่อ 1 วัน/คน

สังจะไม่ครบกำหนดคืนทุนให้ 10 % เงินออม

การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ และการจัดกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการบริหารกำหนด

การบริหารจัดการเงิน

ให้สมาชิกรนำเงินสังจะวันละ 1 บาท มาฝากคณะกรรมการเดือนละ 1 ครั้ง ภายในวันที่ 1- 5 ของเดือน

กรรมการนำเงินฝากธนาคารหลังจากรับเงินจากสมาชิกแล้วภายในวันที่ 5 ของเดือนหากตรงกับวันหยุดให้เลื่อนเป็นวันถัดไปซึ่งเป็นวันทำการ

กรรมการที่นำเงินมาฝากธนาคารจะต้องนำหลักฐานทางการเงินรวบรวมเพื่อแจ้งให้ฝ่ายบัญชีส่วนกลางลงบันทึกบัญชีให้เป็นปัจจุบัน

การจัดส่วนกองทุนสวัสดิการชุมชน ได้แก่ ลงทุนวิสาหกิจชุมชน 30% จัดสวัสดิการสมาชิก 50% และเป็นกองทุน 20%

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ผลเชิงปริมาณ

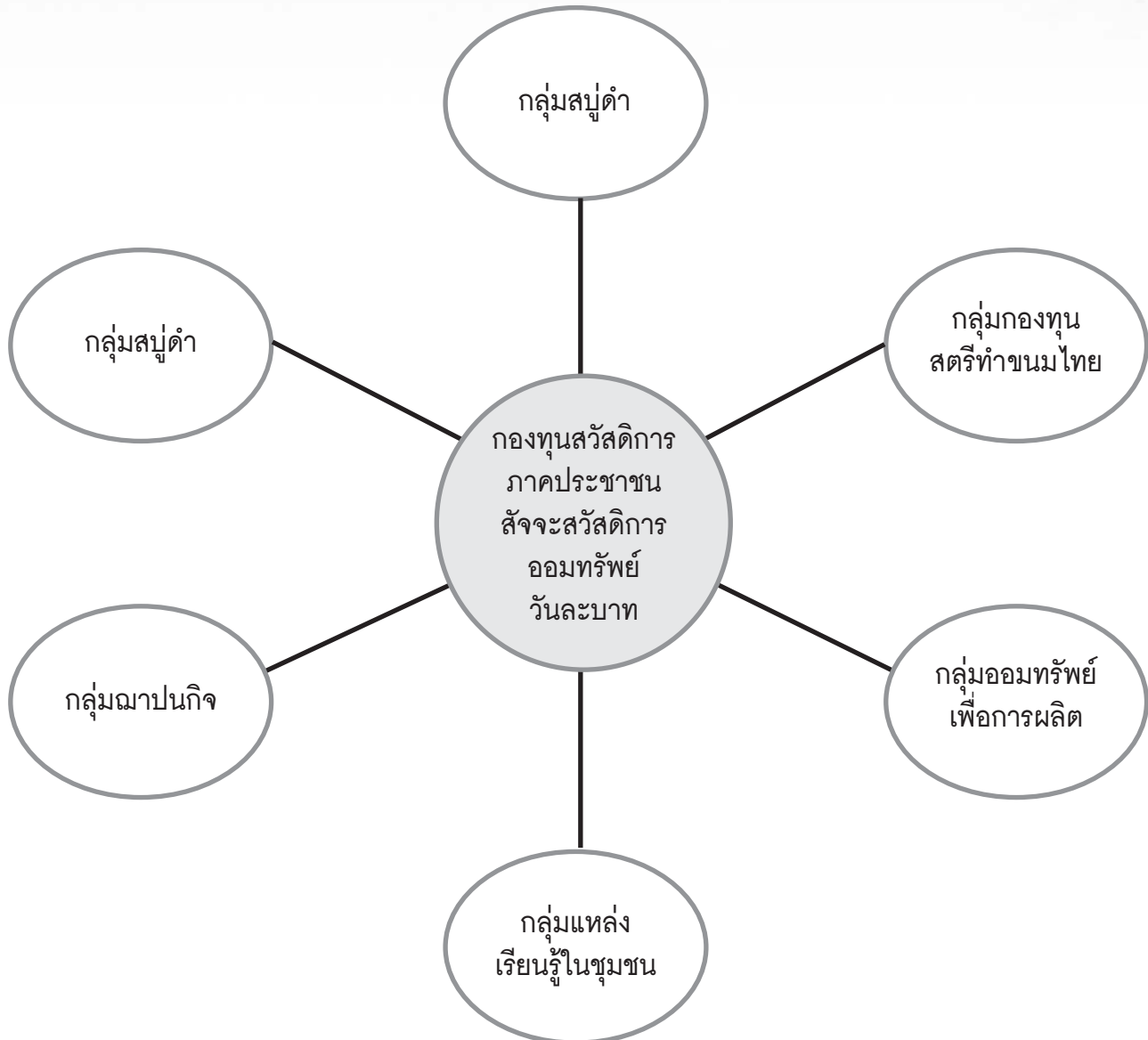
- มีสมาชิกเพิ่มขึ้น จำนวน 721 คน (ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2550)
- กองทุนฯ เพิ่มขึ้นเป็น 173,643 บาท (ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2550)
- ขาดสมาชิก 2 หมู่บ้าน (หมู่ 3 และหมู่ 5)

ผลเชิงคุณภาพ

- การฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น “ฮักแพงแบ่งปัน”

- ได้ช่วยสวัสดิการไปแล้วดังนี้
 - ตาย 2 ราย (5,000 บาท)
 - เกิด (คลอด) 2 ราย (1,200, 1,200 บาท)
 - เจ็บ 12 ราย (1,700 บาท)
 - จ่ายสวัสดิการไปแล้ว 9,100 บาท

ความเชื่อมโยงของเรื่องนี้กับเรื่องอื่นๆ ของชุมชน และภายนอก

ปัญหาและการแก้ไข สิ่งที่ได้เรียนรู้

ด้านปัญหา

1. ผู้นำหมู่บ้าน บางหมู่บ้าน ยังไม่ให้ความร่วมมือในการขยายผลสัจจะสวัสดิการออมทรัพย์วันละบาทเท่าที่ควร
2. สมาชิกที่เข้าร่วมสัจจะสวัสดิการออมทรัพย์วันละบาท ขาดการออมทรัพย์อย่างต่อเนื่อง

ด้านการแก้ไข

1. ให้คณะกรรมการติดตามผลการดำเนินการในด้านการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร การรับสมัคร รวมถึงสวัสดิและผลประโยชน์ที่จะได้รับ ให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ให้ทราบโดยทั่วถึงกัน
2. ให้คณะกรรมการยกตัวอย่างผลการดำเนินการที่เกิดขึ้นแล้วให้กับประชาชนได้เห็นภาพที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในสวัสดิการและผลประโยชน์ที่จะได้รับ

สิ่งที่กลุ่ม / ชุมชนจะทำต่อ

ขยายเครือข่ายไปยังกลุ่มเป้าหมายให้ได้ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ในเขตบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลพระยืน และพื้นที่ใกล้เคียงให้ได้มากที่สุด

ผู้ประสานงาน

คุณสุทัศน์ โทร.081-057 8299
องค์การบริหารส่วนตำบลพระยืน ต.พระยืน
อ.พระยืน จ.ขอนแก่น

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลลุดบง อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย

ทุนเดิมของกองทุนฯ

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลลุดบง อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย มีทุนเดิมด้านการจัดสวัสดิการคือ กลุ่มฌาปนกิจผู้สูงอายุ มีสมาชิก 162 คนๆ ละ 300 บาท ต่อปี และฌาปนกิจของหมู่บ้านครัวเรือนละ 10 บาทต่อศพ ซึ่งเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน และสาธารณสุขอำเภอเป็นผู้แนะนำในการจัดตั้ง

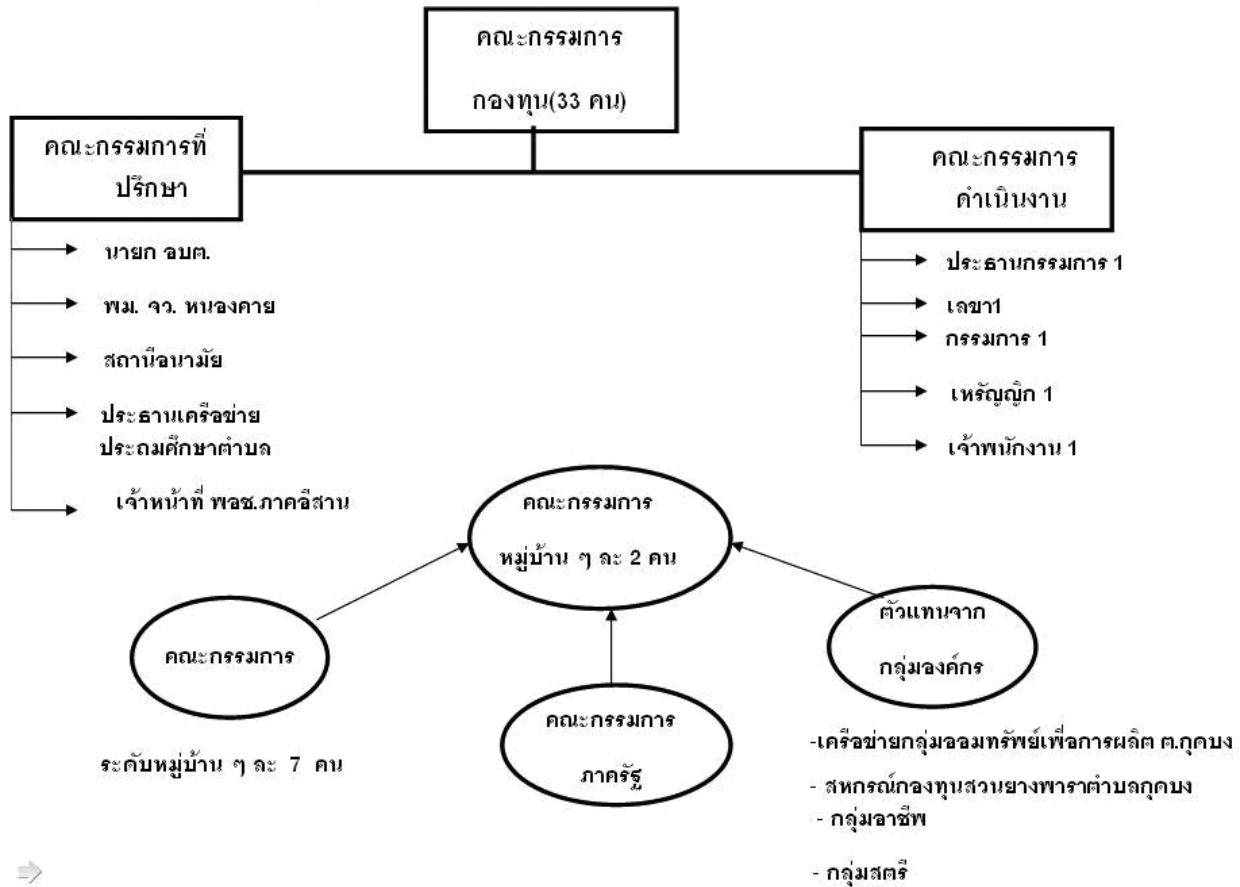
ต่อมาเมื่อวันที่ 1 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2550 ได้มีการก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน ขึ้นโดยการศึกษาเรียนรู้จากคณะทำงานสวัสดิการชุมชน ขบวนการองค์กรชุมชนภาคอีสาน โดยการสนับสนุนของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(พอช.) ทำให้มีการทบทวนเรื่องการช่วยเหลือและให้สวัสดิการของคนในตำบล พบว่า หากจะให้เบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ คนพิการ คนติดเชื้อเอดส์ และให้สวัสดิการผู้ด้อยโอกาส คนยากจน อยู่เป็นประจำเดือนทุกปีอยู่เช่นนี้ ปัญหาของสังคมก็เชื่อว่า จะหมดไป คนในชุมชนต่างคนต่างอยู่ ทำมาหากินไปวัน ๆ หนึ่ง จึงได้ร่วมกันคิดในชุมชนว่า เราทุกคนต้องร่วมมือกัน ออมเงินวันละหนึ่งบาท เพื่อนำมาจัดสวัสดิการ เช่น การเกิด แก่ เจ็บ ตาย เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

เมื่อตกลงกันได้และมีความคิดเห็นเหมือนกันจึงได้กำหนดวิธีการและการดำเนินการโดยมีสมาชิกเริ่มแรก 633 คน โอนสมาชิกมาจากกลุ่มฌาปนกิจสาธารณสุขอำเภอ 162 คน มีทุนดำเนินการ 284,361 บาท จาก 1,823 ครัวเรือน ประชากร 9,276 คน

การบริหารจัดการกองทุน

ใช้รูปแบบคณะกรรมการ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับหมู่บ้านขึ้น หมู่บ้านละ 7 คน คัดเลือกหมู่บ้านละ 2 คนมาเป็นคณะกรรมการระดับตำบล มีการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ กำหนดระเบียบข้อบังคับกองทุนฯ โดยสมาชิกออมเงินวันละหนึ่งบาท ให้คณะกรรมการแต่ละหมู่บ้านเก็บเงินออมโดยทำสมุดคู่ฝากเงินออมทรัพย์ และให้นำส่งกองทุนสวัสดิการในวันที่ 1-5 ของทุกเดือน เมื่อมีงานฌาปนกิจหรือกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม สมาชิกทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในงานหรือกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม โดยกรรมการระดับตำบลเป็นผู้ประชาสัมพันธ์บอกต่อ

โครงสร้างกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลลูกดบง อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย

การจัดสวัสดิการ การเกิด แก่ เจ็บ ตาย การให้เบี้ยยังชีพ การซ่อมแซมบ้าน และการจัดหาเครื่องอุปโภค-บริโภค ให้กับผู้ยากไร้ คนพิการช่วยเหลือตัวเองไม่ได้

การเปิดรับสมาชิก

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลลูกดบง เพิ่งก่อตั้งมา 4 เดือนและในวันที่ 1 เดือน มกราคม พ.ศ. 2551 ก็จะมีเปิดรับสมัครสมาชิกเพิ่ม เหตุที่ไม่รับสมัครสมาชิกทุกเดือนก็เพราะจะต้องศึกษา วิเคราะห์แนวทางจากข้อมูลของการดำเนินงานที่ผ่านมาในหลาย ๆ ด้านเสียก่อน

ปัจจุบันคณะกรรมการทุกท่านได้ศึกษาวิธีการดำเนินงานของกองทุนฯ เป็นอย่างดี และมีหน่วยงานภาครัฐและองค์กรอื่นเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยปัจจุบันมีการเชื่อมโยงกับกลุ่มภายในชุมชนต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน 32 กลุ่ม และภายนอกชุมชน คือ อบต. อบจ. พมจ. และศูนย์พัฒนาสังคมที่ 68 และกลุ่มอื่นๆ

เป้าหมายในอนาคตของกองทุนฯ จะขยายสมาชิกที่มีอยู่แล้วไปสู่สมาชิกกลุ่มองค์กรต่างๆ ภายในตำบล และประชาชนทุกเพศ ทุกวัย โดยองค์การบริหารส่วนตำบลลูกดบงให้การสนับสนุนสถานที่(ห้องทำงาน) และได้มอบหมายให้นักวิชาการเกษตร นักพัฒนาชุมชน ของตำบล เป็นผู้ดูแลให้การช่วยเหลือคณะกรรมการกลุ่มฯ จัดสรรงบประมาณให้ทุก

ปี เพื่อให้เป็นเงินสบทบ บางกลุ่มได้ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย เพื่อเป็นทุนในการขับเคลื่อนในการเพิ่มศักยภาพในการพัฒนากองทุนฯ ในอนาคตกองทุนฯ จะเพิ่มกิจกรรมที่ทำในเรื่อง การเกิด แก่ เจ็บ ตาย และให้เบี้ยยังชีพ จะออกพบปะเยี่ยมเยียนผู้ยากไร้ ให้การแนะนำในการทำมาหาเลี้ยงชีพ แบบพอเพียง ให้อำนาจการพออยู่พอกิน พอประมาณ พึ่งพาตนเองได้ โดยจะบูรณาการกับศูนย์ต่อต้านความยากจน (ศตจ.) ตำบล อำเภอ

การเพิ่มทุนของกองทุนฯ ในอนาคต

จะจัดทำร้านค้าชุมชนเพื่อบริการสินค้าราคาถูก จะจำหน่ายอุปกรณ์การกรีดยางพารา เครื่องทำยางแผ่น ปู่ยงชีวภาพ เครื่องอุปโภค-บริโภค ให้กับกองทุน สมาชิกสหกรณ์ยางพาราตำบล และจะจำหน่ายข่าวสารโดยกลุ่มโรงเรียนปฎิชุมชน ร่วมกับคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลลูกดบง จัดทำแปลงนาข้าวปลอดสารพิษ รัชชื้อข้าว แปรรูปเป็นข่าวสารขายให้กับสมาชิก และประชาชนทั่วไป เพื่อหาทุนเพิ่มในการจัดสวัสดิการ เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลง / ผลที่เกิดขึ้น

จากการเริ่มต้นของกองทุนฯ จากการวิเคราะห์และประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมาโดยให้คณะกรรมการระดับหมู่บ้าน หาข้อมูลทราบว่าประชาชนทั้งที่เป็นสมาชิกและยังไม่ได้เป็นสมาชิกตอบรับในทางที่ดี พอใจ และต้องการเข้ามามีส่วนร่วม เพียงแต่ต้องรอให้มีการรับสมัครสมาชิกเพิ่มขึ้นอีก คาดว่าจะมีสมาชิกเพิ่มขึ้นอีกมาก

ในการให้การช่วยเหลือของกองทุนฯ ที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นการให้การช่วยเหลือคนพิการ ผู้สูงอายุที่ขาดการดูแล หรือผู้ด้อยโอกาส หรือแม้กระทั่งการจัดงานฌาปนกิจแต่ละครั้ง ก็ได้ผลตอบรับที่ดี สามารถฟื้นฟูความรักความเอื้ออาทร ทำให้มีการร่วมมือร่วมใจกันเป็นอย่างดีของชุมชนแต่ละหมู่บ้าน

ผู้ประสานงาน

นายประดิษฐ์ จันดามี โทร. 081-9742264
องค์การบริหารส่วนตำบลลูกดบง อ.โพนพิสัย
จ.หนองคาย 43120

กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลหนองสามสี อำเภอเสนางคนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ

ตำบลหนองสามสี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอเสนางคนิคม ห่างจากตัวอำเภอ เสนางคนิคมประมาณ 14 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดอำนาจเจริญประมาณ 26 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 28,750 ไร่ หรือประมาณ 46 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ลำน้ำห้วยสะแบก ร้อยละ 70 ของพื้นที่ทำการเกษตร ร้อยละ 20 เป็นป่าไม้ และร้อยละ 10 เป็นที่อยู่อาศัย มี 6 หมู่บ้าน 790 ครัวเรือน อาชีพหลักคือทำการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ ประชากร 4,456 คน แยกเป็นชาย 1,254 คน หญิง 2,202 คน มีกลุ่มองค์กร 12 กลุ่ม 4 เครือข่าย

กลุ่ม องค์กรชุมชนที่สัมพันธ์กับการจัดสวัสดิการชุมชนคือ

1. กลุ่มฌาปนกิจศพสตรีตำบลหนองสามสี
2. กลุ่มฌาปนกิจศพหมู่บ้านตำบลหนองสามสี
3. กลุ่มผู้สูงอายุตำบลหนองสามสี
4. กลุ่มศูนย์พัฒนาครอบครัวบ้านหนองสามสี
5. กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลหนองสามสี

ความเป็นมาของกองทุนสวัสดิการชุมชน

ประธานเครือข่ายพัฒนาสังคมฯ ตำบลหนองสามสี ประธานเครือข่ายอาสาพัฒนาสังคมฯ ตำบลหนองสามสี ประธาน/คณะกรรมการกลุ่มฌาปนกิจศพสตรีตำบลหนองสามสี ได้เข้าร่วมประชุมและรับข้อมูลจาก

- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนทางวิชาการ 7 (จังหวัดกาฬสินธุ์)
- สำนักงานพัฒนาองค์กรชุมชนจังหวัดอำนาจเจริญ (พอช)
- ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 75 จังหวัดอำนาจเจริญ (ศพส.)
- การศึกษาดูงานจากกองทุนฯ ในจังหวัดร้อยเอ็ด, อำนาจเจริญ

จากการอบรมและได้ศึกษาดูงาน แขนงนำตำบลจึงเกิดจุดประกายที่จะก่อตั้ง เรื่อง การจัดสวัสดิการให้กับชุมชน ในตำบลนี้ขึ้น ได้ปรึกษาหารือกันและมีประชุมประชาคม แขนงนำในตำบล คนในชุมชนที่มีความสนใจและสมัครใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกองทุนฯ เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2550 มีสมาชิกเริ่มแรกจำนวน 44 คน จาก 6 หมู่บ้าน มีทุนก่อตั้ง 5,100 บาท

การบริหารจัดการกองทุน

ยึดหลักความเสมอภาคในการทำงาน รับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย มีความโปร่งใสในการทำงาน มีการประชุม แขนงนำ 6 หมู่บ้าน จำนวน 29 คน เพื่อร่างและจัดทำระเบียบข้อบังคับ เลือกตั้งคณะกรรมการการบริหารกองทุนจำนวน 12 คน และกรรมการระดับหมู่บ้านทั้ง 6 หมู่บ้านๆ ละ 2 คน เพื่อทำหน้าที่ประสานงานกับคณะกรรมการบริหารกองทุนระดับตำบล ตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนฯ

การมีส่วนร่วมของสมาชิก

- สมาชิกทุกคนมีสิทธิ์ตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการได้ตลอดเวลา
- สมาชิกทุกคนมีสิทธิ์เสนอความคิดเห็นต่อกองทุนฯ ได้
- สมาชิกทุกคนมาทำงานร่วมกันกับคณะกรรมการได้
- สมาชิกทุกคนมีสิทธิ์เข้าร่วมประชุมใหญ่ของกองทุนฯ ได้ทั้งสามัญและวิสามัญ
- สมาชิกต้องออมสัจจะวันละ 1 บาท กับคณะกรรมการในหมู่บ้านของตนเองทุกวันที่ 1-3 ของเดือน
- คณะกรรมการระดับหมู่บ้านทั้ง 6 หมู่บ้าน จะนำเงินออมของสมาชิกรวมกับคณะกรรมการระดับตำบล

ในวันทำการ (ทุกวันที่ 4 ของเดือน) ณ ที่สำนักงานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสามสี

รูปแบบของการจัดสวัสดิการ

มีการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกทั้งหมด 7 เรื่อง คือ

1. สวัสดิการการเกิด
2. สวัสดิการคนแก่ (ผู้สูงอายุ)
3. สวัสดิการการเจ็บป่วย (นอนโรงพยาบาล)
4. สวัสดิการการเสียชีวิต
5. สวัสดิการแก่เด็ก/ผู้พิการ/ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม
6. สวัสดิการกู้ยืม
7. สวัสดิการคนทำงาน

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ผลเชิงปริมาณ

ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2550 จากการดำเนินการได้ 6 เดือน มีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 152 คน กองทุนฯ มีเงินเพิ่มขึ้นเป็น 16,395 บาท ขยายสมาชิกได้ครบทั้ง 6 หมู่บ้าน

ผลเชิงคุณภาพ

เกิดการพัฒนาของคนในชุมชนให้มีการพัฒนาตนเอง สะท้อนปัญหาความต้องการ สามารถบริหารจัดการชุมชน โดยใช้กองทุนทางสังคม/ชุมชน ในการพัฒนาอย่างมีความเหมาะสม นำไปสู่ความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้

ปัญหาและการแก้ไข

จากการที่มีปัญหา เกิดช่องว่างในชุมชน หลักจากการจัดระบบสวัสดิการชุมชน ทำให้เกิดความเสมอภาค คนในชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ รู้จักตนเอง มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างมีทิศทางและต่อเนื่อง

สิ่งที่ได้เรียนรู้

ภายในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ต้องพึ่งพาอาศัยกัน เพราะสังคมมีความหลากหลาย เป็นการกระตุ้นให้คนในชุมชนมีจิตสำนึกในการพัฒนาตนเองแบบมีเงื่อนไข แบบพี่สอนน้อง

ความเชื่อมโยงกับงานอื่น

- ภายในชุมชน เป็นการยกระดับฐานะความเป็นอยู่ที่ดีของคนในชุมชนให้ดีขึ้น ลดและแก้ไขปัญหานี้สินแก่ครอบครัวที่กู้ยืมเงินที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงจากนายทุน

- ภายนอกชุมชน เพื่อเป็นการเสนอความสำเร็จและรูปแบบการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล อำเภอ จังหวัด กลุ่มจังหวัดและส่วนกลางเพื่อใช้เป็นพลังในการต่อรอง หรือผลักดันในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณในส่วนที่เกินความสามารถของกองทุน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่คนในชุมชน

สิ่งที่จะดำเนินการต่อไป

เพื่อเป็นแหล่งสะสมทุนเพื่อการพึ่งตนเองได้ในด้านต่างๆ ในอนาคต มีเป้าหมายจะขยายสมาชิกให้ได้ร้อยละ 50 ของจำนวนประชากรในตำบล รวม 2,228 คน 395 ครัวเรือน และมีแผนงานในการจัดสวัสดิการให้แก่ครอบครัวที่ประสบภัยจากธรรมชาติ (อุทกภัย/วาตภัย/อัคคีภัย) และทุนการศึกษาแก่เด็กที่ยากจนและคนพิการ

ผู้ประสานงาน

คุณอนุสรณ์ โทร. 086-244 7161

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสามสี

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสามสี อำเภอเสนางคนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ

กองทุนสวัสดิการภาคประชาชน ตำบลหนองแวง อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร

ตำบลหนองแวง อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอนิคมน้ำอ้อย อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอนิคมน้ำอ้อย 6 กิโลเมตร เส้นทางคมนาคมที่สำคัญคือ ถนนขยางกุล หมายเลข 212 ตัดผ่านบ้านเตาถ่าน บ้านเหล่าหลวง บ้านโนนก่อ บ้านบังอี่ และนอกจากหมู่บ้านดังกล่าวที่มีถนนสายหลักตัดผ่านแล้ว ทุกหมู่บ้านในพื้นที่ยังมีถนนของหน่วยงาน รพช. ตัดผ่านทุกหมู่บ้าน

ตำบลหนองแวง มีเนื้อที่ทั้งหมด 58 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 36,250 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.46 ของพื้นที่อำเภอนิคมน้ำอ้อย มีหมู่บ้านทั้งหมด 11 หมู่บ้าน จำนวน 1,801 หลังคาเรือน ประชากรทั้งสิ้น 7,396 คน แยกเป็น 3,664 คน หญิง 3,732 คน

ความเป็นมาของกองทุนสวัสดิการฯ

กองทุนสวัสดิการภาคประชาชน ตำบลหนองแวง ก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2550 จำนวนสมาชิกเริ่มแรก 50 ราย สมาชิกกลุ่มปัจจุบัน 111 ราย เป็นชาย 48 คน หญิง 63 คน

แนวคิดที่มาของการจัดตั้งกองทุนมาจากการที่ผู้นำชุมชนภายในตำบลเห็นว่า การจัดสวัสดิการทางสังคมในปัจจุบันได้กระจายตัวเพิ่มมากขึ้นจากเดิมเคยอยู่ในสังคมใหญ่ และควรได้รับการส่งเสริมให้ลงสู่ชุมชนซึ่งเป็นการจัดสวัสดิการให้คนในชุมชนโดยคนในชุมชนเอง และการจัดสวัสดิการดังกล่าวจะต้องเกิดจากการรวมกลุ่มกัน พร้อมกับหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ เพื่อเป็นแนวทางในการทำงานในทิศทางเดียวกัน เมื่อคนในชุมชนร่วมกันดำเนินการสามารถวางรากฐานการทำงานเพื่อชุมชนให้กับคนรุ่นหลัง

ในการจัดสวัสดิการ จะต้องครอบคลุมการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในชุมชนทุก ๆ ด้าน ซึ่งควรเริ่มจากการออมเงินเพื่อลดรายจ่าย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานเป็นรากฐานของการดำเนินชีวิต เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนแบบยั่งยืน อีกทั้งยังเป็นการสนองนโยบายรัฐบาล ให้มีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน มีส่วนร่วมในการทำงานครบวงจร คือร่วมเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมคิดถาม ร่วมปฏิบัติ ร่วมปรับปรุงแก้ไขยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มาของแหล่งเงินทุน

1. การออมทรัพย์วันละ 1 บาท ของสมาชิกจำนวน 14,990 บาท
2. เงินสมทบขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง จำนวน 20,000 บาท
3. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดมุกดาหาร
4. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.)

วัตถุประสงค์ของกองทุน

1. ฝึกนิสัยให้สมาชิกรู้จักเก็บสะสมทรัพย์ ออมทรัพย์เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงให้ครอบครัวมั่นคง
2. เพื่อเป็นการจัดสวัสดิการสังคมแก่สมาชิกและบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่ในสภาวะยากลำบาก จำต้องได้รับความช่วยเหลือ เช่น เด็ก เยาวชน คนชรา ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ถูกละเมิดทางเพศ และผู้ยากไร้

3. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ทุกเพศทุกวันมีความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ และช่วยเหลือกัน
4. เพื่อให้สมาชิกได้รับเงินเฉลี่ยคืน เงินปันผลที่เหมาะสม
5. ทำให้เกิดระบบหมุนเวียนในลักษณะของธนาคารของกลุ่มชุมชน
6. เป็นสวัสดิการในการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย และช่วยสงเคราะห์เมื่อตาย
7. เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงระหว่างรัฐ เอกชนกับชุมชน

รูปแบบการจัดสวัสดิการ

1. สวัสดิการเด็กแรกเกิด / คลอดบุตร
2. สวัสดิการเกี่ยวกับการเจ็บป่วยและเข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาล
3. สวัสดิการผู้สูงอายุ
4. สวัสดิการกรณีเสียชีวิต
5. สวัสดิการด้านอื่นๆ

ปัญหาและอุปสรรค

1. บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ทำให้การดำเนินงานมีปัญหาและอุปสรรคงานบรรลุเป้าหมายช้ากว่ากำหนด
2. บุคลากรบางคนยังขาดการมีส่วนร่วม
3. การจำกัดของแหล่งเงินสนับสนุน

การแก้ไขปัญหา

1. พัฒนาสมาชิกให้มีคุณภาพด้วยการนิเทศให้การอบรมเพิ่มพูนความรู้เพราะในการปฏิบัติงานใดๆ คนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้งานนั้นๆ ดำเนินไปตามขั้นตอน ตามแผนจนบรรลุเป้าหมายของงานได้
2. การประชุมในการดำเนินงานใดๆ จะต้องใช้สมาชิกหลายคนหลายฝ่ายเพื่อให้เข้าใจตรงกัน การประชุมจะช่วยได้มากในการที่จะทำให้คนเข้าใจตรงกันได้ มีเป้าหมายเป็นอันหนึ่งเดียวกัน ก่อให้เกิดการฝ่าฟันอุปสรรคใดๆ ได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ไขปัญหาทุกฝ่ายทุกคน
3. การให้คือพลังของการพัฒนา ขวัญและกำลังใจ ช่วยให้ผู้สมาชิกมีพลังที่จะทำงานมุ่งให้ประสบผลสำเร็จได้ เช่น ให้กำลังใจความคิด / ความรู้ ให้กำลังใจ ให้กำลังใจ ให้กำลังใจ ให้โอกาส (ชาย-หญิง) ให้ความรัก รักทุกเพศ ทุกวัย รักครอบครัว รักประเทศชาติ และให้อภัย

ผลที่เกิดขึ้น

1. สมาชิกรู้จักเก็บสะสมทรัพย์ ออมทรัพย์ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงให้ครอบครัวมั่นคง
2. ได้จัดสวัสดิการสังคมแก่สมาชิกและบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่ในสภาวะยากลำบาก จำต้องได้รับความช่วยเหลือ เช่น เด็ก เยาวชน คนชรา ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ถูกละเมิดทางเพศ และผู้ยากไร้ ผู้ประสบสาธารณภัย
3. ได้ส่งเสริมให้ทุกเพศทุกวัยมีความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ และช่วยเหลือกัน
4. สมาชิกได้รับเงินเฉลี่ยคืน เงินปันผลที่เหมาะสม
5. ทำให้เกิดระบบหมุนเวียนในลักษณะของธนาคารของกลุ่มชุมชน
6. ได้จัดสวัสดิการในการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย และช่วยสงเคราะห์เมื่อตาย
7. เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงระหว่างรัฐ เอกชน กับชุมชน
8. สร้างความสามัคคีและสร้างความเข้มแข็งในชุมชน

ชมรมกองทุน สวัสดิการภาคประชาชน ตำบลประทัดบุ อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

ข้อมูลทั่วไป

ตำบลประทัดบุ อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งออกเป็น 8 หมู่บ้าน จำนวนครัวเรือน 888 ครัวเรือน จำนวนประชากร รวม 4,069 คน ชาย 2,067 คน หญิง 2,003 คน มีพื้นที่ประมาณ 28 ตารางกิโลเมตร (17,500 ไร่) อยู่ห่างจากอำเภอประโคนชัย 15 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดบุรีรัมย์ 59 กิโลเมตร มีกลุ่มองค์กรต่างๆ ภายในตำบล 16 กลุ่ม

ความเป็นมา

กองทุนสวัสดิการภาคประชาชนตำบลประทัดบุ เริ่มต้นจากกลุ่มสัจจะออมทรัพย์วันละ 1 บาทตำบลประทัดบุ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2549 สืบเนื่องมาจากเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2549 ณ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยผู้อำนวยการไพรวรรณ พลวัน และคุณเคลื่อน นาราชา วุฒิสถาภนาคารสมอง ปี 2549 พร้อมคณะวิทยากรได้จัดการอบรมโครงการส่งเสริมการใช้จ่ายเพื่อสวัสดิการผู้สูงอายุมีแกนนำตำบลประทัดบุโดยคุณนันทพร ทรวงวิชา นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลประทัดบุ เข้าร่วมการอบรมโครงการดังกล่าว จากนั้นจึงได้ประชุมกลุ่มออมทรัพย์สัจจะวันละ 1 บาท และได้ร่วมกันร่างระเบียบ ข้อบังคับ กติกาของกลุ่มเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2549

ชมรมกองทุนสวัสดิการภาคประชาชนตำบลประทัดบุ มีสมาชิกกลุ่ม 2 ประเภท คือสมาชิกสามัญ ได้แก่ ผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลประทัดบุ ซึ่งเริ่มแรกมี 115 ราย ปัจจุบัน 340 ราย และสมาชิกสมทบ ได้แก่ผู้มีภูมิลำเนานอกเขตตำบลประทัดบุ ภายในเขตอำเภอประโคนชัย

ผู้ริเริ่มการก่อตั้งคือ คุณนันทพร ทรวงวิชา นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลประทัดบุ ได้ดำเนินการเรียกประชุมกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้มีรายได้น้อยและได้แต่งตั้งคณะกรรมการรับสมัครสมาชิก

ที่มาของแหล่งทุนในการก่อตั้งปัจจุบัน รวมเป็นเงิน 198,436 บาท

- รับจากสมาชิก จำนวนเงิน 158,436 บาท
- รับจากองค์การบริหารส่วนตำบลประทัดบุ จำนวน 40,000 บาท
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดบุรีรัมย์
- กองทุนหมู่บ้าน
- งบประมาณ

องค์การบริหารส่วนตำบลประทัดบุ สนับสนุนด้านงบประมาณ/สถานที่/บุคลากร/วัสดุอุปกรณ์

วัตถุประสงค์ของการก่อตั้ง

1. ฝึกนิสัยให้สมาชิกรู้จักเก็บสะสมทรัพย์ ออมทรัพย์เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงให้ครอบครัวมั่นคง
2. เพื่อเป็นการจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกที่เดือดร้อน
3. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ทุกเพศทุกวันมีความขยัน ประหยัด และช่วยเหลือกัน
4. เป็นการจัดสวัสดิการในการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยและช่วยสงเคราะห์เมื่อตาย
5. ทำให้เกิดระบบหมุนเวียนในระบบหมุนเวียนในลักษณะของธนาคารชุมชน
6. เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงระหว่างรัฐ เอกชนกับชุมชน

การบริหารจัดการ

จัดทำเป็นระเบียบ ข้อบังคับและกติกาเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติของสมาชิกซึ่งโครงสร้างคณะทำงาน ประกอบด้วย

- คณะกรรมการฝ่ายบริหาร	จำนวน 3 คน
- คณะกรรมการฝ่ายเลขานุการ	จำนวน 2 คน
- คณะกรรมการฝ่ายทรัพย์สิน	จำนวน 2 คน
- คณะกรรมการฝ่ายทะเบียน	จำนวน 2 คน
- คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์	จำนวน 2 คน
- คณะกรรมการฝ่ายปฏิคม	จำนวน 2 คน
- คณะกรรมการร่วม	จำนวน 3 คน
- ที่ปรึกษา	จำนวน 4 คน

วิธีการดำเนินงาน

- ประชุมกลุ่มเป้าหมาย
- คัดเลือกคณะกรรมการ 16 คน
- จัดทำระเบียบ ข้อบังคับ กติกา
- รับสมัครสมาชิกเข้าร่วมกองทุนโดยมีค่าธรรมเนียมแรกเข้า 20 บาท
- ระดมทุนจากสมาชิก 365 บาท/คน อบรม. สมทบ 40,000 บาท และ พอช.
- จัดระบบข้อมูลของกองทุน
- ดูแลการจัดสวัสดิการ 4 ด้าน คือเกิด แก่ เจ็บ ตาย ซึ่งให้คณะกรรมการแต่ละฝ่ายรับผิดชอบ
- ปฏิบัติงานแบบบูรณาการกับหน่วยงาน เช่น ศพค, กทบ, อบต, พมจ, พอช, อพม, อสม, องค์กรเอกชน, วัด, โรงเรียน
- ออกเยี่ยมให้การสงเคราะห์หมอบเบียดยังชีพ พร้อมทั้งให้คำปรึกษาตลอด 24 ชั่วโมง แก่ผู้ประสบปัญหาเดือดร้อนในชุมชนและเครือข่าย
- ประชุมรายงานการดำเนินงานการติดตามผล
- มีเครือข่ายการทำงานร่วมกัน เช่น ตำบลประโคนชัย ตำบลเขาคอก ตำบลโคกยาง ตำบลละเวีย และตำบลบ้านไทร อำเภอประโคนชัย ตำบลบ้านดู่ และตำบลศรีสว่าง อำเภอนาโพธิ์

การเปลี่ยนแปลง / ผลที่เกิดขึ้น

- ผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อนในชุมชนได้รับความช่วยเหลือ ก่อนหน้านี้จะไม่ได้รับการดูแลจากสังคมในด้านใดเลย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการบรรเทาความเดือดร้อนและส่งผลให้คุณภาพชีวิตของผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อนค่อยๆ ดี

ขึ้น เช่นกรณีการคลอดบุตร ได้ดำเนินการช่วยเหลือค่านม และช่วยค่ารักษาพยาบาล สงเคราะห์ศพ เพื่อเป็นเงินช่วยเหลือกรณีฉุกเฉินโดยเฉพาะครอบครัวผู้ด้อยโอกาสและครอบครัวผู้มียาได้น้อย สมาชิกมีความภูมิใจ สุขใจ อุ่นใจ มั่นใจ ว่าสังคมเราไม่ทอดทิ้งกันยังมีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกันอยู่อย่างยั่งยืนตลอดไป

การเชื่อมโยงงานประเด็นอื่นๆ ของชุมชน

1. สนับสนุนกิจกรรมสมุนไพรมะเขือเทศและส่งเสริมฟื้นฟูสมุนไพรมะเขือเทศในท้องถิ่นให้กลับคืนมา
2. กิจกรรมการเกษตรเป็นการปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้บริเวณบ้านทำการเกษตรผสมผสานบริเวณที่นาและสวนเพื่อเป็นการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว
3. กิจกรรมหัตถกรรมได้แก่ การจักสาน การถักทอต่างๆ เป็นอาชีพเสริมให้ครอบครัว
4. กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี
5. กิจกรรมกลุ่มผู้นำท้องที่ และผู้นำท้องถิ่น/ภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. กิจกรรมกลุ่มผู้นำองค์กร เช่น ผู้นำองค์กรสตรี ศูนย์พัฒนาครอบครัว อพม., อสม.

ปัญหาและการแก้ไขสิ่งที่ได้เรียนรู้

ปัญหาและอุปสรรค

1. สมาชิกยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ทำให้การดำเนินงานมีปัญหาและอุปสรรคงานบรรลุเป้าหมายช้ากว่ากำหนด
2. สมาชิกบางคนยังขาดการมีส่วนร่วม
3. การจำกัดของแหล่งเงินสนับสนุน

การแก้ไขปัญหาอุปสรรค

1. พัฒนาสมาชิกให้มีคุณภาพด้วยการอบรมเพิ่มพูนความรู้ เพราะในการปฏิบัติงานใดๆ คนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้งานนั้นๆ ดำเนินไปตามขั้นตอน ตามแผนจนบรรลุเป้าหมายของงานได้
2. การประชุมในการดำเนินงานใดๆ จะต้องใช้สมาชิกหลายคนหลายฝ่ายเพื่อให้เข้าใจตรงกัน การประชุมจะช่วยได้มากในการที่จะทำให้คนเข้าใจตรงกันได้ มีเป้าหมายเป็นอันหนึ่งเดียวกัน ก่อให้เกิดการฝ่าฟันอุปสรรคใด ๆ ได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ไขปัญหาทุกฝ่ายทุกคน
3. การให้คือพลังของการพัฒนา ขวัญและกำลังใจ ช่วยให้ผู้มีพลังที่จะทำงานมุ่งให้ประสบผลสำเร็จได้ เช่น ให้กำลังใจความคิด / ความรู้ ให้กำลังใจ ให้กำลังใจ ให้โอกาส (ชาย-หญิง) ให้ความรัก รักทุกเพศทุกวัย รักครอบครัว รักประเทศชาติ และให้อภัย

สิ่งที่ชุมชนจะทำต่อไป

- การขยายผล เช่น การขยายแกนนำ, ขยายสมาชิก, ขยายแหล่งเงินทุน, ขยายประเภทและผลประโยชน์ของสมาชิก และฟื้นฟูสวัสดิการที่ยั่งยืน
- การขยายเครือข่าย ได้แก่ ตำบลประโคนชัย ตำบล เขาคอก ตำบลโคกยาง ตำบลละเวีย และตำบลบ้านไทร อำเภอบึงสามพัน ตำบลบ้านดู่ และตำบลศรีสว่าง อำเภอนาโพธิ์

ผู้ประสานงาน

นางนันทพร ทรวงวิชา โทร.089-283-7868

เลขที่ 29 หมู่ 5 ตำบลประโคนชัย อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบุรีรัมย์ 31140